T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİR'ÂT-İ KĀ'İNÂT (6.KISIM)
GİRİŞ - İNCELEME - METİN ÇEVİRİ – DİZİN

Ferhat KAZOĞLU

Danışman **Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Malik BANKIR**
Jüri Üyesi **Doç. Dr. Enver KAPAĞAN**
Jüri Üyesi **Prof. Dr. Şahmurat ARIK**

KASTAMONU - 2019

TEZ ONAYI

Ferhat KAZOĞLU tarafından hazırlanan " **Mir'āt-ı Kā'ināt(6.Kısım) Giriş-İnceleme - Metin Çeviri - Dizin** " adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği / oy çokluğu** ile **Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Doç. Dr. Enver KAPAĞAN Karabük Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi (Danışman)	Dr. Öğr. Üyesi M. Malik BANKIR Kastamonu Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Şahmurat ARIK Kastamonu Üniversitesi	.....

26./08./2019

Enstitü Müdürü Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU .....

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

İmza

Ferhat KAZOĞLU

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

MİR'ĀT-İ KĀ'İNĀT (6.KISIM)
(GİRİŞ – İNCELEME- METİN ÇEVİRİ – DİZİN)

Ferhat KAZOĞLU
Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Malik BANKIR

Nişancızâde Mehmed bin Ahmed Tevkii'nin eseri olan Mir'ât-i Kâ'inât tarih içerikli bir eserdir. Eser sekiz kısımdan oluşmaktadır. Tez konumuzu eserin altıncı bölümü oluşturmaktadır. Çalışmamızın konusunu oluşturan altıncı bölüm Osman Gazi döneminden Kanunî Sultan Süleyman'ın vefatına kadar olan dönemi konu edinir.

Eserin çok sayıda nüshası vardır. Nüshalarda varak ve satır sayısı muhteliftir. Çalışmamızda Konya Yazma Eserler Kütüphanesinde BYEK D NO 3702 ile kayıtlı bulunan nüshası üzerinde çalışılmıştır.

Çalışma; Giriş, İnceleme, Metin Çeviri ve Dizin olmak üzre dört bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Tevârih-i Âl-i Osmanlar, üzerinde çalıştığımız eser ve yazarı hakkında bilgi verilmiştir.

İnceleme bölümünde imlâ özellikleri, eserin ses ve şekil bilgisi üzerinde durulmuştur.

Metin çeviri bölümünde, harekesiz Osmanlı alfabesiyle yazılan metnin çevirisi yer almaktadır.

Dördüncü ve son bölümde ise eserde geçen özel isimlerin dizinine yer verilmiştir.

Çalışmamız neticesinde eserin yazıldığı dönemde Türkçenin hangi dil özelliklerini taşıdığı görülecek, dönemine göre varsa farklılıklar saptanacak ve bu farklılıkların sebepleri hakkında bilgi sunulmuş olacaktır. Böylece Türk Dilinin 16.yüzyılın sonu ile 17.yüzyılın başındaki seyri hakkındaki bilgilere katkı sağlanmış olunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mir'ât-i Kâ'inât, Nişancızâde, ses ve şekil bilgisi

2019, 373 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

MİR'ĀT-İ KĀ'İNĀT (PART 6)
(INTRODUCTİON- ANALYSIS- TEXT TRANSLATION- INDEX)

Ferhat KAZOĞLU
Kastamonu University
Institute for Social Sciences
Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Assist. Prof. Mehmet Malik BANKIR

Nişancızâde Mehmed bin Ahmed Tevkii's work Mir'ât-i Kâ'inât is a historical work. The work consists of eight parts. The topic of the thesis is the sixth part of the work. The sixth part of our study focuses on the period from Osman Gazi to the death of Kanuni Sultan Süleyman.

There are many copies of the work. The number of foil and lines in the copies are various. In this study, a copy of the manuscript registered with BYEK D NO 3702 in Konya Manuscripts Library was studied.

Work; Introduction, Analysis, Text translation and Index consists of four parts.

In the introduction part, information is given about Tevârih-i Âl-i Osman, the work we are working on, the author of the period.

In the Analysis section, spelling features, phonetics and morphology of the work are emphasized.

In the text section, there is a translation of the texts written in pointless Ottoman alphabet letters.

In the fourth and last part, the index of the special names in the work is given.

As a result of our study, it will be seen which language features Turkish has in the period of writing, differences will be determined according to the period and information about the reasons of these differences will be presented. Thus, the contribution of the Turkish Language to the information about the end of the 16th century and the beginning of the 17th century will be provided.

Keywords: Mir'ât-i Kâ'inât, Nişancı-zâde, phonetics and morphology

2019, 373 page

ÖNSÖZ

Köklü bir geçmişe sahip Türk dilinin tarihi seyri hakkında doğru ve detaylı bilgi edinmek için bu tarihi seyir içerisinde yazılmış eserlerin incelenmesi önem arz etmektedir. Tez çalışmamızı oluşturan ve 17.yüzyılın başlarında yazılmış olan Mir'ât-i Kâ'inât isimli eser, Eski Anadolu Türkçesinin dil özellikleri konusunda ve günümüz Türkiye Türkçesinin dil özelliklerinin oluşumu hakkında bilgi edinmemizi sağlamaktadır.

Dört bölümden oluşan çalışmamızda eserin yazarı hakkında bilgiler birinci bölümde verilmiştir. İmlâ özellikleri, ses ve şekil bilgisi bakımından incelemeler ise çalışmamızın ikinci bölümünde yer almaktadır. Üçüncü bölümde eserin metin çevirisi yapılmıştır. Metin çeviri yapılırken varakların kenarında yer alan yazıların çalışmamıza konu teşkil etmediğinden metin çevirisi yapılmamıştır. Son bölüm özel isimlerin dizinini oluşturmaktadır.

Eserin imlâ özellikleri ile ses ve şekil bilgisi incelemesi yapılırken sözcük ve eklerin eserdeki kullanımlarının yanı sıra günümüz Türkiye Türkçesindeki kullanımlarına da yer yer değinilmiştir. Bu kullanımlar gösterilirken sözcüğün yanına (TT) yazılmıştır. (TT), Türkiye Türkçesi'nin kısaltması olarak kullanılmıştır.

Tez çalışmamızı oluşturan eser üzerinde daha önce fonetik ve morfolojik açıdan herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması, çalışmanın orijinalliği açısından önem arz etmektedir. Ayrıca eserin yazılmış olduğu dönemden günümüze kadar geçen süreçte Türkiye Türkçesinin oluşumu hakkında Türk diline katkı sunacak bilgiler içeren bir çalışmadır.

Yüksek Lisans öğrenimimde ve bu çalışmanın oluşmasında bana bilgi ve deneyimlerini aktaran danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Malik BANKIR'a teşekkürlerimi sunarım. Bu çalışmaya başlamamda beni cesaretlendiren Prof. Dr. Şahmurat ARIK hocama, katkılarından dolayı Doç. Dr. Abdullah AYDIN hocama ve çalışmamın tüm sürecinde gösterdiği anlayış ve manevi desteklerinden dolayı başta eşim olmak üzere aileme teşekkür ederim.

Ferhat KAZOĞLU
Kastamonu, Ağustos, 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **IV**
ABSTRACT ..... **V**
ÖNSÖZ ..... **VI**
İÇİNDEKİLER ..... **VII**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Tevârih-i Âl-i Osmanlar Hakkında 1
1.2. Yazarın Hayatı 4
2. İNCELEME **6**
2.1. İmlâ Özellikleri 6
2.1.1. Arapça ve Farsça Sözcüklerin İmlâsı 7
2.1.2. Türkçe Sözcüklerin İmlâsı 7
2.1.3. Ünlülerin İmlâsı 7
2.1.3.1. */a/ Ünlüsünün imlâsı* 8
2.1.3.2. */e/ Ünlüsünün imlâsı* 8
2.1.3.3. */i/, /ı/ Ünlülerinin imlâsı* 8
2.1.3.4. */o/, /ö/ Ünlülerinin imlâsı* 8
2.1.3.5. */u/, /ü/ Ünlüsünün imlâsı* 9
2.1.4. Ünsüzlerin İmlâsı 9
2.1.5. Bazı Bitişik Yazımlar 9
2.2. Ses Bilgisi 9
2.2.1. Ünlüler 9
2.2.1.1. *Ünlü uyumları* 9
2.2.1.1.1. *Önlük – artlık (kalınlık – incelik)uyumu* 9
2.2.1.1.2. *Dudak uyumu* 10
2.2.1.1.3. *Ünlü değişmeleri* 13
2.2.1.1.4. *Düzleşme* 13
2.2.1.1.5. *Art damaklılaşma* 13
2.2.1.1.6. *Daralma* 14
2.2.1.1.7. *Genişleme* 14
2.2.1.1.8. *Yuvarlaklaşma* 14

2.2.1.2. *Ünlü düşmesi* 15
2.2.1.3. *Ünlü türemesi* 16
2.2.1.4. *Ünlü birleşmeleri* 16
2.2.2. Ünsüzler 16
2.2.2.1. *Ünsüz değişmeleri* 16
2.2.2.1.1. *t- / d- kullanımı* 17
2.2.2.1.2. *Ötümlüleşme* 17
2.2.2.1.3. *Ötümsüzleşme* 18
2.2.2.1.4. *Ötümlülük- ötümsüzlük nöbetleşmesi* 18
2.2.2.1.5. *Dudaklılaşma* 19
2.2.2.1.6. *Dişsileşme* 19
2.2.2.1.7. *Akıcılaşma* 20
2.2.2.1.8. *Sızıcılaşma* 20
2.2.2.1.9. *Damaklılaşma* 21
2.2.2.1.10. *Göçüşme* 21
2.2.2.1.11. *Ünsüz tekleşmesi* 21
2.2.2.1.12. *Ünsüz türemesi* 22
2.2.3. Diğer Ses Olayları 22
2.2.3.1. *Büzülme ve hece düşmesi* 22
2.3. Şekil Bilgisi 23
2.3.1. Sözcük Yapımı 24
2.3.1.1. *İsimden isim yapan ekler* 24
2.3.1.2. *İsimden fiil yapan ekler* 28
2.3.1.3. *Fiilden isim yapan ekler* 29
2.3.1.4. *Fiilden fiil yapan ekler* 30
2.3.2. Sözcük Türleri 32
2.3.2.1. *İsimler* 32
2.3.2.1.1. *Çokluk ekleri* 32
2.3.2.1.2. *Aitlik ekleri* 33
2.3.2.1.3. *Durum (hâl) ekleri* 34
2.3.2.2. *Sıfatlar* 37
2.3.2.2.1. *Niteleme sıfatları* 37
2.3.2.2.2. *Belirtme sıfatları* 37

2.3.2.3. *Zamirler* 39
2.3.2.3.1. *Kişi zamirleri* 39
2.3.2.3.2. *İşaret zamirleri* 40
2.3.2.3.3. *Soru zamirleri* 40
2.3.2.3.4. *Belirsizlik zamirleri* 41
2.3.2.3.5. *Dönüşlülük zamiri* 41
2.3.2.4. *Zarflar* 41
2.3.2.4.1. *Zaman zarfları* 41
2.3.2.4.2. *Yer-yön zarfları* 42
2.3.2.4.3. *Durum zarfları* 42
2.3.2.4.4. *Miktar zarfları* 43
2.3.2.4.5. *Soru Zarfları* 43
2.3.2.5. *Edatlar* 43
2.3.2.6. *Bağlaçlar* 46
2.3.2.7. *Fiiller* 47
2.3.2.7.1. *Fiil çekimi* 47
2.1.2.7.2. *Birleşik Fiiller* 53
2.1.2.8. *Fiilimsiler* 54
2.1.2.8.1. *İsim-fiiller* 54
2.1.2.8.2. *Sıfat-fiiller* 54
2.1.2.8.3. *Zarf- fiiller* 54
2.1.2.9. *Ek fiil* 55
3. SONUÇ 56
4. METİN ÇEVİRİ 58
5. DİZİN 283
KAYNAKLAR 364
EKLER 367
EK 1 Tıpkıbasım Örnek Sayfalar 368
ÖZGEÇMİŞ 373

1. GİRİŞ

Tevârih-i Âl-i Osman, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren yazılan tarihi içerikli eserler için kullanılan ortak isimdir. İncelediğimiz Mir'ât-i Kâ'inât isimli eser de tarihi içerikli olup bir Tevârih-i Âl-i Osman'dır. Çevirisini yaptığımız metinde de "Tevârih-i Âl-i Osman" ifadesi geçmektedir. Çalışmamızın bu bölümünde Tevârih-i Âl-i Osmanlar ile Mir'ât-i Kâ'inât ve müellifi hakkında bilgiler verilmiştir. Böylece incelemesini yaptığımız eser hakkında etraflıca bilgi sahibi olunması ve çalışma alanımıza ışık tutması amaçlanmıştır.

1.1. Tevârih-i Âl-i Osmanlar Hakkında

Yukarıda da bahsedildiği üzere Tevârih-i Âl-i Osmanlar, Osmanlı Devletinin tarihini konu edinmiş eserlerdir. Osmanlı tarihçilik anlayışı Türk-İslam devletleri geleneğinin devamı olarak ortaya çıksa da, zamanla kendine has bir yapıya bürünmüştür. XV. yy. ortalarında başlayan Osmanlı tarihçiliğinin ilk örnekleri; menakıbname, gazaname ve destan türündedir. XVI. yy.da şehname geleneği ile başlayan yarı resmi tarihçilik anlayışı; XVII. yy.da kurulan vakanüvislik müessesesi ile resmi tarih anlayışını başlatmıştır(ARIKER, 2015, 199).

N. Hayri Azamat Osmanlı tarihçiliğinin başlangıcının umûmiyetle II. Murat devri (1421-1451) olarak kabul edildiğini belirtir(Azamat, 1992, 10). II.Murat devrinden önce ve I.Murat devrinden itibaren Anadolu'da Arapça ve Farsça olarak yazılan eserler Anadolu'ya hâkim olan beyler adına Türkçe'ye tercüme edilmeye başlanmıştır. Bu devirde Osmanlı beyleri adına tercüme edilen eserler vasıtasıyla XV. yüzyılın ilk yarısından itibaren Osmanlı tarihçiliğinin ilk örnekleri ortaya çıkmıştır(Tekindağ, 1965, 667).

Tevârih-i Âl-i Osmanlar ile ilgili muhtelif kaynaklarda şu şekilde bahsedilir:

> Osmanlı Devleti'nin ilk özgün tarih kaynakları II. Murād devrinde görülmeye başlar. Özellikle Yazıcıoğlu Ali'nin İbn Bîbî'den ilâvelerle yaptığı ve Tevârîh-i Âl-i Selçuk adını verdiği tercüme bu alanda bir ilk olmuş, daha sonra yazılan Tevârîh-i Âl-i Osmân'lara örnek teşkil etmiştir. II. Bayezid zamanında ilk Osmanlı tarihleri olarak "Tevârîh-i Âl-i Osmân" adı altında kuruluştan başlayan ve müellifi bilinmeyen (anonim) veya bilinen çok sayıda eser yazılmıştır. Bu isim o kadar benimsenmiştir ki Keşfü'ẓ-Ẓunûn ve İżâḥu'l-Meknûn'da Heşt Bihişt, Kitâb-ı Cihannümâ, Tâcü't-Tevârîh,

> Nuhbetü't-Tevârîh ve'l-Ahbâr gibi özel adları bulunan eserler bile bu isim altında toplanmıştır (Türkiye Diyanet Vakfı, 2011,579-581).
>
> ...Nitekim Türk tarih yazıcılığının önde gelen isimlerinden şair Ahmedî(Ö.1413) Germiyanoğlu sarayında yetişmiş ve manzum olarak ele aldığı "İskendernâme" isimli eserini Yıldırım Bayezid'e, "Dâstân ve Tevârih-i Âl-i Osman" adlı eserini de Yıldırım Bayezid'in oğlu Süleyman Şah'a takdim ederek Osmanlı tarih yazıcılığının öncüsü olmuştur. Ahmedî'nin "İskendenâme" adlı eseri kendisinden sonra gelen diğer müelliflere kaynaklık etmiştir.
>
> I.Murat devrinden itibaren Anadolu'da kaleme alına Farsça ve arapça eserler Türkçeye tercüme edilerek yöre beylerine sunuluştur. Böylece 1424 yılından itibaren Osmanlı tarih yazıcılığı yavaş yavaş şekillenmeye başlamıştır. Nitekim Yazıcıoğlu Ali tarafından tercüme edilen İbn Bibi'nin "El-Avâmırü'l-Alâiyye fi'l-umûri'l-Alâiyye" sismli eseri daha sonra eser yazan hemen hemen bütün müelliflere özellikle âlî ve Müneccimbaşına kaynaklık etmiştir. Yine bu dönemde yaşamış olan Ahmed B.Muhammed B. Abdullah(ibn Arabşah)'ın Timur'un hayatı ve faaliyetlerin hakkında Arapça olarak kaleme aldığı " 'Acâ'ibü'l-makdûr fî Nevâ'bi Timûr" adlı eser oldukça meşhurdur. II.Murat zamanınd, Osmanlı tarih yazıcılığının, Arap kroniklerinden etkilendiği ve bazı müelliflerin bu tarz tarih yazıcılığını benimsedikleri bilinmektedir. Nitekim Âşık Paşazâde'nin Tevârih-i Âl-i Osman adlı eseri bu türün örneklerindendir(Çerçi, 1996, 13)

İpşirli bu konuda şöyle der: Osmanlı tarih yazıcılığı, temelde İslam tarih yazıcılığının bir devamı olmakla birlikte altı yüz yıl boyunca tarihçiliğin hemen her türünde "Osmanlı tarzı" olarak bilinen bir anlayış oluşmuştur (İpşirli, 2000, 616).

Piterberg: Osmanlılara miras kalan tarih yazımı, İslam tarih yazıcılığı ile birlikte Arap, Farisi, Türkî-Moğol, Türk-Anadolu ve Yunan-Bizans geleneklerinin izlerini taşımaktadır (Piterberg, 2005, 46).

Tevârih-i Âl-i Osmanlara örnek eserlerden bazıları aşağıya yazılmış olup bunlarla ilgili bilgiler sunulmuştur.

a) Âşık Paşazâde Tarihi

Asıl ismi Derviş Ahmed olan Âşık Paşazâde tarafından yazılmış ve müellifi tespit edilebilen en eski Tevârih-i Âl-i Osman'dır. Giriş kısmında Osmanlı tarihinin I.Bayezid devrine kadar olan kısmını Yahşi Fakih'in Menâkıbnâme'sinden naklettiği belirtilmiştir. II.Murad ve II.Mehmed dönemini idrak eden Âşık Paşazâde'nin bu dönemlere ait verdiği bilgiler tarihçiler için önemli kaynak durumundadır. Nesirile yazılmış olan bu eserde yer yer manzum parçalar bulunmaktadır. Konuşma dili ve sade uslubu ile dikkat çekmektedir(Köklü, 2004, 23)

b) Künhü'l-Ahbar

Gelibolulu Ali Mustafa Efendi tarafından yazılmıştır. Yazar, müslüman tarih yazımına mükemmellik kazandırmak amacıyla kaleme aldığını ifade ettiği eserin yazma nüshası yaklaşık 1000 sayfa ve dört bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm yaratılıştan Hz. Muhammed'e kadar olan tarihe, ikinci bölüm Emevî ve Abbâsîler dönemine, üçüncü bölüm Türk ve Moğol hânedanlarının tarihine, dördüncü bölüm Osmanlı tarihine ayrılmıştır. Künhü'l-Ahbâr Osmanlı tarih yazıcılığında son derece önemli bir mevki işgal eder. Eserin zaman içerisinde gördüğü kabul ve hissettirdiği ağırlık, sayıları yüzlerle ifade edilen yazma nüshalarının mevcudiyetinden de anlaşılmaktadır(TDV, 2002, 555-556).

c) Keşfü'z-Zünûn

Çok yönlü kişiliğiyle XVII. yüzyıl Osmanlı bilim ve düşünce hayatında önemli bir yer edinen Kâtib Çelebi'nin Arapça yazdığı eser kapsamlı bir bibliyografya ve ilimler ansiklopedisi mahiyetindedir. Kitabın yazımında tekrarlardan olabildiğince uzak durulmuş, ismi bilinen bir eserin yeri geldikçe müellifi, biliniyorsa telif tarihi, gerektiğinde bab ve fasılları, varsa üzerine yazılan şerh ve hâşiyeler geçtikleri yerde verilmiş yahut geçecekleri yere işaret edilmiştir. Türkçe ve Farsça eserler özellikle belirtilmiş, bizzat görülen kitapların başlangıç cümleleri aktarılarak benzer isimler taşıyan çalışmaların birbirine karıştırılmasının önüne geçilmiştir. Keşfü'ẓ-ẓunûn'da 15.000'e yakın kitap ve risâle, 10.000 kadar da müellif adı geçmekte, 300'ü aşkın ilim dalı hakkında bilgi verilmektedir.(TDV, 2002, 321-322).

d) Mir'ât-i Kâ'inât

Eşyanın yaratılışından başlayarak Osmanlı padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatının son yıllarına kadar gelen umumi bir tarihtir. Müellif Kanuni'den sonrasının henüz telif edilmediğini, kendisinin de çok yaşlı olması sebebiyle bundan sonrasını yazamadığını belirtir. Muhtelif tarihlerden derlenerek sekiz kısım halinde telif edilen eserin kütüphanelerde çok sayıda yazma nüshası bulunmaktadır. Kitabın telifinde tarih kitaplarının yanında siyer, tefsir, hadis, akaid, fıkıh ve edebiyata dair

eser ve sözlüklerden de istifade edilmiştir. Eser, A. Faruk Meyan tarafından Dünya ve İslam tarihi adıyla sadeleştirilmiştir. (TDV, 2007, 33).

Dedesinin Tarih-i Nişancı Mehmed Paşa (Tarih-i Nişancı) diye bilinen eserinden geniş bir şekilde yararlandığını bu eserinde dile getirmiştir. Mir'ât-i Kâ'inât adlı eserini yazma sebebi olarak da dedesinin telif ettiği eserin kısa olmasına bağlar. Eserin Süleymaniye Kütüphanesi'nde katlı bir muhtasarı da vardır.

Çalışmamıza konu olan bu eserin muhtelif kütüphanelerde onlarca nüshası bulunmaktadır. Biz çalışmamıza Konya Kütüphanesinde kayıtlı bulunan nüshasını ele aldık. Toplam 454 varaktan oluşan bu eserin her bir varağı 31 satırdan ibarettir. Türkçe ile yazılmış olmasına rağmen Arapça ve Farsça ifadeler yoğundur.

Tez çalışmamızı eserin 6.kısmı teşkil etmektedir. 6.kısım, eserin 320.varağı ile 397.varağı arasındadır ve 79 varaktan ibarettir. 362. varaktan sonra varak numarası belirtilmeyen ve eserin genel yazı tarzından farklı şekilde yazılmış 11 varak bulunmaktadır. Bu varaklardan sonra eser 364. varaktan devam etmektedir. Bu husus eserin anlatım akışında herhangi bir değişikliğe sebep olmamaktadır. Ancak numara bulunmayan bu varaklardaki yazı tarzının farklı olması 11 varağın başkası tarafından yazıldığı ihtimalini akıllara getirmektedir. Yine 371.varaktan sonra gelen varağa 372. değil 373 numarası verilmiştir. Yani 372 diye bir varak bulunmamaktadır. Ayrıca 382.varak numarası ardışık iki sayfaya da yazılmıştır. Bu hususlar eserde maddi hata olarak yer alsa da anlatımdaki akışta herhangi bir değişiklik oluşturmamaktadır. Çalışmamızın metin çeviri kısmında incelemenin sıhhati açısından ve daha sonra bu çalışmamızdan yararlanmak isteyenlere kolaylık oluşturması için varaklara latin numaralar verilmiş olup her varak ardışık numaralandırılmıştır.

1.2. Yazarın Hayatı

Târîh-i Nişancı Mehmed Paşa veya kısaca Târîh-i Nişancı (Nişancı Tarihi) ismiyle tanınan Ramazanzâde Mehmed Çelebi'nin torunu olan ve sık sık dedesi ile karıştırılan Ramazanzâde Mehmed bin Ahmed Tevkii'nin doğum yeri tam olarak bilinmemekle birlikte 1555 ya da 1561 yılında doğduğu belirtilmektedir. Dedesi gibi tarih ile meşgul olan yazarın muhtelif kaynaklarda adı Nişancızâde Muhyiddin

Mehmed, Mehmed Kudsî Çelebi, Ramazanzâde Nişancı Mehmed Bey, Nişancızâde Mehmed ibn-i Ahmed ibn-i Mehmed ibn-i Ramazan olarak geçmektedir. Nişancızade Mehmed bin Ahmed Tevkii, anne tarafından Nakşibendī şeyhi Abdüllatif'in torunudur. İsminin yanında "Nişancızâde" unvanının zikredilmesi, dedesinin Osmanlı Devletinde Nişancı olarak görev almasından, "Ramazanzâde" olarak geçmesi de sülâle isminden kaynaklanmaktadır.

Medrese eğitimini tahsilinden sonra Şeyhülislam Hoca Sadettin Efendi'den ders almıştır. Pek çok medresede görev almıştır. Sahn Medreseleri müderrisliğinden sonra Bağdat'a kadılık vazifesi ile tayin edilmiştir. İstanbul'a döndüğünde Üsküdar kadılığına getirildi. 1612 senesinde tekrar Bağdat kadılığına tayin oldu. Ardından Halep ve Mekke kadılığı yaptı. 1621 yılında Edirne kadısı iken vefat etmiştir.

Eserlerinden Nûr-ul-Ayn fī Islâh-ı Câmi-il-Füsuleyn, Çelebi Mehmed tarafından idam ettirilen Şeyh Bedreddin'in Câmi-i Füsuleyn adlı eseri üzerine düzeltme, ilave etme maksadıyla yazılan bir eserdir. Diğer eserleri Husûl-ül-Merâm min-Usûl-il-İman, Siyer-ül-Enbiyâ-il-İzâm vel-Hulefa-il-Kirâm, El-Fetâvâ-yı Rûmiyye, Mir'ât-i Kâ'inât.

2. İNCELEME

2.1. İmlâ Özellikleri

Mir'ât-i Kâ'inât, 17.yüzyılda harekesiz yazılmış bir eserdir. Arap harfli metinlerde hareke kullanımı, belki yazım hızını yavaşlattığı için, belki de imlânın kalıplaşmaya başlaması sebebiyle XV-XVI. yüzyıllardan sonra yok denecek kadar azalmıştır (Gülsevin, Turan, Kartallıoğlu, Develi ve Duman, 2011,51). Bu bakımdan incelediğimiz eserin yazıldığı dönemin özelliklerini yansıttığı söylenebilir.

> Yaklaşık olarak bin yıl boyunca Türkçe'yi kaydetmede bu alfabe, Türkçe'nin asli seslerini göstermekte oldukça yetersiz kalmıştır. Bu yetersizlik yüzünden pek çok güçlükle karşılaşılmış, özellikle imlâda doğan kargaşa, yüzyıllar boyunca sürmüştür. Türkçe'nin morfonolojisinde önemli olan ünlülerin "önlük/artlık, genişlik/darlık" gibi özellikleri Arap kökenli Türk alfabesinde açıkca görülmez. Arap alfabesinin kullanıldığı zamanlarda imlâ ve telaffuz arasındaki farklılık Türkçe için daha büyük boyutlara ulaşmıştır. Arap harfli metinlerdeki imlâ kalıplaşması, bu alfabenin bırakıldığı tarihe kadar devam etmiş; dil tarihi içinde meydana gelen değişmeler, Arap harfli imlâya çok az yansımıştır. (Gülsevin vd. 2011, 51)

Yukarıdaki bilgiler ışığında denilebilir ki, yaklaşık bin yıl kadar kullanılan Arap kökenli Türk alfabesinde, Türkçedeki bazı seslerin ön ve art olma durumlarına göre birden fazla sese denk gelmesi Osmanlı Türkçesi ile yazılmış metinlerde aynı kelimenin metnin farklı yerlerinde veya başka metinlerde farklı yazılmasına sebep olduğu görülmüştür. Bu duruma sebep olarak imlâ ve telaffuz arasındaki farklılık, ünlü ve dudak uyumunun tamamıyla yerleşmemiş olması, Arap alfabesinin Türkçe için yetersiz kalması gibi hususlar da eklenebilir.

Ele aldığımız Mir'ât-i Kâ'inât adlı eser, yazıldığı dönem itibariyle yukarıda ifade edilen özellikleri arz etmektedir. Bu özelliklerin başında aynı kelimenin metin içinde farklı yazılması durumudur. Bu farklı yazılış şekli metin içinde olduğu gibi bazen aynı sayfada da göze çarpmaktadır

Anaṭoluya	اناطولويه	327a/17	Anaṭolıda	اناطوليده	328b/02
beri	برى	325b/16	berü	برو	325b/13

niçe	نچه	320a/08	nice	نجه	371a/19
Burusa	بروسه	320a/06	Bursa	بورسه	323a/31

İncelenen eserin metin çevirisinde, metin çeviri alfabesi esas alınmıştır. Özel isimlerin ve unvanların ilk harfleri büyük yazılmıştır. Karışıklık oluşturmaması için noktalama işaretlerine yer verilmemiştir.

2.1.1. Arapça ve Farsça Sözcüklerin İmlâsı

Mir'ât-i Kâ'inât, Arapça ve Farsça sözcüklerin yoğun kullanıldığı, ayet ve hadislerin yer aldığı bir eserdir. Ayet ve hadisler de harekesiz yazılmıştır. Eserde ayetlerin üst kısımlarının okuyucunun dikkatini celb etmesi için kırmızı mürekkeple çizildiği görülmüştür.

Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin metin çevirisi yapılırken bu kelimelerde bulunan uzun ünlüler, /ī/, /ā/ ve /ū/ ile gösterilmiştir.

tezvīc	تزويج	320a/10	tedrīcle	تدريج	324b/06
birāderi	برادری	323b/28	mel'ūn	ملعون	345a/22
mezbūr	مزبور	320a/08	laṭīf	لطيف	327b/13

2.1.2. Türkçe Sözcüklerin İmlâsı

Daha sonraki bölümlerde metnin ses ve şekil bilgisi çalışması yapılmış olup, imlâ ile ilgili bilgilere ve diğer hususlara bu bölümlerde değinilmiştir. Bu başlık altında, incelediğimiz metindeki ünlülerin sadece genel imlâsı hakkında bilgi verilmiştir.

2.1.3. Ünlülerin İmlâsı

Çalıştığımız metin harekesiz olduğundan metnimizde sözcük içindeki ünlüler işaretsizdir.

2.1.3.1. /a/ Ünlüsünün imlâsı

Metnimizde /a/ ünlüsü sözcük başında elif **(ا)**, ortasında elif **(ا)** ile herhangi bir işaret bulunmadan, sözcük sonunda elif **(ا)** ve he **(ه)** ile gösterilmiştir.

ayaḳ	**اياق**	351b/14	paşāya	**پاشايه**	353b/04
baba	**بابا**	324a/06	salṭanat	**سلطنت**	324b/29
ṭaşra	**طشره**	323a/27	sulṭān	**سلطن**	324a/11

2.1.3.2. /e/ Ünlüsünün imlâsı

Metnimizde /e/ ünlüsü sözcük başında elif **(ا),** ortasında işaretsiz veya he **(ه);** sözcük, ek veya hece sonunda he **(ه)** ile gösterilmiştir.

evlere	**اولره**	344a/05	elinde	**الينده**	327a/06
sen	**سن**	351a/30	irtesi	**ايرتسى**	352b/05
bege	**بكه**	329a/08	gice	**كيجه**	342a/08

2.1.3.3. /i/, /ı/ Ünlülerinin imlâsı

Metnimizde /ı/, /i/ ünlüsü sözcük başında elif **(ا)**, elif-ye **(اي)**; ortasında işaretsiz, ye**(ي)**; sonunda da ye**(ى)** ile yazılmıştır.

ile	**ايله**	345b/28	meyyīti	**ميّيتى**	342b/03
ışmarlamadılar	**اصمرلمديلر**	346a/22	köprüsin	**كوپروسن**	342a/01
geldi	**كلدى**	347b/5	pādişah	**پادشاه**	343a/25

2.1.3.4. /o/, /ö/ Ünlülerinin imlâsı

Metnimizde /o/, /ö/ ünlüleri sözcük başında elif-vav **(او)**, harekeli sözcüklerde ötreli elif **(أ)**, ortada işaretsiz veya vav**(و),** sonunda da vav**(و)** ile gösterilmiştir.

olunmışdur	**اولنمشدر**	376b/23	ṭoplar	**طوپلر**	343a/07
olup	**اولوب**	376b/27	soŋra	**صكره**	343b/26
böyle	**بويله**	324a/30	bölük	**بولوك**	347b/02

2.1.3.5. /u/, /ü/ Ünlüsünün imlâsı

Metinde /u/, /ü/ ünlüleri sözcük başında elif-vav **(او)**, ortada işaretsiz veya vav**(و),** sonunda da vav**(و)** ile gösterilmiştir.

üzerine	اوزرینه	329b/30	ḳalup	قلوب	331b/08
ṭutulup	طوتولب	330a/06	dördinci	دردنجی	331b/23
diyü	دیو	320b/09	ṣıfatlu	صفتلو	326b/28

2.1.4. Ünsüzlerin İmlâsı

Çalışmamızın inceleme bölümünde ses ve şekil bilgisi değerlendirmesi yapılırken, ünsüzlerin imlâsı hakkında gerekli hususlara değinilmiştir.

2.1.5. Bazı Bitişik Yazımlar

Ek-fiilin ve *ile, iken, ki, için* gibi sözcüklerin metnimizde zaman zaman kendinden bir önceki kelimeye bitişik yazıldığı görülmüştür.

ṭurmışidi	طورمشیدی	380b/05
yoġiken	یوغیکن	376a/31
virildiki	ویرلدیکي	325b/16
ṭopcılarile	طوپجیلریله	356a/27
hücūmile	هجومیله	353a/02
ḳonāġiçün	قوناغیچون	359a/20

2.2. Ses Bilgisi

2.2.1. Ünlüler

2.2.1.1. Ünlü uyumları

2.2.1.1.1. Önlük – artlık (kalınlık – incelik)uyumu

Önlük-artlık uyumu Eski Türkçeden beri vardır. Kalınlık-incelik uyumu başlangıçtan bugüne kadar Türkçenin her devrinde çok kuvvetli olarak hakim bulunmuş olan ve

olmakta devam eden bir kaidedir. Türkçenin en büyük fonetik özelliğini bu kural oluşturur(Ergin, 1997, 144-145)

Kalınlık – incelik uyumunda, kelimeyi oluşturan sesler, ön ünlüden sonra ön ünlülü, art ünlüden sonra art ünlülü olarak devam eder. Bu uyuma *önlük - artlık* uyumu da denir. Fakat bu uyuma aykırı örnekler görülebilmektedir. Bunun nedeni Türkçede kelimelere eklenen bazı eklerdir. Şimdiki zaman eki *+yor,* zarf-fiil eki olan *+ken,* ilgi zamiri olan *+ki* ve yapım eklerinden olan *+mtrak* gibi ekler tek şekillidir. Dolayısıyla kelimeye eklendiklerinde kendi biçimlerini korurlar. Bu nedenle eklendikleri bazı kelimeleri de uyum dışına çıkarabilirler.

Metnimizde önlük-artlık uyumuna aykırı Türkçe kelimeler bulunmamakla birlikte yukarıda bahsettiğimiz durumdan ötürü uyuma girmeyen örnekler mevcuttur.

ḳılınmışken	قلنمشكن	379b/14
oynarken	اوينـاركن	357b/04
diyor	ديبور	333b/15
viriyor	ويريور	361b/02

Alıntı kelimelere eklenen Türkçe ekler, kelimenin son hecesinde bulunan ses ön ünlülü ise ön ünlülü, art ünlülü ise art ünlülü olmaktadır. (Ergin 1993: 68). Türkçede ekler de uyuma girmektedir.

Mışırda	مصرده	327b/29
Kefeden	كقه دن	378a/27
namına	نامينه	373b/29
‘askere	عسكره	323b/28
ṣaḥna	صحنه	359a/08

2.2.1.1.2. Dudak uyumu

Dudak uyumu, seslerin meydana geldiği esnada dudağın aldığı şeklinin yuvarlak-düz ve ağzın geniş-dar olması ile alakalıdır.

Türkçe kelimelerin ilk hecelerindeki ünlülerin düz veya yuvarlak oluşlarına göre onu izleyen hecelerdeki ünlülerin, kelimenin ilk hecesi düz ünlülü ise düz, yuvarlak ünlülü ise dar yuvarlak veya geniş düz olarak gelmesi kuralıdır: *yazı, yazmalar, tanıdık, susamak, uyanık, yükseliş, oda, öksüz, oğul, korku, dolu* gibi (TDK,2019).

Türkçe bir sözcükte, düz ünlüden sonra düz ünlünün; yuvarlak bir ünlüden sonra, dar yuvarlak veya geniş düz ünlünün gelmesi: *evler, etek, salkımlar, ördek, oğlak, uzak, odun, oluk, çocuk, üzgün* vb(TDK, 2019).

Arap harfleri ile yazılmış metinlerde "ötre ـُ, "esre" ـِ, "üstün" ـَ gibi harekeler yardımı ile dudak uyumunu tespit etmek, dil uyumuna göre daha kolaydır. Harekenin bulunmadığı metinlerde ise dudak uyumu ancak **(و),** ve **(ى)** gibi harfler sayesinde tespit edilebilir. (Gülsevin vd., 2011, 54). Metnimiz de harekesiz bir metin olduğundan dudak uyumu yukarıda bahsettiğimiz şekilde elif **(ا)** ve vav **(و)** ile yapılmıştır.

Türkiye Türkçesinin tarihi ve doğal gelişim süreci dikkate alındığında XVIII. yüzyıl Yeni Türkiye Türkçesi'nin gelişimini büyük ölçüde tamamladığı bir devre olarak karşımıza çıkar. Eski Türkiye Türkçesine hakim olan dudak uyumsuzluğundan sonra günümüzdeki telaffuz şekillerinin çoğu XVIII. yüzyılda artık oluşmuş durumdadır. Bu iki devre arasında ise XVII. yüzyıl bir geçiş devresi özelliği taşır.(Develi 1998). Bu bakımdan Mir'ât-i Kâ'inât isimli eserin genelinde dudak uyumunun olmaması, ancak az sayıda da olsa kelimelerin dudak uyumuna girmiş şekillerinin yazılmış olduğunun tespit edilmesi, eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerini yansıttığını göstermektedir.

oḳıyup	اوقيوب	323a/02
kendü	كندو	323a/02
kendi	كندى	329b/16
köpri	كوپرى	324a/19
köprü	كوپرو	368b/18
ḳarşu	قرشو	323b/28
delük	دلوك	334a/25

Eski Türkçede dudak uyumu yoktu. Dudak uyumu eklerde ve kelime köklerinde XVIII. yüzyılda büyük oranda tamamlanmıştır. Bu tamamlanma sürecinde eklerle ilgili iki hususa değinmek gerekir. Birincisi; isimden isim yapma eki olan +cI (**جی**+), görülen geçmiş zaman eki olan +dI (**دی**+), 3. tekil şahıs aitlik eki olan +(s)I (**سی**+), yükleme hâli eki olan+(y)I (**ی+)**, fiilden isim yapma eki +IcI (**یجی**+) gibi düz ünlülü ekler, sonu **(ی)** ile bittiğinden uyuma girme sürecinin tamamlanmasına değin bu şekilde yazılmışlardır(Gülsevin vd., 2011, 54). Bu hususa metnimizden örnekler

ḳurtuldı	**قورتلدی**	355a/02
oldı	**اولدی**	323a/17
varıcı	**واریجی**	342b/29
yırtıcı	**یرتیجي**	386b/11
Ḳuşcı	**قوشجی**	359a/16
aḳıncı	**اقینجی**	388a/25
ḳorḳusı	**قورقوسی**	331a/25
ḳarşusına	**قارشوسی**	390a/28

İkincisi de içerisinde (**و**) bulunduran eklerdir. Sıfat-fiil eki +dUḳ (**دوق, دوك)**, fiilden fiil yapma eki –dUr(**دور**), fiilden isim yapma eki -ġu(**غو**), isimden isim yapma eki +lU(**لو**+), fiilden isim yapma eki -U(**و**), 3. şahıs emir eki -sUn teklik(**سون**) zarf-fiil eki -Up(**وب**), geniş zaman eki -(U)r (**ور**) gibi eklerdir. (Gülsevin vd., 2011, 54).

çıḳup	**چقوب**	321a/22
yapup	**یاپوب**	347a/27
olduḳ-ı	**اولدوغی**	331b/09
sevgilü	**سوکیلو**	33 5a/02
gözlü	**کوزلو**	347a/22
ḳorḳu	**قورقو**	331a/25
yazı	**یازیلو**	341b/12
gitsün	**کیتسون**	333b/05
gelsünler	**کلسونلر**	347b/02
gelürse	**کلورسه**	356a/31

2.2.1.1.3. Ünlü değişmeleri

2.2.1.1.4. Düzleşme

Türkçede bazen sözcük içinde bulunan veya sözcüğe eklenen eklerdeki yuvarlak ünlülerden /u/ ve /ü/ ünlüleri, diğer ünlü ve ünsüzlerin etkisiyle ya da böyle bir etki olmaksızın /ı/ ve /i/ ünlüsüne dönüşerek düz bir hâl alırlar. Bu durum, *düzleşme* olarak ifade edilir. Metnimizden örnekler verdiğimiz kelimeler ve ekler, günümüz Türkiye Türkçesinde düz ünlülü olarak kullanılmaktadır.

adlu	ادلو	320a/11	adlı (TT)
incinüp	اینجنوب	333b/24	incinip (TT)
yalŋuz	یالکوز	332a/19	yalnız (TT)
içün	ایچون	332a/28	için (TT)
kendü	کندو	323a/02	kendi (TT)
ķapu	قپو	346a/08	kapı (TT)
alup	الوب	346a/07	alıp (TT)
demür	دمور	347a/01	demir (TT)

Bazı kelimelerin ve kelimelere eklenen bazı eklerin metin içinde hem yuvarlak ünlülü hem de düz ünlülü olarak yazıldığı da olmuştur:

kendü	کندو	354b/02	kendi	کندی	329b/16
oğlı	اوغلی	378a/30	oğlu	اوغلو	330b/03
köpri	کوپری	324a/19	köprü	کوپرو	368b/18

2.2.1.1.5. Art damaklılaşma

Bazen bir sözcükte bulunan ön damak ünlüsü, çeşitli sebeplerle art damaktan söylenir. Bu durum art damaklılaşma olarak ifade edilir. Bir başka ifade ile ağız boşluğunun ön bölümünde ve dilin ön bölümünün damağa doğru yükseltilmesiyle çıkarılan ön ünlülerin, ağız boşluğunun arka bölümünde ve dilin arka bölümünün damağa doğru yükseltilmesiyle çıkarılan art ünlü durumuna gelmesi olayıdır (Karaağaç, 2012,133).

ben + e > baŋa > bana (TT) **بکا** 324b/29
sen + e > saŋa > sana (TT) **سکا** 324b/30

Bazı yabancı kökenli sözcüklerde art damaklılaşma örneği:

Ar. fāide > fayda (TT) **فائده** 349a/17
Far. cānaver > canavar (TT) **جانور** 386a/11
Ar. ża‘īf > zayıf (TT) **ضعیف** 363b/25

2.2.1.1.6. Daralma

Daralma ses olayı, yanlarında geniş ünlüleri daraltma etkisi yapan bazı g, ğ, y gibi ünsüzlerin etkisi altında geniş ünlülerin daralması hadisesidir(Vural ve Böler, 2011).

çıḳayorken	**چقاىورکن**	349b/18	çıkıyorken (TT)
gögercinlik	**کوکرجینلك**	345b/03	güvercinlik (TT)

2.2.1.1.7. Genişleme

Sözcük içinde bulunan dar bir ünlünün diğer seslerin etkisi ile geniş ünlüye dönüşmesi olayı *genişleme* olarak ifade edilir.

gice	**کیجه**	359a/01	gece (TT)
didügi	**دیدوکی**	336a/07	dediği (TT)
virdi	**ویردی**	341a/22	verdi (TT)
itdi	**ایتدی**	353a/30	etti (TT)
diyü	**دیو**	341a/15	diye (TT)
dir	**دیر**	371b/03	der (TT)

2.2.1.1.8. Yuvarlaklaşma

Bazı kelimelerde bazı seslerin tesiriyle düz vokallerin yuvarlaklaşması hadisesidir. Gerçekten de dudak ve dudak-diş konsanantları bazı kelimelerde düz vokalleri

yuvarlaklaştırır(Vural ve Böler, 2011). Aşağıda metinden örnek verilen kelimelerin günümüz Türkiye Türkiçesindeki kullanımları yuvarlak ünlülüdür.

mümkin	ممکن	354b/14	mümkün (TT)
köpri	کوپری	354b/22	köprü (TT)

Yuvarlaklaşma, sözcüğe eklenen eklerde de meydana gelir.

oġlı	اوغلی	350a/24	oğlu (TT)
bunı	بونی	350b/25	bunu (TT)
güni	کونی	326a/11	günü(TT)

Metinde yer alan bazı kelime ve eklerin hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü yazıldığı görülmüştür. Bu husus eserin yazıldığı dönemde yazı dilinde dudak uyumunun tamamlanma sürecinin devam ettiğini göstermektedir.

köpri	کوپری	324a/19
köprü	کوپرو	368a/17
oġlı	اوغلی	378b/30
oġlu	اوغلو	330b/03

2.2.1.2. Ünlü düşmesi

Sözcükte veya sözcüğe eklenen eklerde bulunan bir ünlünün, sözcüğe ek eklenmesi veya başka sebeplerden dolayı düşmesi olayıdır. Genellikle sözcüğün vurgusuz olan orta ünlüsü düşer.

niçün	نیچون	372a/26
oġul+ı	اوغلی	378a/01
burun	بورنی	342a/04

Bazen *idi, ise, iken* kelimeye bitişik yazılabilmektedir. Bu durumlarda bu kelimelerin başındaki ses düşer.

gelürse	کلورسه	356a/31

geçerken	كچركن	328a/09
olmışdı	اولميشدى	376b/01

Ayrı yazıldıklarında ise ünlü düşmesi olayı söz konusu değildir.

gelmiş iken	كلميش ايكن	335b/12
virilür ise	ويريلور ايسه	346b/14

2.2.1.3. Ünlü türemesi

Alınma kelimelerde iç seste ünlü türemesi görülür(Gülsevin vd., 2011, 58)

ṭabl > tabıl> davul	طابل	322a/25
ẕikr > zikir (TT)	ذكر	327b/08
şehr > şehir (TT)	شهر	325a/18
faṣl > fasıl (TT)	فصل	324b/31
emr > emir (TT)	امر	323a/27
naḳl > nakil (TT)	نقل	320a/30

2.2.1.4. Ünlü birleşmeleri

Bu ses olayında ünlü ile biten bir kelime, yine ünlü ile başlayan bir kelime ile birleşir. Bu birleşme esnasında ünlülerden biri düşer.

ne + ola > n'ola	نولا	344a/02
ne içün > niçün	نيچون	326a/25
ne eylerdiŋ > neylerdiŋ	نيلردك	339b/30

2.2.2. Ünsüzler

2.2.2.1. Ünsüz değişmeleri

Ünsüz değişmeleri için metnimizden verilen örneklerin günümüz Türkiye Türkçesindeki kullanımları da gösterilerek incelediğimiz eserin yazıldığı yüzyıldan

günümüze dek olan ünsüz değişmeleri hakkında bilgi verilmeye ve varsa farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.2.2.1.1. t- / d- kullanımı

Eski Türkçede ince ve kalın sıradan ünlüler ile birleşme durumuna göre kelime başında hep tonsuz olarak bulunan /t/ ünsüzü, Eski Anadolu Türkçesinde /t/'yi korumak veya /d/'ye dönüştürmek bakımından iki farklı yol izlemistir. İnce sıradan kelimelerdeki t->d- değişimi Eski Anadolu metinlerinde bazı istisnalarına rağmen imlâ ile telaffuz arasında bir paralellik söz konusudur. Ancak, kalın sıradan kelimelerde bu parallelik bulunmaz. /ṭ/'yı koruma ya da /d/'ye dönüştürme bakımından ağızlar ve bölgeler arasında birtakım ayrılıkların göze çarpması bazı sıkıntılar ortaya çıkarmıştır (Korkmaz 2005). Metnimizde kalın ünlülü kelimelerde /t/ - /d/ tercihi farklılık göstermektedir. Kelimenin ötümlü-ötümsüz her iki şeklinin de bulunduğu tespit edilmiştir.

ṭurup	**طوروب**	347a/02	durdugı	**دوردوغی**	356b/15
donanması	**دوننملسی**	344a/06	ṭonanma	**طوننما**	346a/25

2.2.2.1.2. Ötümlüleşme

Ciğerlerden gelen havaya ses tellerinin titreşip ton vermesi ile boğumlanan ünsüzlere *ötümlü ünsüzler*; ses tellerinde herhangi bir titreşime uğramadan ve ton almadan bir fısıltı veya gürültü biçiminde boğumlanması ile oluşan ünsüzlere ise *ötümsüz ünsüzler* denilmektedir(Korkmaz,2007, 215-216).Ötümsüz ünsüzlerin boğumlanması sırasında ciğerlerden gelen havaya ses tellerinin titreşerek ton vermesi ve bu ünsüzlerin çeşitli seslik nedenlerle ses yolunu genişleterek eşleri olan ötümlü ünsüzlere dönüşmelerine ötümlüleşme adı verilmektedir(Karaağaç, 2010, 91).

ṭoḳuz > dokuz (TT)	**طقوز**	366a/29
toġup > doğup (TT)	**طوغوب**	336a/31
ṭabıl > davul (TT)	**طابل**	322a/25

İncelediğimiz metinde bazı kelimelerin hem ötümlü hem de ötümsüz şekillerinin yazıldığı görülmüştür.

niçe	نیچه	340a/01	nice	نیجه	365b/21
ṭurup	طوروب	328b/07	durdı	دوردی	330b/08
ṭonanma	طوننما	332a/09	donanması	دونناسی	344a/06

Kelimeye bir ek geldiğinde de kelimenin sonundaki ötümsüz ünsüz ötümlüleşebilir.

ayaḳ	اياق	326b/17	ayaġı	اياغی	332a/10
yoḳ	يوق	333b/23	yoġiken	يوغيكن	376b/31
dört	دورت	347a/19	dördinde	دوردينده	380b/15

2.2.2.1.3. Ötümsüzleşme

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait eserlerde ötümlü olarak görebildiğimiz *p* sesi, metnimizde de günümüz Türkiye Türkçesinde olduğu gibi ötümsüz kullanılmıştır.

parmak	پرمق	351a/19

Ayrıca metnimizde bulunan Arapça ve Farsça kökenli bazı kelimelerin sonunda veya başında bulunan ötümlü ünsüzler günümüz Türkiye Türkçesinde ötümsüzleşmiştir.

dülbent	دولبنت	329b/20	tülbent (TT)
ilāc	علاج	341b/07	ilaç (TT)
‘arab	عراب	348a/26	arap (TT)
ḫarāb	خراب	348a/03	harap(TT)
süd	سود	327b/27	süt (TT)

2.2.2.1.4. Ötümlülük- ötümsüzlük nöbetleşmesi

Sonunda ötümsüz ünsüz bulunan Türkçe kelimelere bazı ekler eklendiğinde ötümsüz ünsüz, ötümlü ünsüze dönüşür. Bu duruma metin içinden şu örnekleri gösterebiliriz:

yoḳ	**يوق**	346a/20	yoġidi	**يوغيدى**	347b/30
dört	**دورت**	347a/19	dördinci	**دوردنجى**	347a/01
ayaḳ	**اياق**	393b/01	ayaġına	**اياغينه**	332a/10
sancaḳ	**سنجاق**	320a/28	sancaġını	**سنجاغينى**	320b/29
itdikden	**ايتدكدن**	322b/01	ideler	**ايده لر**	322a/08

2.2.2.1.5. Dudaklılaşma

Kelime içinde bulunan ünsüzlerin, kelime içindeki dudak seslerinin etkisi ile kendisine benzemesi durumudur.

penbe > pembe (TT)	**پنبه**	327b/26

2.2.2.1.6. Dişsileşme

Kelimede bulunan *genizsi n(ŋ)* ünsüzünün diş ünsüzü olan *n* ünsüzüne dönüşmesidir.

saŋa	**سكا**	337b/25	sana (TT)
baŋa	**بكا**	354a/01	bana (TT)
Ḳaradeŋiz	**قره دكز**	329b/16	Karadeniz (TT)
göŋül	**كوكل**	348b/13	gönül (TT)
soŋra	**صوكره**	339a/31	sonra (TT)
iŋledi	**ايكله دي**	348b/11	inledi (TT)
soŋına	**صوكينه**	331a/08	sonuna (TT)

Eski Anadolu Türkçesinde tamlama eki olan +nuŋ(**+نك**), günümüz Türkiye Türkçesinde dişsileşmiştir.

Süleymā**nuŋ** pederi	**سليمانك**	385a/03	Süleymanın pederi(TT)
oġlı**nuŋ** hemşīresi)	**اوغلينك**	331a/03	oğlunun hemşiresi(TT)
şaçı**nuŋ** ḳılları	**صچينك**	360b/04	saçının kılları(TT)
Orḫa**nuŋ** salṭanatında	**اورخانك**	320a/12	Orhanın saltanatı(TT)
a**nuŋ** vefātı	**انك**	323b/21	onun vefatı(TT)

2.2.2.1.7. Akıcılaşma

b,d,g,ġ gibi ötümlü patlamalı ünsüzlerin r,l,m,n,y,v,g… gibi akıcı ünsüzlerden birine veya yarı ünlüye dönüşmesi olayıdır (Karaağaç, 2010, 62). Türkiye Türkçesine giren bazı yabancı kelimelerde de akıcılaşma görülebilir. Metnimizden verdiğimiz örnek kelimeler günümüz Türkiye Türkçesinde akıcılaşmaya uğramışlardır.

gögercinlik	كوكرجينلك	350b/09	güvercinlik (TT)
ṭabıl	طابل	351b/10	davul (TT)

2.2.2.1.8. Sızıcılaşma

Ciğerlerden gelen havanın, ses yolundaki herhangi bir engele çarpmasıyla oluşan ünsüzlere patlayıcı ünsüzlerdir: *b, p, c, ç, d, t, g, k* (TDK, 2019).

Sızıcı ünsüzler ciğerlerden gelen havanın ağız boşluğundaki hafif kapalı bir engele çarpıp sızması ile meydana gelen ünsüzlerdir: *v, f, z, s, j, ş, ğ, (g) , h (h)* ünsüzleri gibi(TDK, 2019)

Patlamalı ünsıızleıin çeşitli sebepleıle sızıcı ünsüzlere dönüşmesine sızıcılaşma denir(Vural ve Böler, 2011).

İncelediğimiz eserden örnek gösterdiğimiz patlayıcı ünsüzlü kelimelerin günümüz Türkiye Türkçesinde sızıcılaştığı görülmektedir:

<u>k > h</u>

ḳanḳısı	قنقيسى	322b/28	hangisi (TT)
ḳanḳı	قنقى	330a/31	hangi (TT)

<u>g > y</u>

segirdirken	سكردركن	326a/17	seyirdirken (TT)

g > ğ

yigit	يكيت	326b/28	yiğit (TT)
dögmek	دوكمك	356a/26	dövmek (TT)

v > ğ

şovıdup	صودوب	346a/18	soğutup (TT)

2.2.2.1.9. Damaklılaşma

Ses yolundan rahatlıkla geçen ünsüzlere sürtünmesiz veya akıcı ünsüzler denir(Coşkun, 1999, 50). Geniş ses yolunda oluşan bu ünsüzler kelime içinde zayıf kaldığı zaman damağa doğru alındığında bu ünsüzlerde *damaklılaşma* meydana gelmektedir.

Metnimizde /ḫ/ ünsüzünün damaklılaşarak günümüz Türkiye Türkçesinde /ḳ/ ünsüzüne dönüştüğü görülmüştür.

uyḫusı	اويخوسى	373a/31	uykusu (TT)
aḫşām	اخشام	333a/31	akşam (TT)

2.2.2.1.10. Göçüşme

Kelime içindeki iki sesin yer değiştirmesine olayına denir (Vural ve Böler, 2011). Metnimizde yer ismi olarak geçen ve Farsça kökenli bir kelime olan “Emrūd” kelimesi, günümüz Türkçesinde “armut” olarak kullanılmaktadır. Kelimede bulunan /m/ ve /r/ ünsüzleri yer değiştirmiş ve göçüşme ses olayı meydana gelmiştir.

emrūd	امرود	326b /12	armut (TT)

2.2.2.1.11. Ünsüz tekleşmesi

Dilimizde asli olarak aynı cinsten iki ünsüz yan yana bulunmaz. Ancak bir takım ekleşme, birleşme, türetme gibi ses olayları sonucu aynı cinsten iki ünsüz yana yana

gelmektedir(belli, elli, yassı, aıme, gömme, ıssız gibi). Bu yüzden dilimize başka dillerden geçmiş bazı kelimelerde rastlanan iç ve son sesteki aynı cinsten iki ünsüzden biri düşer; bu olaya tekleşme adı verilir. Tekleşme daha çok Arapçadan Tiirkçeye geçen kelimelerde görülür(Vural ve Böler, 2011). Aşağıda metnimizden örnek verdiğimiz kelimelerin, günümüz Türkiye Türkçesindeki kullanımları gösterilmiştir.

ammā	امّا	333a/25	ama (TT)
kerre	كرّه	335a/14	kere (TT)
vasiyyetler	وصيّت	327b/02	vasiyetler (TT)

2.2.2.1.12. Ünsüz türemesi

*"*ur-*"* fiili metnimizde -Ip zarf-fiil ekini alarak kullanılmıştır. Günümüz Türkiye Türkçesinde "ur-" fiilinin başına " v " ünsüzü getirilerek kullanılmaktadır.

urup	اوروب	337a/25	vurup (TT)

2.2.3. Diğer Ses Olayları

Ünlü ve ünsüzlerde gerçekleşen ses olaylarını metnimizden örnekler vererek ve günümüz Türkiye Türkçesinde kullanımlarını da belirtmek suretiyle göstermeye çalıştık. Bunların dışında kalan ve sözcükteki ses olayı hem ünlüde hem de ünsüzde gerçekleştiği için yukarıdaki başlıklar altında açıklanmayan iki ses olayı daha vardır:

2.2.3.1. Büzülme ve hece düşmesi

Bir kelimede yanyana bulunan iki veya daha çok hecedeki seslerin yahut da yanyana bulunan iki kelimeden birincinin son sesi ile İkincinin ön sesinin birleşip kaynaşması ve dolayısıyla hece sayısının azalması olayına büzülme denir. Büzülmede hecelerdeki iki ünlünün bir tek ünlüde veya birden çok hecedeki seslerin tek hecede toplanması söz konusudur(Vural ve Böler, 2011).

yigirmi	يكرمى	370a/01	yirmi (TT)

söyünüp	سوينب	344b/16	sönüp (TT)
ne içün	نيچون	372b/26	niçin (TT)

Bir kelimede ses bakımından birbirine benzer veya eşit seslerden, oluşmuş iki heceden birinin zamanla eriyip kaybolması olayına lıeee düşmesi denir. Bu ses olayında kelime içinde, eklemede ve birleşmede yan yana gelen benzer iki heceden biri düşer(Vural ve Böler, 2011).

seksān	سكسان	346a/28	seksen (TT)
ṭoḳsān	طوقسان	332b/04	doksan (TT)

2.3. Şekil Bilgisi

Sözcük inceleme konusunda dilbilimciler arasında farklı tanımlamalar mevcuttur. Bu konuda Mehmet GEDİZLİ: "Zeynep Korkmaz, şekil bilgisi terimini tercih eder ve şöyle tanımlar; "Bir dilin kök kelimelerini, eklerini, köklerle eklerin birleşme yollarını, eklerin anlam ve görevlerini, türetme ve çekim özelliklerini ve şekille ilgili öteki konularını inceleyen gramer dalıdır. Şekil bilgisinin temel öğeleri kelime kökleri ve eklerdir." şeklinde açıklama yapmıştır(Kormaz, 2003'ten aktaran Gedizli, 2012, 3351-3369)

Biçim bilim terimini tercih eden Oya Adalı: "Biçim bilimin ana birimi sözcüktür. Sözcüğün tanımı, sınıflandırılması, çekimi ve türeyişi bu alanın temel sorunlarını oluşturuyor." (Adalı, 2004, 11) der.

Berke Vardar: "Geleneksel olarak anlamlı dil birimlerini, dil bilgisi ulamlarına, işlevsel sınıflara, bükün, türetme, birleştirme açısından sundukları görünüme, aldıkları değişik biçimlere, birleşim özelliklerine göre inceleyen dal."(Vardar, 2002, 41) olarak tanımlar.

Necip Üçok: "Şekil bilgisi veya sarf, bir dil içinde kelime kategorilerinin neler olduğunu, nasıl çekildiklerini, ne gibi şekiller gösterdiklerini öğreten gramer koludur." (Üçok, 2005, 118) şeklinde tanımlar .

Yapı bilgisi terimini kullanan Tahsin Banguoğlu: “Yapı bilgisi, kelimelerin yapısını, bunların uğradıkları anlam ve ilişki değişikliklerini gösterir.” (Banguoğlu, 2007, 20) biçiminde açıklar.

Genel olarak tanım ve açıklamalardan da anlaşıldığı üzere, sözcük incelemelerinde esas konuyu, kök kelimelerle ekler arasındaki ilişki oluşturmaktadır.

2.3.1. Sözcük Yapımı

2.3.1.1. İsimden isim yapan ekler

Metnimizde kullanılan isimden iim türeten ekler örnekleriyle şunlardır:

+lIk / +lık

Türetme ekleri arasında en çok kullanılan eklerden biridir. İsimlere eklenerek soyut manalı kelimeler oluşturur. Yabancı kökenli kelimelere de eklenir ve işlevsel olarak günümüz Türkçesinde de kullanılır. Metnimizde kelimenin son hecesi ince seslerle bittiğinde +**لك** ile gösterilirken kelimenin son hecesin kalın seslerle bittiğinde ise +**لق** ile gösterilmiştir. Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metnimizde de düz ünlülü kullanılmıştır.

ilçi + **lik** + le	**ايلچيلك**	326b/01
gün + **lik**	**كونلك**	352a/25
ay + **lıḳ**	**ايلق**	376b/08
çoḳ + **lıḳ**	**چوقلق**	380a/18

+lU

Eklendiği tüm kelimelerde yuvarlak ünlülü yazılan bu ek günümüz Türkiye Türkçesinde dudak uyumuna girer.

at + **lu**	**اتلو**	332b/10	atlı(TT)
ṣıfat + **lu**	**ضفتلو**	326a/28	sıfatlı (TT)
sūret + **lü**	**صورتلو**	326a/28	suretli (TT)
ḳıymet + **lü**	**قيمتلو**	381a/19	kıymetli (TT)

Yer ismi olarak geçen özel isimlerde ve bazı kelimelerde **+lı** kullanıldığı da görülmüştür.

Çor**lı**	چورلي	325b/25	Çorlu(TT)
Ḫayrabo**lı**	خيره بولى	325b/25	Hayrabolu (TT)
Bor**lı**	بورلى	327a/25	Borlu (TT)
Uġur**lı**	اوغورلى	367b/27	Uğurlu (TT)
altun**lı**	التونلى	380a/29	altunlu

+An

Eski Türkçede güçlendirme ve çokluk görevindeki bu ekin Türkiye Türkçesine uzanmış ve kökle kaynaşarak canlılığını yitirmiş bir kalıntısı niteliğindedir. (Korkmaz, 2009, 35)

oġul + **an**	اوغلان	345a/09
er + **en**	ارن	321b/27

+Ar, +şAr

Asıl sayılara getirilerek üleştirme sıfatı türeten bir ektir.

on**ar** biŋ aḳçe ve ṣaḥn müderrisleri olanlara beş**er** biŋ ve miftāḥ-ı müderrislerine

dörd**er** biŋ		374b/31
tecrīd müderrislerine iki**şer** biŋ aḳçe…		373a/01
ikisi yigirmi**şer** biŋ altuna...		368a/28

+cA

İşlevsel bir ek olup eklendiği sözcüğe pek çok anlam katmaktadır. Metnimizde "benzetme, eşitlik, karşılaştırma, -e göre, dil adı" anlamı verecek şekilde kelimeye eklendiği görülmüştür.

ekşer müverriḫin ḳavlin**ce** ba'de't-tefrikaya vel-teslīyye... 337b/23

erenlerüŋ her birine ḥallü ḥālin**ce** ve rütbe ve maḳāmınca... 321b/27
meşhūr oldı Fārisī**ce** yoġurd ayranına dūġ dirler... 327b/31
adamlar çıḳup meżāri'de bey ve şirā olup aḳ**çe** żāyi'... 331a/31

Metnimizde yer adlarında ve özel isimlerde pek çok kez +cA ekine rastlanır.

Ḳaplu**ca** cami'ni tamām itdikde... 327a/5
Atma**ca** Beg ki güzīde-i ümera-i Ḳaraman idi... 356a/31
ḫaber gönderüp Yüreklü**ce**nüŋ üzerine vara... 340a/26

+cIk / +cIk

Son hecesi ince ünlü biten kelimelerde **جك +**, son hecesi kalın ünlülü olan kelimelerde ise **جق +** ile yazılmıştır. Metnimizde eklendiği kelimeye küçültme anlamını katarak kullanıldığı görülmüştür.

Sögüt + **cik**	**سكوتجك**	321b/30
o + ra + **cıḳ**	**اوراجق**	367a/18
oġlan+**cıḳ**+ların	**اوغلانجقلرن**	325a/10

+cI

Türkçenin en işlek eklerinden biridir(KORKMAZ, 2009, 41). Metinde Arapça harflerle **جى** olarak yazılmış olup günümüz Türkiye Türkçesinde ünlü uyumuna da girmektedir.

Metnimizde bu ek, eklendiği kelimeye "o işi yapan, sahiplenen, eklendiği addaki özelliği barındıran" anlamını katacak şekilde kullanılmıştır. Dudak uyumuna girmemiştir.

feryād + **cı**	**فريادجى**	328a/08
gemi + **ci**	**كميجى**	342a/17
Ḳuş + **cı**	**قوشجى**	376a/12
nişān + **cı**	**نشاجى**	320a/01

yol + **cı** + lar **يولجيلر** 347a/25
aḳın + **cı** **اقينجى** 329a/30
yardım + **cı** **ياردمجى** 329b/25
cenk + **ci** + ler **جنكجيلر** 357b/08

+Aru

Eklendiği kelimenin cümle içerisinde zarf olarak kullanılmasını sağlayan bir yapım eki olup yer-yön anlamı katmaktadır.

iç + **erü** **ايچرو** 331a/31
yuḳ + **aru** **يوقارو** 371a/01

+rA

soŋ + **ra** **صوكره** 339a/31
ṭaş + **ra** **طاشره** 353b/27
o + **ra** + cıḳ **اوراجق** 367a/18
üz + **re** **اوزره** 325a/01

+(I)ncI

Bu ek, sayma sayılarına eklenerek kelimeye sıralama anlamı katar. Ek, metnimizde düzünlülü halini koruyarak kelimeye eklenmiştir.

ṭoḳuz + **ıncı** **طقوزنجى** 346a/07
altı + **ncı** **التنجى** 348b/18
bir + **inci** **برنجى** 351b/27
iki + **nci** **ايكنجى** 352a/09
beş + **inci** **بشنجى** 370a/06
üç + **inci** **اوچنجى** 366a/03

+sIz

Eklendiği sözcüğe "yokluk" manası yükler. Günümüz Türkçesinde işlek bir ek olup dudak uyumuna girmez. Metnimizde bu ekin dudak uyumuna girdiği bir örnek mevcut olup aşağıda gösterilmiştir.

gerek + **siz**	**كركسز**	383b/30
şu + **sız**	**صوسز**	383a/29
azıḳ + **sız**	**ازقسز**	387b/10
ot + **suz**	**اوتسز**	384a/08

2.3.1.2. İsimden fiil yapan ekler

+lA-

İsimden fiil yapan bu işlek ek önlük-artlık uyumuna girer. Bu ekin kullanımına metnimizde sık rastlanmıştır.

yoḳ+ **la**-maġa	**يوقلامغه**	354a/25	baġ+ **la** - tup	**باغلتوب**	256b/12
ḳarşu+ **la**-yup	**قرشوليوب**	376b/12	baş+**la**- yup	**باشليوب**	370b/14
yaġma+**la**-yup	**يقماليوب**	378a/19	ḳov+ (a)**la** - yup	**قووواليوب**	380b/21
selam+**la**-yup	**سلاماليوب**	379a/04	bağış+ **la** - yup	**باغيشليوب**	372a/08

+A-

Metnimizde bu ekin az sayıda kelimeye eklendiği görülmüştür.

ḳan + **a** - yup	**قنايوب**	342a/04
beŋ(i)z + **e** - di	**بكزدى**	347a/06
oy(u)n + **a** – r - ken	**اوناركن**	357b/04

+l-

dir + i + **l** - üp	**دريلوب**	371b/25
ṭoġrı + **l** - dup	**طوغريلدوب**	381b/21

+lAn-

yoḳ + **lan**- mak **يوقلانمق** 357a/01
baġ + **lan**-up **باغلانوب** 381b/26
yürek + **len**- üp **يوركلنوب** 366a/17

+lAş-

İsimden fiil türetme konusunda işlek bir ektir. Kalınlık incelik uyumuna girer. Günümüz Türkiye Türkçesinde de sık kullanılan bir ektir.

ḥaber + **leş**- üp **خبرلشوب** 372a/07
ilçi + **leş**-üp **الچيلشوب** 364a/20
ittifāḳ + **laş** -up **اتفاقلشوب** 370b/17

2.3.1.3. Fiilden isim yapan ekler

-(U)k

EAT'de yuvarlak biçimde olan bu ek günümüz Türkiye Türkçesinde düzlük – yuvarlaklık uyumuna girmektedir. Metnimizde EAT metinlerinde olduğu gibi yuvarlak ünlü biçimiyle karşımıza çıkmaktadır.

del - **ük** **دلوك** 334a/25
aç - **uḳ** **اچوق** 357b/28
böl - **ük** **بولوك** 338b/17

-(A)k

bat - **aḳ** **باتاق** 370b/07
döşe - **k** **دوشك** 360a/10
yat – **aḳ** **ياتاق** 347a/21

-ġAn

Günümüz Türkiye Türkçesinde bu ekin başında bulunan ġ sesinin düştüğü görülmektedir.

ķaz - **ġan** **قزغن** 373b/09 kazan (TT)

-ġun

yor – **ġun** **يورغون** 357b/23

-IcI

var – **ıcı** **وارجى** 342b/29
yırt – **ıcı** **يرتيجى** 386b/11

-I / -U

yaz – **ı** - lu **يازيلو** 341b/12
ķap - **u** - sı **قپوسى** 325a/07
ķork - **u** **قورقو** 331a/25

-mur

yaġ-**mur** **ياغمور** 330a/21

2.3.1.4. Fiilden fiil yapan ekler

-(I)n- / -(U)n -

Eklendiği fiilleri dönüşlü ve edilgen yapar.

sev - **in**- miş-ken **سوينمشكن** 339a/09
gör - **ün**- icek **كورنيجك** 344a/25
gel - **in**- di **كلينددى** 390a/07
ol – **ın** - dı **اولندى** 374a/02
ķapa - **n**- up **قپانوب** 346b/10

-(I)l- / -(U)l-

Bu ek de hem dönüşlü hem edilgen fiiller türetir.

gör - **il**- üp **كوريلوب** 321a/27
ṭut - **ıl**- up **طوتيلوب** 347a/09
vir - **il**- di **ويرلدى** 390a/01

-(I)r-

Bu ek, incelediğimiz metinde genel olarak yuvarlak ünlülü yazılmış olup dudak uyumuna girmemiş olsa da farklı yerlerde geçen aynı kelimeye eklenirken bazen düz ünlülü bazen yuvarlak ünlülü olarak yazıldığı görülmüştür.

get - **ür**- di **كتوردى** 322b/04
geç - **ür**- ilüp **كچوريلوب** 326b/23
geç - **ir**- mege **كچرمكه** 328b/11

-(A)r-

çıḳ - **ar** - dı **چقاردى** 350a/28
ḳop – **ar** - dı **قوپاردى** 334b/08

-dIr-

söyün - **dir**- mege **سويندرمكه** 387b/29
it - **dir**- mege **ايتدرمكه** 328a/22
yap - **dır**- maġa **ياپدرمغه** 328a/22

-d-

Metnimizde -d- olarak kullanılan bu ek, zamanla ötümsüzleşerek günümüz Türkiye Türkçesinde -t- olarak kullanılmaktadır.

ḳuşa – **d** - up **قوشادوب** 347a/02
başla – **d** - up **بشلادوب** 340a/15

-I- / -U-

sür - **ü** – (y)erek **سورويه رك** 372a/11

-ş-

Eklendiği fiillere işteşlik anlamı katar.

söyle – **ş** - üp **سويله شوب** 344b/04
aġla – **ş**- ırlardı **اغلاشرلردى** 324b/25

-p-

ser - **p**- üp **سرپوب** 381b/16

2.3.2. Sözcük Türleri

2.3.2.1. İsimler

2.3.2.1.1. Çokluk ekleri

+lAr

Arapça harflerle **لر +** şeklinde yazılan ve çoğul eki olarak isimlendirilen bu ek, eklendiği ismin birden fazla olduğunu ifade eder. Metnimizde eklendiği kelime düz, yuvarlak; kalın-ince ünlülü olsa da bu şekilde yazılarak kelimeye eklenmiştir. Ancak telaffuzda/metinçeviride kalınlık-incelik uyumuna girer.

adam**lar**	321a/31	yer**ler**e	323b/21
müslümān**lar**a	324b/01	nāme**ler**	340b/05
kāfir**ler**	325a/05	fitne**ler**den	340a/03

2.3.2.1.2. Aitlik ekleri

İsimlerin kime/hangi şahsa veya neye ait olduğunu belirten bu ekler, iyelik eki olarak da adlandırılmaktadır. Aitlik ekleri kelimeye eklenirken her şahsa göre değişiklik biçimlerde yazılırlar. Metnimizde yer alan aitlik eklerini gösterir örneklerimizde bu husus detaylıca gösterilmiştir.

Birinci tekil şahıs aitlik eki : +(I)m-

benim mürīdler+**im**+den 350b/06
benim sırr + **ım** + ı 360b/13
benim arḳa + **m** 388b/02

İkinci tekil şahıs aitlik eki : +(I)ŋ-

senüŋ el + **iŋ** + den 341b/07
(senin) evlād + **ıŋ** 320a/09
(senin) murād + **ıŋ** 332a/03

Üçüncü tekil şahıs aitlik eki: +(s)I-

Metnimizde bu ek düz ünlülü olarak kullanılmıştır. Günümüz Türkiye Türkçesinde dudak uyumuna girmektedir.

(onun) ḳorḳu + **sı** 355a/20 korkusu(TT)
(Ḥasanuŋ) ordu + **sı** 356b/28 ordusu(TT)
(onun) valide + **si** 394a/14
(onun) oğ(u)l + **ı +** nuŋ 339a/29 oğ(u)lunun(TT)

Birinci çoğul şahıs aitlik eki : +(I)mUz+

Metnimizde düz ünlülü olarak karşımıza kullanılmış olup günümüz Türkiye Türkçesinde dudak uyumuna girmektedir.

(bizim) beglig + **imiz** + i 323b/01
(bizim) pādişāh +**ımız** +ındır 323b/11
(bizim) diyar + **ımız** + a 335b/30
(bizim) ḥużūr + **ımız** + a 338a/25

İkinci çoğul şahıs aitlik eki : +(U)ŋız-

(sizin) murād + **ıŋız** 364a/31
(sizin) du‘ā + **ŋız** 329b/17
(sizin) şerif + **iŋiz** + e 333b/11

Üçüncü çoğul şahıs aitlik eki : +lArI

(onların) ara + **ları** + n + da 333b/25
(onların) ard + **ları** + n + ca 331b/05
(oların) niçe +**leri** + n + e 334b/31
(beglerüŋ) ba‘żı + **ları** 369a/19

Bazen üçüncü çoğul şahıs aitlik ekini +(s)I ekinin karşıladığı da olur.

beglerüŋ cümle + **si** 373b/08
tekvürinüŋ aḳrabā + **sı** + (n)dan 329b/24
(onun) du‘ā + **sı** 330a/20

2.3.2.1.3. Durum (hâl) ekleri

Durum ekleri cümle içerisinde isimleri isimlere, fiillere, edatlara bağlayan, diğer kelimelerle ilişki kurarak isimlerin cümlede görev kazanmasını sağlayan eklerdir. Böylece isimler cümle içerisinde görev üstlenmiş olurlar. İsimlerin yüklendikleri bu görevlere ismin durumu/ismin hâli denir.

İsmin yalın durumu: (ø)

göz	394b/24	köy	360b/31	demür	347a/01
oġul	360b/09	‘asker	347b/02	köpri	348b/02

İsmin belirtme durumu eki : +(y)I / +n / +nI

Belirtme durum eki üç şekilde karşımıza çıkmaktadır. Metnimizde üç şekli de aynı yoğunlukta kullanılmıştır.

cümle + si + **n**	385b/17	bu + **nı**	342a/18
bögrü + **n**	356b/05	ḳapu + sı + **n**	344b/07
‘asker + **i**	355a/29	oġlı + **nı**	355b/31
ḳapu + **yı**	343a/08	seferi + **ni**	355a/02

İsmin yönelme durumu eki : +A

Eklendiği kelimenin son sesine göre bazen (y) ve (n) yardımcı ünsüzleri ile birlikte kullanılarak +(y)A , +(n)A olarak da kelimeye eklenir.

Ḥaleb + **e**	333b/30	‘Acem + **e**	333a/01
paşa +**ya**	322b/02	Ṣofya + **ya**	353b/12
żabṭı + **na**	353b/13	oġlı + **na**	337b/30
üzerin + **e**	330a/01	meydān + **a**	339b/31
orta + y**a**	339a/01		

İsmin bulunma durumu eki : +dA

Günümüz Türkiye Türkçesindeki kelimenin sonunda sert ünsüz varsa +dA > +tA olur. Ancak Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metnimizde de ismin bulunma eki sadece +dA olarak kullanılmıştır.

Anaṭolı + **da**	338b/01	sā‘at + **de**	351a/01
bahār + **da**	351b/01	meclisin + **de**	359b/01

İsmin ayrılma durumu eki : +dAn

Metnimizde ismin ayrılma durum ekinin kullanımı bulunma durum eki gibi olmuştur. Günümüz Türkiye Türkçesinde ötümlü olarak da kullanılır.

zaḥmet + **den**	356a/24	zahmetten (TT)
nefis + **den**	388a/01	nefisten (TT)
ḳaradeŋiz + **den**	357b/26	
ṣusuzlıḳ + **dan**	347b/26	susuzluktan (TT)
ḳuşluḳ + **dan**	357a/07	kuşluktan (TT
başların + **dan**	383b/08	
sancaġın + **dan**	342b/02	
ḳızın + **dan**	349b/19	

İsmin ilgi durumu eki : +(n)Uŋ-

Eklendiği ismi kendinden sonraki isim(ler)le alaka kurmasını sağlayan bu eke tamlama eki(tamlayan ek) de denir. Metnimizde ilgi durum ekine örnekler aşağıda gösterilmiştir.

a + **nuŋ** ismiyle	328b/08	bu + **nuŋ** evlādı	336b/19
a + **nuŋ** oġlı	330b/16	ümerā + **nuŋ** baʿżıları	328a/05
sen + **üŋ** yanında	337a/28	ḳral + **uŋ** atun	346a/13
Ḫalil + **üŋ** oġlı	350b/24	vilāyet + **üŋ** ṭozıyla	357b/30

İsmin eşitlik durumu eki : +cA

Günümüz Türkiye Türkçesinde eklendiği sözcüğe göre ötümlü – ötümsüz kullanımı vardır. Metnimizde sadece +cA şeklinde kullanılmıştır.

mefhūmın + **ca**	336b/28	ardın + **ca**	337a/22
ḳavlin + **ce**	379b/27	şirin + **ce**	386b/10
mertebelerin + **ce**	325b/17		

İsmin vasıta durumu eki : +IlA- , +(y)lA-

Metinde bazen kelimeden ayrı bazen de kelimeye bitişik yazıldığı tespit edilmiştir.

ḳızılbāş **ile**	381b/19	ḫatunları**yla**	329a/21
emrin**ile**	382a/30	miḳdārı**yla**	355a/2
sür‘at**ile**	337a/7	pādişāh**ile**	355a/5
‘askeri**yle**	357b/28	sebebi**yle**	357a/2

2.3.2.2. Sıfatlar

2.3.2.2.1. Niteleme sıfatları

yüksek ṭaġ	357a/18	**siyāh** külah	324a/29
altunlı külah	326b/31	‘**aẓīm** dügün	328a/19
şarı Ya‘ḳūb	341b/27	**boz** atlara	326a/27
ḳızmış mil	330b/07	**cümle** sipāh	375b/07
güzel huriler	378a/25		

2.3.2.2.2. Belirtme sıfatları

İşaret sıfatları

Metnimizde işaret sıfatları sıkça kullanılmış olup, *o* işaret sıfatı *ol*; *şu* işaret sıfatı da *şol* ile de karşılanmıştır.

o gice	323a/12	**ol** eṭrāfda	333b/31
bu diyarda	323b/01	**şol** kimesnenüŋ	367a/19
şu ṣūretlü	326a/27	**şol** ḥabīb-i Muṣṭafa	321b/07

Sayı sıfatları

Metnimizde sayı sıfatlarından asıl sayı sıfatları, sıralama sayı sıfatları ve üleştirme sayı sıfatlarına örnekler aşağıda gösterilmiştir.

Asıl sayı sıfatları

sekiz yıl 324b/20
yedi gün 352b/05
beş sene 363a/26

Sıralama sayı sıfatları

ikinci gün 352b/09
üçünci yıl 366a/03
beşinci gün 370a/06

Üleştirme sayı sıfatları

ikişer sene 365b/02
üçer şerīfelü 347a/19
dörder medrese 358a/11

Belirsizlik sıfatları

birḳaç günden soŋra 358b/31
birḳaç mescid yapup 358a/26
arada eylese **bir** işi 352b/28
bir livāya varup 353b/08
ba'żı delükler 351b/03
ba'żı taḥrīrler 349b/28
ḫuṣūṣan **her** cum'a güni 341b/20
her moŋlāya ḫıl'at virilüp 352a/09
çoḳ adam helāk olup 329a/02
çoḳ kimesne müntefi' oldı 385a/18
cümle sipāhla 375b/07
cümle 'askeriyle 375b/02
nice fuḳārā aġniyā 374b/26
nice müddet 365b/21

Soru Sıfatları

ne yere 353a/29
ne vecihle 360b/06

2.3.2.3. Zamirler

2.3.2.3.1. Kişi zamirleri

1.Tekil kişi zamiri: ben

Birinci tekil kişi zamiri olan ben, metnimizde diş sesi olan *n* ile yazılmış olup (**بن**) ismin yönelme durumu eki olan +*A* ekini aldığında ise geniz sesi olan *ŋ* ile *baŋa*(**بکا**) şeklinde yazılmıştır.

ben Türk alāyınuŋ ardın alayım 347a/13
ben varup taḥṣil ideyim 339b/11
ben daḫı gördim 370b/11
baŋa mu‘āvenete gelsünler 354a/01

2.Tekil kişi zamiri : sen

İkinci tekil kişi zamirinde de durum 1.tekil kişi zamiri gibidir. ***sen*** (**سن**) kişi zamiri ismin yönelme durumu eki olan +*A* ekini aldığında ***saŋa*** (**سکا**) şeklinde yazılmıştır.

sen bir aḳçe değmezsin 336a/10
sen emek çekme 355a/24
saŋa varalım 355a/24

3.Tekil kişi zamiri: o

o daḫı Tunadan geçüp 353b/03
ol daḫı ‘azm idüp 347b/03
anuŋ oġlı ‘Ali Paşāyı 330b/16

1.Çoğul kişi zamiri: biz

biz daḫı diyārımıza baḳalım 335b/30
biz buradan yürüyüp 346b/05
mevlāyı **bize** ışmarlamadılar 346b22

2.Çoğul kişi zamiri : siz

siz daḫı gidin 333a/17
siz ḫoşūnut itdüŋiz 333a/25
taḫta **sizi** geçirüriz 380b/03

3.Çoğul kişi zamiri: anlar

Metnimizde 3.çoğul kişi zamiri bazı yerlerde aŋlar(**اكلر**), bazı yerlerde ise anlar (**انلر**) şeklinde yazılmıştır.

anlar daḫı hücūm idüp 338a/30
aŋlar varınca şāh gelüp 372b/05
aŋlar daḫı evlād ü ‘iyāllerin alup 373b/10
anları ḳırup bir mecrūh 351b/21
pādişāh **anları** 354b/13

2.3.2.3.2. İşaret zamirleri

Metnimizde geçen işaret zamirleri şunlardır:

bu daḫı Ruma gelüp 348b/30
anı kendülerine 390a/02
bunlara on başı 325b/09

2.3.2.3.3. Soru zamirleri

kim olacaġına 386a/05

çāre **ne** 335b/28
kime vefa eyledi bu çarḫ-ı dūn 375b/30

2.3.2.3.4. Belirsizlik zamirleri

her ḳanġisi murād iderse 370b/29
kimse ile ḫaber gönderüp 370b/30
kimesne ḳalmamaġın 346a/08
kimi ḳızıl **kimi** sarı **kimi** siyah 324a/29
kimisi ḥişāra girüp 366b/02
biri ardınca gidüp 351a/05
birisi ḳurtılup gelüp birisini daḫı 334a/12
her biri mekānına gidüp 325b/08
her birisi bir deryā olup 368a/25
her ne isterse 379a/08
cümlesi aḳ külāh giymek 324a/29
ba‘żınuŋ azliyle 346a/23

2.3.2.3.5. Dönüşlülük zamiri

Metnimizde hem kendi (**كندى**) hem de kendü (**كندو**) şeklinde yazılışı mevcuttur.

kendi Ḳaradeŋiz kenarında 329a/16
kendisini ‘āleme iẓhār ider 335b/25
Edirnede **kendü** medresesin 360b/01
kendüden ġāyb olup irtesi 359b/31
kendüye ḫāce idinüp 359b/07

2.3.2.4. Zarflar

2.3.2.4.1. Zaman zarfları

soŋra pādişāh vardıḳda 340a/10
henüz tamām cem‘ olmazdan 366a/29

aḫşāma dek ṣavaşılup 334a/10
şabāḥ aḫşām da pādişāhāne ṭa‘āmlar 333a/31
ḳonmuş **iken** vefāt itmegin 364b/06
māl ü manṣıbı yoġ**iken** 366a/31
hemān dört beş kişi ile muḥkem ḳaçup 371b/25
gündüzlerde ders ve fetvāya ṣarf idüp 348a/21
gice Bilecüke gönderdigi kimesneler 323a/08
şimden gerü 332a/06
şimdiye dek 337b/16
şimdi olmamaḳ inṣāfsızlıḳdır 347b/06
şeyḫ buŋa **imdi** benden 349a/17
ben **yarın** ölürüm 378a/29
evvel müyesser olmayup 367a/19

2.3.2.4.2. Yer-yön zarfları

içerü girdikde 369b/25
yuḳaru çeküp 325a/06
ḥiṣārdan **aşaġa** baḳarken 325a/02
şehri **ṭaşra** çıḳartmayup 323a/27
meydana **gerü** ṣaldı 347a/15
kim ki andan **berü** ḳalmışdur 329b/21
divān-ı ‘āliden **ṭoġru** anda varup 392a/28

2.3.2.4.3. Durum zarfları

Durum Zarfları, cümle içerisinde fiilin nasıl meydana geldiği konusunda bilgi veren kelimelerdir. Fiil veya fiil soylu olan kelimeye “nasıl?” sorusu sorulursa cevap alınan kelime veya kelime grupları durum zarfını oluşturur. Metnimizdeki durum zarflarına örneklerden bazıları şunlardır:

sa‘ādetlü gelürseŋiz 338a/01
der-zincir idüp getürildikde 375b/23

muḥkem şıḳdırup 376b/10
gözlerine **maġlūb** gelüp 370b/17
tekbīr ile yürüyüp 354a/10
‘**aẕīm** ḳorḳarlardı 361a/13
cebrle ve ḳahle gezdirüp 361a/22

2.3.2.4.4. Miktar zarfları

az kalmışdı 376b/31
çoḳ olmaġın 354b/10
bir kerre oḳıyup 376b/17
ḳadar olup 328a/10
iki ay ḳadar oturulup 376b/13
bir miḳdār şişmegin 378a/01
aḥbābı **ġāyet** çoġalup 371b/27

2.3.2.4.5. Soru Zarfları

niçün bilā sebeb ḳaçdıŋuz 326a/26
niçün alınmaz 328a/02
niçün didikde 332a/04
rāhiblere **niçün** rāġıb olursın 332a/05

2.3.2.5. Edatlar

Edatlar tek başına bir anlam ifade etmemekle birlikte cümle içerisinde birlikte kullanıldığı kelime veya kelime gruplarıyla anlam kazanırlar ve cümle içerisinde kelime grupları oluşturarak sıfat veya zarf görevinde kullanılabilirler. Metnimizde kullanılan edatlar şunlardır:

<u>İle</u>

Kelime veya kelime grupları arasında birliktelik, vasıta anlamı kurar. Metnimizde kelimeye bitişik yazıldığı da görülür. Günümüz Türkiye Türkçesinde kelimeye

bitişik yazıldığında *i* ünlüsü düşer. Metnimizde bitişik yazılırken *i* ünlüsünün bazen düşmediği görülmüştür.

Türkmen **ile** ardına düşüp	376b/02
anuŋ**la** ḥāc itmegin	368b/10
emrüŋ**ile** olalım	371a/30

İçün

Amaç, neden bildiren *için* edatının metnimizde kelimeye bitişik yazıldığı da mevcuttur. Bitişik yazılırken bazen kelime başındaki " i " ünlüsünün düştüğü bazen de düşmeden kelimeye bitişik yazıldığı görülmüştür. Metnimizin tamamında bu kelimenin son ünlüsü yuvarlaktır.

taḥta geçmek **içün** gelüp	369b/08
bunuŋ**içün** salṭanat sevdasındadur	336a/19
anuŋ**çün** virdi	370b/30

Gibi

a'mā **gibi** ḥareket idüp	339b/07
ḳoyun **gibi** boġazlayup	343a/07
ejderhā gibi ḳırdılar	347a/16

Ḳadar

ḫumsu **ḳadar** olmaġın	330a/18
öşri **ḳadar** olup	328a/10
iki ay **ḳadar** oturulup	376b/13

Ancaḳ

Bağlaç olarak da kullanılan *ancak*, "sadece, en fazla, en erken, olsa olsa" anlamlarında kullanıldığında edat vazifesindedir. Metnimizde edat olarak kullanımına örnekler şu şekildedir.

ancaḳ ḫumsu ḳadar olmaġın... 330a/18
ṣalṭanat didikleri **ancaḳ** cihān ġavġāsıdır... 346b/21
ancaḳ ‘aşrı ḳurtılup... 373a/29
tafṣīl idüp **ancaḳ** rıżā verirseŋiz ḫoş ola... 363a/24

Değin

Kendinden evvelki kelimeye ismin yönelme eki *+A* gelir. *+A kadar* anlamı verir. Metnimizden örnekler şu şekildedir:

on yıl**a degin** ġāyet a‘la ḳaḍılık idüp... 361a/12
ṣabāḥdan aḫşām**a degin** ṣavaşılup... 376b/13
ṣabāḥa degin erkān-ı devlet ġāret ḥasāret olınup... 373b/29

Birle

ġanimetler **birle** geldi 352b/13
du‘ām **birle** 322a/18
devlet **birle** 321a/05
ci‘yeleri **birle** 322a/10
küffār-ı ḫākisār **birle** 321b/30

Üzre

muḥāṣara **üzre** olmaġın 326a/01
nā ma‘lūm olmaḳ **üzre** 335a/06
göndermek **üzre** iken 373b/24

Göre

Kendinden evvelki kelimeye ismin yönelme durum eki olan *+A* gelir. Metnimizden örnekler şu şekildedir:

ḥāllerin**e göre** 364a/1

isti‘dādın**a göre** 321b/25
ḳabiliyetlerin**e göre** 325b/12

Eğer

eger ḫūn başmasa 371a/12
eger olmasa 339a/08

Evvel / Soŋra

Zeynep Korkmaz, *evvel* ve *soŋra* zarfları cümlede kendinden önceki kelimenin ismin ayrılma/çıkma durumu ekini almasıyla *+DAn önce/evvel, +DAn sonra* yapısının oluştuğunu ve bunların edat grubu olduğunu(Korkmaz 2003) belirtmektedir. Yani bu yapıda kullanılan *sonra* ve *önce* kelimelerini çekim edatı olarak kabul eder.

kendü varmaz**dan evvel** 346b/17
şaḫnı binā itmez**den evvel** 349b/15
żabṭ**dan soŋra** Edirneye vardıḳda 351a/31
birḳaç gün**den soŋra** 358b/31
girmez**den evvel** 384a/12
iki yıl**dan soŋra** 344b/21

Ḳarşu

Kendinden evvelki kelimeye ismin yönelme eki *+A* gelir. Metnimizden örnekler şu şekildedir:

ḳal‘asın**a ḳarşu** pādeletdi 324b/02
başlarını ḥışār**a ḳarşu** dikmegin 343a/07

2.3.2.6. Bağlaçlar

Bağlaçlar cümlede eş görevli olan kelimeleri ya da birbiriyle anlam yönünden ilişki bulunan cümleleri birbirine bağlayan sözcüklerdir. Bağlaç olan kelimeler tek başına

anlam ifade etmezler. Ancak edatlar gibi cümlede yardımcı unsur olarak kullanılırlar. Metnimizde yer alan bağlaçlardan örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

baḥşīşler **ve** teraḳkīler alup	352a/12
ḳal‘ayı muḥāṣara **ve** cenk idüp	353a/02
bī ṣıddıḳīn **veyā** cümle şehīdān	392b/06
giyer oldılar **ammā** ḥālā Burusada	325b/04
gönderüp **lākin** vezir	372a/10
hemşīresini **yāḫūd** ḳızını	332b/26
veyāḫūd kış zamānı gelüp	380a/05
idinür **ya da** ṣunar	370b/17
birāderi Savcı **ya** Gündüz Beg	323b/28
meger bunı taŋrı yıḳadup	329b/16
inḥirāf itmeye **meger ki** vereşe	322b/08
o **daḫı** mu‘āvenet içün	323a/29
ḫayrāt **daḫı** binā idüp	324a/20
pādişāh **daḫı** anı oġlı gibi ri‘āriyet iderdi	325a/30
hedāyā **ile** tehnībnāme götürüp	375a/23
ne bize ve **ne** size nef‘ olup żāyi‘ oluyor	331a/30
yalıŋuz mīri içün iki biŋ ‘aded deve ṣatun alınup	383a/11

2.3.2.7. Fiiller

2.3.2.7.1. Fiil çekimi

2.3.2.7.1.1. Şahıs ekleri

Türkçede şahıs ekleri zamir kökenli şahıs ekleri ve iyelik kökenli şahıs ekleri olmak üzere iki çeşittir.

Zamir kökenli şahıs ekleri

Zamir kökenli kişi ekleri şimdiki zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, gereklilik ve istek çekimlerinde kullanılır.

1.tekil şahıs: -(y)Im:

id - e - **(y)im**	347b/01
gid - er - **im**	371a/31
al - (ı)yor - **um**	353b/19

2.tekil şahıs: -sIn

gel - e - **sin**	339b/13
ol - ur - **sın**	338a/25
gör – e - **sin**	360b/09

3.tekil şahıs: -Ø

gid - ecek- **Ø**	341b/01
git - miş - **Ø**	331b/06
id – e - **Ø**	331b/03
it – miş - **Ø**	347b/30

1.çoğul şahıs: -Iz

um - ar - **ız**	338a/27
id – er – **iz**	355a/27
iste – r - **iz**	373a/16

2.çoğul şahıs: -sIz / -sIŋUz

id - e - **siz**	335b/04
ol - ur - **sız**	346b/17
id - er - **siŋüz**	346b/17

3.çoğul şahıs: -lAr

id - e - **ler**	322b/8

İyelik kökenli şahıs ekleri

İyelik kökenli şahıs ekleridir. Görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılırlar. Metnmizde kullanılan iyelik kökenli şahıs ekleri aşağıdaki gösterilen örneklerdeki gibidir:

1.tekil şahıs: -m

ḳurtul - dı - **m** 360b/12
bul - ma – dı - **m** 361a/17

2.tekil şahıs: -ŋ

eyle - di - **ŋ** 334a/28

3.tekil şahıs: -Ø

eyle - di - **Ø** 375b/30

1.çoğul şahıs: - ḳ

ol - dı - **ḳ** 381a/29

2.çoğul şahıs: -ŋuz

ḳaç - dı - **ŋuz** 326a/26

3.çoğul şahıs: -lAr

ol - dı - **lar** 382a/10

2.1.2.7.1.2. Zaman ekleri

Görülen geçmiş zaman: -dI

Geçmişten bahsedilen olayların/durumların cümleyi söyleyen tarafından görüldüğü, şahit olunduğu anlamı taşır.

urdur - **dı** 382a/01
gel - **di** 352b/13
ḳır - **dı** - lar 347a/16

Olumsuz şeklinde günümüz Türkiye Türkçesindeki gibi –mA- eki getirilir.

ol - **ma** - **dı** 379b/19
viril - **me** - **di** 330a/13

Öğrenilen(Duyulan) geçmiş zaman : -mIş

Geçmişten bahsedilen olayların/durumların cümleyi söyleyen kişi tarafından sonradan öğrenildiği/duyulduğu anlamı taşır. Öğrenilen geçmiş zaman eki metnimizde geçmiş zaman ve geniş zaman eki ile kullanılarak birleşik zamanlı kullanılmıştır.

ol - **mış** - dur 324a/03
it - **miş** - dür 376b/24
eyle - **miş** - di - m 377b/29

Olumsuz şeklinde günümüz Türkiye Türkçesindeki gibi –mA- eki getirilir.

gel - **me** + **miş** + dür 336b/27
ol - **ma** + **mış** + dur 363b/31

Geniş zaman : -Ar, -r, -Ur

Cümlede bahsedilen fiilin her zaman/genellikle gerçekleştiği anlamı içerir.

id - **er** + im 367a/08
git - **er** + im 372b/31
eyle - **mez** 352b/02
bil - **mez** 338a/27
gör - **mez** + ler + di 351a/13
it - **me** + m 359b/21

Gelecek zaman : -AcAk

gel - **ecek** 384a/28
ol - **acaḳ** 349b/11

2.1.2.7.1.3. Dilek Kipleri

İstek kipi : -A

Metnimizde yaygın olarak kullanılşmış olan bu ek, eklendiği kelimeye istek, niyet anlamı katar.

git - **e** + sin 372a/13
id - **e** + yim 334b/28
ol - **a** + yım 338a/09

Olumsuz şekli –mA- ile yapılır.

it - **me** – ye 358b/01
ol - **ma** - ya + sın 338b/26

Emir kipi : ø

id – iŋ 373a/25
ol - sunlar 332a/07
ol - sun 337a/23
eyle - ø 343b/09

Olumsuz kullanımına örnekler aşağıda gösterilmiştir.

eyle - **me** 343a/06
ol - **ma** - sun 341b/05

Şart kipi : - sA

ol - **sa** 396b/01
gel - **se** 396a/24
eyle - **se** 352b/28

Olumsuz kullanımı şu şekildedir:

ol - **ma - sa** 339a/08
baş - **ma – sa** 381b/12

Gereklilik kipi : - mAk gerek, - sA gerek

Günümüz Türkiye Türkçesinde gereklilik kipi için *-mAlI* eki kullanılır ve cümledeki fiilin gerçekleşmesi gerektiği anlamı içerir. Metnimizde bu anlamı ***-mAk gerek, -sA gerek*** ile sağlanmıştır.

ḥaddini bil**mek gerekdür** 356b/27
vir**mek gerek** 380b/28
ḥāṣıl ol**sa gerekdür** 387b/31

2.1.2.7.1.4. Birleşik Çekimler

Basit çekimli fiillere gelen ek fiiller ile birleşik çekim yapılır.

Geniş zamanın hikayesi :

id - **er – (i)di** 387a/02
giy - **er** - ler **– (i)di** 324b/29
di – **r** – ler – **(i)di** 362b/06

Geniş zamanın şartı :

it - **er – (i)se** - k 330a/21
gel - **ür** - ler – **(i)se** 338a/06

Öğrenilen geçmiş zamanın hikayesi :

viril - **miş – (i)di** 396b/25
it - **miş – (i)di** 324b/19

Görülen geçmiş zamanın şartı :

eyle – **di** – ler **– (i)se** 321a/15

2.1.2.7.2. Birleşik Fiiller

2.1.2.7.2.2. Kurallı birleşik fiiller

Tezlik Fiili : -Ivir-

koy - **ıvir** - dikde 381a/04
şal - **ıvir** - dirüp 346b/08

Yeterlilik Fiili : -Abil-

ol - **a - bil** - ür 373b/27
it - **e - mez** - iz 342a/24

Süreklilik Fiili: +Ako-

al - **ıḳo** - dı 329b/16
al - **ıḳo** – (y)up 365b/02

2.1.2.8. Fiilimsiler

Fiillerin özelliklerini içeren fakat asıl fiil görevini yapmayan kelimelere fiilimsi denir. Fiilimsiler, fiil kök ve gövdelerinden belirli eklerle oluşurlar(Leontiç, 2017,70). Fiilimsileri isim-fiiller, sıfat-fiiler ve zarf-fiiller olmak üzere üç grupta incelenmektedir. Metnimizden fiilimsilere örnekler aşağıda gösterilmiştir:

2.1.2.8.1. İsim-fiiller

-mAk, -(y)Iş

eyle - **mek**	373b/20
yüri - **yiş** + ler	357a/23
di – **mek** + le	336b/05

2.1.2.8.2. Sıfat-fiiller

-An, -mAz, -dIk, -mIş, -AcAk

gel - **en** niçe kāfir	332a/10
ol - **an** nesnelere	336a/08
bilin - **mez** sırr	334a/23
ol - **duġ(ḳ)** + ı mahal	331b/09
getür – **dig(k)** + i	365b/24
zehirlen - **miş** usṭura	365b/21
geç - **ecek** bir ‘aẓīm köpri	331b/11
ol - **acaḳ** ḳızını	323a/11

2.1.2.8.3. Zarf- fiiller

-Up, -Arak, -dIkdA, -kAn

ol - **up**	331a/31
gör - **üp**	325a/02

ḳorḳ - **up**	325a/09
it - **erek**	333b/20
sürü – (y)**erek**	372a/12
işit - **dikde**	330b/31
ol - **dıḳda**	323a/16
ṭurur - **ken**	332a/04
getür – **diginde**	354b/14
işitme - **diginde**	384a/17

2.1.2.9. Ek fiil

Ek fiilin temel görevi isim veya isim soylu sözcükleri cümlede yüklem yapmaktır. Metnimizde kullanımı şu şekildedir:

var - **dur**	386b/01	var **ise**	362a/15
çoḳ - **dur**	386a/08	mücāhid **idi**	363b/06
yoḳ - **dur**	337b/14	ḥelāl **degil**	341b/24

3. SONUÇ

İncelemesini yaptığımız eser Nişancızâde Mehmed bin Ahmed Tevkiī'ye aittir. Eserin adı Mir'ât-i Kâ'inât'tır. Çalışmamızda eserin 6.kısmının metin çevirisi yapılmış olup ardından imlâ özellikleri, ses ve şekil bilgisi bakımından incelemesine geçilmiştir. Bu incelemeler neticesinde eserin dil bilgisi açısından elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Eserde aynı kelimenin metnin farklı yerlerinde düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından farklı yazıldığı görülmüştür. Yani bir kelime, metnin bir yerinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uyarken, başka bir yerinde uyuma girmeden yazıldığı olmuştur. Bu husus eserin, dildeki dudak uyumu sürecinin tamamlanma veya geçiş döneminde neşredilmesi ile açıklanabilir.
2. Eserde kalınlık-incelik uyumu Türkçe kelimelere eklenen bazı eklerin uyumu bozması dışında kuvvetlidir.
3. Metnimizde /t/ - /d/ tercihi ince ünlülü kelimelerde /d/ ünsüzünün kullanımından yana olurken, kalın ünlülü kelimelerde ise bu tercih farklılık göstermektedir. Kalın ünlülü kelimelerde ötümlü-ötümsüz her iki şeklinin de bulunduğu tespit edilmiştir. *(tonanma, donanma, turup, durdı)*
4. Günümüz Türkiye Türkçesi yazı dilinde bulunmayan genizsi n (ŋ), metnimizde kullanılmıştır.
5. e - i sorunu Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metnimizde de vardır.
6. Başında ötümlü ses olan ekler, kelimeye eklenirken ünsüz uyumuna girmemiştir. *(Kuşcı, kuşad-, başlad-)*
7. Metinde Farsça ve Arapça sözcüklerinin yoğun kullanıldığı görülmüştür.
8. Günümüz Türkiye Türkçesinde olduğu gibi ek alan bazı kelimelerdeki vurgusuz hecenin düştüğü görülmüştür. *(burnı, ağzı, oğlı)*
9. İncelediğimiz metindeki sözcüklerin çoğunun kullanımı günümüz Türkiye Türkçesindeki kullanımı gibidir.

Yapılan dil bilgisi incelemelerimiz tümüyle değerlendirildiğinde bu metnin Eski Anadolu Türkçesi dönemi özelliklerini taşıdığı görülmektedir.

Sonuç olarak tez çalışmamıza konu olan Mir'ât-i Kâ'inât isimli bu eser üzerinde daha önce fonetik açıdan herhangi bir çalışma olmadığı tespit edilmiş olup bu eserin 6.kısmının metin çevirisi yapılarak dil ve alanlarında araştırma yapmak isteyenler

için bir kaynak oluşturulmuştur. Ayrıca dizin çalışması ile özel kelimeler tespit edilmiş ve araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. Bu bakımdan Türk diline katkı sunacaktır.

4. METİN ÇEVİRİ

[320b]

(1) bāb-ı evvel der-aḥvāl-i Sulṭān Oṯmān Ḫan Ġāzi ibn-i (2)Ṭuġrul Ġāzi mebde-i şāhān ḫilāfet şi‘ār ḥażret-i Oṯmān vilāyet medār velādet bā-sa‘ādeteş der-ḳaṣaba-i Sögütcik (3)fī 656 sene āmeden sancaḳ ez-Sulṭān ‘Alāeddīn Keyḳubād-ı ṯāni sene 688 cülūseş ber-taḫt-ı salṭanat fī 699 sene Tarīḫ-i (4) Moŋlā İdrīsde cülūs evāīl-i şühūr sene seb‘a miede idi diyü meẕkūrdur müddet-i ömüreş 69 sene müddet-i salṭanateş 26 sene (5)vefāteş der-ḳaṣaba-i Sögütcik fī 726 sene cenāze-i raḥmet endāzesi ba‘de zamān Burusa şehrine naḳl olınup ḥişār (6)içinde manāstırda defn olındı naẓm ḥaḳ anı rıdvāna ḳarīn eyleye anda daḫı taḥtı nişīn eyleye muḥarrer suṭūr olan

[320a]

(1)‘abd-i pür ḳuṣūruŋ cedd-i emceddi Ramażānzāde Nişāncı Emir Muḥammedüŋ tārīḫ-i muḫtaṣar-ı mu‘teberinde muḥarrerdür ki merḥūm Oṯmān Ḫan (2)ġāyetde ehl-i kerem ve iḥsān ve ṣāḥib-i ‘adl-i ferāvān idi ol ehl-i ḫayr üç günde bir matbaḫında vāfir ṭa‘ām bişirdüp (3)fuḳarā ve erāmil ve eytām żiyāfet ve et‘ām olınup ṣıbyān ve ricāl ve nisveye ṣadaḳa ve kisve taḳsīm ve luṭf-u beliġ-i bī-dirigini (4)ta‘mīm iderdi merḥūm-u merḳūm dār-ı ‘uḳbāya rıḫlet itdikde naẓm ḳarār der-kef azādgān nekīr demāl ne ṣabırdır dil ‘āşıḳ (5)ne āb der-ġurbāl mefhūmınca ḫazīnesinde mevcūd nükūd bulınmayup birḳaç atları ve bir ḳılıcı ve bir cebesi ve birḳaç ḳoyunları bulındı (6)ḥālā Burusada şehrüŋ eṭrāfında beslenilen ol ḳoyunlaruŋ neslidürler faṣl der-ẕikr-i evlād-ı emcād ve ḳabl’es-salṭanat (7)ġāyet tafṣīle muḥtāc vechle kibār-ı ‘ulemā-ı meşāyiḫden Edebāli nām azīzüŋ pür ḥüsnā ve müṯstena kerīmesini ṭaleb idüp (8)mezbūr şeyḫ dünyā ile muṣāharetden mücānebet içün niçe müddet tereddüd idüp ‘āḳıbet Oṯmān Ḫan (9)bir vākı‘a-i ‘acībe görüp şeyḫe ‘arż itdikde benim ḳızımdan evlāduŋ olup sen ve anlar taḫta geçüp cihāngīr olursız (10)diyü ta‘bīr-i dil-pezīr idüp ba‘de kerīmesin tezvīc ve meta‘ neṣāyih-i mühimmeyi beyān ve tezvīc itdi pes mürūr-u eyyāmla (11)ol duhter-i bülend ahterden Orḫan Ġāzi ve ‘Alāeddīn Paşā adlu iki güher-i mu‘teber ṭoġdıki Orḫana salṭanat (12)müyesser olup ‘Alāeddīn ṭarīḳ-i meşāyiḫe sülūk idüp lākin birāderi Orḫanuŋ salṭanatında nāṣıḥ ve bādi ile (13)ve ibrām-ı küllī ile vezīr-i müsteşārı oldı vefāt itdikde Burusada defn olındı faṣl der beyān-ı vüzerā-i Oṯmān (14)Ḫan Gündüz Alp mīr-livā-i ibn-i Ögey Ḥasan Alp mīr-livā-i Yarḥiṣār Ṭurġud Alp mīr-livā-i İnegöl ki bu nāḥiyyeye Ṭurġud (15)ili dirler

Ḳoŋur Alp Ġāzi Raḥmān Aḳcaḳoca Aḳ Timur Ṣaltıḳ Alp Ṣamṣa Çavūş Betilmiş birāder Ṣamṣa Köse Miḥāl (16)mīr-livā-i Ḳaraḳaya sābıkā Ḳayaḫarman tekvüri iken niçe müddet Osmān Ḫana muḥabbet ve mu‘āvenet üzre olup ‘āḳıbet īmān telḳīn (17)olındıḳda ṣıdḳla īmāna gelüp ismini ‘Abdullāh ḳodılar faṣl der-ġazāvāt-ı Osmān Ḫan ḳabl’es-salṭanat Tārīḫ-i Moŋlā İdrīsde (18)mezkūrdur ki Osmān Ġāzi pederi vefātından ṣoŋra ibtidā gazā itdügi senede vāḳi‘ oldı ki İnegöl tekvüri (19)ile cenk idüp Osmān Ḫanuŋ birāderzādesi şehīd olup ‘askeri daḫı az iken luṭf-u ḥaḳla ġālib olup (20)küffāruŋ ekserini ḳırup bāḳīleri ḳal‘alarına ḳaçup müslümānlar sālim ve ġānim döndiler ba‘de bir gice üçyüz kimesne ile (21)ilġār idüp İnegöl tevābi‘inden Ḳolca ḳal‘asına varup fī’l-ḥāl fetḥ idüp ḳal‘a sipāhların ḳırup (22)sāirlerin esīr idüp ḳal‘ayı yıḳup şehri āteşe yaḳup ḳabl’eṣ-ṣabāh çekilüp gitdiler fī senede ba‘żı küffar-ı (23)eṭrāf bunuŋ def‘i içün cem‘ oldıḳda bu daḫı ḳarşu varup birāderi Savcı Beg ya Gündüz Alp şehīd olup (24)‘āḳıbet küffār ṣınup niçeleri ḳırılup bāḳīleri Ḳaracaḥiṣāra ḳaçdılar ba‘de senede cemi‘yyet-i ‘aẓīme itmek (25)üzre olan küffārla cenke mu‘āvenet içün zamānesi pādişāhı Sulṭān ‘Alāeddīn Keyḳubād-ı sānīden istimdād (26)idüp o daḫı ġayret-i dīn muḳteżāsınca kendü bi’z-zāt ‘asker çeküp Ḳonyadan gelüp Sulṭānöŋi dimekle (27)ma‘rūf olan Ḳaraḥiṣārı muḥāṣara idüp ba‘de diyār-ı Ruma ‘Acemden ‘asker-i Tatar geldügin işitmegin pādişāh ‘acele (28)ile gidüp ṭop ve tüfenk ve niçe mühimmātı Osmān Ḫana virüp bu daḫı birḳaç gün çalışup ḳal‘ayı fetḥ idüp tekvürni (29)ba‘żı hedāya ile ‘Alāeddīne gönderüp o daḫı ġāyet ḥaẓẓ idüp Eskişehirle İnöŋi sancaġını virüp limuḥarriruhu (30)tıġ u tuġ ve nuḳāda ṭabl ü ‘ilm esb-i esbāb ve cenk ve direm hem aŋa gönderdi bunları ol şāh tā ide ḥāl-i küfri tebāh (31)faṣl Sulṭān ‘Alāeddīn mezbūr Osmān Ġāzi züs-sa‘y’ül-meşkūr cānibine gönderdigi berāt-ı ‘ıyālet vilāyet-i mużammen

[321b]

(1)envāi‘ ‘ibret ve ḫayret ve naṣīḥat ḫuṣūṣan meş‘ār-ı kemāl-i tevḳīr ve ri‘āyet-i mübīn ‘aṭiyyesine bī-ḥad ve ġāyet olmaġın (2)bu maḥalde bi’t-tamām zikr ve i‘lām olındı ki bi-‘ibārete budur men Burḫān Emir’ül-mü’minīn ‘Alāeddīn Keyḳubād bin Ferāmuz’üs (3)Selçūḳī eyyedelmülk’ül-‘ali ḥamd-ü sipās ve şükr-ü bī-ḳıyās ol ḫālıḳ-ı bī-çün ve rezzāḳ ḫalīfe-i rub‘-ı meskūn (4)bil rāzıḳ cümle maḫlūḳāt ve ṣāni‘-i cemi‘-i maṣnū‘āt celle celālehü ve ‘amme nevālid ḫażretine ki ḫıl‘at-ı ḫılḳatı ṣafā ve ṣafvet (5)ṭīnet-i ādeme giydirüp efser ḫilāfeti farḳ-ı mübāreke urup serīr innā ce‘alnāke

ḫalīfeten fī'l-arḍ[1] da mütemekkin (6)ḳılup cümle sākinān-ı Eflaḳi ve iz ḳulnā lil-melāiketiscüdü li-ādeme fe secedü[2] ḫıṭābıyla me'mūr idüp ol (7)ḫalīfe enāmı mu'azzez ve mükerrem eyledi ve ṣalavāt-ı nāmıyāt ṣol ḥabīb-i Muṣṭafa ṣallallāhu te'ālā 'aleyhi ve selem ve cihār-ı (8)yār-ı bā ṣafā ḫażretlerine ve āl ve aṣḥāb ve tevābi' ve livā ḥaḳḳına rıḍvānullāhi 'aleyhim ecma'īn olsun ki mekteb-i ḥikmetde (9)ve 'alleme ādemel esmāe küllehā[3] dan ġareż anlaruŋ nām-ı şerīflerinüŋ ẓuhūr ve intişārları olup her çend ṣulb-ı beşeriyyetden niçe biŋ (10)enbiyā-i güzīn ṣalavatallāhi 'aleyhim ecma'īn ve evliyā-yı sa'ādet-ḳarīn ve salāṭīn-i ġazā āyinüŋ ādemden vücūda geldikleri (11)anuŋ zāt-ı laṭīf ve dīn-i münīflerinüŋ şeref-i şübū'ı idi lākin suhūf-u risālet ve menşūr-u ḫilāfet min evvelihi ilā āḫirihi (12)mühr-ü nübüvvet ḫātem'ül-enbiyā ile muḫtem oldıġı gibi anuŋ mübārek muḳaddemī berekātıyla ümmet-i 'ālī nihmetüŋ salāṭīn pāk dīnleri (13)daḫı sāir edyān-ı ḥükkāmına müteveffiḳ-i vāki' olup her zamānda bir ṣāḥib ḳıranuŋ yarlıḳ beliġ-i sa'ādet 'unvānı inne'l-arḍ (14)allāhu yürşehā men yeşā-i min 'ibādihi tuġrāsıyla müzeyyen ve her ḳande bir baḫtiyār-ı cihān-bānuŋ tevḳi'-i refi'-i 'ālişānı ve refe'nā ba'ḍüküm (15)fevḳe ba'ḍ derecāt hatt-ı dilküşa ile mübeyyen buyurılup her birinüŋ ġūş-u hūşuna ṣadāyı lein şekertüm le-ezidenneküm[4] ve nidā-yı (16)ve lein kefertüm inne 'aẕābi le şedīd[5] irgürilüp lā cerem maide-i iḥsānından behrever olan ibād-ı şükūrı sılay-ı raḥmetinden (17)dūr olan ferā'na ve cebāyireye ekşeriyā muẓaffer ve manṣūr olup ve hüve'l-azizü'l-ġafūr mefhūmıyla maḳām-ı şükrānda mu'azzez (18)ve muḫterem olurlar felhezā mihr-i devlet ü iḳbāl rūz-i efzūnum sipihr-i sa'ādet ve iḳbālden ṭāli' ve lāmi' olup nūr-u ḫurşīd (19)füruġ-ı vücūdımı es-sulṭān ẓıllullāh fī'l-arḍ pīr-i emninden pür żiyā ve cilve nümā ḳılup vallāhu yu'ti men yeşāi[6] cebbesin (20)ḳāmet-i pür istiḳāmetime lāyıḳ ve erzānı görüp inne heẕe lehüve'l fażlü'l-mübīn tāc-ü ibtiḥācın fırḳ-ı farḳdan .... (21)..... buyurup mesned-i nişniyān in küntüm ḫayra ümmetin uḫricet lin nāsi te'merüne bi'l ma'rūf ve tenhevne an'il-münker[7] ṣadedinde (22)temekkün ve imtiyāz iḥsān eyledi biz daḫı eş-şükrü yedīmü'l-ni'me feḫvāsıyla 'āmil olup aḥsen kemā aḥsenallahu ileyke[8] māidesine (23)bād-ı 'ām virüp ve in te'addü ni'metullahi lā taḥṣuha aṣārın maḳdūr-ı

---

[1] Sad Sûresi 26.ayet : Muhakkak ki biz seni yeryüzüne halife kıldık.
[2] Tâhâ Sûresi 116.ayet : Ve meleklere Ademe secde edin demiştik, o zaman hemen secde ettiler
[3] Bakara Sûresi 31.ayet : Ve (Allah), Âdem'e, (Allah'ın) isimlerinin hepsini (bu isimlerdeki hikmetleri) öğretti.
[4] İbrahim Sûresi 7.ayet : Eğer gerçekten şükrederseniz nimetinizi artırırım.
[5] İbrahim Sûresi 7.ayet : Eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir.
[6] Bakara Sûresi 247.ayet : Ve Allah dilediği kimseye verir.
[7] Âli İmrân 110.ayet : Siz, insanlar için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emredersiniz, kötülükten alıkoyarsınız.
[8] Kasas Sûresi 77.ayet : Allah'ın size iyilikte bulunduğu ibi siz de iyilikte bulunun.

beşeriyyet ve iḳtiżā-i salṭanat üzre mebzül (24)ṭutup menāṣıb-ı ʻaliyye ve merātib-i celiye ehline bī-diriġ idüp her kimesneyi ḳabiliyyet ve istiʻdādına göre ber murād ḳılmaḳ (25)bābında ḥayr-u terāḫi cāiz görmeyüp iʻṭāl ḳavs bāriha ḳabżasın ehline ṣunup memālik-i enām ve ḥudūd-u İslām (26)içre ḫizmet-i lāzımesin müeddi ḳılan mübārezān-ı meydān ve nümā dilirān-ı maʻar ki heycā erligle rüstem ve er nāmdar olan (27)ḳoç beglerüŋ ve yegāne aŋılan erenlerüŋ her birine ḥallü ḥālince ve rütbe ve maḳāmınca riʻāyet ve şefḳatler olınup mesāi-i meşkūreleri (28)żāyiʻ olmamışdur ol cümleden merzibān-ı ḫıtta-i bīd olan saʻādet mend ʻālicāh Osmān Şāh bin Ertuġrul Beg ḫayr-ı ḫāh (29)eyyedehullāhu ki kevkeb-i saʻādet āyin cebīn-i ʻizzet ḳarīninde tābān ve dıraḫşān olalı cemiʻ-i eḳārib saʻīd'ül-ʻavāḳıb ve cümle (30)ʻaşāir ve ḳabāiliyle ġazā ve mücāhedeti şiʻār ve küffār-ı ḫākisār birle ve kār ü zār ve kātilü'ül-müşrīkine[9] ḳaffe mefhūmın sermāye (31)rūzgār idinüp kātilü'l-lezīne lā yü'minūne billāhi ve lā bi'l-yevm'il-aḫirü velā yuḥarrimūne mā ḥarremellāhu ve resûlühu

[321a]

(1)ve lā yedīnūne dīn-ül ḥaḳḳı minellezīne ütü'l-kitābe ḥattā yu'tü'l-cizyete ʻan yedin ve hum ṣāġirūn.[10] medlūlin taḥḳīḳ ve icrāsında (2)tedḳīḳ eyleyüp cür'et ve celādeti avāzesiyle ʻālem-i pür olmaġın eṭrāf-ı eknafdan cānib-i şerīfine varanları ḥarriż'ül-mü'minīn (3)ʻalel-ḳıtāl naḳdiyyesiyle ṭoylayup şıddıḳ varmamlıgın rāh-ı ḥaḳiḳatde bezl-i fāruḳ misāl ʻilā-i kelimullaha ṣarf (4)idüp ḫişāl-ı Osmāniyyesi celal-i şīr-i yezdāniyye ḳarīn ve misāl raḥmānīyesi efdāl-i ṣamadānīye rehīn olup ḫavāṣ-ı ʻavām (5)şükrān-ı ni'metiyle ratb'ül-lisān ve kāffe-i enʻām-ı irtifaʻ ve irtifāsına muntaẓır ve nikrān-ı ṭīnet-i ṭayyībesi zülāl-i devlet birle (6)muḥammer ve fıṭrat-ı laṭīfesi ʻibret-i ʻizzet ile müncer olup ḥavās-ı ẓāhire ve bātınesi ḥiddet ü diḳḳat ile mevṣūf ve ḳuvvet-i müteḥayyīlesi (7)ve intiḳāli sürʻat ve tizrevlikle maʻrūf tig ve Sinanı berk-i ḫātif ve tīr-i cān sitāni şehāb-ı sāḳıb ʻaḳlı kāmil (8)ve re'yi ṣāyib semend iḳbāl rām ve salāṭīn-i afāḳ fermānber ġulām ḳāyıd ẓafer pişrev peyk-i nuṣret o genc-i tizrev (9)ve ricāl-i ġayb-i muʻīn ve ervāḥ-ı şühedā ḳarīn feṭḥ-i müjde resān ve tevfīḳ-i hem-inān ʻahd-ı beid ve rüzgār-ı medīdden berev (10)ecdād-ı ʻizāmımuz ile enarallāhi berāhinehüm abā ve ecdādı rahimüllahi Turandan İrana bel Ahlatdan Yunana (11)muḥāceret ve müẓāheret ṭarīḳin meslük ṭutup eyyām-ı vaṣatda ki hengām-ı

---

9 Tevbe Sûresi 36.ayet : Ve müşriklerle savaşın.

10 Tevbe Sûresi 29.ayet : Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe iman etmeyen, Allah'ın ve Resûlünün haram kıldığını haram saymayan ve hak din İslâm'ı din edinmeyen kimselerle, küçülerek (boyun eğerek) kendi elleriyle cizyeyi verinceye kadar savaşın.

ġıbṭetden merāsim-i cān sipāride envā‘-ı (12)diḳḳatle daḳīḳa fevt itmeyüp sābıḳan kendülere yurd ve ocaḳ virilen maḥmiye-i Engüri Ḳaraṭaġından havāli İnöŋi
(13)ve ḥıṭṭa-i bīd ve Yeŋişehir ve Eskişehir ve İnegöl ve Yārḥiṣār eṭrāfı ve ma‘mūriyenüŋ ekṣer nevāḥisin ḳuvvet-i bāzu ile (14)açup memālik-i İslāmiyye mużāfātına daḫīl eyledüginden ġayrı ne deŋlü güruh küfre demmerallahu ḳahrehüm ve mekerü ve mekerallāhu (15)vallāhü ḫayr'ül-mākirin[11] ṭabaḳınca aŋa mekr ve ḥīle ḳaṣdın eyledilerse gīrü bi-‘ināyetüllahu kendülere rāci‘ olup (16) ‘asā en takrehü şey'en ve hüve ḫayr'ul-leküm[12] üzre fevaid-i ‘amīmesi kendüye ‘āid olmaġla hemīşe a‘day-ı bed re'y (17)ḥacl ve münfe‘il düşüp ‘ale'l-ḫuṣūṣ eyne maḳūliyye dīn-i mel‘ūn-ı bī-dīni ḥaḳlayup teġallüp ve tasalluṭı ḫarb-ı (18)müşrīkine muḥaḳḳaḳ olalı nüfūs-u ḫabīsenüŋ ervāḥ-ı keşīfesi cīfe ebdānlaruŋdan girizān olup her biri (19)mürde-i bī-cān ve ḫānumanlaruŋdan avāre ve sergerdān macārı beyābānda baş ḳurtarmaġa yer arayup me'yūs (20)ve menḳūb pervāne-i per igibi ol şem‘ nurāniye ḳasd itdüklerince bāl-u perleri münkesīr ve munḥarif hāk-i mezellete (21)düşüp kul len yenfe‘aküm ‘ül-firarü in ferartüm min'el-mevt evil-ḳatlü ve izā lā temette‘une illā kalīla[13] ma‘nāsı (22)ṣudūr ve ẓuhūr bulup ve kendü baḫtiyārlığıyla varta-i helākdan necāt yaḳasına çıḳup anuŋ ḥaḳḳında zemīn ve (23)zamāndan nida-ı lā yestev‘il-ḳā‘idüne mine'l-mü'minīne ġayru ülīd-darari ve'l-mücāhidüne fī sebilillahi (24)bi-emvālihim ve enfüsihim faḍḍalalāhü'l-mücāhidine bi-emvālihim ve en füsihim ale'l-ḳaidine dereceten ve küllen (25)va‘adallāhü'l ḥüsnā ve faḍḍalallāhü'l mücahidine ‘ale'l-kāidine ecrān ‘azīmen[14] ḳaḫ-ṣamāḫ-ı hümāyūnuma irişüp ve cenāb-ı (26)ilāhiden derecāt-ı minhü ve maġfiraten ve raḥmeten ve kanallāhu ġafūran raḥimen[15] mevhībesine müsteḥaḳ olup cenāb-ı (27)valā-yı şehenşāhiden daḫı men cāe bi'l-ḥasaneti felehü ‘aşare emsālühe[16] ri‘āyetine eḥaḳ görilüp tuġ-ı feṭḥ-i Ṭuran (28)āfitāb ‘ilm ü ṭabl ve neḳḳāre pür lū-i muḥteşem tevfīż ve taḫṣīṣ ḳılınup livā-i Eskişehirden Yeŋişehre varınca (29)ḥıṭṭa-i bīd ve nevāḥisiyle mecmu‘ān bir sancaḳlıḳ yer i‘tibārıyla

---

[11] Âli İmrân Sûresi 54.ayet : Onlar, plan yaptılar. Allah da plan yaptı. Allah, en iyi plan yapandır.
[12] Bakara Sûresi 216.ayet : Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz.
[13] Ahzab Sûresi 16.ayet : De ki: "Eğer ölümden yahut öldürülmekten kaçıyorsanız, fırar (kaçış) ınız size asla fayda vermez... O takdirde (eğer Allah yolunda ölmeye birimsel yaşamayı tercih ederseniz, şu hayali-fani dünyanızda) ancak az faydalanırsınız!"
[14] Nisa Sûresi 95.ayet : Müminlerden -özür sahibi olanlar dışında- oturup kalanlar, malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad etmekte olanlara eşit olamazlar. Allah, malları ve canlarıyla cihad edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah bütün müminlere o güzel geleceği vaad etmiştir, ama mücahidleri -çok büyük bir karşılıkla- oturanlardan üstün kılmıştır.
[15] Nisa Sûresi 96.ayet : Kendinden dereceler, bağışlama ve rahmet vermiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.
[16] Enam Sûresi 160.ayet : Kim iyilik getirirse, kendisine getirdiğinin on katı vardır.

sa‘ādetmend müşār ileyhe taḳlīd idüp virdim (30)ve buyurdım şol ki muḳteżā-yı subḫānidür mesned-i emāret ve eyāletde kemāl-i sekine ve vaḳār-ı birle temekkün ve ḳarār eyleyüp (31)a‘delü hüve aḳrebü li’t-taḳvā mefhūmın şi‘ār ve deşār idinüp şerr-i ẓālimi maẓlumdan def‘ ve āteş-i meẓālimi

[322b]

(1)rūy-i zemīnden ref‘ itmesine cedd ü cehd gösterüp ‘adl-ü sā‘atin ḫayrun min ‘ibādeti sa‘yike sünnete fevāyidinden (2)behremend olmaġa çalışup zamān-ı ḥükūmetde vażi‘ ve şerīf-i ġanī ve faḳīr ‘ālem ve cāhil ve ḳarīb ba‘īd ve misāfir mücāvere (3)cümle yeksān baḳup da‘vālarını faṣl idüp ve siyāsete faṣl olmayınca muḳadir ile muḳayyed olmayup şer‘e müte‘allıḳ (4)umūr-ı ḳużat enām ile faṣl olmayınca eydüp ve siyāsete müsteḥaḳ olanı bilā tevaḳḳuf yerine getürüp mā‘ heze (5)eş-şefḳatü ‘alā ḫulḳillāh üzre ıraḳa ve dāmāda ṣabr vaḳārı elden ḳomayup cāiz ki ihlāḳ ve ifnādan ṣoŋra (6)ol şahṣ maġdubin ibḳasında nev‘an fāide müşāhede ḳılınup hezār ḥayf ve te’ssüf müfīd düşmeyüp (7)fırṣat fevt olmaġla bā‘iş-i ḫicret ola fe-emma veleküm fī’l-ḳışāṣ ḥayātü yā ül’il-elbāb ve ‘īdinden (8)inḥirāf itmeye meger ki vereşe ḳatīl diyeti ḳışāṣdan efdāl ṭutup tercīḥ ideler ol hīnde daḫı ḥuḳūḳ-ı eytāmı (9)bi-ḳuṣūr ibḳa itdirüp velā tekrabü māle’l-yetīmi illā billetī hiye ahsenü[17] nehy ile münhi olan sādāt-ı kirām-ı ‘izām (10)ki şemere-i şecere-i Muṣṭafayı ve netice-i muḳaddemāt-ı ḥaseb-i nebevīdürler eṣlihā şābit ve fer‘ihā fī’s-semāi üzre (11)mu‘azzez ve muḥterem ṭutup meẓāk cānı anlaruŋ ri‘āyetiyle şehd-gām ve revān revānī anlaruŋ ḥimāyeti sebebiyle sidre (12)maḳām idüp iġrāz ve ikrāmlarını zuḫr-ı aḫret ittiḫāz eyleye ve ‘ulemā-i kirām ve reşe-i seyyīd’ül-enāmdurlar kemāl-i (13)luṭf ve şefḳatle mer’ī ve müḥmī ṭutup dīn-i mübīn ve icrā-i şer‘-i metīn anlaruŋ vücūd-ı şerīf ve enfās-ı (14)laṭīfleri bereḳātında bilüp lüḥum’ül-‘ulemā-i mesmute muḳteżāsınca ḫātır-ı ātırların rencīde ītmekden beġāyet (15)endīşe ve ḫaẓer ide ve ṭā’īfe-i sipāhiye vażīfe ve iḥsān ebvāyin küşāde ḳılup ifrāṭ ve tefrīṭtden (16)mücтenib ola ve re‘āyā ve berāya cāniblerin daḫı kemā yenbaġi mulāḥaẓa eyleyüp ne anlaruŋ rüsūm-u örfiyyesin duḫterler (17)ta‘yīn olınan kimesnelerden men‘ ve ne anlardan ziyāde bir ḥabbe nā-ḥaḳ yere alınmaġa cevāz gösterüp ḥāle mütevassıṭayı (18)cānibinden ri‘āyet ide ve zürra‘ ve hürraşī bedāyi‘ ve iḥdāşdan ḥıfz ve ḥirāşet ve āsīb rüzgārdan ṣıyānet idüp (19)vedāyi’ullahü fī’l-arḍ emānetdārlıġın diḳḳat-i tām ve

---

[17] İsrâ Sûresi 34.ayet : Yetimin malina da yaklasmayin. Ancak (rüsdüne erinceye kadar) en güzel bir sekilde yaklasabilirsiniz.

ihtimām-ı mālā kelām eyleye yerine getürüp yevmen fe-yevmen bilād (20)ta‘mīr ve bir terḳiye-i ibāddan hāli olmayup muḳaddemāt nışfını netīc-i sa‘ādet-i dāreyn mulāḥaẓa idüp semerāt-ı nihāl (21)ma‘deleti mīve-i baġ-ı cennet gibi muteḥaddid ve müteżā‘if olmaġiçün mesā‘i-i cemīle ṣarf eyleyüp bu ebyāt-ı ḫucestenüŋ ḥubūb-u (22)me‘ānisin küşturāz-ı ṭebāyi‘-i deḥaḳīn-i cihānda dest nişān eyleye naẓm zebāġı ki pişbengān kāştend pīş (23) āyendegān mīve bürdāştend civār-ı beher mā keşte ṣod çend çīz zi-beher kesān mā beḳārim nīz ve ihsa-yı mevānda (24)cedd-i beliġ ve sa‘y bī-diriġ-i ẓuhūre getürüp men ihyā mevtā min’el-arż fehiye lehü ve duā‘vi‘ül ardallāhu ve rasūlehü (25)sümme hiye leküm minnī medlūliyle ṭālibini behremend ve rāġıbnı berūmend eyleyüp nevāḥi ve beldānde ḥāli ve mu‘aṭṭal yer ḳodırmayup (26)şen ü şādāb ḳabldür himem-i ‘āliyyesin bezl eyleye ve evḳāt-ı ḥüceste sa‘āti edā-i ferāiż-i ḥamse birle ḥarem ve (27)selem ve temekkün ve ‘azmde tevekkül-i te’ellüme güzerān idüp cenkde lücācet ve ṣulḥda mülāyemet ṣūretlerin maḳrūn ṭutup (28)re’y-i müşāvere-i maṭbu‘adan ṣoŋra her ḳanḳısı ki lāzım gele ḫālişan livechillah ve vettebi‘ā lirasūlihi fırṣatı fevt itmeyüp (29)ġayret-i din-i İslām ve seyyīd’ül-enām içün rūz-i şeb çalışup ta‘ṭīl ve tevfīż revā görmeyüp el-cennetü taḥt (30)ḫalāl’üs-suyūf mefhūmınca mücāhidine beyān itdirüp ve lā taḥsebe’n-nelleẕine[18] feżāilinden ḳaçmayup ve cāhidün (31)fī sebilillah ḥaḳḳa cihādehü ḥuḳūkınuŋ istifāsın ‘atiyye-i ‘uẓmā ve vesile-i din ve dünyā bilüp tevaḳḳuf ve ihmāli

[322a]

(1)revā görmeyüp ve māl-ı ġanāyimden ḫums-i şer‘i iḫrāc itdikden ṣoŋra ḳuzzāt-ı nuṣret şi‘ārda piyāde ve süvāre mucib (2)istiḥḳāḳühüm tevzi‘ ve taḳsīm eyleyüp her birinüŋ hisse-i şer‘iyyesin ibḳā eyleye ve kefere ḳatelesinde meydān-ı cihādda alāt-ı mübārizlerle (3)men ḳatele ḳatīlen ḳalesiyle ḥadīs-i şerīfi üzre ‘āmil olup nefāyis-i emti‘adan olduġı taḳdirce daḫı aḳçesiz almayup bi-vech (4)ṭama‘dan ziyāde muḥteriz ve muctenib olup huḳūḳ-ı müsteḥaḳḳına vāṣıl eyleye ve ḫazāin-i emvāl-i küffār eytām ve a‘da-yı yed-i fercām ne deŋlü (5)olursa defter ile beyt’ül-māl ḫāṣṣa żabṭ itdirüp bir aḳçe ve bir ḥabbe ḳodırmayup cevāhir-i müteḳavvime ve aḳmişe-i mütenevvi‘adan lāyıḳ (6)iḥtişām salṭaned olanı ġılmān ve civārı merġūbe birle cenāb-ı salṭanat māime revāna eyleye ve düru‘ ve esleha aḳsāmından (7)münteḫiblerin başḳa ṭutup ġayrısın vaḳt-i ḥācetde bilā vażīfe ve āran ġāzilere virüp ṣafvet-i ricāli müretteb eyleye (8)ve şāyed ki iḥtiyāc çekile diyü ẕāt-ı sütūde ṣıfāt ki gönderilen iki boġça

[18] Âli imrān 169.ayet : Sakın sanmayın.

ḥabbe ve yabāyı Rumī ve alaca mışrī ve çatma ḳaṭīfe (9)pelengi ve bir ḳabża altunlı ḳılıç ve bir bedevī semend-i müstemend çend yāne semin raḥt ve çaḳla ve yüz biŋ dirhem naḳdiyyeden (10)ġayrı biŋ ḳıt‘a cebe ve cevşen ve ḫavara bir gestüvān ve iki biŋ ḳabża kemān ellişer oḳla meclü ci‘yeleri birle ve biŋ beş yüz (11)ḳubbe siper ve üç biŋ ḳabża ḳılıç ve ḫānçer ve iki ḳatar deve yüki senān-ı ḫışm sitān ile merbuṭ günde-i irsāl olındı ‘umdet’ül (12) ‘ayān Ḳaraca Belban Çavūş zeyyede ḳadrühüden bir mūcib defter aḫz idüp lāzım oldıḳda ġużżat nuṣret-i ayātdan dirīġ (13)eyleyüp sebīl-i cihād meftuḥ ḳılasın ve resm boġça ve teşrīf ve şaḳat ḥaṣṣa ve öşr bevāiyye ve resm-i betī ve yarlıġ ve ‘ādāt (14)pervānevār ve hediyye defter nüvis ve meġāvışına ve tuġra-ı ta‘ma hāhı baz ve yüz ve pişkeş nevrūz ve müşerrefāt-ı salyāne ve silah-ı (15)mülūkāneden bi’l-cümle şāh-ı sa‘ādet nişāngī fariġ‘ül-bāl ve muḳża’l-emāl ḳılup hāṭır-ı ātır ki ol bābda cüz’ī ve küllī nesne (16)irgüdmiyüp dā’imā ġāib erenlerüŋ ḥużūr’ül-ḳalb ile uġur açuḳlıġına ‘avn-ı ilāhi ve mu‘cizāt-ı risālet penāhı tāb idi ve ḥāżır (17)ve ġāib erenlerüŋ ẓāhir ve bāṭın himmetlerini benim ḫayr du‘ām birle kendi ki bedr ḳuru ḳafadar mulāḥaża eyleyüp ud‘ū rabbeküm tażarru‘an (18)ve ḫafyeten[19] kelimāt-ı ṭayyibāti düş gerdenine ḥümāyil ṣalup ḥasbiyallahü ve ni’mel vekil virdini ezkār ni’mel-mevlā ve ni’mel-naṣīr (19)zikrini tekrar ḳılmaḳdan ḥāli olmayup innallāheşterā min’el-mü’minīne enfüsehüm ve emvālehüm bienne lehüm’ül-cenneten fe yektilūne (20)ve yektelūne va‘den ‘aleyhi ḥakkan fi’ttevrati ve’l-incili ve’l-kur‘ān[20] mu‘āmelesinüŋ rebḥiyle sūdmend ve muḥaṣṣıl’ül-merām ve ülāike (21)hümül-fāizūn[21] tevfiḳiyle muvaffaḳ ve şādgām olup benim devām ve devletüm beḳāsına du‘ā ītmekde mesāiy-i cemīle ẓuhūra getürüp (22)ḫidemāt-ı lāzımiye ḳıyām göstereler şöyle bileler taḥrīran fī evā’il-i şehr-i şevvāl’ül-mükerrem sene semāne semānīn ve sitte māie be-maḳām-ı Ḳonya faṣl (23)Sulṭān ‘Alāeddīnüŋ gönderdigi mezbūr berata Osmān Ḫan Ġāzinüŋ gönderdigi cevābuŋ ṣūreti budur ki bi i‘bārete naḳl olındı (24)südde-i seniyye-i ḫażret-i Ḥüdāvendigārı ibḳāhullah’ül-mülk’ül bāri türābına ‘arż bende-i ḳadīmi budur ki ḳıdvetü’l-i eazimu ve ‘ayān (25)Ḳaraca Belban Çavūş zeyyede ḳadrehü ḳullarıyla bu cān-siper bendelerine tuġ-ı ṣubḥ ṭırāz-ı mehter ‘ilm ü ṭabl ḫāne muḥteşem ve ḫıl‘at-ı şāhāne (26)ve semend müstemend çend yāne ve sāz ve selb üç biŋden ziyāde esliḥa mütenevvi‘adan cebeḫāne ve yüz biŋ dirhem

---

[19] Araf Sûresi 55.ayet: Rabbinize yalvararak ve gizlice duâ edin.

[20] Tevbe Sûresi 111.ayet: Allah, kendi yolunda çarpışırken öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını, karşılığında cennet vermek üzere satın almıştır. Bu, Allah’ın Tevrat’ta, İncil’de ve Kur’an’da yer almış gerçek bir vaadidir.

[21] Tevbe Sûresi 20.ayet: Muradına erecek olanlar da onlardır.

naḳdiyye mufaṣṣal (27)ve şürūḥ defter ile gönderilüp ve menşūr-u meşhūr müstevceb'ül-ḥabūr zer mekārda daḫı Eskişehri ḫaṭṭ-ı bīd ve nevācesine ḥatm (28)buyurup bi'l-cümle bir sancaḳlıḳ yer olmaḳ üzre tefvīż ve taḳlīd buyurup beyn'el-aḳrān ser-ifrāz ve mümtāz buyurılmış ḥaḳḳı subḥānehu (29)ve te'āla ḫażretleri ol burhān emir'ül-mü'minīn lā bezāl mü'eyyiden ve manṣūran cenābını cemi' salāṭīn-i İslām içre ser-bülend ḳılup dāreynde (30)maḳām-ı refi' erzāni eylemek üzre sāye-i sa'ādetlerini mefārıḳ enāmda ilā yevm'ül-ḳıyām dūr mehcur itmeyüp niçe bizim gibi ḫāliṣ (31)bendelerinüŋ varlıġı rāh-ı şerīflerinde mebdūl olup ol devletlü pādişāhımızuŋ eksikligin görmeyevüz bi-ḥürmeti seyyīd'il-mürselīn

[323b]

(1)ve ba'de'l-vuṣūl bu diyārda olan bendegān maḳbūl ṣafā-yı ḳalīle sancaḳ-ı hümāyūna istiḳbāl idüp ve begligimizi ṭoylayup (2)kemāl-i iṭā'atla fermān-ı ḳaża cereyānda meşruḥ olan mevādd-ı 'alā rusül-eşhād oḳındıḳda semi'nā ve ṭā'atehu diyüp inḳıyād gösterüp (3)devām-ı devlet-i pādişāhiye ittifāḳımızla du'ālar ve senālar ḳılınup gülbanklar çekildi ve izzetin refi'üd-derecātın levāzımı in'ām (4)buyurılan naḳḳdiyye ve esliḥādan tekmīl ḳılınup bi-'ināyetüllah ve tevfīḳihu İzniḳ nevāḥisine cihād-ı ekbere 'azm ve teveccüh ḳılındı (5)umarım ki devletlü pādişāhımızuŋ ḫallede ẓıllehu ḫayr du'aları refīḳ-i ṭarīḳimiz olup 'avn-ı ḥaḳḳı rehnümā ve mu'cizāt-i ḥabīb-i ḥüdā hādi-i ṭarīḳ-i (6)hüdā olup ervāḥ-ı enbiyā ḳarīn ve himmet-i evliyā żamīn ve aṣḥāb-ı kirāmuŋ ṭarīḳa-i ḥaseneleri şi'ār ve fa'āl-i ṭayyībeleri desār (7)olup a'dā-yı bedre-i mentūb ve maġlūb ola bi-'ināyetullahi te'ālā Egerçi Burusa cāniblerine teveccüh aḳdem görünüp (8)velākin Yeŋişehir żabṭına İzniḳ küffārı māni' oldıḳları acilden ḥużūrumuzda olan erbābı re'y müslümānlar anuŋ taḳdīmin (9)efḍal görmegin mübāderet olındı ki vemān-naṣru min 'indillahi bāḳī ḫālātı mezbūr çavūş ḳullarından gönderilen Turġud (10)Alp Ġāzi bende-i kemīnelerinde tefaḳḳuD ve tefḥḥuṣ buyuralar ki aḫbār–ı ḫāfiye ve eṭvār-ı ḫabīnemize bi'l-cümle vāḳıf olup takrīrin ṣoŋra (11)fermān sa'ādetlü pādişāhımızuŋdır faṣl der aḥvāl-i ġazāvāt ve fütūḥāt-ı Osmān Ḫan Ġāzi evvelān bi'z-zāt ve bi'l-vāsıṭa (12)cenk ile ve muḥāṣara ile ve ṣulḥle ve sāir ṭarīḳle fetḥ olınan ḳal'alar esāmisi bunlardur ḳal'a-i Ḳolca ḳal'a-i Ḳaraḥiṣār (13)ḳal'a-i Yunad ḥiṣārı ḳal'a-i Yeŋişar ḳal'a-i İnöŋi ḳal'a-i Bilecük ḳal'a-i Yarḥiṣārı ḳal'a-i İnegöl ḳal'a-i Köpri (14)ḥiṣārı ḳal'a-i Marmara ḳal'a-i Kīte ḳal'a-i Kestel ḳal'a-i Ḳoçḥiṣār ḳal'a-i Lilivici ḥiṣārı ḳal'a-i Lefke ḳal'a-i (15)Çadırlıḳ ḳal'a-i Begce ḳal'a-i Aḳḥiṣār ḳal'a-i Geyve ḳal'a-i Tekvüripıŋar ve Öŋde ḳal'a-i Nıḳça ḥiṣārı ḳal'a-i

(16)Ḳaragöz ḥiṣārı daḫı niçe ḳal‘alar ḳal‘a-i Oynas ḥiṣārı ḳal‘a-i Ṣavlı ve ‘Ayan Göli ḳal‘a-i Ḳaraceyş ḳal‘a-i Ṣofiaġzı (17)ḳal‘a-i Ḳaratekin nāḥiyye-i Aḳyazı Ḳocaili ḳal‘a-i Ḳoŋurpa ḳal‘a-i Gelmeki ḳal‘a-i Ḳapuḥiṣārı ḳal‘a-i Kerāsene (18)ḳal‘a-i Muṭurnı ḳal‘a-i Edernus ḳal‘a-i şehr-i Burusa ḳal‘a-i Ḳandırı ḳal‘a-i Yalābād ḳal‘a-i Ermeni bazārı ḳal‘a-i Bolı (19)ḳal‘a-i Ḳaramürsel daḫı niçe na-ma‘lūm ḳal‘alar bunlaruŋ aralıḳlarında feṯḥ olınmışdur sāniyen bunlaruŋ her birinüŋ tārīḫ-i feṯḥi ve keyfiyyet (20)feṯḥi ḫuṣūṣında tevāriḫ-i müteferriḳada olanuŋ icmāli budur ki Ertuġrul Ġāzi iḥyānā küffār ile cenk ve eṭrāfına yaḳın olan (21)yerlere aḳın idüp lākin ḳal‘a feṯḥi ve vilāyet żabṭı ile muḳayyed olmayup anuŋ vefātından ṣoŋra oġlı Osmān Ḫan Ġāzi (22)yaylaḳ ve ḳışlaḳa varup geldikde civārında olan İnegöl tekvüri müslümānları rencīde itmegin sene altıyüz seksān (23)dörtde mezbūr tekvür Dilgör ile muḥkem ṣavaşup Osmān Ḫanuŋ birāderzādesi ve ba‘żı ‘askeri şehīd olup ba‘de (24)müslümānlar az iken luṭf-u ḥaḳla manṣūr ve küffār maḫhūr ve niçeleri maḳṭūl ve me’sūr olup vilāyetlerini müslümānlar (25)ġāret ve ġanīmetle ‘avdet itdiler sene-i mezbūrede Osmān Ḫan üçyüz nefer dilāver ile İnegöl nāḥiyyesinde Ḳolca nām (26)ḥiṣārda bir gice şebḫūn idüp küffārı ġāfil olmaġın fī’l-ḥāl feṯḥ ve sipāhların ḳatl ve bāḳīleri yaġma ve ḥiṣārı hedm (27)ve iḥrāḳ idüp müslümānlar şād ve ḫurrem ve muġtenem dönüp gitdiler sene seksān altıda İnegöl ve Ḳaraḥiṣār (28)tekvürleri ‘asker çeküp Osmān Ḫan ḳarşu varup Ṭomaliç belinde muḥkem ṣavaşup birāderi Savcı ya Gündüz Beg (29)şehīd olup ‘āḳıbet küffāruŋ ekseri ve Ḳaraḥiṣār tekvürinüŋ birāderi me‘an ḳırılup bāḳīleri ḳal‘alarına ḳaçdılar sene (30)seksān sekizde üç dört varaḳ miḳdārı yuḳarıda geçdügi üzre Osmān Ġāzi Sulṭānöŋi didikleri (32)Ḳaraḥiṣār feṯḥine gidüp Sulṭān ‘Alāeddīn daḫı mu‘āvenete gelüp ba‘de gitdikde Osmān Ḫan ḳal‘ayı feṯḥ idüp tekvürni

[323a]

(1)ba‘żı hedāyā ile ‘Alāeddīne gönderüp o daḫı buŋa sancaḳ ve ṭabl-ı neḳāre ve at ve ḳılıç ve ḫıl‘at ve bī-ḥad alāt-ı cenk gönderdi (2)ba‘de Osmān Ḫan cāmi‘ icād idüp kendü nāmına ḫuṭbe oḳudup ibtidā müftī-i zamān olan Ṭursun Faḳih oḳıyup Osmān Ḫan (3)şehri ma‘mūr idüp ve aẕīm bāzirgāh itdi sene seksān ṭoḳuzda ḳal‘a-i Yunad ḥiṣārı ve ḳal‘a-i Yeŋişehr ve ḳal‘a-i İnöŋi (4)feṯḥ olındı ṭoḳsān birde Osmān Ḫan Muṭurnı köyinüŋ Ṣorḳun Ṭaraḳlu Begcesini nāḥiyyelerine aḳın idüp müslümānlar māl ve esīr-i (5)kesīr ile ‘avdet itdiler ṭoḳsān sekizde Bilecük tekvüri Yarḥiṣār tekvürinüŋ ḳızını tezevvüc baḫānesiyle Osmān Ḫanı dügüne (6)da‘vet idüp gelürse

ḳatl itmege ḳavl idüp bu daḫı mütenebbih olmaġın ‘avrat ṣūretinde ḳırḳ nefer bahādırla esbāblarını (7)Bilecük ḳal‘asına yaylaḳa gitdikçe emānet komaġa mu‘tād olmaġın gönderüp kendü daḫı ekṣer ‘askerini ‘avdet libāsıyla dügüne (8)ile tūb-i gice Bilecüke gönderdigi kimesneler ḳal‘a ḫāli olmaġın yeŋiçerīleri ḳatl ve żabṭ itdik diyü ḫafiyyete bu ḫaber gelmegin Oṣmān Ḫan (9)limuḥarriruhu ber muḳteżā-yü’l-ḥarb ḫud‘a küffāra ayıtdı ḥīle ve ṣın‘a ya‘ni ‘ale’l-fażla tevābi‘yle dügün yerinden gidüp küffār bunı (10)ḳaçdı ṣanup ardına düşüp yetişdiklerinde ṣavaşılup müslümānlaruŋ pusūda olanları çıḳup küffārı ḫuṣūṣan (11)Bilecük tekvürni ettibā‘ıyla ḳırup ba‘de ilġār ile Yarḥiṣāra varup ‘ale’l- ġafle tekvürni ve ‘arūs olacaḳ ḳızını (12)ve cemi‘yyetine gelen ricāl ve nisvānı esīr ve ḳal‘asını żabṭ idüp o gice İnegöl ḥiṣārına muḥāṣara içün bir bölük gönderüp (13)irtesi kendü varup fetḥ ve żabṭ eyleyüp tekvürni ve tevābi‘ni ḳatl-i‘ām itdi ṭoḳsān ṭoḳuzda bi’t-tamām yedi yüz senesinüŋ (14)Ḳonya pādişāhı olan sulṭān ‘Alāeddīn ‘Acem pādişāhı olan Cengiz Ḫan ṭarafından sābıḳan ‘asker-i Tatar gelüp esīr (15)idüp vilāyet-i Ḳaramana fitne düşüp her ḳaṣaba ve vilāyet begi başḳa pādişāh olup aḥvāl ehl-i İslām pür miḥnet ve elem (16)olmaġın eṭrafdan niçe ‘asker Oṣmān Ḫana gelüp bāb-ı sa‘ādet me’āb-ı melāz ve penāh re‘āya ve sipāh oldıḳda ittifāḳ-ı ‘ukelā (17)ile pādişāh oldı naẓm sa‘y’ül-‘ula ḥatta iz ammā eṣabihallāhu te‘ala tes‘i ileyhe kemā sā sene yedi yüz birde Oṣmān Ḫan oġlı (18)Orḫan Bege sābıḳan esīr itdügi Yarḥiṣār tekvürinüŋ ḥüsnā ve müsteṣnā ḳızını nikāh idüp ba‘de Ḳaraḥiṣār sancaġın (19)virüp ġazāya mu’tād olmaġiçün ser-‘asker-i İslām itdi Eskişehri kendü birāderi Gündüz Alpe İnöŋini ve Yunadḥiṣārı (20)Ayḳud Alpe Yarḥiṣārı Ḥasan Alpe İnegöli Ṭurġud Alpe sancaḳ virüp oġlı Alā’eddīn Paşā ile anuŋ vālidesini (21)ḳayın atası şeyḫ Aṭabāli yanında ḳoyup Bilecük maḥṣūlini şeyḫe ve fuḳarāsına ta‘yīn eyledi kendüsi Yeŋişehre gelüp anı taḥtgāh (22)idinüp mescidler ḥamāmlar ve niçe binālar ma‘mūr itdirmegin ismi Eskişehr ḳonulup sābıḳan oturduġı ḳaṣabanuŋ ismi Yeŋişehr (23)oldı sene-i mezbūrede sābıḳan ‘asker-i İslām niçe kerre varup fetḥ idemedikleri Köpriḥiṣāra bu def‘a Oṣmān Ḫan Ġāzi (24)varup yolda kendünüŋ ‘ammisi Dündār Alp ‘inād itmegin Oṣmān Ḫan aŋa oḳ atup helāk itdi ba‘de ḳal‘ayı (25)niçe kerre muḥāṣara idüp ‘āciz ḳaldıḳda yaġmā dimegin fī’l-ḥāl fetḥ olınup ba‘de ḳal‘a-i Marmaraya teveccüh itdügi ḥākimi gelüp (26)muṭī‘ olmaġın ḫıl‘at giydirüp yerinde ibḳā itdi sene-i mezbūrede İzniḳe varup ba‘de’l-muḥāṣara fetḥe çāre olmamaġın (27)ḳal‘anuŋ üstüne ḥavāle bir ḳale yapdırup içine ḳırḳ nefer bahādır ḳoyup küffār şehri ṭaşra çıḳartmayup taẓyīḳ emr idüp (28)İzniḳ eṭrāfınuŋ ḳariyyelerin

‘askere tımar üleşdirüp ba‘de taḥtgāhına gitdi yediyüz yedide ya on yedide İzniḳ (29)tekvüri İstanbul tekvürine muḥāṣaradan şikāyetnāme gönderüp o daḫı mu‘āvenet içün ‘asker cem‘ idüp deryādan (30)Yalābāda gönderüp Ġāzi ‘Abdurraḥmān işidüp varup gice ile başup ekşeri ḳırup ḳaçanlaruŋ daḫı ekşeri ġarḳ (31)olup bāḳīleri gemilere binüp İstanbula ḳaçdılar sene-i mezbūrede Bursa ve Adranos ve Kestel ve Kīte tekvürleri

[324b]

(1)müslümānlara hücūma ‘asker çeküp Osmān Ḫan daḫı ḳarşu varup muḥkem ṣavaşılup küffār ṣınup ḳaçup Kestel tekvüri ḳatl (2)olınup Kīte tekvüri Lubaṭ tekvürine ṣığınup pādişāh anda vardıḳda ḫavfında Kīte tekvürni virmegin kendü ḳal‘asına ḳarşu (3)pādeletdi bu cenkde pādişāhuŋ ‘ammīsi Yaġcı birāderzādesi Ayṭoġdı Beg şehīd olup ḥālā mezārı ziyāretgāhdır (4)sene-i mezbūrda ḳal‘a-i Kestel bir yıl ṣoŋra fetḥ olındı sene on üçde pādişāh oġlı Orḫanı ve Ḳabaḳaya tekvüri (5)olup ḥālā kendü iḫtiyārıyla īmāna gelen Köse Miḥāli Ḳaraḥiṣārda muḥāfaẓaya ḳoyup ‘asker ricāsıyla kendü ġazāya gidüp (6)cenk olınmadan Lilüci ḥiṣārını ve Lefke ve Çadırlıḳ ḳal‘alarınuŋ ve Yeŋice tekvürleri tedrīcle gelüp iṭā‘at ve ḳal‘alarını teslīm (7)idüp ba‘de Aḳḥiṣāra vardıḳlarında tekvüri bir miḳdār ṣavaşup ṣınup ḳaçup ḥiṣārı yaġmalanup Geyve nāḥiyyesine (8)varıldıḳda ḳal‘asını kāfirler ḥāli ḳoyup bir yerde cemi‘yyet itdiklerin pādişāh ḫaber alup üzerlerine varup cenkde anları (9)ḳırup tekvüri ṭutup mālların yaġmalayup nāḥiyye-i Geyvede ḳal‘a-i Tekvür Bikār ve ḳal‘a-i Öŋde ve ḳal‘a-i Nıḳça ḥiṣārı (10)ve niçe ḳal‘alar daḫı fetḥ olındı sene-i mezbūrede ḳal‘a-i Unyas ve ḳal‘a-i Ṣulı ḳal‘a-i ‘Ayan Göli fetḥ olındı (11)sene on dörtde ya on yedide pādişāh Bursa fetḥine varup lākin ḳal‘ası ṣa‘ab olmaġın bir ḳale ḳabluca ṭarafından (12)ve bir ḳale ṭaġ ṭarafından yapılup birine pādişāh birāderzādesi Aḳtimurı birine ḳolı Belyancıġı birer miḳdār ‘asker ile (13)ḳoyup Burusa ṣaḥrāsınıŋ ḳariyyeleri żabṭ olınup ḳal‘adan ṭaşra ādem çıḳartmaz oldılar sene on yedide pādişāh şehzāde (14)Orḫanı ġazāya serdār idüp ḥarb ve ḍarb ‘anif tedbīr dil-pezīr ve luṭf ile ḳal‘a-i Ceyş ve ḳal‘a-i Ṣofiaġzı ve ḳal‘a-i (15)Ḳaratekin ve nāḥiyye-i Aḳyazı ve vilāyet-i Ḳocaili ḳal‘a-i Ḳoŋurpa fetḥ itdi Ḳocailini Aḳcaḳoca Ḳoŋurpa Ḳaragöz Alp (16)almaġın anlaruŋ ismiyle müsemmā oldı sene on sekizde ḳal‘a-i Gelmeki ve ḳal‘a-i Yapucaḳ ḥiṣārı ve ḳal‘a-i Geresne muḥāṣara ve cenk (17)ba‘de emānla alındı sene yigirmi üçde ḳal‘a-i Muṭurnı fetḥ olındı sene yigirmi beşde ya altıda pādişāh pirlik marażlarından (18)ḥarekete mecāli ḳalmayup şehzāde Orḫanı Burusa fetḥine

göndermegin ibtidā Adranos vilāyetine varup ḳal‘ayı żabṭ idüp (19)tekvüri ṭaġa ḳaçmaġın ardına düşüp ‘askerle piyāde olup ṭaġa yürüyüp tekvür bir yüksek yerden düşüp helāk (20)olup tevābi‘i ṭutılup ba‘de ol ḥişārı yıḳup ba‘de Burusaya varup kāfirler on yıl ya sekiz yıl muḥāṣaradan (21)ḳaḥṭ-u ġulā ve envā‘i belāya mübtelā olmaġın tekvür kendüsi otuz biŋ altun virüp ṣulḥ ve emānla ḳal‘ayı teslīm idüp (22)tevābi‘iyle ve bir miḳdār māl ile İstanbula gidüp ḫazīnesin şāhzāde żabṭ itdi sene yigirmi altıda ḳal‘a-i Ḳandıra (23)ve Yalaābād ve ḳal‘a-i Ermenibāzārı ve ḳal‘a-i Bolı ve ḳal‘a-i Ḳaramürsel feṭḥ olınup işbunı Ḳaramürsel nām bahādır feṭḥ itmegin (24)ismiyle müsemmā ḳılındı sene-i mezbūrda pādişāh ‘aẓīm ḫasta olmaġın şehzāde Burusadan gelüp pederiyle görüşüp (25)aġlaşup ba‘de pādişāh aŋā işbu ebyāt mażmūnınca naṣiḥatler itdiki naẓm ‘āḳıbet kār budurır herkese yād-ı fenā pīr ü civān itse (26)saŋa vaṣiyyet iderim güş-ḳıl ġayretim dīn-i ferāmuş ḳıl rāh-ı cihād içre idüp ictihād memleket-i Rumda ḳıl ‘adl-i dād (27)eyle ri‘āyet-i ‘ulemāyı tamām tā ki bulā emr-i şerī‘at niẓām ‘asker u māla ġurūr eyleme şer‘i şerīf ehlini dūr eyleme (28)şer‘dir māye-i şāhı ve bes şer‘a muḥālif işe itme heves nuṣret-i dīn idi maḳṣad baŋa maḳṣūduma ḳaṣd gerekdür saŋa (29) ‘āleme in‘āmıŋı ‘āmm idegör memleket Emirini tamām idegör şāh ki iḥsānla bī-gānedir salṭanat ismi aŋa efsānedir (30)ḫıfẓ-ı re‘āyaya çalış rūz-ı şeb tā ki refīḳ ola saŋa luṭf-u rab böyle vaṣṣiyyet idüp ol din penāh itdi beḳā kişverde ‘azm-ı rāh (31)ḥaḳ anı rıḍvāna ḳarīn eyleye anda daḫı taḥt nişīn eyleye faṣl Osmān Ḫan Ġāzi zamānında diyār-ı Rumda olan meşāhir-i ‘ulemā

[324a]

(1)ve meşāyiḫ bunlardur ki faḫr’ül-‘āli Şeyḫ Edebāli ‘ālim ve ‘āmil ve zāhid ve kāmil idi aşılda Ḳaramanī olup Şāmda taḥṣīl-i ‘ulūm itdikden (2)ṣoŋra Ruma gelüp mürşid-i rāh-ı hedā ve umūr-u dīn ve dünyāda müsteşār ve merci‘ ve muḳtedā olmışdı ‘alemdār olmaġın zāviye ve misāfirḫāne (3)yapup ba‘de Osmān Ḫan bunuŋ kerīmesin alup Sulṭān Orḫanuŋ vālidesi olmışdur yedi yüz yigirmi altıda yüz yigirmi yaşında (4)vefāt itdi Ṭursun Faḳih el-Ḳaramanī şeyḫ Edebālinüŋ şākirdi ve dāmādıdur tekmīl-i ‘ulūm-u şer‘iyye itmegin Edebāli yerine (5)müftī ve müderris ve müstecāb’üd-da’ve ‘azīz oldı Moŋlā Ḫaṭṭāb Ḳaraḥiṣārī Rumda ve Şāmda taḥṣīl-i ‘ulūm-u mühimme idüp (6)Manẓūme-i Nesefīye laṭīf şerḥ yazmışdur şeyḫ Muḥliṣ Baba Osmān Ḫan ile ġazālar da bile olup ṣāḥib-i kerāmāt-ı ‘aliyye ve maḳāmāt-ı (7)seniyye idi ‘Āşık Paşā ibn-i Muḥliṣ Baba ‘ābid ‘ārif-i billāh olup aḥvāl-i sülūkda ‘āşıḳāne bir Türkī manẓūm kitābı (8)vardur Ḳırşehrinde medfūndur mezārı muḥal ḳabūl-ü du‘ādır dirler ‘ulvān

Çelebī ibn-i ʻĀşıḳ Paşā pederi gibi kāmil ʻazīz olup (9)ehl-i cezbe-i aẕīme idi Amasiyye ḳurbunda medfūndur bunuŋ daḫı taşavvufda naẓmı vardur Aḥī Ḥasan Çelebī maẓhār-ı kerāmāt (10)maʻden-i berekāt müstecāb'üd-daʻvet ʻābid ve zāhid olup Burusada sākin idi ekremullahi mā bihim yeşāhim'ül-cenneti terāhüm (11)bāb-ı s̱āni der aḥvāl-i Sulṭān Orḫan Ġāzi ibn-i Sulṭān Os̱mān Ġāzi kilīd-i feṯḥ-i küşād memālik-i İslām ebu'l-ġazāt (12)mücāhid-i ḫişal Orḫan Ḫan velādeteş fī 680 sene yāḫūd fī 678 sene cülūseş fī 626 sene ömüreş yā seksān iki (13)ya seksān üç müddet-i salṭanateş 35 sene vefāteş der-Burusa fī 761 sene Burusada ḥişār içinde medfūndur (14)faṣl der-z̤ikr evlād-ı saʻādet nihād Sulṭān Murād Ḫan velādeteş fī 722 sene aḥvāli aşaġıda gelür Süleymān Paşā (15)Ġāzi velādeteş fī 816 sene vefāteş fī 760 sene pādişāhuŋ büyük oġlı olup kendüden iki ay evvel vefāt (16)idüp mevt-i keyfiyyeti ve meḳānı aşaġıda gelür Sulṭān Ḳāsım küçük iken vefāt idüp mezārı Bursadadır (17)mezbūran Murād Ḫanla Süleymān paşānuŋ vālideleri Nilüfer Ḫatundır ki sābıḳan ḥikāyeti mürūr iden Yarḥişār tekvürnüŋ (18)ḳızıdır ki Bilecük tekvürine virilüp dügün olmuşken ḳabl'el-ictimaʻ Sulṭān Os̱mān Ḫan Ġāzi başup alup (19)oġlı Orḫan Ġāziye niḳāḥ itmişdi işbu ḫatun Burusa ṣaḥrāsında olan ırmaġa bir köpri yapmaġın ol (20)ırmaġın ismi Nilüfer ırmaġı ḳaldı Burusada bir mescid ve niçe ḫayrāt daḫı binā idüp Burusada Orḫan (21)türbesinde medfūndur faṣl der-vüzerā-i ʻümerā-i pādişāh Ḫayreddīn Paşā ki sābıḳan Moŋlā Tāceddīn Kürdī (22)dirlerdi Lāla Şāhin ki Burusada medrese ve Kirmastıda köpri yapmışdur ʻAlāeddīn Paşā ki pādişāhuŋ (23)leeb ü ümm birāderi olup le-üm ceddi olan Şeyḫ Edebāliye muḳārrin olmaġın ṭarīk-i dünyā olup baʻde pādişāhuŋ (24)ibrāmıyla vezīr ve naṣīr ve müşīr olmışdur faṣl der-ḍarb-ı sikke ve taʻyīn-i elvān külāh ve baʻżı ʻasker ve īcād-ı ṭavāif (25)bāyā ve müsellem ve yeŋiçerī tācüt-tevāriḫde olan tafṣīlüŋ muḥaṣṣılı budur ki yedi yüz yigirmi sekizde Orḫan Ġāzi İnöŋiden (26)döŋüp Burusaya gelüp anı taḫtgāh idinüp birāderi ʻAlāeddīn tehniyye gelüp kerdān-ı ʻirfān olmaġın anuŋ telḳini ile pādişāh (27)ḫayr-ı nihād mühimmāt-ı salṭanatdan üç nesne īcād itdiki evvelā pederleri Os̱mān Ḫan Ġāzi kes̱ret-i ḳuż̇żādan sikke ḍarbinā teḳayyüd (28)itmeyüp ḥālā salṭanata ḳuvvet ve şevket ve dāġdāġadan emn ü rāḥat gelmegin yedi yüz yigirmi ṭoḳuzda ḍarb-ḫāne vaż‘ ve sim ü zeri (29)kendü nām-ı şerīflerine ḍarb ve ḳat‘ itdirdi s̱āniyen o zamāna dek ʻasker kimi ḳızıl kimi sarı kimi siyah külāh giyerlerdi cümlesi (30)aḳ külāh giymek taʻyīn idüp Yıldırım Bāyezid Ḫan zamānında aḳ külāh maḫṣūṣ sipāh şāh ve mülā zamān dergāh

ḳılınup erkān-ı (31)devlet ḳullarına ḳızıl börk ta‘yīn olındı Fātiḥ-i Ḳosṭanṭiniyye Sulṭān Meḥmed Ḫan Ġāzi zamānında yaldız̲lu ṣırma ile aḳ börk

[325b]

(1)yeŋiçerīlere ve yine ṣırmalu ḳızıl börk erkān-ı devlet ḳullarına taḫṣīṣ olınup sāir sipāh sünnet-i resūlullah üzre dülbend giymek (2)buyurıldı ammā yeŋiçerī bölük başıları giydikleri üsküf sulṭān Orḫan oġlı Süleymān Paşā Ġāzi īcādıdır ki Moŋlā Ḥünkār (3)Ḥażretlerine muḥabbete anı kendü giyüp Sulṭān Murād Ḫan Ġāzi zamānında ṣāyi‘ olup sanayi‘-i zerdüzī ile külāh ehl-i cāh olup (4)ba‘żı sefer ve ḥażrelerde pādiṣāhlar daḫı giyer oldılar ammā ḥālā Burusada salāṭīn-i Os̲māniyye türbelerinde tāc-ı muṭalla üstüne (5)yūsuf sādıḳ vaz‘ında körleri bir ṭavr-ı ġarīb üzre dūr idüp üçi ne yerde idügi ma‘lūm olmayan zībā (6)ve ḫoşnümā ‘imāmeleri eyyām-ı iḳāmet ve mecālis-i ‘ibādetlerinde giyerlerdi s̲alis̲en zümre-i ‘askerde piyādelere daḫı lāzımdur (7)diyü Türk oġlanlarından dilāver hünervār yigitler cem‘ itdirilüp sefer zamānlarında günde birer aḳçe vaẓīfe virilüp (8)sefer aḫirinde vaẓīfe kesilüp her biri mekānına gidüp zirā‘ate çalışup rüsūm-u örfiyyeden mu‘āf ḳılınup żabṭ içün (9)bunlara on başı yüz başı naṣb olınup Bāyād dimekle meşhūr oldılar işbu ṭā’īfe çoġalup fesād ider oldıḳlarında (10)ba‘de-l müşāvere küffār-ı re‘āya evlādından hiz̲met ve cenke yararlarını cem‘ itmegiçün birḳaç yılda bir kerre biŋ nefer oġlan (11)degşürmege ba‘żı ḫuddām-ı divān gönderilüp getürdiklerinde īmāna getürilüp sünnet itdirilüp bu sebeble teksīri (12)müslimīn ve raġm-ı küfr unūf-ı küfre mülā‘īn olınup bunlaruŋ vaẓīfeleri bir aḳçeden ḳabiliyetlerine göre ziyāde olınmaḳ ḳanūn (13)ḳonup bunlara yeŋiçerī diyü ad ḳodılar o zamāndan berü üçyüz yıla ḳarībdir ki küffārdan taḫmīnen üçyüz biŋ kimesne (14)īmāna getürilüp bunlardan mā‘adā esīr alınup īmāna gelenlerüŋ ‘adden ḫūd hemān ancaḳ Allah celle ‘alāh ü agāh olmaġın salāṭīn-i (15)Os̲māniyyeŋin sāir mülūk-u dünyādan mertebe-i faẓīletleri ‘ulyā idügüne bu ma‘nā delil-i ḳavīdir pes yeŋiçerī iḥdās̲ından ṣoŋra Bāyādlar vaẓīfe (16)bedeli ārāz ve mezārı‘ virildiki seferden döndüklerinde zirā‘at idüp rüsūm ve teḳālifden beri olalar bu vechle evlād-ı (17)etrākden bir ṭā’īfe daḫı atlu sefer aşup anlara daḫı maḫṣūṣ yer virilüp bunlaruŋ ismini müsellem ḳoyup mertebelerince bölük başları (18)ve sancaḳ begleri naṣb olındı faṣl der-ġazāvat ve fütūḥāt Sulṭān Orḫan Ġāzi evvelā ba‘de’s-salṭanata bi-z̲z̲āt (19)ve bil-vāsıta envāi‘ ṭarīḳle feṭḥ itdügi ḳal‘alar esāmisi bunlardur ḳal‘a-i Samandıra ḳal‘a-i Aydos ḳal‘a-i Ḳoyunḥiṣārı (20)ḳal‘a-i İznikmid ḳal‘a-i Hereke ḳal‘a-i İzniḳ ḳal‘a-i Ṭaraḳcı Yeŋiçesi ḳal‘a-i Göynük ḳal‘a-i Mudurnı

ḳal‘a-i Gemlik ḳal‘a-i [21]Edremid ḳal‘a-i Aydıncık ḳal‘a-i Ḳızılcaṭuzla vilāyet-i Ḳarasi ki niçe ḳıla‘ı vardur ḳal‘a-i Kirmastı ḳal‘a-i Miḥaliç [22]ḳal‘a-i Ulubad ḳal‘a-i Balıkesri ḳal‘a-i Berġama ḳal‘a-i Minas ḳal‘a-i Bekar ḥiṣārı ḳal‘a-i Ayazmend ḳal‘a-i Anaḫor [23]ḳal‘a-i İmralu adası ba‘żı ḳıla‘ Rumili yaḳasında ḳal‘a-i Ḫaymana ḳal‘a-i Ayaşluna ḳal‘a-i Ürgüklik ḳal‘a-i Dögür [24]ḳal‘a-i Firecik ḳal‘a-i Ḫayrabolı vilāyet-i Ece livāsı ḳal‘a-i Ḳoŋur ḥiṣārı ḳal‘a-i Gelibolı ḳal‘a-i Malḳara ḳal‘a-i İbṣala [25]ba‘żı ḳıla‘ Tekvürṭaġı Çorlı ve Ḫayrabolı ḥudūdunda olan ḳal‘alar daḫı sāniyen işbu ḳal‘alaruŋ zamān-ı feṯḥi ve keyfiyyet-i [26]fetiḥleri ḫuṣūṣ budur ki sene yediyüz yigirmi altıda sābıḳan ba‘żı ḳıla‘ feṯḥ iden iki serdār vilāyet-i Ḳocailinde [27]Samandıra ḳal‘asını feṯḥ-i tedārikinde iken ḳal‘a tekvürinüŋ oġlı mürd olup anı defne çıḳdıḳlarında ‘ale-l ġafle baṣup küffār [28]ṭaġılup tekvür esīr olup İstanbul tekvüri ve Aydos tekvüri anı taḫlīṣe ‘asker gönderüp cenkde küffār ṣınup [29]ḳaçup tekvür esīri İznikmid tekvüri māl-ı ‘aẕīm ile ṣatun alup yine ol māl İznikmid feṯḥine ḫarç olındı [30]Samandıra ḥükūmetin pādişāh feṯḥ iden Aḳcaḳocaya virüp ol daḫı İstanbula ḳarīb olmaġın ekṣeriyā eṭrāfını nehb ve [31]ġāret iderdi sene yigirmi sekizde pādişāh Koŋur Alple Ġāzi Raḥmānı Aydos feṯḥine gönderüp vardıḳlarında

[325a]

[1]muḥāṣara ve ḳıtāl idüp sa‘ab ḳal‘a olmaġın feṯḥine ẓafer müyesser olmadıḳda tekvürnüŋ ḳızı vākı‘asında bir ḳuyuya düşüp [2]çıḳmaġa çāre ararken bir güzel yigit bunı çıḳarup pāk libās giydirir görüp uyandıḳda ḫayretle ḥiṣārdan aşaġa [3]baḳarken Ġāzi Raḥmānı görüp vākı‘ada gördügim budur diyü ‘āṣıḳ olup tafṣīl ḥālini ve ḥālā cümle göz gidüp [4]filān gice bir niçe kimesneler ile ḫafīyye ḥiṣār yanına gelesiz ki ḳal‘ayı size alıvireyim diyü kāfirce yazup ṭaşla atup [5]serdār bulup oḳıdup ḳal‘anuŋ eṭrāfın ateşe yaḳup gidüp kāfirler bunları ḳaçdılar ṣanup ġāfil olup va‘de [6]gicesi Ġāzi Raḥmān seksān dilāver ile gelüp tekvürüŋ ḳızı bunlaruŋ kemend ile yuḳaru çeküp Ġāzi Raḥmān yoldaşlarıyla [7]ḳal‘a ḳapucıları ḳatl idüp ḳapuyı açup cümle müslümānlar şehre girüp kāfirler mestāne ü devr olmaġın tekvüri [8]ve sāirlerin ḳırup ḳal‘ayı żabṭ idüp ḳızı ve niçe esīr ve mālları pādişāha iletdiklerinde ol ḳızı Ġāzi Raḥmāna [9]nikāḥ idüp Ḳara ‘Abdurraḥmān adlu bir oġlı oldı ki ġāyet bahādır ḳopup İstanbul küffārı anuŋ nāmından ḳorḳup [10]oġlancıḳların anuŋla ḳorḳudırlardı sene-i mezbūrda pādişāh bizzāt İznikmid feṯḥine varup anuŋ civārında Ḳoyun [11]ḥiṣārını muḥāṣaraya bölük gönderüp o cenkde tekvürin sīnesine oḳ ṭoḳunup kendüsi ḳal‘adan düşdikde [12]kāfirler ḳorḳup ḳal‘ayı emānla açup virüp tekvürin başı kesilüp pādişāha

gönderilmegin ḳal ʿa öŋünde ber-dār idüp (13)İznikmid tekvüri olan ḫatun birāderinüŋ başını gördükde ḳalʿayı emānla virüp icāzetle gemilere binüp İstanbula (14)gitdi baʿde Aydos ḳalʿası taḥrīb ve İznikmid taʿmīr ve muḥāfaẓada saʿy-i kesīr olınup eṭrāfı sipāhilere tımar (15)virilüp küffār gemilerinden muḥāfaẓa içün deryā kenārını Ḳaramürsel nām-ı bahādıra virilmegin anuŋ ismiyle meşhūr oldı sene (16)otuz birde pādişāh İzniḳ fetḥine gelüp İstanbul tekvürnüŋ gönderdigi ʿaskeri şehzāde Süleymān Paşā İzniḳe (17)varup başup kimini ḳırup kimini esīr getürdiler ehl-i İzniḳ ḳadīmden muḥāṣara ḫuṣūṣan yardımcı gelmedikde (18)yeʾs ve ṭāʿūn ve ḳaḥṭ sebebiyle ḳalʿayı emānla virüp tekvüri İstanbula gidüp ehl-i şehr ve reʿāya pādişāha (19)tābiʿ oldılar baʿde pādişāh işbu şehri ferid-üd dehri taʿmīr ve taḥtgāh ve Bilecük ḳaḍısı Mevlāna Ḳara Ḫalīl İzniḳe (20)ḳadı itdi otuz ikide İznikmid Begi şehzāde Süleymān Paşā Ṭaraḳcı Yeŋicesi fetḥe ʿazm itdikde tekvüri ḳarşu (21)gelüp vilāyetini ṭavʿan teslīm itdi baʿde Göynüge varup reʿāyası muṭiʿ oldıḳda tekvüri daḫı nā-çār (22)ḥiṣārnı teslīm itdi bu diyāruŋ ḫalḳı āt çölleri aşar mūtāblar olup ġāziler ḥaẓẓ itdiler baʿde (23)Mudurnıya varup anuŋ daḫı tekvüri vilāyetini teslīm itdi bu üslūbla daḫı niçe vilāyetler fetḥ idüp cebrle olmāmaġın (24)ġāret ve ġanīmet olınmadı diyü ġāziler bī-ḥużūr oldıḳlarında şehzāde bunlaruŋ niçesine bu vilāyetlerde baʿżı (25)köyler mezraʿalar temlīk idüp pādişāh işitdikde ḥaẓẓ ve duʿā itdi otuz dörtde pādişāh ḳalʿa-i Gemlik (26)fetḥin murād idüp baʿde-l müşāvere beşyüz kimesne ile bir ser-dār gönderüp ḳalʿayı bir yıl muḥāṣara ve mezraʿalarından (27)olan terekeleriçün żabṭ idüp ol bahārda pādişāh kendüsi varup muḥāṣara ile bir aya dek ṣavaşılup (28)küffār ʿāciz olmaġın emānla ḳalʿayı virüp ḫarāc güz̲ār oldılar sene otuz beşde Edremid ve Aydıncık ve Ḳızılca Ṭuzla (29)fetḥ olındı sene otuz yedide otuz yedide vilāyet-i Ḳarasi ḥākimi ʿAcelān Beg ki salāṭīn-i Selçuḳiyye neslinden (30)olup āl-i Os̲mān ile dost olmaġın Ṭursun nām oġlını rehin virüp pādişāh daḫı anı oġlı gibi (31)riʿāriyet iderdi vefāt idüp yerine büyük oġlı geçüp ẓālim olmaġın vilāyet ḫalḳı pādişāhı daʿvete

[326b]

(1)ilçi ve hedāya göndermegin ʿaskerle gidüp yolda Foylibos ve Eylibos nām ḳalʿalar küffār elinden fetḥ olınup baʿde Kirmastı ve Miḥaliç (2)Ulubad ve baʿżı ḳalʿalaruŋ tekvürleri birer birer gelüp muṭiʿ ve ḫarāc güzār olup pādişāh Balıkesriye vardıḳda ʿAcelān oġlı (3)Berġama ḥiṣārına ḳaçup ʿAcelānuŋ vezīri Ḥācı İlbegi aʿyān şehirle pādişāha hedāyā ile buluşup ittifāḳ Berġamaya (4)varup emr-i pādişāhiyle Ṭursun Beg

a‘yān vilāyet-i Ḳarasi ile ḥiṣār kenārına varup birāderiyle muṣālah ve memleket-i (5)muḳāseme içün söyleşmek sadedinde iken birāder perāzer yuḳarıdan nişānlayup oḳ atup Ṭursun şehīd oldıḳda (6)Manyas ve Ayazmend ve Pınar ḥiṣārı ve sāir ḳıla‘ ḫalḳı ḳal‘aları miftāḥların getürüp pādişāha tābi‘ olup ‘Acelān (7)oġlı daḫı nā-çār ḳal‘adan çıḳup pādişāha ilticā ve tażarru‘la ‘afv ü ricā itdikde Bursaya gönderilüp iki yıldan ṣoŋra anda (8)ṭāūndan vefāt itdi pādişāh ṣāh-ı cem cāh cemi‘ vilayet-i Ḳarāsi begligi ve kendünin cümle ‘askeri ser‘askerligini şehzāde (9)Süleymān Paşāya virüp anuŋ tedbīr-i umūruŋ erkān-ı devlet ‘Acelāniyye olan Ḥācı İlbegi ve Ġāzi Fāżıl ve Açe Beg (10)ve Ornus Bege tefvīż idüp erkān ve a‘yān ve sipāh vilāyet-i Ḳarasi üslūb-u ḳadīm üzre ibḳa idüp Burusaya (11)gelürken Ulubad tekvürnüŋ ḥıyāneti olmaġın ḳatl ve diyārını dār-ı İslām itdi sene otuz sekizde pādişāh (12)ġazāya gidüp leb-i deryāda Anaḫor ve Emrūd ili ve ba‘żı ḳıla‘a daḫı varup evvel-i vehlede ḥākimleri muḳāvemete ‘aczlerinden (13)ḳal‘aların teslīm idüp ḫarāc güzār olup pādişāh daḫı ḳābil-i intifa‘ olan ḳıla‘ı żabṭ ve bāḳīlerin taḫrīb idüp (14)maḳāmına döndi feṭḥ-i Rumili yediyüz otuz sekizde şehzāde Süleymān Paşā pādişāh ma‘rifetiyle Aydıncıkdan Rumiline (15)geçmek murād itdikde Açe Beg ve Ġāzi Fāżıl Cimnī ḳal‘asınuŋ ḳarşusından deryanuŋ arżı az olmaġın bir sal (16)düzüp bir gice içine girüp yelken açup ḳarşuya geçüp bāġlar arasında bir dīl ṭutup şehzādeye getürüp (17)ḳal‘anuŋ feṭḥi ne yerden asāndır diyü söylidüp ba‘de leb-i deryāda kāfirlerüŋ sıġırlaruŋ ġāret idüp derilerinden (18)ḳayışlar dilüp anuŋla aġāçları biri birine muḥkem ṣarup iki büyük sal düzüp şehzāde ve a‘yān ve ġāziler (19)cümle seksān kimesne ile bir gice içine girüp ḳal‘aya muttaṣıl mezbelelikden yuḳarı çıḳup içinde ki küffārı baġlayup (20)lākin ḳatl itmeyüp iskelede olan ba‘żı gemilerine va‘de-i iḥsān ile ḳarşu gönderüp o gice üç güne dek cümle (21)üç biŋ ‘asker geçüp ol maḥalde yaḳın yerde ba‘żı kāfir gemileri oldıġı işidilmegin işbu ḳal‘ada bulunan atlara (22)ba‘żı ġāziler binüp varup gemileri āteşe yaḳup geldiler ba‘de bu ḳal‘aya ḳarīb Ayaşluna ḳal‘aya daḫı bir gice müslümānlar (23)‘ale-l ġafle varup bunı aldıḳları vechle alup işbu iki kāfir sipāhilerini ehl ü ‘iyāliyle Ḳarasi vilāyetine geçirüp (24)re‘āyālarını yerinde ibḳa itdiler sene altmışda Gelibolı tekvüri müslümānlara ‘asker çeküp cenk oldıḳda ṣınup (25)ḳal‘asına ḳaçmaġın şehzāde Gelibolı muḥāṣaraya Açe Begi ve Ġāzi Fāżıl ile ba‘żı ‘asker ḳoyup kendü Bolayırda (26)oturdı Açe ol eṭrāfı tesḫīr ve re‘āyasını yerlerinde takrīr itmegin ol ṣaḥrā Açe ovası müsemmā oldı Ḳargör ḥiṣārınuŋ (27)tekvüri gice ale-l ġafle müslümānlara ekseriyā şebḫūn iderdi şehzāde

daḫı ẓerāfetle martolozlar gönderüp ḳal‘a yanında gizlenüp [28]birḳaç adamla tekvür çıḳdıḳda ṭutup esīr idüp ba‘de ehl-i ḳal‘a ḫavflarından ḥişārı emānla virüp tekvür Gördel ṣalb [29]ve ḫazīnesi selb ve celb olınup şehzāde sābıḳan Rumili feṯḥine azm itdikde Moŋlā Ḥünḳar ḫulefāsından bir azīz teberrüken[30]şehzādeye virdigi külāhı giyüp ḥālā māl-ı ġenāyimi ġāzilere bunuŋla üleşdirüp ba‘de altun ile tezyīn idüp [31]kendü giyüp ba‘de sāir ekābire daḫı bu üslūbda altunlı külāh peydā idüp giydirdi ba‘de şehzāde Gelibolıya hücūm

[326a]

[1]hücūm itdikde çoḳdan muḥāṣara üzre olmaġın tekvüri ḳal‘ayı emānla virüp kendüsi ehlü ‘iyāli ile İstanbula [2]gitdi ba‘de şehzāde Açe Beg ile Ġāzi Fāżılı Gelibolı vilāyetine beg idüp anda ḳoyup aḫir ömürlerine dek ol [3]eṭrāfda ġazā iderlerdi sene-i mezbūrede Ḥācı İlbegi eliyle Malġara ve İbṣala şehirlerini daḫı feṯḥ idüp ba‘de ‘asker-i İslām [4]küffār müsteḥaḳḳa bi’r-rucūm üzerlerine hücūm idüp ve daḫı Tekvür ṭaġında olan ba‘żı ḳıla‘ ve vilāyetler cebirle feṯḥ olınup [5]Odgöklük ḥişārını uç ya‘ni serḥad idindiler ve Ḫayrabolıya ve Çorlıya Müslümānlar mürāren aḳın idüp māl [6]ve ṭavār ve esīr ile ṭuyūm olup o maḥallerde olan ḳal‘alar daḫı feṯḥ olındı ba‘żı tārīḫde Odgöklük ve Dögür [7]ve Ḳaracık ve Ḫayrabolı ḳal‘aları yedi yüz elli ṭoḳuzda feṯḥ olınmışdı diyü meẕkūrdur faṣl der-ḫayrāt-ı Sulṭān [8]Orḫan Ġāzi İznikmidi feṯḥ itdikde niçe kiliselerin mescidler ve yerlerini medreseler idüp ḥücreler yapdırup meṣārıfçün [9]ba‘żı köyler vaḳf itdi sāniyen İzniḳ feṯḥinde daḫı kiliselerin mescidler ve yerlerini medrese idüp Dāvud-ı Ḳayṣerī [10]Ḥażretlerini müderris itdi ve ‘imāret ve misāfirḫāne yapup misāfirine her gün ṭa‘ām pişirüp ve ṭa‘ām pişmek [11]şarṭ idüp evvel güni ṭa‘āmı pādişāh ḳaṣd-ı ṣevāb içün kendü eliyle ḳotarup taḳsīm idüp cāmi‘-i şerīfüŋ çerāġların [12]daḫı kendü eliyle yaḳdı sālişen Burusada bir cāmi‘ ve tābḫāne ve kārbān ḫāne ve ‘imāret yapup ve manāstır didikleri [13]kiliseyi medrese idüp eṭrāfına hücreler yapup bu cümleye köyler vaḳf itdi ve Geyiklü Baba didikleri azīze [14]bir tekye ve cāmi‘ yapmışdur faṣl vefāt-ı şehzāde yediyüz altmış birde ser-‘asker olan şehzāde Süleymān Paşānuŋ [15]Rumilinde itdügi fütūḥātı ṭevāif-i dīn naṣāra işidüp ġayretlerinden nefīr-i ām itdiklerinde şehzāde [16]işidüp ġāzilere tesliyyet ve envā‘ naṣiḥat idüp bir gün def‘-i ġam içün şikāre çıḳup Burġaza ṭoġan [17]ṣalup ardınca segirdirken atla düşüp vefāt itmegin Bolayırda sarāy ḳurbunda binā itdügi cāmi‘ ve ‘imāreti [18]yanında defn olındı sābıḳan Burusada daḫı bir mescid binā itmişdi faṣl der-ġazā-yı ekber ve ḥuṣūl feṯḥ ü ẓafer [19]şehzāde vefātından ṣoŋra

gemīlerle on beş biŋ kāfir Gelibolıya on beş biŋ kāfir daḫı Bolayıra gelüp ‘asker-i (20)İslām küffāra nisbet ġāyetde az olmaġın bu söz küffāra nā-çār ḳarşu ṭurup lākin ṣınup ḳaçup küffār (21)anları ḳovalarken ḫażret-i resūl ‘aleyhi’ṣ-ṣalātü vesselām ve dīn-i mübīn ḳaviyyü’l-uṣul ḥürmetine rabb-i kerīm- i müteāl (22)ol müstaḥaḳḳın bi’r-rücūm üzerlerine hücūm itdiklerinde küffār bunları ‘askeri müsliminden bir fırḳa ṣanup (23)silaḥların bıraġup ḳaçup müslümānlar küffāruŋ bilā sebeb ḳaçdıḳların görüp cānib-i ḥaḳdan ‘ināyet oldıgın ferāsetle (24)bilüp ḳuvvet-i ḳalile küffāruŋ ardına düşüp cümlesin ḳırup esīr idüp hemān gemiler içinde olan yeŋiçerīler (25)ḳurtıldı esīr olanlaruŋ ba‘żına siz ġālib iken niçün bilā sebeb ḳaçdıŋuz diyü Müslümānlar ṣordıḳda didiler ki (26)boz atlara binmiş bir ‘asker-i ‘aẕīm size mu‘īn olup serdārları şu ṣıfatlu ve bir tāze bahādır (27)yigit idi ki anlaruŋ heybet ve hücūmları ḫavfından ḳaçduḳ dimegin ol didikleri yigit vefāt iden şehzādenüŋ (28)ruḥı idügi ma‘lūm oldı Gelibolıyı muḥāṣara iden on beş biŋ kāfir daḫı yoldaşlarınuŋ inhizām in‘idamları (29)işidildikte ḫavflarından ḳalḳup gitdiler faṣl der vefāt-ı pādişāh şehzādenüŋ vefātı ve küffāruŋ inhizāmı (29)ḫaberi geldi pādişāh ġalebe-i müslīminden ḥaẕẕ idüp lākin fırḳat’ül-evlād ḥırḳat’ül-ekbād mefhūmınca ḳalb yapraġı bir ṭaġ (30)oldı naẓm el-ḳalbü yaḥzen ve’l-aynü tebki vefkince dökdi çeşminden eşki āh ḥazīni yaḳdı zemini

[327b]

(1)çarḫ birini geçdi enini cümle sipāhi giydi sipāhi irdi herkesüŋ göklere āhı neṣr ba‘de pādişāh ḫasta (2)olup oġlı Sulṭān Murādı getürdüp naṣīḥatler ve vasiyyetler idüp bu idi ki naẓm şerī‘at-ı ittibā‘ın ile pişe (3)re‘āyā ḥıfżına sa‘y it hemīşe ġaraż nām-ı Niködir aŋa çalış kimesne itmesün devrinde nāliş cihād emrinde (4)ṣarf-ı ictihād it cihānda nāmıŋı ġāzi Murād it bu fāni mülke maġrūr olma zinhār ṭarīḳ-i şer‘den (5)dūr olma zinhār fenādır ‘āḳıbet dünyānuŋ emri olur herkes ne deŋlü olsa ömri kerem eyle baŋa celb-i (6)du‘a ḳıl murādım budur ey ferzend-i āḳil nesīr pes yediyüz altmış birde şehzāde Süleymān Paşā vefātından iki ay ṣoŋra (7)pādişāh daḫı vefāt idüp Burusa ḥiṣārında manāstırda binā itdügi cāmi‘-i şerīfde medfūndur müddet-i (8)ömri ve salṭanatı yuḳaruda geçmişdür faṣl pādişāh zamānında olan kibār-ı meşāḫir-i ‘ulemā bunlar idi ki ẕikr (9)olınur Dāvud-ı Ḳayṣerī Ḳaramanda ba‘de Mışırda cemi‘-i ‘ulūmı taḥṣīl ve tekmīl idüp fuṣūsa ve ḳaṣīde-i te’yiye Ṣeyḫ (10)bin el-Fāriża birer laṭīf şerḥ yazup daḳāiḳ-i ‘ilm-i taṣavvūfı derc itdi İzniḳde pādişāh yapduġı medreseye (11)ibtidā bunlar müderris olmışdur Tāceddīn-i Kürdī metn-i metali‘ müellifi ḳadı Sirāceddīn Ermevīden oḳumuşdur (12)fiḳıhda vesāir ‘ulūmda māhir ve müştehir olmaġın Dāvud

Ḳayṣerī vefātında anuŋ yerine müderris oldı ʿAlāeddīn (13)Esved ki Ḳara Ḥāce metn-i veḳāye ve uṣūlde metn-i maġniye laṭīf şerḥler yazup Tāceddīn Kürdī (14)vefātında yerine müderris oldı Moŋlā Fenārinüŋ üstādı olmışdur Cenderelü Ḳara Ḫalīl Kitāb-ı Şaḳāyıḳda (15)Sulṭān Orḫan Ḳara Ḥācenüŋ evine varup seferde ʿaskere ḳaḍılıḳ itmege bir moŋlā istedikde (16)şākirdleri anlardan ayrılmaḳ istemeyüp ʿāḳıbet cebren bunı taʿyin itmegin aġlayarak ḳabūl itdi devlet-i Osmāniyyede (17)ibtidā ḳaḍı ʿasker olan budur bir rivāyetde Bilecük ḳaḍısı iken İzniḳe baʿde Burusa ḳaḍısı olup (18)Sulṭān Murād zamānında ḳaḍıʿasker baʿde vezīr-i aʿẓam ve beglerbegi olup Ḫayreddīn Paşā diyü meşhūr oldı (19)Muḥsin Ḳayṣerī Müceddeleddīn Ḳayṣerī Ḫażretlerinüŋ şākirdi idi baʿde Şāmda tekmīl-i ʿulūm idüp fıḳıhda ve (20)ferāiżden per sanʿat ve leṭāfet birer manẓūme ve ʿarūzda ḳaṣīde and-ı lebiyyeye şerḥ yazup Rumda vefāt itdi (21)faṣl pādişāh zamānında kibār-ı meşāhīr-i meşāyiḫ bunlar idi ki Geyiklü Baba ʿAcemden gelüp ehl-i velāyet ṣāhib-i cezbe (22)ve kerāmet-i ʿazīz zü-temyiz idi geyikler musaḫḫar olup Burusa fetḥinde bir ceyrāne binüp Sulṭān Orḫanla ḥāżır (23)olmaġın bu laḳabla meşhūr oldı Ḳaraca Aḥmed Sulṭān-ı mülūk ʿAcem neslinden iken terk-i dünyā idüp (24)Rumda Aḳḥiṣārda medfūndur ḳabrinde duʿālar maḳbūl olur ve ḫasta şifāya vuṣūl bulur Ahī Evrān (26)ehl-i daʿvāt müstecābe ve kerāmāt-ı müsteṭābe idi Abdāl Mūsa ehl-i cezbe idi Burusa fetḥinde bile olup (26)Burusada medfūndur mervidür ki bir ḳızıl ḳor alup penbeye ṣarup Geyiklü Babaya gönderüp o daḫı (27)buŋa bir çanāḳ süd gönderüp hażırların birisi süd göndermekden murādı neyki didikde şeyḫ (28)Mūsa bu geyik südidür ḥayvān tesḫīri ateş tesḫīrinden eṣʿab olmaġın baŋa ġalebe itdi dimiş (29)Abdāl Murād bu daḫı ehl-i cezbe ve Burusa fetḥinde bile olup Burusada medfūndur Duġlu Baba bu daḫı (30)ehl-i cezbe idi Burusa fetḥinde ġāzilere defʿ-i ḥarāret içün yoġurt ayranın üleşdirdigiçün bu laḳabla (31)meşhūr oldı Fārisīce yoġurd ayranına dūġ dirler nevverallāhu merḳaduhüm attarallahu meşhedühüm

[327a]

(1)bāb-ı sāliş der-aḥvāl-i Sulṭān Murād Ḫan Ġāzi ibn-i Sulṭān Orḫan Ġāzi şāh ʿāli-cāh (2)ġāzi ḫażret-i Sulṭān Murādān ki bāşed mülk-i millet rā-muʿayyen bā-adl-i dād keşret-i ġazā sebebiyle Ġāzi Hünkār (3)dimekle iştihār bulmışdur velādeteş fī 727 sene cülūşes der-Burusa fī 761sene müddet-i ömüreş fī 65 sene (4)salṭanateş fī 31 sene vefāteş şehr-i ramażān fī 792 sene cenkden ṣoŋra şehīd oldı nitekim tafṣīli gelür (5)mervidür ki merḥūm-ı merḳūm ṣāḥīb-i kerāmāt deyicek mertebede olup

cümleden beri Ḳapluca Cāmi‘ni tamām itdikde [6]seyre varup kendü elinde olan ṭoġan uçup ḳubbeye ḳonup çaġırup gelmemegin ḳoruyup ḳadīd-i ḳāl didikde [7]vākı‘an eyle oldı ve bir kerre daḫı bir sa‘ab ḳal‘a ḥaḳḳında meger bunı taŋrı te‘āla yıḳa didikde bilā sebeb maḥż-ı ḳudret-i ḥaḳḳla [8]yıḳıldı ḥālā mezārı şerīfi ṭoprāġı devā-i emrāżdur diyü meşhūrdur faṣl naẓm bu ayıtdı neşr-i ġarb ve şarḳa dīni [9]münevver ile yā rabb merḳadīni faṣl der-evlād ve vüzerā-i ümerā-i evvelā sulṭān Yıldırım Bāyezid Ḫan ve Ya‘ḳūb [10]Çelebī ve Savcı Beg idiler ki yedi yüz altmış sekizde sünnet olup ḥalleri aşaġıda gelür s̱āniyen vüzerā [11]ve ümerāsı ḪayreddīnPaşā ki Ḳara Ḫalīl dirler idi ḳaḍı ‘asker iken vezīr oldı aḥvāl yuḳaruda ‘ulemāda [12]geçmişdür Lāla Şāhin Rumili Begler Begisi oldı ‘Ali Paşā ibn-i Ḫayreddīn pederi vefātında yerine vezīr-i a‘ẓam oldı [13]Ṣaruca Paşā Ḥācı İlbegi Ḥācı Ornus Ġāzi ki Rumilinde niçe vilāyetler fetḥ idüp ‘aẓīm vaḳıflar binā [14]itmişdür Ḳutlu Beg İne Beg bunlar dördi daḫı ‘aẓīm’üş-şān sancaḳ begleri idi Ḳara Timurṭaş [15]Lāla Şāhin yerine Rumiline begler begi oldı Tunca Belban İlyās Beg müstecāb Yahşī Beg [16]Aḥmed Çavūş Ḳara Maḳbel Yigit Paşā Bāz Ṭoġan Ḳutlu Biġa Firūz Beg Aḥmed Beg ‘İsā Beg [17]Şīre Merd Beg ve bunlaruŋ kimi Rumiline kimi Anaṭoluya yarār ve nāmdar begler idiler faṣl der-fütūḥāt-ı Sulṭān [18]Murād Ḫan Ġāzi bunuŋ zamānında envāi‘ ṭarīḳle fetḥ olınān ḳal‘a ve vilāyetler bunlardur ki der Anaṭolı ḳal‘a-i Engüri [19]ve ba‘żı ḳıla‘ Rumili ḳal‘a-i Banṭūs ḳal‘a-i Çorlı ḳal‘a-i Misilli Burġaz der-ḳurb-ı Çorlı ba‘żı [20]ḳıla‘ der-nevāḥi Malḳara ve İpsala ḳal‘a-i Dimetoḳa ḳal‘a-i Keşan ḳal‘a-i şehr-i Edirne ḳal‘a-i Babaeski ḳal‘a-i [21]Gümülcine vilāyet-i Vardar ḳal‘a-i Zaġra Yeŋicesi ḳal‘a-i eski Zaġra ḳal‘a-i Felibe ḳal‘a-i Biġa ḳal‘a-i Çirmen ḳal‘a-i [22]Yenice Ḳızılaġāç ḳal‘a-i Yanbolı ḳal‘a-i Aydos vilāyet-i Ḳarn ovası ḳal‘a-i Ḫayrabolı ḳal‘a-i Ḳırḳ kilise ḳal‘a-i [23]Bengar ḥiṣār ḳal‘a-i Vize vilāyet-i Ṣamaḳo vilāyet-i Aḫteman ḳal‘a-i Hay vilāyet-i Köstendil ḳal‘a-i Ḳaracık [24]ḳal‘a-i İncügez der-ḳurb İstanbul ḳal‘a-i Çatalburġaz ḳal‘a-i Polonya der-ḳurb İncügez ki Taŋrı baḳduġı ḥiṣār dirler [25]ḳal‘a-ı Borlı ḳal‘a-i İskete ḳal‘a-i Marulya ki ‘Avrat ḥiṣār dirler ḳal‘a-i Ḳavala drama vilāyet-i ẕaḫne ḳal‘a-i [26]Siroz ḳal‘a-i Ḳaraferye ḳal‘a-i Niş ḳal‘a-i Kütahiyye der-Anaṭolı ḳal‘a-i Simav ḳal‘a-i Egrigöz ḳal‘a-i Ṭavşanlu [27]ḳal‘a-i Begşehri ḳal‘a-i Seydişehri ḳal‘a-i Yalvaç ḳal‘a-i Ḳaraaġāç ḳal‘a-i Isparta ḳal‘a-i Ḥamīd ḳal‘a-i Aḳşehri [28]bunlar Anaṭolıdadur Rumili ḳal‘a-i Terkoz ḳal‘a-i Pirlipe ḳal‘a-i Manastır vilāyet-i Ḳarlı ili vilāyet-i İştib [29]ve ba‘żı ḳıla‘ der- rah-ı vilāyet-i Arnavud ba‘żı ḳıla‘ vilāyet-i Bosna ve Hersek ḳal‘a-i

Ṣofya ḳal‘a-i Peravadi [30]ḳal‘a-i Ṭurnavi ḳal‘a-i Ṣomni ḳal‘a-i Drahsana ḳal‘a-i Çeterhezār ḳal‘a-i Ḫardanya ḳal‘a-i Yeŋibolı ḳal‘a-i Ṭavaslı [31]sāir ḳıla‘ ān-diyār faṣl der-keyfiyet feṯḥ ü żabṭ-ı ḳıla‘ mezkūre ve ba‘żı veḳayi‘-i zamān-ı salṭanat Murād Ḫan Ġāzi

[328b]

[1]sene yedi yüz altmış birde taḥta cülūs itdügi gice oġlı Yıldırım Ḫan vücūda geldi sene altmış ikide pādişāh [2]Rumiline ġazāya gitdikde Anaṭolıda olan mülūk-ı Ḳaraman ve ba‘żı ḳıla‘ bilād-ı Memālik-i Osmāniyye ġāretine biri biri ile küffār daḫı [3]ittifāḳ itdikleri işidildikde pādişāh yine Anaṭoluya gelüp Engüriye ḳal‘asını maḥṣūr Ḳaraman beglerin memleketlerinden [4]dūr idüp ehl-i ittifāḳ ile ittifāḳ iden eşrār giriftār ve tevābi’leriyle vāṣıl-ı bevvār ve tebār olmaġın Engüri ṣāḥībleri ki [5]aḫiler dimekle ma‘rūf olup teġallüble ḥākim idiler hedāyā ile çıḳup ḳal‘ayı pādişāha teslīm idüp ḳul oldılar [6]ba‘de ol eṭrāfda ba‘żı ḳıla‘ daḫı ṣāḥibleri yedinden cebrle aldı yine bu senede ümerādan Ḥācı İlbegi [7]Rumilinde nehr-i Meriç kenārında Burġaz ḳal‘asın feṯḥ idüp anda ṭurup ekseriyya eṭrāfa aḳın idüp muzaffer ve muġtenim [8]olurdı altmış üçde pādişāh niçe āyin ve ḳavānin vaz‘ idüp cümleden beri bir rivāyet üzre Cendereli [9]Mevlāna Ḫalīli müstaḳilen ḳadı ‘asker idüp ḳadīmden sefere gidildikce orduda muṣāliḥ-i şer‘iyye içün pāy-ı taḫt [10]ḳadısı getürilüp ba‘de ‘asker olacaḳ yetmiş büyük şehzāde olmamaġın Lala Ṣāhin Beg Rumili [11]Begler Begisi ve ser-‘asker dikilüp ‘asker geçirmege gemiler yapup pādişāh zümre-i sipāhi ile geçüp Bolayırda birāderi [12]mezārını ziyāret ve ruḥları-çün vaḳıflar idüp ḳal‘a-i Yanṭosı muḥāṣara ve emānla alup ba‘de Çorlıya [13]varup ḥiṣār cenkinde tekvürnüŋ gözine oḳ ṭoḳunup kör oldıḳda pādişāh yaġma buyurup fil-ḥāl feṯḥ [14]olınup tekvürüŋ bāşı kesilüp ‘ibret içün mülūk-u küffāra gönderüp ḳal‘ayı yere berāber yıḳup ba‘de Meselli [15]ḳal‘asına varup tekvüri ḳal‘a ve ḥazīnesin teslīm idüp ḫarāca kesildi ba‘de Çorlı ḳurbunda ḳal‘a-i Burġaza [16]varıldıḳda küffār ḳaçmaġın ḳal‘ayı yıḳdılar ba‘de ümerādan Ḥācı İlbegiye Malḳara ṭarafından ṭaġ eteginde olan [17]ḳıla‘ıŋ ve Ornus Bege İbṣala ṭarafından deryā kenārında olan ḳıla‘ıŋ feṯḥ ve żabṭını buyurılmaġın ikisi daḫı [18]bi’t-tamām edā-i hiẓmet me’mūre itdiler mezbūr iki nāmdar şehzāde Süleymān Paşā Ġāzi vefāt edeliden [19]berü Rumili cānibinde ḥıfż-ı bilād-ı İslām idüp küffār içinde şecā‘atle yenām olup niçe ġazālar itmişlerdi [20]ḥālā Dimetoḳa tekvüri müslümānlara şebḫūn içün bir gice ḳal‘asından çıḳdıḳda ġāretiçün gezen Ḥācı İlbegi aŋa [21]rāst gelüp muḥkem ṣavaşup tekvüri ṭutup ḳal‘a yanına ilitdikde oġlı anı görüp emānla

ḳal‘ayı teslīm idüp (22)bu es̱nāda Ornus Beg daḫı ḳal‘a-i Keşanı feṯḥ idüp ikisi daḫı emvāl-i ġenāyim bī-ḥadd ü ḥesābla pādişāha geldiler (23)feṯḥ-i edirne ba‘de’l-müşāvere Edirne feṯḥine Lālā Şāhin Paşā gönderilüp pādişāh kendüsi ḳal‘a-i Babaeski (24)feṯḥine gitdi Şāhin Paşā Edirne tekvüri Andreye ki şehir anuŋ ismiyle müsemmā idi bir gün ‘aẕīm ‘asker cem‘ idüp (25)muḥkem ṣavaşılup ‘āḳıbet küffār ṣınup ḳaçup ek̲seri ḳırılup bāḳīleri ḳal‘aya girüp emvāl-i ġanīmeti paşā pādişāha (26)gönderüp o cānibe da‘vet itmegin pādişāh vardıḳda bir gice Edirne tekvüri ḫazīne ve tevābi‘n alup nehr-i Mericden (27)gemiye binüp Eneze ḳaçup Edirne ḫalḳı ḳal‘ayı emānla teslīm itdiler ba‘de pādişāh Dimetoḳa Edirne ziyāde ma‘mūr (28)olmaġın varup anda ḳarār itdi sene yediyüz altmış üçde Ornus Beg ḳal‘a-i Gümülcine (29)vilāyet-i Vardarı feṯḥ idüp tedrīcle niçe a̲sār yapup vaḳıflar idüp misāfirler her ne deŋlü ṭururlarsa men‘ olmayup (30)żiyāfetler olınmaḳ şarṭ itdi Şāhin Paşā daḫı aḥsen-i buldān ve eṭyāb-ı ‘imrān olan Zaġrayı eṭrāfında ki (31)bilādı feṯḥ idüp ġanīmet-i bī-nihāyet ile pādişāha geldikde pādişāh ‘ālem-penāh ümerā ve sipāha baḫşīşler virüp

[328a]

(1)niçe nūr işler itdi Pencik vilāyet-i Ḳaraman pādişāhile gelen ‘ālim ve kāmil muḥterem Mevlānā Ḳara Rüstem ḳadı‘asker Mevlānā (2)Ḳara Ḫalīle emvāl-i ġanīmetden beyt’ül-māla ḫums alınmaḳ şer‘idir niçün alınmaz didikde ittifāḳla pādişāha ‘arż olınup mezbūr (3)Moŋlā Rüsteme ışmarlanup o zamānda kıymet esīr ġāyet pesīr olmaġın yüz yigirmi beş aḳçe bahā taḳdir olınup esīr (4)başına yigirmi beş aḳçe alınmaḳ ḳānūn ḳonup sene-i mezbūrede pādişāh merre ceyş ve merre ‘īş mefhūmınca esīr ṣatmaġiçün (5)Burusaya gidüp ümerānıŋ ba‘żıları Rumilinde feṯḥ-i bilāda ḳomaġın sene altmış beşde Lālā Şāhin Paşā Felibeye (6)varup ḫayli müddet muḥāṣara itdikde tekvüri ḳal‘ayı emānla virüp kendüsi ehl ü ‘iyāliyle Serf vilāyetine gitdi (7)ġalebe-i müslimīn bir küffār-ı melāin altmış beşde Serf ve Bosna ve Eflaḳ ve Engüris ḳralları ittifāḳ üzre bī-ḥadd (8)‘asker ile Edirne ṭarafına hücūm idüp paşā daḫı pādişāha feryādcı gönderüp Burusadan ḳalḳup gemilerle (9)Rumili yaḳasına geçerken Anaṭolıda Biġa ḳal‘asın muḥāṣara itdirüp bu es̱nāda küffār Serf hemçü Deryā-ı Jerf Adrina (10)iki menzil yere gelüp müslümānlar on biŋ nefer olup küffāruŋ taḫminen öşri ḳadar olup ‘uḳelā müşāveresiyle muḳaddemā (11)Ḥācı İlbegi kendü żabṭında olan sipāhla tecessüs-i iḫbār içün gönderildikde mütevekkilen ‘alellah varup küffāruŋ (12)ke̲sretleri nihāyetde lākin cehl ve i‘tizāl-i leyl ü nehār ‘iş ü nūşdan dā’imā bī-hoş görmegin bir gice ‘askeri bulup birḳaç yerden (13)ṣadā-yı tabl ve ṣūrete nefīr ve nidā-

yı tehlīl ve tekbīr ile ber vech-i ʻumūm hücūm itdikde zümre-i küfre keennehüm hamru müstaġfere şaşup (14)ürküp kimi biri birilerin ḳırup kimini müslümānlar ḳırup kimi şuya ġarḳ olup kimi daḫı ḳaçup baʻżı ḳılaʻ öŋünde rākende oldılar (15)ḥālā ol ṣaḥrāya Serf Sınduġı dirler Ḥācı İlbegi māl-ı kesīr ve niçe esīrler geldikde Ṣāhin Paşā ẓāhiren ḥaẓẓ idüp (16)lākin ḥasedinden İlbegiyi ẓerāfetle zehīrledüp vefāt itdi ʻavdet ve binā-i ḫayrāt ve sünnet şehzāde kān ü emvāl-i (17)ġanīmetle ḫaber-i inhizām-ı küffār pādişāha gelüp muḥāṣara olınān ḳalʻa-i Biġa yaġma ile fetḥ olınmaġın pādişāh dönüp Burusaya (18)gelüp başḳa faṣlda gelecek ebniye ḫayrātı sene 767de binā itdirüp baʻde oġulları Bāyezid Ḫan ve Yaʻḳūb (19)Çelebī ve Savcı Beg sünnet içün ʻaẓīm dügün idüp ʻulemā ve suleḥāya ḫılʻatlar giydirdi ġazāvāt ve taʻmīr-i Edirne beniyye (20)67de pādişāh Rumiline gidüp anda taḫtgāh idündügi Dimetoḳada oturup Edirne ḳurbunda Cermen ḳalʻası fetḥine (21)ādem ve ʻasker gönderüp tekvüri emānla ḥişārı teslīm baʻde pādişāh bir vāḳʻa görmegin Edirneye varup taḫtgah edinmegiçün (22)sarāy yapdırmaġa ve her vechle taʻmīr itdirmege mübāşeret itdi sene altmış sekizde Timurtaş Begi Yanbolıya ve Ḳızılaġāç (23)fetḥine Ṣāhin Paşāyı Ṣamaḳo ve Aḫteman vilāyetlerin fetḥ ve ġāretine göndermegin Timurtaş Ḳızılaġāç Yeŋiçesin fetḥ idüp ve küffāruŋ (24)ḫarāca kesüp baʻde Yanbolıya varup saʻab ḳalʻa olmaġın niçe müddet muḥāṣara ve cenk idüp küffār ʻāciz ḳaldıḳlarında ḥişārı (25)teslīm itdiler Timur Beg māl-ı ferāvān ile pādişāha gelüp Ṣāhin Paşā daḫı Ṣamaḳo ve Aḫteman vilāyetlerine aḳın idüp esīr ve māl-ı (26)kesīrle geldi altmış ṭoḳuzda pādişāh Rumilinde ġazāya çıḳup vilāyet-i Aydos baʻde Ḳırḳovası baʻde ḳalʻa-i Süzebolı (27)baʻde Ḫayrabolıyı emān ve iṭāʻatle fetḥ ve żabṭ idüp ġanīmet ferāvānla dönüp Edirne sarāy daḫı tamām olmaġın anda ḳarār (28)itdi yetmişde pādişāh ġazāya çıḳup ḳırḳ kilise ḳalʻasın muḥāṣara ile fetḥ idüp baʻde Pıŋar ḥişārına varup cebirle (29)fetḥ idüp ḳalʻayı yıḳup küffāruŋ kimini ḳatl kimini esīr idüp baʻde muḳaddemā muḥāṣara itdirdügi Vize ḳalʻasın fetḥe gelüp (30)bir ay ḳadar cenkle küffār zebūn olup ʻarż u ḥāl ve tażarruʻ ibtihāl ile emān virilüp İstanbula iki ḳonaḳ yerde (31)olup tekvürüŋ teferrücgāhı olmaġın muḥāfaẓasına Şīrmerd adlu bir bahādır ḳodı yetmiş ikide pādişāh Burusaya gidüp

[329b]

(1)Ṣāhin Paşā emr-i sulṭān ile Aḥtemān-ı vilāyeteyn tesḫīr ve reʻāyāyı ḫarāca kesüp yerlerinde takrīr idüp Ṣamaḳo giderken (2)küffār Las ʻaskerini ḳıyās ile görünmegin müslümānlar az lākin tevekkül ḥudā-yı bi-niyāz itmegin muḥkem ṣavaşılup luṭf-u

ḥaḳ ile [3]müslimin manṣūr ve küffār-ı maḳhūr olup müslümānlar ile Ṣamaḳo vilāyetine varup ẓabṭ idüp ba‘de Felibeye gelüp [4]evvel bahārda Ṣāhin Paşā Ṣarıyar diyārına ilġār idüp evvel civārda olanları ḫarāc güzār idüp [5]ba‘de Ṣofya vilāyetini ġāret idüp pür ġanīmet pādişāha hediyeler gönderdi sene yetmiş üçde pādişāh Rumiline [6]geçüp Köstendil vilāyetinde Ṣāhin Paşā feṭḥ itdiklerin ḥimāyet ve bāḳīlerin daḫı ḳaṣd itdikde Köstendil tekvüri vāfir [7]memālik ve sipāha zer ü sim ma‘denlerine mālik ve diyār-ı Bulġarda ḥākim olmaġın sāir mülūke serfirü itmezken pādişāha muḳābil [8]olmayācaġın bilüp hedāyā ile ḳarşu gelüp ḳal‘aların miftāḥların teslīm idüp ḫıl‘at giydirilüp ḫarāca kesilüp [9]ḥükūmetinde ibḳā olındı ba‘de pādişāh dönüp Burusaya geldi sene yetmiş dörtde İstanbul tekvüri Vizeyi [10]almaḳ ister diyü feryādcı gelüp pādişāh ‘asker-i İslām ile Gelibolıdan geçüp Malḳaraya gelüp Rumili ‘askerini daḫı [11]cem‘ idüp Rumili ve Anaṭolı ‘askerinüñ keşretinden mażmūn marac’ül-baḥreyn re’yül-‘ayn oldıḳda tekvür def‘ine [12]bu ḳadar ‘asker çoḳdır diyü Ṣāhin Paşāyı ḳal‘a-i Fercek feṭḥine gönderüp pādişāh kendüsi İstanbula bir ḳonaḳ yolda [13]ḳal‘a-i İncügezi muḥāṣara ve iki üç günde feṭḥ ve eşḳıyāsını ḳatl ve nisā ve ṣıġārını esīr idüp ba‘de Çatal boġāza varup [14]anuñ żābıṭı ḳal‘ayı teslīm idüp bu ḥālde Ṣāhin Paşā Ḳaracık feṭḥinde vāfir ġanīmetle gelüp ba‘de pādişāh nevāḥi [15]İncügezde ḳal‘a-i Polonyayı muḥāṣara ve cenk idüp feṭḥ olınmadıḳda pādişāh darılup bu Yaḳlacıḳda bizi feṭḥ mühimmātdan [16]alıḳodı meger bunı taŋrı yıḳadup ‘askerden bir ḳulı muḥāṣarada ḳoyup sāir ‘askerle kendi Ḳaradeŋiz kenārında gidüp [17]yolda istirāḥata inüp bir büyük aġāca ṭayanmış iken pādişāhım du‘aŋız berekātıyla ḳal‘anuñ bir divārı bilā-sebeb ḳudret-i [18]rabb ile yıḳılup ḳal‘a feṭḥ olındı diyü ḫaber-i meserret eşer gelmegin pādişāh mesrūr olup ol aġāca devletlü ḳavaḳ ve ol [19]ḫişāra Taŋrı yıḳduġı diyü ad ḳodı ba‘de Ṣāhin Paşāyı gönderüp o daḫı varup ḥadden birūn māl ġanīmet getürüp [20]bir sipāhi bir altun ṭās bulup başına giyüp dülbend üstüne ṣarup pādişāh anı görüp sebebini ṣorup kimesne [21]almamaġiçün itdim diyüp pādişāh anı aŋa baġışlayup bir rivāyetde ḥavāṣ bendegāni altun giymege andan berü ḳalmışdur sene [22]yetmiş beşde pādişāh vezīr-i a‘ẓam Ḫayreddīn Paşāyı Ornus begle ba‘żı ḳıla‘ feṭḥine gönderdikde paşā Gümülcinede ṭurup [23]Ornus cenk me’nüs sāir beglerle leb-i deryāda Borlı ve İskete ḳal‘alarına varup feṭḥ ve ẓabṭ idüp ba‘de Marulya [24]ḳal‘asına varup tekvüri Marulya adlu ‘avrat olup Siroz tekvürinüñ aḳrabāsından olmaġın andan yardımcı isteyüp [25]gönderir ola diyü ṣavaşup yardımcı gelmeyüp muḥāṣara uzatmaġın nā-çār vāfir mālla ḳal‘ayı virüp ismini ‘Avrat ḥişārı

(26)ḳodılar sābıḳan pādişāh Sirozu muḥāṣaraya Delü Belbanı gönderüp ba‘de Şāhin paşāyı vāfir ‘askerle gönderüp (27)yolda Ḳavala ḳal‘asın suhūletle fetḥ idüp gümiş ma‘denini ẓabṭ itdi ba‘de ḳal‘a-i Dramayı Zaḥne vilāyetini cüz-i zamānlarda (28)ẓabṭ idüp ba‘de ḳal‘a-i Sirozu ṣulḥla ba‘de Ḳaraferyeyi emānla ve ḳabūl zimmetle ya‘ni ḫarāc güzārlık şarṭı ile (29)feth-i ẓabṭ idüp yetmiş altıda emvāl ü ferāvānla gelüp pādişāh daḫı Burusaya gitdi sene yetmiş yedide vilāyet-i (30)Serf kāfirlerinüñ ḥareketi işidilmegin pādişāh oġlı Bāyezid Ḫanı Burusada ḳoyup vāfir ‘askerle Rumiline (31)geçüp Serf ḥākimi Las oġlı emvāl ve re‘āyāsın ṣa‘ab ḳal‘alara ḳaçırup mezari‘ada terekelerin telef idüp vilāyetlerin

[329a]

(1)ḥāli ḳomaġın dört ay ‘asker ḳaḥṭdan elem çeküp ḳal‘a-i Nişde ḳışlamaḳ içün varılup muḥāṣarada ‘aẓīm ṣavaşılup ṭarafeynden (2)çoḳ adam helāk olup āḫir yaġma ile fetḥ olındı ṣa‘ab ḳal‘a olmaġın ehl-i vilāyet-i serf emvāl ve zāḫīre ve re‘āyālarınuñ ekserin (3)anda ḳodı idi cümlesi ẓabṭ olınup pādişāh ‘askere taḳsīm-i ġenāyim itdi Las oġlına ḫaber-i fetḥ-i Niş zehr-i ālūd gibi (4)teşviş virmegin üç yıllıḳ ḫarāc ve hedāyā ve tażarru‘nāme gönderüp her yıl elli vaḳiyye gümiş ḫarāc virmege ‘ahd itmegin pādişāh (5)rıżā virüp Niş ḳal‘asını ve vilāyet-i muḥkem muḥāfaẓa itdirüp Burusaya gitdi sene yetmiş sekizde pādişāh Silistre ve Nigbolı (6)ḥākimi Ṣaṣmanos vilāyetini fetḥ itmege Rumiline geçdikde Ṣaṣmanos vāfir hedāyā ile gelüp ‘arẓ-ı ‘ubūdiyyet ve ḫarāc güzārlıġı ḳabūl (7)itdikde lāzım olup da‘vet olındıḳca mu‘āvenete gelmek şarṭıyla ḥükūmetinde ibḳā olınup ba‘de pādişāh Edirnede ḳışlayup (8)Rumili begler begligini Timurṭaş bege virüp sipāhi oġlanı ‘askerini iḥdāṣ ve mütevaffa sipāhīlerüñ vaẓīfe tımarlaruñ oġullarına (9)taḳsīm ve ḥıfẓ esbāb-ı sefer ve hiẓmet–i esb-i ester içün ve benuk kāfirlerini istiḥdām ve bunlaruñ emṣāli niçe ma‘ḳūle nesneler mezbūruñ (10)tedbīrāt-ı ḥasenesindendir tezvīc mülūk-ı Anaṭolıda Germiyān oġlı kendü ḳızını şehzāde Bāyezid Ḫana virmek ve oġlı Ya‘ḳūb begi (11)pādişāha ḳul itmek ve Kütahiyye ve Simav ve Egrigöz ve Ṭavşanlu ḳal‘alarını cehāzla bile teslīm itmek içün vāfir hediyye ile ilçi (12)göndermegin pādişāh rıżā virüp Burusaya gelüp ümerā ve mülūk-ı eṭrāfa da‘vet nāmeler gönderdi yediyüz seksān üçde (13)cem‘iyyete şürū‘ olınup evvelā Mışır Sulṭānından ‘arabī atlar ve mışrī ḳumāşlar ile ve Ḥamīd ve Ṣaruḫan ve Aydın Menteşe ve Ḳasṭamonı (14)ve Ḳaraman vilāyetlerinüñ mülūklarından her birinden hediyyeler ile ilçiler gelüp pādişāhlarına göre ri‘āyet olınup ba‘de vüzerā (15)ve ümerā ve erkān ve a‘yān mertebe ve ḥāllerine göre

pişkesār çekilüp cümleden aḳdem ve aʿẓam olan Ornus Beg Ġāzi yüz ʿaded (16)hubrūy ve sünbül muy nevcivān oġlan çeküp yigirmisinüŋ ellerinde gümiş ṭabaḳlarla altun ve aḳçe seksānınuŋ ellerinde (17)gümiş avānī ṭaş ve maşraba ve şamdan ve legen ve ıbrıḳ ve ṣuraḥiler olup yüz ʿaded civārı mehpeyker ve ḥūri manẓır idiler (18)zümre-i nāẓırın bu hediye-i ʿaẓīme salāṭīn-i āyin ḥaḳkında teʿaccüb ve taḥsīn itdiler baʿde sür-ü mevfūr'üs-sürur mürūr itdikde gelen (19)ilçilere gitmege pādişāh icāzet virüp Ornus Beg hediyyesini bi't-tamām Mışır Sulṭānına gönderüp anuŋ hediyyesin (20)Ornus Bege virüp sāir mülūk daḫı bu vecihle hedāyā gönderüp işbu cemʿiyyete gelen pişkārları ümerā ve ʿulemā ve ṣulaḥā ve ʿasker ve sāir (21)….ḥāllerine göre taḳsīm idüp ḥazīneye andan bir nesne ḳomadı baʿde Burusa ḳaḍısı Ḳoca Efendi ve baʿżı erkānı ḫatunlarıyla (22)bīŋ nefer ʿaskerle gelin getürmege gönderüp vardıḳlarında Germiyān oġlı bunları istiḳbāl itdirüp baʿde ikrām ve iclāl (23)idüp ʿaẓīm düğün ve ʿaḳd-i nikāh mesnūn itdikden ṣoŋra vaʿde itdügi her ḥiṣār maḥrūsı ve ʿarūsı ṣāḥibt'ün-nās (24)teslīm idüp Burusa geldiklerinde pādişāh tekrār düğün idüp kendü kerīmesini vilāyet-i Ḳaraman ḥākimi Ḳaramanoġlı Ali Bege (25)virdi baʿde Ḥamīd ili ḥākimi Ḥüseyin Begden ibrām ve minnetle Begşehri ve Seydişehri Yalvaç Ḳaraaġāc Isparta ḳalʿaların (26)vāfir mālla ṣatun aldı fütūḥ ve umūr-u müteferriḳa ve umūr-u keşīre yediyüz seksān dörtde emr-i sulṭānla Timurṭaş Paşā ʿasker (27)çeküp ḳalʿa-i muḥāṣara ve ṣulḥla alup baʿde ḳalʿa-i manāstırı bir miḳdār muḥāṣara ve cebirle alup baʿde Ḳarlı ili ve İştīb (28)vilāyetlerin daḫı alup baʿde ḳalʿa-i Selaniki muḥāṣara idüp ġāyet ṣaʿab olmaġın alınmayup lākin nevāḥisini ẓabṭ ve muṭiʿlerin (29)riʿāyet ve meʿānidlerin ġāret ve hasāret idüp pādişāha emvāl-i ġanīmet gönderdi seksān beşde pādişāh Edirneye (30)varup emr-i sulṭānla begler begi Arnavud vilāyetin ġāret ve yol üzerinde baʿżı ḳılaʿ fetḥ idüp ġāretiçün aḳıncılar ṣalup (31)māl ve esīr ferāvān ile Edirneye geldiler sene seksān altıda yine begler begi emr-i sulṭānla Bosna ve Hersek vilāyetine ġārete

[330b]

(1)gidüp vardıḳda niçe ḳılaʿ alup Herseki yaḳup bī-ḥad esīr ve māl ve mevaşi-i kesīrle geldiler Bosna Hersek ḥākimleri ḫarāc (2)güzār olmaġiçün der-ʿaḳab ilçi gönderdiler seksān yedide pādişāh Edirneye gitdikde oġlı Bāyezid Ḫanı serḥad olan (3)vilayet-i Germiyānda şehr-i Kütahiyyeye ikinci oġlu Yaʿḳūb Çelebīyi Ḳarasi vilāyetine küçük oġlı Savcı Begi Burusa muḥāfaẓasında (4)ḳomaġın Savcı belāyı şitāb ve aġvāyı aşḥāb ile daʿvāyı salṭanat ve icrāyı ḥükūmet ve cemiʿ ʿaskerde diḳḳat ve ḥazīne-i (5)sulṭāni

bi’t-tamām itlāf ve süluk-ı rāh biġayr ve iġtisāb itdikde pādişāh işidüp Burusaya gelüp Kete şaḥrāsında muḥkem cenk (6)olup bāḳīler şınup kimi ḳırılup kimi ḳaçup Savcı ṭutılup pādişāh aŋa ḫıṭāb ve ‘iṭāb idüp ve naṣiḥat itdikde (7)cevāb-ı müverris’üt-teellüm-ü tekellüm itmegin emr-i sulṭān-ı celīl ile gözlerine ḳızmış mil çekdi limuḥarriruhu ḫareket eyledi çü ol bī-vaḳt (8)müsteḥaḳ oldı irişe aŋa meḳat gözine durdı şāhuŋ iḥsānı bula her demde cezāsını cānı sene-i mezbūrda tāze İslāma (9)gelmiş bir dānā tuvānā yigit pür tedbīr dil-pezīr içün kāfire ḳaçup Ṣofya begine varup üstād ṭoġancı olmaġın muḳarreb (10)olup dā’imā şikāre bile gidüp bir gün ol beg bedrüŋ hemçün seg-i pür şikār ardınca gidüp segirdüp ‘askerden dūr (11)oldıḳlarında dilāver hünervār olmaġın begi ṭutup baġlayup o ḫīn alup ḳaçup ḳal‘aya getürüp anda olan Belban Beg bunı (12)alup ‘asker ile Ṣofyaya varup ḳal‘a ḫalḳı begleri baġlu yerdeki yü[z]de key gördüklerinde emānla ḳal‘ayı açup teslīm itdiler (13)mezbūr Ṣofya otlu ṣalū ve ni‘metlü laṭīf vilāyet olup ḳadīmden küffāruŋ ser-‘askeri ḳarārgāhı olmaġın sābıḳan Lala Şāhin Paşā (14)niçe kerre sa‘y idüp fetḥ idemedi sene seksān sekizde pādişāh Edirneye varup vezīr Ḫayreddīn Paşā ile Ġāzi Ornus (15)Begi ḳal‘a-i Ceneviz ve Çayḥişār ve Yeŋişehri fetḥi içün gönderüp paşā Yeniceye vardıḳda vefāt idüp ‘ālim-i bī-naẓīr ḫoş (16)tedbīr olup pādişāh ġamnāk olup anuŋ oġlı ‘Ali Paşāyı vezīr-i a‘ẓam idüp gönderdi bu ḥālde Ḳaramanoġlı ‘işyān (17)idüp Ḥamīdoġlından ṣatun alınan ḳal‘aları ġaṣb itdügi ḫaberi geldi ve daḫı Mışır sulṭānından niçe at ve ḳılıç ve ḳumāş (18)ve sulṭān’ül-ġuzzāt’ül-mücāhidīn lafẓla ve vāfir elḳābla bir nāme ile ilçi gelüp pādişāh ġāyet ḫaẓẓ idüp sulṭān Mışıra vāfir (19)hedāyā gönderdi ba‘de paşā vāfir ‘asker cem‘ idüp sābıḳan mülūk-ü küffārdan muṭi‘ olan Las daḫı iki biŋ cebelü kāfir ḳoşup (20)pādişāh Ḳonyaya varup Ḳaramanoġlı ile muḥkem cenk idüp ‘āḳıbet Ḳaramanīler şınup ibn-i Ḳaraman ḳal‘aya ḳaçup ekser ümerāsı esīr (21)olup anlaruŋ ekser mālların pādişāh sebeb-i ġalebe olan şehzāde Bāyezid Ḫan Rumili begler begisi Timurṭaş Paşāya baġışlayup Timura (22)vüzerāt daḫı żamm idüp bu iki manṣıbı cem‘ itmek ibtidā buŋa müyesser oldı ba‘de pādişāh Ḳonyayı muḥāṣara ve cenk idüp (23)ve re‘āyāsına ‘adālet ve ḥimāyet idüp ḥattā ‘asker-i Lasdan bir ḳaçı re‘āyāyı rencīde itmegin siyāset itdirdi ba‘de Ḳaramanoġlı (24)‘Ali Beg ḥıyānetine nādim olup pādişāhuŋ kerīmesi olan ḫatunını ve vilāyetüŋ ‘ulemā ve ṣuleḥāsını şefi‘ göndermegin naẓm ḫuẕi’l-‘afv ṣafḥa (25) ‘anil-cāhilīn femüsteḥsen men zevīl-cāhilīn mefhūmınca ol cürm ‘afv itdikde dāmād-ı bed-nihād gelüp ‘atabe-i asumān mertebe türābina yüz sürüp (26)min ba’d

ḥıyānet itmemege peymān ve niçe īmān itdi seksān ṭoḳuzda sābıḳan küffārdan muṭi‘ olan Las Rumilinde ba‘żı memālik-i İslāmiyyede (27)ġāret itdügin pādişāh işidüp yigirmi biŋ ‘askerle Lala Şāhin Paşāyı ilġār ile gönderüp Las daḫı mülūk-ı küffārla (28)ittifāḳlaşup Arnavud ve ḥākimi müslümānları iġfāl içün ṣūretā ḳulāġuzlıġa gelüp öŋlerine düşüp paşā Bosna vilāyetini ġāret (29)idüp müslümānlar ġanīmete ṭaġıldıḳda ḳulāġuz Bosna ḳralına ḫaber gönderüp o daḫı otuz biŋ kāfirle gelüp Şāhin Paşā yanında (30)hemān biŋ adam olmaġın ṣavaşup biŋ belā ile ḳaçup yigirmi biŋ ḳadar müslümānlardan taḫmīnen on beş biŋi şehīd olup (31)pādişāh bunı Burusada işitdikde henüz İstanbul tekvürnüŋ üç ḳızınuŋ birini kendüsi ikisini şehzādelere nikāḥ itdirüp

[330a]

(1)ve Sulṭān Bāyezidüŋ daḫı oġlını sünnet ve ‘aẕīm cem‘iyyet itmişdi pes ‘asker cem‘ olup evvelā Ṣaṣmanos üzerine otuz biŋ (2) ‘askerle vezīr-i a‘ẓam gönderüp Timurṭaş Paşā oġlı Yaḫşī Begi daḫı beş biŋ adamla Peravadi fetḥine gönderüp Yaḫşī vaz‘la tīz (3)varup bir gice ḥişāra ademler çıḳarup ḳal‘a żābıṭların ḳırup ṭoyum olup ẓabṭına ademler ḳoyup ba‘de vezīr ile Ṭırnavi (4)ḳal‘asını fetḥ idüp ba‘de Şumnīye vardıḳlarında ehl-i ḳal‘a ḳarşu gelüp ḳal‘ayı virdiler ba‘de paşā Edirneye gelüp vezīr varup (5)bölüşüp nehr-i Tuna kenārında ḳal‘a-i Nigbolı ve Ṭavaslı fetḥine gönderilmegin vāfir ‘askerle gidüp Ṣaṣmanos anda taḥṣīn ve eṭrāfını (6)vezīr ẓabṭ idüp lākin ḳal‘a ṣa‘ab olmaġın muḥāṣara uzandıḳda pādişāh kendü varup Ṣaṣmanos vezīre yalvarup anuŋ şefā‘atiyle (7)niçe yıllıḳ ḫarāc getürüp pādişāha tekrār ḳul oldıḳda cürme ‘afv ve ḥükūmetinde ibḳā olınup Silistre ḳal‘asını virecek olup (8)anda vardıḳda virmemegin üzerine tekrār vezīr gönderilüp yolda Drahsene ḫalḳı ḳarşu gelüp ḳal‘anuŋ miftāḥların virmegin ẓabṭ (9)olındı ba‘de vezīr Ṭoġan Begi ba‘żı ‘askerle Kösova vilāyetine göndermegin varup ġāret idüp bī-ḥad esīr ve māl-ı keşīr ile geldikde (10)Kösova tekvüri esīrler yerine ḳal‘a-i Çeterhezārı virmege ilçi gönderüp vezīr daḫı rıżā virüp lākin tekvüre denk geçdi ḳal‘ayı aldıḳda (11)esīrleri virmeyüp ba‘de Ḫardanya ḳal‘asını ba‘de nehr-i Tuna yalusında Ṣaṣmanos taṣarrufundaki ḳal‘aları daḫı fetḥ idüp ‘asker bī-şumār ile (12)Nigbolıyı muḥāṣara itdikde Ṣaṣmanos me’yūs şifā me’nūs ḳal‘adan ehl-ü ‘iyāliyle çıḳup vezīre tażarru‘ ve pābūs itmegin ḳal‘ası (13)ẓabṭ olınup ba‘de pādişāha getürüp şefā‘atle ‘afv itdirüp lākin vilāyetleri buŋa virilmedi ġazā-yı ekber ve nuṣret ve ẓafer yediyüz (14)ṭoḳsān birde Pādişāh Las vilāyetine ġazāya ‘asker cem‘ idüp Bosna Frenk Engüris Eflaḳ Arnavud Baġdad ve Ṣaḳāyla (15)didikleri Leh ve Çeh begleri daḫı ittifāḳlaşup ikiyüz

biŋ kāfir zāfir cem‘ olup pādişāh daḫı mülūk-ı İslāmiyye niçe nāme gönderüp (16)‘asker ṭaleb idüp kendü şehzādelerin getürdüp muḳaddemā beş biŋ adamla Yaḫşī Begi serḥadde ilġār ile gönderüp varup (17)vāfir esīr getürdi pādişāh Aḥteman şaḥrāsına vardıḳda Köstendil ḥākimi ki ḫarāc güzār idi ‘asker ile gelüp pādişāhı (18)żiyāfet itdi ba‘de pādişāh Kösovaya varup kāfirler daḫı ḳonup müslümānlar küffāruŋ ancaḳ ḫumsu ḳadar olmaġın (19)ḫuşūşan küffār ṭarafından muḥkem yel esüp toz ḳaldırmaġın daḫı ol gice pādişāh limuḥarriruhu yüzün ṭopraġa sürüp yalvarup luṭf (20)issi raḥmāna ḥabībini şefi‘ idindi naṣr-ı ehl-i īmāna pes du‘āsı ḳabūl olup evvelā kāfir begleri müslümānları şebhūn ḳaṣd (21)itdikde içlerinden biri hücūm idersek cāiz ki ḳaçup fırṣat fevt ola yarın ḫod cümlesi bize şikār olacaḳları (22)muḳarrer ve aşikāredür diyü men‘ idüp vaḳt-i seḥerde yaġmur yaġup toz başılup ba‘de iki ṭarafdan alaylar baġlanup (23)tafṣīle muḥtāc ḥarb-i ‘aẕīm ve ḍarb-ı elīm olup zāhir oldı ‘āḳıbet ḥaḳīkat-ı dīn-i rasūl küffāruŋ ekṣeri ḳırılup yedi (24)‘aded namdār mülūk-ı eşrāruŋ serdar-ı murdār bedkāri ibn-i Las nistās-ı iltibas daḫı cenkde ḳatl olınup ekṣer ‘asker-i İslām (25)firār iden küffār ardlarınca gitdiler şehādet pādişāh ẓafer destgāh manṣūr oldığına iẓhār-ı sürūr ile ḥamd-i mevḳūr (26)ve şükr-ü nā-maḥṣūr idüp lākin gice nuṣret içün du‘a itdikde āḫiretde şehādet ricā idüp ḥālā müyesser olmaduġına fikre (27)düşüp ḳalbi muġabber iken ol yedi nāmdār kāfir beglerinüŋ birisi leşler arasında mecrūḥ ve henüz bā-rūḥ olmaġın pādişāh (28)aŋa uġradıḳda ḳalḳup īmāna gelüp el öpmek bahānesiyle yüriyüp çavūşlar men‘e çalışup pādişāha tenha sözüm (29)var diyüp icāzet oldıḳda gelüp yeŋi içinden bir zehīrlü hançer ile pādişāhuŋ karnına urup ḳan revān oldı ilġāra (30)giden Bāyezid Ḫan gelüp pederini bu ḥālde görüp zār zār aġlayup pādişāh gözin açup bu maẕmūn üzre naṣihat-ı vaṣṣiyyet (31)eyledi naẕm ḥançer kīni kime urmadı çarḫ ḳanḳı şehi taḫtından ayırmadı çarḫ devlet-i dünyāya iden i‘timād ‘āḳıbetkār olur

[331b]

(1)ol nā-murād çünki fenādır cihānuŋ eşi ḥayf ki maġrūr ola aŋa kişi adl ü seḫā resmini tekmīl ḳıl ḫayr du‘alar baŋa taḥṣīl ḳıl (2)salṭanatı ṣanma ki rāḥatdurır belki ḥaḳīkatde cerāḥatdurır ceht īt ayā mīve-i baġ-ı murād ‘ālem içinde bulasız yaḫşī ād (3)çünki cihān kimseyebāḳi degül nām-ı nīḳuya çalış ey cān-ı dil gümrāh ider ẓulmet-i ẓulm adamı şeh ki sitem ide yaḳar ‘ālemi (4)şeh ki mühim sāir ḫalāyıḳ degül ẓıll-ı ilah olmaġa lāyıḳ degül celb-i du‘a ide gör ecdādına it kim anı lāyıḳ ola adına (5)böyle diyüp eyledi ‘azm-i raḥīl ekramullahü bi-faẕli cezīl müteferrikat-ı şehzāde

Ya‘ḳūb Çelebī ḳaçan küffāruŋ ardlarınca (6)ilġāra gitmiş olup mevcūd olan erkān-ı ‘asker Bāyezid Hana salṭanat içün bi‘at idüp ba‘de naẓm bir vilāyetde iki (7)mīr olmaz mīşezār içre iki şīr olmaz mefhūmınca bir salṭanat vārişlerinden te‘addüd-i ḫalḳa müverris-i ḫayret tereddüd olmaġın (8)Ya‘ḳūb Çelebī meger ḥīle idüp babaŋuz sizi ister diyü ẓerāfetle çaġırup çadıra geldikde boġdılar ba‘de peder-ü püser (9)tabutları Burusaya iletüp merḥūmuŋ Ḳablucadaki cāmi‘i ḳurbunda defn olınup şehīd olduġı maḥālde daḫı bir ḳubbe yapıldı (10)faṣl-ı der-ḫayrāt Sulṭān Murād Ġāzi evvelā Felibede şehrüŋ ortasında geçen nehr-i Merīç üstüne ṭolı iki oḳ atımı ve ‘arẓ iki (11)araba geçecek bir ‘aẓīm köpri yapup ta‘mīrine niçe ülek ḳullar ḫizmetkār ve nāẓır mi‘mār ta‘yīn itdi ve Burusada ḥişār içinde (12)sarāy ḳarşusunda bir cāmi‘ ve şehirde ṭaşrada ḳablucada ḥamām ve ‘imāret ve misāfirḫāne ve cāmi‘-i şerīf ve anuŋ (13)üstünde medrese ve ḥücerāt-ı ṭalebe beyne ve beyne Gökderede bir mescid ve Bilecükde bir cāmi‘ ve Anaṭolıda Begşehirde bir cāmi‘ ve post-puş (14)adlu ‘azīze bir ḫāngāh ya‘ni tekye binā itmişdi faṣl merḥūm pādişāh zamānında kibār-ı meşāhir-i ‘ulemā bunlar idi ki Mevlanā (15)Maḥmūd ‘ulūm-u celīle-i taḥṣīl ve tekmīl idüp Burusaya ḳadı olmışdur fāżıl ve müteşerri‘ ‘āmil ve müteverri‘ maḥbūb‘ül-ḳulūb meslüb’ül-‘uyūb (16)idi pīr-i fāni ve şeyḫ-i nurānī oldıḳda Ḳoca Efendi dimekle meşhūr oldı mezbūruŋ Muḥammed adlu fāżıl kāmil oġlı (17)tāze iken vefāt idüp Muḥammedüŋ oġlı Musā Paşā diyār-ı Rumda taḥṣīl ba‘żı ‘ulūm itdikde diyār-ı ‘Acemde bī-ḥad fuḍelā-i kirām (18)ve şuġūle kemāl-i ihtimām var idügin işidüp tafṣīle muḥtāc vechle varup mürūr-ı eyyāmla ve sinīn ve şühūrla taḥṣīl-i fażl (19)mevfūr ve kemālat-ı nā-maḥṣūr idüp ‘ulūm-u riyāżetle selef-i ḫalḳa ġalebe itdi Semerḳanda ‘Acem şāhı Elfi Beg ibn-i Şāhrūḫ bin (20)Timurlenk bundan oḳumışdur Ḳadızāde-i Rumī dimekle meşhūr ‘ālim olup ‘ulūm-u ‘aḳliyyede ba‘żı müellifātı vardur (21)‘Acemde vefāt itmişdür bu ḥaḳīriŋ ḳayın atāsı Rumili ḳadı‘askeriliginden müteḳāid olan merḥūm Ṣāliḥ Moŋlā Efendinüŋ (22)li-ebin cedd-i a‘lāsıdır Mevlāna Cemāleddīn Aḳsarāy cemi‘ ‘ulūmda māhir ve dünyāda müştehir fāżıl-ı kāmil muḳabba‘ ve ehl-i zühd (23)ve taḳvā ve vara‘ olup imām Faḫreddīn Rāzi ḥażretlerinüŋ dördinci ṭabaḳada oġlı idi Ṣaḥḥāḥ Cevherīyi temām ḥıfẓ idüp (24)birḳaç müellifātı vardur bī-ḥad velā yu‘ād şākirdleri olup ‘aẓīm iştihārı olmaġın seyyīd-i şerīf ḥażretleri kendü bi’z̲-z̲āt bunlardan (25)oḳumaġiçün ‘Acemden gelüp ḥikmet-i ḥaḳ ile merḥūmuŋ vefātı günine rāst gelmegin anuŋ maḳbūl şākirdlerinden Moŋlā Fenāri ḥażretleri (26)ile bile Mışıra gidüp hedāyā şāriḥi Şeyḫ Ekmeleddīn ḥażretlerinden

me‘an oḳudılar Şeyḫ Ḥācı Bekdāş ehl-i velāyet ṣāḥib-i [27]kerāmet-i ‘azīz idi Ḳırşehrinde medfūndur Şeyḫ Muḥammed Küşteri ‘Acemden Ruma gelüp Burusada vaṭan itmişdi ehl-i cezbe müstecāb‘üd-da‘vet [28] ‘azīz idi şeyḫ-i post-pūş bu daḫı ‘Acemden gelmişdür ṣāḥib-i cezbe ve kerāmet-i müstecāb’üd-da‘vet idi pādişāh [29]bununçiçün Burusa ḳurbunda Yeñişehirde bir zāviye binā itdirdi enarallahi ber-hānühüm ve ṣaḳl bi’l-ḥasenātü mizānühüm [30]bāb-ı rābi‘ der-aḥvāl Sulṭān Yıldırım Bāyezid Ḫan Ġāzi ibn-i Murād Ḫan Ġāzi naẓm afitāb-i ‘izz ü şevket Yıldırım Ḫan [31]Bāyezid asuman-i dīn ü devlet sāye-i luṭf-u mecīd ġāyet ġażablu kimesne olmaġın Yıldırım dimekle mulaḳḳab ve meşhūr idi

[331a]

[1]velādeteş fī 728 sene yāhūd 748 sene cülūseş 4 şehr-i ramażān 792 sene müddet-i salṭanat 12 sene ve üç buçuḳ ay müddet-i [2]ömüreş 44 sene ve yāhūd 57 sene şehzāde iken Germiyān oġlı ḳızını nikāḥladı fī 783 sene pādişāh oldıḳda küffārdan Las begi [3]Yılaḳ oġlınuñ hemşīresini yāhūd ḳızını nikāḥlandı pādişāh 798 taḫta geçdikde bir ṣaḥīfe muḳaddem geçdügi ṭarīḳ ile birāderi [4]Ya‘ḳūb Çelebīyi boġdırdı birāderin ḳatl itmek salāṭīn-i āl-i Oṣmānda ibtidā bundan ṣādır oldı ẓuhūr ḳıṣṣa-i Timurlenk [5]fī 804 sene vefāteş der nezd-i Timur der-ḳaṣaba-i Aḳşehir der-Anaṭolı ez humma-i muharreriḳa ve żīk’un-nefs fī 14 ṣa‘bān 805 sene [6]tafṣīl-i aḥvāl ve keyfiyyet vefātı an-ḳarīb gelür faṣl der-ẕikr-i evlād-ı Emir Süleymān Musā Çelebī ‘İsā Çelebī [7]Sulṭān Muḥammed Ertuġrul Beg Muṣṭafa Çelebī Ḳāsım Çelebī mezbūr Ertuġrul pederi ḥayātında vefāt idüp [8]Burusada bir mescidi vardur sāirleri pederlerinüñ soñuna ḳalup aḥvālleri işbu bābuñ evāḫirinde gelür bir rivāyetde [9]Sulṭān Muḥammed ikincisidir dimişler faṣl der-fütūḥāt envā‘-ı ṭarīḳle fetḥ olınan ḳal‘a vilāyetler bunlardur ki ẕikr olınur [10]ekṣer memalik-i vilāyet-i Las ḳal‘a-i Ḳaratoz ḳal‘a-i Çetroz ḳal‘a-i Üsküb ḳal‘a-i Varna ḳal‘a-i Vidin ḳal‘a-i Alaşehir der-Anaṭolı [11]vilāyet-i Aydın ili vilāyet-i Ṣaruḫan vilāyet-i Menteşe vilāyet-i Tekeli ḳal‘a-i der-Rumili Ruscuk ḳal‘a-i Nigbolı ḳal‘a-i Silistre [12]ḳal‘a-i Develü Ḳaraḥiṣārı der-Anaṭolı ḳal‘a-i Ḳonya ḳal‘a-i Aḳşehir ḳal‘a-i Nigde ḳal‘a-i Aḳsarāy mu‘aẓẓamāt-ı vilāyet-i Ḳaraman [13]ḳal‘a-i vilāyet-i Larende ḳal‘a-i Amasiyye ḳal‘a-i Toḳat ḳal‘a-i Sivas ḳal‘a-i Ḳayṣeriyye ḳal‘a-i Ḳasṭamonı ḳal‘a-i Oṣmāncıḳ [14]vilāyet-i Canik ḳal‘a-i Ṣamsun ḳal‘a-i Selanik der-Rumili ḳal‘a-i Begşehir işbu ikisinüñ tevābi‘i olan nevāmı ve ḳıla‘ [15]ḳal‘a-i Şili der-Anaṭolı Cezīre-i Mora der-Rumili ḳal‘a-i Kanḳırı der-Anaṭolı ḳal‘a-i Atina der-Rumili ḳal‘a-i Ḳaraferye [16]ḳal‘a-i Tırḥala ḳal‘a-i

Bernisi der-Anaṭolı ḳal‘a-i Malatya ḳal‘a-i Divrigi ḳal‘a-i Derende ḳal‘a-i Kemaḫ ve daḫı niçe ḳıla‘ (17)ḳal‘a-i Erzincan faṣl der-keyfiyyet-i feṭḥ ve ẓabṭ-ı bilād-ı mezbūre ve vekāyi‘-i evvel-i faṣl-ı bahārda ba‘żı ümerāya feṭḥ-i memālik ışmarlayup ba‘de (18)Burusaya gelüp cāmi‘ ve medrese ve ‘imāret ve misāfirḫāne ve dār’üş-şifā bināsına başladup der-‘aḳab Timurṭaş Paşā (19)Ḳaratava ve sāir meā‘dini nevāḥisiyle ve ekṣer vilayet-i Lası feṭḥ ü ẓabṭ idüp Üsküb begi paşā yigit daḫı Bosna vilāyetine (20)aḳın idüp esīr-i māl-ı keṣīr alup Vidin Begi Firūz Beg daḫı Eflaḳa aḳın idüp ṭoyum olup bunlaruŋ her biri emvāl-i (21)ġanāyim ile Burusaya geldiler ba‘de pādişāh pederiyle Rumilinde iken ‘işyān iden mülūk-ı eṭrāf te’dibe ġazāya çıḳup (22)evvelā Alaşehri muḥāṣara ve emānla alup içinde ḫayrāt bināsın emr idüp Aydın iline gitdikde Aydın oġlı ḳarşu gelüp (23)ḳal‘aların miftāḥların virmegin cürmi ‘afv olınup ḳıla‘ı alınup kendüye hemān vilāyet-i İzmir virilüp Aydın sancaġı şehzāde (24)Ertuġrula virildi ba‘de pādişāh vilāyet-i Ṣaruḥana vardıḳda o daḫı ṣulḥla feṭḥ olınup Ḳarasī vilāyetiyle ikisini büyük (25)oġlı Emir Selmān Süleymāna sancaḳ virdi ba‘de vilāyet-i Menteşeye varup ḥākimi olan Menteşe oġlı ḳorḳusından Ḳasṭamonı (26)ḥākimi kötürüm Bāyezidiüŋ yanına ḳaçmaġın ḳıla‘ ve bikāı‘ ẓabṭ olınup erbāb-ı tımara taḳsīm olındı ba‘de pādişāh Burusaya (27)gelüp Ḳaramanoġlından şikāyetçi gelmegin sefere çıḳup kendü ḳayını olan Germiyān pādişāhı Germiyān oġlı Ya‘ḳūb Begi (28)ve anuŋ vezīrini ve sāir tevābi‘ni ḥabs idüp ba‘de Teke iline varup anı tesḫīr ve ẓabṭ idüp ba‘de Ḳonyaya varup anuŋ (29)pādişāhı Ḳaramanoġlı ‘Ali Beg Ṭaşilinde ṣa‘ab ṭaġlara ḳaçup ḥişār-ı Ḳaramani olmaġın pādişāh ‘askeri ġāret mezāri‘den (30)men‘ idüp zaḫīreye mużāyıḳa çekilüp pādişāh ḳal‘a ḫalḳına terekeŋüzden ne bize ve ne size nef‘ olup żāyi‘ oluyor (31)bize bey‘ itmege herkişi göndersün diyü ḫaber göndermegin içerüden adamlar çıḳup meżāri‘de bey‘ ve şirā olup aḳçe żāyi‘

[332b]

(1)olmamaġiçün pādişāh çavūşlar ta‘yīn idüp ehl-i Ḳonya bu ‘adalete taḥsīn-i ‘aẓīm ve ḳal‘ayı teslīm idüp Aḳşehir ve Nigde (2)Aḳsarāy ve sāir bilād-ı Ḳaraman bu vech-i asān ile aḫẕ olınup cümlenüŋ ẓabṭını Timurṭaş Paşāya ışmarladı Ḳaramanoġlı (3)pādişāha ḫaber-i tażarru‘ göndermegin limuḥarriruhu iġfir ẕünūb’ül-ḫātı īn el-‘afvü dā’b’il-kāmilīn lā tenḳum ammen ẓulm (4)fevż ilā rabbi’il ümmehüm nesr cürmini ‘afv idüp Larende ve Ṭaşilini aŋa virüp sene yediyüz ṭoḳsān üçde küffār-ı Eflaḳ ḥareketini (5)pādişāh işidüp Edirneye varup cümle ‘askerin cem‘ idüp Eflaḳ vilāyetine varup evvelā ġāret ba‘de ceng-i küffār tār u mār (6)ve ekṣeri giriftār olup Eflaḳ begi

sābıḳan müslümānlardan esīr itdiklerin ve mālların gönderüp ḫarācını ziyāde itmegin cürmi ‘afv [7]olınup bu esnāda Ḳaramanoġlı ‘Ali Beg Engüri muḥāfaẓasında olan Timurṭaş Paşāyı ‘ale’l ġafle başup tevābi‘ni [8]ḳırup kendüyü baġlayup vilayeti yaġma itmegin pādişāh Burusaya gelüp ‘Ali Beg ḫavfından paşāya ḫıl‘at giydirüp cümle meḫbusları [9]ve hediyye ve ilçi ile pādişāha gönderüp ‘afv ricā itdikde pādişāh ġaḍabla yürüyüp o daḫı nā-çār ‘asker gönderüp çeküp [10]ṣavaşıldıḳda Ḳaramanīler ṣınup ekṣeri atlu ayaġı altında pāymāl olup ‘Ali Beg ḳaçarken oġlı Muḥammed ile ṭutılup pādişāh Muḥammedi [11]Burusaya ḥabse gönderüp ‘Ali begi vilāyet-i Ḳaramanı tesḫīriçün Timurṭaş Paşāya virüp o daḫı sābıḳda cānı acımaġın [12]naẓm fırṣatda düşmana viren emān nādim olur ‘āḳıbet o bī-gümān mefhūmınca icāzetsiz ḳatl idüp pādişāh [13]paşāya daḫı ḳaḳıyup pādişāhım bu ḳadīmi ḫāin olup ḫalāṣ olsa yine fesād iderdi didikde ‘afv idüp [14]ba‘de Ḳonyaya varup cemi‘ bilād-ı Ḳaraman tekrār muḥāfaẓa olındı sene ṭoḳsān dörtde ya sekizde ya ṭoḳuzda [15]sābıḳan ‘ulemādan olup Ḳayṣeriyye ve Sivas eṭrāfında bāḳiyye-i tevābi‘ Cengiz-i la‘īnden ḳonar göçer ba‘żı ḳabāil ṭābi‘ olup Mışır sulṭānına [16]ser-fevd ile ḳuvvet bulup pādişāh olan Ḳadı Burhāneddīn yigirmi otuz biŋ süvār-ı ḫānḫuvāre ile serdārları olup [17]ba‘żı aḥvālini pādişāh işitdikde üzerine varup Burhān ḳaçup Diyārbekirde ṭaġlara çıḳup Sulṭān Uzun [18]Ḥasanuŋ cedd-i ‘alāsı Diyārbekir pādişāhı yanında Ḳara Osmān Aḳḳoyunlı bahādırıyla Burhānuŋ üzerine ilġār idüp [19]‘aẓīm cenkle ḳatl idüp Burhānīler Burhānuŋ oġlını eniştesi Ẕülḳadir oġlına gönderüp pādişāhı vilāyetlerine çaġırmaġın [20]varup Toḳat ve Sivas ve Ḳayṣeriyyeyi ẓabṭ idüp Burusaya geldi sene ṭoḳsān beşde sābıḳan Ḳasṭamonı pādişāhı kötürüm [21]Bāyezid Eflaḳ kāfirlerin taḥrīk idüp intiḳām fırṣat düşmemegin ḥālā pādişāh ‘askerle ol ṭarafa yürüdikde maraż [22]ḫavfından vefāt itmegin Ḳasṭamonı ve Baḳırḳüresi ve ḳal‘a-i Osmāncık ve Canik ve ḳal‘a-i Ṣamsun ve sāir ḳıla‘ ve memāliki [23]suhūletle ẓabṭ idüp oġlı İsfendiyār Beg Sinop ḳal‘asına ḳaçup anı kendüye atā ve ibḳā ricāsıyla tażarru‘nāme [24]gönderüp sancaḳlıġla virilüp lākin Menteşe ve Aydın oġulları iġvāsıyla Timurlenke ḳaçdılar sū-i ḥāl vilāyet-i [25]Las ḳralı Vilyaḳ oġlı gāh ‘āṣi gāh muṭi‘ olup ḳalb-i sulṭānı cezb ve celb içün ġāyete ḥüsnā ve müstesnā [26]olan hemşīresini yāḫūd ḳızını pādişāha virmege ḫaber göndermegin getürmege adamlar gönderüp o daḫı ‘aẓīm cihaz ve [27]vāfir naḳdiyye ile gönderüp geldikde pādişāh aŋa nikāḥ idüp kemāl-i ḥüsnine meftūn olup ehl-i fısḳ hevā olan vezīri [28]‘Ali Paşā iġvāsıyla pādişāh hergāh sāz u sözle şürb-i hamra meşġūl olup tedbīr-i umūrdan adūl idüp vezīr-i bed-

żamīr (29)fāsid tedbīre ışmarlayup en-nās ü ʻalā din ü mülūkühüm feḥvāsınca ekşer nās-ı fısḳla istibās idüp bu ḥālet pür ġafletden (30)fısḳ ve ẓulm nāşi ve münteşir fāşi olup baʻde emendād-ı cūd-i bed tavr mürteşīden müslümān ve raʻiyyet-i müteḫayyir ve mütelāşi olmaġın (31)ʻumūmen pādişāha şikāyet itdiklerinde ḳaṣaba ḳaḍıların teftīşe müstaḳīm moŋlālar gönderüp Rumili ile Anaṭolıdan seksān

[332a]

(1)ʻaded ẓālim ḳaḍı getürilüp pādişāh anları Yeŋişehirde bir çatma eve ḳapayup ateşe yaḳmaḳ istedikde şiddet ve hiddet (2)ġaḍabından kimesne şefāʻat idemeyüp ʻāḳıbet bir ḥabeşī nedīmine vezīr-i ḳaḍāt taḥlīse çāre içün yigirmi biŋ aḳçe (3)vaʻde itmegin nedīm libās seferle pādişāha varup İstanbula gitmek icāzet dileyüp anda murādıŋ nedir didikde pādişāhım (4)içün yüz keşiş getüreyim diyü niçün didikde iḥrāḳ olınacaḳ ḳużżāt yerlerine naṣb olına diyüp benim ḳullarım ṭururken (5)rāhiblere niçün rāġıb olursın didikde menṣıb-ı ḳażā ʻilm ü ʻaḳl iḳtiżā ider dimegin pādişāh fikre varup vezīrle (6)müşāvere itdikde pādişāhım ḳażanuŋ ẓulmü vażīfeleri olmamıġiçün şimden gerü her ḥüccette yigirmi beşer sicile yedi (7)aḳdi nikāḥa on iki aḳçe resm-i ḳısmet biŋde yigirmi aḳçe alsunlar ve min baʻd ẓulm itmege mütenebbih olsunlar diyü her birine (8)cürmi ḳadar taʻzīr olınup ḳoyurdılar fütūḥ sene ṭoḳsān altıda deryāda olan mülūk-ı küffār Rumilini ġārete ittifāḳ ile (9)ṭonanma gönderüp Selanike gelmek üzre iken pādişāh işidüp vāfir ʻaskerle Selanike varup muḥāṣara ve ḳalʻayı cenkle (10)feth idüp muʻāvenete gelen niçe kāfir gemileri müslümānları menʻ idemediler ve leb-i deryāda olan ḳalʻaları ve Yeŋişehri daḫı müslümānlar (11)feth ü ẓabṭ idüp pādişāh Burusaya varup baʻde Engüris ḳralınuŋ fesādı işidilmegin pādişāh Edirneye gelüp (12)ʻasker cemʻine ḳatlanup İstanbul tekvüri ḳrala ilçi gönderüp ṭutıldıḳda pādişāh ġaḍabından İstanbula yürüyüp tekvüri (13)mülūk-ı küffāra feryādcılar gönderüp ḳral daḫı bī-ḥad ʻaskerle Tunayı geçüp Ṣofyaya gelmek üzre idügini pādişāh işidüp (14)ḳalʻa-i İstanbulı muḥāṣara ve cenk ve dīde-i tekvüri küre-i ʻālemi tenk ve şehr içini pürsenk itmişken ṣurūrī eʻām olan şer defʻi (15)ehem olmaġın mancınıḳları yaḳup sürʻatle gidüp Alacaḥişār civārına vardıḳda ḳral nışf ʻaskeri pusuya ḳoyup pādişāh daḫı (16)ʻaskerinüŋ nışfını cenke gönderüp nışfıyla kendü kemiyetde mekīn olup eşnā-i cenkde pādişāh yürüyüp küffār ṣınup kimi ḳatl (17)ve ekşeri esīr oldı rivāyet cenk-i mezbūr Tārīḫ-i Moŋlā İdrīsde böyle mezkurdurki ṭoḳsān sekizde küffār Engüris Nigbolı (18)ḳalʻasını muḥāṣara idüp ehl-i ḳalʻa ḥālinden ḫaber almaġa Ornus Beg çalışup çāre bulmayup pādişāh kimesneye ḫaber itmeyüp

(19)yalŋuz kendüsi gice ḳaraŋunda ata binüp ḳal‘anuŋ yanına varup bir yüksek yere çıḳup ḳal‘a żābıṭı Ṭoġan Beg ḳuluna bre (20)Ṭoġan diyü çaġırup o daḫı işidüp berüye gelüp pādişāhla söyleşüp ḳal‘a muḥkem mühimmāt ḥāżır ve zeḫīre vāfirdir dimegin (21)pādişāh ḥaẕẕ idüp sür‘atle gidüp kāfirler ṭuyup ardına düşüp ẓafer bulmadılar irtesi saflar bağlayup muḥkem ṣavaşılup (22)m‘arekede bir kāfir zişt-i diyü sirişt-i ġāfilāne sulṭāna şeşper ejder urup anuŋ ḍarbından pādişāh atdan düşüp (23)lākin imdād-ı ‘asker ve ḥıfẓ-ı sulṭān dād-ı güster içün gelmiş insān ṣūretinde ‘asker-i ervāḥ görünmegin pādişāha żarar gelmeyüp (24)fī’l-ḥāl aġālar at çeküp binüp hücūm olındıḳda küffār ṣınup kimi maḳtūl kimi nehr-i Tunaya ġarḳ kimi daḫı esīr olup müslümānlar ġāyet (25)ṭuyum olup pādişāh terk-i hevā ve hevese ‘āzim ve ḫayrāt bināsına cāzim olup Burusaya geldi ṣalāḥ ba‘de pādişāh (26)şükran lillah şehir ortasında vāsi‘ ve pür sınāyi‘ bir cāmi‘ bināsına başlayup bir gün ḥażret-i Emir Sulṭān ile binā seyrine (27)varup bināsı maḳbūlüŋüz oldı mı didikde bī-naẓīr olmuş hemān bir ‘aybı vardur diyüp nedir didikde dört köşesinde pādişāh (28)içün bir meyḫāne binā olınaydı ki gāhi ḳudümler yine bahāne ve ḥavāṣ meclisleriyle kesb-i ṣafāya ve aşiyāne olaydı diyüp pādişāh (29)te‘accüb itdikde seyyīd ceyyid’ül-edāi taṣrīh-i kināyet pür ma‘nā idüp pādişāhım ḳalb’il-mü’min min beytullah buyurılmışken sen anı meyḫāne (30)itmegi revā gördüŋ de ṭaş kireçden binā olınan bir evi meyḫāne olsa ‘aceb midir didikde pādişāh agāh yolum sālib’ün-nevmden (31)intināh bulup naẓm tevbe yā rabb ḥaṭā yoluna gitdiklerim bilüp itdiklerime bilmeyüp işitdiklerime cenāb-ı ḥaḳka teveccüh ü tevbe ile

[333b]

(1)cemi‘ zenb-i vücūdiyye tevbe idüp Şeyḫ Ramażān nām ‘ālimi ‘aāil-i ḳadı‘asker naṣb idüp ḳużżāt-ı memālik aḥvālin yoḳlamaġı (2)muḥkem ışmarladı gazā sābıḳan pādişāh İstanbulı altı ay muḥāṣara idüp Rumiline ḳral hücūm itmegin bunı bıraġup (3)aŋa gitmişdi ḥālā tekrār İstanbula niyyet idüp Yaḫşī Begi ba‘żı yerler fetḥine gönderüp Şibili ḳal‘asını fetḥ itmegin pādişāh (4)‘asker çeküp İstanbulda Anaṭolı ḥiṣārı nihāyetinde İskender boġāzına gelüp bir ḥiṣār yapup mühimmāt ḳodıḳda tekvüre (5)ḫaber gönderüp İstanbulı baŋa virüp kendü ne yere giderse gitsün diyüp tekvür ḳorḳup vāfir tuḥaf ile on biŋ sikke (6)vüzerāya daḫı hediyyeler ḥattā vezīr-i a‘ẓam ‘Ali Paşāya żiyāfet bahānesiyle içleri sīm ü zerle mimlü bişmiş on dāne (7)balıḳ ve ba‘żı ṭa‘āmlar gönderüp pādişāhı ferāġat itdiresiz diyü tażarru‘ itmegin vezīr-i bed-żamīr pür tezvīr ittifāḳ-ı erkānla (8)pādişāhım bu bir ṣa‘ab ḳal‘adır ki

ba‘de’s-say melāk-ı İslāmiyyeden bir ferde musāḫḫar olmamışdur ‘askeri et‘āb sevāb görünmez diyüp (9)pādişāh fetḥe muṣırr oldıḳda pādişāhım tekvür buŋa rażıdur ki şehr içinde müslümānlara birḳaç maḥalle ve cāmi‘ yapup ḳadı (10)deŋilüp cemi‘ da‘vālarda müslümānlar ḳadısına mürāca‘at olınup nām-ı şerīfüŋize sikke ve ḫuṭbe icrā olına didikde (11)pādişāh rıżā virmegin İstanbul içine Ṭaraḳcı Yenicesinden ve Göynükden evler göçürüp bir ‘aẕīm maḥalle idüp ve cāmi‘ yapup (12)ḫaṭīb ve imām ve ḳadı didiler bu ḥāl niçe yıllar cāri olup Timur fitnesinden Oṣmāniyāna ża‘af-ı küllī müstevli olmaġın (13)tekvür müslümānları şehirden sürüp cāmi‘i yıḳup ḫarāc virmez oldı ba‘de pādişāh Rumiline geçüp Ḳaraferye oturup (14)ve Cezīre-i Mora fetḥine ve eṭrāf-ı ġārete adamlar gönderüp ba‘żı memālik fetḥ olınup ba‘de Engüris vilāyetin ġāret ve (15)Medīnet’ül-hükemā olan Atinayı ve Anaṭolıda Kanḳırıyı fetḥ idüp ba‘de kendüsi ‘Arabistāna sefer idüp Ḥaleb ḳurbunda Divrigi (16)Derende bahanesi [ile] Malāṭiyye Kemāh ve ba‘żı ḳıla‘ı Mıṣır sulṭānına tābi‘ olan Türkmen ve ekrād illerinden fetḥ itdi faṣl der-ẓuhūr-ı Timurlenk (17)ve giriften pādişāh Memdūḥ Süleymān olan Sulṭān Üveys oġlı Sulṭān Aḥmed Celāyir ki eben ‘an ceddīn ḥākim-i Baġdad ve Tebrīz ve ‘Irāḳī (18)‘Arab idi Ḳaraḳoyunlı begi Ḳara Yūsuf ki vilāyet-i Erzincan ḥākimi idi yedi yüz yetmiş üçde ḫurūc itmegin tārīḫ-i ḫurūcı lafẓī(0)19‘aẕāb olur diyār-ı ‘Acemde ṣāḥib-ḳıran olan ve sekiz kerre yüz biŋ ‘askerle fātiḥ-i Hindistān olup bī-ḥaseb ve bī-neseb (20)Timurlenk ḳalil’ül-edeb şerrinden ḳaçup Mıṣıra varup ḥabs olınup ba‘de ẓerāfetle ḳurtılup ikisi daḫı varup (21)vilāyetlerini Timur tevābi‘inden ḳurtarup ba‘de Sulṭān Aḥmed Timur ḫavfından Ferec adlu mu‘temedin Baġdad muḥāfaẓasına gönderüp (22)kendüsi ehl ü ‘iyāliyle ve māl ve menāliyle Ḳara Yūsufla bile pādişāha gelüp Sulṭān Üveysle Sulṭān Orḫan Ġāzi dostlaşmaġın (23)pādişāh Sulṭān Aḥmede ri‘āyet ve anuŋ ḳızını şehzāde Muṣṭafa Çelebīye nikāḥ itdi sābıḳan pādişāh Ḥaleb ḳurbunda ba‘żı ḳıla‘ (24)aldıḳda Timur ṭarafından Erzincan ḥākimine bize bāc ve ḫarāc gönderesün diyü ḫaber gönderüp Timur incinüp pādişāh ile (25)aralarında mükātebe-i pür mu‘ātebe olmaġın ḫuṣūṣan sābıḳan pādişāh ṭarafından memleketleri alınan mülūkdan Germiyān oġlı İbṣalada ḥabsden ḳaçup (26)meymuncılara uyup Menteşe oġlı daḫı ṣakālın ḳazıdup ḳalender olup Aydın oġlı daḫı çerçi olup her biri varup (27)İsfendiyār daḫı Timura şikāyete ilçi gönderüp cümlesi Timurı Ruma gelmee iġvā ve ol gelüp müsteḥaḳḳ’ül-ḥulī müslümānlar üstüne ġazā (28)itmegin nāire-i ġayẓ Timur mışdāḳ fe iẕā hiye Timur sene sekiz yüz üç muḥarreminde seyl-i revān gibi ḥayl-i revān ve ‘asker yemān

(29)şikeste īmānla Sivasa gelüp ḳal‘ayı yıḳup envā‘ meẕālim idüp dört biŋ müslümānı ġāziyi saġken ṭopraġa gömdi (30)ba‘de Malāṭiyyeyi alup mülūk-ı Çerākise bābında nev‘an tafṣīl olınduġı üzre Ḥalebe ba‘de Şāma varup fetḥ ve ẓabṭ ve ḳatl ve envā‘ (31)fesād limuḥarriruhu itdi ol eṭrāfda ol bed-nihād neṣr umūrlu ḳat‘iyyeyi tārīḫ dimişler naẓm būd Sivas ve Ḥaleb bā-melek Şāmdur

[333a]

(2)‘imāret çün ‘arūs bī-niḳāb şod ḫarāb arāyiş ceyş-i Timur der-meşhūr tārīḫ-i ḫarāb neṣr ba‘de Timur ‘Aceme gidüp yolda (2)birḳaç ḳal‘a alup Baġdada varup Hülagü gibi ḳatl-i ām idüp Timur Şām ṭarafında iken Sulṭān Bāyezid Ḫan Erzincana (3)‘asker çeküp fī’l-ḥāl fetḥ ve şefā‘atle ḥākimini yerinde ibḳā idüp mümkin Sivas intiḳāmiçün anuŋ ehl ü ‘iyālin Burusaya getürüp (4)yolda Sulṭān Aḥmed icāzetle Baġdada gidüp vardıḳda nev‘ān ta‘mīre başlayup sābıḳan ḳaçanlaruŋ ba‘żıları yanına geldügin Timur (5)işidüp üzerine ‘asker gönderüp Sulṭān Aḥmed kendü oġlı Ṭāhiri bulup Ḥulle şehrine ḳaçdı Giriften-i Sulṭān Timur bī-nūr Ḳara Yūsuf (6) ve Erzincan ḥākiminüŋ ‘iyālin ve ḳal‘a-i Kemaḫ miftāḥın bize gönderesiz diyü ta‘ẕīmle gönderüp pādişāh daḫı ġāyet ġaḍūb ve ġayyūr olmaġın (7)rıżā virmeyüp lākin müdāra lāzım iken ‘asker zor ne maġrurlar cevābın gönderdikde Timur ḳaḳıyup ol feş ‘asker ‘aẕīm cem‘ idüp (8)sene sekiz yüz dört bahārında ḳalḳup evvelān Kemaḫı alup kendüye muṭi‘ yigirmi pādişāhla ve niçe yüz biŋ ‘askerile yürüyüp (9)lākin pādişāhuŋ ḫavfından her ḳonduġı menzilde ‘askerini ḥendek kazdırmaġla iḥāṭa itdirüp limuḥarriruhu bende tedbīr ider ḫudā taḳdīr (10)ḥāṣıl olmaz ḫılāf-i emr-i ḳadīr mefhūmınca pādişāh daḫı ṭoḳsān biŋ nefer ‘asker cem‘ idüp on iki biŋ yeŋiçeri ve kemāndār ‘azeb (11)olup ḳayını olan Las oġlı dumura ġarḳ olmuş yigirmi biŋ ‘askeriyle mu‘āvenete gelüp Engüride Timurile cem‘ olup (12)ẕilḥiccenüŋ on ṭoḳuzunda cum‘a güni alaylar baġlayup ḥadd-i vaṣıfdan mütecāviz ḳalem-i müşkīn raḳam-ı taḥrīrden ‘āciz olucaḳ ḳadar ḥarb-i ‘aẕīm (13)ve darb-ı elīm olup limuḥarriruhu dūr edelden bu ḫarāc minārınuŋ olmadı böyle hiç muḥkem cenk neṣr ‘āḳıbet ṭā’īfe-i Tatar ve Aydın (14)ve Menteşe ve Ṣaruḫan ve Germiyān vilāyetlerinden olan ‘asker-i ḳadīmi beglerini Timur yanında olmaġın her biri begleri yanına gidüp (15)ṣaġ ḳol olan Anaṭolı ‘askeri bozılup Las ‘askeri daḫı bir miḳdār ṣavaşup ba‘de ḳaçup ‘āḳıbet vezīr-i a‘ẓam ‘Ali Paşā (16)ve Murād Paşā ve yeŋiçeri aġāsı Rumili ‘askeriyle ṣol ḳolda ṭuran büyük şehzāde Emir Süleymānı ḳurtarmaġiçün alup (17)Burusaya ḳaçup ba‘żı ümerā daḫı ‘askerüŋ öŋünde ṭurup merdāne ṣīrāne cenk iden şehzāde Sulṭān Muḥammedi sancaġı (18)olan Amasiyye

şehriyle ebrāmla ḳaçırup pādişāh yanında yeŋiçeri ve ḳapu ḳullarından ġayrı kimesne ḳalmamaġın Minnet Beg pādişāhım (19)ḫāl maʿlūm siz daḫı gidin saʿādetle vādi-i Selāmete varıncaya dek ben cenk ide ṭurayın diyüp pādişāh kemāl-i ġayret (20)ve ḫayretinden ḳażāya rıżā virüp ol uzun issi günde aḫşāma dek ṣavaşup baʿde cenk iderek ṣaflar yarup (21)ḫalāṣ üzre idügün Timur işidüp ardlarınca Cengiz-i laʿīn neslinden Maḥmūd Ḫanla tāze ʿasker gönderüp ḳaraŋulıḳda (22)muḥkem ṣavaşılup pādişāhla bile olanlaruŋ kimi ḳatl ve kimi esīr olup ʿāḳıbet pādişāhuŋ atı sürçüp düşüp (23)taʿẓīmle Timura iletdiler limuḥarriruhu cihān içre ḳażāullaha red yoḳ belāsını defʿine hiç sed yoḳ bilinmez sırr-ı taḳdīr-i ilāhi (24)olur her ʿaḳıl anuŋ fikrinde sāhī faṣl der-vekāyiʿ baʿde ez-Giriften-i pādişāh Timur otaġı ḳapusına dek pādişāhı ḳarşılayup (25)berāber oturdup ʿaceb olmaz taḳdīr-i ḥaḳ böyle imiş ammā ki ben mülāyemet itdikce siz ḫaşuyyet itdüŋiz ṣuç sizden oldı (26)ammā inşāllāh-u teʿālā vilāyet-i Rumı sizden ḥāli ḳomazız ḫāṭır-ı ʿāṭıra ġubār gelmesün dimek mażmūnında ḫıṭāb bu daḫı limuḥarriruhu (27)çünki emr-i ḫudā ola nā-çīz ḫurd-i ḫurdevān olur ʿāciz böyle yazmış çü kātib-i ezelī iderüz aŋa rāżı can u dili (28)mażmūnında cevāb virüp baʿde ṣafāḳ ve teżād ve müteġallib-i vifāḳ ve tevād oldıḳda ṣāh beng-i nihād tefaḫḫuṣ evlād idüp (29)Timur daḫı evlād içün eṭrāf yoḳladup Muṣṭafa Çelebī nā-bedīd ve sāirler ḳaçmaġın bulunmayup iki günden ṣoŋra Musā Çelebī (30)bulunup taʿẓīmle getürilüp Timur riʿāyet idüp pederiçün ḳurulan otaġ yanında bunuŋiçün daḫı bir laṭīf çadır ḳurdırup (31)her birine ḫiẕmet içün nāmdār begler ve ṣabāḥ aḫşām da pādişāhāne ṭaʿāmlar taʿyīn idüp birḳaç günde bir pādişāhı

[334b]

(1)çaġırdup berāber oturup muṣāḥebetler ve tesliyetler idüp Kütahiyyede bir gün pādişāhı ʿaẓīm żiyāfet idüp meclisde sāz (2)söz çalınup baʿżılar bāde ṣoḥbetin idüp bunlar seyr idüp Timur pādişāhı taṭyīb-i ḫāṭır idüp teʾkīd-i muḥabbet ve taḥṣīl-i ḳarābet içün (3)kerīmelerinüŋ birini kendünüŋ vefāt itmiş büyük oġlı Mīrzā Mīrzā-mīr Enşā oġlı Mīrzā Ebūbekre ḫuṭbe yaʿni ṭaleb itdi baʿde (4)Timur menzil be menzil ḥareket itdikce pādişāh ġayretkār zīnet ve ʿaskersiz ʿadüvler ḳarşusında aşikāre ata binmekden ʿār (5)çeküp nevʿān temārūż şekli ile taḫt-revān içinde girü gitmegi iḫtiyār itdi bu sebebden baʿżı cühelā-i müverriḫīn ġalaṭ idüp (6)Timur pādişāhı ḳafese ḳoyup böyle gezdirir diyü irtikāb-ı şaṭaṭ itmişdür diyü Tevāriḫ-i Muʿteberde meẕkūrdur ẓulm-ü Timur mervīdür ki Timur (7)bī-nūr-ı pür tezvīr naẓm sāliṣ Cengiz Hülagü idi ġāretiçün kār-ı tekābür idi ḳalb pür jeŋg-i seŋg ve taḥrīk-i ʿālem ve taʿẕīb-i (8)benī

ādem içün māyil-i ġāret ve cenk olup her ne yerde ki ḳarār itdi anda ḳıyāmet ḳopardı şūm-ı ḳadem būm-i sitem ṣāḥib-i sitem (9)ḥarīṣ ve ṭāmi‘ ve emvāl-i müslimīni nāhib ve cāmi‘ olmaġın diyār-ı Rumuŋ her ṭarafına aḳıncılar gönderüp ḳatl ve esīr ve envā‘-i fesādla (10)müslümānlaruŋ malların çeküp alup ma‘mūr vilāyetleri ḫarāb ve tūde-i türāb itdiler cümleden oġlı oġlınu otuz biŋ ‘asker ile (11)Burusaya gönderüp şehzāde Emir Süleymān işidüp pederinüŋ ḥazīnesinde tuḫfe ve emtia‘nuŋ güzīdelerin alup Rumiline (12)ḳaçdı Timurīler gelüp şehirde envā‘-i fesād ve ḳatl-i yaġma ve ḫalḳa māl içün işkence idüp medāris-i mesācid-i āḫur idinüp (13)ḥażret-i Emir Sulṭānı ve Moŋlā Fenāriyi ve Ḥaṣan Hüseyin niçe kitāblar müellifi şeyḫ’ül-muhaddiṣīn Muḥammed’ül Cezevīyi Timura gönderüp o daḫı (14)‘aẓīm ri‘āyet idüp kendüyle bile gitmegi teklīf idüp Ḥażret-i Emirle Moŋlā Fenāri istemediklerinde yine Burusaya gönderüp (15)Şeyḫ Muḥammed sābıḳan ‘Acemde Timur yanında ṭurmış olmaġın Timurla gitmege rıżā virdi ba‘de Timurīler İzniḳ ve Ṭaraḳcı ve Miḥālic ve vilāyet-i (16)Ḳarasi şehirlerüŋ tār u mār ve ḫalḳını feles aḥmere muḥtāc itdiler bir oġlını daḫı ‘askerle Ḳaraman ve Teke ve Ḥamīd vilāyetlerine ve mu‘temedlerinden (17)birini ba‘żı ümerā ile Menteşe ve Aydın iline gönderüp vardıḳlarında envā‘-i ẓulm ve fesād ve taḫrīb-i bilād ve ta‘ẕīb-i ‘ibād idüp (18)eşkinci ile māl-ı ferāvān cem‘ idüp baḳiyye-i zamān ḥayf-ı Timur hevāsı ḥūb olan Kütahiyyede geçürdi daḫı anuŋ ḳal‘asında Timurṭaş (19)Paşānuŋ cevāḫir ve esbābdan ġayrı yigirmimiz nuḳūdın alup ‘askerine tevzi‘ idüp ḳış gelmegin kendüsi Aydın (20)iline gelüp evlād emirlü ‘askerine vilāyet-i Anaṭolıda başḳa başḳa ḳışlaḳlar ta‘yīn itdi naṣb-ı mülūk ba‘de Timur bī-nūr-i (21)pür-ziyān mülūk-ı āl-i Oṣmān keṣret-i ḥuṣmādan ḳuvvet ü şevket ve istiḳlāle emān zamān bulmaġiçün on yıldan berü Burusada maḥbus (22)olan Ḳaramanoġlı Muḥammed begi ve sābıḳan kendüye varan Germiyān oġlı Ya‘ḳūb Bege ve vilāyet-i Ḳasṭamonı ḥākimi İsfendiyāra ve Menteşe (23)oġlına ve Aydın oġlına ḳadīmden eben ‘an ceddīn pādişāh oldıḳları vilāyetlerini virüp ẓabṭ itmege gönderdi faṣl der-aḥvāl-i (24)şehzāde Sulṭān Muḥammed Ḫan ḳabl-i ez-cülūs ber taḫt peder cenk yuḳaruda geçdügi üzre muḥārebe-i Timurdan tevābi‘iyle sābıḳan (25)sancaġı Amasiyye ve Toḳat semtine giderken Ḳasṭamonı ḥākimi İsfendiyāruŋ hemşīrezādesi Ḳara Yaḥyā yedi biŋ nefer ‘askerle ḳarşu (26)gelüp ṣavaşup ṣınup Ṭosya ḥiṣārına ḳaçup firār iden ‘askeri ekṣeri ḳatl olınup ba‘de şehzāde Bolıya gelüp (27)Timuruŋ aḥvālini bilmege cāsūslar gönderüp ḫaber aldıḳda Amasiyye eṭrāfına vardı cenk sene sekiz yüz beşde etrākdan Ḳara Devlet (28)şāh nām ḥarāmī Timura varup anuŋ mu‘āvenetiyle ba‘żı

eşḳıyāya serdār olup baʿżı Memālik-i Oṯmāniyeye istilā idüp (29)şehzāde ṭarafına hücūm üzre olup bu daḫı anuŋ aḥvālini bilmege cāsūs gönderüp ʿaskeri yaġmaya ṭaġılup yanında biŋ ḳadar (30)ādem ḳalmışdur diyü ḫaber geldikde şehzāde ilġār ile varup cenkde Devlet şāhuŋ gözine oḳ şaplanup yıḳılup başı (31)kesilüp cīfe-i mürdārını Ṣamsunlara pāreletdiler tevābiʿnüŋ niçelerine siyāset olınup ekṯeri ḫavf-ı Timurla gelmiş olmaġın

[334a]

(1)şehzādeye tābiʿ oldılar cenk Timur şehzādenüŋ şecāʿat ve ʿaḳıl ve tedbīrni işidüp ẓāhir meclisinde medh olınup muḥabbetnāmeler (2)gönderdi lākin āl-i Oṯmāna baʿżı mużammīri olmaġın vilāyet-i Canikde reis-i etrāḳ olan Ḳubād oġlı anuŋ emriyle eşḳıyā cemʿ idüp ḳalʿa-i (3)Niksārı muḥāṣara idüp şehzāde işidüp varup ṭaġıdup kimini ḳatl ve kimini esīr idüp Ḳubād oġlı ḳaçup Ṭavşān ḳalʿasına (4)girüp şehzāde anuŋ ẓabṭında olan Feltil ḳalʿasını muḥāṣara idüp baʿde yüriyiş ile fetḥ ve ẓabṭ itdi ve ehl-i ḳalʿaya liʿān (5)virdi cenk şehzāde Toḳatda iken Enīl oġlı yigirmi biŋ Türkmen serdār olup Ḳaz ovaya gelüp Toḳata daḫı ʿazm idüp üzre (6)olup ʿaskerine her gün şehzādenüŋ memleketlerinden birini ġāret itdirdigü işidildikde şehzāde bi-ḥużūr olup luṭf-i (7)ʿanif mābeyninde hekīmāne bir nāme gönderüp ol daḫı kemāl-i ġurūrından nāme oḳumadan Muḥammed ne yerdedür ne işler diyüp baʿde nāmeyi (8)oḳudıḳda ġaḍaba gelüp murādım senüŋle cenk degil memleketlerini ẓabṭ itmekdir hemān göziŋ gördügi yere var git diyü nāme gönderüp (9)şehzāde şecāʿatdan hemān biŋ nefer güzīde ʿaskeriyle varup ʿaleʾs-seḥer baṣup Enīl oġlı ʿaskerini ẕaḫire cemʿine perākende (10)itmegin yanında on biŋ cebelü ve atlu ʿasker bulunup aḫşāma dek ṣavaşup limuḥarriruhu ʿavn-ı raḥmān olmayınca fāʾide itmez cünūd mefhūmınca (11)Türkmenīler ṣınup küştelerden piştüler peydā olup lākin şehzāde ṭarafından bir ferd ḳatl olınmayup iki kimesne esīr olup (12)anuŋ daḫı birisi ḳurtılup gelüp birisini daḫı Enīl oġlı ḳayırdı naẓm eger tiġ-ı ʿālem be-cenīd ne cāy nebüredre ki tā ne hāhed ḫūda (13)cenk baʿdeʾẓ-ẓafer şehzāde muḳarrīne geldikde Güzler oġlı nām Türkmen Enīl oġlı ḫurūcı fırṣat bulup Ḳaraḥiṣāra varup (14)şehri ẓabṭ ve ḳalʿasını muḥāṣara itdügi işidilmegin şehzāde daḫı ʿaskerini cemʿ idüp ilġār ile gidüp vaḳt-i seḥerde (15)ʿaleʾl-ġafle varup Türkmenīler nā-çār cenk idüp ṣınup il vālüsini ve māl ve menāl maḥrusını bıraġup ḳaçup şehzāde menṣūb (16)ve pür ġanīmet dönüp Toḳada geldi sene sekiz yüz beş evāḫirinde Türkmen Köpek oġlı nām kelb ʿuḳūr taḥrīk-i itbaʿ Timur ile (17)maġrūr olmaġın yanına vāfir eşḳıyā alup sek ṣaḥrā gibi Ḳazova eṭrāfında

bulup memāliki ġāret ve niçe hasarete cesāret (18)itdügi işidilüp şehzādeyi nuṣret şiār ‘askeriyle ilġār idüp bir seḥer vaḳtinde ol zümre-i behāyim cümle nāim iken baṣup (19)ol külāb nikbet iktisāb dest vebalarına ve şiddet ve ḫayretden ziyānlarına heẕeyān ve herze ‘ārız olup fī’l-ḥāl kimi esīr (20)kimi ṭa‘āma-i şimşīr olup Köpek oġlı ba‘żı tevābi‘yle ḥınzır Tirhorda gibi ḳaçup şehzāde vāfir ṭuyumlıḳ ile Toḳada gitdi (21)cenk eyyām’ül üm şehzādenüŋ nām arasında ismi mezīd ve tābi‘ şeyṭān bir ḥarāmī ‘anīdince yezīdi pelīdi kendüye muṭi‘ (22)ve mürīd idüp Sivas mehdūm’ül-esāsda ḳaṭi‘ ṭarīḳ ve nehb-i emvāl-i nās itdügi işidilmegin şehzāde aḳdem ve ‘aẓam erkānı (23)olan Bāyezid Paşāyı ba‘żı ‘askerle gönderüp vardıḳlarında zümre-i düzdi-i müzd ol şehr-i ḫarābda sulṭān Cem‘in kendülere (24)ḥişār ve cāy-ı ḳarār itmegin paşā anları muḥāṣara ve va‘de manṣıb-ı ‘aliyye ile da‘vet idüp eşḳıyānuŋ ‘inādları iştihād (25)buldıḳda paşā cāmi‘ ve divārın delmege çalışup vāfir delükler peydā oldıḳda mezīd-i ‘anīd tevābi‘yle mināreye çıḳup (26)ṣavaşup paşā daḫı minārenüŋ içine ateş yaḳup dūd-i dā‘im’üs-ṣu‘ūd eşḳıyā nā-çār ḳalup tażarru‘la aşaġa (27)inüp cümlesini baġlayup şehzādeye getürdiklerinde bahādır olmaġın fesād ve ḥıyānete tevbe ve yemīn virüp o daḫı (28)naẓm başımı yoluŋa fedā ideyim bendelik ḥaḳkını edā ideyim eyleḍiŋ çünki luṭf ben ḳuluŋa ṣarf idem naḳd-i ömrimi yoluŋa (29)dimegin ḫıl‘at giydirüp Sivas şehrinüŋ ta‘mīrine gönderüp az zamānda sa‘y-i kāmille ma‘mūrlıḳda evvelki ḥāline vāṣıl itdi (30)da‘vet Timur bī-nūr şehzādenüŋ iḫtilāl ḥālde ve ḳıllet ve sinn-i sālde kemāl-i şecā‘at ve tedbīrle bu ḳadar a‘dāyı ḳaḫr-ı tesḫīr (31)itdüginden ehl-i ẓuhūr ve ṣāḥib ḳırān olmasından her asān olmaġın ol rūbāh-i pür tezvīr şehr-i afāḳ kibri ṣayda mekr-i fikr

[335b]

(1)itdikte ri‘āyetde evlādına taḳdīm idüp dāmād idinmege da‘vetçün vāfir hedāyā ve muḥabbet nāme ile bir ilçi ta‘yīn idüp vāfir (2)hedāyā ile gönderüp Sulṭān Bāyezid daḫı şehzādeye żarar itmeyüp murādım dāmād idinmekdir diyü yemīnler ile inandırup andan (3)daḫı mühürli mektūblar ile bir mu‘temed ādem alup ilçi ile gönderüp şehzāde ilçileri istiḳbāle adam gönderün ta‘ẓīmle getürdüp mektūbları (4)öpüp başına ḳodı ez dost pek işāret remen ḫāsīr duydan mefhūmınca sema‘ ve tā‘ate diyüp ba‘de erkān-ı devleti Timurdan (5)ḳorḳmazmısız diyü gitmekden men‘ itmege çalışdıḳlarında tevekkül-ü ḥüdā ile gitmege muṣir olup hedāyā ile çıḳup ‘asker ile Amasiyyeye (6)ba‘de ḳaṣaba-i Osmāncıġa geldi cenk sābıḳan ṣavaşup ḳaçan ḳara Yaḥyā şehzādeyi pusuda bekleyüp geçerken hücūm idüp muḥkem ṣavaşup

(7)‘āḳıbet ‘askeriyle Yaḥyā ṣınup ḥıfẓ-ı maḥyā içün ḳaçdılar cenk servāzāde olan şehzāde murtāż abada vardıḳda Tatarlar serdārlarından (8)Savcı oġlı ‘Ali Beg cemm-i ġafīrile şāh düşmengir yolunda nā-merdlik ya‘ni dezenlik tedbīrin idüp muḳaddemā istia‘lām-ı aḥvāl (9)içün ol bed-nāmus ilçi ṣūretinde cāsūs gönderüp gelüp buluşup gitdikde şehzāde der-‘aḳab varup ‘Ali şaşup (10)ḳaçup ‘asker-i Rum anı ḳolayup biŋ belā ile selāsil ḳal‘asına girdi tevaḳḳıf şehzāde Timura vāṣıl olmadın yolda (11)çekdügi belāları Timura varmaḳ müteyemmin olmaduġına rabb ẕülmetinden kendüye luṭf ve tenbih ḥasen olmaġa cāzım ve ferāġate ‘āzım (12)olup Bolı nevāḥisine gelmiş iken bile olan Timur ilçisini żiyāfet idüp gerçi Timur Ḫana ḫuṣūṣan peder-i ‘azīzimize (13)kemāl-i iştiyāḳda yüz lākin hücūm-u a‘dā zamānında memālikimizi ḥāli ḳomaḳ ma‘ḳūl degildür ḫan ḥażretlerine ‘azermizi ḥasen (14)ta‘bīr ile edā idesiz diyüp ḥācesi olup ‘āḳil ve kāmil olan ṣofī Bāyezid i‘tiẕār nāme ile bile gönderüp ḫaber (15)gelmege muntaẓır faṣl der-vefāt Yıldırım Bāyezid Ḫan Egerçe sulṭān-ı mezbūr ri‘āyet ve ḥużūrda idi lākin naẓm (16)ne ḳadar olsa ehl-i cāh ġarīb vaṭan egse eyler āh ġarīb ḳalur dilinde ḥubb u vaṭan olsa cennet daḫı aŋa mesken mefhūmınca (17)ol şāh ġayur Timur bī-nūruŋ yanında mānend me’sūr ve salṭanatda meḥcūr ve mehcūr ve evlād ü ‘iyālinden dūr ve memalik-i (18)Rumuŋ vīrān münhedim‘ül-ḳuṣūr olduġına ġamm-ı müdġam mevfūr ile maraż ẕeyk’ün-nefsden rencūr olup semūm ve hemūm (19)ve ‘umūm ve ġamūm leḥūm şeḥūmların mānend mūm ẕāib ve muṣabb ītmekle maraż-ı ḥafaḳān daḫı ‘ārıż ve rişte-i ümīdini (20)ḳārıż olup sene sekiz yüz beş recebinüŋ evāṣıṭında ‘avārıż ve elām ve maraż ẕil-ḥırāş ṣāḥib-ferāş itmegin (21)Timur anı iki ṭabīb-i ḥāzıḳ ile tebdil-i hevā ve ‘ilāc içün Aḳşehre gönderüp mu‘ālecede sa‘y olınup lākin çāre bulunmayup (22)ṣa‘bānıŋ on dördünde ḫamīs güni rıḫlet itdi bu fenā dārından ol şāh-ı güzīn kendüsini zehīrleyüp anda vefāt itdi (23)didikleri kiẕb-i ṣarīḥdir dimişler cenāzesi Burusaya iledilüp yāhūd Aḳşehre bir ‘azīz mezārı civārında emānet-i ṭarīḳle (24)defn olınup ba‘de Burusaya iledildi kendüsini zehīrlidüp andan vefāt itdi didikleri kizb-i ṣarīḥdir dimişler (25)naẓm çerh-i cefākār ‘acebkār ider kendisini ‘āleme iẓhār ider kimi ki taḥt üzre iderse bülend ‘āḳıbet ‘ül-emr ider taḥta (26)bend kim ki bir cām virir nūş behr ḥāl ider ol cām içine ṣoŋra zehr işbu cihān bāġı vefāsızdır ömr gil anda (27)beḳāsızdurır bunı selāmet ned-hed bāġ dehr ẕānge şer şist binā neş bezehr pes Timur bu ḫaberi işidüp muḥkem (28)acıyup aġlayup bu mażmūnı edā itdiki naẓm çāre ne çünki emr-i yezdānı aldı elden ‘azīz-i mihmānı ḥayf ṣad ḥayf

(29)ol Şehenşāh ki süḳūṭ itdi cāhdan cāh … olmadı itdi kim efkār ḥayf ki böyle oldı āḫirkār raḳam-ı miḥāma (30)ḳażālu imiş Emir-i Yezdāna muḳteżālu imiş idinmekdir biz daḫı diyārımıza baḳalım müntehā-yı kārımıza bize pend oldı bu şehiŋ ḥāli (31)ola cennetde mesned-i ʻāli nesr merḥūmuŋ daḫı rūhı pür fütūḥı maḳām-ı cevāb taʻrīż-i intibābda güyā bu mis̲l-i ḳadīm mażmūnıŋ güyā

[335a]

(1)itdiki naẓm lā laʻīniŋ baʻde'l-mevt tendbeni ve fī ḥayātı māz mürüvvetini zedā Timur bed yār-ı ʻAcem pādişāh vefāt itdügi māh-ı şaʻbānda (2)Timuruŋ sābıḳan vefāt itmiş büyük oġlunıŋ oġlı olup ṣulb-i oġullarından ziyāde sevgilüsi Mīrzā Muḥammed daḫı vefāt itmegin ḳadd-i (3)lām ve ḳalbi pür elām olup baḳiyye-i ʻasker-i Hülāgüden niçe bebek ḫana olan nā-tār-ı eşrār ki Bāyezid Ḫan Sivası feṯḥ itdikde (4)anları Ruma getürmişdi Timur bunları tafṣīle envāʻ-ı tedbīr ve mülāṭīfa ile ayardup diyār-ı ʻAceme getürüp Rumdan Azerbaycana (5)baʻde ʻarẓ-ı Ruma varup Gürcistān feṯḥine ʻāzım oldı faṣl der-ḫayrāt merḥūm pādişāh tertīb zamān bināları (6)nā maʻlūm olmaḳ üzre Edirnede bir cāmiʻ ve ʻimāret ve Burusada cāmiʻ ve medrese ve ʻimāret ve misāfirḫāne ve ḥamām ve dar'üş-şifā ve (7)Şeyḫ Ebū İsḥaḳ dervīşlerine bir zāviye-i ʻāliye yapup ve Aḳçaġlan ṣuyunı kemerle yapup ṭaġdan aḳıdup kendü binālarından (8)fażla ḳalan ṣuyu şehirde çeşmeler yapup ḫayr-ı cāri ve nef'i maḥallata sāri oldı ve yine şehir ortasında Burusada (9)ḥālā cāmiʻ-i kebīr didikleri cāmiʻ-i laṭīf ve vāsiʻ binā itdi ve Alaşehri daḫı feṯḥ itdikde cāmiʻ ve medrese ve ḥamām ve baʻżı ḫayrāt (10)binā itdi ve Balıḳesride bir cāmiʻ ve medrese ve Ḳaraferyede ve Dimetoḳada ve Kütahiyyede birer cāmiʻ binā idüp kendü zamānında (11)feṯḥ olınan baʻżı şehirlerde daḫı niçe ʻimāretler ve zāviyeler yapmışdur faṣl merhūmuŋ zamānında olan kibār-ı meşāhir-i ʻulemā bunlar idi (12)Mevlāna Şemseddīn Muḥammed el-Fenāri cemiʻ ʻulūmda ḥadden birūn māhir ve müştehir idi Rumda Mevlāna Cemāleddīn Aḳsarāyī Ḥażretlerinüŋ (13)ġāyet maḳbūl şākirdi olup anuŋ vefātından ṣoŋra seyyīd şerīfle Mıṣıra varup şeyḫ'ül ekmelden ittifāḳla oḳıyup Burusaya (14)geldikden ṣoŋra ḳaḍı olup pādişāhuŋ ġāyet maḳbūli oldı baʻde birḳaç kerre ḥacca varup Mıṣırıŋ fuḍelāsıyla baḫṣīşler idüp (15)fażīletine taḥsīn itdirüp şāriḥ necāri olan şeyḫ ʻallāme ibn-i Ḥacer Moŋlādan oḳıyup ʻādet-i ʻulemā üzre icāzet nāme yazdırup (16)alup baʻde moŋlā Burusaya geldikde ḳaḍı ve müftī ve müderris oldı sūre-i fātiḥāyı mufaṣṣal tefsīr idüp ve bir risālede (17)yüz dürlü ʻilimden mesāil derc ve ṣanʻatlar ḫarc itdi fenn-i uṣūlde tedrīcle otuz yıla dek Fuṣūl-ü Bedāyiʻ adlu bir kitāb te'līf (18)itti ki ekṣer iʻāzam-ı

füdelā istiḫrācında ‘ācizlerdir ‘ilm-i manṭıḳda metn-i şemsiyyeye bir yevm-i ḳasīrde şerḥ yazmışdur on yük kitābı (19)ve yüz elli biŋ naḳid altunı olup milebbis ve müzeyyen vāfir civārı ve ḫiẕmetkārları olup lākin kemāl-i taḳvāsından kesb-i yediyle (20)geçinmegiçün ḳazāzlik işleyüp libās ve ṭa‘āmına anı harc itmegin küçük dülbend ve dervişāne libaslar giyerdi Burusada (21)bir cāmi‘ ve medrese yapdı bir ḥuṣūṣda pādişāha incinüp Ḳaraman oġluna gidüp o daḫı moŋlāya günde biŋer aḳçe dānişmendlerine (22)beşyüz aḳçe vaẓīfe ta‘yīn idüp tefsīr-i fātiḥa-i şerīfi anuŋ nāmına yazup ba‘de pādişāh nādim olup Ḳaraman Moŋlāyı bize (23)gönder diyü ḫaber göndermegin moŋlā daḫı Burusaya gelüp evvelki menṣūblarına mutaṣarrıf oldı ders ve fetvā ve ẕühd ve taḳvāda (24)nevādir-i dünyādan olup sekiz yüz otuz üçde vefāt itmişdür Ḥāfıẓeddīn Muḥammed el-Kürdī ki ibn-i Bezzārı dimekle (25)ma‘rūf olmaġın te’līf itdügi kitāb Fetāvi Bezzāziyye dimekle meşhūr ‘ālim oldı menāḳıb imām-ı a‘ẓamda Menāḳıb-ı Kürdī (26)adlu bir laṭīf kitābı ve ba‘żı müellifātı daḫı vardur ‘Acemde taḥṣīl ve tekmīl-i ‘ulūm idüp Ruma geldikde Moŋlā Fenāri ile ‘aẓīm (27)mübaḥeṣe idüp ‘ilm-i füru’ fıḳıhda bu Fenāriye ‘ilm-i uṣūl-ü fıḳıh ve sāir ‘ulūmda Fenāri buŋa ġalebe itdi sekiz yüz yigirmi yedide (28)vefāt itdi Müceddeleddīn Muḥammed Şirāzī taḥṣīl-i envā‘-ı ‘ulūm idüp tefsīr-i şerīf ve buḫāri ve müşārıḳa şerḥler yazup (29)cümle ḳırḳdan ziyāde müellifātı vardur ‘ilm-i fıḳıhda mehāreti ḥadden ziyāde oldıḳda lāmi‘ mu‘allim ‘icāb adlu altmış cildlü bir lüġat kitābı (30)yazup ba‘de anı iki cilde iḫtiṣār idüp ismini Ḳāmus ḳoyup meşhūr ‘ālim oldı Burusaya geldikde pādişāh (31)buŋa vāfir māl virüp Timur daḫı beş biŋ altun virüp memālik-i şarḳ ve ġarbı gezüp taḥṣīl ve tekmīl-i ‘ulūm idüp lüġāt ve hadīṯ

[336b]

(1)ve tefsīrde ġāyetde māhir olmışdı ḳuvvet-i ḥāfıẓası ḥadden birūn olmaġın her gün ikişer yüz saṭır ezberleyüp ḥıfẓ itdügini (2)aṣlā unutmamaġın ‘ulūm ve ma‘ārif-i ‘acībeye mālik idi dünyāyı gezüp her uġraduġı vilāyetüŋ ḥākimi küllī ri‘āyet idüp ba‘de (3)Yemene varup ḳadı olup anuŋ pādişāhı ġāyet ri‘āyet idüp anda iken sekiz yüz on altıda vefāt itdi şeyḫ (4)Şehābeddīn Sivasī ḳul cinsidir tekmīl-i ‘ulūm idüp ehl-i velāyet ṣāḥib-i kerāmet ‘azīz idi beyn’el-cumhūr tefsīr Şeyḫ (5)dimekle maḳbūl ve meşhūr olan tefsīr bunuŋ te’līfidür ayāt-ı kerīmeniŋ ba‘żı müşḳılātında sālet debbi ‘an heẕe fe-icābeti (6)bi-kezā diyü yazmaġın cenāb-ı ḥaḳḳa teveccüh idüp sırrına feyż olanı murād itmişdür zīrā dünyāda mükāleme meallah zümre-i enbiyāya belki (7)hemān Mūsa peyġamberle faḫr-i ‘ālem ṣallalāhu ‘aleyhi ve sellem maḫṣūṣdır

mezbūrıŋ baʿżı laṭīfe teʾlīfleri daḫı vardur vefāteş der- ḳaṣaba-i Ayaş fī [8]sene sekiz yüz seksān Ḥasan Paşā Cemāleddīn Aḳsarāyī Ḥażretlerinüŋ şākirdlerinden olup ʿilm-i ṣarfda metn-i murāḥa şerḥ yazdı [9]sefer şāh cemiʿ ʿulūmda māhir ve müştehir olup Moŋlā Fenāri zamānında idi belāġatda māhir olup ġāyet beliġ ḫuṭbeleri [10]vardur Muḥammed Şāh Fenāri ki pederi olan Moŋlā Fenāri gibi baḥr-i muhīt cemiʿ ʿulūm olup ḳuvvet ve ẕekāda pederine ġālib idi [11]pederi ḥayātında Burusada Yıldırım Ḫan oġlı Sulṭān Muḥammed medresesine on sekiz yaşında müderris olup her vecihle [12]müsellem ʿālim oldı seyyīd-i şerīfden oḳuyan Faḫreddīn ʿAcemī ki baʿde zamān-ı Sulṭān Murād zamānında müftī oldı ḥālā buŋa muʿīd [13]olup bunuŋ evvel dersine pederi ve sāir kibār-ı füdelā bile ḥāżır olup buŋa on fenden bir müşḳıl meşele ṣorılup [14]cümlesine cevāb virmegin cemiʿ füdelā taḥsīn ve ḫayr duʿalar itdiler vefāteş fī 837 sene Yūsuf Bāli ibn-i Moŋlā Fenāri [15]birāderi vefātında birine müderris olup fāżıl kāmil idi Burusada ḳadı iken vefāt itdi fī 846 sene Şeyḫ Ḳuṭbeddin [16]İznikī cemiʿ ʿulūmda ḫuṣūṣan ʿilm-i şerʿiyyede māhir olup zāhid mücāhid idi bir mufaṣṣal tefsīri ve baʿżı müellifātı [17]vardur Timur Ruma gelüp buŋa bulışdıḳda Timura zecr ve ʿanifle naṣiḥat itdi Şeyḫ Muḥammed el-Cezerī diyār-ı ʿArab ve ʿAcemde taḥṣīl idüp [18]cemiʿ ʿulūmda ḫuṣūṣan ʿilm-i Ḳurʿanda māhir ve müştehir olup vāfir kitāblar yazmışdur ḥasīn ḫaşīn daḫı bunuŋ teʾlīfidür Burusaya [19]geldikde pādişāh buŋa riʿāyet idüp bunuŋ evlādından biri birḳaç şehzādeler ḥācesi ve cāmiʿ-i kebīr mütevellisi olup baʾd-ı zamān [20]peder püser Timurla bile ʿAceme gidüp Timur bunı ṣaġ yanında seyyīd-i şerīf ve sāir ʿulemānuŋ üzerlerine geçürirdi vefāteş fī [21]sene 883 ʿAbdülvāhid ʿAcemden gelüp Kütahiyyede müderris oldı ʿulūm-u ʿaḳliyye ve naḳliyyede kāmil idi baʿżı müeʾllifātı olup [22]naẓm-ı belīġi var idi ʿAbdüllaṭīf bin Melik Fereşteoġlı daḫı dirler ʿulūm-u zāhire ve bāṭına māhir ve müştehir idi metn-i mecmuaʿ [23]ve müşāraḳa ve mināre birer maḳbūl şerḥ yazmışdur taṣavvufda daḫı risālesi vardur Aydın Beg oġlınuŋ ḥācesi olup [24]Tirede müderris idi ʿArabī naẓımla Fereşte Lüġātı bunuŋ teʾlīfidür Muḥammed bin ʿAbdüllaṭīf bin Melik metn-i veḳāyeye bir şerḥ [25]ve ravḍatʾül-müttaḳīn adlu bir kitāb teʾlīf itdi Şeyḫ Abdurraḥmān el-Besṭāmi Anṭakyada ṭoġup taḥṣīl içün diyār-ı [26]ʿArab ve ʿAcem ve Mışırı gezüp cemiʿ ʿulūmı tekmīl itdi ʿilm-i fıḳıh ve ḥavāṣ-ı ḥurūfda İmām Ġazāli ve Şeyḫ Aḥmed bunı ṣoŋra bu dünyāya [27]böyle māhir kimesne gelmemişdir Burusaya gelüp tevaṭṭun itdikde limuḥarriruhu ṣāḥib-i kemāl ḳadrini ṣāḥib-i kemāl olan bilür her dürlü ḥāl [28]ehlini heḥāl olan bilür mefhūmınca Moŋlā Fenāri ḥażretleri bundan

ʻulūm-u ʻacebiye ögrendi fünūn-u ʻArabiyyede ḥüsn-ü ḫattla ġāyet belīġ (29)dibāceler vāfir teʼlīfleri olup ʻilm ve fıḳıhda kitāb şemşʼül-afāḳ bunuŋ teʼlīfidür Fevāyiḥ-i Mükebbe adlu bir kitāb-ı laṭīfi vardur ki (30)içinde yüz dürlü ʻālemden ġarāyib derc itmişdür ʻAlāeddīn Rumī fāżıl ve zeki ve yühās olup ʻAcemde Seyyīd Şerīfle Moŋlā (31)Saʻdeddīniŋ başḳa başḳa derslerin ve biri biriyle ʻaẓīm baḥislerin diŋleyüp ʻaẓīm suāl cevāblar ezberleyüp gezdügi yerde

[336a]

(1)vilāyetlerde ʻulemāyā ṣorduḳda işidenler ḫayrān olup Mışıra vardıḳda ʻulemā-i ʻarabī baḥsinde ʻāciz ḳoyup ʻaẓīm suāller ḫuṣūṣunda (2)bir risāle-i laṭīfesi vardur Şeyḫ Faḫreddīn Rumī ḳaṣaba-i Medrenīde sākin olup ḫalḳdan munḳatiʻ ʻābid ve zāhid idi (3)ʻulūm-u şerʼiyyede ġāyet māhir olup ediniyye-i meʼsūrede bir kitāb yazup münāsebetle her ʻilimden mübāḥis-i daḳīḳa derc itdi (4)Moŋlā Ramażān ʻālim ʻāmil kāmil fāżıl olup pādişāha ḳaḍı ʻasker oldı şerḥ ʻaḳāidiŋ Ramażān ḥāşiyesi ġāliba (5)bunuŋ teʼlīfidür Aḥmedī Germiyānīdir Moŋlā Fenāri ile Mışıra varup tekmīl-i ʻulūm idüp vilāyetine geldikde Germiyān oġlına ḫāce (6)olup şiʻire māyil olmaġın moŋlā daḫı şiʻire çalışup baʻde pādişāh büyük oġlı Emir Süleymāna muṣāḥib olup anuŋ nāmına (7)İskender nāme ve niçe ḳaṣāid ve eşʻārı naẓm idüp muḳaddemā bir ʻazīz didügi üzre ömrüni şiʻire ṣarfla żāyiʻ itdi didi Timur (8)Ruma geldikde bunı muṣāḥib idinüp bir gün ḫamāma bile girüp moŋlāya ḫamāmda olan nesnelere behā biç diyüp bu daḫı her birine (9)taḥmīnle behā beyān idüp baŋa daḫı behā biç göreyim didikde seksān aḳçe diyüp Timur daḫı moŋlā ʻadālet idemeden yalŋız benim foṭim (10)seksān aḳçe ider diyüp Timura daḫı behā biçdügim foṭadır zīrā sen bir aḳçe degmezsin dimegin Timur bu laṭīfe-i zarifden muḥkem ḫaẓẓ (11)ve gülüp ġāyet ḫaẓẓından ḫamāmda bulunan cemiʻ alāt-ı sīm ü zeri moŋlāya baġışladı Şeyḫ Bedreddīn Maḥmūdī ki Ḳaḍı Simavna (12)oġlı dimekle meşhūrdur diyār-ı Rumda oḳıyup baʻde Mışıra gidüp anda Mübār-ı Güşāh Mantıḳīden Seyyīd Şerīf ḫażretleriyle meʻān (13)oḳıyup Mübār-ı Güşāhla ḥacca varup Mekkede Kenz şāriḥi Şeyḫ Zeylīʼden oḳıyup Mışıra geldikde yine Seyyīd Şerīfle bile Şeyḫ Ekmelden (14)oḳıyup cemiʻ ʻulūmı andan taḥṣīl ve tekmīl idüp Bedreddīnden daḫı Mışır Sulṭānı ferc bin bekḳūḳ oḳıyup buŋa cezbe-i ilāhiye (15)irişmegin meşāyiḫden birine ilticā ve anuŋ yanında vāṣıl-ı ricā olmaġın anuŋ emriyle ʻAcemde şehr-i Tebrīze irşāda gitdi Timur buŋa (16)küllī riʻāyet ve taʻẓīm ve ʻulemā bunuŋ fażlını teslīm idüp baʻde baʻżı memālik-i ʻArab ve Ruma baʻde Edirneye varup şehzāde (17)Musā Çelebī pādişāh

oldıḳda bunı ḳadı ‘asker idüp Musā birāderi Sulṭān Muḥammed ḳatl itdikde moŋlā tevābi‘iyle İzniḳe (18)sürüp ayda biŋ aḳçe vaẕīfe ta‘yīn idüp ba‘de İsfendiyār Bege ḳaçup ba‘de Rumiline gidüp anda eḥibbāsı cem‘ olup (19)bunı żiyāfetler ve ri‘āyetler itdiklerinde ba‘żı kimesneler pādişāha bunıniçün salṭanat sevdāsındadır dimegin ‘ulemā fetvāsıyla (20)sekiz yüz on sekizde ṣalb olındı merḥūmuŋ fıḳıhda letāif’ül-irşād adlu metni ve aŋa Teshīl adlu laṭīf şerḥi vardur ki (21)İzniḳde yazmışdı ve Cāmi’ül-Fuṣūlin adlu bir bī-naẕīr kitābı ve ‘ilm-i metin maḳṣūda şerḥ ve taṣavvufda vāridāt ve meserret’ül-ḳulūb (22)adlu iki kitābı vardur seyyīd-i şerīf bunı fażīletle medh iderdi Ḥācı Paşā zamānında Fenāri ile Mışıra varup Şeyḫ (23)Mübār-ı Güşāh Manṭıḳīden ‘ulūm-u ‘aḳliyye ve naḳliyyeyi taḥṣīl ve tekmīl itdikden ṣoŋra maraż-ı ‘aẕīmle mübtelā olmaġın nā-çār ṭıbba çalışup (24)Ṭıbda Şifā adlu ‘Arabī ve bī-nazīr ve Teshīl adlu Türkī birer kitāb yazup muḳaddemā sāir ‘ulūmda ba‘żı te’līfātı vardur (25)faṣl Yıldırım Bāyezid Ḫan zamānında olan kibār-ı meşāḫir meşāyiḫ-i kibār bunlardur ki Şeyḫ Ḫāmīd-i Ḳayşeriyye ‘ulūm-u ẓāhire ve bātında kāmil (26)ehl-i kerāmet-i ‘aliyye ve maḳāmāt-ı seniyye idi Burusada ṣatmaġiçün arḳasına zenbil itmekler yükledüp gezüp ḫalḳ üşüp (27)teberrükān ṣatun alurlardı Moŋlā Fenāri buŋa muṣāḥib ve bundan müstefīd olup fażīletine i‘tirāf iderdi pādişāh (28)cāmi‘i- kebīri yapdıḳda bunı vā‘iẓ idüp ḫalḳıŋ kendüye teveccüh ve hücūmun görüp ḫavfından bıraġup gidüp Aḳsarāya (29)varup anda vefāt itdi Şeyḫ Şemseddīn Muḥammed bin Ali el-Hüseynī el-Buḫāri limuḥarriruhu ‘ālim ‘āmil ‘ārif kāmil mürşidi vāṣıl maḳṣadı ḥāṣıl (30)neṣr bir ‘azīz yā temīz ṣāḥib-i ceẕbe ve vera‘ ve perhīz olup eṣrār-ı taṣavvufda ḳadar şāmihī ve ḳadem rāsihi (31)var idi Buḫārada toġup oġlancıḳ iken kerāmātı ẓuhūr idüp ba‘de meşāyiḫ-i ‘azāma ḫiẕmet ve te’yil zīne velāyet oldıḳda

[337b]

(1)Ruma gelüp Burusada tevaṭṭun idüp ḳaldı Moŋlā Fenāriden kitāb mefātiḥ’ül-ġayb Şeyḫ Ṣadreddīn fetvā oḳurdı Burusa ḫalḳı (2)ḥażret-i şeyḫe ġāyet muḥabbet idüp Emir Sulṭān dimekle meşhūr olup pādişāhuŋ kerīmesini şeyḫe nikāḥ olınup evlādı (3)olup sekiz yüz otuz üçde yā ikide vefāt itdi ḥālā mezār-ı şerīfi eṭrāf-ı ‘āleme ziyāretgāh ve malāẕ-penāh ehl-i ḥācet ve (4)günāh olmışdur ḥayāt ve memātında kerāmātına nihāyet ve ḥadd ü ġāyet yoḳdur limuḥarriruhu ḳaddesallahu sırrıhu’l a‘lā ve ve cezāhu bimā hüve’l-ulā (5)Şeyḫ Hācı Bayrām ‘ulūm-u ‘aḳliyyede māhir olup Anḳarada müderris iken ferāġat idüp şeyḫ hāmid’üẕ-ẕikre muḳārin (6)olmışdı limuḥarriruhu ‘ārif-i vāṣıl mürşid-i mavṣıl ehl-i kerāmāt-ı ‘āli maḳāmāt bir ‘azīz bā-temīz ṣāḥib-i taḳvā ve

perhīz olup niçe kimesneleri (7)tekmīl ve rā-ı ḥaḳdan murādların taḥṣīl itmiş ḫayr-ı heves ve müessir-i nefs idi Aḳşemseddīn ve niçe ulular sābıkā bunuŋ mürīdi (8)olup mezārı malāẕ ve me'va ve maḥal-i ḳabūl-ü du'adır limuḥarriruhu ḳaddesallahu sırrıhu'l-āfā ve cezāhu bi-faẕlihi'l-ulā Ṭapduḳ Emre (9)nehr-i Ṣaḳarya ḳurbunda olup ehl-i 'uzlet ve vilāyet mürşīd-i kāmil ṣāḥib-i kerāmāt idi Türkīce büyük birādere Emre dirler Yūnus Emre (10)Ṭapduḳ Emrenüŋ müridlerinden olup niçe yıllar arḳasıyla şeyḫüŋ maṭbaḫında odun ṭaşımış idi 'āşıḳ-ı pür-şevḳ ehl-i cel ve 'irfān ve zevḳ (11)olup cenāb-ı ḥaḳḳa pür söz ve güzār ve taẕarru' niyāz sāde sulṭān Türkī eş'ār pür 'irfānı vardur ki mertebesi andan ma'lūm olur (12)Şeyḫ 'Abdurraḥmān Erzincanī Ḳızılbāş şāhlarınuŋ cedd-i a'lāları Şeyḫ Ṣafaeddīn Erdebīlī ḥaẕretlerinüŋ ḫulafāsından olup (13)Ruma geldikde Amasiyye ḳurbunda ṭaġlarda sākin olup bir gün mürīdlerine bize ba'ẕı dostlar gelecekdir ṭa'ām ḥāẕır idiŋ (14)diyüp nesnemiz yoḳdur didiklerinde şeyḫ savma'asından ṭaşra çıḳup kendüye gelmiş bir süri ceyrānları görüp ḳonuḳlara (15)ẕiyāfetiçün nefsini ḳanḳıŋuz fedā ider didikde içlerinden birisi ḳarşu gelmegin mürīdler anı boġāzlayup misāfirler daḫı (16)geldikde anlariçün bişürdiler bir ṣabāḥ Şeyḫ ġāyet ġamnāk olup mürīdleri ṣordıḳda ṭā'īfe–i Erdebīle şimdiye dek ḥüsn-ü (17)'aḳīde ve taḳvā üzre olup bu gün şeyṭān anları idlāl idüp selef ṣāliḥleri yolundan çıḳardı diyüp (18)birḳaç günden ṣoŋra ḫaber geldiki Şeyḫ Ṣafī oġlınuŋ oġlı Şeyḫ Ḥıdır sālik-i ṭarīḳ dalālet ve i'tisāḳ ve tārik cemi 'i-i 'aḳāid (19)ve adāb-ı eslāf oldı faṣl der-aḥvāl-i şehzādegān Yıldırım Bāyezid Ḫan evvelā merḥūmuŋ vefātında sābıkā Rumiline gidüp (20)taḫta geçen şehzāde Emir Süleymāna ve Amasiyye ve Toḳad ḥākimi Sulṭān Muḥammed Timurlenke hedāyā ve ta'ẕīb nāmelerle bir ilçi (21)gönderüp Muḥammed Ḫan pederi vefātına ġāyetde giryān ve nālān ve rūhiçün ḫayrāt ferāvān idüp Timurıŋ 'Aceme teveccühün (22)işidüp ol mekkār rubāhkār cāiz ki beni şikār yā bir fitne aşikār ide diyü iḥtiyāṭen cümle 'askeriyle Bolı ḳurbunda 'aẓīm ve ṣa'ab ṭaġlaruŋ (23)ḳarār itdi sāniyen Timur bī-nūr merḥūm pādişāh yanında olan şehzāde Musā Çelebīye ekser müverriḫin ḳavlince ba'de't-tefrikaya vel-teslīye (24)faḫr-i ḫıl'at gidüp bir muraṣṣa' ḳılıç ve muraṣṣa' rıḥtlarla yüz 'aded 'Arabī at ve ṭuġra yerine al tamġalu berātıyla Burusa ḥākimligin (25)virüp merḥūm pederini anda defn edesin diyü ri'āyetlerle gönderüp kendü 'Aceme gitdi sālişen şehzāde Musā Çelebī Burusaya teveccüh (26)itdikde sābıkā Burusa eṭrāfında gizlenmiş olan 'İsā Çelebī Timur gitdikde ẓuhūr idüp ol eṭrāfa istila itmiş idi Mūsa Çelebī anuŋ üstüne

(27)vardıḳda Ḳarasi ilinde işbu iki birāder perāzer olup biri birlerine ‘asker çeküp mürāren cenkler idüp (28)‘āḳıbet Musā ġālib ‘İsānıŋ vücūdnı ‘ālemden salıp ve salṭanatı kendüye cālib olup Burusada taḥt peder buŋa müyesser (29)ve muḳarrer oldı rābi‘ān Edirne Sulṭānı Emir Süleymān birāderi Musānıŋ Burusada taḥta geçdügin işidüp sipāh gine ḫāh (30)ile Gelibolıdan geçüp Burusaya gelmegin Musā ḳaçup Ḳaramanoġlına varup Süleymān Burusayı ẓabṭ idüp küçük birāderi (31)Ḳāsım Çelebīyi İstanbul tekvürine rehin ḳoyup tecdīd te’kīd-i muḥabbet idüp İstanbul boġāzından geçüp Edirneye gidüp

[337a]

(1)Sulṭān Muḥammed bunı işidüp tehnit nāme içün hedāyā ve muḥabbet nāme gönderüp bu daḫı ḥaẕẕından aŋa muḥabbet nāme ve hedāyā gönderüp Ḳaramanoġlına (2)ḫaber gönderdi ki birāderim Musāyı muḥkem ḥıfẓ idüp mu‘āvenetinden ve ḳaçırmaḳdan ḫaẕer eyleyesin ve illā vaḳtüŋe ḥāżır olasın ḫāmisen (3)Musā Çelebī bu ḫaber rāḥat biri işidüp Ḳasṭamonı ḥākimi İsfendiyārla ḫaberleşüp Emir Süleymān Burusaya geldikde Musā Ḳaramandan (4)İsfendiyāra ḳaçup Süleymān işidüp ḳalḳup ol ḳış ba‘żı ḳaṣabāt gezüp müferreḥ yerlerde civānlarla ba‘de ṣoḥbetlerine meşġūl (5)olmaġın Rumili begleri bundan bezüp Musā Çelebīyi bu cānibe gönder taḥta geçürelim diyü İsfendiyāra ḫaber gönderdiklerinde Musāyı (6)Sinopdan gemiye ḳoyup ḳaradeŋizden Eflaḳ diyārına varup kāfir begi ḳarşu gelüp Emir Süleymānuŋ ẓulmünden bi-ḥużūr olmaġın buŋa ta‘ẓīm (7)ve ri‘āyet idüp ‘asker ḳoşup gönderüp Rumili begleri ḳarşulayup Silistreye gelüp Edirneye müteveccih iken Emir Süleymān (8)ḫaber alup sür‘atile Edirneye varup taḥta geçüp ‘ādeti üzre civānlarla ve nedīmlerle ḥamāmlarda ba‘de ṣoḥbetine meşġūl ve ‘āḳıbetkārdan (9)bir ġufūl oldı ba‘de Musā Çelebī ‘ale’l ġafle Edirneye gelmek üzredir diyü ḫaber virildikde Musā kimdür ki benim üstüme gele diyüp (10)bu esnāda Musā Çelebīye cemi‘ ümerā ve sipāh tābi‘ olup ilġārla gelüp Emir Süleymān yine ḥamāmda maḥmūr bulunmaġın ḫayretle nā-çār (11)İstanbula ḳaçup bir ḳariyyeye gelüp anuŋ ehli bunuŋ sipāhlarından rencīde olmaġın bunı ṭutup baġlayup Musā Çelebīnüŋ (12)adamları yetişüp bunı şehīd itdiler ba‘żılar bunı ḳariyye ḫalḳı ḳatl idüp ba‘de Musā Çelebī anları cem‘ idüp pādişāha ḥıyānet (13)ideniŋ ḥāli budur diyü ateşe yaḳdı dimişler bu ḳıṣṣa sene sekiz yüz on dört evā’ilinde olup Musā Çelebī taḥta geçüp Emir Süleymān (14)cenāzesin Burusaya gönderdi rivāyet-i diger Tārīḫ’üt-Tevāriḫde meẕkūrdur ki şehzādeler aḥvālinde şimdiye dek ẕikr olınan (15)müverriḫler ittifāḳ itdügidür lākin

anlardan Moŋlā Neşrī ve Çeh Aḫardan böyle tafṣīl itdirmişdir ki ḳıṣṣa-i ulā Timur ‘Aceme gitdikde (16)Musā Çelebī Germiyān oġlı Ya‘ḳūb Bege virüp Yıldırım Ḫan vaṣiyyeti üzre ışmarladı ki Musā Sulṭān Muḥammed istedikde pederinüŋ (17)tābutile bile teslīm ile bes Timurīlerden eṣer ḳalmadıḳda Mudurnıya gelüp Fīrūz Paşā oġlı Ya‘ḳūb Beg gelüp (18)el öpüp ser‘asker olup anuŋ tedbīriyle Sulṭān Muḥammed Burusaya teveccüh idüp Balıkesriye vardıḳda anuŋ (19)żābıṭı İne Beg ṣubaşı ḳarşulayup sultanuŋ atı ayaġına ḳumāşlar döşeyüp ḳavlī oldıḳda şehzāde ‘İsā Çelebī işidüp (20)elem çeküp ba‘de İne Beg tedbīrile sulṭān birāderi ‘İsāya naẓm dünyāda metā‘ist ki er zed niza‘ı zinhār meşhūr (21)ṭaleb beyhūde sā‘i münāza’a itmek size ve bize lāyıḳ degildür pes Anaṭolı salṭanatını ikimiz muḳāseme idüp Burusa ve Sivas ve (22)Toḳada ve ardınca bizim memālik-i Aydın ve Ṣaruḫan ve Germiyān ve Ḳarasi sizüŋ olsun diyü muḥabbet nāme gönderüp ol daḫı ben (23)Muḥammedden büyük iken anuŋ ḥaddidir ki benimle salṭanat niza’ın ide cenke ḥāżır olsun diyü ḫaber gönderüp Sulṭān Burusaya yürüyüp (24)Ulubad ṣaḥrāsında iki şehzade muḥkem ṣavaşup ‘āḳıbet ‘asker-i ‘İsā ṣınup ṭaġılup İstanbul tekvürine ḳaçup vezīri (25)Timurṭaş Paşā daḫı ḳaçarken bir oġlanı anı ḥançer ile urup sulṭāna getürülüp can virdikde başını kesüp ṣūret-i tebşīrde (26)taḥẓīr içün Edirne Pādişāhı şehzāde Emir Süleymāna gönderdi ḳıṣṣa-i ṣāniye ba‘de Sulṭān Muḥammed Burusaya varup taḥta geçüp (27)taḫt buldı müstaḥṣen diyü şād oldı cihān ba‘de İzniḳe varup ḳal‘a żābıṭları ḳarşulayup teslīm itdiler ba‘de Yeŋişehre (28)varup anda eṭrāfdan bī-ḥad şikāyetçiler gelüp bu sebeble sultānıŋ ‘askeri daḫı çoġalup Germiyān oġlına senüŋ yanında (29)olan birāder ki Musā ile Aḳşehirde emānet ḳonan pederimüŋ tābutını gönder diyü ḫaber gönderüp o daḫı gönderüp ‘aẓīm’üs-sebt (30)ve mātemle getürilüp Burusada defn idüp aḥvāl-i memleket yoḳlamaġa Amasiyye ve Toḳat ṭaraflarına gitdi ḳıṣṣa-i ṣāliṣe Emir Süleymān (31)Sulṭān Muḥammede birḳaç vecihle incimegin birāderi ‘İsāyı Edirneye getürdüp māl ve ‘asker virüp Berūsaya gönderüp vardıḳda ḳal‘a

[338b]

(1)ḫalḳı birāderiŋle nizā’ıŋız faṣl olmayınca teslīm itmez diyüp ba‘de eṭrāf-ı Anaṭolıda her ne ḳal‘aya vardıysa böyle (2)cevāb virdikleriçün devletden ümīd kesüp ṭāli‘ taḥta küsüp nā-çār tevāżu‘ ve tażarru‘ ile ḫaber gönderüp ḳışlaḳ (3)isteyüp bu daḫı Begpazārını ta‘yīn ve cemi‘ levāẓımın mīrden görüp ḥużūrla geçinüp bahārda Ḳaraman vilāyetine varup (4)cenkler idüp ba‘żı ḳal‘alar alup ‘asker yazup vilāyetlerden māl-ı ‘aẓīm cem‘ iderek Burusaya gelüp ḳal‘ayı virmediklerinden

(6)ṭaşrasın yaġmalıyup sulṭān işitdikde üç günde ilġārla Amasiyyeden gelüp üç bin ‘askerle ‘İsānuŋ on biŋ (7)‘askeri var iken ṣabāḥdan aḫşāma ḳırup zamāna dek ṣavaşılup Muḥammedīler manṣūr ve ‘İsāyīler maḳhūr olup ‘İsā (8)Ḳasṭamonıya ḳaçdı ḳıṣṣa Ḳasṭamonı pādişāhı İsfendiyār buŋa mu‘āvenetiçün ‘askerle Engüriyi bile fetḥe gidüp muḥāṣarada iken sulṭān (9)işidüp üç biŋ nefer on güne dek varup ‘aẕīm ṣavaşup ‘İsā ve İsfendiyār ṣınup Ḳasṭamonıya ḳaçup sulṭān pür ġanīmet (10)Burusaya gelüp ba‘de Toḳada gidüp mülūk eṭrāfdan hedāyā ve tehnīt nāmeler geldi ḳıṣṣa ‘İsā Çelebī Burusaya tekrār hücūm idüp (11)nevāḥisin ġāret idüp ve re‘āyā ve sipāhi kendüden nefret itdi sulṭān işidüp Burusaya gelüp ‘İsā İzmiroġlına (12)varup anuŋ taḥrīkiyle bedīn Ṣaruḥan Menteşe ḥākimleri aŋa yigirmi biŋ ‘asker cem‘ idüp sulṭān daḫı on biŋ dilāver ile (13)varup ḥamle-i ulāda eşḳıyānuŋ cümlesi ṭaġılup ‘İsā birḳaç neferle ḳaçdı İzmir oġlı rikāb sulṭāna gelüp yüz (14)sürmegin suçını bağışlayup yerinde ibḳā idüp ba‘de sulṭān vilāyet-i Aydına varup ẓabṭ idüp ba‘de Ṣaruḥana (15)varup ḥākimini ḥamāmda başup boynını urdular ba‘de Germiyāna varup ḥākimi Ya‘ḳūb Beg miftāḥların getürmegin yerinde (16)ibḳā itdi ba‘de Burusaya geldi ‘İsā Çelebī Ḳaramanoġlı kendüye sulṭān ḫavfından mu‘āvenet itmemegiçün şiddet-i ġamından gidüp (16)baht bir güşte ile güh ve düşte düşüp ṣaḥrāyı cihānda bi-nām ve nişān oldı ba‘żı rivāyetde ba ‘de zamān Eskişehir (17)eṭrāfında gizlü idi ki sulṭān işidüp bölük gönderüp ḥamāmda bulup boġdılar Tārīḫ-i Moŋlā İdrīsde Sulṭānuŋ (18)ba‘żı mülūk-ı eṭrāf ḥaḳlarından geldügi ‘İsā Çelebī ḳatlinden ṣoŋra oldı diyü meẕkūrdur vallāhu ‘alem ḳıṣṣa Edirnede Emir Süleymān (19)biraderi Sulṭān Muḥammedüŋ istiḳlālin ḥased itmegin Burusaya gelmege ‘aẕīm ‘asker cem‘ itdikde sulṭān erkānla ṭaşınup (20)naẕm her ki ya polad bazu niçe kerd sā‘ad semīn ḫūd rār nīce kerd mefhūmınca ‘asker-i keşīr ile muḳābele-i ḫaṭādan olmamaġiçün (21)Engüriye gidüp ‘asker cem‘ine başlayup Emir Süleymān Burusaya gelüp andan daḫı Engüriye ‘azm itdikde sulṭān (22)Engüride ḳal‘a-i Selāsil muḥāfaẓasına Ya‘ḳūb Begi ḳoyup kendüsi ‘askeriyle gidüp Emir Süleymān ‘asker ferāvānla (23)gelüp şehir ḫalḳına tābi‘ olup ḳal‘ayı Ya‘ḳūb virmeyüp Emir Süleymān ḳaḳıyup fetḥe ‘aẕīm tedārikler idüp Ya‘ḳūb Sulṭāna feryādcı (24)gönderüp o daḫı ṣabr ile iki güne dek ben saŋa varır yetişürim diyü nāme yazup gönderüp kāġıdı getüreni Emir Süleymānuŋ (25)ve pederinüŋ vezīri ‘Ali Paşāyı ḫīlekār ṭutup ẓerāfetle kāġıdı tebdīl idüp ben saŋa mu‘āvenete ḳadīr degilim ḳal‘ayı virüp (26)müslümānlaruŋ ḳanına sebeb olmayasın diyü yazup cāsūsı ḫīle ile ḳaçırup Ya‘ḳūb mekrūb nāmeyi görüp inanup emānla virüp (27)birḳaç günden

ṣoŋra sulṭān gelüp ḥīleyi ṭutup gidüp Emir Süleymān bunuŋ gelüp gitdüginden ġurūra düşüp (28)sāir ḳal‘aların daḫı almaġa gidüp lākin her biri muḥkem tedāriklerle muḥāfaẓada olmaġın dönüp Burusaya gelüp (29)‘īş ü nūşa meşġūl oldı ḳıṣṣa-i Emir Süleymān Burusada iken Sulṭān Muḥammed Ḫan Toḳad ve Amasiyyede olup (30)cāsūsla yoḳladup leyl ü nehār ġafletdedür diyü ḫaber geldikde sekiz biŋ ‘askerle ilġār idüp Süleymān işidüp (31)‘asker-i mevcūd ile Yeŋişehir nevāḥisinde bir ṣa‘ab derbend girüp sulṭān daḫı varup hisār cenki gibi ṣabāḥdan aḫşāma dek

[338a]

(1)ṣavaşup ‘āḳıbet muḥkem yaġmūrlar zamānı olup ‘asker ‘āciz kalmaġın Sulṭān Amasiyye semtine gidüp Süleymān Burusaya gelüp (2)Sulṭānuŋ vilāyetlerine aḳına ‘asker cem‘ ideyorken Sivriḥiṣārdan buŋa sa‘ādetlü gelürseŋiz ḳal‘ayı virelim diyü (3)ḫaber gelmegin vāfir ‘askerle varup ḳal‘ayı virmediklerinde muḥāṣara idüp ekser ‘askeri ġārete gitmegin Ḳaramanoġlı Süleymānı şeyḫun (4)itmege ‘azm idüp Süleymān ṭuyup Ornus Begin serdār idüp Ḳaramanīler def‘ine gönderüp o daḫı varup Ḳaramanoġlı Sulṭānı (5)icāzetle varup vilāyetlerinüŋ nışfın virüp sulṭāna mu‘īn olmaġa ‘ahd idüp sulṭān işitdikde ba‘de’l-müşāvere (6)Engüriye vardı zīrā üzerlerine gelürlerse anda cenk sāir yerlerden enseb idi ba‘de eṭrāfa ġārete giden ‘askerinüŋ (7)dönüp cem‘ olmalarına muntaẓır oldı ḳıṣṣa Emir Süleymānuŋ ‘askeri memālik-i sultāni ġāret ve ḫarāb idüp sulṭān bu hāle (8)pür aḫzān iken birāderi Musā Çelebī ḳadīmden bile olup muṭi‘ fermān olmışdı beni Rumiline gönderiŋ varup ẓabṭ idüp (9)çırāġıŋuz olayım ve sikke-i namuŋıza ideyim diyü īmān idüp sulṭān daḫı aŋa bir miḳdār yoldaş ve ḫazīne ve mühimmāt sefer-i cenk virüp (10)Ḳaradeŋizden gemilerle geçüp Eflaḳa vardıḳda Eflaḳıŋ kāfir begi ḳarşu gelüp küllī ri‘āyetler idüp ve ḳızını daḫı nikāḥla virüp (11)Rumili begleri işitdiklerinde ekseri ḳarşu gelüp tābi‘ oldılar ḳıṣṣa Emir Süleymān bunı işitdikde vezīr ‘āḳili Ali Paşā vefāt itmegin (12)şaşup ‘āḳıbet Ya‘ḳūb begi yine Engüri muḥāfaẓasına ḳoyup Anaṭolı begler begisi idüp kendüsi Gelibolıdan Rumiline geçüp ‘asker (13)cem‘ idüp Musā Çelebī üzerine varup esna-i cenkde Rumili begleri Süleymāna tābi‘ olmaġın Musā Çelebī yalŋuz ḳalup az ādemle (14)ḳaçup ṭaġlarda olup eḥibbenā gelüp ba‘żı yerler ġāret idüp yine ṭaġa gidüp Emir Süleymān gil evvel ‘ādeti üzre Edirne (15)ḥamāmlarında ‘īş ü nūş ve ‘işrete meşġūl olmaġın anuŋ fırṣatın gözlerdi ḳıṣṣa Emir Süleymān gidüp Anaṭolı münāzi‘den ḫāli kalmaġın (16)Ya‘ḳūb Beg da‘vetiyle Sulṭān Muḥammed Engüriye gelüp Süleymān Aydın ve Menteşe ve Ṣaruḫan ve Manavġāt vilāyetlerinüŋ ḥıfẓında

(17)olan adamlar gelüp ḳal‘aların miftāḥların Sulṭāna virdiler o daḫı manṣūr ve mesrūr Burusaya gelüp ‘adl ü dād ile ta‘mīr-i bilāda (18)ve naẓm-ı aḥvāl-i ‘ibāda sa‘y-i ihtimām itmege başladı ve ḫayırlar işledi ḳıṣṣa Edirnede Emir Sulṭānı iḥyaya germāyi‘lerde bād ü nābe (19)ve ‘işret nev-civāna müşteġil ve naẓm-ı umūr ve ‘azm-i advī pür-zürden gāfil idi naẓm şāh kim ola rūz-ı şeb maḥmūr keşūrī (20)herkez olmaya ma‘mūr aŋa kim pasbān gerek şeb-i rūz niçe ‘adl ile ola mülk-ü efrūz mütenebbih gerekdür sulṭān ki ola emri keşūrında (21)revān emrini ġayra eyleyen tafvīż olur āḫir anuŋ maḳarrı ḥażīż salṭanat çün ve dīḳa-i ḥaḳdır sehl-i ‘adābdan anı aḥmaḳdır (22)her ger inşāi zārdır ekset nesr pes Musā Çelebī dā’imā bunuŋ fırṣatını gözidüp ba‘de zamān (23)munḥāl oġlı ve Ḳoyun Mūsası aŋa tābi‘ olup Edirneye gelüp ‘askerinüŋ evveli şehrüŋ baġlarına geldikde Ḳoca Ornus Beg (24)Emir Süleymāna gāfil varup limuḥarriruhu ne ḥamām ve ne ‘işret ḳābısı gitdi başun şāha diyü ḳaçmaḳ sevḳ itdikde Ḥācı Lala niçün (25)ḥużūrımıza māni‘ olursın Musā kimdür ki üzerine gelmege kādir ola pirlikden ‘aḳlıŋa ḥalel fikriŋe zelal gelmiş diyüp o daḫı ṭaşra (26)çıḳup ba‘de yeŋiçeri aġāsı Ḥasan Aġā girüp tenbīh içün taġlīz idüp Emir Süleymān ḳaḳıyup aġanuŋ şaḳalın trāş itdirüp (27)yanından ḳovup bu daḫı ṭaşra çıḳup ümerā ve ‘askere dostun düşmenin bilmez nikbetiden ne umarız Kevork baŋa ne eyledi geliŋüz (28)Musā Çelebīye gidelüm diyü ata binüp ḥarās Emir Süleymānda Ḳaracabeg ve Ḳara Muḳbel ve Orūç begden ġayrı cümlesi bunuŋla bile (29)gidüp Musā Çelebīnüŋ öŋüne düşüp Edirneye getürdiler Emir Süleymān mestāne ḫavās hüddāmıyla tedāriksiz ‘acele ile (30)İstanbula ḳaçup bir gice Yer köye geldiklerinde Edirneden berü ḳulāġuz olan Türkmen ḳariyye ḫalḳına ḫaber virüp anlar daḫı hücūm idüp (31)iki yoldaşını ḳatl ve Süleymānuŋ atını mecrūḥ idüp düşüp ṭutup bu ḥālde Edirneden ādemler yetişüp ṭutup Musā Çelebī

[339b]

(1)işitdikde Ḳoyun Mūsasını gönderüp boġdılar sene sekiz yüz on dört muarrıḫa Timurdan ḳaçalıdan berü cümle müddet-i ṣalṭanatı (2)sekiz yıl iki ay on gün oldı merḥūm ve merḳūm gerçi ehl-i hevā lākin şeci‘ ve ḥūb rūy ve ṣahib-i ḫayr ü seḫā idi ṣıdk ve iḥsāna (3)ġāyet māyil olup her gün bir ḳul āzād īdüp Edirnede ḥālā Cāmi‘-i ‘Atiḳ didikleri cāmi‘iŋ bināsına başlayup nā-tamām ḳılup (4)baḳiyyesin Mūsa Çelebī yapdırup yine nā-tamām ḳılup Sulṭān Muḥammed tekmīl itdirdi ḳıṣṣa-i Mūsa Çelebī Edirnede taḫta geçdikden ṣoŋra (5)niçe begleri Emir Süleymāna ḥıyānet bahānesiyle ʿazl ve ḳatl ve yerlerine kendü adamlarını naṣb idüp maʿzulleriŋ emlāk ve emvālleriŋ

(6)daḫı ġasb idüp baʿde aḳdem ve aʿẓam-ı ümerā olan Ornus Beg Ġāziyi çaġırup o daḫı göz aġrısından aʿmā oldım diyü (7)bahāne idüp vāfir hediyye gönderüp lākin elbette gelsün dimegin nā-çār gelüp el öperken aʿmā gibi ḥareket idüp baʿde Mūsa (8)Çelebī bunı imtiḥān içün żiyāfet idüp bunuŋ öŋüne bir ṭabaḳla bişmiş ḳurbaġa ḳoyup bu daḫı aʿmā gibi ṭaʿamı eliyle yoḳlayup (9)ḳorḳusundan nā-çār yiyüp bu bahāne ile ḫalāṣ oldı baʿde Mūsa Çelebī hükḳam eṭrafı ṭaleb-i māl-ı kesir ile kendüden tenfir (10)ve küffār ḫarāc güzārı teḳālif-i şākḳa ile tazcīr itdi cümleden İstanbul tekvürinden māl-ı ʿaẓīm isteyüp vezīr-i aʿẓam İbrāhim (11)Paşā ibn-i ʿAli Paşā bunuŋ su-i aḫlāḳından bezüp ben varup taḥṣil ideyim diyü bu bahāne ile yanından gidüp pederi (12)zamānından berü tekvür dostı olmaġın anuŋ maʿrifetiyle Burusada sulṭān Muḥammede ʿūbūdiyyetnāme gönderüp anda varup ḳuluŋuz (13)olmaḳ murādımdır dimegin sulṭān daḫı gelesin diyü mektūb gönderüp vardıḳda vezīr-i aʿẓam olup Rumiline geçmek (14)tedbīrin idüp tekvür ile ḫaberleşüp uhde ve vaʿdeler itmegin gelsünler kimler iḫżar ideyim dimegin sulṭān on beş biŋ nefer (15)atlu ʿasker ile İstanbul muḳābelesine gelüp gemiler gelmege ḳatıldı baʿżı müverriḫler Mūsa Çelebī İstanbula ilġār (16)idüp nevāḥisini ġāret iderken vezīr-i aʿzāmı gürşāh mülk ḳaçup tekvüre andan sulṭāna gelüp Rum fetḥine taḥriḳ (17)itdi diyüp İbrāhim Paşāyı zikr itmemişlerdir ḳıṣṣa tekvür gemiler getürüp el öpüp sulṭānı żiyāfet idüp Mūsa Çelebī (18)işidüp bī-ḥad ʿaskerle gelüp İstanbula ḳarīb İncügezde şavaşılup güştelerden aḳan ḫun mānend nehriçün olup (19)bu esnāda tafṣīle muḥtāc vecihle ümerā ve ekser ʿasker sābıḳan ittifaḳları olmaġın cümlesi Mūsa Çelebī bıraġup Sulṭān Muḥammede tābiʿ (20)olup Mūsa Çelebīnüŋ atlu ʿaskeri şanup ḳaçup Muḥammedīler anları ḳovalayup niçelerin ḳırup Mūsa Çelebī daḫı ḳaçmaḳ diledikde (21)yeŋiçerīler licāmin ṭutup ḳomayup yanında yedi biŋ ḳadar piyāde ve atlu olup Sulṭānuŋ ʿaskeri ḳaçanlar ardınca ṭaġılmaġlıḳ (22)mevcūd olan ikiyüz nefer dilāvir ile merdāne meydāna girüp şīrāne cenk idüp baʿde kendü tevābiʿi mecruḥ ve niçeleri (23)bī-rūh olmaġın naẓm ve leyseʾl-ḳarār el-yevm āren aleʾl-fetā iza ʿırāḳte minhüʾşecāʿatü fīʾl-ems mefhūmınca nā-çār (24)ḳaçup tekvür maʿrifetiyle ḳarşuya geçüp Burusaya gidüp ol ṭarafda ʿasker sulṭān dönüp sulṭānı bulmamaġın nā-çār (25)Mūsa Çelebīye tābiʿ ve ʿafv-u günāhlarına mutażarrıʿ oldıḳlarında ʿafv idüp anları taḫyīr itdikde ekseri ḫavflarından ḳalup baʿżıları (26)Sulṭāna gitdiler ḫātime Sulṭān Muḥammed yine Rumiline gitmek içün ʿasker cemʿ idüp ḳayın atası Ẕülḳadiroġlı Süleymān Beg (27)muʿāvenetine çāġırılmaġın evlād ve ʿaskeriyle gelüp ʿaẓīm-i

ri‘āyete maẓhar olup sulṭān cümle ‘askerle İstanbuldan geçüp Adanadan (28)öte niçe şehirlere varup tedrīcle ekser ümerā gelüp tābi‘ olup Mūsa Çelebī birḳaç biŋ adamla muḫayyirāne gezüp iki şehzāde (29)ṭaraflarından tafṣīl-i ‘aẓīme muḥtāc umūr ẓuhūr idüp ‘āḳıbet Mūsa Çelebī beglerinden kendüye mu‘āvenet olmayacaġına cāzim ve Sulṭān (30)ḳaçanlardan ma‘da ‘askerle nā-çār cenge ‘āzim olup Çamurlu ovada iki birāder muḥkem ṣavaşup Mūsa Çelebīnüŋ ‘askeri (31)ṣınup tedrīcle perākende oldıḳların görüp merdāne meydāna girüp ṣīrāne cenk idüp ba‘żı ‘asker sulṭān

[339a]

(1)kendüyi ortaya aldıḳların gördükde eṭrāfına ḥamle idüp cenkle ṣaflar yarup baḳiyye-i ‘askerine gelüp ekserini mecruḥ ve bi-rūḥ gördükde (2)ümīdin kesüp aġlayup çekilüp gidüp ba‘żı ümerā-i sulṭān bunuŋ ardına düşüp bu daḫı şiddet-i ḫayretden atını żabta ḳādir olmayup (3)bir bataġa vardıḳda ṭaşra çıḳarmayup inüp şiddet-i ḫayretle oturur görilmegin ṭutılup getürilüp emr-i pādişāhī üzre yay-ı gürşiyle (4)boġdılar fī 816 sene anuŋçün birāder-i Güriş Sulṭān Muḥammed diyü lāḳab ḳodılar Mūsa Çelebīnüŋ müddet-i salṭanātı iki yıl yedi ay yigirmi kün (5)idi bu daḫı sābıḳan birāderi Emir Süleymān Ḫanı boġdurmaġın sırr-ı tedeyyün nadān ‘ayān oldı ba‘de cenāzesin Burusaya iledüp (6)ceddi ġāzi ḥünḳar türbesinde birāderi Emir Süleymān yanında defn itdiler raḥmetullāhi ‘aleyhim ecma‘īn bāb-ı ḥāmis der-aḥvāl-i Sulṭān Muḥammed (7)Ḫan Ġāzi ibn-i Bāyezid Ḫan Ġāzi ‘aleyhümarraḥmetü vel-ġufrān naẓm sipher-i salṭanat Sultan Muḥammed meh burc-u şeref ü şāh müeyyid (8)çü muṭlaḳ munşarıf olur kemāle dinür Sulṭān o Şāh ba-cemale idüpdür seyfi eltaf raḥmān çerāġ dud-man āl-i Osmān eger olmasa (9)anuŋ ihtimāmı olurdı geşüri dūmi ḥarām idüp rabb-ü mecid ol şahı te’kid bu mülki eyledi anuŋla tecdid söyünmüşken (10)uyandırdı bu şem‘i müretteb itdi bu yaşında cemi‘ şeci‘ ve ‘āḳil ve bahşende idi çerāġı devleti rahşende idi atāda hātem (11)rüstem ve gāde irişmez ol şeh nikü nihade diyār-ı Rumu itdi adl ü tezyin anuŋ asarıdır bu resm ü āyin ilāhi ile meşkūr (12)ihtimāmın müeyyid ile ḫılāf ve kerāmen merhūm-u merḳum tāze iken taḫta geçmegin Çelebī Sulṭān dirlerdi velādeteş fī 781 sene (13)yāḫūd fī 777 sene vefāt pedereş 805 sene cülūseş ber-taḫt peder ber-vech-i istiḳlāl ba‘de vefāt cem ‘ birāder fī 816 sene (14)müddet-i salṭanateş 8 sene müddet-i ömüreş 43 sene yāḫūd sene 48 vefāteş der-Edirne 824 sene pederi zamānında Amasiyye ve Toḳad (15)Begi olup sekiz yüz dörtde Timur muḥārebesi inhizāmında birāderleri ṭaġılup bir daḫı sancaġına gidüp biriyle dek beş altı kerre Ḫāricīlerle (16)muḥkem ṣavaşup ġālib olup

baʿde on biriyle dek iki üç birāderleriyle mufaṣṣal cenkler idüp āḳıbet manṣūr ve muẓaffer oldıġı (17)yuḳaruda tafṣīl olınmışdur naẓar olına faṣıl der-evlād ve vüzerā-yı evlā evlād-ı padişāh bunlardur ki zikr olınur evvelā Sulṭān (18)Murād Ḫan sāniyen Sulṭān Mahmūd salisen Sulṭān Yusūf bu ikisinüŋ gözlerine ḳızmış mīl çekilüp baʿde ṭāʿundan vefāt (19)itdiler fī 828 sene rābiʿān Küçük Sulṭān Muṣṭafa bunı birāderi Sulṭān Murād ḳatl itdi sāniyen vüzerası bunlardur ki (20)Ḥācı ʿİvāz Paşā Bāyezid Paşā İbrāhim Paşā ibn-i Ali Paşā faṣıl merhūmuŋ zamān-ı istiḳlāl-i salṭanatında feṭḥ olınan (21)ḳalʿa ve vilāyetler bunlardur ki ḳalʿa-i İskilib ḳalʿa-i Sivri hiṣār ḳalʿa-i Ḳırşehri ḳalʿa-i Seken ḳalʿa-i Aḳşehr ḳalʿa-i (22)Yeŋişehir ḳalʿa-i Seydişehri ḳalʿa-i Oġazi ḳalʿa-i Aḳlıḳ ḥiṣārı vilāyet-i Saʿīd ili ḳalʿa-i Ḳasṭamonı ḳalʿa-i Canik (23)binā ḳalʿa-i Yerköy ki der-kenār nehr-i Tuna der-Rumili ḳalʿa-i Suran ḳalʿa-i Ṭosya der-Anaṭolı ḳalʿa-i Kanḳırı nāḥiyye-i Baḳır (24)küresi ḳalʿa-i Ḳalʿecik Samsun dimekle müsemma iki ḳalʿa ḳalʿa-i Hereke ḳalʿa-i eski Gekbüze ḳalʿa-i Ṭaducı faṣıl (25)der-keyfiyyet feṭḥ ve żabṭ-ı bilād-ı mezbūre ve veḳāyiʿ-i zamān–ı istiḳlāl salṭanat merhūm pādişāh ḳıṣṣa sekiz yüz on altıda şerik (26)ve münāziʿ ḳalmayup sedd-i sefür ve naẓm-ı umūr-u cumhūr eylidüp Edirneye gelüp Anaṭolıda Ḳaramanoġlı sulṭanuŋ birāderiyle cenki (27)eyyāmında fırṣatdur diyü gelüp Burusa muḥaṣara ve nevāhis ġāret ve otuz beş güne dek cenk idüp Mūsa Çelebīnüŋ cenāzesi (28)getürildükde pādişāhuŋ nuṣret ve istiḳlālin bilüp ḫavfından ḳaçdı ve nāmerdlik ile yüzi şuyun şaçdıl laṭīfe (29)mezbūruŋ ḫırr-ı men ṭanası dirler ḳadīmi nedīmi olup semūr kimesne olmaġın süʿatle gitmekden ʿāciz ḳalup ḫātim Osmān oġlınuŋ (30)ölüsinden böyle ḳaçarsın dirisi gelmiş olsa neylerdiŋ didikde Ḳaramanoġlı ġāyet ʿār çeküp miskīni ber-dār itdi (31)ḳıṣṣa sābıḳan şehzāde Emir Süleymānuŋ ḥāl-i ḥayātında İstanbul tekvürine rehin gönderdigi yāḫūd vefātından soŋra ḳaçup

[340b]

(1)Varanoġlı pādişāh birāderi Mūsa Çelebī ile cenke muḳayyedken tevābiʿiyle gidüp Ḳarenabāda vardıḳda yanına baʿżı aḳıncılar cemʿ olup (2)pederi taḥtını almaġa Yanbolı ṭarafına gitdikde pādişāh ol ṭarafa varup aḳıncılar ṭaġılup mezbūr şehzāde Lalası getürdikde Ḳaraman (3)sulṭān ile gözine mil çekilüp Burusaya gönderilüp baʿde pādişāh Burusaya vardıḳda aŋa vāfir iḥsānlar idüp (4)bir maʿmūr ḳarye temlik idüp ve hemşīresin bir nāmdar sancaḳ begine tezvīc idüp ikisine daḫı dā'imā iḥsānlar iderdi (5)umūr sekiz yüz on yedide pādişāh Ḳaramanoġlından intiḳām almaġa tedārik görüp eṭrāfa nāmeler gönderdikde Ḳasṭamonı ḥākimi (6)İsfendiyār Beg ʿaskeriyle

kendü oġlını muʿāvenete gönderüp Germiyān oġlı Yaʿḳūb Beg daḫı yol üzerinde vāfir zāḫire getürüp (7)baʿde pādişāh Aḳşehri andan Yeŋişehri ve Seydişehrin ve Oḳluḳḥişārın Saʿīd ilin fetḥ idüp baʿde Ḳonyaya muḥāṣara idüp (8)ol eyyamda ʿaẕīm yaġmurlar yaġup misl-i teyl memdud'üz-zeyl ordudan ḥayli haşem ve ḫayal alup Ḳaramanoġlı ṣulh tażarruʿ itmegin (9)pādişāh göçüp gidüp Ḳaradeŋiz semtinde Canik ḳalʿasın fetḥ itdi ḳışṣa sekiz yüz on sekizde pādişāh Cem cāh Ḳaraman (10)oġluna bi-ḥużūrlıġından Engüriye geldikde ḫasta olup iṭṭibāʿ ʿilāclar idüp lākin şifā bulmamaġın Germiyān oġlı yanında (11)olan Ḫüsrev ü Şirīn müellifi Şeyḫī nām-ı şāir Fāiḳ Ṭabīb ḥāzıḳ getürdilüp pādişāhuŋ nabżın görüp mulāḫaza itdikte bu ḥālete (12)istimaʿ iḫbar meserretden enfaʿ ʿilāc olmaz dimegin Anaṭolı Begler Begisi Bāyezid Paşā ʿaskerle getürilüp o daḫı ġāyet müdebbir (13)olup Ḳaramanoġlıyla ḳadīmden dost olmaġın pādişāh hummadan ġāyetde zebūn gerekdür ki ʿacele ile bu ṭarafa teveccüh ve ṣulḥ içün (14)pādişāha ilçi gönderesin ki ʿāciz olmaġın yoḳ dimez baʿde memāt muḳadder ise esan vecihle salṭanatın alursın ṣıḥḥat muḳadder (15)ise ḫod ṣulḥ muḳarrer diyü ḫaber göndermegin o daḫı pādişāhı cāsūsla yoḳladup marażī muḳarer oldıḳda inanup cān (16)atup geliyorken paşā Ḳaramanīleri bir gice başup Ḳaramanoġlı Muḥammed Begi ve oġlı Muṣṭafayı ṭutup pādişāha ḫaber geldikde (17)fī'l-hāl şifā ve ṣafā bulup Moŋlā Şeyḫine küllī iḥsānlar idüp Germiyāna gönderdi baʿde Paşā esīrleri getürdikde (18)ʿaẕīm iḥsānlar idüp vezāretle Rumili Begler Begligi virüp Sulṭān Aṭa gūş ḫatā pūş Ḳaramanoġlına daḫı (19)ḫılʿatlar giydirüp otaġ yanında bir ʿāli çadır ḳurulup ṭaʿām taʿyin olınup bir gün çaġırup niçün dā'imā ḥıyānet idersin (20)diyüp o daḫı limuḥarriruhu tevbe-i peymān ve īmān itmegin ʿafv idüp āzād eyledi Ḳaramanoġlı gitdikde yolda çayırda pādişāhuŋ (21)ḫās atların görüp çeküp bizim Oṣmānīlerle ʿadāvetimiz ḳıyāmete dekdür diyüp gitdi Tārīḫ-i Moŋlā İdrīsde pādişāhuŋ Ḳaraman (22)oġlını ẕarāfetle ṭutduġı pādişāh sābıḳan Ḳonyaya vardıḳda Ḳaramanoġlıyla ṣaflar baġlayup savaşup Ḳaramanoġlı ʿaskeri (23)ṣandıḳda oġlı Muṣṭafayı ḥişār ḥıfẓına ḳoyup kendü Ṭaşiline ḳaçup pādişāh Ḳonyayı muḥāṣarada iken (24)ḫasta oldıḳda pādişāh anı āzād itdikde ḥişār kenārına varup oġlınu vaʿde-i ʿafv ile pādişāha getürüp (25)ʿahd ü peymān ve īmān ile tekrār āzād oldılar diyü mezkūrdur umūr sekiz yüz on ṭoḳuzda Eflaḳ ḫarāc virmemegin (26)pādişāh ʿasker cemʿ idüp Rumiline geçüp Tuna kenārında Yergökü nām-ı ber-ḳalʿa binā ve saḳcı ve yeŋi (27)taʿmīr itdirdi ve aḳıncılar Eflaḳ vilāyetin ġāret idüp vāfir māl ve esīr getürdiler Eflaḳ Besale nām ḳalʿaları hākimi üç yıllıḳ ḫarāc (28)gönderüp muṭiʿ

olmaġın pādişāh vilāyet-i Engürise gidüp soran ḳal‘asın feṯḥ idüp ḳral üç ‘aded nāmdār Begzāde (29)rehin gönderüp ṣulḥ ricā itmegin naẓm çü düşmen bi-‘acz ender avir-des binā yed ki pür ḫāş cūyı deger mefhūmınca pādişāh (30)Edirneye gelüp bu yılda pādişāh atdan düşüp niçe günler ‘aẓīm zaḥmet elem çekdi yine bu yılda pādişāh Ḳasṭamonı (31)ḥākimi İsfendiyārdan ba‘żı ḳal‘alar istemegin Ṭosya ve Kanḳırı ve Ḳal‘ecik ḥiṣārların virdi umūr sābıḳan pādişāh

[340a]

(1)şehzāde Murād Ḫana Amasiyye sancaġın virüp sekiz yüz yigirmi birde Ermeniyye-i Kübrāda niçe fitne olmaġın eṭrāfda olān ümerāya şehzāde (2)Dernek emr itdi bu yılda Amasiyye ve Toḳat ḥudūdunda Ḳasṭamonı ve Burusa ḥudūduna gelince ‘aẓīm zelzeleler olup ol şehirlerüŋ (3)ḫalḳı üç aya dek ṣaḥralarda çadırlarla oturdular ẕikr olınan fitnelerden biri bu idiki sābıḳan Timurdan ḳaçup Yıldırım Ḫana (4)gelüp sebeb-i ‘adāvet olan Ḳara Ḳoyunlı Begi Ḳara Yūsuf ki soŋra memālik-i Azerbaycan ve ‘Iraḳa tedrīcle müstevlī ve müstaḳīl vāli (5)olup Diyārbekir ḥākimi Ḳara Oṣmānla Erzincan ve Bayburd begligiçün dā’imā nizā‘da idi āḳıbet Erzincanı alup pīr Ömere (6)virüp Ömer daḫı ‘asker çeküp Ḳaraḥiṣār ṣarkī muḥāṣara idüp anuŋ ṣāḥibi Melik Aḥmed oġlı Ḥasan Beg şehzādeye (7)ḳadīmden ūbudiyyeti olmaġın Ömerden şikāyet itmişdi bu eyyāmda Alparslan oġlı Ḥasan Beg Cüneyd Begi öldürüp canuŋı (8)aldı İsfendiyār Beg daḫı Ṣamsunı ve Bafrayı alup oġlı Ḫıżır Bege virdi işbu ḳıṣṣaları pādişāh işitdikde (9)sene sekiz yüz yigirmi ikide ‘asker cem‘ idüp varup fitneleri sākin oldı ba‘de ḳal‘a-i Ṣamsun muḳaddema muḥāṣara olınup (10)soŋra pādişāh vardıḳda Ḫıżır Beg gelüp ḳal‘a virdi işbu eyyāmda vilāyet-i Canik daḫı feṯḥ ve żabṭ olındı pādişāh Burusaya (11)gelürken İskilībde bir ṣaḥrada niçe biŋ ḫane Tatar görüp ṣorup Minnet Beg adlu bir Tatar Beginüŋ ḳabāili olup serdārları (12)Ṣaġmar oġlınuŋ dügüni cemiyyeti olmaġın rikāb-ı hümāyūna yüz süremedi didiklerinde pādişāh bunlaruŋ ẓuhūrundan (13)ḫavf idüp Rumilinde Felibe eṭrāfına göçürüp ḫālā o maḥalle ḳonuş dirler bunlar ma‘mūr idüp Minnet oġlı Muḥammed Beg (14)bir ‘imāret ve Ḫan ve ba‘żı ḫayr binālar itdi umūr sene-i mezbūrede pādişāh Burusada cāmi‘ ve medrese ve ‘imāret ve türbe bināsına (15)başladup aŋa vaḳf itmegiçün bir serdār gönderüp İstanbul ḳurbunda Hereke ḳal‘asına vardıḳda kāfirleri ḳaçmaġın żabṭ itdiler (16)ba‘de eski Gekbüzeye varup ḥaylī muḥāṣara idüp āḳıbet yaġma ile feṯḥ olınup o nevāhide Ṭarucu nām ḥiṣārı kāfirleri (17)iṭā‘at ve ‘ahdle virüp aŋa ḳarīb bend beg ve ḳartal ve ba‘żı ḳariyyeler daḫı alınup pādişāhuŋ binālarına vaḳf olındı umūr (18)tafṣīl ḥāli

merḥūm Yıldırım Ḫan ‘ulemāsından geçen Semāvene oġlı Moŋlā Bedreddīn Maḥmūd ki Mūsa Çelebīnüŋ ḳadı ‘askeri idi anuŋ (19)ḳatlinde ayda biŋ aḳçe ile İzniḳe sürülmişdi fāżıl kāmil ehl-i irşād olmaġın itbāı‘ çoġalup ḳadı‘asker iken ketḫüdāsı (20)olan Yüreklice Muṣṭafayı ḫalīfe idüp Aydın iline gönderdikde Tire ve Aydın ḫalḳnıŋ Tire göŋüllerin aydın itmek ṣüretinde mezḫeb-i (21)ilḥād ve meşreb-i fesād ile anları tesḫīr idüp üç biŋden ziyāde süvār ve piyāde uydırup Ḫāricī oldıġını şeyḫ işidüp pādişāh (22)ḫavfından ḳaradeŋize andan gemi ile Eflaḳa ḳaçup Eflaḳ ḥākimi aŋa bi-ḥesāb esbāb virdi bu esnāda pādişāh Selanik fetḥine (23)gitmegin şehzāde Murād Ḫana ḫaber gönderüp Yüreklücenüŋ üzerine vara o daḫı vardıḳda on biŋ ya beş biŋ nefer olan (24)eşḳıyā ile muḥkem ṣavaşup āḳıbet ekseri serdārlarıyla maḳtūl ve baḳīleri ḳaçdılar Rumilinde mezbūr şeyḫ bī-ḥad aḥbāb ve etba‘ (25)cem‘ idüp Silistreye gelüp Delü Orḫan didikleri yerde ṭurup eṭrāfında aḥbabina nāmeler gönderüp pādişāh işitdikde (26)Selanik fetḥinde fitne daḫı ehem ve nef‘i i‘āmdır diyüp Siroza gelüp Bāyezid Paşā ile bölük gönderüp şeyḫüŋ tevābiyle ṣavaşup (27)şeyḫ ormana gizlenüp yüreklüce ḳatliniŋ ḫaberi geldikde şeyḫ yanında olan eşḳıyā pādişāh ḫavfından ṭutup yāhūd Paşā Şeyḫe (28)mürīd olmaḳ namıyla ba‘żı kimesneler gönderüp anlar eliyle ṭutdırup getürdikde pādişāh taḥṣil-i cem‘ idüp şeyḫi el-rām itdiklerinde sāi‘ (29)bi’l-fesāddır diyü ḳatline ḥüküm olınmaġın Sirozda ṣalb olındı vefāt–ı pādişāh ve tedbīr-i ‘aẓīmdür iḫfā-i mevt ve limuḥarriruhu (30)muḳarrer bu cihān cā-yı fenādur müsil üzre yapılmış bir binādur gelen lā-büd göçer işbu cihāndan ḳonar yirine biri kārbāndur (31)sekiz yüz yigirmi yedi cemaziyevvelisinde Edirnede pādişāh maraż-ı isḥālden vefāt idüp Amasiyyede

[341b]

(1)şehzādeye ḫaber varup İzmir oġlı üzerine gidecekdür diyü yeŋiçeri ve sipāha vaẓīfelerin virüp Anaṭoluya geçüp beyġāre (2)Anaṭolı Begler Begisi yanına gitmege buyurup eṭrāfa emirler gönderdiler silaḥdarlar bölügi pādişāhı elbette görelim diyüp vüzerā (3)def‘a çalışup çāre olmadıḳda on gün mühlet alup bir tabīb-i lebīb tedbīriyle meyyīte ḳaftan ve dülbend giydirüp pādişāhı (4)hū incitmemekiçün bu bahāne ile odayı ḳaraŋulık idüp dört divārlarına perdeler aşup ba‘de meyyīti yaṣduḳlara (5)ṭayayup ellerini ḥareket itdirmegiçün bir ṣan‘atla ardına adam ḳoyup ba‘de pādişāh yanında hengāme olmasun diyü (6)sipāhīlerüŋ hemān birḳaç bölük başların içerü ḳoduḳlarında tabīb ḳarşu gelüp dülbendin yere çalup vezīr-i a‘ẓama paşādār (7)feryād senüŋ elüŋden biz pādişāha ‘ilāc itmege çalışup sen anı ḥareket itdirmekle zebūn

idesin diyü arbede idüp (8)meyyītüŋ daḫı ardında olan kimesne elini ve baʿżı ażāsını taḥrīk itmegin el öpmege girenler tamām baḳmayup şaşup pādişāha (9)duʿā idüp çıḳup gördük ḥayātdadır lākin ḥasta ancaḳ diyü ḫaber virdiklerinde sāir sipāhiler inandılar şehzādenüŋ (10)Amasiyyeden Burusaya geldügini vüzerā işitdikde meyyīti taḫt-ı revānla Burusaya gönderüp bir ḳonaḳ ḳaldıḳda şehzāde ve ehl-i (11)şehr ḳarşu varup aġlaşuraḳ getürüp vefātınıŋ ḳırḳ ikinci güninde defn ve rūhiçün envāiʿ ḫayrāt itdiler faṣıl (12)der-ḫayrāt-ı pādişāh Burusada aḳ mermerden muṣannaʿ ve içerüsi altunlı ve naḳışlu ve sülüs ḫaṭla vāfir ayet-i kerīmeler yazılu bi-nazīr (13)kāşi ile mānend muraṣṣaʿ bir cāmiʿ ve medrese ve türbe ve ʿimāret yapmışdur ki yeşil cāmiʿ ve medresesi Sulṭāniyye dimekle meşhūr (14)olup diyār-ı ʿAcemde bir dānişmend ḥadden ziyāde şuġul itse Burusa Sulṭāniyyesine dānişmend mi olmaḳ istersin diyü ḍarb-ı meṣel (15)ve maʿlūm ehl-i milel olmışdı her müderris yeŋi oldıḳca birer ʿaẓīm ders-i ʿām idüp pādişāhāne żiyāfet olınmaḳ şarṭ idüp (16)ilā el-ān anuŋla ʿamel olınur ve ḳasaba-i Merzifonda daḫı iki cāmiʿ ve iki ḫamam yapup cümle evḳāfı maḥṣūli her sene (17)Mekke ve Medīne mücāvirlerine ṣırra didikleri ṣadaḳa gönderilmek şarṭ idüp bu adet bāʿise'tüs-saʿādetü salāṭīn-i Rumdan (18)ibtidā bunuŋ icādıdır ḥayātında daḫı ḥaremine vāfir ṣadaḳalar gönderüp ve dā'imā taḥṣil ve arāmil ve eytāma iḥsānlar ve reʿāyāya (19)şefḳat ferāvānlar ḫuṣūṣan her cumʿa güni fuḳarāya taḳsīm ṭaʿāmları ve müstaḥaḳlara sadaḳa ve inʿāmlar iderdi naẓm raḥmet ol sulṭān (20)ʿāli himmete kim medār oldı niẓām-i ümmete devlet-i Osmānī tecdīd eyledi ʿadl-i bünyānını temhīd eyledi mülk-i Ruma virdi (21)revnaḳla niẓām ṭāb-ı meṣvāha ila yevm'il-ḳıyām faṣl merhūmuŋ zamānında olan kibār-ı meşāhir-i taḥṣīl bunlar idi ki Mevlānā (22)Faḫreddīn el-ʿAcemi niçe taḥṣilden baʿde Seyyīd Şerīf Ḥażretlerinden oḳıyup Ruma geldikde sulṭān medresesiniŋ müderrisi (23)Muḥammed Şāh Fenāriye muʿīd baʿde baʿżı medreseye müderris olup Sulṭān Murād zamānında yevmi otuz aḳçe vażīfe ile müftī olup (24)pādişāhın ziyāde itmek diledikde beyt'ül-māldan ḳadar-ı kifāyetden ziyāde almaḳ ḥelāl degildür diyü ḳabūl itmedi icrā-yı ḥaḳda (25)seyf-i meslūl ṣārım ve mā-ṣadaḳ lā yuḫaf fillah levme lā'im idi şaḳāyıḳda bir ʿaẓīm ḳıṣṣası mezkūrdır Ḥācezāde (26)birinden kitāb-ı Saḥiḥ-i Buhāri oḳumışdır ve fıḳha der-Müştemil'ül-Aḥkām adlu bir latīf kitāb yazmışdur Edirnede vefāt itdi (27)ṣarı Yaʿḳūb fāżıl mütebaḥḥir ve ṣalaḥla muttaṣıf ve müştehir olup baʿżı te'lifātı vardur ḥacca varup Mışır ulemāsıyla baḥs itdi (28)ḥażret-i resūl ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellemi vākıʿasında görüp yā resulullah li-haremi'il-ʿülemā mesmūmete femin şemmeha

maraż ve min eklüha (29)māte diyü sizden menḳuldür böyle midir didikde resūlullah ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem yā Yaʿḳūb ḳul'il-ḥaram'ül-ʿulemā semūm (30)diyü buyurmuşlardır Ḳara Yaʿḳūb Ḳaramanda Nigdedendir ʿulūm-u celīle-i taḥṣīl tekmīl idüp muṣahebe şerḥ ve hedāyeya ḥāşiye yazup (31)Mışır ve Şāma daḫı varmışdur Sūfī Bāyezid fāżıl kāmil ve ʿārif ʿāḳıl olmaġın Yıldırım Bāyezid Ḫan bunı Sulṭān Muḥammede ḥāce

[341a]

(1)idüp sancaġa bile gidüp baʿde şehzāde bunı Timurlenk Kütahiyyede iken ilçilikle göndermişdir faẓlullah ʿālim ʿāmil faḳih (2)kāmil olup Sulṭān Muḥammed zamānında Gekbüze ḳaḍısı idi Muḥammed bin Süleymān ki metn-i ḳafiye dersine müdāvim olmaġın Muḥyiddin (3)Ḳafiyeci dimekle meşhūr idi vilāyet-i Ḳaraside Berġama şehrindendir Rumda taḥṣil idüp baʿde ʿAcem ve Tatara gidüp kibār-ı ʿulemā-i Rum (4)ve ġayrıdan Moŋlā Fenāri ve İbn-i Melik Bezzāri ve niçelerden oḳıyup naḳliyyātda ḫuṣūṣan ʿaḳliyyātda baḥr-ı muḥīt zuḫḫār ve eber pürbār dürerbār (5)oldı baʿde Mışıra varup Şeyḫ Celāleddīn Suyūti bundan on dört yıl oḳıyup ʿilm ve faẓl ve ṣalāḥ evṣāfın ḥadden birūn (6)medḥ idüp muhniḳırāt ve resāilden bī-ḥad müellifātı var idi sekiz yüz yetmiş ṭoḳuzda ṭoksān bir yaşında Mışırda vefāt itdi (7)faṣıl merḥūm pādişāh zamānında olan kibār-ı meşāhir-i meşāyiḫ bunlar idi ki Şeyḫ ʿAbdullatīf Ḳudsī ehl-i velāyet ṣāḥib-i kerāmāt (8)ʿazīz idi evvelā Ḳudüs-ü Şerīfde taḥṣīl ve tekmīl-i ʿulūm idüp baʿde ʿAceme gidüp Şeyḫ Zeyneddīn Ḫāfi ḥażretlerinden tekmīl-i ṭarīk idüp (9)irşāda icāzetle Burusaya gelüp anda vefāt itdi Şeyḫ ʿAbdürraḥīm Merzifonī Mışıra gidüp anda Şeyḫ Zeyneddīn Ḫāfīye buluşup (10)tekmīl-i tariḳāt idüp irşāda icāzetle vaṭanına gelüp anda vefāt itdi ḥadden birūn kerāmātı ẓuhūr itmişdi ʿāşıḳāne ilāhi iş'ārı (11)vardur Şeyḫ Pīr İlyās Amāsī Amasiyye nevāḥisindendir zamānında faẓılla meşhūr ʿulemādan olup Timur Ruma geldikde anuŋ irāmıyla (12)Şirvāna gidüp baʿżı meşāyiḫden tekmīl-i ṭarīḳat idüp ḥayli müddetden soŋra icāzetle ḫullesine gelüp şeyḫiniŋ vefātın işitdikde irşāda (13)başlayup baʿde zamān vefāt itdikde meyyītini teneşir taḥtasıyla bir suffa üzerine ḳoyup egri olmaġla taḥta daḫı egledikde meyyīt taḥta (14)eliyle yapışup ṭutduġını baʿżı ḫalk gördiler Şeyḫ Zekeriyyayı Ḫalvetī Pīr İlyās mürīdlerindendir pīr vefātında mürīdleri ḳāimmaḳām (15)kim olur diyü ḥalvetlerinde iken mezbūr Zekeriyyaya olmaġla işāret-i ilāhiye olmaġın buŋa biʿat itdiler maʿārif-i ʿaẓīme ve mücāhede ehli (16)ʿazīz idi Şeyḫ Abdurraḫman Çelebī ibn-i Moŋlā Ḥusāmeddīn Gümişlü oġlı dirler idi vālidesi Pīr İlyās ḳızı kendü Şeyḫ

(17)Zekeriyya mürīdi olup anuŋ yerine geçdi ʿilm-i taʿbīrde māhir olup ʿāşıḳāne ilāhī işʿārı vardur muḥliş-i ḥusāmi idi Şeyḫ Şecāeddīn (18)Ḳaramanī Şeyḫ Ḫāmid Ḳayşerīden tekmīl-i ṭarīḳat idüp ʿārif-i billah idi Şeyḫ Muẓaffereddīn Larendevī bu daḫı Şeyḫ Ḫāmid yanında ehl-i (19)maḳāmāt kerāmāt oldı Şeyḫ İnce Bedreddīn Şeyḫ Ḥācı Bayrām Ḥażretlerinüŋ muḳārenetiyle maḳāmāt-ı ʿaliyye ve kerāmāt-ı seniyyeye irişdi (20)Şeyḫ Ḳızıl Bedreddīn bu daḫı Ḥācı Bayrām muḳārenetiyle maḳāmāt-ı ʿaliyye ve kerāmāta irişdi Şeyḫ Baba Dumūr Anḳaravī bu daḫı Ḫācı Bayrām (21)muḳārenetiyle vāṣılından oldı Şeyḫ Ṣalāḥaddīn Boluvī bu daḫı Ḫācı Bayrām muḳārenetiyle vāṣılından oldı Şeyḫ Muṣliḥiddīn (22)Ḫalīfe bu daḫı Ḫācı Bayrām muḳārenetiyle vāṣılından ve mürşīdinden oldı Şeyḫ Ömer Dede Berūsevī bu daḫı Ḫācı Bayrām muḳārenetiyle (23)vāṣılından oldı Şeyḫ Lüṭfullāh İsfendiyār Beg neslinden olup ümerādan iken Ḫācı Bayrām muḳārenetiyle vāṣılından olup ḥażret-i (24)Şeyḫ Butī Balıkesrīde Ḫalīfe naṣb itdi naẓm bunlar oldı muḳtedāyı ehl-i dīn raḥmetullāhī ʿaleyhim ecmaʿīn (25)bāb-ı sādis der-aḥvāl-i Sulṭān Murād s̲āni ibn-i Sulṭān Muḥammed Ḫan ʿaleyhim'ür-raḥmetü ve'l-ġufrān naẓm Ḫüsrev Ġāzi (26)muʿizzud-devle ṣāḥib-i ʿadl-ü dād āfitāb evc burc-u salṭanat Sulṭān Murād velādeteş fī 806 sene cülūseş fī 824 sene müddet-i (27)salṭaneteş der ḳalʿa-i Ulā 23 sene müddet-i ferāġeteş 1 sene müddet-i salṭaneteş der defʿa-i s̲āniye sene 7 ömüreş 49 sene vefāteş der-Edirne (28)fī 855 sene on sekiz yaşında taḫta geçüp yigirmi üç yıldan soŋra on iki yaşında olan oġlı Sulṭān Muḥammed ḥüsn-i iḫtiyārıyla (29)ferāġat idüp bir yıldan soŋra pādişāh bir oġlancıḳdır diyü cemʿi küffār ḥareket itmegin şehzāde pederini getürüp küffāra cenk (30)ve ġalebeden soŋra şehzāde rıżāsıyla taḫta geçürilüp yedi yıldan soŋra maraż sadāʿından vefāt itdi (31)faṣl der-zikr-i şehzādegān ve vüzerā ve begler begiyān evvelā şehzādegān Sulṭān ʿAlāeddīn sekiz yüz ḳırḳ üçde ikinci birāderi Sulṭān Muḥammed ile bile sünnet

[342b]

(1)olup baʿde Amasiyye sancaġı virilüp anda iken sekiz yüz ḳırḳ altıda pādişāh Ḳaramanoġlınuŋ üzerine ʿasker çekdikde (2)emr-i pādişāh ile bu daḫı sancaġından ʿaskeriyle gelüp sefer-i aḫirinde icāzetle sancaġına vardıḳda yine bu yılda vefāt itdi (3)Sulṭān Muḥammed Ḫandır ki pādişāh olmaġın aḥvāli aşaġıda gelür Sulṭān Aḥmed Amasiyyede vefāt idüp meyyīti Burusaya (4)getürildi Sulṭān Ḥasan Sulṭān Orḫan bu iki Edirnede sancaġa çıḳmadan vefāt itdiler Küçük Aḥmed (5)pederi vefātında daḫı sarāyda olmaġın boġdurılup pederi tābutıyla Burusaya gönderilüp anda defn olındılar

s̲āniyen vüzerā (6)ve begler begleri bunlar idi ki vezīr-i aʿẓām İbrāhim Paşā ibn-i ʿAli Paşā ibn-i Ḫalīl Paşā pederi ve ceddi daḫı sābıḳan āl-i Os̲mān (7)vezīr-i aʿẓām idiler vezīr-i s̲āni Ḥācı ʿIvaż Paşā ḥıyānet töhmetiyle ḳatl olınmışdur. vezīr Bāyezid Paşā Düzmece Muṣṭafa (8)bunı şehīd itdi vezīr İsḥāk Paşā vezīr Ṣaruca Paşā vezīr Ḫādım Şehābeddīn Paşā vezīr Umūr Paşā veled (9)Timur Paşā baʿde ʿazl olınup Ṣaruḫan sancaġı virildi Sinan Paşā mīr-i mirān Rumili Ḳaraca Paşā mīr-i mirān Anaṭolı (10)Varna ġazāsında şehīd oldı Ḫamza Beg mīr-i mirān Anaṭolı Becāy Oruc Paşā vezīr-i aʿzām Ḫalīl Paşā veled İbrāhim Paşā (11)pederi vefātında ḳadıʿasker iken yerine geçürildi Şahin Paşā mīr-i mirān Rumili Ḳāsım Paşā mir-i miran Rumili (12)Dāvūd Paşā mīr-i mirān Rumili Zaġnos Paşā ve begler begi oġuz oġlı faṣıl merhūmuŋ zamānında feṭḥ olınan ḳalʿa (13)ve żabṭ olınan vilāyetler bunlardur ki Anaṭolıda żabṭ-ı vilāyet-i Menteşā feṭḥ-i vilāyet-i İzmir feṭḥ-i vilāyet-i Aydın ili feṭḥ-i vilāyet-i (14)Ṣaruḫan feṭḥ-i vilāyet-i Ḫamīd ili ek̲ser tevāriḫde bu üç vilāyet yazılmayup baʿżında yazılmışdır feṭḥ-i ḳalʿa-i Alaca ḥiṣār ki pāy-ı taḫt (15)memleket-i Las der-vilāyet-i Rumili ḳalʿa-i Ḳoca Ḳayası der-Anaṭolı vilāyet-i Canik żabṭ-ı vilāyet-i Kirmān der-Anaṭolı (16)feṭḥ-i vilāyet-i Can ovası ḳalʿa-i Gögercinlik der-vilāyet-i Las daḫı niçe ḳıla‘ ḳalʿa-i Atina ḳalʿa-i Selanik der-Rumili ḳalʿa-i (17)Aḳşehir ḳalʿa-i Ḳonya ḳalʿa-i Begşehri der-Anaṭolı ḳalʿa-i tevābirde der-Rumili ḳalʿa-i Samandıra ḳalʿa-i Germiye Mora (18)ve sāir ḳıla‘ Cezīre-i Mora ḳalʿa-i Akḥiṣār ḳalʿa-i Ḳocacıḳ der-vilāyet-i Arnavud ḳalʿa-i Ballubadra faṣıl der-keyfiyyet feṭḥ ü żabṭ (19)bilād-ı mezbūre ve muʿaẓẓamāt-ı veḳāyiʿ zamān-ı salṭanat tedbīr-i evvelā taḫta geçdikde İzmir oġlı ve baʿżı mülūk-ı eṭrāf ḥayātına başlamaġın (20)her birine tevāzüşnāmeler ve ḳāḫir cāmeler gönderüp fitne-i teskīn ve etfā-i ateşgīn itdi emr-i ʿaẓīm yine sene-i cülūsda (21)Selanikde bir kimesne naẓm māl-ı ḥulyā çoḳ kişi şād ider fikr-i bāṭıl adamı gümrāh ider mefhūmınca Timur muḥārebesinde (22)ġāyib olan Muṣṭafa Çelebī ibn-i Bāyezid Ḫan benim diyü istiḫḳāk-ı salṭanatla ḥurūc idüp vāfir eşḳıya uydırup Ornus (23)oġulları tābiʿ olup Siroza gelüp ehl-i ḳalʿa ḥiṣārı teslīm idüp İzmir oġlı Cüneyd Beg daḫı tevābiʿiyle varup (24)vezīr oldıġı işidildikde pādişāh Bāyezid Paşāyı gönderüp o daḫı Rumiline geçüp Düzme Muṣṭafanuŋ kesret (25) ʿaskerin işitdikde bir ḥīle ve tedbīr fikriyle ḳaçup Düzmeye varup o daḫı buŋa vezāret virüp baʿde ḥīle içün (26)geldügini ferāsetle bilüp şehīd itdi baʿde Cüneyd tedbīrile Rumiliniŋ yayasını müsellem idüp baʿżını baʿżına ḫarçlıḳcı idüp (27)ellişer aḳçe virüp anlara Eşkinci diyü ad ḳomaḳ iḥdās idüp ve daḫı ḥadden ziyāde piyāde

ġarb-ı cem‘ idüp Rumiliniŋ [28]umūmen aḳıncıların ve anlaruŋ bellücelerin ya‘ni bölük başların getürüp bī-ḥad ‘askerle Gelibolıdan geçüp Miḥaliç ovasına ḳonup [29]pādişāh bunı işidüp böyle bī-ḥad ‘asker e̲siriyle gelen limuḥarriruhu ḫasmına arslān gibi varıcı nār-ı ṭuġyān marcı ol Ḫāricī ile [30]muḳābele müşkil olmaġın maġmum şikeste dil olup ḥażret-i Emir sulṭāna varup ol daḫı du‘ā ve nuṣret-i āl-i O̲smānī ḥaḳdan ricā [31]idüp cānib-i ġayb bī-‘ayb müzeyyel’il-reybden beşāretle işāret olınmaġın pādişāha ḳılıç ḳuşadup taḳviyyet ve tesliyet ile

[342a]

[1]göndermegin Ulubad ırmāġına varup köprisin kesüp anda çadırlar ḳuruldı İbrāhim Paşā ve ‘Ivaz Paşā ilḥāḳ olınan [2]Umūra ve Oruç ve ‘Ali nām vezīrler ki Timurṭaş oġullarıdır bunlaruŋ ilḳāsıyla sābıḳan Toḳata ḥabs olınān Miḥāloġlı Muḥammed Begi [3]Rumili begleriyle āşinādur diyü anlara naṣiḥat içün çaġırdup bu e̲snāda Düzme Muṣṭafa te’sir du‘a-i ḥażret-i Emir ile [4]bilā-sebeb burnı ḳanayup üç gün üç gice diŋmeyüp zebūn olmaġın cenk idemeyüp Muḥammed Beg gelüp ırmāḳ kenārında ḳarşudaki [5]Rumili Beglerini bre terk-i Ṭurḫan bre Külme oġlı bre Ornus oġulları diyü çaġırup geldiklerinde pādişāhuŋız ṭururken [6]bir yalancı nikbetiye uymaḳ erlik midir niçün böyle itdiŋüz diyüp naṣiḥat te’sīr idüp ba‘de Düzme pādişāhı şebḫūn itdirmegiçün [7]köprinüŋ yuḳarı başından beş biŋ atlu ve piyāde gönderüp pādişāh ḫaber alup sābıḳan bekci ḳonan beşyüz yeŋiçerīden ġayrı iki biŋ [8]atlu gönderüp Düzme ‘askeri gice ṣudan geçdikde O̲smānīler anlaruŋ kimin ḳırup ek̲serin ṭutup irtesi orduda başcı dükḳanında [9]iki ‘azeb bir pişmiş başa ṣatıldı bu ḥālde ‘Ivaz Paşā Düzmeye ḥīle içün muḥabbet nāme gönderüp ḥaḳīḳatde pādişāhım yanuŋda [10]olan begleriŋ saŋa ḥıyāneti vardur ġāfil olma diyü yazup Timurṭaş oġulları daḫı Cüneyd Bege ḫaber gönderüp sen müstaḳil pādişāh iken [11]bir Ḫāricīniŋ vezāretine tenezzül eylemek revāmıdır pādişāh anuŋ begleriyle ittifāḳ itdikleri ki filān gice şebḫūn varup begleri [12]anı ṭutup ele vireler pes erkenden ḳaçup pādişāha tābi‘ olasın diyü yazmagın Düzme ile Cüneyd ḫayretde iken ma‘hūd [13]olan gicede ‘Ivaz Paşā ‘askeriyle ırmāḳdan geçüp ṭabıl ṣurnā çalarak vardıḳda Cüneyd Beg Aydın vilāyetine gidüp [14]Düzme daḫı birḳaç atlu ile ḳaçup Gelibolıya geçüp olanca gemileri ḳaraya çekdirüp āletlerin ṣaḳlayup bu ṭarafda Düzmenüŋ [15]ḫazīnesin ‘Ivaz Paşā żabṭ idüp beglere istimālat virüp nehir üstüne köpri ḳurdırup irtesi pādişāh geçüp begler [16]kefen ber-gerdān idüp i‘ti̲zār ve istiġfār itdiklerinde ‘afv olınup ba‘de pādişāh ‘acele ile deryā kenārına varup gemi [17]bulmadıḳda Gelibolıda bir kimesneye bir

yüzgeç kimesne ile mektūb gönderüp ‘āḳıbet bir Frenk gemisi bulunup gemici ile beş biŋ altuna [18]ḳavl idüp gice ḫafiyye gidüp aŋa sokduġı mertebe ‘asker ḳoyup ḳarşuya vardıḳlarında ḥişār bekçileriyle savaşup birḳaç gemi [19]alup getürüp şāh ve cümle sipāh geçüp düzme bunı işitdikde Edirneye ḳaçup pādişāh anuŋ ardınca gidüp Düzme [20]ḳaçup ba‘żı şehirler dolaşup ardınca ‘asker gidüp ‘āḳıbet yanında olan sipāhiler anı ṭutup teslīm itmegin ḳayd-bendle [21]getürilüp Edirne ḥişārınuŋ burcunda salb ve vücūdun ‘ālemden selb itdiler hemīşe düşmen-i Osmāniyān ola maḳhūr bu ḳıṣṣa [22]sekiz yüz yigirmi beşde vāki‘ oldı limuḥarriruhu mufliḥ olmaz ehl-i fesād ve fesād dā’imā miḥnet çeker bulmaz murād ḫalk arasında [23]ḳati mezmūm olur ‘āḳıbet bulur cezā ma‘dūm olur baġı birāder pādişāh Düzme Muṣṭafa def‘ine meşgūl iken pādişāhuŋ [24]küçük birāderi olan Ḥamīd Begi Muṣṭafa Çelebī Germiyān oġlı ve Ḳaramanoġlı ‘asker virmegin Burusaya gelüp şehir ḫalḳı ḳal‘ayı [25]ḳapayup pādişāha ‘işyān idemeziz niçe müddet muḥāṣara itseŋüz feṯḥ idemezsiz hemān bir feṯḥ-i asān yere buyuruŋ diyü yüz pāre [26]ḳumaşla ilçi gönderüp İzniḳe varup muḥāṣara idüp pādişāh Düzme ile müttefiḳ idi diyü tekvüre [27]ḳaḳıyup İstanbulı muḥāṣarada iken işidüp İznik żābıtına ḳal‘a viresiŋki bu esnāda ‘ale’l-ġafle varmaḳ üzreyim diyü [28]ve Muṣṭafa Lalası İlyās Bege seni Anaṭolı begler begisi ideyim diyü mektūblar göndermegin żābıtı ḳal‘ayı emānla virüp Lala daḫı [29]Muṣṭafayı şehirde ‘īş ü ‘işrete ve tedbīrden ġaflete düşürüp ẓāhiran dīvānlar sürüp manṣıblar tımarlar virüp Germiyān oġlı [30]ve Ḳaramanoġlı Begleri lalanuŋ Muṣṭafaya ḥayātını ferāsetle bilüp Muṣṭafayı alup gitmege ebrām idüp lākin naẓm ḳażā evvel kend-çeşm [31]göz pes ana ki bir ḫurde-mend efkend-ruz mefhūmınca Muṣṭafa la‘l ‘İsā ile sūbḥ-u mesā geçürüp pādişāh Rumili muḥāfaẓasına iki

[343b]

[1]serdār gönderüp kendüsi İznīke vardıḳda Lala Muṣṭafa ṭutup getürmegin boġdırılup pederi yanına defn olınmaġa Burusaya [2]gönderildi fī 826 sene gussa-i vüzerā çoġalmaġın pādişāh Umur Paşāyı Germiyān oġlına ilçi gönderüp Oruc Paşāya Begler Beginüŋ [3]ve anuŋ birāderi ‘Ali Paşāya Ṣaruḫan sancaġın ve kendü Lalası Yörgüç Paşāya Amasiyye sancaġın virüp vüzerātda hemān İbrāhim Paşā [4]ve ‘Ivaz ḳıldı ġalebe pādişāh Burusada iken İsfendiyār Ṭaraḳlı Borlıyı muḥāṣara itdügi işidilmegin pādişāh yüriyüp [5]Bolıya yaḳlaşdıḳda İsfendiyār ‘askerinüŋ niçeleri anuŋ oġlı Ḳāsım ḳadīmden pādişāh yanında olmaġın gelüp tābi‘ olup [6]pādişāh Bolıya geldikde İsfendiyār muḥkem cenk idüp ‘āḳıbet ‘asker maġlūb ve rūy-i teveccühleri maḳlūb

olup kendüsi (7)kendüsi daḫı Osmānīlerden bir şimşīr ḍarbıyla mecruḥ olmaġın ḳaçup sınup ḳal‘asına girüp cerāḥatden ḳulaġı ṣaġır oldı (8)memleketlerinüñ ekserini Osmānīler żabṭ itdikde İsfendiyār pādişāha i‘tizārnāme yazup ve oġlı Murād Begi gönderüp her seferde (9)ḳādir oldıḳça mu‘āvenet ve hizmet ve ḳızını pādişāha tezvīce ‘ahd itmegin naẓm eyle nādim düşmenin özrin ḳabūl def‘ine sa‘y (10)eyleyüp olma melül mefhūmınca cürmini ‘afv idüp Burusaya geldikde a‘da ġamzıyla müttehim olan ‘Ivaz Paşā divāne cebe ile (11)geldügi yoḳlanup vāki‘ çıḳdıḳda gözlerine ḳızmış mil çekildi tesḫīr pādişāh İsfendiyār def‘ine meşġūl iken Eflaḳ (12)Begi Memālik-i İslāmiyyeye ta‘arruż itdügi işidildikde muḥāfaẓada olan Firūz Bege eṭrāfdaki beglerle Eflaḳa aḳın itmege (13)ḫaber göndermegin anlar daḫı ilġār ile varup vāfir kāfir ḳırup ba‘de pādişāh Edirne ṭarafına varduġını Eflaḳ Begi işidüp (14)vāfir hediyye ile gelüp iki yıllıḳ ḫarācın teslīm idüp iki oġlını daḫı rehin virdi ve işbu yıldaki sekiz yüz yigirmi yedide (15)vilāyet-i Arnavud kāfiri daḫı tuġyān itmegin Ornus Beg oġlı ‘İsā Beg ġāretiçün vāfir ‘askerle gönderildi sūr-u (16)hümāyūn sekiz yüz yigirmi sekizde pādişāh Burusaya gelüp dügün tedārikin görüp muḳaddemā niḳaḥlanduġı İsfendiyār Begüñ (17)ḳızını getürmeġe ‘asker ve begler ile ḥādimler ve ḫatunlar ve Germiyān oġlı Ya‘ḳūb Begüñ ḫatunı ki pādişāh aña şāh ana dirdi bī-ḥad (18)tuḥaf ve hedāya ile gönderüp İsfendiyār daḫı bunlara ‘aẓīm ri‘āyetler ve ‘āli dügün idüp bī-ḥad cihāz ile ḳızını taḫt-ı revān (19)gönderüp kendü daḫı vāfir adamlar ḳoşdı Burusaya geldikde pādişāh kendünüñ üç hemşīresin daḫı birini kendü yanında (20)olan İsfendiyāruñ oġlı Ḳāsım Bege birini Anaṭolı Begler Begisi Ḳaraca Paşāya birini İbrāhim Paşā oġlı Maḥmūd Çelebīye (21)virüp cümlesiçün bir ‘aẓīm dügün idüp ‘ulemā ve meşāyiḫe żiyāfetler ve iḥsānlar ve saz ü söz servir ferāvānlar itdirdi naẓm (22)hemīşe der ki Osmānīyān çünin bādā ze-şādı dilşān düşmenān ḫazīn bādā ḳıṣṣa vilāyet-i Menteşe ḥakimi Ya‘ḳūb Beg ibn-i Menteşe (23)vefāt idüp İlyās ve Maḥmūd nām oġulları ḳalup ba‘de zamān Maḥmūd vefāt idüp İlyās müstaḳil oldıḳda Üveys ve Aḥmed nām (24)oġulları ḳalup oġullarını pādişāha ḥulūṣun te’kīd içün rehin gönderüp sekiz yüz yigirmi ṭoḳuzda İlyās daḫı vefāt itdikde (25)Üveysle Aḥmed pādişāhuñ ri‘āyetiyle ġayr-ı ḳāni‘ ve salṭanat abā ve ecdādlarına ṭāmi‘ olmaġın ḳaçmaḳ dilediklerinde Toḳat ḳal‘asına (26)ḥabse gönderip Menteşe begligini Belban Paşāya virildi Üveys Aḥmed iki yıldan soŋra bir ḥīle ile ḳaçup Aḥmed Begin Diyārbekire (27)ba‘de ‘Aceme gidüp na-bedīd oldı Üveys ḳaçmaġa ḳādir olmayup ḫayretle gezerken ṭutılup dīzdār ile ḳatl olındı ḳıṣṣa sekiz yüz (28)yigirmi ṭoḳuzda vilāyet-i

Aydın Begi Yaḫşi Beg pādişāha ḫāīn olan İzmir oġlı Cüneyd Begle dā'imā ṣavaşup Cüneyd rūbahkid (29)Yaḫşi Begüŋ birāderini ḥīle ile ṣaydubi tereddüd ve muṭal ḳatl itdikde pādişāh Anaṭolı Begler Begisi Oruc Paşāyı üzerine gönderüp (30)Cüneyd ḳorḳup ḳal'asına girüp paşā ol eṭrāfıŋ ḳariyyelerin tımar üleşdirip döndikde Cüneyd tekrār fesādlar (31)itmegin Oruc Paşā vefāt idüp yerine olan Ḫamza Paşā daḫı gönderilmegin ṣavaşılup Cüneydiŋ oġlı Ḳurt Ḥasan Osmānīleriŋ

[343a]

(1)bir ḳolını soyup ḳovalarken baḳiyye-i Osmānīyān Cüneydi soyup ḳal'asına ḳaçup naẓm ḳurt içün kim sayd içün hemīşe bile bi'ż-żarūre (2)virir boġāzdan ele mefhūmınca Ḳurt Ḥasan baḳiyye-i Osmānīyāna żarar ḳaṣdıyla tutıldı naẓm şecā'at nāfi' olmaz olmasa ger-devlet asārı (3)şeḳavet ehlini itmez ḫalāṣ a'vān ve enṣārı neşīr ba'd Ḥasanı ḳal'a yanına iletüp pādişāha iṭā'at teklīf olındıḳda Cüneyd 'inād (4)idüp bir gün ḥiṣārdan ḳırḳ nefer atlu ile 'ale'l-ġafle çıḳup ṣaflar yarup Ḳaramanoġlına mu'āvenet ṭalebine varup pādişāh (5)ḫavfından yüz virmeyüp yasla dönüp gelüp yine saflar yarup ḳal'asına girüp muḥāṣara uzandıḳda ehl-i ḳal'a her vecihle muzāyıkdan (6)ḫasta olmaġın bi'l-żarūre emānla ṭaşra çıḳdıḳda Yaḫşī Beg birāderinüŋ intiḳāmı içün limuḥarriruhu düşmeniŋden fırṣatı fevt eyleme (7)nādim olup düşmeyesin tagıma mefhūmınca Ḳurt Ḥasanı soŋra pederini ḳoyun gibi boġazlayup başlarını ḥiṣāra ḳarşu (8)dikmegin ehl-i ḥiṣār ḳapuyı açup ḳal'a teslīm itdiler ḳıṣṣa Eflaḳ kāfiri serḥad ümerāsından Paşāyı ḥabs itdügini pādişāh (9)işidüp sekiz yüz otuzda Rumiline geçüp Felibeye geldikde Teke oġlı Osmān Çelebī Ḳaramanoġlı ittifāḳıyla Adalya ḥiṣārını (10)muḥāṣara itdügini işitmegin Rumili Begler Begisi Sinan Paşāyı Las vilāyetine gönderip pādişāh kendüsi ḳanḳı cānibe varmaġa (11)żarūreten ziyāde olursa aŋa gitmegiçün ḫaber ẓuhūruna tevḳıf idüp Paşā bī-ḥad 'askerle varup taḥtgāh vilāyet-i Las olan (12)Alaca ḥiṣārı feth ve kiliselerin mescid ve cāmi' ve ekşer vilāyet-i Lası dār-ı İslām idüp emr-i pādişāhī ile mürīdiŋ anı żabta (13)sancak begi gönderilüp mezīd daḫı dem-bedem fetiḥler itmek üzre oldı o cānibde Osmān Çelebī pādişāh ḫavfından Ḳaramanoġlına (14)varup anuŋ mu'āvenetiyle vilāyet-i Tekeden 'asker cem' idüp Adalyayı almaġa 'azm idüp gelmege yaḳlaşdıḳda Ḳaraman oġlunıŋ (15)gelmesine ḳatlanup bu eyyāmda ḫasta olup Adalya Begi İlgār ile bölük göndermegin varup Osmānı ḳatl ve hemşīresin emvāl-i ġanīmetle (16)getürdiler ḳıṣṣa Ḳaramanoġlı Muḥammed Beg ki niçe kerre ele gelüp ḳoyuvirilüp Osmānīyāna ḥıyānet ve memleketlerin ġāretden ḥāli degildi ḥālā gelüp (17)Adalyayı yedi ay bir ṭarafdan üç ay

bir ṭarafdan ṭoplar ḳurup dögüp muḥāṣara uzadındıḳda iza ḥāne ecl'ül-ba'īr ḥām ḥavlü'l-(18)birü mefhūmınca bir gün bir alaca ata binüp ḥişāruŋ ne ṭarafından yüriyiş ḳabildir diyü gezüp baḳarken ḳal'adan bir ṭopcu bunı nişānlayup (19)atdıḳda ṭop ṭaşı birini at üstünden ḳapup ḫarde ḥaşḥāş idüp 'askeri ṭaġılup büyük oġlı İbrāhim Beg meyyītini (20)alup vilāyetine ḳaçup diger oġlı 'Ali Beg ḥişāra girüp Adalya Begi Ḥamza Beg ṭaşra çıkup alaca atı boş gezerken görüp (21)Ḳaramanīleriŋ mallarını alup ol ṭop ṭaşını 'ibretiçün zincirle ḳal'a ḳapusuna asdılar naẓm şifālı ki kīn bā-pelenk averd (22)serhu-beş rāz yer seng avird çera merd 'āḳil setizd çenan ki āḫir şod 'aciza zer düşmenān Ḥamza Beg 'Ali Begi (23)māl-ı ġanīmetle pādişāha gönderip o daḫı buŋa Teke ili sancaġın ve muraṣṣa' ḳılıç ve mükemmel raḥnıyla bir at gönderip sābıḳan ṭutılan (24)Teke oġlı hemşīresin daḫı niḳāh itmek üzre buyurdı 'Ali Bege daḫı vāfir iḥsānlar ve hemşīrlerinden birini ve Ṣofya (25)sancaġın virüp āḫir ömrine dek ṣafā ile geçindi o cānibde İbrāhim Beg pederinüŋ meyyītini Ḳonyaya iletdikde ammīsi taḫta (26)geçmiş bulınup ikisi niçe def'a mücādele ve muḳātele idüp āḳıbet İbrāhim birāderi 'İsā ile pādişāha gelüp bu daḫı (27)her birine birer hemşīresin virüp 'İsā Bege Rumilinde sancaḳ İbrāhime Ḳaraman salṭanatın virüp ḳılıç ḳuşadup 'asker (28)ḳoşup 'ahd ü peymānla gönderüp vardıḳda ammīsi elinden taḫtı ḳurtarup pederi ġaṣb itdügi vilāyet-i ḥamīd ḳal 'aların ḳal'a-i (29)oḳluḳ żamīmesiyle pādişāha virdi ḳıṣṣa Türkmenden Ḳızıl Ḳoca oġulları dimekle ma'ruf dört ḫarāmī Amasiyye ve Toḳad (30)eṭrāfını ġāret idüp ḥamāmlardan 'avrat daḫı çekerlerdi Amasiyye Begi Yörgüç Paşā müdebbir-i ḳāmil olmaġın pādişāh aġzından (31)bunlara şecā'atiŋüz işidüp ḥaḳḳınızda iḥsānım ẓuhūruna sebeb olmaġiçün buyırdım ki feṯḥ-i vilāyet-i Canik sipāriş

[344b]

(1)olınan Lalam Yörgüç Paşā ile bile gidüp hiẕmet āḫirinde artuḳ abād size tımar ve cāy ḳarār olsun diyü çāvuşla bir emir (2)ve birer ḳaftān ve ba'żı hedāyā ve kendüden daḫı başḳa mektūb ve hedāyā ve ilçi gönderip anlar daḫı n'ola diyüp dört yüz nefer Türkmen cem' (3)idüp lākin paşāya vardıḳda fırṣat düşerse ḥamle idüp ḳılıc üşürüp pādişāhdan 'asker ḳılıncı ol ḳal'aları żabṭ idesiz (4)diyü söyleşüp paşāya geldikde ferāsetle Türkmenlaruŋ ḫānişlerin aŋlayup Amasiyyede ta'arruz idüp oġlı Ḫıżır Begi (5)ḳarşu gönderüp Amasiyyeye geldiklerinde a'lā evlere tevābi'lerini daḫı sipāhīler evlerine ḳondırup ri'āyetler idüp (6)her gün Ḫıżır Beg anlara varup yüzlerine gülüp bir gice cümlesi mestāne uyurken mezbūr paşā Ḳoca oġulların ḳatl idüp (7)yoldaşların

daḫı bağlayup bir maġāraya ḳoyup içine ateş yakup ḳapusın ḳapayup içerüde tütenden cümlesi helāk olup ba‘de (8)paşā ilġarlarla Türkmenlaruŋ meskeni olan Çorumlu ṣaḥrāsına varup cümlesin ḳırup ehlü ‘iyālleri eṭrāfa ṭaġılup dilencilik (9)itmege gitdiler ‘asker ġāyet ṭoyum olup bir ḳoyun bir aḳçeye ṣatıldı ba‘de paşā Türkmen getürene bir ḫıl‘at diyü çaġırtmaġın bu ṭarīkle (10)çoḳ kimesne helāk idüp bundan soŋra vilāyet-i Rumda Türkmen belürmedi ‘ibret bir haftadan soŋra bir ḫatun teferrü‘atla maġāra ḳapusını (11)açdırup oġlınu yoḳladıḳda birḳaç adam altında mevte ḳırup ṣāġ bulınup bī-günāh olmaġın ḳudret-i ḥaḳla ḫalās oldı ḳıṣṣa vilāyet-i (12)Amasiyyede Ḳoca Ḳayası ḥiṣārınuŋ pādişāhı Ḥaydar Beg nām pīr ḳal‘ası ġāyet ṣa‘ab ve bülend ve güh-demāvend mānend olup içine yüz yıllıḳ (13)zaḫire ḳomaġın kimesneye serfirü itmeyüp Ḳāṣım adlu oġlınu gāhi tecessüs-ü aḥvāl içün melük-ü eṭrāfa gönderüp oġlı idügini bildirmeyüp (14)ġayrı kimesneyi göndermege i‘timād itmezdi Yörgüç Paşā bunı fetḥe çāre fikr idüp ‘āciz ḳaldıḳda Ḥaydarıŋ Ṭayfūr Çelebī nām mūṣāhibi (15)olup pādişāhdan va‘de iḥsānla tedrīcle uydırup ba ‘de anuŋ eliyle zaḫīre anbārına ateş urup yandıḳda Ḥaydarıŋ (16)ocaġı söyünüp şiddet-i ġamdan cānı göyünüp paşā ilgār ile vardıḳda Ḥaydar zahresizlikle muẓṭar olmaġın ḳal‘ayı teslīm (17)idüp pādişāh bunı işitdikde Ḥaydara oturaḳ a‘lā tımar virdi ḳıṣṣa sekiz yüz otuz birde Yörgüç Paşā vilāyet-i (18)Caniki almaġiçün ḥākimi olan Alparslān oġlı Ḥüseyin Beg üzerine ‘asker cem‘ine başlayup o daḫı işidüp ben asi (19)degilim diyü iḫtiyārıyla gelüp bulışduḳda paşā bunı zincīr ile pādişāha gönderüp ehl ü ‘iyālini Amasiyyeye getürüp ṣaḳlayup (20)pādişāh Ḥüseyini Burusada ḥabs idüp ba‘d-e zamān bekçiyi bağlayup kendüsi kemend ile inüp iḫżar olınmış ata binüp (21)ḳaçup iki yıldan soŋra iḫtiyārıyla pādişāha gelmegin ri‘āyet olınup Rumilinde sancaḳ virilüp ehl-ü ‘iyāli daḫı (22)getürdilüp teslīm olındı umūr Anaṭolı aḥvāli düzeldikde sene-i mezbūrda pādişāh Edirneye varup serḥad beglerinden (23)İsḥaḳ Bege vāfir ‘askerle Las vilāyetine aḳın emr idüp ol sene kendüsi Edirnede oturup aşaġıda beyān olınacaḳ (24)Ergene köprisin ve ḳaṣabasın yapdırup bu esnāda Germiyān oġlı Ya‘ḳūb Beg pīr-i muḫliṣ olmaġın Burusaya gelüp ehl-i (25)Burusa emr-i pādişāhiyle ḳarşulayup t‘aẓīm ile şehre getürüp Emir Sulṭāna buluşup mezārat-ı Osmānī ziyāret idüp (26)‘ulemā ve meşāyiḫ ve sādāt ve fuḳarāya in‘āmlar idüp ba‘de Edirneye gidüp bir ḳonaḳ ḳaldıḳda emr-i pādişāhile cümle (27)erḳān ve sipāh ḳarşulayup bir sarāya ḳondırup bī-ḥad samātlar çekilüp irtesi pādişāh raḥt ile bir ḫāṣ at gönderip zīnet (28)ve şevketle sarāya iledüp pādişāh küllī t‘aẓīm idüp ba‘de birḳaç gün müte‘addid żiyāfetler ve

muṣāhebetler idüp āḳıbet [29]kendüye ve tevābi‘ne iḥsānlar ve ri‘āyetler ile vilāyetine gönderilüp bir yıldan soŋra vefāt itdikde vaṣiyyet nāmesi üzre [30]vilāyetlerini pādişāh żabṭ idüp umūr Begüŋ oġlı Osmān Çelebīye sancaḳ virdi ba‘de Emir Sulṭān ile Rumīli [31]Begleri vilāyet-i Lasa varup bī-ḥad kāfir ḳırup vāfir ġanīmet alup vilāyet-i cān ovası ve ḳal‘ası gügercinlik ve daḫı niçe

[344a]

[1]ḳıla‘ fetḥ ve żabṭ olındıḳda ve Balaḳ oġlı pādişāha ve vüzerāya vāfir hedāyā ve tażarru‘nāmeler ile bir ḥüsna ḳızın daḫı pādişāha [2]virmek içün ilçi gönderüp ṣulḥ olındıḳda her ḫarāc vaḳtinde cem‘ine adamlar gönderilür oldı yine bu sene Bosna vilāyetine [3]aḳıncılar gönderilüp esīr getürilüp yine bu yolda vezīr-i a‘ẓam İbrāhim Paşā vefāt idüp oġlı Ḫalīl Paşā ḳadı‘asker [4]iken vezīr-i a‘ẓām oldı fetḫ küffārı Frenk ṭonanmāsı Selanige gelüp andan kāfirler ṭaşra çıkup ol eṭrāfda olan memālik-i [5]islāmiyye-i ġāret itdiklerinde pādişāh işidüp sekiz yüz otuz ikide ihtimām-ı tamām ile ‘asker cem‘ idüp varup [6]Selanigi ḳaradan muḥāṣara idüp deryādan daḫı dögmege gemiler getürüp lākin Venedik donanması mani‘ olup müddet-i muḥāṣara ḳırḳ [7]gün oldıḳda zümre-i ‘ukalā ġāziyān ḳıbleteyn tenfīl ricāsıyla yüriyişe temyīl buyurılsa zamān-ı ḳalilde fetḥ-i taḥṣil olurdı dimegin [8]şāh rūşen re’y telḳīn emriyle yaġma buyurup ‘asker ẓafer-i eser-i sa‘y vāfir ile yüriyüp ḥişāra ‘ālemler diküp fetḥ-i müyesser olmaġın [9]ehl-i ḳal‘anuŋ sergeşleri ḳatl bāḳīleri esīr olup müslümānlar şād ve ḫurrem ve ḥadden bīrūn muġtenim olup pādişāh şehri ta‘mīr [10]ve mesācid ve cevāmi‘le tenvīr idüp Vardar yeŋiçerīsinden ba‘żı aṣḥāb-ı mükenna‘ Selanige göçürüp ve ‘askerden daḫı isteyen ḳalsun [11]diyüp bu veciḥle şehri şenlidüp Edirneye geldi işbu senede Las oġlı mürd olup yerine Vilev oġlı geçdi ve Burusada [12]‘aẓīm ṭāun olup ḥażret-i Emir Sulṭān bir rivāyetde Moŋlā Fenāri daḫı ve pādişāhuŋ birāderlerinden gözlerine mil çekilen Yūsuf [13]Çelebī ve Maḥmūd Çelebī ve Emir Süleymān oġlı Orhān Beg ve gözlerine mil çekilen vezīr ma‘zūl ‘Ivaż Paşā ve niçe a‘yan bu senede vefāt [14]itdiler veḳāyi‘ Tebrīz pādişāhı Ḳara Ḳoyunlı Mirzā iskenderin Ḳara Yusūfuŋ üzerine ‘Acem şāhı Zeḥ Mirzā ibn-i Timurlenk niçe [15]kerre ‘asker çeküp varup lākin Timur vefātından soŋra evlād ve aḫfādı arasına düşen münāze‘at ve fitne iḳtiżasıyla dönüp [16]giderdi sekiz yüz otuz dörtde tekrār gelüp muḳābelede İskender ḳaçup Toḳada geldikde bahāra dek anda olmaġa [17]icāzetiçün pederim ceddiŋüz merhūmuŋ Timur şerrinden azadlusı idi diyü pādişāha nāme göndermegin pādişāh daḫı aŋa fāḫir ḫıl‘atlar [18]ve muraṣṣa‘ ḳılıc ve

müzeyyen raḫtlarla atlar ve niçe taḥtlar gönderüp o Canik ḥākimi Yörgüç Paşāya daḫı emr gönderdi ki mirzanuŋ ve tevābi'nüŋ (19)cemi' mühimmātların görüp küllī ri'āyetler ide pes ol daḫı biŋ kepenek iki biŋ çul ve torba ve sāīr mühimmāt ṭavār ve kendüye (20)ve tevābi'ne müstevfī zaḫīreler iḥżār ve teslīm idüp bahār geldikde şāh reḥ İskender ardınca gelemeyüp vilāyetlerin ġāret (21)ve envāi' ḫasāret idüp gitdi bu ṭarafda İskenderiŋ tevābi'i re'āyātı tālāmaġa başladıḳda pādişāh işidüp Anaṭolı Begler Begisini (22)'askerle gönderüp buyurdı ki ba'de't-tenbih İskender gitmezse rāh-ı edbāra icbār ideler muḳaddemā ḫaberleşüp o daḫı maḥcūb (23)olmaġın ḳalkup gidüp lākin uġradıḳları yerleri ġāret iderek gitdiler naẓm merd-i bed aṣlā i'timād itme bi-vefā ile (24)ittiḥād itme ḫūy-ı bed der-tabī'atı ki neşest terud na be-vaḳt merk ez dest sene-i mezbūrede küsuf küllī ḥattā yıldızlar görüniçek (25)ḳadar 'aẓīm ḳaraŋulık olup yine bu yılda ḳuyruḳlı yıldız ṭoġup ve ekser bilādda 'aẓīm ḳaḥt olup ba'żı tevāriḫde küsūf küllī (26)otuz altı senesinde diyü yazılmışdır meger mükerrer olmuş ola ġanīmet sekiz yüz otuz beşde Edirnede pādişāh Rumili Begler Begisini (27)vilāyet-i Arnavuda ġāretine göndermegin varup aḳın idüp vāfir kāfir ḳırup bī-ḥad esīr ve mālla dönüp geldiler hezīmet bir niyet (28)çarḫ birin rāmdār gehi iş ü nūş ve gehi Niş ḫār neş̲īr sekiz yüz otuz altıda pādişāh Engürise sefer ḳaṣd idüp muḳaddemā (29)tecessüs-ü aḥvāl vilāyet içün Ardanus oġlı 'Ali Paşāyı Rumili 'askeriyle gönderüp vardıḳda yaġma ve güzel esīrler alup vusūl-ü (30)yaġmāya meşġūllerken ḳral ṣāhib-i dalāl müslümānlara hücūm idüp kimini ḳatl ve kimini esīr idüp tama'-ı ḫām ile giriftār-ı rām oldılar (31)naẓm gāẓīmidir o kim çalışa ve cāh içün ġāzi odur ki sa'y ide ümerālar içün nuṣret eger deriki penended müsebbeb'ül-esbāb

[345b]

(1)deger deri bekşāyed müfettih'ül-ebvab sekiz yüz otuz yedide Ḫudāvendigār ḫayr-gār ġalebe-i küffārdan 'ār çeküp (2)bi'ẕ̲-ẕ̲āt sefer itmegi muḳarrer itdikde Ḳaramanoġlı İbrāhim Beg 'ahdi bozup Ḥamīdili Begini esīr ve ol vilāyeti żabṭ itdügin işitmegin (3)Edirnede oturmaḳ re'y olınup bu ḥalde Rumilinde küffār mülūk ittifāḳla hücūm idüp ibtidā Gögercinlik ḥiṣārına (4)varmaḳdadır diyü işidilmegin Rumili begler begisi Sinan Paşā muḥāfaẓa-i ḥiṣāra gönderüp yaklaşdıḳda ḳral anı (5)bī-ḥad 'asker ile ḳuşatmış diyü işidüp gice İlġār ile gidüp ale's-seḥer yüriyüp kāfirler şaşup güçleri üzülüp (6)cemi'yyetleri bozulup niçesi nehr-i Tunaya ġarḳ niçesi ateş-i tıġıyla ḫarḳ olmaġın ḳral pür-ḍelā hezār sa'yle Tunadan geçüp vilāetine (7)ḳaçup müslümānlar manṣūr ve mesrūr emvāl-i ġanīmet na-maḥṣur ile döndiler

tesḫīr pādişāh Saruca Paşāyı Edirne muḥāfaẓasında [8]ḳoyup Ḳaramanoġlı İbrāhim Begi te'dīb içün Burusaya varup 'asker cem' idüp yüriyüp Ḳaramanoġlı 'İsā Beg [9]Ẕülḳadiroġlı Süleymān Beg Ḳadı Burhāneddīn oġlı Zeynel'ābidin bile olup Aḳşehre vardıġı gün żabṭ idüp [10]ba'de Ḳonyaya varup muḥāṣara ittikde miftāhı virilmegin żabṭ idüp ba'de Yeŋişehri feṯḥ idüp vilāyet-i Ḳaramanuŋ [11]iç ilinden ġayrısın bi't-tamām tesḫīr idüp Ṭaşilini açmaġiçün baltacılar sürüp ba'żı yerleri yıkup Ḳaramanoġlı [12]ḫavfa düşüp 'ulemāsından bir 'ārif-i kāmili bu mefhūmda tażarru' nāme ile gönderdi ki naẓm şu bātu rumız bitürür kendü [13]meryālarını umarım guṣṣaya baturmaya ummān kerem beni ḫor eyleme kem 'izzetisin virmiş idiŋ luṭfıŋa olma perişān ki [14]budur şan-ı kerem ne kerem ola ki maġlūb idene anı günāh ne kendü var ki zebūn eylemez anı kerem ṭutmışım çünki hicālet yüzüne [15]'azarken 'ayb-pūş olsa ba'īd olmaya damān-ı kerem ḳul ḫata ḳılsa n'ola 'afv şehenşāh ḳanī ṭutalım iki elim ḳand imiş [16]ḳānī kerem nesīr pādişāh daḫı moŋlānuŋ ḫāṭıriçün 'afv idüp aldıġı ḳal'aları virmege ve tekrār ḫıyānet itmemege yemin virmegiçün [17]adam ḳoşup kendüsi Edirneye varup sābıḳan Arnavud vilāyetine ġārete gönderdügi 'Ali Beg māl ve esīr-i kesīr ile manṣūr [18]ve mesrūr gelmiş buldı bu ḳışṣalar sekiz yüz otuz ṭoḳuz evaḫirinde vāḳi' oldı tezevvüc Las ḥākimi Viloḳoğlı pādişāh [19]incinüp üzerine 'asker göndermek tedārikinde idügüni işidüp muḳaddemā cāriyelige 'arẓ ittigüm ḳızımıŋ cihāzı [20]tamām oldı ḳabūl buyurılup alup gitmege adam gönderilmek ricāsına ilçi gönderüp ba'del-tereddüd pādişāh iki ḫādem gönderüp [21]İsḥaḳ Begin ḫatunınuŋ Rumilinden alup bile varup gelini getürüŋ diyüp vardıḳlarında Viloḳoğlı ḳarşu gelüp Samandırada [22]'aẓīm dügün ve gelin içün ādemlere küllī ri'āyetler idüp bī-ḥad cihāzla gönderüp geldikde pādişāh begenüp lākin bir kāfir ḳızına dügün [23]ne lāẓım diyü cem'iyyet itmeyüp ba'del-ictimā' vāfir meta' baġışlayup Burusaya gönderüp vardıḳda anda olan ḫatunları İsfendiyār [24]Begüŋ ḳızını getürdi ġazā sekiz yüz ḳırḳda pādişāh Engüris vilāyetine aḳın itmege Ornus oğlı 'Ali Begi serdār idüp gönderüp [25]vardıḳda bölükler seçüp her ṭarafa şalup ḳırḳ güne dek vilāyet-i Engüris küfür manusi pāy-māl idüp müselmā 'adedinden ziyāde esīr ve māl–ı kesīr ile [26]gelüp pādişāhı teşvīḳ itdiklerinde cemi' Memālik-i Osmāniyyeye emirler gönderüp bī-ḥad piyāde ve süvar iḥżār itdikde sene ḳırḳ bir [27]bahārında Edirnede cāmi'-i cedīd bināsına başladup 'ulemā-i meşāyiḫ ve fuḳarāyı żiyāfet idüp bināya pādişāh maḥżā sevāb [28]içün kendü eliyle daḫı çalışup ba'de 'asker ẓafer ile gidüp Tunada gemilere binüp geçüp Las ḥākimi Vilok oğlı

Eflaḳ [29]ḥākimi Daraḳula daḫı emr-i pādişāh-ile gelüp Vilok oġlı delāletiyle Engüris vilāyetine varup altı pāre ḥişārın alup kāfirler [30]ṣa‘ab derbendlerin geçüp muḥkem ḳal‘alara girüp ḳarşu ṭurur kimesne olmamaġın ḫuṣūṣan ḳış gelmegin ve Müslümānlar daḫı ġāretden [31]bir ġanīmet olmaġın yolda pādişāhı Daraḳula vilāyetine uġradup żiyāfetler ve ‘aẕīm peşkeşler çeküp ba‘de pādişāh Edirneye

[345a]

[1]geldi intiḳām Arnavud ḥākimi sābıḳan İskender nām bir civān geyik ḫarām nāzik endām oġlınu pādişāha ḳūl olmaġa gönderüp hiẕmet-i ḫāṣ [2]mertebesine iḫtişāṣ bulan ḫuddām ‘āli-maḳāmdan olup pederi vefātında pādişāh İskenderi pederi yerine ḥākim idüp göndermişdi [3]naẓm laḳad rabbiyet cer ve etval-i dehri felemma sar küllīya gudda raculi garest’ün-nahl ḥattā sar şekva kezālik ‘ül-fers fī’l-maḥāl mefhūmınca [4]‘işyān idüp ol kāfir‘ün-ne’ma ve müstaḥaḳḳ’ün-naḳāme memālik-i maḥrūseye el uzatduġını pādişāh işidüp sekiz yüz ḳırḳ ikide [5]bir serdārla ‘asker gönderüp Arnavud vilāyetin ġārete ṭaldıḳda İskender derbendleri sedd-ü bend ve ḳaṣd-ı güzend itdikde müslümānlar [6]‘asker-i İskender semet-geri görüp ellerinde olan esīrleri ḳatl idüp naẓm cenk-i küffāra itdiler ahenk ḳıldılar anlaruŋ mecālin [7]tünek eylediler sipāh küfre hücūm seyfler nāzil oldı hicv-i rücūm gerçi bī-ḥad mücāhid oldı şehīd leyk-i küpra ze-destān-ı zehid [8]intiḳām aldılar İskenderden çoḳ ḳıla‘ aldılar ökşürden ġazā sekiz yüz ḳırḳ üçde pādişāh Engürise sefer idüp [9]Belġrāda varup muḥāṣara idüp lākin ġāyet ṣa‘ab olup feṯḥ müyesser olmadıḳda Engüris vilāyetini ġārete ‘asker gönderüp [10]vardıḳlarında bī-ḥad māl-ü esīr alup orduda bir çift içdügi ki bir cāriye ve yüz elli aḳçeye maḥbūb oġlan ṣatıldı [11]ba‘de gelürken gümiş ma‘deni olan türābda ḳal‘asını feṯḥ idüp ġanīmetlerle gelüp bu ġazāda olan ṭoyumlıḳ bir zamānda [12]olmadı dimişler ba‘de pādişāh ol ṭaraflaruŋ beḳāyā-yı ḳıla‘ını teshīre İsḥaḳ Begle Şehābeddīn Paşāyı ba‘żı ‘askerle ḳoyup [13]kendüsi Edirneye geldi sūr yine bu senede pādişāh oġulların Sulṭān ‘Alāeddīn ile Sulṭān Muḥammedi sünnet idüp [14]‘aẕīm cemiyyet itdirüp bu taḳrible kendü kerīmesin daḫı İsfendiyār Beg oġlı Ḳaya Bege nikāh itdi feṯḥ Samandıranuŋ feṯḥi niçe [15]vechle münāsib olmaġın pādişāh cümle ‘askerin cem‘ idüp Las ḥākimi Viloḳ oġlı ve Eflaḳ ḥākimi Daraḳula kendüsi iki [16]oġlınu gönderüp kendü iḳdām idemeyüp Daraḳula kendüsi iki oġlıyla gelüp işbu kāfirlerüŋ her biri bir ḥişāra ḥabse gönderilüp [17]Vilok oġlı ḳrala ḳaçup sekiz yüz ḳırḳ dörtde pādişāh Samandıraya varup toplar ḳurup iki ay ḳal‘ayı dögüp kāfirler ‘āciz [18]oldıḳlarında emānla teslīm

idüp ḳabl’el-fetḥ pādişāh Ḥācı İsḥaḳ Begi vāfir ‘askerle Dobrı bolı ḥişārı fetḥe gönderüp varup muḥāṣara (19)itdiklerinde ḫāricden üzerlerine vāfir kāfir ‘askeri gelüp ‘aẕīm ṣavaşılup ākıbet küffār şinüp ekseri ḳatl niçeleri esīr ve müslümānlar (20)ġanīmetle sürur oldılar pes Samandıra ve vilāyet-i Las żabṭ olınup ḳuzzat ve ḥükkām ve muḥāfıẓlar ḳonup dönildi hezīmet (21)çenin est resm-i sarāy sebneç gehey genc baş ed der ü gāh renc Eflaḳ ḥākimi sābıḳan pādişāh ḥabs itdükde ḳral Eflaḳa ḥākim diküp (22)pādişāh Samandıra fetḥine meşġūl iken ol mel‘ūn Tunadan geçüp memālik-i İslāmiyyeye te‘addi itmege teṣaddī idüp pādişāh Edirneye (23)vardıḳda Mezīd Begi vāfir ‘askerle ve aḳıncılarla Eflaḳ ġāretine gönderüp vardıḳlarında küffār ṭaġılup ḳal‘alara ve ṭaġlara (24)ṣıġınup müslümānlara ġanīmete ve güşe güşe ‘abş-u ‘işrete meşġūlken ḳraldan Eflaḳa yardımcılar gelmegin ḳuvvetlenüp her kende perākende (25)olan müslümānlar cem‘ olmadın bunların kimini ḳatl ve kimini esīr idüp az kimesne ḳaçup ḥalāṣ oldılar hezīmet pādişāh işidüp (26)elem çeküp müşāvere itdikde Rumili Begler Begisi Ḳula Şahīn Paşā yāḫūd ḫādem Şehābeddīn Paşā gitmege icāzet alup (27)Rumili ‘askeriyle ve Anaṭolıdan altı sancaḳ Begiyle gidüp vardıḳda bu daḫı ‘īş-ü nūşa düşünüp ḳraldan tekrār (28)Eflaḳa yardımcılar geldikde paşā ḳorkup o gice ekser ‘askerle ḳaçup ba‘żı ümerā tevekkül-ü ḫüda ile ṭurup irtesi ṣabaḥdan (2)aḫşāma dek ‘aẕīm ṣavaşılup küffār bī-ḥad ve bīşmār olmaġın müslümānlaruŋ cümlesi şehīd oldılar sefer bu hezimetleri Ḳaraman (30)oġlı işidüp memālik-i Osmāniyyeyi ġāret ve ġāretini pādişāh işitdikde Rumili ‘askeriyle Burusaya geçüp Anaṭolı (31)‘askerin cem‘ idüp oġlı ‘Alāeddīni daḫı ‘askeriyle Amasiyyeden getürüp Ḳaramana gidüp ale’l-āne āl-i Os̱mānuŋ kendülerin

[346b]

(1)ṣādır olmayan ġāret memālik-i kemāl-i ġadabından irtikāb idüp Ḳonyaya varınca vilāyet-i Ḳaramanı çekinüp yıkup İbrāhim (2)Ṭaşiline ḳaçup pādişāhuŋ hemşīresi olan ḫatunını ve vezīri Sürur Begi ve ‘ulemāsından birini vāfir hedāyā ile (3)pādişāha gönderüp pādişāh hemşīreniŋ göz-i yaşına teraḥḥum idüp ‘afv itdi hezīmet erbāb-ı fühūm ḳatlarında māḥsūmdur ki (4)devr-i felegi gāh muvāfıḳ murād gāh muṭābıḳ ‘arẕū-yı ḥassar olur naẕm zamāne beynek ve bedā bestin est sitāre gehi (5)dost ki düşmen est bināen ‘alā heza Ḳaramanoġlı ḳrala sezāvüsden biz buradan yüriyüp Os̱mān oġlını ortadan (6)getürelim bütün Rumili sizüŋ Anaṭolı daḫı bizim olsun deryāya dek diyü ḫaber gönderüp Viloḳ oġlı daḫı taḥrīk itmegin (7)pādişāh Ḳaramana gitdi diyü ḳral oġlını ve Begler Begisini gönderip Alacaḥişārı ve Şehr köyini ve Nişi

yaḳup yıḳup ḫalḳnı esīr ve māllarını [8]yaġma idüp Edirneye ʻaẕīmetde iken pādişāh Ḳaramandan dönmiş olmaġın ʻacele ile Rumiline geçüp Izladı derbendinde [9]küffārı ḳarşulayup küffār bī-ḥadd-ü pişmār olmaġın cenke mecāl olmayup ḳış evvelleri olmaġın derbende ṣu ṣalıvirdirüp ṭolup [10]yollar ḳapanup küffār nā-çār döndiler pādişāh Rumili Begler Begisi Ḳāsım Paşāyı ve Bolı begi Maḥmūd Çelebī ki vezīr-i aʻẕāmıŋ birāderi [11]ve pādişāhuŋ enişтesi idi baʻżı begler ve bahādırlarla küffāruŋ ardınca gönderip vardıḳlarında küffāruŋ baʻżı pusuda olmaġın [12]Niş derbendinde müslümānları ortaya alup bī-ḥad bahādırları şehīd idüp ve niçe nāmdārları ve Maḥmūd Çelebīyi daḫı esīr [13]idüp vilāyetlerine gitdiler ḳaçanlardan ġāyet az kimesne ḳurtılup geldi Viloḳ oġlı oġullarım ḥabisden ḳoyuvirilüp Samandıra [14]sancaġı evvelki gibi baŋa virilür ise cān u dille muṭiʻ olurım diyü hedāyā ile ilçi gönderüp pādişāhuŋ hemşīresi daḫı ruḥiçün [15]mātem ve fiġān itmegin maḥbūslar azād ve ṣulḥa rıżā virilüp Maḥmūd Çelebī daḫı kāfirden getürildi baʻżı tevāriḫde inhizām-ı müslimīn [16]pādişāh kendü varmazdan evvel idi sebebi bu idi ki Ṭurḫan Beg Rumili aḳıncılarına şimdilik İslāmda ḳuvvet var [17]küffārı bir uġurdan helāk idersiŋüz soŋra size iʻtibār ḳalmayup çift sürmelü ve ḳubad gözikümlü olursız diyü [18]ġażādan ṣovıdup Niş eṭrāfında begler begine muʻāvenete gelmek ḳavl ü ḳarār olınmışken gelmediklerinde paşā daḫı aldanup pāreye atladı [19]pes pādişāh seferden döndikde Ṭurḫanı ḥabs idüp niçe müddet maḥbūs ḳaldı diyü mezkūrdır faṣıl der feraġāt [20]pādişāh ez ṣalṭanat sekiz yüz ḳırḳ yedide naẓm ṣalṭanat didikleri ancaḳ cihān ġavġāsıdır olmaya taḫt ve saʻādet-i dünyāda [21]ʻuzlet gibi mefhūmınca pādişāh dil-āgāh müteveccih bār-gāh ele olmaġiçün ṣalṭanatdan ferāġat-ı ʻaẕīmet idüp naẓm varalım bir iki gün [22]zikr idelim mevlāyı bize ışmarlamadılar bu yalān dünyāyı diyü vüzerāya iʻlām idüp menʻe çāre olmadıḳda pādişāh [23]Maġnisa Begi şehzāde Sulṭān Muḥammedi getürüp taḫta geçirüp kendüsi ḫavāṣ-ı ḫuddāmından baʻżılarını ve İsḥaḳ Paşāyı bile alup[24]Maġnisaya gidüp Ḫalīl Paşā Şehābeddīn Paşā Ṣaruca Paşā vüzerātda ḳalup Moŋlā Ḫüsrev ḳadı ʻasker idi [25]ġazā-yı ekber Ḳaramanoġlı ḳrala Osmān oġlınuŋ dimāġı muḥtel ve ḥayāli muʻattel olmaġın on iki yaşında oġlancığı taḫta geçürüp [26]kendüsi Ṣaruḫan vilāyetinde ṣoḥbet-i nisā ve seyr-ü ṣaḥrā itmege meşġūldir böyle fırṣat düşmişken ne ṭurursın diyü taḥrīk [27]ve iġvā ve ol kelb-i aḳurı iġra itmegin naẓm Engürisle ve çerü Alman Bosna Eflaḳ ve Hersek Boġdan bir yire gelüp [28]Las oġlı Despot öŋlerine düşüp seksān biŋ āhen pūş ve diyār çüş ʻasker şiḳā eseriyle Belġraddan geçüp [29]Nigbolı üzerine gelüp ol eṭrāfı ḫarāb idüp gitdiler

Nigbolı Begi Fīrūz Beg oġlı Muḥammed Beg fırṣat gözedüp (30)yanında olan ġāziler ve aḳıncılarıyla küffāruŋ ardından başup niçe müselleḥ kāfir ṭutup pādişāha gönderdi defʿ-i küffāra çāre (31)istişāre olındıḳda Sulṭān Murād Ḫan gelmek lāzımdur diyü vüzerā şāh ʿĀli reʾye ḥüsn-ü taʿbirile arż-u edā itmegin

[346a]

(1)mektūb gönderilüp Murād Ḫan gelmek istemedikde salṭanat size muteʿalliḳ ise defʿ-i adüve saʿy farż-ı ʿayn olmışdur bize (2)muteʿallik ise uluʾl-emre itāʿat lüzūmı maʿlūm saʿādet-girdür diyü tażarruʿnāme gönderilmegin ḳalkup altmış beş pāre Frenk (3)ḳādırgası Gelibolı deryāsın beklemek ile andan geçmek muḥal olmaġın İstanbul ḳurbunda Yalaḳabād ṭarafına gelüp Ḫalīl Paşā daḫı andan (4)ġayrı yerden geçmek muḥal idügüni ferāsetle aŋlayup muḳaddemā ḳarşuda Aḳcaḥiṣāra gelüp ṭoplar ḳurup birḳaç gemiler getürüp (5)baʿżı ʿaskerle pādişāha muntaẓır idi suḥūletle geçürüp Edirneye varup iki ʿasker cemʿ olup Murād Ḫan Sulṭān Muḥammedi (6)Edirnede ḳoyup kendüsi ʿaskerle gidüp küffār Eflaḳdan geçüp ve Edirneye gelmişlerdi irtesi ki sekiz yüz ḳırḳ sekiz recebinüŋ (7)ṭoḳuzuncı güni yevm-i selāse idi ḥarb-ı ʿaẓīm ve ḍarb-ı elīm alup Anaṭolı Begler Begisiyle vāfir müslümān şehīd olup ʿasker-i İslām inhizām (8)bulup ekseri ḳaçup pādişāh yanında ḳapu ḳullarından ve iḫtiyār beglerden ġayrı kimesne ḳalmamaġın pādişāh gevetmegin muġīsʾül-(9)melhūḳın ve mucibʾül-mużtarrin olan ḥażret-i rabbʾül-ʿālemīn dergāhına tażarruʿ ve enīn idüp bu esnāda ḳral bir ḍalāl-i ġurūr-ile (10)mestāne yalın ḳılıc ile meydāna girüp pādişāhuŋ üstüne yüriyüp naẓm ḳralın gözi yegdi şāh alayın didikim bu alayda (11)alayın pādişāh agāh mütevekkilen ʿalellah ṭurup eṭrāfını iḥāṭa itmiş olan ḳapu ḳullarına bu lāʿinin āzādım ile ʿaskerinden (12)ayrılup gelmesi ʿalāmet-i zevālidir hemān öŋünden şaḳ olan yol virün ortaya alasız diyüp ḳral gelüp pādişāh ṭurduġı (13)alay bayrāġına at ṣaldıġında müslümānlar yarılup küffārı ortaya alup Ḳoca Ḫıżır adlu yeŋiçeri ḳraluŋ atın çalup (14)düşdikde başını kesüp pādişāha getürüp iḥsān-ı ferāvāna maẓhār oldı sāirleri daḫı öbür kāfirleri ḳırup cān (15)ḳurtarmayup baʿde ḳraluŋ ser-cüdāsın ser-cüdāya diküp şāh ve sipāh küffār alāyına ḥamle itdiklerinde kāfirler ḳralların başın (16)görmekle ḳaçmaġa başlayup sāir kāfir begleri biz bunda ḳral içün gelmedik dīnimiz ġayretine ve ʿİsā muḥabbetine geldik diyü naṣīḥat (17)idüp çāre olmayup ḥuṣūṣan sābıḳan ḳaçan müslümānlar alay bayraġın kāfir ṭarafına yüridügünde pādişāhuŋ ġalebesin (18)aŋlayup dönüp gelüp pādişāh Rumili Begler Begisi Dāvud Paşāyı ʿaskeriyle küffār ardınca gönderüp Tunaya varınca (19)iki gün

iki gice muttaṣıl kāfir ḳırup niçelerden daḫı esīr getürdiler küffār ordusunda olan iki yüz araba ṭolusı (20)envā‘-i emvāl alınup müslümānlar ṭoyum oldılar laṭīfe pādişāh güşteler pištesin sire varup ‘Azeb Beg muḳarreblerine (21)ne ‘aceb bu mel‘ūnlar arasında bir aḳ ṣaḳallu yoḳ didikde pādişāhım içlerinde bir pīr olaydı başlarına böyle belā mı (22)geleydi didi umūr ba‘de pādişāh ḳaçan beglere ġaḍaben elbette kimi ḳatl olınup kimine ‘ırḳiyye ve nezkeb ve çenber giydirilüp (23)soḳāḳlarda teşhīr içün gezdirilmek emr idüp şefā‘at-ı vüzerā ile ‘afv olınup ba‘żınıŋ azliyle iḳtifā olındı (24)bu sürūr bahānesiyle vüzerā pādişāha sābıḳan ḥabs olınan Ṭurḫan Begi azād itdirüp Toḳatdan getürdiler ve ḳraluŋ (25)başını Burusaya gönderüp şehirlerde ṭonanma idüp ba‘de pādişāh cemi‘ mülük-ü İslāma fetiḥnāmelerle birer ḳaç cebelü (26)esīr kāfir gönderüp cümleden Mışır Sulṭānına mezbūr ‘Azeb Begle yigirmi beş cebelü kāfir gönderüp arabalara cebe ṣatup diyār-ı (27)Rumda şevket-i İslāmı bildirmegiçün naḥīf ve lāġir olan işbu güh peyker ve ejderha munzar kāfirleri görüp te‘accüb (28)idüp Allah yanṣur ibn-i Oṣmān diyü du‘ā-ı ferevān idüp o cum‘a Mışır cāmi‘lerinde ḫaṭībler ḫayr du‘ā itdiler (29)faṣıl der-cülūs Sulṭān Murād Ḫan ber-taḫt Baġdad feraġāt ekṣer tevāriḫde meẕkūrdur ki Murād Ḫan ġazādan geldikde sābıḳan (30)taḫta geçürir ki oġlı Sulṭān Muḥammedi oġlancık olmaġla sipāh içre tamām muḳallid olmayup a‘da daḫı ḳolaysınmışlar görüp (31)aŋa şefḳaten ve dīn içün ġayret kendü taḫta geçmek isteyüp Muḥammed Ḫan ferāsetle aŋlayup vüzerāsıyla müşāvire idüp ba‘de

[347b]

(1)atlayup pederinüŋ otaġına varup taḫta geçmege teklīf ve ibrām idüp o daḫı istiḫāre ideyim diyüp lākin murādı ‘askerüŋ (2)zamīrlerini yoḳlamaḳ olmaġın irtesi şikāra çıkup cümle ‘asker bile gelsünler diyüp anda bölük aġālarıyla söyleşüp cümlenüŋ (3)kendüye māil idiklerin bilüp şehre gelüp taḫta geçüp Sulṭān Muḥammede Maġnisaya gitmek buyırup ol daḫı ‘azm idüp lākin bu (4)tedbīrleri iden ve ‘askeri tahrīk iden Ḫalīl Paşā olmaġın aŋa incinüp cümle erḳān şehzādeyi gönderi gidüp ḳadı ‘asker Moŋlā (5)Ḥüsrev pādişāhım ġām çekme iki üç yıldan soŋra yine salṭanat senüŋdir muṣḥafında eyü ḳāl geldi vāḳı‘a daḫı gördim diyü teslīyet ve naṣiḥat (6)idüp sāirleri dönüp şehzāde buŋa siz daḫı dön diyüp bu daḫı zamān-ı devletiŋüzde bile olup şimdi olmamaḳ inṣāfsızlıḳdur (7)dimegin şehzāde ḥaẕẕ idüp aŋa bināen taḫta tekrār cülūs itdikde moŋlāya bī-ḥad ve pāyān ri‘āyet ve iḥsān itdi rivāyet (8)ba‘żı tevāriḫde meẕḳūrdur ki Murād Ḫan ġazādan geldikde Edirnede bir müddet ṭurup

salṭanatı evvelki gibi Sulṭān Muḥammede virüp (9)ḫavāṣ-ı hüddāmıyla kendü Maġnisaya gidüp sulṭān Muḥammed kendü ismine yeŋi aḳçe kesdirüp o zamānlarda Edirnede ihrāḳ-ı ʻaẕīm olup (10)şehrüŋ bedestāni daḫı ketḫüdasıyla ve yeŋiçerīleriyle yanup yeŋiçeri baş ḳaldırup Ḥādim Şehābeddīn Paşā sarāyın başup o daḫı (11)ard ḳapudan pādişāh sarāyına ḳaçup yeŋiçeriler Buçuk depesine çıḳup ḫalḳı ḳorḳudup buçuġār aḳçe teraḳḳi virilmegin nevʻan fitne (12)sākin olup baʻde Ḫalīl Paşā İsḥaḳ Paşā Begler Begi Uzgur oġlı ittifāḳlaşup sekiz yüz ḳırḳ ṭokūz evāḫirinde o daḫı (13)diyārdan geçüp Buçuḳ depeye ḳonup şiḳāra çıkup yeŋiçerilerin zamīrin bilüp taḫtına geçüp Muḥammed Ḫanı Maġnisaya gönderüp (14)Ṣaruca Paşāyı aŋa Lala idüp Zaʻnos Paşāyı ʻazl itdi feṯḥ Cezīre-i Mora ki Frenk yaḳasına yaḳın ve muḥarrer merākib-i deryā ve (15)altmışar fersaḫ ṭavl ve arżı ve sekiz günlük devri olup maʻmūr ve saʻabʻül-mürūr idi pādişāh anuŋ feṯḥin murād itdikde (16)sekiz yüz elli evvel bahārında varup Cezīrenüŋ ḳaradan Rumili yaḳasına muttaṣıl yolı olan üç mil bir dilde ḳadīmden (17)ḳafirler arżını beş zirā'i irtifaʻı iki gündür boyı tavli üç mil bir muḥkem divār yapup adüv gelmemekiçün mezbūr divāra (18)beş yerde bir ḳalʻa yapup divārıŋ öŋünde ġāyet amīḳ ḥendeḳ ḳazup yolcılar eşlemegiçün divārda birer ḳapular yapup (19)iki ṭarafına deryādan dīl gelüp ṭolup ḳadīmden ismi Gere Mora olup o maḥalde adüv degil murg bülend pervāz geçmekden (20)vaz geçerdi pādişāh ṭoplar ḳurdırup ḥendeḳi ṭopraḳla ṭoldırup ḳalʻaları yüriyişle alup hūd-bādlarını ḳırup (21)bir yaşın daḫı yaḳdı baʻde Cezīre-i Mora ḳafirlerini ḫarāca kesüp ḳalʻalarını żabṭ idüp bu fetiḥde esīr kesretinden (22)bir ḥüsnā cāriye üçyüz aḳçeye ṣatılup ġāziler bī-ḥad nakd ü gümiş alātı alup çuḳanuŋ ġāyet aʻlāsın alup alçaġın (23)sıḳlet virmemegiçün bir aġurlardı bu seferde Ballubadra daḫı feṯḥ olındı tārīḫ-i neşrīde feṯḥ-i Mora muḳaddemā (24)sekiz yüz ḳırḳ üçde oldı diyü mezḳūdur feṯḥ pādişāh ʻasker cemʻ idüp Sulṭān Muḥammedi daḫı getürdüp vilāyet-i (25)Arnavuda Aḳcaḥiṣāra varup ġāyet saʻab ve pür levāzım olmaġın iki ay muḥāṣara idüp feṯḥe çāre olmadıḳda (26)laġımla gelen ṣuların delüp kesüp ehl-i ḳalʻa ṣusızlıḳdan ızdırārla teslīm idüp pādişāh kiliseleri mescid idüp (27)żabṭına adamlar ḳoyup bu seferde vilāyet-i Arnavuduŋ güzīdeleri tesḫīr olınup müslümānlar ṭoyum oldılar ġazā-yı ekber Engüris (28)ḳralı Veleveçe ve sekület velek manları ve daḫı niçe ḳafir begleri nefer-i ʻām itmegin pādişāh daḫı nefer-i ʻām idüp ʻasker-i İslām (29)içtimaʻ içün Ṣofyada ḳatlanup Ḳaramanoġlı daḫı yardımcı gönderüp pādişāh bunları ḳaltāḳ egerli ḳayış üzengili (30)ḳılıçları bağı ipden görüp gülüp ʻaskerimiziŋ masḫaraları yoġidi Ḳaramanoġlı

kereminden o ḫiẕmeti edā itmiş biz andan (31)yardım ummazız hemān ‘ahdden bozmasun diyüp ‘asker cem‘ oldıḳda yüriyüp küffār Kösovada ḳavuşup sekiz yüz elli

[347a]

(1)iki şa‘bānınuŋ dördinci cum‘a güni ṣabāḥdan alāylar baġlayup yeŋiçerīler demür şişler ‘azebler ḥarblerle pādişāh öŋünde ṭurup eṭrāfını (2)ṭop ḍarr-ı bezānlar ile ḳuşadup Varna ġazāsında ‘asker-i islāmuŋ orduları ḥāli olup ḳafirler o ṭarafdan ġalebe itmiş olmaġın (3)ḥalā cümle aġırlıkları ‘askerüŋ ardına ḳondırup ḥesāb-ı ḳıyāsdan bīrūn ḥazīneden şiş ve tir ve şimşīr ve ḫançer ṭutup (4)Ṣaruca Paşā birāderi Sinan Beg bir niçe biŋ ‘askerle aġırlıḳ bekleyüp tertīb tamāmında pādişāh iki rek‘at namāz ḳılup (5)taẓarru‘ ve niyāzla ata binüp naẓm iki ‘asker biri birine girdi ṣadāyı ḍar bozan ayyuḳa irdi şu deŋlü itdi ġāziler (6)neberdi ki ṭutdı gökyüzün ol arsa girdi ḳılıc nişāne döndi üstühandı ġayrı beŋzedi ol arsa ḳandan (7)aḫşāma dek muḥkem ṣavaşup gice ġāziler atların nöbetle yemliyüp ṣabāḥa dek ve irtesi daḫı cenk üşüp ulaşup kāfirler yalın ḳılıclarla (8)bir uġurdan ḫamle idüp müslümānlar ayrılup küffāruŋ ardın alup ḳırmaġa başlayup öŋleri aġırlıkla baġlu olmaġın ṣaplanup ḳalup (9)mevcūd olancası ḳırılup nevk bāni sekület bāni ḳatl olınup leh bāni ṭutılup lākin bilinmemekle niçe müddet Diyār-ı İslāmda (10)ḳul olup ṣatılup alınup āḳıbet ḳurtılup vilāyetine gidüp taḫtına geçüp min ba‘de müslümānları rencīde itmez oldı Çehbāni daḫı ṭutılup (11)pādişāha getürildikde on pāre ḳal‘a virüp ḫarāc güzār olup her yıl beş biŋ ‘askerle hiẕmetiŋüze geleyim diyüp gelinmeyüp (12)ḳatl olındı ḳral bir güşte ḥāl ise o gice arabaların biri birine çatup mıḫlādup ṭaburu ya‘ni ḥişār idüp ṣabāḥa dek (13)ṭop ve tüfenk ve tir ile cenk olınup ṣabāḥa ḳırıp ‘askerine siz bunda duruŋız ben Türk alayınıŋ ardın alayım diyü bahāne (14)ile gidüp tevābi‘yle ḳaçdı naẓm ṭāyir zerrin cenāḥ-ı āfitāb çarḫa girdi itdi çün seyre şitāb çarḫacılar gerdi (15)meydana gerü ṣaldı ġāziler semenden ilerü mevc urup ṣaḥrā yüzi deryā gibi tıġlar od ṣaçdı ejderhā gibi (16)ḳırdılar küffārı evvelden beter āteş tıġıyla yandı ḫaşek ter kāfirler ḳraluŋ ḳaçduġın bilüp bunlar daḫı ḳaçup sim ü zer (17)alāt-ı cenk ve envā‘-ı metā’la ṭolu vāfir arabalar ṭoyumlıḳ ḳılup işbu ṭabur cenki evvelkiden eşed ve ezyed idi faṣl der-ḫayrāt (18)merḥūm pādişāh Edirnede sābıḳan şehzāde Mūsa Çelebī başladup vefātında nā-tamām ḳalup ba‘de anuŋ birāderi Çelebī Sulṭān Muḥammed (19)daḫı yapdırup yine nā-tamām ḳalan cāmi‘ tekmīl itdirüp dört köşesinde yolları başḳa üçer şerīfelü bir mināre yapup (20)mezbūr cāmi‘ Üç Şerefelü dimekle meşhūr oldı ba‘de pādişāh sekiz yüz otuz birde Edirne ḳurbunda ormānlıḳ ve sazlıḳ (21)bataḳ olmaġla ḥarāmīler yataġı

olan Ergene didikleri ormānı kesdirip düz idüp yüz yetmiş dört yāḫūd üçyüz altmış gözlü (22)ve kemerlü ‘aẕīm muḥkem ve uzun köpri yapdırup bī-ḥad ḫazīne ḫarç idüp bir başında bir ‘aẕīm ḳaṣaba peydā idüp cāmi‘ ve ‘imāret yapup (23)tamām oldıḳda Edirnede ‘ulemā ve suleḥā ve fuḳarāyı çaġırup umūmen żiyāfet idüp ṭa‘āmı kendü eliyle ḳotarup ve cāmi‘-i şerīfüŋ çerāġların (24)kendü eliyle yakup mi‘māra ḫıl‘atler ve iḥsānlar idüp köprinüŋ bir başında daḫı bir ‘aẕīm büyük köy ḳondırup ḳaṣabalar ve ḳariyyeler (25)teḳālif-i örfiyyeden mu‘āf eyledi ve sekiz yüz ḳırḳ birde yine Edirnede bir cāmi‘ ve yanında misafirhāneler ve ‘imāret ve yolcılar at baġlamaġa (26)bir ‘aẕīm aḫur yapup misafirhānelere ṭa‘ām ve ṭavārlarına yem ta‘yīn itdi ve bir mekteb ve Mevlevīlere bir tekke ve cem‘iyyethāne ve cāmi‘ yanında (27)yevmi yüz aḳçe vaẕīfe ile bir medrese yapup müderrisi Mevlāna ‘Ali Ṭūsi ‘Aceme gitdikde sulṭān Muḥammed Ḫan bu medrese yanında bir medrese daḫı yapup (28)yüz aḳçeyi tensīb idüp her birine elli aḳçe idüp işbu iki medrese Çifte Medrese dimekle meşhūr oldı mezbūr (29)Sulṭān Murād Ḫan Edirnede yevmi elli aḳçe vaẕīfe ile bir medrese daḫı yapup sāir ulūmdan ġayrı ḥadiṯ-i şerīf daḫı naḳl olınmaḳ (30)şarṭ itmegin Dār’ül-ḥadiṯ diyü meşhūr oldı ve Burusada Murādiyye dimekle meşhūr bir laṭīf cāmi‘ ve misāfirhāne ve altmış (31)aḳçe vaẕīfelü bir medrese ve bir ‘aẕīm ‘imāret yapup her gün fuḳarā ve eytām ve ṭalebe-i ulūm ve misāfirinden biŋ nefer kimesneye

[348b]

(1)ṭa‘ām virilüp ve suḫteler içün tetimme didikleri ḥücreler yapup üçyüz nefer suḫte her gün cem‘ olup ṭa‘ām yerler (2)mezārı şerīfi daḫı işbu cemi‘ yanındadır ve Selanik ile Yeŋişehr arasında Ḳaraṣu adlu bir köpri yapdı ki (3)bahr ḥiṣār nās olmışdur ve feṯḥ itdüki yerlerde daḫı niçe mescidler ve cāmi‘ler ve tekyeler ḫānlar ḥamāmlar yapdırup ve Engüride balıḳ (4)ḥiṣārı nāḥiyyesinde mersu başlu köyleri ḥaremeyn-i muḥteremeyn fuḳarāsına vaḳf idüp ba‘żı tevāriḫde Haremeyn-i Şerīfeyn (5)ile Ḳudüse her yıl üç biŋ beşyüz sikke ṣadaḳa ta‘yīn itdi diyü meẕḳūrdur ve her yıl emirlere kendü eliyle biŋ filori (6)tevzi‘ idüp ve her cum‘a güni abā ve ecdādı mu‘tādı üzre fuḳarā ve müsteḥaḳlara vāfir ṣadaḳalar virdi ḫayrātı bī-ḥad ve ḥasenātı (7)lā yu‘addır teḳabbelallahu amelühü vece‘ale’l-cennetü melühü faṣıl sekiz yüz elli beş muḥarreminiŋ ġurresinde pādişāh Edirnede erḳānla (8)atlanup seyre varup gelürken köpri üstünde bir dervīş bu mazmūnı didigi naẕm zad-ı rehik ile şehā tedārük (9)devlet ki geldi dām-ı intihā ḳapuna ‘azm eyledi peyk ecel dir ki ayā şāh-ı cihān‘ül-‘acel da‘vetine çāre-i icābetdür nöbet tevbe (10)ve inābetdurur kim ki gelüpdür bu

cihāne gider ‘āḳil o kim taŋrını evvel ider āḫiretüŋ ḳaydı gör güşeş it her ne ki (11)ḥaḳḳa yarar anı iş it şāh çü derviş sözün degildi ah diyüp ḥasretle iŋledi bildi çü ṭay olsa gerekdür bu nat‘ (12)eyledi ser-rişte amāli ḳat‘ iki vezīrini gevāh eyledi Noya ḥişārını penāh eyledi gerdi sarāyına dönüp seyirden (13)virdi göŋül ḥaḳḳa kesüp ġayrdan pādişāh ol dervīş kim idügün ṣordıḳda Emir Sulṭān mürīdlerindendir didiklerinde (14)tevbe ve istiġfār idüp iki yanına yanaşın virirler İsḥāḳ Paşā ve vezīr Ṣarūca Paşāyı şāhid idüp dehşetle (15)sarāya geldikde sābıḳan yazduġı vaṣṣiyyet nāmesini ki içinde olan umūra Ḫalīl Paşāyı vaṣiyy-i muḫtār ve Sulṭān Muḥammedi (16)nāẓır itmişdi vüzerāya gösterüp mazmūnına işhād idüp sulṭān Muḥammedi ‘acele ile da‘vete mektūb gönderüp ḫaber-i mevti (17)viren dervişi aradup bulınmayup ba‘de vüzerāya naṣīḥatlar idüp muḥarremiŋ üçünci cum‘a güni vefāt idüp vüzerā (18)meyyītini ṣaklayup divān sürüp şehzādeye tekrār ulāḳ gönderüp muḥarremüŋ on altıncı yevm-i ḥamīsde gelüp taḥta geçüp (19)İsfendiyāruŋ ḳızından olup daḫı sarāyda oġlancık olan küçük Aḥmed nām birāderi naẓm çüşa bāşeddir memleket āŋa ten yaraşmaz (20)iki başlu olmaḳ beden ṣaġār bir kilim içine on gedā bir kilime sıġmāz iki pādişāh diyü boġdırılup peder cennet maḳarruŋ (21)tabutıyla Burusaya gönderildi faṣıl merhūmuŋ zamānında olan kibār-ı meşāhir-i ‘ulemā bunlar idi ki zikr olınur Muḥammed bin Armaġān ki (22)Moŋlā Yegān dirlerdi cemi‘ ‘ulūmı bir kimesneden oḳıyup ba‘de Moŋlā Fenāriden oḳıyup Burusada ba‘żı medreselerde (23)müderris olup Moŋlā Fenāriden soŋra ders-i fetvā ve ḳażā buŋa munḥaṣır olup cemi‘ ḫalḳuŋ maḳbūlı oldı zeḳāsı ḥıfẓına (24)ġālib idi ba‘de ḥacca gidüp geldikde vefāt idinceye dek manṣıb ḳabūl itmedi Muḥammed Şāh ibn-i Moŋlā Yegān ‘ālim fāżıl (25)olup Burusada sulṭān müderrisi olup ba‘de Burusada ḳaḍı iken vefāt itdi Yusūf Bāli ibn-i Moŋlā Yegān (26)pederinden oḳıyup fāżıl kāmil olup Burusada ba‘żı medreselerde müderris olup vefāt itdi telviḥ–i evāliye (27)ḥāşiye yazmışdur Muḥammed bin Beşīr Burusada tedrīcle Yıldırım Ḫan müderrisi olup vefāt itdi sābıḳan anda (28)mu‘īd iken ḥāşiye-i şerḥ-i meṭāli‘i otuz altı kerre oḳudu ‘ālim fāżıl olup cum‘a ve yevm-i ‘iydden ġayr-ı cemi‘ günlerde (29)ders virdi Şerefeddīn Ḳırımī ‘ulūm-u şer‘iyye ve ġayrı vilāyet-i Tatarda şehri olan Ḳırımda oḳıyup Ḳırım ḫarāb (30)olup ‘ulemāsı ṭaġıldıḳda bu daḫı Ruma gelüp pādişāh buŋa ri‘āyet idüp vaẓīfe ta‘yīn idüp vefātına dek (31)huẓūrla geçindi metn-i mināre şerḥ yazmışdur Seyyīd Aḥmed Ḳırımī Rumda mezbūr şarḳda oḳıyup pādişāh

[348a]

(1)buŋa Merzifonda ki medresesini virüp ba‘de İstanbula geldikde Sulṭān Muḥammed yevmi elli aḳçe vaẓīfe idüp ders (2)ve va‘ẓ iderdi bir gün pādişāha yanaşup giderken pādişāh buŋa moŋlā Ḳırım şehrinde altıyüz müftī üçyüz müellif (3)ve muṣannif olup ‘aẓīm şehir imiş diyü işidirdik didikde gerçekdür bu cemiyetüŋ biz āḫirine yetişdik diyüp ḫarāb oldıġına (4)sebeb nedir didikde ‘ulemāya ihānet ider bir ẓālim vezīr sebebiyle şehrüŋ ḳalbi olan ‘ulemā ṭaġılup ḳalbe fesād gelmekle (5)bedene daḫı fesād geldi didi pādişāh daḫı vezīr-i a‘ẓām Maḥmūd Paşāyı çaġırdup Maḥmūd Moŋlā şöyle didi ma‘lūm (6)oldı ki ḫarāb mülke sebeb vezīr imiş didikde paşā daḫı ḫayr pādişāhım belki pādişāhdır didi niçün didikde (7)zīrā o maḳūle vezīri niçün ḳavlen nurlar dimegin pādişāh paşā gerçek dersiŋ didi mezbūr moŋlānuŋ leb (8)şerḥine ve şerḥ-i ‘aḳāide ve telvīḥe ḫāşīyeleri vardur İstanbulda mezārında du‘a ḳabūl olur dirler Seyyīd ‘Ali (9)Semerḳandī ‘ulūm-u ẓāhire ve bātına da mehāret ve vuṣūl-u rütbe-i velāyetden soŋra Ruma gelüp ḳaṣaba-i Larendede ḳaldı (10)ġāyet laṭīf tefsīr yazup ḳad semi‘ sūresin müntehi olmışdur yüz elli yaşında idi dimişler Mevlāna Şemseddīn (11)Aḥmed Gürānī Rumda ve Mışırda oḳıyup ‘ilm-ü usūl ve tefsīr ve ḥadīs ve Ḳur‘anda ġāyet māhir idi ibn-i Ḥacerden (12)oḳıyup ba‘de anda ders-i ‘ām idüp fuḍelā ḥāżır olup faẓīletine şehādet itdiler Moŋlā Yegān ile Ruma geldikde (13)pādişāh Burusada Yıldırım Ḫan medresesin virüp ba‘de Maġnisa sancaġında olan şehzāde Muḥammed Ḫan avlamaḳ (14)sevmemegin ḥatm-i Ḳur‘an daḫı itmeyüp gönderilen ḥāceler ‘āciz ḳalup moŋlā yavuz kimesne olmaġın pādişāh buŋa degnek virüp (15)Muḥammedi dög diyü icāzet virüp vardıḳda dögüp ḳorḳudup ḥatm itdirüp pādişāh işitdikde ḥaẓẓ idüp (16)vāfir baḫşīşler gönderüp Muḥammed Ḫan taḫta geçdikde buŋa vezāret teklīf idüp ve olmayup ḳadı‘asker oldı ba‘de (17)Burusaya ḳaḍı idüp ‘azl olındıḳda mışıra gidüp Sulṭān Ḳāyıtbāy ‘aẓīm ri‘āyetler idüp pādişāh işidüp moŋlāyı (18)getürüp yine Burusaya ḳaḍı ba‘de İstanbula müftī idüp yevmi ikiyüz aḳçe ve yılda ikiyüz yetmiş biŋ aḳçe vaẓīfe ta‘yīn (19)idüp bundan ma’dā eḥbānā ḳūl cāriye ve naḳdiyyeler in‘ām iderdi Mışırda iken bir laṭīf tefsīr ve Buhārīye bi-naẓīr (20)mufaṣṣal şerḥ yazmışdur cemi‘ gicelerde ḥatimle namāza gündüzlerde ders ve fetvāya ṣarf idüp nāṭıḳ bi’l-ḥaḳ mühīb kimesne (21)olup vezīri pādişāhı isimleriyle çaġırdı menāḳıbı şaḳāyıḳda tafṣīl olınmışdur sekiz yüz ṭoksān üçde (22)vefāt idüp meyyit-i namāzına Sulṭān Bāyezid Ḫan ḫāẓır olup şehr-i ḫalḳ mātem itdiler Moŋlā Ḫüsrev ve bunuŋ zamānında (23)olup lākin bundan muḳaddem vefāt itmişdür Moŋlā

Müc‘adeddīn fāżıl ve mustaḳīm olup kādı ‘asker olmışdur (24)Moŋlā Ḥıżır Beg ibn-i Celāleddīn Sivriḥiṣārda pederi ḳadı iken ṭoġup ba‘de Moŋlā Yegāndan cemi‘ ‘ulūmı oḳıyup (25)dāmādı olup Moŋlā Fenāriden soŋra Rumda ‘ulūm-u ‘acībe ve ġarībeye böyle muṭṭali‘ kimesne gelmedi sulṭān Muḥammedüŋ salṭanatı (26)evā’ilinde bir ‘Arab moŋlāsı gelüp ‘ulūm-u ‘acībe ve ġarībeden su’aller idüp ‘ulemā ‘āciz ḳalup pādişāh ġām-nāḳ olup (27)Ḫıżır Begi Sivriḥiṣār medresesin getürüp sipāḥīler libāsında otuz yaşından eksük tāze olmaġın (28)‘Arab bunı mezleyüp suallerin diyüp bu daḫı cümlesine cevāb virüp ba‘de ‘araba on altı dürlü ‘ulūm-u ‘acībeden (29)su’aller idüp ‘arab mebhūt oldıḳda pādişāh sürürundan ḳalkup oturup moŋlāya sulṭān medresesin (30)virüp ḥācezāde ve Ḥayālī Çelebī ve daḫı fuḍelā bundan oḳudılar menāḳıb-ı ‘aẓīmesi kemāl-i tafṣīle muḥtācdır İstanbul (31)fetḥinde ibtidā bu ḳadı olmışdur cemi‘ fedāilden ma‘dā her dilden belīġ ve muṣanna‘ ḳaṣāyidi olup aḳaidden

[349b]

(1)‘aḳāidden neviyyete bir ḳaṣīde-i ‘Arabiyye laṭīfe olup Ḥayālī Çelebī aŋa şerḥ yazmışdur sekiz yüz altmış üçde vefāt itdi (2)cümle-i ḳaṣāyid-i ‘Arabiyyesinden ṣanāyi‘-i bedi‘iyyeden müsteza didikleri ṣi‘ir ṭarzından olan ḳaside-i belīġa laṭīfesiniŋ ba‘żı budur (3)naẓm yā men mülk’ül-ins bi-luṭf’il-ḳāt fī ḥüsn-i ṣıfāt ḥareket-i cenūbī bī-‘avn’il-ḥarekāt yā cennetü zāt’ül-arż-ül-ḥāl ve ışdā‘ın hıḳḳat (4)etrāfü muheyyaḳ ve’l-cennetü keyfe eshabtü bi’zaḳe ale’el-vaṣ‘ ibaratü lisān lā ġayre fihā fī’l-ulyā nekātü ketebte bi’l-ibarat (5)tehaḳḳi nekāti ḳad sāl ‘ala bābük nihād-ı mev‘i leylā ve nehāren ve’r-raḥmü ‘ale’s-sāilü evveli ḥasenāt yevm’ül ‘ırşāt lev mürre ‘ala termi min cismike (6)ẓılle ya mūnis rūhi ḥayyeke min’el-baḳar ‘izāmi der ḳāti ba‘du ḳāti Moŋlā Şükrüllah ‘ālim fāżıl olup cümle ḫalḳıŋ ḫuṣūṣan (7)pādişāhuŋ fażīletiyle mu‘teḳīdi olup Fermān oġluna ‘isyān itmemege yemīn virmege bunı göndermişdi Ḫaṭīb oġlı Tāceddīn (8)İbrāhim Moŋlā Yegāndan oḳıyup cemi‘ ‘ulūmda māhir olup pādişāh buŋa medrese virüp ba‘de İzniḳ medresesin virüp (9)yüz otuz aḳçe vaẓīfe ta‘yīn itdi pīr Mühīb nurāni idi Ḥıżır şāh münteşübdür velāyete oḳıyup ba‘de Mışıra varup soŋra (10)on beş yıl anda şuġūl idüp Ruma geldikde on beş aḳçelü bir medrese virilüp ba‘de pādişāh bunı çaġırup Burusada (11)elli aḳçe ile kendü medresesini virdikde biz on beş aḳçe kendü maṣārıfıma tevzi‘ itdim ziyāde olacaḳ vaḳtimi meşġūl ider (12)diyüp ḳabūl itmedi Moŋlā Muḥammed ki Abatlu Çelebīsi dirlerdi fāżıl ve ‘ābid ve ‘āmil idi Moŋlā Yegāndan oḳıyup aġırest (13)müderris idi metn-i mecmu‘ ġāyet laṭīfe şerḥ yazup her-bāb āḫirinde metni

olmayan mesāili yazup hedāya şerāḥına ḳūy-ı (14)i‘tirāżātı vardur. Moŋlā ‘Ali Ṭūsi ‘ulūm-u ‘aḳliyye ve naḳliyye-i ṭaḥṣīlinden soŋra Burusaya geldikde pādişāh buŋa Sulṭāniyye (15)Medresesin virüp Sulṭān Muḥammed Ḫan İstanbulı feṭḥ idüp Ṣaḥnı binā itmezden evvel sekiz kilise medreselerinde Zeyrek (16)Medresesin yevmi yüz aḳçe ile buŋa virüp ve İstanbul ḳurbunda bir ḳariyye baġışladı ki halā Müderris Köyi dimekle ma‘rūfdur (17)Ṣaḥn medreseleri tamām oldıḳda birini buŋa virdi ba‘de pādişāh bir gün bi’ẕ-ẕāt moŋlānuŋ medresesine gelüp moŋlāyı ortaya (18)alup saġ yanına pādişāh ṣol yanına vezīrler oturup dānişmendler ḥāşiye şerḥ-i aḳd-i ders oḳıyup moŋlā şevḳe (19)gelüp neşr-i feżāīl ve ḥall-i müşḳılāt mesāil itmegin pādişāh sürūrundan ḳalkup oturup moŋlāya on biŋ aḳçe (20)virüp ḫıl‘at giyvirdi ve dānişmendlere beşer yüz aḳçe virüp ba‘de Edirnede pederi medresesin yüz aḳçe ile virdi (21)ba‘de moŋlā bir ḫuṣūṣda incinüp ‘Aceme gidüp Ḥāce ‘Abdullāh Semerḳandī yanında tekmīl-i ṭarīḳat idüp ḥavāşi ḳısmından (22)beş altı ‘aded müellifāta vardur cümlesi maḳbūl ‘ulemā olmışdur Ḥamza-i Ḳaramanī ‘ulūmda ġāyet māhir olup ders ve fetvāya (23)meşġūl idi tefsīr-i ḳażiyye-i laṭīfe ḥāşiye yazmışdur ibn-i müteccīr sulṭān Muḥammedüŋ ḥācesi olup fāżıl kāmil ve ṣāliḥ idi (24)‘Arabī ve Fārisī naẓmı olup tefsīr-i ḳażiyye-i ḥāşiye yazmışdur seyyīd ‘Ali ‘Acemī ‘Acemde ṭaḥṣīl-i ‘ulūm idüp Edirneye geldikde (25)Burusada Yıldırım Ḫan medresesi virildi Sulṭān Meḥmed zamānında anuŋ yanında ‘ulemā ile baḥs idüp faẓlı ẓāhir oldı (26)ba‘żı ḥavāşi tālif idüp ḥüsn-ü ḫaṭṭı vār idi. Seyyīd ‘Ali Ḳumnānī Toḳat ḳurbundadur cemi‘ ‘ulūmda fāżıl olup (27)vekāyeye bī-naẓīr şerḥ veziḫ şāmla daḫı şerḥ yazmışdur Ḥusāmeddīn Toḳatī fāżıl ve kāmil olup nahivde ‘avāmla (28)muḥtażar ve ġāyet mu‘teber şerḥ yazdı daḫı vardur İlyās Sinābi fāżıl kāmil ve zeki ve meşġūl idi fıḳh-ı (29)ekberde bir şerḥ ve ‘ilm-i tefsīrde bir risāle ve şerḥ-i maḳāṣıda ḥāşiye yazdı her biri ġāyet bī-naẓīrdür ḥoş nevīs ve serī’ül-kitābe (30)olup bir günde bütün metn-i ḳudurī yazdı Burusada sulṭān müderrisi iken vefāt itdi Yaḥyā bin Ḥamza ḳaṣabaların nüfüzunda (31)müderris ve ḳaḍı ve müftī idi Rumdan olup ‘ilm-i fıḳhı füdelā-i meşāyıḫ ‘Acemde olan Ḫāce Meḥmed Parsādan o daḫī Şeyḫ

[349a]

(1)Ebu Ṭāhirden o daḫı ṣadr’üş-şerīfe ḥażretlerinden almışdur Moŋlā Meḥmed ki Mināsluoġlı dirlerdi cemi‘ ‘ulūmda ġāyet māhir ve ‘ulūm-ı (2)‘acībeye ve ġarībeye muṭi‘ olup Edirnede müderris idi şerḥ-i ‘aḳāide ḥāşiye yazup ‘Acāyib ve Ġarāyib adlu bir kitāb yazdı ki (3)içinde ṭılsımāt ve nār-ü necāt ve ‘acāyib ve ġarāyib derc itdi

‘Alāeddīn Ḳoçḥiṣār ‘Aceme gidüp Seyyīd Şerīf ve Moŋlā (4)Sa‘deddīnden oḳıyup Ruma geldikde ba‘żı medārise müderris olup miftāhuŋ Sa‘deddīn şerḥine ġāyet laṭīf ḥāşiye yazmışdur ki (5)‘ulūm-u ‘Arabiyyede kemāl-i mehāretine şāhīddür ḳadı Bolāṭ fāżıl ve zāhid olup muṣbāḥ şerḥi ġāyet laṭīf ḥāşiye yazmışdur ki (6)ḥālā ol kitāba Ḳadıcıḳ dirler baḫşa beş faḳīh ṣāliḥ ve fāżıl kimesne idi pādişāh nāmına bir risāle yazmışdur Muḥammed bin (7)Ḳuṭbeddīn İzniḳī Moŋlā Fenāriden ‘ulūm-u şer‘iyye ve aḳliyye oḳıyup pederi şeyḫ Ḳuṭbeddīn gibi her ‘ilimde ġāyet māhir olup ba‘de (8)taṣavvūfa sülūk idüp ‘ārifinden oldı fuṣūṣa şerḥ ve şeyḫ Ṣadreddīn Ḳonevī Ḥażretlerinüŋ daḫı miftāḥ‘ül-‘abd muḫtasar ve müfīd (9)şerḥ yazup sekiz yüz seksān beşde vefāt itti Fetḥullāh Şirvānī ‘ulūm-u ‘aḳliyye ve şer‘iyye-i seyyīd şerīfden ‘ulūm-u ḳaḍıyye (10)Semerḳanda Ḳadızāde Rumīden oḳıyup Ruma geldikde Ḳasṭamonıda tevaṭṭun itdi şerḥ-i mevāfıḳuŋ ilhiyātına ḥāşiye yazmışdur (11)Şecāeddīn İlyās ki Müfred Şecāeddīn dimekle ve Üsküb Şeyḫi dimekle mulaḳḳıb idi Üskübde İsḥāḳiyye medresesinde (12)ḳırḳ yıl müderris oldı fāżıl ve muḥaḳḳiḳ ve kāmil mudaḳḳiḳ olup dervīşāne libāslar giyüp müstecāb’üdda’ve idi (13)Moŋlā İlyās ‘ulūm-u ‘aḳliyye ve fıḳhiyye ve ‘Arabiyyede māhir ehl-i taṣavvūf idi. Selmān Çelebī ibn-i Vezīr Ḫalīl Paşā ‘ālim (14)ve fāżıl olup ehl-i menāḳıb-ı celīle ve ḫaṣāil-i ḥamīde idi pederi vezīr iken ḳaḍı ‘asker olup yine ḥayātında vefāt (15)itdi faṣl merhūm Sulṭān Murād Ḫan zamānında olan kibār-ı meşāyiḫ bunlar idi ki şeyḫ mecẕūb Aḳbıyıḳ Ḥācı (16)Bayrām ḥażretlerinüŋ mürīdlerinden olup ḥalvetde buŋa dünyā muṣaḫḫar olup ḥażret-i şeyḫ dünyā-i fāniye der-ḳabūl itme diyüp (17)bu daḫı ed-dünyā mezrat’ül-āḫiretü mefḥūmınca cennet anuŋla ṭaḥṣīl olınur diyüp gideyörürken şeyḫ buŋa imdi benden fāide ile (18)gitmezsen diyüp Aḳbıyıḳ zāviyeden çıḳayorken başından tācı düşüp şeyḫ ṭarafından idügini bilmegin vefātına dek (19)başı ḳaya gezüp tırāş olmadı ba‘de dā’imā ḥücresine altun aḳçe getürilüp bu daḫı saḳlamayup fuḳarā ve muḥtāclara üleşdirürki (20)Burusada bir ‘aẕīm ev ṣatun alup vüs‘at üzre geçindi ṣāḥib-i keşf kerāmāt ve ceẕbesi ġālib olup vālisi (21)Burusadadır bir oġlı olup o daḫı ṣaçlu başı ḳaya gezüp bu ḥalle Moŋlā ‘Alaeddīn ‘Ali ‘Arabīden oḳurdı (22)Şeyḫ Muḥammed ki Yazıcızāde dirler Ḥācı Bayrām ḫulefāsından ve muṣābih ṣārihi Moŋlā Zeynel ‘arabīden şākirdlerinden (23)olup Gelibolıda tevaṭṭun vefāt itdi Türkī ve manẕūm ve maḳbūl ‘ulemā olan Muḥammediye nām kitāb müsteṭāb anuŋ (24)te’līfidür kemāl-i fażīletini ve taṣavvūfda ‘irfān ve vecd ve ḥālini andan ma‘lūm olur iki kitāb daḫı te‘līf itmişdür (25)ehl-i kerāmāt ẓāhire ve bāṭına idi Şeyḫ Aḥmed

Yazıcızāde Muḥammediye ṣāḥibinüŋ birāderidür buŋa Aḥmed-i Bīcan dirlerdi [26]bu daḫı Gelibolıda olup envār'ül-'āşiḳın adlu Türkī kitāb yazup kerāmāt ve maḳāmātı andan ma'lūm olur [27]Şeyḫ Germiyāni 'ulemādan oḳıyup ba'de Ḥācı Bayrāma mürīd olup ba'de vaṭanında muḳīm oldı 'ālim-i kāmil [28]ṣāliḥ ve ṭabīb ḥāzıḳ ve ṣā'ir-i māhir olup Ḥüsrev ü Şirīn ḳıṣṣasın naẓm idüp maḳbūl-u 'ālem olmışdur bed-şekil [29]ve gözleri ma'lūl kimesne idi şeyḫ Muṣliḥiddīn Edirnede olup Debbaġlar İmāmı dirler idi 'ulūm-u ẓāḫire [30]ve bāṭınada māhir ve meşhūr olup dā'im'ül-istiġraḳ ve 'ārif-i billāh idi her gice yüz rek'at namāz ḳılup [31]sırr-ı nūr 'Ali nūr ẓuhūr bulmaġiçün her iki rek'atda aḥvāli abdest alurdı. Şeyḫ Pīri Ḫalīfe Ḥamīdlüdir 'ulūm

[350b]

[1]ẓāḫiri ve bāṭınayı cem' idüp 'ārif-i vāṣıl mürşīd-i kāmil idi kütüb-ü mu'tebereden ders dimege mu'tād idi. Şeyḫ Tāceddīn [2]İbrāhim bin Baḫşi faḳih asılda Minā ve ṭāīfesinden olup 'ulūm-u ẓāhireyi pīri ḫalīfeden oḳıyup Burusada Şeyḫ 'Abdüllaṭīf [3]Ḳudsī yanında salıḳ-i vāṣıl ve mürşīd-i kāmil olmaġın anuŋ vefātında ḳāimmaḳāmı olup mürīdleri çoġalup her biri vāṣıl [4]olup zāviyesinde bir kerre yüz yigirmi mürīd cem' oldı Şeyḫ Ḫāce Ḥasan 'ālim ve 'ārif zāhid mürşid-i kāmil ve mücāhid [5]idi Burusada Emir Sulṭān ḥażretleri ḫasta olup biriŋize bir kimesne idiŋ didiklerinde ben vefāt itdikde şehirde filān mecẕūb [6]varuŋuz benim mürīdlerimden birini ta'yīn eylesün diyüp vardıḳlarında bunları ḳovup tekrār varup suṭānıŋ vaṣiyyetini ḫaber [7]virdiklerinde 'arşa baḳıŋuz diyüp baḳdıḳlarında Emir Sulṭān yanında mezbūr Ḫace Ḥasanı oturur görmegin anı mürşid [8]idindiler Şeyḫ Velī Şemseddīn mezbūr Ḫāce Ḥasan ḫulefāsından olup 'ālim fāżıl ve kāmil 'ārif zāhid ve vā'iẓ olup [9]vāfir kimesneler bundan müntefi' oldılar naẓm 'āli ervāḥim naḥfi't-tahāya minallāhilleẕi ḫalaḳ'al-beryā bāb-ü sābi' der-aḥvāl-i [10]Sulṭān Muḥammed Ḫan Ġāzi ibn-i Murād Ḫan Ġāzi 'aleyhuma'r-raḥme ve'l-ġufrān naẓm ḥasedayegān melük-ü cihān Meḥmed Ḫan ki [11]...Fātiḥ Ḳosṭanṭini ḳaviyyü bünyād velādeteş 5 receb sene 833 yaḫūd fī 835 sene culūseş-i ber taḥt der-ḥayāt-ı pedereş Bayrām… [12]fī 847 sene infiṣāleş ez-salṭanat cülūs-u pederiş ber taḥtü biktiza-i ba'ż umūr fī 848 sene yaḫūd fī 849 sene [13]pederi buŋa Mar'aş ve Elbistān pādişāhı Süleymān Beg ibn-i Ẕülḳadir ḳızını isteyüp alıvirüp cem' oldılar fī 853 sene [14]cülūs ber taḥt der-zamān vefāt-ı pederi fī 16 muḥarrem 855 sene müddet-i salṭanteş der def'a-i s̱āniyye 31 sene 48 yevm şehzāde [15]iken sancaġ-ı Maġnisa idi merḥūm ve merḳūm şecā'at seḫāvetde ve ẕekāvet ve 'ilim ve 'ulüvv-ü himmetde ve her dürlü ḥāletde ekmel mülūk

(16)Osmāniyān ve efḍalü salāṭīn-i cihān idi naẓm odur mühr-i tābān şehler şehā femen dāme meselā lehü ḳüddisehā faṣl der-ẕikr şehzādegān (17)Sulṭān Bāyezid ki pādişāh olmaġın aḥvāli başḳa bābda gelür sulṭān Muṣṭafa velādeteş fī 842 sene Maġnisa sancaġı virilüp (18)baʿde zamān Ḳaraman begler begligi virilüp anda vefāt itti fī 879 sene baʿżı aḥvāli aşaġıda gelür Sulṭān Cem velādeteş fī 864 sene (19)Ḳasṭamonı sancaġı virilüp Sulṭān Muṣṭafa vefātında Ḳaraman virildi altı yıldan ziyāde Ḳaraman ḥākimi olup silahşörlük fenni tekmīl (20)idüp ḥattā Sulṭān ʿAlāeddīn-i Selçūḳīnüŋ gözlerine niçe vaḳiyye ḫalḳalar ḫatm idüp ve bī-naẓīr şāʿir olup maḳbūl-ü divān işʿārı (21)vardur Ḫāce Süleymānuŋ Fārisī Cemşīd ve Ḫurşīd kitābını Sulṭān Muḥammed Ḫan nāmına tercüme itdi ʿāḳıbet ḥāli ve keyfiyyet-i vefātı (22)Sulṭān Bāyezid Ḫan bābında gelür faṣıl der-ẕikr vüzerā ve erkān Ḫalīl Paşā pādişāhuŋ pederi zamānında biri vezīr-i (23)aʿẓam olup bunuŋ pederi İbrāhim Paşā anuŋ pederi ʿAli Paşā anuŋ pederi Çandar Ḫalīl Paşā āl-i Osmāna vezīr-i aʿẓam olup (24)işbu Ḫalīlüŋ oġlı İbrāhim Paşā Sulṭān Bāyezid zamānında vezīr-i aʿẓam oldıgı aşāġıda gelür bu ḳıṣṣanuŋ naẓīri (25)mesmuʿ degildür İstanbul fetḥinden soŋra pādişāh bunı ḥabs baʿde ḳatl idüp birini Maḥmūd Paşāya virüp vezīr Ṣaruca (26)Paşā vezīr Zaġnos Paşā vezīr Maḥmūd Paşā ki sābıḳan ḳadı ʿasker daḫı olmışdur ʿilm ü aḳıl ve kemāl her ḥalde sulṭān (27)vüzerā-i selātin āl-i Osmāndır iki üç kerre vezīr-i aʿẓam olup aralıḳda bir sebeb ile ʿazl olınup lā vefāi'l-melük (28)mefhūmınca cüzʿi bahāne ile ʿazl baʿde ḥabs ve ḳatl olındı nitekim aşaġıda gelür vezīr İsḥāḳ Paşā Maḥmūd Paşā birine (29)vezīr-i aʿẓam olup vezīr Şehābeddīn Paşā ḫādim vezīr Gedik Aḥmed Paşā vezīr Aḥmed Paşā ibn-i Velīyüddīn Paşā (30)sābıḳan ḳadı ʿasker olmaġın aḥvāli ʿulemā faşlında gelür vezīr Ḳoca Paşā vezīr Muṣṭafa Paşā vezīr Mesiḥ Paşā vezīr (31)Rum Muḥammed Paşā ġadab-ı pādişāhla ḳatl olındıġı aşaġıda gelür vezīr bu sene Muḥammed Paşā vezīr Ḥekīm Yaʿḳūb Paşā ṭabīb ḥāzıḳ olmaġın

[350a]

(1)ʿulemādan ẕikr olınur ve Ṭayı Ḳaraca Paşā mīr-i mīrān Rumili ve ḥādim Süleymān Paşā mīr mīrān Rumili vezīr Dāvūd Paşā (2)ve Ḫāṣ Murād Paşā mīr-i mīrān Rumili Uzun Ḥasan Paşā cenkde şehīd oldı vezīr Sinan Paşā ibn-i Ḫıżır Beg vezīr Muḥammed Paşā (3)Veled Yörgüç Paşā vezīr Nişāncı Muḥammed Paşā ibn-i Celāleddīn pādişāh vefātında yeŋiçerīler şehīd itdiler vezīr Muḥiddīn Paşā Maġnisalu oġlı (4)dirler fuḍelādan olmaġın ʿulemāda ẕikr olınur faṣl merḥūm pādişāh zamānında fetḥ ve żabṭ olınān ḳılʿa ve vilāyetler bunlardur ki (5)ḳalʿa-i Ḳosṭanṭiniyye ki İstanbul

dimekle meşhūr ʻālimdir ḳalʻa-i Silivri ḳalʻa-i ḳavm-i Bergosi ḳalʻa-i Sivrice ḥiṣārı ve (6)anuŋ yanında baʻżı ḳılaʻ ḳalʻa-i Vamule ḳalʻa-i Enin ḳalʻa-i Ṭaşöz ḳalʻa-i Tevabiri der-vilāyet Las Rumili ḳalʻa-i Terice (7)ve daḫı niçe ḳılaʻ vilāyet-i Las ḳalʻa-i Buḥurī ḳalʻa-i Felek der-rāh-ı Mora ve daḫı ol semtde baʻżı ḳılaʻ ḳalʻa-i Yazova ḳalʻa-i Toḳmaḳ (8)ḥiṣārı ḳalʻa-i Mıhlu ḳalʻa-i Gördes ḳalʻa-i Ballubadra ve ol semtde baʻżı ḳılaʻ ḳalʻa-i Rıżā ḳalʻa-i Abol ḳalʻa-i Ṣuh (9)ḳalʻa-i Gerusa ḳalʻa-i Beratce ki işbu beş ḳalʻa cümlesi vilāyet-i Las idi ḳalʻa-i Samandıra ḳalʻa-i Gögercinlik ḳalʻa-i Amaṣra Anaṭolı (10)ḳalʻa-i Ḳasṭamonı ḳalʻa-i Sinop ve Baḳırküresi ve sāir ḳılaʻ vilāyet-i İsfendiyār ḳalʻa-i Trabzon ḳalʻa-i Ḳoyunlu ḥiṣār ḳalʻa-i (11)Cezīre-i Midillü ḳalʻa-i Lofça ḳalʻa-i Yabhiye ḳalʻa-i Orhay ḳalʻa-i Yüyüge bu üçü vilāyet-i Bosnadadır ve sāir vilāyet-i Bosna (12)ve Rumili ve vilāyet-i Ḳocaili der ḳurb-u Bosna ve vilāyet-i Pavlı der- ḳurb-u Bosna ve żabṭ-ı Aḳşehri ve Ilġunbazarı ve Yeŋişehr (13)ve ḳalʻa-i Sıḳlanḥiṣārı bu dört şehir Anaṭolıdadur ve feṯḥ-i ḳılaʻ Cezīre-i Mora tekrār feṯḥ olındı ve ḳalʻa-i Mespraṭ ve ḳalʻa-i Londar (14)ve ḳalʻa-i Yıldız ve iki ḳalʻa daḫı bu altı ʻaded ḳalʻalar Rumilinde Ḳarlıili dirler ve binā-i ḳalʻa-i İlbaşan der Arnavud feṯḥ-i ḳalʻa-i Arnavud (15)ve ḳalʻa-i Ḳonya der Anaṭolı ve ḳalʻa-i Gevala ve ḳalʻa-i Larende ve ḳalʻa-i Cezīre-i Aġrıboz ḳalʻa-i Mūt der-Ḳaraman ḳalʻa-i Nigde ḳalʻa-i Erikli (16)ḳalʻa-i Uçḥiṣārı ḳalʻa-i Erune ḥiṣārı ḳalʻa-i Aḳṣarāy der Ḳaraman ḳalʻa-i ʻAlāiyye żabṭ-ı Silifke feṯḥ-i ḳalʻa-i Moḳra ḳalʻa-i (17)Lülle ḳalʻa-i Ḳaraḥiṣār-i Ṣarḳī ki Ṣın Ḳaraḥiṣār dirler ḳalʻa-i Ermenek ḳalʻa-i Minan ḳalʻa-i Deve Ḳaraḥiṣār ḳalʻa-i Kefe ḳalʻa-i (18)Yapugerme vilāyet-i Ezaḳ ḳalʻa-i Aḳḥiṣār ḳalʻa-i İskenderiyye Arnavud ḳalʻa-i Gökbaşı ḳalʻa-i Derguş ḳalʻa-i Kaleş bunlaruŋ (19)üçi daḫı mezbūr İskenderiyyenüŋ üç ṭarafına muttaṣıldur ḳılaʻ Cezīre-i Polye ḳalʻa-i Muna der vilāyet-i Andaḳ vilāyet-i Tron der ḳurb-u (20)Erzincan faṣl der-keyfiyyet-i feṯḥ ü żabṭ memālik-i mezbūre ve ẕikr-i muʻaẓẓamāt-ı vekāyiʻ zamān-ı Sulṭān Muḥammed Ḫan Ġāzi naẓm reşk-i şāhān (21)cihān olan fütūḥ bunuŋ eyyāmında imişdir sünūḥ cümleden Kosṭanṭiniyye şehrini feṯḥ idüp virdi ġazānuŋ behrini eyleyüp der (22)vāze-i iḥsānı yaz rayet ilmi bu ayıtdı serfirāz ibtidā-i şu Osmāniyān bu şehrüŋ devrinde olmışdur aʻyān ekseri Ḳanūnī (23)bu vażʻ eyledi niʻmet-i luṭfiyle ḫalḳı ṭuyuldı baḥr-u kāniden cūd-u iḥsānı ḳurun leyke saḥrāda senā ḫanı ḳurun ʻilm ü ʻirfān kāni (24)idi der gehi beẕli ile keseler oldı tehi baḫşīş itse gül gibi mendān idi her niçe medḥ olsa ṣad çendān idi sefer pādişāh Edirnede (25)defʻa-i sāniyesine sekiz yüz elli beşde cülūs etdikde Ḳaramanoġlı İbrāhim Beg baʻżı memalik-i Osmāniyyeyi ġāret itmegin

pādişāh ‘asker (26)çeküp Aḳşehri ve Yeŋişehri eṭrāfına vardıḳda İbrāhim bir gıll-seng dal Ṭaşiline ḳaçup ‘aẕīm hedāyā ile taẖarru‘ nāme gönderüp (27)‘afv idüp Burusaya dönüp Anaṭolı begler begisi olan vezīr İsḥāḳ Paşāyı Menteşe oġlı İlyās Beg üzerine gönderüp vardıḳda vilāyetinden (28)sürüp çıḳardı muḳaddime pādişāh İstanbulı feṭḥ mühimmātın tedārıḳ içün Edirneye gitmek isteyüp Gelibolı boġāzını kāfir gemileri setr (29)itmegin Ḳocaili ṭarafından gelüp Anaṭolı ḥiṣārında ġalaṭanuŋ ardı olan yaḳaya geçüp Rumili ḥiṣārın dört ayda ya ḳırḳ (30)günde yapup ‘aẕīm ṭoplar ḳurup ol boġāzı pādişāh sedd-i kemer himmeti meyānına sedd idüp İstanbul eṭrāfın ġāret itdirüp ba‘de (31)bahāra dek ‘askere icāzet virüp kendüsi Edirneye varup ol ḳış mühimmāt-ı muḥāṣara tedārik olınup vāfir ṭoplar dökdürüp

[351b]

(1)cümleden bir ṭop üç yüz ḳantar baḳırdan idi feṭḥ-i Ḳosṭanṭiniyye pādişāh-ı ‘ālempenāh evvel bahārda ‘askerle yüriyüp sekiz yüz elli yedide (2)sene-i mezbūre rebī’ül evvelinüŋ nışfından İstanbuluŋ ḳapusı semtine yüriyüp ḳonup metrisler ḳurup ḳal‘aya ṭoplar atup (3)cā-be-ca ba‘żı delükler açılup ḥiṣārdan daḫı müslümānlara ṭoplar atup vāfir kimesne şehīd oldı bu esnāda Ġalaṭa yaḳası ḳadīmden (4)Frenk żabṭında olmaġın Frenkistāndan iki ‘aẕīm parça ṭolusı yardımcı ‘asker gelüp ba‘de pādişāh āgāh mü’eyyid min‘indillāh ḳal‘ayı (5)her ṭarafdan dögmekiçün gemiler getürdmek fikr idüp Ġalaṭadan İstanbul yaḳasına demür zincīr gerilmiş olmaġla o ṭarafdan gemi çekmege çāre (6)olmamaġın Ġalaṭanuŋ üsti yanında ‘ilm-i cerr-i eskālde māhirler ṣan‘atla ḳaradan vāfir gemiler yüridüp ḳaṣīde-i ḥażret-i Ebī Eyyūb Enṣārī (7)boġāzdan geçüp inne’s-sefīnete lā tecrī ‘ale-l-yebīsü meselin baṭṭāl idüp ṭoplarla deryā ṭarafından fenār ḳapusı semtinden ḥiṣārı dögmeye (8)başladıḳlarında limuḥarriruhu tekvür tekvür oḳudı küfri ezber didi geldi meselā ez baḥr-u ezber pes o ṭarafı daḫı muḥafaẓa ve ta‘mīre ‘asker (9)ḳoyup kendüsi her ṭarafa çüşt-ü cevābiçün tekāpu idüp pādişāh ṭarafından ḥiṣārdan cenk idüp ve ṭoplarla yıḳılan (10)yerleri yapmaḳ ḫuṣūṣunı mu‘āvenete gelen kāfirlere ışmarlayup müddet-i muḥāṣarada tamām elli gün yaḫūd ṭoksān dört gün geçdikde müslümānlar (11)ṭoplar yıḳduġı gediklerden yüriyiş itmege ‘aẕīmet idüp aḫşām ḳaraluġı oldıḳda pādişāh agāh mücāhid fī sebīlillah emriyle (12)ġāziler cidālar uçlarına mumlar ve meş‘aleler yaḳılup ṣabāḥa dek ḳal‘aya hücūm idüp gedikler yapmaġa ḳomayup perşenbe güni ṣabāḥ (13)oldıḳda Frenk ‘askerinüŋ serdār-ı murdārı ḥiṣār üzerinde cenk tedarikiçün ṭururken asumān şecā‘atüŋ bāzi bir civān ġāzi (14)ḥiṣāra çıḳup ḳarnına ḳılıç ṣalup başı

gidicek ayaḳ olmaz pāyidār mefhūmınca ʿasker-i Frenk ḳaçmaġa başlayup ʿasker-i islām (15)ḥiṣārdan atılan ṭoplara ve tüfenkler ve esbāb-ı cenke yıḳmayup ġāziler yürüyüp naẓm naʿrelerden türedi çarḫ-ı berīn sayḥalardan (16)iŋledi rūy-i zemīn bir ṭarafdan ẓāḫir oldı velvele irdi ol sengīn bināya ẕelzele meydān-ı şecāʿat ser-bāzları ve asumān (17)celādet şehbāzları ṣadā-ı narḫ ẕādā-ı ferāḫ baḫṣā-ı Allah Allah ile yüriyiş idüp düşmen perġul gördiler göz açamayup (18)fī'l-ḥāl naẓm ḳulesine diŋledi ḳulelerde rü'yet-i fetḥ oḳundı her ṭarafda ayet-i fetḥ ḥiṣār bedenleri üzre niçe bedenleri (19)server niçe sīneler tīr ü belāya siper oldı naẓm ḳulesine çün degildi rü'yet nuṣret-i nümā ḳalʿa parmaḳ ḳaldırup īmāna geldi (20)güyā tekvür maḳhūr müslümānları ḥiṣārdan devr itmege ṣarf-ı maḳdūr iderken ḳalʿaya vuṣūl içerüye duḫullerin gördikde (21)melḥūzı maʿḳūs ve ʿilm ü devleti menkūs olmaġın necāt-i menhūs ve ḳalb-i me'yūs ile sarāyına ḳaçup yolda yaġmaya meşġūl olan ġāziler (22)bölüklerinden az ṭā'īfe görmegin anları ḳırup bir mecrūh ġarb yigidine ḳılıç ḥavāle itdikde ġarb-ı ḫayr ṭaleb-i taḳviyet ḥażret-i (23)rabb ile tekvüri atından düşürüp başın kesüp yanında olan küffār tār u mār olup pādişāh ve sipāh şehre girüp (24)üç gün üç gice yaġma olınup baʿde pādişāh ḫalḳa emān virüp şehri żabṭ ve taʿmīr ve yüzden ẕiyāde kiliseyi (25)mescid ve cāmiʿ ītmekle tenvīr itdirdi işbu bu fetḥ-i mübīn denilen tārīḫlerin aḥsen evvelā beldetün tayyībetün s̲āniyen bu beyit naẓm (26)fetḥ-i Ḳosṭanṭiniyye fırṣat bulmadılar evvelün fetḥ idüp Sulṭān Muḥammed didi aḫirun ʿĀṣıḳ Paşā rivāyeti üzre bu fetḥ-i aẓīm (27)perşenbe güninde vuḳūʿ buldı ki ibtidā-ı muḥārebeniŋ elli birinci güni idi lākin cenke şürūʿ rebīʿül-evvel muntaṣıfından olup (28)fetḥ ve ẓafer cemāẕiye'l-āḫireniŋ yigirminci güninde olmaḳ rivāyeti daḫı Mevlāna ne s̲ri tariḫinde meẕḳūrdur ve ol belde-i tayyibe (29)fetḥinüŋ aḥsen tevāriḫi belde-i tayyibedir sene 857 dir kerāmāt evvelā şaḳāyıḳda meẕḳūrdur ki pādişāh İstanbul (30)fetḥine ʿazm itdikde Şeyḫ Aḳşemseddīn çaġırmaġa Aḥmed Paşāyı gönderüp sen o zamānda pādişāhuŋ yanında olsaŋ (31)gerekdür diyüp bile gelüp baʿde fetḥ güni şeyḫ çadırı içinde başını ḳaba yüzün ṭopraġa sürüp tażarruʿ ve duʿa itdikde başın

[351a]

(1)ḳaldırup elḥamdülillah fetiḥ müyesser oldı ddügi sāʿatde ḥāżır olan kimesne baḳup cemiʿ müslümānları ḳalʿaya girür gördi (2)pādişāh giriyorken yanına baḳup Aḥmed Paşāyı gördikde şeyḫ didügi gerçek çıḳtı fetḥe şürūʿum müddet-i zamānında böyle (3)ʿazīz oldıgına sürürum ziyādedir didi s̲āniye yine şaḳāyıḳda meẕḳūrdur ki Ḳuṭb'ül-Afāḳ Ḫāce ʿAbdullāh Naḳşibendī (4)ḥażretleri ʿAcemde şehr-i Semerḳanda bir gün

ḫamīs güni öyle namāzın ḳılup ‘acele ile bir aḳ ata binüp ba‘żı mürīdleri daḫı me‘ān gidüp şehirden (5)ayrıldıḳda anları tevaḳḳuf buyurup kendüsi yalıŋızca bir saḥrāya varup her ṭarafa at ṣalup mürīdlerinden biri ardınca gidüp bu ḥāli (6)görüp döndüklerinde ḥażret-i şeyḫe su’āl idüp o daḫı Rumili pādişāhı Muḥammed Ḫan ol anda küffārla muḥārebede bizden istimdād (7)itmişdi aŋa mu‘āvenete varduḳ bi-avnillah manṣūr oldı didi bu ṭarafdan pādişāhdan manḳūldur ki ḫamīs günī aḳıb-i ẓuhūrda (8)izdiḥām küffārdan ‘askerimiz inhizāma yüz ṭutdı Ḫāce Abdullāhdan istimdād itdügimde aḳ ata binüp şöyle libās ve ṣıfatla ḳarşımda (9)ḥāżır olup ḳorḳma diyü tesliyyet idüp ben daḫı küffār çoḳdır didügümde Ḳaftānī begini gösterüp içine baḳ diyüp baḳduġımda (10)bī-ḥad ‘asker-i İslāmla ṭolmış bir ‘aẓīm ṣaḥrā gördim bunlar saŋa mu‘āvenete gelmişlerdür filān peşteye çıḳup üç kere ṭabıl çaldırup ‘askere emr ile (11)küffāra ḥamle eylesünler didikde buyurdıḳlarınuŋ cümlesin ayıtdım gördümki ḫāce daḫı ‘askerle bile ḥamle idüp fī’l-ḥāl küffār ṣanup ṭaġıldılar (12)ḫāceye ‘asker-i küffār çoḳdır didügümü yanımda olan vüzerā ḫayriyetden aḳlım mütelāşi oldığından nā şey ṣanup zīrā ḥażret-i ḫāceyi anlar (13)görmezlerdi didi naẓm irişüp ‘āleme avāze-i feṭḥ-i cihān ṭoldı peyām nāre-i feṭḥ bilā mülk olup ser-cümle-i tezyīn feleklerde melekler ayıtdı (14)taḥsīn semāt nekürüŋ vezīri ṭutılup tevābi‘iyle ḥabs olınup gemiye binüp ḳaçan Frenkler Silivri ḥiṣārına girdiklerinde miftāḥını pādişāhım (15)göndermegin żabṭına adamlar vardıḳlarında ḳavm-i Berġosı ve Bugatosı daḫı feṭḥ itdiler bu ṭarafda pādişāh tekvüre mu‘īn idi diyü (16)vezīr-i a‘ẓam Ḫalīl Paşāyı tevābi‘iyle ḥabs idüp ḳırḳ günden soŋra anı ḳatl ve sāirlerin āzād itdi ba‘de ḥükkām eṭrāfa emirler (17)gönderüp ehl-i sanāyi‘ ve harfī ehl-i ‘ıyālleriyle İstanbula götürüp şehr ortasında eski sarāy ba‘de zamān leb-i deryāda (18)yeŋi sarāy ve cāmi‘-i şerīf ve sekiz medrese ve ‘imāret ve bīmār ḫāne ve niçe ‘āli binālarla şehri ma‘mūr itdirdi fütūḥ pādişāhım (19)selātin uzaḳdan hedāyā ile tehniyet nāmelerle gelüp Las ḥākimi ve Balıḳ oġlı Despot daḫı merḥūm sulṭān Murād Ḫan Ġāzi feṭḥ (20)idüp bu ‘isyān ve ġadabla alduġı ḳıla‘ıŋ ba‘żınuŋ miftāḥların gönderüp pādişāh baḳīlerin isteyüp o daḫı i‘nād itmegin (21)pādişāh ḳaḳıyup ‘asker ḳaḳılanmayup Lasa gidüp muḳaddemā aḳıncılar ṣalup yolda ‘asker yetişüp Despot mālını ve menālını Sivrice ḥiṣārına (22)ḳoyup ehl-i ‘ıyāliyle Engürise ḳaçup pādişāh Sivriceye gelüp muḥāṣarada iki ṭarafdan çoḳ ādem helāk olup ‘āḳıbet kāfirler ḥiṣārı (23)açup Despotuŋ ibā‘an cid mālik oldığı envā-ı emvālini pādişāh alup mezbūr ḥiṣāruŋ civārında niçe ḥuṣūn maṣūn feṭḥ (24)ve żabṭ olınup bu seferde Emule ḥiṣārı daḫı feṭḥ olındı ba‘de

pādişāh vāfir ‘asker gönderüp baḳiyye-i vilāyet-i Las ġāret (25)buyurmaġın edā-i hiẕmet idüp ṭoyumluġla geldiler pādişāh Edirneye ḳışlamaġa gelüp Maḥmūd Paşāyı vezir-i a‘ẓamlıkdan ‘azl idüp (26)Moŋlā Gürāniye daḫı incinüp ḳadı‘askerlikden ‘azl ve yerine Moŋlā Mecdeddīn naṣb idüp Despot hedāyā ile ilçi gönderüp her yıl (27)otuz biŋ altun ḫarāç virmege ‘ahd idüp bir yıllıġı ḳabżına adem gönderüp getürildi fetḥ pādişāh İbṣala ḳurbunda İnez fetḥin (28)sulṭān Murād Ḫan idüp ḫāṣ Yūnusı deryāda on pāre ḳadırġa ile gönderüp bir gice varup ale’l-faẓla muḥāṣara idüp (29)ḳaradan pādişāh daḫı vardıḳda tekvüri ḳal‘ayı teslīm idüp ba‘de anuŋ ḳarşusında deryādan Ṭaşöz ḳal‘asın fetḥine yine (30)Yūnus emr-i pādişāhile varup fetḥ itdi ba‘żı tevāriḫde meẕḳūrdur ki İnez tekvüri ki İstanbul tekvürinüŋ aḳrabāsından idi (31)müslümānların hücūmın gördükde ehl-i ‘iyālin alup Semendirek Cezīresine ḳaçup İnezi pādişāh fetiḥ ve żabṭdan soŋra Edirneye vardıḳda

[352b]

(1)tekvür mezbūr emānla gelüp ḥüsna ve müsteşna olan ḳızını vāfir hedāyā ile virmegin ḫaremi ‘afv olınup raḫne tımarı virilüp (2)o cānibe vāfir sipāhla gönderildikde limuḥarriruhu ‘ādetin terk eylemez ḫāyin çevīd gevher ola mefhūmınca yolda ale’l-ġafle cümlesin şehīd idüp (3)Frenkistāna ḳaçdı fütūḥ Lās ḥākimi Despot vefāt idüp pādişāha ḫaber geldikde ‘asker cem‘ idüp sekiz yüz elli ṭokūzda (4)yüriyüp ibtidā nevāyiri ḥiṣārına varup naẓm ḳuşatdı ḳal‘ayı ve itdi cenki şod gelü ordular ṭopı ḥiṣāra (5)der divārı oldı pāre pār yedi gün eylediler cenk bi-kār ḥiṣārı virdi kāfir soŋra nā çār ḥiṣār içre meger Despot (6)bī-dīn komışdı naḳara vālāt-ı zerrīn bir itdi ḳal‘a ma‘den ḫāṣılından zer ve simle memlü itdi çoḳdan hamsin virüpen (7)sulṭān-ı dehre ḥüdā ayıtdı gazāta anı beher idüp ol ḳal‘ayı ta‘mīr hünkār ḳodı anda beg ve ḳadı ve dizdar Terice ḳal‘ası (8)daḫı aldı ol iklim içre kösi fetḥi çaldı Terice daḫı bir sim ve zer idi ne ma‘den baġ-ı ‘adene benzer idi ḥüdā avni (9)ile ol ḥüsn-ü ḳāḫir maḥal-i ehl-i İslām oldı āhir diyār-ı Lasdan çoḳ sevir meşhūr Muḥammed Ḫan elinde oldı ma‘mūr çüş od (10)sermāye-i şādı fütūḥeş ġarik-i bahr-i raḥmet bad-ı ruheş nesr ba‘de birini aḳıncılarla Buḥurī ḳal‘asın fetḥe ve diyār-ı Lası ġārete göderüp (11)vardıḳlarında Buḥurīnüŋ küffārı şehri yaḳup ḥiṣārı ḫāli bıraḳmışlar görmegin żabṭ idüp eṭrāfı ġārete yayıldılar bu ṭarafda pādişāh (12)Kösovaya gelüp cedd-i ‘alāsı şehīd oldıġı yerde ṣadaḳa ve ṭa‘ām üleşdirüp ġārete giden serdār ġanimetler birle geldi pādişāh (13)‘askere icāzet virüp birḳaç gün ṭurup İstanbula geldi cenk-i güzīde ḳıla‘-i vilāyet Engüris olan Belġrād şeddādı (14)bünyād-ı felek devvār

ve üstvār ve fetḥi dişvār ve içinde eher men gerdār beş biŋ yarār küffār olup dā'imā diyār-ı İslāma işāl (15)şerr ve zār itmegi kār idinmegin sekiz yüz altmışda pādişāh cihān naẓm cümle ecnād beni a'dād eyledi azm-ü tesḫīr belġrād eyledi (16)yeŋi dökülen 'aẓīm ṭopları Tunadan gemilerle gönderüp vardıḳda ḥişār yanında metrisler ḳurulup ḳal'a cenkin idüp (17)ṭarafeynden adamlar düşüp naẓm ṭarb-ı bārūt ile bārvi ḥişār ṭarafet'ül-ayn içre oldı ṭār-u mār bedenler üzerine (18)müslümānlar alay bayraḳların diküp niçeleri daḫı gediklerden içerü girüp küffārla cenk iderek fecere mecere serdar-ı mürdār (19)olan ḳral bed-fa'āl ḳuradan 'asker-i 'aẓīme ve Ṭunadan alāt-ı cenkle ṭolu vāfir gemilerle gelüp naẓm ḥişāra ḳarşu kondılar kenāra (20)kodılar zādla şeker ḥişāra Ṭuna üstünde cenk itdi kimiler şehīd oldı mücāhid ademīler ḳılıçlar sadmesi avāzesinden (21)sadā geçidi felek avāzesinden kāfir kimileri bī-ḥad olmaġın müslümān gemicileri gemilerle ḳaçup naẓm Sāve ve Ṭuna cūy-ı ḫūn oldı (22)arsa-i sebze lāle gün oldı niçe ġāziler ḥendeḳden yüzüp geçüp ḥişāra çıḳup niçe kāfirler helāk itdiler aŋa şāh aŋa (23)ferzāne cebbe ve cevşensiz merdāne gerdikde 'asker yeŋiçerīlerden beşyüz nefer dilāver içerüye girüp küffārla ṣavā sürgün ḳral almaġın (24)'askerle gelüp anlaruŋ cümlesin şehīd idüp ṭaşrada olanlara ḫavf düşdikde pādişāh mütevekkilen 'alallah yalın ḳılıçla (25)küffāra ḥamle idüp bi'z̲-z̲āt niçe kāfir ḳırarken 'asker ebrām ile nā-çār dönüp boġāzda yeŋiçerī aġāsı boġāzda şehīd olup (26)Rumili begler begisini ṭop getürüp begler begligi Maḥmūd Paşāya ḫamīme virildi bu tariḫde biri ġarbī biri şarḳī iki ḳuyruḳlı (27)yıldız ṭoġdı naẓm ḫurda ehli bilür bunı muḳarrer muḳadder olmayan olmaz müyesser ḥuṣūl-ı maḳṣaduŋ eyyāmı vardur (28)her işiŋ vaḳti ve hengāmı vardur ḫudādur bī-tereddüd mālik'ül-mülk ve mā tecerrür-riyāḥ kişn'il-felek arada eylese bir işi (29)muḥtār ider esbāb-ı muḥaṣṣılını ihzar ḫudā çün itmedi esbāb a'dād müyesser olmadı fetḥ-i Belġrād Velī Sulṭān Selīme (30)Ḫan niyāzī teveccüh itdi ol ḥışn-i ḥaṣīne tevekkül itdi rabb'ül-'ālemīne müyesser itdi ḥaḳ şāhuŋ ümidīn eline virdi (31)ol hışnuŋ kilidin adünün kişver-u dübüriyyesini açup ceddinüŋ aldı kīnesini idüp haḳ ol şehīdüŋ sa'yını meşḳūr

[352a]

(1)ibn-i Osmāniyān a'dāsını gör süvir-i hümāyūn pādişāh-ı 'ālempenāh ḥażretleri ġazādan dönüp dügün levāzımın ışmarlayup şehzāde (2)Sulṭān Bāyezidi Amasiyye sancaġından Sulṭān Muṣṭafayı Maġnisadan sünnet itmek içün getürdip mülūk-u eṭrāfı dügüne (3)oḳıyup sekiz yüz altmış bir bahārında Edirnede bir müferraḥ ṣaḥrāda otaġlar ḳurup evvel gün kendüsi taḫta oturup (4)aşaġıda saġ ṭarafında Moŋlā

Faḫreddīn ‘Acemī ṣol ṭarafında Moŋlā ‘Ali Ṭūsi sāir ‘ulemā daḫı kimi saġda ve kimi solda tertibiyle (5)oturup Moŋlā Ḥıżır Beg ve Moŋlā Şükrullāh pādişāhuŋ ḳarşusında oturup niçe Dāvūdī nefesliler birer ‘aşr ḥażret-i (6)Ḳur‘an oḳıyup ba‘de ni‘met-i resūl-i kerīm ṣallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem oḳunup ba‘de ‘ulemā oḳunan ayāt-ı şerīfüŋ tefsīrine müte‘allıḳ (7)ve o münāsebetle ‘ulūm-ı aḳliyyeye müte‘allıḳ ‘aẕīm baḥiṣler idüp pādişāh ṣafā kesb idüp ba‘de semāṭlar çekilüp ve sünnīlerle (8)enva‘ı ḥalviyyāt her moŋlānuŋ öŋüne başḳa başḳa ḳoyup ba‘de her birinüŋ ḥissesini sini ile kendü hiẕmetkārlarına teslīm (9)itdiler ve her moŋlāya ḫıl‘at ve hediyyeler virilüp ikinci gün bu tertīble meşāyıḫ ve ṣüleḥā żiyāfet olınup meclis-i tevḥīd ve ẕikrle (10)ve esrār-ı taṣavvūfdan ġıdā-yı rūḥ ve merhem dil mecrūḥ olıcaḳ muṣāḥabetler olınup üçünci gün mulūk ve ümerā-i sipāha żiyāfet (11)olınup silahşörler kemānkeşler tir-endāzlar ve yügrük at ḳoşmaḳda mümtāzlar envā‘ı hünerler gösterüp baḫşīşler ve teraḳkīler alup (12)dördinci güni ‘umūmen fuḳāraya ḥadd-i ṭa‘āmlar ve sūmāt in‘āmlar üleşdirilüp muḥaṣṣıl otuz gün güna-gün şenkler olup ba‘de (13)şehzādeler envā‘ ri‘āyet ve teraḳkīlerle sancaḳlarına gönderüp ġāret ba‘de pādişāh İstanbula gelüp sene-i mezbūrda Ornus (14)oġlı ‘İsā Beg Arnavud vilāyetine bir beg daḫı Engüris diyārına aḳın içün gönderilmegin varup ġāyet ṭoyum gelüp ‘āli pişkeşler (15)çekdiler fütuḥ sekiz yüz altmış ikide pādişāh ‘asker cem‘ idüp ġazāya çıḳup evvelā Mora ḥudūdunda Fesleke ḳal‘asın (16)döküp feṭḥ idüp ḳal‘a ḥıfżında olan küffārı ṭutup Gördes ḥiṣārı öŋünde sāir ḳıla‘ küffār muḥāfiżalarına ‘ibret (17)içün siyāset itdirdi Fesleke ḳurbunda vāfir kāfir sābıḳan niçe baġlayup Fesleke ehlinüŋ ḳalanlaruŋ görmegin cümlesi gelüp (18)muṭi‘ oldı ba‘de pādişāh Toḳmāḳ ḥiṣārına varup bekcileri ‘inād itmegin ba‘del-feṭḥ ellerin ayaḳların toḳmāḳ ile ḳırdırdı (19)ba‘de Mıḫlıḳ ḳal‘asına varup üç gün cenkle feṭḥ idüp mühimmāt-ı żabṭın görüp Körfez ḥiṣārın muḥāṣara ve ez zamānda feṭḥ idüp (20)ṭopla yıḳılan yerlerin ta‘mīr idüp vilāyet-i Morada taḫlīṣ-i asārları müslimīn içün bu seferde maḳṣūd-ı aslī olan Ballubadraya (21)varup anı ve ol eṭrāfda olan niçe ḳıla‘yı feṭḥ ve kiliselerin cevāmi‘ idüp naẕm şehenşāh adına ḫuṭbe oḳundı rüsum-ı dīn (22)devlet anda ḳondı müslümānlar pür ġanīmet dönüp şāh ve cümle sipāh mānend sīm meskūb olan şehr-i Üskübde ḳışladılar fütūḥ (23)sābıḳan pādişāh mezbūr ġazāya ‘azm itdikde vezīr-i a‘ẓām ve Rumili begler begisi Maḥmūd Paşāyı ḳal‘a-i Kesabinüŋ yeŋiçerīler ba‘żı ‘asker-i serdār (24)idüp Anaṭolı ‘askerin daḫı bile ḳoşup ḳıla‘ vilāyet beḳāyāsını feṭḥe göndermişdi pes Ṣofyada dernek idüp ba‘de (25)muḥal me’mūre on günlük yol

ḳaldıḳda ilġārla varup Rıżā Amūl Sūh Gerüce Yerance adlu beş ḳal‘aların ḍarbla feṯḥ idüp (26)ve a‘yānı küffārı esīr itdi ba‘de Samandıraya varup ḍarb-ı ḥarble ḥiṣārı feṯḥ idüp içine girüp vāfir ḳırup niçelerin (27)esīr idüp ve mālların yaġmalayup ḥiṣāruŋ ḳal‘ası feṯḥi müşḳil olmaġın bıraġup daḫı mühim ḫiẕmetlere gidüp sābıḳan pādişāh (28)Belġrāda ḳarşu yapduġı Süvala nām ḳal‘ayı daḳīḳa-i mezbūr paşā ta‘mīr ve esbāb-ı żabṭını tevḳır idüp sābıḳan pādişāh feṯḥ idüp (29)ba‘de küffār illerine giren Sivrice ḥiṣārı ḳurtarup aŋa yaḳın olan ma‘denleri żabṭ idüp ba‘de Gügercinlik ḥiṣārına (30)varup ṭoplar ḳurup dögdükde kāfir ḳal‘ayı emānla virüp lākin ḳal‘a dizdārı ‘inād idüp ḳal‘adan muḥkem ṣavaş iki ṭaraf (31)daḫı ‘āciz ḳalup ḥażret-i paşāyı ḫabir debir küffāruŋ ḳal‘adan aşaġa nehr-i Ṭunadan ṣu çekme ki ṣarḳıtdıḳları zincīri ḳat‘la

[353b]

(1)teshīr-i tedbīr itmegin ba‘żı bahādırlar ki altında gizlenüp kāfirler zincīrle ḳoġā ṣarḳıtdıḳlarında müslümānlar hücūm idüp zincīrleri ḳırup (2)dizdār ve sāirleri ṣusız zebūn olup ḳal‘ayı daḫı emānla virüp paşā anuŋ ta‘mīr ve żabṭını ḥavāline ḳalup minnet oġlı Meḥmed Beg (3)aḳıncılarla Engürise ṣalup o daḫı Ṭunadan geçüp Engürisde ḳal‘a-i Trova vilāyetini andan Ṭuna ve Sāve nehirleri arasında Reḥāve (4)vilāyetini ġāret idüp her birinden bī-ḥad ṭavār ve esīr ve māl-ı kesīr ile Ṭuna kenārına gelüp iki yüz nefer cebelü kāfir ṭutup gemilere binüp paşāya (5)geldiler o cānibinde küffār ḫayrdār olup elli biŋ cevşen pūş deryā cuş ‘asker hünerver gönderdikde ‘acele ile gelüp müslümānları gitmiş (6)görüp ġayret ve ḫayret ve żücretle yüzleri tersine dönüp gitdiler maşā daḫı ‘asāḳir-i manṣūra ve emvāl-i ġanāyim-i mevfūre ile eskide (7)pādişāha mülāḳat itdi ġalebe Engüris ‘askerinüŋ Belġrāddan bu cānibe geçdiklerinüŋ ḫaberi geldikde Anaṭolı ‘askerine ḫarçlıḳ üleşdirüp (8)‘asker-i islāmuŋ muḳaddemesi bir livāya varup keyfiyyet aḥvāl-i küffāra naẓar ideler diyü buyurılmaġın gidüp küffār Taḥtaluya gelüp kemāl-i (9)ġururla ġārete meşġüllerken müslümānlar anları başup ṭaġıdup maḳtūl ve yanları ve niçe ḳaltabanları esīr ve maġlūl dergāh-ı pādişāha (10)getürüp cümlesi ḳatl olındılar ba‘de pādişāh ‘askere destūr virüp İstanbula geldi żabṭ Maḥmūd Paşā Samandıra ḥiṣārın (11)alup ḳal‘ası ṣavb olmaġın bıraġup gelmişdi anuŋ daḫı feṯḥ-i lāzım olmaġın pādişāh kāmekār-ı ‘asker encüm şamārla sekiz yüz altmış üçde (12)Ṣofyaya vardıḳda vilāyet-i Bosnanuŋ ḳralı işidüp hedāyā ile ilçi gönderüp Samandırayı ben ṣatun almışımdur pādişāhım (13)lāzım olıcaḳ mübārek olsun żabṭına adamlar göndersün lākin anlaruŋ

żabṭında sarāyuŋ ḥişārı bu ḳullarınuŋ memleketine ḳarīb (14)olmaġın anı bize iḥsān ile sevenler diyüp pādişāha Samandırayı żabṭ itdirüp lākin ol ḥişārı ḳrala virmedi (15)żabṭ Anaṭolıda Ḳaradeŋiz kenārında ḳal‘ayı Amaṣra küffārı müslümānları rencīde ider olmaġın pādişāh deryādan donanma (16)gönderüp kendüsi daḫı mevcūd ‘askerle şikār iderek varup ḳal‘anuŋ tekvüri ḥavfından ḳal‘ayı teslīm idüp pādişāh anı (17)māl ve tevābi‘yle İstanbula gönderüp Aḳlıġan ḥişārı ḫalḳını Amaṣraya göçürdi tesḫiye pādişāh İsfendiyār oġlı İsmā‘il Beg (18)Ḳaramanoġlı ile müttefīḳdir diyü ḳalbinden incinüp Maḥmūd Paşāya bir tedbīr ile buyurdıḳda o daḫı sekiz yüz altmış dörtde deryādan (19)Sinopa yüz pāre ḳadırġa gönderüp Ṭrabzon feṭḥ-i murād olınmışdur ḳapudanımız taḥt-ı ḥükümetiŋüze vardıḳda aḳçemiz ile zāḫire (20)ve mühimmāt alıyorum ki luṭf idesiz diyü İsmā‘il Bege ıġfālnāme gönderüp ba‘de pādişāh Burusaya geçüp paşā daḫı (21)Edirneye varup ‘asker cem‘ idüp getürüp ba‘de İsmā‘il Bege ba‘de cümle ‘askeriyle Engüriye gelmek içün mükerrernāmeler (22)gönderüp ba‘de Anaṭolı ‘askeri gelüp pādişāh Engüriye geldikde İsmā‘il Beg ve Ḳaramanoġlı Yarār oġullarıyla adamlar (23)gönderüp pādişāh İsmā‘ile incinüp oġlı Ḥasan Begi baġlayup İsmā‘ilüŋ vilāyet-i begligin anuŋ birāderi Ḳızıl Aḥmede (24)virüp Maḥmūd Paşāyı güzīde sipāhla anı Ḳasṭamonıya gönderüp İsmā‘il ḳal‘a-i Sinopa ḳaçup paşā Sinopı muḥāṣara (25)idüp İsmā‘il ile ḥişār kenārından söyleşüp pādişāhdan emānnāme getürdip İsmā‘il inanup ḳal‘a-ı (26)virüp pādişāh vardıḳda emr-i pādişāhla vüzerā żiyāfet idüp ba‘de otaġa vardıḳda pādişāh ṭaşra (27)çıḳup ḳocaşup birāder diyü tesliyet idüp Yeŋişehr ve İnegöl ve Yarḥişārı oturaḳ istemegin virilüp (28)cemi‘ memālik-i İsfendiyār pādişāh ṭarafından żabṭ olınup pādişāh ḳoyunlı ḥişārını feṭḥe gidüp Ḳaramanoġlınuŋ (29)oġlı ri‘āyetle gönderüp İsmā‘il Begüŋ oġlına Bolı sancaġın virüp Ḳızıl Aḥmedle ikisin sefere bile getürüp (30)İsmā‘il Beg Devrekāniye varup māl ü menāl ve ehl-i ‘iyālin getürüp Yeŋişehre gitdi fütūḥ Tebrīz şāhı Uzun (31)Ḥasan Bayındırı gelüp Ḳoyunlı ḥişārını bir ḥīle ile alup Trabzon tekvürinüŋ ḳızın niḳahlanup tekvür eliyle

[353a]

(1)Memālik-i Osmāniyyeyi ġāret itdirüp pes emr-i pādişāhile Sivas beġler begisi vāfir ġarb yazup dilāvirān (2)rücūm-ı hücūmile mezbūr ḳal‘ayı muḥāṣara ve cenk idüp feṭḥi müyesser olmaġın eṭrāfında olan bilād ve ḳurā (3)nālān ve ḫalḳı nālān idüp ḥākimi Īrān zi‘mete memālikini virān itdiklerinde Uzun Ḥasan emriyle terāḳüme-i müterāḳime (4)daḫı demā-dem Memālik-i Osmāniyeyi ġāret ve ümerā-i Osmāniye ile

cenk ve ḫuṣūmet eylediklerin pādişāh işidüp (5)Ḳoyunlu ḥiṣārına varup muḥāṣara idüp uzun Ḥasan rah zen mānend zen Kemāh ṭaġlarına ḳaçup eşḳıyayı (6)terk-i hicret gerek sizüŋ gice gelüp ordudan ṭaşra bulduḳlarını ḳapup ḳaçup ba‘de Uzun Ḥasan dirler ‘ammizādesi (7)Ḫurşīd Begi vāfir etraḳla rehküẕer ‘askerde pusuya gönderüp ḳaval olan Gedik Aḥmed Paşā bir gice aŋa rāst (8)gelüp ṣavaşup etraḳ ṣınup ḳaçup Ḫurşīt az ādemla ḳurtılup vardıḳda Ḥasan nā- müsteḥsen vālidesi (9)Sāre Ḫatun vāfir hedāyā ile ve begleriyle i‘tizāra ve ṭaleb-i ‘afva gönderüp pādişāh daḫı ḥiṣārı emānla alup (10)Ḥasan üstüne ‘aẕīmetiyle ṣa‘ab dişvār ve āṣumān gerdār güh ḳaf şüḳuh bilḳāde ilġār idüp yaḳlaşdıḳda (11)ilçiler daḫı gelüp sāre bī-çāre teferru’ idüp merḥameten ‘afv olınup pādişāh bir edeb hezār te‘ab ile ṭaġı aşup (12)Ṭrabzona varup Sinopda ki donanma daḫı gelüp ṭoplar atıldıḳda tekvür ḳal‘ayı virüp pādişāha ḳul olmaġın (13)ehl ü ‘iyāliyle İstanbula gönderilüp re‘āyā ḫarāca kesilüp küffār sipāhlarınuŋ emlāki ġāzilere virilüp (14)Ṭrabzon ḫazīnesinüŋ güzīdelerini Sāre Ḫatuna baġışlayup vilāyetine gönderildi pādişāh Ḳızıl Aḥmede (15)Mora sancaġın virüp ol daḫı ḳabūl gösterüp giderken Bolıda esbābını alup Uzun Ḥasana ḳaçdı (16)Sulṭān Bāyezid zamānında gelüp āḫir ömrüne dek ri‘āyetler olındı pādişāh Aḥmedüŋ ḳaçdıġın işitdikde İsmā‘il Begi (17)daḫı ḳaçmamaġiçün ehl ü ‘iyāliyle Felibe ṭarafına göçerildi fütūḥ-u ‘aẕīm pādişāh İstanbula geldikde Eflaḳ ḥākimi Ḳazıḳlu (18)Veled Dede ḳulenüŋ ḥıyānetini işidüp ‘asker cem‘ine emirler ṣalup mezbūrı der-devlete çaġırup o daḫı biz pādişāhuŋ (19)ḳadīmi ḳulı oġlım n’ola varım lākin vilāyetimi ḳraldan ḫıfẓa ādemler göndersünler dimegin naẓm leysel-meşiyyete lil-sulṭān ve’ş-şāh innel-meşiyyetü fil-eşyā (20)mefhūmınca vücūb-u neḳūd taḳdīr-i muḳtezā ḫaṭā fī’t-tedbīr olmaġın emr-i pādişāhiyle Nigubolı begi Ḥamza Beg ba‘żı ümerā ve a‘yān ile şilt-i (21)şitāda Eflaḳ muḥāfaẓasına vardıḳlarında ḳazıḳ arayışı Ḳazıḳlı la‘īn şebḫūn ve Ḥamza Begi ekṣer ‘askeriyle şehīd olup başların (22)ḳrala gönderdi pādişāh bunı işitdikde sekiz yüz altmış altı bahārında ‘askerle yürüyüp Ḳazıḳlu ṣa‘ab yerlere ḳaçup (23)ḳadīmden adüvvüsü olan Boġdan beġi daḫı gelmemekiçün yolları sedd itmegin ‘askerle gönderdikde pādişāh anlara altı (24)fersaḫ bir susız ṣaḥrāda Kerbelā-ı hemtāda bir ġāyet issi günde rāst gelüp anlar müslümānları aḳıncılar ṣanup ḳaçmayup ṣāflar (25)baġlayup evvel vehlede küffār ṣınup yedi biŋ ‘aded cebelü kāfirler ḳatl ve bāḳīleri esīr olup pādişāh Eflaḳda bir ay oturup (26)ḳamrānlar idüp Ḳazıḳlu bir gice şebḫūna gelmege ‘aẕīmet idüp pādişāh ḫaber alup alay baġlayup ṭurup kāfirler bunları ġāfil ṣanup (27)ol muḥkem ḳaraŋu gicede gelüp ‘asker içine

girüp müslümānlar anlara ḳılıç üşürüp kāfirler ṭaġılup ġāziler lebiş-i ṣāyıl ve ġayş-i hāyil gibi [28]ve ḳaçanlara ḥamleler idüp vülūc şamdan bülūç yama dek ateş-i ḫarb ve kin teskīn olmayup naẓm zemīn ez-ḫūn merdān muc zen [29]geşt siper hā ḫışt ve cū şenha kefen geşt ḳazılu mel‘ūn varma bā-yı semendi ḳayende ve dil pür ġılli hafeḳanda olmaġın [30]baḫt menḥusla ‘azm Engüris itdi ġāziler ḳaçan küffārdan bulduḳların getürüp ḳatl olınup cenk idenleriŋ ehl-ü ‘iyālleri [31]esīr ve ġāziler vaṣıl-ı māl kesīr olup vilāyet-i Eflaḳı pādişāh żabṭ idüp anuŋ begligin ḳadīmden Astanada olan

[354b]

[1]Ḳazıḳlunuŋ birāderi Razol Voyvodaya virdi tesḫīr yine işbu senede pādişāh Frenk żabṭında olan Midillü cezīresine [2]donanma gönderüp kendü daḫı ‘askerle ḳaradan varup ḳal‘ayı ṭopladıḳda tekvüri gelüp pādişāha ḳul oldıḳda māl ü ‘iyāli kendüye virilüp [3]ḳal‘a żabṭ olınup Cezīre re‘āyası taḥrīr olınup sipāhilere tımar virildi fütūḥ vilāyet-i Bosna ḳralı ‘isyān itmegin sekiz [4]yüz altmış yedi bahārında pādişāh ‘asker bişmār ile yürüyüp ḳraluŋ Aġāçḥişārını yıḳduġı işidilmegin pādişāh ḳaḳıyup [5]Maḥmūd Paşāyı ba‘żı ‘askerle mu‘accela gönderüp ol daḫı Lofça ḥişārını üç gün muḥāṣara ile alup żabṭına ādemler ḳoyup bir rivāyetde [6]Bu yüce ḥişārın daḫı üç gün muḥāṣara ile alup ḫalḳını İstanbula gönderüp ġāziler toyum olup ba‘de pādişāh ḳral oldıġı [7]ḳal‘a-i Gelüceye gidüp gice oldıḳda bir muḥālif derbende gelüp duḥūle aḳdām idüp Ṭurḫanoġlı Ömer Begi dīl almaġa serdār [8]idüp ol daḫı gidüp ḳral aḥvālin bilüp kāfirler bulup paşāya gönderüp ḳral ġāfil olmaġın Ömer Beg ilġār ile gidüp ḳal‘a [9]ḳurbuna varup ḳral bunları aḳıncılar ṣanup ortaya alup nehr-i ‘amīk olan köprii kesmege ādemler gönderüp Ömer Beg daḫı mürdāne [10]ṣavaşup lākin küffār çoḳ olmaġın ıżtırābda iken paşā gelüp yetişüp küffār ḳal‘aya ḳaçup ḳral muḥāṣaradan ‘āciz ḳalmaġın [11]emān ve tażarru‘la ḳal‘aı virüp gelüp paşā daḫı anı pādişāha gönderüp ṣuçun ‘afv itdirmege ‘ahd idüp ba‘de ḳraluŋ birāderi [12]oldıġı Orcay ḳal‘asına varup ol daḫı birāderin görüp gelüp ḳal‘ayı virüp paşā bu ḳal‘aları żabṭ ve ḥıfẓ itdirüp [13]geldikde pādişāh Yayçaḥişārına gelmiş olup kāfirler ḳralı ve birāderini ṭutılmış görmegin ḳal‘a virüp pādişāh anları İstanbul [14]nevāḥisine göçürüp ba‘de pādişāh Maḥmūd Paşāya ḳralı cebrle tutmaḳ mümkin iken emān va‘de iḥsānla getürdiginde ḳaḳıyup ‘aḳde [15]baġlādı rıżā-yı melük muḳteżāsınca sülük-u muṣāra‘a āsādan es‘ab ve ḫazṭ-ı fetāddan et‘ab idügi ma‘lūm zü’l-[16]erbābdur mulāḥaẓalarına muvāfaḳat ve intibāh her ḥurdemend agāh işi ve her merd rāh rūşi

degildür ki ḫaṭā iden ʻaṭālar idüp (17)mīr iderler gāh tedbīr dil-bezīr ideni tedmīr iderler maḳāṣıd ve iʻrāz-ı miḳrāżla ʻirāżla maḳtuʻ ve ezyāl ḥūbb-u māldan niçe (18)ez-memnuʻ olmayınca cengāl ʻiḳāblardan ḫalāṣ müyesser ve tāb-ı ʻitāblarından necāt mutaṣavvūr degildür el-ḳıssa pādişāh ḳralı ḳatl itmege ʻulemā-i (19)ehl-i dānişe danışup o seferde bile olan Moŋlā Muṣannifüŋ fetvā virüp ḥattā moŋlā kendüsi sevāb içün eline ḳılıç alup birḳaç kerre (20)çalup kesdirmedi fütūh Bosna vilāyetine muttaṣıl Tevaç ili ve Pavlı ili ḥākimleri Ḳavaca oġlı ve Pavlı oġlı dünürleri bu seferde (21)ṭutılup maḥbūs olmaġın Bosna ḳralıyla bile ḳatl olındılar ve memleketler żabṭ olınup cümle vilāyet Bosna daḫı tesḫīr olınup sancaġı Minnet Beg (22)oġlına tevcīh olınup aḳıncılar pür iġtinām ve ʻasker-i İslām ʻaṭābāyı sulṭānla şād ü ġām oldılar fütūḥ vilāyet-i Bosna ḳurbunda Hersek (23)diyārı ki ḳılā-ı refʻayı müştemil ve cānib-i ġarbisi baḥr-ı Frenke muttaṣıldur feṭḥ itmegiçün pādişāh teveccüh ittikde ḳral Hersek Frenke ḳaçup (24)pādişāh anı feṭḥe Maḥmūd Paşāyı gönderüp kendü İstanbula gidüp pāy-ı ciheste reʼy-i Hersek ḳalʻaların birer birer feṭḥ idüp ḳılaʻ ḥāfıẓların (25)ḥabs idüp māl-ı vāfir ile gelüp ḳral-ı Hersek pādişāha hedāyā ile oğlını rehin gönderüp ricā-i ʻafv ve iḥsān itdi şehden (26)pes aṭā baḫş vilayetini Herseki iki baḫş idüp alasın alıkoyup baḳīlerin ḳrala bağışlayup oğlı īmāna gelüp ismini Aḥmed ḳoyup (27)tedrīcle vezīr oldı ez-zamāndan soŋra ḳral-ı Hersek vefāt idüp virilen vilāyetler pādişāh ṭarafından żabṭ olındı ḥāl-i (28)Ḳaramaniyān Ḳaramanoġlı İbrāhim Begüŋ İsḥāḳ pīr Aḥmed Ḳaraman Ḳāsım ʻAlāeddīn Süleymān Nora Ṣofī adlu oġlı olup İsḥāḳ (29)cāriyeden sāirleri Sulṭān Murād Ḫan hemşīresinden olmaġın taḥtı İsḥāḳ olmaḳ murād idüp İç ilini aŋa virüp güzīde emvālin (30)aŋa emānet ḳoyup Silifke ḳalʻasında ḳarār itdirmişdi sekiz yüz altmış sekizde maraż mevtinde oğulları gelüp bunı muḥāṣara idüp Ḳonya (31)ḳalʻasından çıḳarup bu daḫı ḳaçup Ḳavala ḥiṣārına girerken zaʻfından vefāt idüp Pīr Aḥmed Ḳonyada taḥta geçüp Süleymān Nora Ṣofī

[354a]

(1)pādişāha gelüp aġır tımarlar virildi İsḥāḳ Uzun Ḥasana hedāyā ile ḫaber gönderüp baŋa muʻāvenete gelsünler her ḳonaḳlarına biŋer altun vireyim (2)diyüp Ḥasan Dıraz işbu çoḳ cāizeye ḥırṣ ezā ile gelüp Aḥmed birāderleri ile pādişāha ḳaçup iştikā ve luṭfuna ibtikā itdi Dıraz nāsaz (3)Ḳaramanı talān idüp gitdikde pādişāh Aḥmede ʻasker ḳoşup gönderüp cenkde İsḥāḳ ṣınup ḥazīnesin alup Dıraza ḳaçup ḫatunıyla (4)bir oğlı Silifkede ḳaldılar Aḥmed Silifkeden ġayrı cümle Ḳaramanı żabṭ idüp Aḳşehri Yeŋişehri Ṣıḳlanḥiṣārını Ilġun pazarını pādişāha (5)virüp aḳıbet ẓātında olan bedī ki

müceb-i ḫusrān idi derābir az ve ġāret memālik-i Osmāniyyeye aġāz idüp pādişāhdan Ilġunu tekrār (6)istedikde naẓar-ı pādişāhīden düşüp aḳıbet helāk olduġı aḥvāl ba‘żı Ḳaramaniyān ‘an ḳarīb beyān olınur fütūḥ mülūk-ü küffār ittiḳā ḳılışup (7)Cezīre-i moraya Frenk Bosnaya daḫı Engüris ḳralı hücūm itmegin pādişāh ġayūr cem‘-i ‘asker manṣūr idüp sekiz yüz altmış ṭoḳuzda (8)evvelā Maḥmūd Paşāyı gönderüp der ‘aḳab kendü daḫı gidüp paşā Mora aġzında Germe ḥiṣārına yaḳlaşdıḳda sābıḳan Frenkler anı żabṭ ve ta‘mīr ve esbāb-ı (9)ḥıfẓ cengi teksīr idüp ḥālā Gördes ḳal‘asın dögüp divārların delüp almaḳ üzre iken ḳal‘a-i Mora içinde olan Mora begi Sinan Beg (10)ümīdin kesüp nā-çār şebḫūn fikrin idüp bir gice yüzden ziyade süvāri ve piyāde ile ṣadāyı kös ve naġīr ve nidā-yı tehlīl ve tekbīr ile yürüyüp kāfirler (11)Maḥmūd Paşā geldi ṣanup şaşup ekseri ḳırılup paşā daḫı gelüp Germe ḥiṣārını ve cirīsīr tesḫīr idüp ḳaçan kāfirlerin ardlarınca (12)ilġārcılara ḫaber gönderüp anlar daḫı yetişüp çoġunı ḳırup ḳurtulan kāfir kenāra ki gemilerine girüp ḳaçup ba‘de paşā emr-i pādişāhile (13)Cezīre-i Morada olan Mori Sparṭa Londar Yıldız ḳal‘aların ki bunlara Ḳarlı ili dirlerdi iki ḳal‘a daḫı feṭḥ idüp pādişāh daḫı (14)Engüris ḳralın vilāyet-i Bosna hücūmundan men‘ itmege gidüp Ṣofyaya vardıḳda gemilerle ḳaçan Frenk Midillüye varup almaġa meydan (15)itmege ḳal‘a ḫalḳından feryādcı gelmegin pādişāh Maḥmūd Paşāya Gelibolıdan geçüp mu‘accelan Midillüye varasın diyü ulāḳ gönderüp o daḫı Mora (16)muḥāfaẓası levāzımın görüp gidüp Frenkler Müslümān donanmasın geldügin işidüp ḳaçup paşā Midillüye gelüp ta‘mīr ve ḥıfẓı levāzımın tedbīr (17)idüp pādişāh kendi ḳral bed-fa‘al Frenklerüñ inhizāmın işidüp vilāyet-i Bosnadan hemān Yapḥase ḥiṣārın alup gidüp anı daḫı (18)alduġı żābıṭlarınuñ taḳṣirātından olmaġın pādişāh anlara ‘aẓīm siyāsetler idüp ḳış gelmegin dönüp İstanbula geldi ġalebe (19)sekiz yüz yetmişde pādişāh bī-ḥad sipāh ile Yapḥaseyi ḳral elinden ḳurtarmaġa gidüp vardıḳda muḥāṣara idüp çalışup (20)esbāb-ı żabṭa vāfir olmaġın zamān-ı muḥāṣara uzanup ḳral-ı laīn pādişāhı andan ṣarfiçün vāfir ‘askerle gelüp Azudeşen ḳal‘asın (21)muḥāṣara idüp pādişāh daḫı Yapḥaseyi muḥāṣarada ümerādan birini ba‘żı ‘askerle ḳoyup kendüsi Özerniḳe ‘azm idüp geçecek (22)ba‘żı ṣa‘ab derbendler ḳral-ı mel‘ūn ‘aẓīm ṭoplar ḳurup vāfir cebelü kāfirlere bekleddirüp ḳış ḳarīb olmaġın pādişāh Rumili ‘askerile (23)Maḥmūd Paşāyı Özerniḳ muḥāfaẓasına ḳoyup kendü Ṣofyaya ḳışlamaġa gitdi beşyüz nefer dilāver ile sābıḳan Özerniḳ muḥāfaẓasına gönderilen (24)Miḥāloġlı İskender Beg küffārla ḳal‘adan ṣavaşup ṭopla yıḳılan yerleri demā dem yapup lākin imdād-ı muḥāṣaradan ‘aciz ḳalmışdı (25)paşā

derbendlere ḳal‘a aḥvālin yoḳlamaġa gice içinde ādemler gönderüp vardıḳlarında muḥkem ḳış olmaġın muḥāṣara iden küffār eṭrāf-ı (26)ḥiṣārda yeraltında izbeler ḳazup içinde yaturlar olmaġın ḫabere varanlar ḥiṣār kenārına gelüp bekçilerle söyleşüp ṣabr eyleyiŋ üç (27)güne dek paşā size gelür diyüp gidüp irtesi ḳal ‘ada ṭabl-ı beşāret çalınup giceki meṣābiḥini ḳral işidüp aġırlıḳlarını ḳaçırup (28)ṣālet ḳalup yollarda ḳarra ol ḳoyup Miḥāloġlı ‘Ali beg aḳıncılar gönderdikde kāfirler şaşup paşā geldi diyü şaşup cümle esbāb (29)cengi bıraġup ḳaçup Ali Beg ḥiṣāra varup ḥiṣār ḫalḳı daḫı yaġmaya çalışup paşāya ḫaber vardıḳda ilgārla gelüp nehr-i Sāveye varınca (30)ḳaçan küffārı ḳırup ve çoġun esīr idüp Sāveye ḫūd bī-ḥad kāfir ġarḳ olup ḳral-ı muḳaddem geçmegin ḳurtılup gitdi paşāyı kāmyāb (31)emvāl-i ġanīmet bī-hisāb ile pādişāha gelüp envā‘ du‘ayyete maẓhār oldı tesḫīr sābıḳan Arnavud kāfiri ‘isyān itmegin sekiz yüz

[355b]

(1)yetmiş birde pādişāh Arnavud vilāyetine ‘asker çeküp varup serkeşlik idenleri ṭutup vilāyetinde teşḫīr ve serdārların taḥḳīr idüp eṭrāfa (2)aḳıncılar ṣalup bī-ḥad esīr ve māl ve ṭavar keṣīr getürüp ṭaġlara ḳaçanlar gelüp ‘afv-ı luṭfa maẓhār oldılar bu ṭā’īfe-i ‘isyāniyeyi iḫtiyārlar diyü mu‘aḳarr-ı (3)ehl-i İslām olmaḳiçün iḫtiyāṭ ez-zamānda bir ḥiṣār-ı üstüvar yaptır nāmını Elbaṣān ḳoyup pādişāh Edirneye geldi feṭḥ Arnavud (4)serdārlarından ḫaīn İskender ḫarāc virmege ‘inād ve Elbaṣān şehrini ġāret ve ḳal ‘asın muḥāṣara itmegin yetmiş iki bahārında pādişāh (5)‘asker cem‘ idüp varup İskenderi ḳuru başı ve gözü başı ile Frenke ḳaçup pādişāh anuŋ cümle mālın ve vilāyetlerin alup (6)iki sancaḳ idüp birer kimesneye virdi memālikde ta‘ūn olmaġın pādişāh şehre girmeyüp Ḳaradeŋiz kenārı semtine varup rāḥat (7)efża calarda ḳışa dek ṣafā sürüp ba‘de İstanbula geldi naẓm ta beyda ilaheşen cü yar-i behā gird ‘ālem bekerfet ve ḳamkā behā kerd (8)fütūḥ Ḳaraman ḥākimi pīr Aḥmed Beg ḳalbi ḳāsı olmaġın luṭf-u sulṭān cūd istināsı nasi olup ġāret vilāyete mübāşeret (9)ettikde pādişāh Ḳaramana ‘asker çeküp Aḥmed Larendeye ḳaçup pādişāh Ḳavala ḳal‘asın feṭḥ ve Ḳonya şehrin żabṭ idüp Maḥmūd Paşāyı (10)‘askerle Aḥmede gönderüp vardıḳda mürāren ‘aẓīm cenkler idüp ‘aḳıbet Ḳaramanīleri ṣınup Aḥmed ḫalāṣ olup paşānuŋ (11)esbāb-ı ‘azlinden biri daḫı bu ihmāli oldı dimişler esīr olanlar pādişāha getürildikde cümlesine siyāset olınup (12)ba‘de Ṭurġud oġulların ele getürmege pādişāh buyurup o daḫı Bulġar ṭaġına gidüp mezbūrlar Ṭarsusa ḳaçmaġın (13)paşā Bulġarda bulduġı Turgudluları zencire çeküp getürdikde emr-i pādişāhiyle ḳatl

olındılar ba‘de Paşāya (14)Ḳonya ve Larende ehl-i ṣarfından ba‘żılarını İstanbula sürmek buyurılmaġın intiḥāb ve envā‘ tesliyetle gönderdikde paşānuŋ (15)adüvvüsi olan Rum Meḥmed Paşā bunı irtişā itdi diyü ġamz idüp ve sayiḳa seferlerde ḥudūd iden ba‘żı umurunı (16)şu tedbīr ve ḳuṣura ḥaml itmegin pādişāh Ḳaraman begligin oġlı sulṭān Muṣṭafaya virüp İstanbula gelürken Maḥmūd (17)paşānuŋ otaġın başına yaḳdırup ‘azl itdi Ḳaramanoġlı İsḥāḳ Beg Uzun Ḥasan yanında yāḫūd ‘askerle (18)gelürken vefāt itdi feṯḥ Frenk beglerinden Cedẕāl altmış ḳadar ḳadırġa ile Eneze gelüp ḳadı ve ḫaṭībni ḳapup şehri (19)ġāret itmegin sekiz yüz yetmiş üçde pādişāh donanma emr idüp Gelibolı begligin Maḥmūd Paşāya virüp yalılardaki gemileri (20)cem‘ idüp varup Cezīre eṭrāfını ḳuşadup Rumili yaḳasına ḳurulmış olup kāfirüŋ kesdügi ki köpri boyuna gemiler (21)üstünde köpri ḳurup ṭurup ḳaradan pādişāh gelüp ḳal‘ayı bir ṭarafdan dögüp bu ḥālde ceẕnüvāl seksān pare (22)ḳadırġa ile mu‘āvenete gelüp keṣret-i ‘askeri görüp ‘Iraḳda ṭurup müslümānlar ḳal‘aya yüriyiş idecekleri fırṣatı (23)görüp kenāra gelmiş bir mürtedī bulup dil alup üçünci gün yürüşdürüp pādişāh ṣayıp tedbir-i dīl alunduġına (24)ḫaber oldıḳda irte yaġma günidir ḥāżır olın diyü münādīler nidā itdirüp vüzerā ve ümerā pādişāhuŋ bu tedbīrine (25)ḫayrān olup istiḥsān itdiler naẕm uḳūl-u mülūḳuŋ ‘uḳūl oldı ḳavli ‘uḳūl’ül-mülūḳ mülūḳ’ül-‘uḳūl pes irtesi (26)pes irtesi vaḳit seḥerde ṭoplar atılup gediklerden yürüyüp ḥiṣāra girüp ḫiẕmete ḳābil olanları der-zencir ve baḳīsin ḳatl (27)ve şehri yaġma idüp ġāziler ṭuyum olup vaḳit-i ẓuhūrda ḥiṣāra bayraḳlar diḳılüp cum’a namāzı ṣalāsı oḳundıḳda (28)cezdāl-i mel‘ūn ıraḳdan görüp meyyitün oldığına maḥzūn olup gidüp mezbūr ḳal‘aya muḳābil deryā içinde (29)Ḳızılḥiṣār dirler bir yerġor ki kāfirüŋ ḫazīnesi anda idi feṯḥ olındı ve cümle māl ve ḫazīne pādişāh içün alındı (30)işbu senede sulṭān Ceme Ḳasṭamonı sancaġı virildi veḳayi‘ pādişāh İstanbula geldikde Rum Muḥammed Paşāyı vāfir (31)‘askerle Ḳaraman oġullarını istiṣāle ya‘ni diyār-ı ‘ademe İbṣala gönderüp lākin cem‘ māl içün gezüp ve irsāḳ

[355a]

(1)diyārına daḫı ve irsāḳ diyü vardıḳda tecāvüze başlamaġın ve irsāḳ beglerinden biri vāfir piyāde ile bir derbende ṭurup Osmānileri (2)ḳırup Paşāyı fuḥşā ifṣāyı ve irtişā ḫazīnesin aldırup ‘askerüŋ nışfı miḳdārıyla güçle ḳurtuldı pādişāh bunı işidüp (3)mezbūrı ḳatl idüp Ḳaraman seferini vezīr-i a‘ẓam İsḥāḳ Paşāya buyurup o daḫı sekiz yüz seksān beşde vāfir ‘askerle Larendeye vardıḳda (4)pīr Aḥmed Beg Uzun Ḥasana birāderi Ḳasım daḫı ṣa‘ab yerlere gidüp yāḫūd vezīr ile ṣavaşup ṣınup o daḫı

Uzun Ḥasana ḳaçup [5]paşā Mogan ve Nigde ḳal‘aların ta‘mīr ve Erköy ve Uç ḥiṣārını alup Aḳsarāya geldikde emr-i pādişāhile İstanbula evler sürüp ḥālā [6]İstanbulda Aḳsarāy didikleri maḥalleye kondılar fütūḥ pādişāh Gedik Aḥmed Paşā yı yetmiş altıda ‘Alāiyye fetḥine vāfir ‘askerle gönderüp [7]vardıḳda ṭoplar ḳurup ḥiṣārı dögüp ḥākimi olan Ḳılıç Arslān bin ‘Abdullaṭīf Beg paşā ile ḫaberleşüp emān virilmege aṭınan [8]geldikde ehl ü ‘iyāli ve māl ü menāl ṭaşra çıḳarup ḳal‘ayı teslīm ve paşāya tażarru‘ ve ilticā itdikde paşā daḫı vilayet-i ‘Alāiyyeyi żabṭa ve ḥākim [9]naṣb idüp naẓm ol arslānı ḫaber bu diyü pende getürüp ayıtdı iḫlāṣı ile bende pādişāh daḫı ḳulca ri‘āyet ve Gümülcine sancaġın ‘ināyet [10]idüp ba‘de Silifke ḳal‘asında olan İsḥāḳ Beg oġlı pederinüñ vefātın işitdikde ḳal‘ayı vireyim żabṭına adam göndersünler [11]diyü ḫaber göndermegin pādişāh yine Aḥmed Paşāyı yetmiş yedide ‘askerle gönderüp vardıḳda żabṭ idüp andan Mogan ḥiṣārına [12]vardıḳda Uzun Ḥasan pīr Aḥmed Begle Ḳasım Bege ‘asker ḳoşup serḥadde geldiklerinde işidüp lākin paşā Ḳonyaya gitdi fesād [13]Ḳara Ḳoyunlı ṭā’īfesinden Tebrīz ve Diyārbekir pādişāhı cihān şāh ben Ḳara Yūsufı ve ekser memalik-i ‘acem pādişāhı olup Timur anuñ neslinden [14]olan Ebū Saīd mīrzāyı iki yıl içinde nā-būd iden Aḳḳoyunludan ‘Iraḳ ‘Arabī ve ‘Iraḳ ‘Acemi ve Azerbaycan ve Fārs ve Ḳaraman pādişāhı [15]Uzun Ḥasan bayındırı kendü yanına gelen Ḳaraman oġulları Aḥmed Beg ve Ḳasım Begi vezīri Ömer Begi ve ammīzādesi Yūsufca Mīrzāyı [16]vāfir ‘askerle bile ḳoşup anlar daḫı Toḳat eṭrāfına gelüp anda re‘āyāyı pāymāl ve Toḳadı başup cümle şehri ateşe yaḳup envā‘i fāide [17]fesādlar idüp ba‘de Ḳayşeriyyeye daḫı gelüp anda daḫı fesādlar idüp ba‘de Ömer Beg dönüp gidüp on biñ adamla [18]Yūsufcayı Ḳaraman oġullarına ḳoşup bunlar daḫı Ḳaraman ve Ḥamīd vilāyetlerin gezüp Memālik-i Osmāniyede fesād itdiler ‘uḳūbet [19]pādişāh bu ḥālleri işidüp Maḥmūd Paşāyı tekrār vezīr-i a‘ẓam idüp Anaṭolı begler begisi Dāvud Paşāyı şehzāde sulṭān [20]Muṣṭafaya ḳoşup anlar daḫı gidüp Yūsufca ile Ḳırilinde muḥkem ṣavaşup Türkmenlerüñ seyl-i ateş başlarından aşup ayaḳları [21]lām elif gibi ṭolaşup desi bālādan pesti bālādan farḳ idemeyüp ṣaşup kimi maḳtūl ve kimi maġlūb olup pādişāha getürildikde [22]Yūsufca ile beglerin ḥabs idüp sāirlerin ḳatl itdirüp mühlike-i mu‘arrikeden Aḥmed Beg Türkmenlerden az kimesne ile ḳurtılup yine Ḥasan [23]Dıraza ḳaçup Ḳasım Beg Ṭaşiline girüp Silifke ḳal‘asın pādişāh tevābi‘nüñ ellerinden uġurladı inkisār pādişāh [24]Uzun Ḥasana ‘iṭāb āmīz ve ṭa‘n engīz nāme gönderdiki mazmūnu budur naẓm sen emek çekme biz saña varalım başıña yıḳ çenberin [25]ṣaralım memleket yaḳmaġı

hüner sanma maḳṣaduŋ cenk ise tek uṣanma tirsen devlete süvāriz biz ṭālib-i ʻavn kerd-i kārız biz (26)olmışuz pāy-ı ʻazme süvār itmeziz itmeyince düşmen huvar hançer ve tıġımız olıpdur tiz devrümüz diken gelüpdür biz küşur şarḳī (27)ḫūna ġarḳ ider berŋ kīn ile ḫaşmı ḫarḳ ideriz merd-i rūz benrid iseŋ ḳaçma naġīr nāmusı ṭopraġa ṣaçma żararuŋ çünki (28)irdi cirāne ḳah iḳbāliŋ ola vīrāne çünki sen rāh-ı adlden çıḳdıŋ nebşe-i ẓulmle eviŋ baḳdıŋ ḳıssa küte işi Dıraz (29)itme der-fikir gözi bāz itme baʻde sekiz yüz seksān sekiz şevvālinde pādişāh Sivasa varup ʻaskeri yoḳlamaġiçün (30)alāy düzüp Rumili begler begisi Ḥāṣ Murād ḳırḳ sancaḳ begiyle ve yigirmi biŋ ʻazeb ile ṣaġ kolda şehzāde Bāyezid Ḫan ile Anaṭolı (31)begler begisi Dāvud Paşā yigirmi sancaḳ begiyle ve yigirmi biŋ ʻazeb ile ṣol kolda şehzāde Muṣṭafa Ḫanla ṭurup ḳapu ḳulları ortada

[356b]

(1)pādişāh yemin ve siyār ḳafasında ve yeŋiçerīler öŋünde zīnet ṭurup muḥaṣṣıl yüz biŋ nefer ʻaskeri var idi ber vech-i muḥaḳḳaḳ (2)mā ṣıdḳ küllī ṭavīl aḥmaḳ olan Uzun Ḥasan Dıraz nā-sāz ḫavf ve iḫtirāzdan nehr-i Fırat ḳurbunda ṭaġlara arḳa virüp ṭurup (3)Ḥās Murād ḳaravul olup ġurūr şebāb ve beyhūde şitāb ile baʻżı ʻaskerle Ḥasan üstüne gidüp ortaya alınup muḥkem ṣavaşılup (4)ʻāḳıbet Paşā ve ekşer ʻaskeri maḳtūl ve bāḳīleri maġlül oldılar vāḳıʻa pādişāh bu sefere ibtidā teveccühünde vāḳıaʻsında gördüki (5)Ḥasan Dırazla güreş ṭutup Ḥasan bunı başup dizleri üstüne çökdirüp bu daḫı anuŋ bögrün delüp cigerinden bir faṣla ḳoparup ṭopraġa (6)atup Ḥasanı bununla zebūn idüp üstünden defʻ itdi bu vāḳıaʻ taʻbīrin ʻulemādan birine ittirdikde nuṣret ve ġalebe ile tebşīr idüp (7)bu sefer içün muṣḥaf-ı şerīfden tefe'ül itdim ve yanṣuraḳellāhu naṣran ʻazīzan[22] ayeti geldi nuṣret ve fırṣat bizimdir zīrā ʻadüv ḥurūfı (8)işbu senenüŋ ʻaded ne muvaffaḳdır diyü taḳviyyet-i ḳalb itdi Murād Paşā ḳışṣasına pādişāh elem çeküp lākin vaḳıaʻda görünen diz üstüne (9)çökmek bu imiş şimdengerü düşmen cigerin ḳoparmaḳla fırṣat ve nuṣret bizimdir diyü ḳuvvet-i ḳalb ḥāṣıl oldı cenk-i ʻaẓīm ve ġalebe-i sulṭān-ı (10)kerīm lisān-ı ḥāl zamān naẓm eyn zamān şimşīr kīn bir Türk Türkmen azmayı der diyar-ı Türkmen ne Türkmen bi-Türkmen mefhūmun güyā olmaġız (11)şāh bir nāmusı yanına ʻaskerüŋ ḳāmūsın aʻẓam gibi müctemiʻ ve mahca iʻlām ẓafer ʻilāmları mültemiʻ olup ya Beyrūd ṭarafına gidüp yedinci güni ki (12)sekiz yüz yetmiş sekiz rebīʻül evvelinüŋ on altıncı güni ki yevm'ül-erba' idi ʻasker Ḥasan rāh-ı zene çatup naẓm alāylar baġlatup sancaḳlar

[22] Fetih sûresi 3.ayet: Ve sana Allah, şanlı bir zaferle yardım eder.

(13)çözildi niçe zīnet ile ṣaflar dizildi cenke başlandıḳda sulṭān Muṣṭafa ḳulından Dāvud Paşā meymine düşmene hücūm idüp ṭaġıdup (14)ḳarşuda Ḥasan Dırazuŋ küçük oġlı Kör Zeynel mīrzā ʻazebler arasına düşüp başı kesilüp pādişāha geldikde vāḳıaʻda Ḥasanuŋ (15)cigerin ḳopardugı ki taʻbīri olmaġın şād u mān oldı ṣāġ ḳolda sulṭān Bāyezid daḫı Uzun Ḥasan durdugı pişteye hücūm (16)idüp zormonurla Ḥasanı ṭaġ dibine tıḳup baʻde Ḥasanuŋ ʻaskerinüŋ ṣol ḳolında olan büyük oġlu Aġurlı Meḥmed üzerine (17)hücūmla sındırup söndürüp naẓm ne çay ḳarāruna dest setize binā kām bünhād rudur geriz mefhūmınca taḫt bir güşte gibi yüz (18)çevirüp alāydan gitdikde Ḥasan Dıraz ʻaskerinüŋ inhizāmından ve oġlı Zeynelüŋ inʻidāmından limuḥarriruhu ḳalbini meksūr-u ḫāṭır ġamnāk (19)sīnesi çak dīdesi nemnāk olup Muḥammed Ḫanuŋ kendüyü hāzım olıcāġına cazīm olmaġın mīr aḫūruna boz atı getür ki baş (20)ḳurtarandur diyüp aŋa binüp Ḳaramanoġlı pīr Aḥmed bile gidüp naẓm sayesin düşmen ṣanup ḳaçar idi korḳusından bir günde (21)iki çeşi cār idi üç günlük yolda ehl ü ʻiyāli ṭurdugı ordusına bir günde varup anları alup ekser māl ve menālin bıraġup (22)Tebrīz yoluna ḳaçdılar naẓm lāşe ve başla ṭoldı merḫāle çoḳ nevādir nesneler girdi ele Türkmen ırḳını kesdi şāh-ı Rum bildi miḳdārın (23)Dıraz pür hücūm eyleyüp şehden kemāl-i iḫtirāz itmedi yanın gelinmedi Dıraz pes vaṣiyyet eyledi evlādına başladı Osmānlı vazʻ yādına (24)didi kim isteriŋüz iḳbāl-i cāh eylemek bu ḫānedāna bed niḳāh bunlaruŋ yardımcısı Allahdur bunlara bedḫāh olan gümrāhdur (25)itdiler evlādı bendini ḳabūl oldılar bu ḫānedana ḳul duymayup bu ġaṣṣaya Uzun Ḥasan oldı şimşīr ġam ki yol kesen (26)āh vāh ile geçürdi sālini kesdi duran rişte-i amāli evvelki Gerdāsi anuŋ murdār ola ṣanma kim ʻālemde berḫudār ola (27)ḥaddini bilmek gerekdür her kişi tā ki olmaya yine anuŋ işi bed ʻamel olur cihān içinde ḫavār evvelki hār egri olur maḥṣūlü ḫār (28)devlet-i dünyāya maġrūr olmasın gör ne oldı āḳıbet Uzun Ḥasan nesr şāh ve sipāh Ḥasanuŋ ordusında neḳūd ve ḳumaş ṭavār (29)ve envāʻ-ı metaʻla bir intifaʻ olup pādişāh muarrikede üç gün oturup Türkmen eşḳıyāsına ḳatl-i ām buyurup esīrlerden ʻulemā (30)ve aṣḥāb-ı maʻrifet ve sanʻatı İstanbula gönderüp Aḳḳoyunlılar muṭlaḳa ḳırup Ḳaraḳoyunluları ʻazād idüp Ḥasan Dıraz cinsinden (31)olan ʻAcem begzādelerin Amasiyyede ḥabs itdirüp cenkde ve baʻde ḳatl olınanlardan ġayrı üç biŋ esīr yolda bir haftaya dek ḳatl

[356a]

(1)itdirdi baʻde Ḳaraḥiṣār şarḳiye gelüp ḥākimi olan Darāb beg ḳalʻadan çıḳup serfirū itdikde Edirnede Çirmen sancağı (2)virilüp ḥasretʻül-mülk olan ḥişārı ve nevāḥisi

Vanda olan ma’den-i zāc żabṭ olındı şāh-ı raʿiyyet nevāz Ḥasan Dıraz gibi (3)ḫan-ı ʿaẓīm’üş-şāna ġālib ve manṣūr oldūġına server-i mevfūrından cümle mülkümde olanlar azād olsunlar diyü ḥesāb olındıḳda (4)ḳırḳ biŋ can iʿtaḳ olmış oldı ve bu seferde teveccühde sipāhleriŋ ḥazīneden aldıḳları yüz yük aḳçei daḫı pādişāh bağışladı (5)baʿde Ḥasan Dıraz ḳaçdıḳda pādişāh ve cümle erḳān ardınca gidilsün diyüp vezīr-i aʿẓam Maḥmūd Paşā āḳil ve mīr-kelām olmaġın (6)pādişāhım adüvvi bed-ḫāh ile maġlūb olmadı ki muḳābele de ḳādir ola lā-büd ṣaʿab ṭaġlara iḫtifā idecegi muḳarrerdir (7)memālik alındūġı taḳdīrce müstaḥkem ḳılaʿı yoḳdur ki anı almaḳdan ʿāciz olayız gitdügimiz gibi eşḳıyāyı vilāyet aŋa tābiʿ olmaḳ muḳarrerdir (8)pes saʿyımız żāyiʿ olmuş olur evveli budur ki taḥtgāh saʿādet penāh ṭarafına rücūʿ buyurıla dimegin dönüp İstanbula geldikde (9)Ḥasan ardınca gidilse ele getürürlerdi aġvā-i aʿda-i bed-re’yi ile Maḥmūd Paşāya incinüp vüzerātdan ʿazl itdi fütūḥ Ḥasan Dıraz (10)inhizāmdan soŋra şeāmeti sirāyet itdi Ḳaramanoġlı Aḥmed Beg naẓardan nevʿān-dūr itdikde Aḥmed Beg yine Ḳaramana gelüp ḳalʿa-i (11)Ermenekde ṭurup eṭrāfı ġāret itdirmegin pādişāh Gedik Aḥmed Paşāyı Anaṭolı ʿaskeri ve baʿżı ḳapu ḳullarıyla gönderüp bu daḫı (12)muḳaddema iġfāliçün Aḥmed Bege ṣulḥnāme ile bir ilçi gönderüp Aḥmed Beg inānup mesrūrken Paşā ilġārla varup başup Aḥmed Begüŋ ʿaskeri (13)ḳaçup maġāralara gizlenüp kendüsi ḫāce ile bir ormāna girüp paşā daḫı Ḳaramaniyānı ġanīmet ve ḳalʿa-i Ermeneki cebrle feṭḥ ve żabṭ (14)idüp baʿde Minan ḳalʿasına varup ġāyet yüksek bir ḳaya başında olup aṣlā çıḳacaḳ yolı olmayup civārında bir ṭaġdan (15)aŋa köpri ḳurulup anuŋ üzerinden geçilüp köpri kesildikde ḳuş uçmazdı o ṭaġuŋ daḫı eṭrāfı gühestān olup aŋa daḫı (16)çıḳılmaḳ ġāyet müşḳıl olmaġın ṭop ḳuracaḳ yerde ʿasker müteḫayyir iken paşā kemāl-i dikḳatle bir ṣaʿab yol bulup ʿaskerle piyāde (17)olup urġānlarla ṭopları zaḥmetle yuḳarı çeküp ḳurup sābıḳan Aḥmed Beg ḥazīne ve ehlü ʿiyālin maḥfūẓ yerdür diyüp Yūsuf nām muʿtemid-i ʿaliye (18)ḳuluyla bunda komışdı paşā ḳalʿayı ṭoplarla dögüp Yūsuf Beg dā’imā delükleri yapardı baʿde her vechle ʿāciz ḳalduḳda paşā (19)aŋa naẓm liccāc ītme ki olmaz āḫiri ḫayr ʿinād üzre ḳalusen idesin seyr diyü envāʿ naṣiḥat itdikde bade’t-tereddüd emānla (20)ve peymānla ḳalʿayı teslīm idüp Paşā daḫı Aḥmed Begüŋ ehl ü ʿiyālin ve māl ü menālin kemāl-i riʿāyetle Ḳonyada şehzāde sulṭān (21)Muṣṭafaya gönderüp ḳalʿayı żabṭ ve taʿmīr idüp bayraḳları diküp kös beşāret çaldırup o cānibden Aḥmed Beg iḥyāna (22)bir yüksek ṭaġa çıḳup ḳalʿasına baḳup alınmaz diyü ḥaẓẓ idüp bu defʿa daḫı baḳup alınmış gördükde çünki ʿiyālim ve mālım (23)ve

evlādım ḫuṣūṣan ḳal‘alarım gitdi diyü ġaṣī olup aḳlı geldikde kendüyi bir yüksek ḳayadan atup bihikmetillah ḳażżāni (24)bir aġāca ilişüp ṭurup tevābi‘i ipler ṣarḳıdup güçle ḳurtarup çeküp zaḥmetden niçe gün ḫasta olup ol (25)miḥnet yār avāre diyār-ı teġalib rüzgār ile sergeşte vüzzār olup Ṭarsusa vardı bir yıl ḳadar ḥudūd-u diyār-ı şāmda (26)arām idüp envā‘-ı mihnetle aḫirete rıḫlet itdi fetiḥ bu cānibde Aḥmed Paşā Silifke ḳal‘asına varup ṭoplarla dögmek (27)ṣadedinde ḳal‘anuŋ ṭopcılarile ki Oṣmānīlerden idiler ḫaberleşüp iḥsānlar va‘ad itmegin ṭopcular barut ḫāneye ateş (28)virüp barut ba‘żı evler yaḳup Ḳaramanīler şaşup aŋa üşdikde paşā ‘askerle sābıḳan açılan gediklerden ḥiṣāra (29)girüp mustaḥfıẓlarından yüz seksān ādem ḳatl idüp ḳal‘ayı żabṭ itdiler fetiḥ şehzāde sulṭān Muṣṭafa Ḫan (30)kendü ādemlerinden Nigde Begi olan Ḳul Begi Develü Ḳara ḥiṣār fetḥine gönderüp varup muḥāṣara itdikde ḳal‘a żābıṭı (31)Atmaca Beg ki güzīde-i ümera-i Ḳaraman idi şehzāde bi’ẕ-ẕat kendü gelürse teslīm iderim ve illā ṣavaşurım diyüp

[357b]

(1)ḫaber vardıḳda şehzāde veci‘ külliyeden ḫasta olup fırṣat fevt olmamıġiçün gelüp ḳal‘ayı teslīm ittikde marazı ḳulınca dönüp (2)Nigdeye varup ḥamāma girüp çıḳduġı sā‘at vefāt idüp ba‘de Burusaya defn olındı ḳatl pādişāha tefrīt şehzāde içün (3)ümera-i eṭrāf gelüp vüzerāt-ı ‘aẓmīden ma‘zūl Maḥmūd Paşā daḫı geldikde i‘dāsı olan erḳān şehzādenüŋ adüvvüsi olmaġın ḥālā vefātına (4)sürürdadur diyüp bunı ġamz idüp pādişāh yoḳladup bu daḫı bihikmetillah aḳ ḳużżān giyüp def‘i ġam-ı ġazā içün şaṭranç oynarken gördiler (5)pādişāhuŋ sābıḳan daḫı birḳaç vechle incinmesi olmaġın yedi ḳulede ḥabs ve ba‘de ayıtdı raḥmetullahi ‘aleyh fī 879 sene fütūḥ Ḳaradeŋiz kenārında (6)vilāyet-i kefere ki ḫayli zamāndan berü Frenk elinde olup mülūk-ı küfr ve İslām aŋa ta‘arrıż itmemişlerdi sekiz yüz seksānde pādişāh Gedik (7)Aḥmed Paşāya deryādan sefer içün donanma peyda eyle diyüp o daḫı üçyüz pāre ḳadırġa ve mavna ve gögevat gemisi cenkcileri ve sāir mühimmāt (8)tedārik ve iḫżār ittikde pādişāh aŋa Kefe fetḥine gitmek emr idüp küllī ri‘āyetlerle gönderüp vardıḳda ḳal‘a-i Kefei ḥayli müddet muḥāṣara (9)idüp ṭoplarla dögüp delükler açup aḳıbet tekvüri emānla virüp ehl ü ‘iyālin ḳurtarup ḥazīnesin pādişāh içün paşāya virdi (10)pādişāh daḫı re‘āyāyı ibḳa ve taḥrīr idüp tımar taḳsīm itdi ‘asker-i İslām semmur ve ḳaḳum ve zencāb ve envā‘ emval-i biḥesāb alup (11)muġtenem ve şād ve harem ḥiṣār-ı Kefeye girdikde tevābi‘ ve livā haḳḳı tesḫīrine sa‘y itdi ḳal‘a yā girmeyi suhuletle fetḥ idüp ba‘de vilāyet (12)Azāḳ ki aŋa Ṣaḳalya ve memālik-i şimāliye ve Türkistān ve

Māverā'ü-nehir ve diyār-ı Ḥācı Turḫandan gelen tüccāruŋ bendür ve ma'berīdür ve Çerkes haddine (13)varınca ne ḳadar ḳıla' var ise cümlesin fetḥ itdi fetiḥ ba'de mezbūr paşāyı ḳal'a güşā-yı menḳūb ḥişārına varup niçe müddet ṭopla dögüp (14)ḥişār-ı raḫne vardıḳda tekvüri Paşāya muṭī' olup ḥişārda aḳrabasından ḳal'ayı virmege 'inād ve cenke 'azm idüp tekvür (15)ḥişār yanına varup naṣiḥat itdikde te's̲īr itmeyüp ṣa'ab olup fetḥi küllī zaḥmete muḥtāc olup naẓm gerekdür ḥayli erlik ile bile (16)ki erlik ondur ṭoḳuzu ḥīle biter tedbīr ve yitmez çeyşle īş anuŋçün dirler et-tedbīrü lā ebceyş mefhūmınca paşā muḥāṣaraya bir miḳdār (17)ādem ḳoyup kendüsi uṣanup gitmek ṣūretin gösterüp puṣūlara girüp küffār sefāhet-i şi'ār ṭaşra çıḳup muḥāṣara olanlarla (18)ṣavaşup anlar daḫı tedrīcle girüye çekilüp puṣūlar yanına getürdiklerinde kimi öŋlerine çıḳup Paşā ardların alup küffār menḳūbı (19)ḳırup ve żabṭ-ı ḥişār ve ġanīmet bīşmār ile murāda irdiler ẓafer yine bu yılda Samandıra Begi Malḳoçoġlı emr-i pādişāhile Serm (20)adasına aḳın idüp altı biŋ ḳadar müselliḥ kāfirle muḥkem ṣavaşup aḳıbet ġālib olup birḳaç kāfir beglerinüŋ başını ve niçelerinüŋ (21)burnını ve göşüni pādişāha gönderüp ġanīmet pādişāh Rumili begler begisi hādim Süleymān Paşāyı güzīde sipāhile Arnavud İskenderiye (22)fetḥine göndermegin varup ṣa'ab ḳal'a olmaġla der-fetḥi yaz olmaġla muḥtāc zamān Dıraz olmaġın ġāret ve 'aẓīm ġanīmet ile döndiler hezīmet (23)kemāl-i ḳuvvet şeyṭanet sebebile mülūk-ı 'āleme serfürū itmeyin vilāyet-i Ḳara Boġdan ḳralı 'isyān itmegin mezbūr paşā 'askeriyle aŋa gitmege emir gönderilmegin (24)yorġun 'asker tekrār bir aylıḳ yola mea'l-kerāhe sefer idüp vardıḳda zümre-i a'dayı nişān ve nā-peydā olmaġın Müslümānlar ġārete meşġūl (25)iken ḳral yollarda puṣular ḳoyup piyāde ve süvār ile hücūm ve ek̲serin şehīd ve merḥūm idüp baḳiyye-i 'askerle paşā güçle ḳurtuldı (26)fetḥ-i 'aẓīm pādişāh ḳaḳıyup sekiz yüz seksān bahārında ḳaradeŋizden ḳadırġalar ile nehr-i Tunaya vāfir zaḫīre ve mühimmat-ı sefer (27)gönderüp Boġdan ḳralı mezra'larda terekeleri ve ṣaḥrā ve ṭaġları yaḳup memleketi Aġniyās ṣa'ab peçenelere ḳoyup cümle vilāyetinüŋ (28)ṭavārların ṣa'ab yerlere çıḳarup cümle 'askeriyle ortası açıḳ ve ġāyet vasi' bir 'aẓīm ormana girüp yollarını büyük aġāclar ve (29)çalılarla bend idüp 'amīḳ ḥendeḳ ḳazup ṭoplar ḳurup alāt-ı ḥarble ṭurup bu ṭarafda 'asker ẓafer çü adüv naḫs ḥubset (30)idüp nām ve nişān olmayup sergerdān ve ḳaḥṭ ve ġulā ve ol vilāyetüŋ yanmış ṭozıyla ve rāyiḥa ile envā' belā çeküp gezerken (31)ḥikmet-i ḫalḳ şeb ü rūz ile ḳılaġuzı yol yaŋılup pādişāh anı ḳatl emr itdikde ḳarşuda ormanda ādem var ancāḳ ḫaber

[357a]

(1)gelmegin bölük seçilüp yoḳlanmaḳ içün gönderilüp cümle küffār Boġdan daḫīl ormān olmuşlar diyü geldiklerinde ḳılaġuz ḳatlden ‘afv (2)olındı vaḳt-i seḥerde pādişāh ‘ālempenāh alāy düzüp yüriyüp daḫı nişāngāha vardıḳda küffār ḥavḳ-ı ṣūret-i kemāl-i ‘aceble ve ḫayret sebebiyle (3)ṭoplara ot virüp müslümānlar bir çuḳurda olmaġın ṭop ṭaşları üzerlerinden geçüp gidüp ancaḳ ba‘żı cidār başlarına ṭoḳunup gitdi (4)ammā Müslümānlar attıḳları ṭoplar küffāruŋ ṭop ‘arabalarına ṭoḳunup cümle yere düşdi pādişāh ḳalḳanın yüzine ṭutup āt ṣalup cümle ‘asker (5)daḫı ṭop ve tüfenke baḳmayup yürüyüp küffāruŋ ṭop ‘arabalarına koyılup naẓm niçe urup cenke şirāne ve ‘ādim urup her biri oldı ejderha (6)ḳuşlıḳdan beyn’es-ṣalavatına dek muḥkem ṣavaşılup vāfir Müslümān şehīd olup ekṣer küffār bī-ḥad bişmār ḳırılup ḥattā başlarından miller yapup (7)ḳral ẕelīl ‘aded-i ḳalīl ile ormanuŋ bir köşesinden Gühistāna ḳaçup tabur içinde küffāruŋ bī-ḥaḍ velā yu‘ad nisā ve evlādı envā‘ emvāl gayr-ı (8)ḳabil‘üt-ta’dādı alınup bunlardan ġayrı iki aya dek muttaṣıl vilayet-i Boġdan ġāret ve ṭaḥṣīl envā‘ ġanīmet alınup alınan ecnās devvāb (9)bī-ḥad ve bī-ḥesāb olup bu seferde Eflaḳ begi cümle ‘askeriyle bile olmaġın anlara daḫı hallerine münāsib emvālden ḥiṣṣe bağışlayup ol (10)vāsi‘ vilāyetde bulunan ḫanāzīr sürileri daḫı el-cinsiyyete ile’t-tüżżamm mefhūmınca bunlara virildi feṭḥ pādişāh Boġdandan dönüp (11)Tunadan geçdikde Engüris ḳralı Tuna ile Morada ırmaḳlarınuŋ cem‘ine memālik-i Oṣmāniyyeden Ḳoyluç nām maḥālde ṭaşla aġācdan iki (12)muḥkem ḥiṣār ve Tunanuŋ öte yüzünde bunlaruŋ ḳarşusında bir ḳal‘a daḫı yapup ṭoplar ve cenkciler ḳoyup o maḥalli iskele idüp fesāda (13)başladı diyü ḫaber gelmegin at ḳarnına dek ḳar yaġmış iken ḳışa baḳmayup varup ol ḳal‘aların ḥendeḳlerine Tunadan ṣu ṣalup (14)ṭökdikde geçüp ṭoplarla dögüp yaġmadıḳda ġāziler yüriyüp ḥiṣārlara bayraḳlar diküp tüfenkçi kāfirlere göz açdırmayup emānla teslīm idüp (15)vilāyetlerine gitmek isteyeni destūr virüp baḳīlerini Anaṭolıya göçürüp ḥayātını ẓāhir olanı esīr idüp ḳal‘aları ateşe yaḳup yerle bir idüp (16)İstanbula döndiler feṭḥ sekiz yüz seksān üçde pādişāh Arnavud İskenderiyesin feṭḥe gidüp serḥadd-i Arnavud Aḳcaḥiṣāra (17)vardıḳda içinde ki küffār emānla virüp başların ve ‘iyāllerin ve mālların ḳurtardılar mühimmāt żabṭı görildikde İskenderiyyeye varılup (18)mezbūr ḳal‘a bir yüksek ṭaġ üstünde İskender Zülḳarneyn bināsı olup ṭarafında Derne didikleri deryā miṣāl ırmaḳ olup (19)üç ṭarafınuŋ birinde derne ile Yunāniye ırmaḳları cem ‘inde Lens adlu bir ṣa‘ab ḳal‘a bir ṭarafında daḫı yüksek ṭaġ üstünde Derġoş adlu (20)bir ṣa‘ab ḳal‘a bir ṭarafında daḫı bir

ʿaẕīm göl aġzında Gökbaşı adlu bir ṣaʿab ḳalʿa olup mezbūr gölüŋ menāḳıʿ maḥṣūlānī anuŋ sebebīle żabṭ (21)olınup yılda ḳırḳ biŋ filori ḫāṣıl olurdı mezbūr üç ḳalʿa iskenderiyyeyi cevābında ḥıfẓ itmegin ḳadīmden aŋa mülūk-ı (22)ʿālemden yād kimesne ẓafer bulmamışdı ḥālā pādişāh geldikde nehrüŋ tuġyānı zamānı olmaġın bir ʿaẓīm köpri yapılup ʿasker geçüp ḳalʿaya ḥavāle ṣaʿab yerlere (23)vāfir baḳır çıḳarılup ejder peyker ṭoplar dökülüp ḳalʿaya atılup baʿżı yerlerin söküp yarār yüriyişler olup fetiḥ müyesser olmamaġın (24)emr-i pādişāhiyle Rumili begler begisi evvelā Gökbaşı cenk ile baʿde emānla Derġosu yaġma ile baʿde Lensi emānla fetḥ ve żabṭ idüp (25)Liet Frenk ṭarafından żabṭ-ı ḥiṣār içün gelen baʿżı Frenk begleri ʿiyāl mālların gemiye ḳoyup giderken nehir kenārında orduya uġrayup (26)bahādır yigitler ṣoyunup yüzüp Frenkler ormana ḳaçup ġāziler gemilerdeki küffāruŋ emvālin alup ormanda olan Frenk ḫanāzīresini (27)zencire ṭaḳup pādişāha getürdiler baʿde İskenderiyye muḳabelesinde bir ḥavāle ḳalʿa yapılup Ornus oġlı Aḥmed bege baʿżı (28)yarār sipāhla anda ḳonup İskenderiyye ḫalḳını her vecihle tażyīḳ buyurılup baʿde pādişāh İstanbula gelüp altı aydan soŋra māl ü ʿiyāllerin (29)degilmemek şarṭıyla Frenkistāna gitmek içün emān istedikleri gelüp pādişāha emān ve icāzet virmegin Venedikde gemiler getürüp (30)māl ü ʿiyālleriyle girüp ḳalʿayı Osmānīlere teslīm itdiler fütūḥ pādişāh İskenderiyye seferinden geldikde Arnavud vilāyetinde (31)ele getürülmeyen yerleri tesḫīr içün sābıḳan vüzerātdan ʿazl olınan Gedik Aḥmed Paşā Yalunya sancaġın virüp o daḫı varup ol ḥudūduŋ

[358b]

(1)baʿżını şimşīr ve baʿżını tedbīrler tesḫīr idüp baʿde ol yerler ḳarīb olup Frenk taṣarrufında ḳalan Cezīre-i Polye vilāyetini tesḫīr tedbīr (2)içün sekiz yüz seksān dörtde icāzetle gelüp pādişāhla söyleşüp lāzım olan ḳadar ḳadırġa ve ʿasker alup (3)deryādan gidüp vardıḳda niçe ʿaẓīm ḳalʿaları kimini ḫaberen kimini ṣabran fetḥ idüp ol Cezīrenüŋ ḥākimi İspanyaya ḳaçup pādişāh (4)daḫı bir müddet anda ṭurup baʿżı ḳılaʿ daḫı aldılar iki yıldan soŋra pādişāh raḥmetullahi ʿaleyh vefāt itmegin paşā Sulṭān Bāyezid (5)cülūsınuŋ tehniye baḳiyye-i ḳılaʿ Cezīre-i mezbūre fetḥinüŋ levāzımın görmege geldikde mezbūr ḥākim İspanyadan ḳırḳ pāre ḳadırġa (6)ile gelüp ṭoplarla dögüp alup müslümānlaruŋ ekserin şehīd bāḳīlerin esir itdiler fetḥ yine sekiz yüz seksān dörtde pādişāh (7)Ḳoca ili begini otuz pāre ḳadırġa ile Kefe nevāḥisinde azāḳ ṣuyı kenārında ḳadīmden kāfir elinde olan Mona ḥiṣārını fetḥe gönderüp (8)o daḫı varup muḥāṣara itdikde kāfir ḳorḳup emānla ḳalʿayı teslīm itdi fetḥ sene-i

mezbūre de Bayburd ve Erzincan ḳurbunda Ṭarul (9)vilāyetinüŋ ḥākimi Memālik-i Osmāniyeye żararı eksik olmamaġın Amasiyye begi şehzāde sulṭān Bāyezid emr-i pādişāhiyle Lalasını (10)'askerle göndermegin ḥākim ḳaçup Lala Paşā ḥākim olan Tarulı suhūletle żabṭ itdi hezīmet sene-i mezbūrda Ḥasan Beg (11)oġlı 'İsā Beg Miḥāloġlı 'Ali Beg Malḳoçoġlı Bali Beg otuz biŋ 'askerle Engüris ġāretine gönderilüp vardıḳlarında (12)her biri istiḳlāl üzre 'āmil ve teksīr-i māl ve esīre müştegil olup niçe günde perākende oldıḳlarında ekser ġazāt meger ḳral iḫtiyātla (13)şehīd ve serdār olan 'İsā Beg daḫı şehīd olup 'Ali Beg ve Bali Beg bu ḫaberi kāsid'ül-bāli işidüp adüv ile muḳābele (14)maḥal olmaġın ḳarada meyyāl oldılar inkisār ba'de sekiz yüz seksān beşde pādişāh Cezīre-i Rodos ḳal'asını fetḥe vezīr (15)Mesiḥ Paşāyı İstanbul gemilerinden ġayrı Gelibolıda altmış pāre ḳadırġa vāfir 'asker ve ṭoplar ile gönderüp vardıḳda (16)Anaṭolı 'askeri daḫı Rodos ḳarşusından geçüp deryā ṭarafından 'arab pīr ġāzi didikleri ḳal'a ki sābıḳan ṣaḥābe-i kirāmdan ḥażret-i (17)Muāviye ḫılāfetinde Rodos ḳal'asın fetḥe Şāmdan gelen 'asker-i İslām küffārı tażyīḳ içün yapup lākin fetḥi müyesser olmamışdı (18)ḥālā Rodos fetḥi buŋa muvaffaḳ olmaġın mezbūr paşā Cezīreden buŋa dek köpri çekdirüp deryādan daḫı gemilerle muḥāṣara idüp ḳal'a kenārında (19)'aẓīm ṭaşlar olmaġın yüriyiş güni ba'żılar soyunup deryāya atlayup ṭop ve tüfenke baḳmayup ḳal'aya yürüyüp Cezīre ṭarafından daḫı (20)ġāziler yüriyüp kemāl-i kesretden köpri üç yerden yıḳılup biŋden ziyāde adem ġarḳ olmaġın bu ḫayret fırṣatında küffār hücūm idüp (21)gemilerden yüzüp gelenlerine deryāya girüp yüzerken ṭop ve tüfenk ve zeyrek ve ḥadd-i nekle atup şehīd itmegin sāir 'asker (22)gemilere girüp def'i 'ār içün nefs-i Rodosuŋ ḳal'asına varup ṭop ve tüfenke baḳmayup eṭrāfdan yürüyüp çoḳ kimesne şehīd (23)olup ḳal'aya 'alemler dikilüp ṭaşra varoşı 'asker ṭolup ḳal'a ḫalḳında māl-ı 'aẓīm olmaġın 'asker yaġmalasunlar pādişāh ḫazīnesine żabṭ (24)olınsa gerekdür diyü paşāyı bed-rāy-ı nidā itdirmegin ṭaşrada olanlar yardıma girmeyüp aralıḳ kesildikde içerde olanlaruŋ ekseri hīn-i (25)sābıḳan begler gibi olup ḥālā Ḳasṭamonı begi olan Süleymān beg daḫı küffār hücūmıyla ḳılıçdan geçüp ba'de Mesiḥ Paşā emr-i pādişāhile Aydın (26)ile yaḳasında Rodosa tābi' Bodrum ḳal'asın fetḥe varup muḥāṣara idüp niçe zamān ṭopla dögüp fetḥe mecāl olmamaġın (27)tekrār emr-i pādişāhiyle 'askere destūr virüp kendüsi İstanbula geldikde vüzerātdan 'azl olınup Gelibolı sancaġı virildi (28)vefāt pādişāh 'āli-cāh mutlaḳa sefer murād ittikde maṭlabın ḫalḳ cihan-ı cihāndan nihān idüp maḥal-i maḳsūda ḳarīb olmayınca (29)üseradan iẓhār itmezdi pes sekiz

yüz seksān altı bahārında ṣāferüŋ yigirmi altısında sefer-i ʿaẕīm tedārikiyle ber-vech-i ibhām ve (30)iḫfā sefer tedāriklerin lākin iḥtimāl-i ġālib üzre fetiḥ ve żabṭ baʿżı bilād-ı ʿarab niyetiyle mizācları ḫoş degil iken Üsküdara geçüp (31)ṣaḥrāda ʿaskerle konup birḳaç günden soŋra Gekbüzeye varup ḳonduḳda ḥāli diger gün olup rebīʿülevvelüŋ dördünde ḫamīs

[358a]

(1)güni vefāt itdi raḥmetullahi ʿaleyh naẕm baġ-ı ḳades ider ḳadnī ḥüdā itmeye raḥmetinden anı cüda virdi İslāma saʿy ile revnaḳ (2)artura raḥmetini ḥażret-i ḥaḳ faṣl der-ḫayrāt pādişāh-ı merḥūm merḳūmuŋ ʿulüvv-ü himmeti ve din-i İslāma ḫiẕmeti ʿibādullah şefḳatini (3)ve kemāl-i ʿadalete ʿaẕīmeti ve ʿulemā ve meşāyıḫe muḥabbeti ve envāʿ-ı riʿāyeti sebebiyle memālik-i ʿālemden ʿulema ve ṣuleḥānıŋ İstanbula gelüp keṣret-i cemiyyeti (4)ve fuḳarāya dāʾimā ḫuṣūṣan ecdādı ʿādeti üzre eyyam-ı cumʿada taṣadduḳāt-ı bī-ġāyātı ḥadd ü vaṣıfdan ḫāric ve zirve-i ʿulyādan (5)ʿāric idi lākin kibār-ı eṣār-ı ḫayrāt pür iştihārı bunlardur ki evvelā feṭḥ-i İstanbul ki ḥasretʿül-mülūk fuḥūl idi ṣāniyen İstanbulda (6)velādet-i ḥażret-i ʿİsā ʿaleyhisselām muḳaddem binā olınup o zamāndan berü ʿibādethā ve rıfʿat ve vüsʿat ve leṭāfetde ve heft ü asumānda (7)nişāne olan Ayaṣofya kilisesin ʿaḳıbet fetiḥde cāmiʿ idüp muṣārıfına evḳāf taʿyīn itdi naẕm ʿibādet dilerseŋ Ayaṣofya (8)bir vekil yeridir Ayaṣofya ve şehr içinde niçe kilise daḫı kimi cāmiʿ ve kimi mescid ḳılındı ṣāliṣen şehrüŋ ortasında bir cāmiʿ refiʿ (9)ve vasiʿ ve ḥürmetüŋ iki ṭarafında dörder medrese pür ʿāliye ḥücürāt ve medāris ardında suḫutlar sakin olmaġa temmāt dimekle meşhūr sekiz bölük (10)ḥücürāt ve bir cānibde ʿimāret ve misāfirḫāne ve dārʾüş-şifā ve ʿaẕīm aḫūr ve bir cānibde mekteb-i taʿlīm-i Ḳurʿan binālarına sekiz yüz altmış (11)birde ḳışlayup cümlesin sekiz yüz yetmiş beşde tamām oldı enbiye-i mezbūrenüŋ şerāyiṭ-i ʿaẕīme üzre muṣārıfına ṣarfiçün (12)evḳāf-ı maʿmūre vaḳf idüp ve ḫarāc-ı yehūdayı taʿyīn idüp zevāyid-i evḳāfdan ʿulemā ve meşāyıḫe vaẓīfeler taʿyīn itdi rābiʿan (13)ḫāric ḥiṣārdan ḥażret-i resūl ṣallallāhu teʿāla ʿaleyhi ve sellemiŋ ʿālemdārı Ebū Eyyūb Ensāri raḥmetullāhi ʿaleyhʾül-bāri merḳad-i şerīfine (14)türbe ve cāmiʿ ve medrese ve hücre-i ṭalebe ve ʿimāret ḫamīsen şehr içinde şeyḫ Vefā türbesinde bir cāmiʿ ve tekye ve ʿimāret yapup (15)ve feṭḥ itdü ki şehzāde iḥdāṣ itdügi mescidler ve cāmiʿler ve baʿżı binālar ḥadd-i ʿadedden beyrutdır naẕm itdi iḥyā-i kemālāt-ı (16)kemā lā yaḫfa saŋa afvullahla elācir yufdıl evfā faṣl merḥūmuŋ zamān-ı salṭanatında olan kibār meşāhir-i ʿulemā bunlar idi ki (17)Muḥammed ibn-i Ferāmuzur ki Moŋlā Ḫüsrev dimekle maʿrūfdur

pederi ḳul aṣlı olup ümerādan idi o vefāt itdikde bunı eniştesi Ḫüsrev Beg (18)beslemegin Ḫüsrev ḳayını diyüp baʿde iḫtiṣāren Moŋlā Ḫüsrev dimekle maʿrūf oldı cemi ʿulūmı Moŋlā Saʿdeddīn ṣaḳirdlerinden Ruma (19)gelüp müftī olan Moŋlā Ḥaydar Maʿzevīden oḳıyup Sulṭān Murād zamānında Edirnede Şāh Melik medresesinde baʿde zamān yine (20)Edirnede Ḥalebiye müderrisi olan birāderi yerine müderris olup Sulṭān Meḥmed pederi ferāġatile evvelki defʿa taḫta geçdikde bunı (21)ḳadı ʿasker idüp tekrār pederi taḫta geçdikde moŋlā munfaṣl olup baʿde yine Sulṭān Meḥmed taḫta ikinci defʿa geçdikde buŋa yüz aḳçe (22)vaẓīfe idüp İstanbulı fetḥ itdikde ḳaḍılıġın Moŋlā Hıżır Bege virüp Ġalaṭa ve Eyyūb ve Üsküdar ve Ayaṣofya medresesin żam (23)idüp ders günleri dānişmendleri gelüp moŋlānuŋ evinde ṭaʿām yiyüp moŋlā ḳatıra binüp dānişmendleri o gice yürüyüp varup (24)dersler virüp baʿde dānişmendleri öŋüne düşüp evine getürüp baʿde hücrelerine giderlerdi pādişāha küsüp Burusaya (25)gidüp baʿde zamān pādişāh bunı İstanbula getürüp müftī idüp ziyāde tʿazīm iderdi merḥūm moŋlā ġanī olmaġın Burusada (26)medrese İstanbulda birḳaç mescid yapup vāfir ḳulları ve cāriyeleri var idi lākin kendü ḥaḳīrāne libāslar ve küçük dülbend (27)giyüp orta boylı ḳaba ṣaḳallu zāhid ve mühīb bir vaḳār ve kemāl-i faẓīletde bahr-ı zehār idi fıḳhı der-ʿazer uṣulde Mirʿat-i Mirḳāt (28)adlu birer metin ve şerḥ yazmışdur ki naẓīrleri dünyāya gelmemişdir niçe teʾlīfātı vardur vefāteş fī sene Moŋlā Ḫayreddīn (29)Ṭaşköprilüzādenüŋ ceddidür niçe füdelādan baʿde Moŋlā Yegāndan ṭaḥṣīl tekmīl idüp ġāyetde fāżıl ve ʿābid ve kāmil idi Ṭaşköpri (30)ḳasabasında ḳırḳ yıl müderris olup Sulṭān Meḥmed medreselerinüŋ birin virmege çaġırup varmamışdur tafṣīl-i ḥāli ṣaḳāyıḳda (31)meẕkūrdur Moŋlā Zeyrek ismi Meḥmed olup küçük iken Şeyḫ Ḥācı Bayrāmdan oḳıyup şeyḫ buŋa Zeyrek diyü laḳāb komışdı Ṣaḥn medreseleri

[359b]

(1)binā olındıḳda birisi buŋa virildi baʿde Burusada Sulṭān müderrisi Ḥācezāde ile pādişāh baʿżı mesāil-i (2)ʿulūm-u aḳliyyede altı güne dek muttaṣıl bahiṣler idüp Moŋlā Ḫüsrev dinleyüp faṣla mecāl olmayup yedinci güni ḥācezādenüŋ ġalebesine (3)ḥüküm idüp pādişāh Zeyrek Medresesin Ḥācezādeye virüp Zeyrek daḫı incinüp Burusaya gitdi baʿde pādişāh (4)nādim olup çaġrıdıḳda gelmeyüp aṣlā menṣūb ḳabūl itmedi Moŋlā Muṣṭafa bin Yūsuf ki pederi bāzirgānı olmaġın Ḫācezāde (5)dimekle meşhūr idi ṣaḳāyıḳda bunuŋ cemiʿ aḥvāli ġāyetde beyān tefaḍḍul olınup kemāl-i icmāli budur ki ehl-i ʿilm oldı diyü pederi buŋa (6)ʿadāvet itmegin faḳirle geçinüp

füdelādan oḳıyup cemi‘ ‘ulūmda ferīd-i ‘ālem olup Burusada on aḳçe vaẕīfe ile Arslāniyye [7]müderrisi iken İstanbula geldikde Sulṭān Meḥmed bunı kendüye ḫāce idinüp ġāyete faḳīr olmaġın vāfir māl ve envā‘-ı esbāb [8]taḥmīl virüp bundan metn-i Azerī oḳıyup ġāyet maḳbūli olup Maḥmūd Paşā ḥased ile ḳaḍı ‘askerlik ba‘d-ı zamān kendü ṭalebiyle [9]Burusada Sulṭāniyye medresesi ba‘de İstanbula Moŋlā Zeyrekle baḥs ve ġalebe itdikde anuŋ yerine Ṣaḥn medresesi ba‘de [10]İstanbul kaḍılıġı ba‘de bir ġayr ve bir mekrile İzniḳ medresesiyle ḳażāsı virilüp Sulṭān Bāyezid taḥta geçdikde yüz aḳçe [11]ile Burusa Sulṭāniyyesin ba‘de Burusada müftīlik virildi Ṭavāşi ḳısmından niçe müellifātı vardur Nihāḳat adlu kitābı [12]maḳbūl ülemā-i dünyā olmışdur ‘Acemde Moŋlā Divānī ḥażretleri anı görüp ḥaẕẕ idüp ben daḫı yazmaḳ isterdim diyü bunı [13]görmeyüp yazaydım rüsvāy olurdım dimiş vefāteş fī 893 sene Moŋlā Aḥmed ġāyetde naḥīf‘ül-beden olmaġın [14]Ḥayālī Çelebī dirlerdi ehl-i taḳvā ve faẓīletde vāṣıl derece ‘ulyā olup sābıḳan Moŋlā ḥażretlerinüŋ Sulṭāniyyede Ḫācezāde ile [15]böyle zamān-ı vāhidde ma‘bedler idi ba‘de otuz aḳçe müderris olup ba‘de pādişāh bunuŋ faẓīletin bilmegiçün İzniḳde [16]yüz otuz aḳçe ile medrese virüp otuz üç yaşında vefāt itdi bir kere Ḫācezāde ile baḥs idüp ġalebe itmişdür [17]şerḥ-i ‘aḳāyitde bi-naẕīr ḥāşiye yazmışdur ba‘żı taḥrīrātı daḫı vardur Moŋlā Kestelli ismi Muṣṭafadur Moŋlā Ḥıdıruŋ [18]şākirdlerinden cemi‘ ‘aḳliyyāt ve naḳliyyātda baḥr-ı muḥīt zāḫir olup muṭāla‘a ve ḥıfẓ kitab-i evāyil ve evāḫir itmişdi [19]Dimetoḳada müdderis iken Ṣaḥn medreselerinüŋ bir ibtidā buŋa virilüp ba‘de Burusa ve Edirne ve İstanbul ḳażāları [20]ba‘de ḳaḍı ‘askerlik virilüp ba‘de vezīr buŋa cefā idüp ḳaḍı ‘askerligi iki buldırup Anaṭolı Ḫācı Ḥasanzādeye [21]virüp Moŋlā yalŋuz Rumilini ḳabūl itmem didikde vezīr gelüp tesliyyet itdi Sulṭān Bāyezid taḥta geçdikde bunı ‘azl idüp [22]yüz aḳçe vaẕīfe eyleyüp Rumili ḳaḍı ‘askerligin İbrāhim Paşā ibn-i Ḫalīl Paşāya virüp mezbūr moŋlā şerḥ-i ‘aḳāyidde bir laṭīf [23]ḥāşiye yazmışdur İstanbulda cāmi‘ yapup ṭoḳuz yüz birde vefāt itdi ḫaṭībzāde Mevlāna Muḥammed sābıḳan ẕikr olınan pederi [24]Mevlāna Tāceddīnden ve Moŋlā ‘Ali Ṭūsiden ve Moŋlā Hıdır begden oḳıyup ‘ilm-i müşeccer ve fāżıl müştehir oldı Ṣaḥn müderrisi [25]iken pādişāh buŋa incinüp ‘azl ba‘de ibḳā ba‘de kendüye ḫāce ve ba‘de ‘azl ve yüz aḳçe ile müderris naṣb idüp ḳaviyy’ül-ḳalb [26]necāt ve mutaṣallıb ve mute‘aṣṣıb kimesne idi pādişāha varup selām virdikde egilmeyüp elin daḫı öpmeyüp muṣāfaḥa iderdi Ḥāşiye-i Baḥreyn ḥāşiyesi [27]ve ba‘żı müellifātı vardur ṭoḳuz yüz birde vefāt itdi ba‘żı tevāriḫde Sulṭān Bāyezid zamānında müftī oldı diyü meẕkūrdur [28]Moŋlā

ʿAlāeddīn ʿale'l-ʿarabī Ḥalebde ʿulemādan oḳıyup Ruma geldikde Moŋlā Gürānīden ve Moŋlā Ḥıdır Begden taḥṣīl ve cemʿ-i (29)ʿulūmı tekmīl idüp Burusada Murādiye müderrisi olup meşāyiḫ-i Ḥalvetiyyeden bir ulū ʿazīz gelüp andan daḫı tekmīl-i ṭarīḳat (30)idüp ʿārif-i ḥaḳīḳat ve mecāz ve irşāda mecār ve ṣāḥib-i cezbe-i kerāmet oldı baʿde Ṣaḥn müderrisi olup cumʿa güni cāmiʿden (31)kendünüŋ ṣofīlerile oturduḳda ẕikr ü tevḥīd itdirüp o ḥālet-i cezbe-i ilāhiyye gelüp kendüden ġāyb olup irtesi

[359a]

(1)ders dimege ḳadīr olmayup anuŋ yerine isneyn güni ders virdi Sulṭān Bāyezid zamānında yüz aḳçe ile müftī oldı her gice (2)mücāmeʿat ve ġusl iderdi yüz rekʿat namāz ḳılup bir saat uyuyup baʿde teheccüd ḳılup baʿde ṣabāḥa dek muṭālaʿa iderdi (3)ʿulūm-u şerʿiyyede māhir olup bütün telviḥi ḥıfẓ itmişdi ṭoḳsān ṭoḳuz evlādı olup on beşi ṣoŋunda ḳaldılar Moŋlā (4)ʿAbdulkerīm ümerādan biri bunı ve Maḥmūd Paşāyı ve Moŋlā İyasī kāfir vilāyetinden göçekler iken alup Moŋlā İyāsī ṭavaruŋ bir ṭarafına maḥmūdlar (5)bunı yükledüp üçünci daḫı berāber bir oḳıdup Maḥmūdı Sulṭān Murāda gönderüp ol daḫı Sulṭān Meḥmede virüp böyle buyurdılar Moŋlā (6)ʿAbdülkerīm ise kibār-ı füḍelādan cemiʿ ʿulūmı oḳıyup faẓılla meşhūr oldıḳda bir medrese baʿde Ṣaḥn medreseleri binā oldıḳda birisin (7)baʿde ḳaḍı ʿaskerlik virilüp baʿde ʿazl olınup baʿde İstanbulda müftīlik virildi fāẓıl kāmil ve ṣāliḥ ʿāmil idi Moŋlā Ḥasan (8)Ṣamsunī niçe ʿulemādan baʿde Moŋlā Ḫüsrevden cemiʿ ʿulūmı oḳıyup bir medreseye baʿde Ṣaḥna müderris baʿde Sulṭān Muḥammed ḥāce (9)baʿde ḳadı ʿasker baʿde İstanbul ḳaḍısı oldı fāẓıl ve kāmil ve muḥabbet-i fuḳarā ve meşāyiḫ-i ehl-i taṣavvuf ve ḥūb-u ḥaṭ olup kandüye vāfir (10)kitāblar ve Sulṭān Meḥmede bir ṣaḥḥāḥ cevherī yazdı baʿżı resāsil ve taḥrīrātı vardur sekiz yüz ṭoḳsān birde vefāt itdi. Moŋlā Muḥammed (11)bin Muṣṭafa bin Hācı Ḥasan niçe ʿulemādan baʿde Moŋlā Yegāndan oḳıyup Dimetoḳada baʿde Malġara müderris baʿde Gelibolıda ḳaḍı oldı (12)baʿde pādişāha medh olındıḳda Burusada medrese-i Murādiyyede baʿde Burusada ḳaḍı baʿde medrese-i Ṣaḥn baʿde İstanbul (13)ḳaḍısı olup baʿde ḳaḍı ʿaskerlik baʿde Anaṭolı ḳaḍı ʿaskerligi virildi Sulṭān Bāyezid zamānında Rumili ḳadı ʿaskeri (14)oldı şeriʿyyāt-ı aḳliyyātda müştehir olup muḥibb ve ʿulemā ve meşāyiḫ ve fuḳarā oldı ṣarfda Mīzān adlu kitāb ve sure-i Enʿam tefsīrine (15)ḥāşiye ve baʿżı risāle yazmışdur ṭoḳuz yüz on birde ḳadı ʿasker iken vefāt itdi ömri ṭoḳsān yaşından ziyāde idi

(16)Moŋlā ʻAli Ḳuşcı Timurlenk evlādından ʻacem şāhı Ülfī Beg Mīrzānuŋ ṭoġancısı iken diyār-ı ʻAcem füdelāsından oḳıyup ḫuşūşan ʻulūm-u (17)riyāżiyyede ġāyet māhir olup Ülfī Beg içün ḳurulan raṣadı tekmīl idüp aḥkām-ı raṣad olan Zeyc didikleri kitābı yazup (18)Ülfī Beg vefātında Uzun Ḥasana gelüp küllī riʻāyet idüp ṣulḥ içün Sulṭān Meḥmede ilçilikle gönderüp Pādişāh riʻāyet (19)idüp alıḳomaḳ istedikde ilçilik cevābın varup virüp baʻde geleyim diyüp pādişāh bunı getürmege ādemler gönderüp (20)her ḳonāġiçün moŋlāya biŋer aḳçe virilüp küllī riʻāyetlerle şehre getürüp pādişāh nāmına teʼlīf itdügi ki ʻilm-i ḥesābda Muḥammediyye nām kitābı (21)hediyye getürüp baʻde Uzun Ḥasan cengine bile gidüp yolda Fetḥiyye adlu ʻilm-i heyetde bir risāle yazup İstanbula geldikde ikiyüz (22)aḳçe vaẓīfe ile Ayaṣofya medresesi ve evlād-ı tevābiʻine daḫı manṣıblar virilüp İstanbula cümle ikiyüz nefes tevābiʻle (23)gelmişdi metn-i tecrīde bī-meṣel ve bī-hemtā şerḥ-i laṭīf yazup her vecihle maḳbūl ʻulemā olmışdur ʻilm-i ṣarfda ʻAnkūdʼüz-Zevāḫir adlu (24)kitāb ve keşşāf-ı ḥāşiyesine ḥāşiye yazmışdur yigirmi fenden birer metin bir cildde yazdırup her ne yere gitse ḫiẕmetkārları (25)bile getürüp muṭālaʻa idüp cümlesin ḥıfẓ itmişdi dimişler Şeyḫ ʻAli Besṭāmī Hervī ki imām Faḫri Rāzi ve Ḥażret-i Ebū Bekir ve Ömer radiyāllahu (26)nesillerindendür tāze iken kitāb teʼlīfine başlamaġın Muṣannifek diyü meşhūr oldı ʻAcemde cemiʻ ʻulūmı taḥṣīl idüp Ruma geldikde (27)Ḳonyada medrese taṣarruf idüp İstanbula geldikde ḳulaġı ṣaġır olup seksān aḳçe vaẓīfe taʻyīn olındı baḥr-ı muḥīt-i ʻulūm (28)olup otuzdan ziyāde maḳbūl kitāblar teʼlīf idüp tāc ve aba giyüp ṭarīḳ-i taṣavvufda daḫı mürşid-i kāmil idi günde bir cüz-i kitābet (29)idüp dānişmendleri müşkıl olan maḥalleri kaġıda yazup virirlerdi bu daḫı altına cevābların yazardı sekiz yüz yetmiş beşde (30)vefāt itdi bu ʻabd-i ḥaḳirüŋ vālidesi pederi Şeyḫ Abdüllaṭīf Naḳşibendī bunuŋ neslindendi raḥmetullāhi ʻaleyhimā Moŋlā Tāceddīn (31)Muḥammed Çelebī Timurlenk bunı ʻAceme iletüp anda füdelādan oḳıyup Ruma geldikde Sulṭān Murād Ḫan bunı oġlı Sulṭān Muḥammede ḥāce baʻde

[360b]

(1)Edirnede kendü medresesin virüp ḥālā aŋa Ḥalebiye deyüler kāfiye-i mutavassıṭına ve Tavālaʻ şerḥine ḥāşiye yazup kendü (2)ḫaṭṭıyla vāfir kitābları vardur Moŋlā Dervīş Muḥammed bin Ḥıżır Paşā Burusada Sulṭāniyye müderrisi olup faẓīliyyet (3)ve zühd ve taḳvāsı ḥadd ü vāṣıfdan ḫāric idi ʻabā ve şemle dülbend giyüp müstecābʼüd-daʻve idi yılda bir kerre aşūrā (4)güni trāş olup ḫalḳ ḳapusına üşüp ṣaçınuŋ ḳıllarından birer dāne alup ḫastalar sebeb-i şifā olurdı gāhi medresede (5)iken ṣaçından ḳıl istemege

baʿżı kimesneler geldikde ḳoparsınlar diyü baş ṭutardı biḥikmetillah ṭamdan düşüp o sebeble[6]vefāt itdi Moŋlā İlyās ḳul cinsi olup ne vecihle getürdügi Moŋlā Abdülkerīm aḥv ālinden geçmişdür Moŋlā Ḥıżır Begden oḳıyup [7]Sulṭān Meḥmed küçük iken ḥāce olup baʿde cezbe-i ilāhiye irişmegin kibār-ı meşāyiḫden birine varup tekmil-i ṭarīḳ ve irşāda [8]mecāz olup Burusada ʿilm ü ʿibādete meşġūl oldı aşaġıda meẕkūr olıcāḳ seyyīd-i vilāyet ider sābıḳan şeyḫle ḥācca varup [9]ʿarafāta giderken oġul ḳuṭub zamānı ʿArafātda ḫaṭībüŋ ṣāġ yanında ṭurur baḳ tā ki göresin diyüp varup baḳdıḳda gördüm ki Moŋlā [10]İlyāsdur şeyḫime ḫaber virdim ol daḫı baḳup odur didi ammā ẓāhirde Moŋlā İlyās ḥacca gelmeyüp Burusada idi baʿde Burusaya [11]varduġımızda bir kimesne baŋa ʿArafātda ḳuṭbı gördüŋ mi diyüp ben daḫı gördim şehirde Moŋlā İlyāsdür didim o gice mevte ḳarīb ḫasta [12]olup lākin yine ḳurtuldım irtesi şeyḫle Moŋlā İlyāsa varduġımızda bu kimdür diyü beni ṣordı şeyḫimde benim evlādımdur didikde [13]moŋlā didikim benim sırrımı şayiʿ itmegin rūhı ḳabz olınmaġa tażarruʿ itdim bu gice Ḥażret-i Muḥammed'ül-Muṣṭafa ṣallallāhu teʿāla ʿaleyhi ve sellem şefāʿat [14]itdi bildim ki evlād-ı resūl ʿaleyhiṣṣalāt ü vesselāmdan imiş ifṣā-i sırr-ı emr-i ʿaẓīmdür andan ḥaẕer ile diyü baŋa ḫıṭāb itdi [15]ḳaddesallāhu ervāḥihim Moŋlā Ḫāce Ḫayreddīn Moŋlā Ḥıżır Begden oḳıyup baʿde müderris baʿde Sulṭān Meḥmede ḫāce olup [16]İstanbulda cāmiʿ ve medrese yapdı ʿālim ve fāżıl ve muttaḳī ve ẓarīf ʿüt-tabʿ ve lezīz'üs-soḥbe idi Moŋlā Efḍalzāde Ḥamīdüddīn'ül Ḥüseynī [17]cemiʿ ʿulūmda māhir ve ehl-i taḳvā ve ḥalīm ve ṣabūr idi ʿālim ve zāhid olan pederi Efḍal'üddīnden baʿde sāir ʿulemādan baʿde Moŋlā [18]Yeġāndan oḳıyup Burusada iki Murādiyye medreseleri baʿde Ṣaḥn medresesi baʿde İstanbul ḳaḍısı olup Sulṭān Bāyezid [19]zamānında müftī olup baʿżı maḳbūl ḥāşiyeleri ve tefsīrleri tefsīrden bir bi-nazīr risālesi vardur İstanbulda bir medrese binā idüp [20]ḥālā Ṣahn ḳodıġı diyü medresesi meşhūrdur Moŋlā Sinan Paşā ibn-i Ḥıżır Beg ibn-i Celāl cemiʿ ʿulūma muṭṭaliʿ olup ifrāṭ-ı [21]zekādan īrād-ı şükūk ve şübühāta māyil idi tāzelikde pādişāh buŋa Edirnede bir medrese baʿde dār'ül-ḥadīṯ medresesin [22]virüp baʿde kendüye muṣāheb baʿde vezīr itdi baʿde incinüp ʿazl ve ḥabs itdikde cümle ʿulemā divāna varup elbette ḳoyuvirülsin [23]yoḫsa divānda kitāblarımız pāreleyüp memleketi terk ideriz dimegin ḳoyuvirüp baʿde Sūrḥişār ḳażāsıyla medresesin virüp [24]Sulṭān Bāyezid taḫta geçdikde yüz aḳçe ile Edirnede dār'ül-ḥadīs medresesin virüp baʿde fāriġ olmaġın yüz aḳçe [25]vaẓīfe ile bir tımar arpalıḳ baʿde Gelibolı begligi virildi İstanbulda vefāt itmişdür Moŋlā Yaʿḳūb Paşā ibn-i [26]Ḥıżır Beg ʿālim

muḥaḳḳiḳ fāżıl müdaḳḳiḳ mütedeyyin ve ḥamīd'ül-aḫlāḳ idi Burusada Sulṭāniyye medresesi ba'de Ṣaḥn (27)medresesi ba'de Burusa ḳadısı olup ṣadr-ı şeri'yeyi bi- naẓīr ḥāşiye ve şerḥ mevāḳıf kenārına kendünüŋ vāfir su'āllerin (28)yazup Ḥasan Çelebī mevāḳıf-ı ḥāşiyesiniŋ ekserin bundan aḫz itmişdür. Moŋlā Aḥmed Paşā ibn-i Ḥıdır Beg fāżıl kāmil mütevāżı' (29)ve muḥibb-i fuḳarā idi Ṣaḥn medreselerinüŋ biri ibtidā buŋa virildi yigirmi yaşından eksik idi birāderi Sinan Paşā vüzerātdan (30)bu daḫı medrese-i Ṣaḥndan 'azl olındıḳda buŋa Üsküb ḳażāsıyla medresesi virilüp Sulṭān Bāyezid cülūsında Edirnede (31)çifte medreselerüŋ biri virildi ba'de medrese-i Ṣaḥn ba'de Burusa fetvāsı yüz aḳçe vaẓīfe ve şehir ḳurbunda bir köy tımar

[360a]

(1)ile virilüp ṭoḳuz yüz yigirmi yedide vefāt itdi Burusada kitāblar vaḳf idüp medrese yapmışdur Moŋlā Ṣalāḥaddīn (2)müderris iken şehzāde Sulṭān Bāyezide ḫāce naṣb olınup bu daḫı şerḥ-i 'aḳāide ba'de Moŋlā Ḥācezādenüŋ hedāyet'ül (3)hikmete şerḥin ba'de oḳudıp anuŋçün her birine birer laṭīf ḥāşiye yazup ba'de Burusa Sulṭāniyyesine müderris oldı 'ālim (4)'āmil ve mübārek nefs-i ṣāliḥ kāmil idi Moŋlā 'Abdülḳādir Hamīdi niçe füḍelādan oḳıyup Ḥayālī Çelebī ile şerīk olup ba'de (5)ba'żı menāṣıb taṣarruf idüp pādişāha ḫāce ve muṣāḥib olup vezīr mekriyle 'azl olınup ṣolasına gidüp ḫasta olup vefāt (6)itdi 'ālim ve fāżıl olup lākin kendüye 'aẓīm za'mmı var idi Moŋlā 'Ali bin Yūsuf bin Mevlāna Fenāri tāzeliginde 'Aceme varup (7)taḥṣīl ve tekmīl-i 'ulūm idüp Sulṭān Meḥmed cülūsı evāyilinde Ruma gelüp medrese-i Manāstır ba'de medrese-i Murādiyye ba'de Burusa ḳażāsına (8)ba'de ḳadı'askerlik virilüp bunuŋ himmetiyle 'ulemā mānend-i hümā evc-i semāya pervāz ve vāṣıl envāi' ikrām ve iġrāz oldılar on yıldan ṣoŋra (9)'azl olınup Sulṭān Bāyezid cülūsında Rumili ḳadı 'askerligi virilüp sekiz yıldan ṣoŋra 'azl olınup Burusada sākin olup kemāl-i (10)taḥḳīḳ ve tetḳīḳle ders ve ṣuġūle ġāyetde çalışup gice döşekde yaṭmayup elinden kitāb düşmeyüp uyḫusu geldikde divāra ṭayanup (11)uyandıḳda elinde ṭutduġı kitāba muṭālaa' iderdi kāfiyeye şerḥ yazmışdur ba'żı meşāyiḫüŋ ḥalvetine girüp taṣavvufdan zevḳ-i 'aẓīm vāṣıl (12)olmışdı ṭoḳuz yüz üçde vefāt itdi Moŋlā Ḥasan Çelebī ibn-i Muḥammed şāh Fenāri fāżıl kāmil olup evḳātın 'ilm ü 'ibādete tevzi' idüp (13)meşāyiḫle muḥteliṭ idi Edirnede Ḥalebiyyede müderris iken Mışırda bir fāżıl mu'azzebden müftī'ül-beyb oḳumaġa varup oḳıyup ḥacc idüp (14)geldikde İzniḳde medrese ba'de Ṣaḥn medresesi virildi medrese hücresinde sākin olup 'ibā ve şemle dülbend giymeyüp beş vaḳti cāmi'de (15)cemā'atle ḳılup Sulṭān Bāyezid zamānında

seksān aḳçe oturāḳ ile Burusada sākin oldı muṭavvele ve şerḥ-i mevāḳıfda ve telvīḥe bir bī-nazīr [16]ḥāşiye yazmışdur Moŋlā Muṣṭafa bin Moŋlā Ḥusām ʻulūm-u şeriʻyyede ve ġarbiyyede māhir ve ṣāliḥ ve ehl-i sülūk idi baʻżı medārise baʻde Burusa [17]Sulṭāniyyesine müderris baʻde Burusada müftī oldı telvīḥe ve ṣadr'üş-şeriʻyye birer ḥāşiye yazup Türkīde ḫuṣūṣan ʻArābide münşī [18]kāmil olmaġın yazduġı mekātibi cemʻ idüp bir laṭīf kitāb yazmışdur. Moŋlā Muḥyiddīn ki aḫvīz dimekle meşhūr idi ʻulūm-u keşīre taḥṣīlinden [19]ṣoŋra baʻżı medārise baʻde Ṣaḥna müderris oldı ḥāşiye-i tecrīde ḥāşiye ve baʻżı risāle yazmışdur ḳaḍızāde Moŋlā Ḳāsım [20]niçe ʻulemādan baʻde Moŋlā Ḥıżır Begden ʻulūm-u keşīre taḥṣīl idüp żikre meşġūl ṣāliḥ ve ʻābid ve ḥamīdʻül-aḫlāḳ ve muḥibb-i fuḳarā idi Tirede [21]müderris iken Sulṭān Meḥmed Ṣaḥn medreselerinüŋ birin baʻde Burusa ḳażāsın baʻde yine Ṣaḥn medresesin virüp Sulṭān Bāyezid [22]taḥta geçdikde cebrle Burusa ḳażāsın virüp sekiz yüz ṭoḳsān ṭoḳuzda vefāt itdi Moŋlā Muḥyiddīn ki Maġnisa oġlı [23]dimekle meşhūrdur ʻulemādan oḳıyup Moŋlā Ḫüsreviŋ ġāyet maḳbūl şākirdi iken bir ṭarīḳle Pādişāhuŋ maʻlūmı olmaġın Maḥmūd Paşā [24]medresesi binā olındıḳda ibtidā buŋa virüp evvel dersine Moŋlā Ḫüsrev ve ḫaṭībzāde ve niçe füdelā ḥāżır olup tamām oldıḳda Moŋlā [25]Ḫüsrev Rumda iki ders gördüm biri Muḥammed Şāh Fenārinüŋ evvel dersi ikinci budur diyü medh itdi baʻde Ṣaḥn medresesi baʻde [26]İstanbul ḳażāsı baʻde ḳadı ʻaskerlik baʻde Ṣaḥn medresesi baʻde vezāret virilüp baʻde ʻazl olınup ikiyüz aḳçe [27]vaẓīfe taʻyīn olınup Sulṭān Bāyezid zamānında ḳadı ʻaskerlik virilüp o ḥālde Ramażānda vefāt itdi Moŋlā Ḫüsāmeddīn [28]Tebrīzden gelmişdür müftī Moŋlā Faḫreddīnüŋ ümm-ü veledini nikāḥlamaġın ümm-ü veled dimekle mulaḳḳab oldı fāżıl ve ehl-i ʻuzlet ve taḳvā [29]olup ʻilm ü ʻibādete meşġūl müderrisden idi ġāyet çoḳ kitābları olup ekserini ser-tāb taṣḥīḥ ve fevāidle muşahha itmişdi baʻżı [30]medreseden ṣoŋra pādişāh buŋa Ṣaḥn medresesin virüp selāmet-i fıṭrat ve ṣalāḥına māyil olmaġın Eyyūbe giderken bunuŋ evi [31]öŋünden geçdikce bu daḫı şerbet çıḳarup pādişāh bunuŋ elinden alup içüb selām virüp giderdi ve dā'imā iḥsānlar idüp bir gün

[361b]

[1]pādişāh sefere giderken baʻżı ʻulemā yā eyyühelleẕīne āmenü billāhi ve rasülehü ayetinde mü'minlere īmān emr [2]olınmaḳda ḥikmet nedir diyüp pādişāh daḫı buŋa ḥikmetin beyān ile didikde işbu çalınan ṭabıllar cevāb viriyor diyüp [3]ṭabıllar nedir didikde düm düm dir āmenü billāhi ve rasūlehudan daḫı murādumu al'el-īmān

dimekdir dimegin pādişāh [4]ġāyetde taḥsīn itdi faż̧l-ı z̲ekāsı böyle iken ehl'ül-cennete bile mefhūmınca umūr-u dünyāda ġāfil olmaġın kılāġuz olmadıḳca [5]Ṣaḥn medresesi kangisi idügün yaŋılup yanında olan medreselerüŋ birine girüp yine düzdi baʿde Ayaṣofya [6]medresesi virildi Moŋlā Muʿarrif̲āde niçe ʿulemādan oḳıyup baʿde Moŋlā Ḥıdır Begden oḳıyup müderris iken Sulṭān Bāyezide [7]ḫāce oldıḳda ġāyetde maḳbūl ve muʿaz̲z̲amı ve muʿazzez ve mükerremi olup işbu moŋlāya muḳārin olmasam ʿaḳīdem ṣaḥīḥ olmazdı diyüp [8]mezbūr moŋlā āḫir ömrinde aʿmā oldıḳda pādişāh bunı muṣāḥibliginden dūr itmedi Moŋlā Behāeddīn fāżıl kāmil şedīd'üz-z̲ekā [9]ve ḳaviyy'üt-tebʿa ve evkātı ʿilm ve ʿibādete maṣrūf idi pederi Ḥācı Bayrām Sulṭānuŋ ḫulefāsından şeyḫ Luṭfullāh ehl-i irşād [10]ve intibāh idi mezbūr Moŋlā Ḫācezādenüŋ müfid iken Balıkesride medrese baʿde Burusada medrese-i Yıldırım Ḫana [11]baʿde İstanbulda Ṣaḥna müderris olup baʿde Maġnisa oġlı pādişāh ḳadı ʿaskerlikden ʿazl ve bunuŋ medresesin aŋa virüp [12]buŋa yine medrese-i Yıldırım Ḫanı virdi baʿde medrese bıraġup Balıkesride ʿuzlet idüp Sulṭān Bāyezid Edirnede medrese [13]yapdıḳda buŋa virdi sekiz yüz ṭoḳsān beşde vefāt itdi Moŋlā Sirāceddīn Moŋlā Kestelli ve ḫāce z̲ādeden oḳıyup [14]baʿżı medresede müderris iken Ṣaḥn medresesi virilüp mesāil-i cemiʿ ʿulūmı ve ek̲ser ḳasāid ve işʿārı-ı ʿArabiyyeyi ḥāfıẓ idi fenn-i inşā ve [15]naẓm-ı arābīde daḫı māhir olup pādişāh bunı nişāncı idüp genç yaşında vefāt itdi Moŋlā Gerilü oġlı Muḥyiddīn ʿulemādan oḳıyup [16]faż̧lla meşhūr oldı baʿżı menāṣıbdan ṣoŋra ḳaḍıʿasker baʿde maʿzūl oldı iki hemşīresinüŋ birini Sinan Paşā [17]alup Muḥammed adlu oġlı oldı ki Maḥmūd Paşā medresesine baʿde baʿżı bilāda ḳaḍı baʿde maʿzūl ve Tāzelikde vefāt itdi [18]birini daḫı Kemāl Paşā oġlı Süleymān Çelebī alup Aḥmed Şāh adlu oġlı oldı ki müftī-i s̲aḳaleyn ve meşhur-u ḥāfıẓeyn olan Kemāl [19]Paşāzāde odur Moŋlā Vildān ki ismi Muḥammeddür ʿulemādan oḳıyup Gelibolı ḳadısı iken vezīr Maḥmūd Paşā bunuŋ necābetin [20]görüp pādişāha tertīb itmegin getürilüp ḳadıʿasker ḫasta olmaġın ḳāimmaḳām ḳılınup [0]niçe zamān ʿarẓa girdikde pādişāh [21]bunuŋ edeb ve z̲ekā ve baṣīretin begenmegin Burusada Bedri medresesin baʿde Burusa ḳażāsın virüp baʿde ʿazl idüp Sulṭān Bāyezid [22]taḥta geçdikde bunı Anaṭolıya ḳadı ʿasker idüp baʿde Moŋlā vefāt itdi zaman-ı ḥükūmetinde ḫoş sīret ve pāk sīret [23]olup ḳuvvet-i ferāsetle ḥaḳla bilen farḳ iderdi Aḥmed Paşā ibn-i Velīyüddin'ül-Hüseyni ʿulemādan oḳıyup faż̧l-ı ʿaẓīme vāṣıl oldıḳda [24]Murādiyye medresesine baʿde Edirneye ḳaḍı baʿde ḳadı ʿasker olup baʿde Pādişāh bunı kendüye ḫāce ve dā'imā muṣāḥib baʿde [25]vezīr idüp

ba‘de incinüp ‘azl idüp ba‘de zamān naẓm ḳul ḫaṭā ḳılsa n’ola ‘afv şehenşāh ḳanī ṭutalım iki elim ḳanda [26]imiş ḳānī kerem beytini müştemil olan kerem ḳaṣīdesini gönderdikde ba‘żı sancaḳlar virüp ‘āḳıbet Burusa begliğinde vefāt itdi [27]pür fedāil ve me‘ārif olup Türkī bī-naẓīr divān-ı eş‘ārı vardur ‘arabīde māhir olup ḳaṣāyid-i Türkiyyede ḫūd Sulṭān Cem‘ [28]şu‘ārā diyār-ı Rumdur işbu ebyāt Moŋlā Ḥıżır Beg merhūmuŋ ḳaṣīde müstezādsına didigü naẓīre-i ‘Arabīdendür ki naẓm yarmı [29]ḳalbi behām’ül-ḫaṭā ti heyhāt necāni māzelet fedāün leke ruḥī ve zevātı min kabli memāti numiḳḳat li bābeg ya ḳura ‘ayni bi’d-demi‘ kitāben eşhedtü [30]‘ale’l-vecd mededāti ve devātī sel min iberāti kem teḥārru iḥşā-yı ve fī fīke zülāl ve’ş-şāribü muḥki Ḥıżır emvarda māi ḥayāti la fī’ẓ-ẓulümāt [31]İbrāhim Paşā ibn-i Ḥalīl bin İbrāhim bin ‘Ali bin Cenderelü Ḳara Ḥalīl pederi ve ecdādı Dermedī Salāṭīn-i Osmāniyye vezīr-i a‘ẓam

[361a]

[1]oldıḳları yuḳaruda geçmişdür pederini Sulṭān Muḥammed ‘azl ve ḥabs ve ḳatl itdikde bunı Edirne ḳażāsında ‘azl idüp ḫalḳ içinde [2]ḫūd olmaġın ‘ulemāya dānişmend olmaḳ istedikde pādişāh ḫavfından ḳabūl olınmayup ed-dehrü dolābü yedürīye’ş-şer ve remaü’s-sürūr [3]beyn’el-fetā fevḳ’es-semāi feiẕā bihi taḥt’d-duḥūr mefhūmınca Burusada Yıldırım Ḫan mütevellisi ba‘de teftīş ve ma‘zūl ba‘de Burusada muḥtesib [4]ba‘de bir şeyḫe mürīd olup ba‘de şeyḫ aŋa İstanbula var ammā Şehzāde Sulṭān Bāyezidden ġāfil olma dimegin varup bunuŋ içün [5]Sulṭān Muḥammed ne isterse virilsün diyüp Amasiyye ḳażāsın istedikde pādişāh bunı tasfiye idüp lākin virüp vardıḳda Amasiyye [6]Begi Sulṭān Bāyezid baŋa muḥabbete geldiŋ bilürüm diyü va‘deler idüp ez-zamāndan ṣoŋra taḥta geçdikde Moŋlā Kestelli bī Rumili ḳadı ‘askerliginde [7] ‘azl ve bunı naṣb idüp ba‘de vezīr-i iken a‘ẓam idüp budur bī-ḫayr sīrde çekdügi afāt ve muḫāfata mükāfāt oldı ḳażā ve vüzerātında [8]sülūkı maḳbūl ḫalḳ olup vezīr iken muṣabbiḥinde her gün altı yüz nefer faḳīre ṭa‘ām virilüp vefāt itdikde hemān sekiz yüz aḳçesi [9]bulundı Moŋlā Muṣliḥiddīn Yārḥiṣārı ‘ulemādan ba‘de ḥācezādeden oḳıyup Murād Paşā müderrisine ba‘de Ṣaḥn medresesine [10]müderris olup cemi‘ ‘ulūmda fāżıl idügüne zamānında ki ‘ulemā muarrif idiler Sulṭān Bāyezid zamānında buŋa İstanbul ḳażāsı [11]teklīf olınup istemedikde pādişāh buŋa ben bilürüm sen neye müsteḥaḳsın senden ġayrı ḳadı idersem Allahu te‘ālanuŋ emrine ‘āsi olmış [12]olurum senden tażarru‘ iderim ki ḳabūl idesin diyü hatt-ı Hümāyūn gönderüp nā-çar olup on yıla degin ġāyet a‘la

ḳaḍılık [13]idüp ẓaleme ṭā’īfesi bundan ‘aẓīm ḳorḳarlardı vefāt itdikde mescidinde defn olındı sene 91 Kirmastī ‘ulemādan [14]ba‘de Ḥāceẕādeden oḳıyup ‘ulūm-u ‘Arabiyyede māhir olup ba‘żı medārise ba‘de Burusaya ba‘de İstanbula [15]ḳaḍı oldı icrā-i ḥaḳda seyf-i ṣārīm ve mā ṣıdḳ lā yuḫāf fillāhi levme lāyim idi bir gün mescide küçük dülbendle varup çıḳdıḳda [16]vezīr-i a‘ẓam çaġırtmaġın o ḥālle varup vezīr sebebin ṣordıḳda hālıḳ-ı ḥaḳ ḫiẕmetine bu hey’etle varmışdım maḫlūḳ içün taġyīr-i hey’et itmege [17]nefsimde ruḫṣat bulmadım dimegin vezīr ḥaẓẓ idüp pādişāha duyurdıḳda vāfir baḫşīşler gönderdi muṭavvele ḥāşiye vekāyeye şerḥ-i ‘ilm [18]usūlde vecīz adlu metin ‘ilm me‘ānide bir kitāb yazmışdur mektebi ḳarīnde medfūndur Eşrefzāde Moŋlā Ḥāceẕādeden vāfir [19]oḳıyup ba‘de Moŋlā ‘Ali Ṭūsiye mu‘īd olup fedāyili āfāḳa ve münteşir ve müştehir oldı mesāili cemi‘ ‘ulūmda bir mes’ele bunuŋ ḳatında müşkīl [20]ve müştebihe olmayup ‘acūbe-i zamān ve nādire-i avān idi kendüden mervīdür ki pederim baŋa emr itmişdür ki her ‘amelden bir metni ma‘nāsıyla oḳumazdan [21]muḳaddem mücerred ‘ül-fāẓin ḫıfẓ idem ben daḫı emriyle ‘amel itmegin cümle ‘ulūm baŋa def‘a-i vāḥide ma‘lūmdur dir idi ba‘de taṣavvufa meyl itmegin [22]ṣofiyyune ḳarışup ba‘de seyāḥate meyl idüp ḳalenderler buŋa tābi‘ olup bunı cebrle ve ḳahle gezdirüp ellerinden ḳurtılmayup [23]zamān-ı keṣīr anlarla memālik gezüp vefāt itdi ‘ilme şuġulden ferāġat itmiş olmayaydı füḍelā-i selef yādnı ḫalḳa unutdurdı [24]dimişler fesubḥāne men iḳāme’l-‘ibāde fī mā irād Moŋlā ‘Abdullāh Amāsī füḍelādan oḳıyup ‘ulūm-u şeri‘yye ve ‘Arabiyyede māhir ve zāhid [25]ve ‘ābid ‘ārif ve ṣāḥib-i kerāmt idi Amasiyyede Sulṭān Bāyezid medresesinde müderris iken vefāt itdi bunuŋ ‘ilminden [26]çoḳ kimesne müntefi‘ oldılar Ḥācı Baba-iṭ-Ṭūsi ‘ulūm-u şeri‘yye ve ‘Arabiyyede kāmil olup derse meşġūl olmaġın bundan çoḳ kimesne [27]müntefi‘ oldılar kafiye-i i‘rābı miṣbāḥ-ı i‘rābı ḳavā‘id-i i‘rāb şerḥ yazup her biri meşhūrdur Moŋlā Velīyüddin-i Ḳaramani ‘ulūm-u [28]nā-fi‘ada ġāyet māhir olup gāhi va‘aẓ idüp ḫalḳ müntefi‘ olup va‘aẓda kendüye ḥāl-i ġalebe iderdi maḫlaṣı Niẓāmī olan ṣāḥib-i [29]divān bir tāze oġlınuŋ Türkī ḳaṣāyid ve ġazāliyyātı İstanbulda meşhūr ve maḳbūl oldıḳda Sulṭān Meḥmed anı çaġırup [30]o daḫı İstanbula giderken yolda vefāt itdi pīr-i ‘azīz gāhi va‘aẓda münāsebetle ba‘żı iş‘ārını oḳıyup muḥkem aġlayup daḫı aġlaşırlardı [31]Moŋlā ‘Ali Fenāri meşhūr ‘ālim olan Moŋlā Fenāri neslinden degildür Moŋlā ‘Ali Ṭūsiden oḳıyup ba‘żı medreselere ba‘de Ṣaḥna müderris

[362b]

(1)ba‘de Burusaya ḳadı ba‘de Anaṭolıya ḳadı ‘asker ba‘de ma‘zūl olup Sulṭān Bāyezid zamānında vefāt itdi fıḳıh ve uṣūlü ‘ālim (2)ve ‘ulūm-u ‘Arabiyye ve ‘Arabī inşāda ġāyet māhir olup şerḥ-i miftāḥa ḥāşiye yazmışdur Moŋlā Ḳara Sinan füḍelādan oḳıyup (3)ba‘żı medārise müderris olup ‘ulūm-u ‘Arabiyyede māhir olup şāfiyyeye ve murāḥa ve ṣadr’üş-şeri‘yye ve ‘ilm-i heyetde telḥīṣ cemi‘yyetiye (4)bir şerḥ yazmışdur Moŋlā Muṣliḥiddīn bin Ẕekeriyya Ayṭoġmış Ḳaramanī kendü vilāyeti ‘ulemāsından ba‘de Mışıra varup ‘ulemā-i (5)‘Arabdan oḳıyup Ruma geldikde misbāḥ-ı şerḥi saġra ḥāşiye ve Muḳaddeme-i Ebu’lleyte Tavżiḥ adlu bir maḳbūl şerḥ yazdı (6)Moŋlā Şemseddīn ki Dinkoz dirlerdi ba‘żı medārise müderris ba‘de Burusada Yıldırım Ḫan müderrisi olup metin murāḥa ma’kūd (7)birer şerḥ ve şerḥ-i edeb baḥ̲se bir ḥāşiye yazmışdur ki her biri meşhūr ve maḳbūldür Moŋlā Muṣliḥiddīn ġāyetde semūz ve ḳırmızı (8)beŋizlü olmaġın Ḳızılḳāter dirlerdi cemi‘ mesāil ‘ulūm’ül-fāẕıla ḥāfıẓ olup her gün on kitāb-ı mu‘tebereden ders diyüp ġāyet (9)mücedd ve sā‘y idi Burusadan Manāstıra ba‘de İstanbulda Ṣaḥna Sulṭān Bāyezid zamānında yine Manāstıra ba‘de Edirnede (10)medrese-i Murādiyyede müderris oldı ḥekīm Ḳuṭbeddin diyār-ı ‘Acemde mülūkuŋ birinüŋ vezīri iken fetretden Ruma gelüp fāżıl (11)ve ṣāliḥ ve ‘ilm-i ṭıbda ġāyetde māhir olmaġın pādişāh buŋa günde beş yüz aḳçe vaẓīfe ta‘yīn idüp dā’imā baḫşīşler daḫı virirdi (12)Ḥekīm Şirvāni ‘Acemden gelüp fāżıl ve zünnūn ve ṭabīb-i ḥāziḳ ve fażīletde fāiḳ olup pādişāhuŋ maḳbūllerinden oldı ḫāce (13)‘Aṭāullah ‘Acemden gelüp ‘ilm-i ṭıb ve ‘ulūm-u ‘aḳliyye ve şeri‘yyede māhir idi ḥekīm Ya‘ḳūb yahūdī iken ‘ilm-i ṭıbda ḥadden bīrūn (14)māhir olmaġın pādişāh bunı divānda defterdār idüp īmāna geldikde vezīr itdi şaḳāyıḳda bunuŋ ṭıbda kemāl-i mehāretine (15)müte‘allıḳ ġarāyib yazılmışdur Ḥekīm Lāri ‘Acemden gelüp ṭıbda māhir olmaġın pādişāha ṭabīb oldı Ḥekīm ‘Arab diyār-ı ‘arabda (16)taḥṣīl ve tekmīl-i ‘ilm idüp Ruma geldikde Üskübde bir beg buŋa ‘aẓīm ri‘āyetler idüp ṭıbda kemāl-i mehāreti şayi‘ olmaġın (17)pādişāh getürüp ri‘āyetler itdi kerīm ve ṣāliḥ kimesne idi Altuncızāde ābid ve zāhid ve pīr-i nūrānī ve ṭabīb-i ḥāzıḳ (18)olmaġın pādişāhuŋ iltifat ve ri‘āyetine mezhar olmışdı. Moŋlā Sirāc ‘Acemde mülūk ve ümerānuŋ maḳbūlü iken fetret-i ẓuhūrunda (19)ḳaçup Burusaya geldikde ḳaḍısı Moŋlā ‘Ali Fenāri ‘Acemde bunınla āşinā olmaġın pādişāha tertīb idüp İstanbulda cemi‘ daḫı (20)tamām olmaġın pādişāh bunı yevmi elli aḳçe ile ḫaṭīb itdi ‘ilm-i belāġatda kāmil ve ḫūb-u nefislikde zamānuŋ Dāvudı dimek ḳābil (21)idi diyār-ı

Rumda evvel ve āḫir bunuŋ nazīri gelmemişdür faṣl merḥūm Sulṭān Meḥmed Ḫan-ı Ġāzi zamānında olan kibār-ı meşāḫir [22]bunlar idi ki Şeyḫ Aḳşemseddīn ismi Muḥammed bin Ḥamza olup Şeyḫ Şehābeddīn Sühreverdi neslindendür Şamda ṭoġup pederiyle [23]Ruma gelüp taḥṣīl ve tekmīl cemi‘ ‘ulūm itdikde ḳaṣaba-i Oṣmāncıḳda müderris ba‘de farīġ olup Ḥācı Bayrām Sulṭāna mürīd-i vāṣıl-ı [24]murād olup kerāmāt-ı ‘aliyyesine nihāyet yoḳdur nebātāt buŋa ben fīlan maraża devāyım diyü söylemegin ‘ilm-i ṭıbda ḥadden birūn [25]māhir olup kitāblar yazdı köyiniŋ ḳaṣabasında sākin idi İstanbul fetḥine gelüp kerāmetler gösterüp ba‘de’l-fetiḥ yine gitdi [26]taṣavvufda Nūr adlu risāle ve risāle daḫı yazmışdur kibār-ı evliyā ‘ārifinden olup şaḳāyıḳda aḥvāli tafṣīl olınmışdur [27]Mışrī oġlı Şeyḫ ‘Abdürrāḥīm Ḳaraḥiṣārda ṭoġup Şeyḫ Aḳşemseddīnden taḥṣīl idüp Hiddet adlu kitāb yazdı [28]Ṣarrāf oġlı Şeyḫ İbrāhim Sivasī şāfi‘i Aḳşemseddīnden tekmīl-i taṣavvuf idüp eṭvār-ı sülūkda Gülzār adlu [29]kitāb yazdı istiġrāḳı ġālib idi sekiz yüz seksān yedide vefāt itdi. Şeyḫ Şāmī ismi Ḥamzadur Aḳşemseddīn [30]ḫulefāsından olup anuŋ vefātından ṣoŋra irşāda meşġūl olmaġın çoḳ kimesne müntefi’ oldılar ‘Aṭṭārzāde Şeyḫ [31]Muṣliḥiddīn bu daḫı Aḳşemseddīn ḫulefāsından olup anuŋ vefātından ṣoŋra irşādlıḳ iderdi şeyḫ Sa‘dullah ibn Aḳşemseddīn

[362a]

[1]şeyḫüŋ büyük oġlı olup ‘ulūm-u ẓāhireyi kibār-ı ‘ulemādan oḳıyup māhir ve müşṭehir oldıḳda taṣavvufa sülūk idüp irşād-ı ḫalḳdan pederine [2]ḳāim-maḳām oldı Şeyḫ Fażlullāh ibn-i Aḳşemseddīn bu daḫı ‘ulemādan taḥṣīl idüp pederiniŋ ḫulefāsından olan Şeyḫ [3]Şāmīden taḥṣīl-i taṣavvuf idüp velīyullāh oldı Şeyḫ Emrullāh ibn-i Aḳşemseddīn kibār-ı ‘ulemādan oḳıyup Burusada mütevelli [4]ba‘de elli aḳçe vaẓīfe ile müteḳā‘id ‘ārifinden idi Şeyḫ Ḥamdullāh ibn-i Aḳşemseddīn ki Ḥamdi Çelebī dirlerdi pederiniŋ [5]aṣġar evlādı idi fāżıl ve zāhid ve taṣavvufda ‘ārif ve kāmil ve ehl-i ‘uzlet idi Türkī naẓımda ḥadden birūn māhir olup meşhūr ve maḳbūl [6]‘ālim olan Yūsuf ü Züleyḫā ve Leylā ü Mecnūn ve Mevlūd-i Resūl ‘aleyhiṣṣalātü vesselām ḳıṣṣaların naẓm itmişdür Şeyḫ Muṣṭafa ibn-i Vefā ki Şeyḫ [7]Vefā dimekle meşhūr ‘ālimdür Şeyḫ ‘Ābd’üllaṭīf ḳuddüsīden tekmīl-i ṭarīḳ idüp irşāda me’zūn oldı cemi‘ ‘ulūm-u ẓāhire ve bāṭınada ḥadden [8]birūn māhir ve müşṭehir ve ekṣer evḳātın ḫalvet ve ‘ibādāta ṣarfīden ve menāḳıb-ı ‘aliyyesi müstaḳil kitāba muḥtemel olup şaḳāyıḳda icmāl olınmışdur [9]kibār-ı evliyā kāmil ve ‘ārifīn idi diyārdan Ḥācca giderken Rodos kāfirleri esīr idüp Ḳaramanoġlı İbrāhim Beg ṣātūn

aldıḳda [10]İstanbula geldikde aṣılda Konevīdir ilā raḥmet ü rabbehu vefātıdır Sulṭān Bāyezid ḥażretleri cenāzelerine ḥāżır olmışlardur ve soḥbet-i [11]selāṭīnden ki yezān olmaġın müṣāhedeleri müyesser olmaduġı cihetden ġalebe-i iştiyāḳları iḳtiżā itmiş ki cehre-i saʿādet behrelerin [12]keşf itdirüp ol ʿārif agāh-ı cemāline negāh itmişler Şeyḫ Ḥācı Ḫalīfe ismi ʿAbdullāhdur Ḳasṭamonıdandur cemiʿ ʿulūm-u ẓāhireyi [13]baʿde bāṭınayı tekmīl idüp kibār-ı mürşidīn ve ʿārifinden oldı menāḳıb ve kerāmātına nihāyet yoḳdur cesīm kimesne idi ḫāce tārīḫinde [14]ider bir gün cebr ile irādetü cüzʿiyyeden suʿāl itdi şeyḫ ḥażretleri buyurdı ki cebr ikidir bir muḥaḳḳaḳ ve biri cebr-i muḳallid cebr-i muḥaḳḳaḳ oldur ki [15]evāmir-i ilāhīye efṣāl ve nevāḥiden ictināb itdikden ṣoŋra her ne var ise ḥażret-i ḥaḳdan bilüp ne dilerse işler benim irādetim vardur [16]diyüp lā yüs'el emmā yefʿalü ayetine nāẓir ola ammā cebr-i muḳallid oldır ki heva-yı nefsine tābiʿ olup muḳteżātını ẓuhūra getüre ve gevher-i maḳṣūdu [17]elden yetüre ve benim elimde ne vardur başımda yazılan bu imiş diyüp olmaz işler işleye küfürdür didikleri cebr budur hemān şerʿ-i muṭahher [18]Muṣṭafa ṣallallāhu teʿālā ʿaleyhi ve sellem demānın pīrüŋ ṭutup aṣḥāb-ı kirām mesleġinden dūr olmaġa gerekdür didi vefāteş sene 874 [19]Şeyḫ Sinan Ḳazuyeti sābıḳan ẕikr olınan Şeyḫ Tāceddīn Ḳaramanī ḫulefāsından idi ġāyetde zühd ve raʿ ʿazīz ʿārif billāh idi şeyḫ Muṣliḥiddīn [20]Ḳocavī ʿālim ve ʿārif-i billāh olup zühd ve raʿ ḥadden ẕiyāde idi ve vüzerā bunuŋ ziyāretine geldiklerinde itdikleri meẓālimi yüzlerine urup [21]muḥkem ḳaḳıyup anlar daḫı tevbe idüp elini öpüp giderlerdi İstanbulda mescidi ḳurbunda medfūndur Şeyḫ Muṣliḥiddīn İbṣala [22]fāżıl ve zāhid ve ehl-i ʿuzlet olup İbṣalada irşāda meşġūldür Şeyḫ Muṣliḥiddīn Ḳocavī ʿulūm-u ẓāhireye meşġūlken şeyḫ [23]pīri ḫalīfeye mürīd baʿde tekmil-i taṣavvuf itmegin irşāda mecāz olup İstanbulda mutevaṭṭun ve irşāda meşġūl olup mescid [24]ve tekyesi ḳurbunda medfūndur ehl-i ẓāhir ve bāṭın ṣāḥib-i ʿuzlet ve kerāmāt-ı ʿazīz idi Şeyḫ Süleymān ḫalīfe-i ʿulūm-u ẓāhirede kāmil oldıḳda [25]Şeyḫ Tāceddīn mürīd ve taḥṣīl Murād ve irşād mecāz oldıḳda İstanbulda sākin olup ehl-i evlāddan mücerred olmaġın ʿibādete [26]çalışup niçün irşād itmezsin didiklerinde ḥaḳḳı ṭālib bulamazam der idi Şeyḫ ʿAbdullāh Simavī İstanbula gelüp ilme [27]şuġul idüp baʿde ʿaceme gidüp anda taḥṣīl-i ʿulūm idüp baʿde Semerḳanda varup Ḫāce ʿAbdullāh Naḳşibendī ḥażretlerinden [28]taḥṣīl ve tekmil-i taṣavvuf idüp Ruma geldikde Rumilinde Yeŋiçe ḳaṣabasında tevaṭṭūn idüp ġāyet mütevāżiʿ ve mülk-ü ḥaṣlet ʿārif [29]vāṣıl-ı maḳṣad ḥāṣıl mürşid mevṣal olup menāḳıbı şaḳāyıḳda meẕkūrdur bu ḥaḳirüŋ lām-ı ceddesinüŋ lām-ı ceddi

olan ḥażret-i (30)Emir Buḫārīnüŋ şeyḫidür ḳaddesallāhu sırruhumā Şeyḫ ʿAlāeddīn ḥalveti ʿAcemde on biŋ nefer miḳdārı mürīd ve aḥbābı olan (31)Seyyīd Yaḥyā Şirvānī ḫulefāsındandur cezbe-i ʿaẕīme ve nefs-i müessir ṣāhibi olup baʿżılara bir naẕar itmege baʿżılaruŋ ḳulaġına söylemege

[363b]

(1)anlara daḫı cezbe ḥāṣıl olurdı İstanbula geldikde ḫavāṣ ve ʿavām buŋa iḳbāl itmegin pādişāh bunuŋ salṭanatı iḥtimālinden ḫavf (2)idüp āḫir şehri teşrīf itmek emr itmegin gidüp Larendede vefāt itdi Şeyḫ Ḥabīb Ḳaramanī ʿaḳāid oḳurken ʿAcemde Seyyīd (3)Yaḥyā Şirvānīye varup on iki yıl ṭurup tekmil-i taṣavvuf itdikde icāzetle Ruma gelüp gezüp kibār-ı meşāyiḫ Ruma buluşup (4)cümleden Anḳarada bir zamān ṭurup dāʾimā Ḥācı Bayrām Sulṭāna varırdı keşf-i ḳulūbe mālik-i ʿazīz olup aṣlā yatup ve ṭayanup (5)uyumaz idi Amasiyyede medfūndur Şeyḫ Mesʿūd müderris iken ferāġat ve ʿAlāeddīn mezkūre mürīd ve andan taḥṣīl Murād idüp (6)baʿde Edirnede sākin ve irşāda meşġūl oldı ṣāḥib-i ceẕebāt ve kerāmāt ʿārif-i billāh olup ʿābid ve mücāhid idi Şeyḫ Muḥammed ki (7)Moŋlā Cemāleddīn Aḳsarāyī neslinden olup Çelebī ḫalīfe dirlerdi meʿāni oḳurken taṣavvufa sālik olup niçe meşāyiḫe muḳārin olup (8)ʿaẕīm riyāżetler çeküp vāṣıl-ı Murād oldı ʿazīzi Sulṭān Bāyezid İstanbulda ṭāʿūn defʿine duʿa içün ḳırḳ kimesne ile ḥācca (9)gönderdikde giderken yolda vefāt idüp biḥikmetillāh o defʿa ṭāʿūn biʾl-külliye kesilüp birḳaç yıla dek daḫı ḳıllet üzre olur oldı (10)şaḳāyıḳda niçe kerāmātı meżkūrdır Şeyḫ Sinan ḥelālen İstanbul ṭarafından bunuŋ meşhūr olan kariyyeye sākin idi (11)ʿālim ve zāhid ve mürşid-i kāmil olup çoḳ kimesnei tekmīl itdi aʿlallāhu raḥmetühüm fīʾd-dāruʾn-naʿīm ve şerrefehüm bilkā-i vechʾül-kerīm (12)bāb-ü s̱āmen der aḥvāl-i Sulṭān Bāyezid Ḫan bin Muḥammed Ḫan ʿaleyhimaʾr-raḥmete veʾl-ġufrān naẕm şehi kendü o devlet (13)bed yedest penāh ḫalḳ Sulṭān Bāyezidest velādeteş fī 851 sene yāḫūd fī 856 sene cülūseş fī 21 rebīʿülevvel yevmʾüs (14)sebt bā-eḥad 919 sene müddet-i salṭaneteş sene 31 müddet-i ömüreş 68 sene vefāteş der-rāh-ı Edirne baʿde ez-ferāġat ez-salṭanat (15)fī rebīʿülevvel 919 sene şehzāde iken sancaġı Amasiyye idi ġāyetde ṣāliḥ ve ʿābid ve meşāyiḫ-i muḥibb ve muʿteḳid olup pādişāh oldıḳda soŋra (16)müftī Ebūʾs-suʿūd Efendinüŋ pederi Şeyḫ Yāvesī didikleri Muḥyiddīnʿül-Sakaleynī nām ʿazīzin mürīdi olup anuŋ tekyesinde (17)ḳırḳ gün ḥalvete girmişdir faṣl evlād-ı merḥūm pādişāh Sulṭān ʿĀlemşah Ṣaruḥan Begi iken ṭoḳuz yüz sekizde vefāt (18)eyledi Burusada medfūndur Os̱mān Şāh adlu oġlı olup Çanḳırı begi iken ḳatl olınduġı Sulṭān Selīm Ḫan bābında gelür Sulṭān

(19)Şehenşāh velādeteş fī 865 sene vilāyet-i Ḳaramanda beg iken vefāt Sultan Aḥmed sekiz yüz yetmişde ṭoġup ṭoḳuz yüz yigirmide (20)ḳatl olındıġı aşaġıda gelür ʻAbdullah cümle birāderlerinüŋ ekberi olup cedd-i suṭān Muḥammed Ḫan zamānında Saruḫan Begi olmışdur (21)sekiz yüz seksān ramażānında vefāt eyleyüp Burusada medfūndur Sulṭān Ḳorḳud velādeteş 871 sene ḳatl-i şedde fī (22)sene 919 Sulṭān Selīm Ḫan Pādişāh olmaġın aḥvāli başḳa bābda tafṣīl olınur Sulṭān Muḥammed velādeteş fī 889 sene Serf (23)vilāyetinde ṭoġmışdır Sulṭān ʻĀlemeşah vefāteş der-Ḳaraman fī 958 sene Sulṭān Maḥmūd vefāteş fī 913 sene Sulṭān-ı şuʻāra-ı Rum olan (24)Necāti Beg merḥūm sancaḳda bunuŋ nişāncısı idi faṣl dizrā-i pādişāh ʻālempenāh zamānında İsḥaḳ Paşā Sulṭān Meḥmed zamānından (25)berü vezīr idi pīr ve żaʻīf olmaġın iki yıldan ṣoŋra maʻzūl oldı Muṣṭafa Paşā ve Ayaş Paşā Sulṭān Cem ile cenkde (26)oḳ ṭoḳunup şehīd oldı ve Gedik Aḥmed Paşā sābıḳan vezīr baʻde ʻazl olınup Olivniye sancaġı virilüp Pādişāh cülūsında gelüp (27)vüzerāt virilüp yine o senede ġaḍab-ı pādişāhla ḳatl olındı ʻāḳil ve müdebbir-i kāmil idi Ḳāsım Paşā Cezerī cülūsında nişāncı (28)iken bir yıldan ṣoŋra vezīr oldı üç yıldan ṣoŋra vefāt itdi ehl-i ʻilm ve ṣāḥib-i faẓl ve dervīş nihād ve ṣāḥib-i kerem ve ḫayr (29)ʻadl-ı dād idi Dāvud Paşā cülūsda vezīr bulunmaġın ibḳā olınup ṭoḳuz yüz ikide ʻazl olındı İstanbulda cāmiʻ (30)medrese ve mekteb ve ʻimāret yapmışdur ġāyetde māldār olup vefāt itdikde muḥallefātı vereşeye taḳsīm olınup yalŋız nuḳūddan (31)ḳaḍıʻaskere resm-i ḳısmet diyü ṭarīḳ'üs-ṣulḥ beş yük aḳçe virildi esbāb-ı emlāk maḥsūb olmamışdur Mesiḥ Paşā

[363a]

(1)Sulṭān Muḥammed Ḫan vüzerāsından olup bād-ı zamān ʻazl olınup pādişāh cülūsından ṣoŋra gāh vezīr gāh baʻżı (2)sancaḳlar baʻde yine vezīr baʻde yine ʻazl olup ḥācca varup geldikde üç yıla dek vezīr-i aʻẓam olup ṭopḫānede (3)ṣāʻikadan ṭutuşup söndürmege vardıḳda ḥaṭāen ayaġına bir ṭaş ṭoḳunup şikest idüp iki günden (4)ṣoŋra vefāt eyledi(8)Muḥammed Paşā bin Ḥıżır Beg Dāvud Paşā yerine Rumili begler begisi iken vezīr-i aʻẓam oldı (5)iki yıldan ṣoŋra maʻzūl ve Sulṭān Aḥmede lālā olup on dört yıldan ṣoŋra Amasiyyede vefāt eyledi (6)anda medrese ve tekye yapmışdur Tārīḫ-i Moŋlā İdrīsde ġaḍab-ı pādişāhiyle ḳatl olındı diyü taḥrīr ider (7)(9)Aḥmed Paşā Fenāri Ḥażret-i Moŋlā Fenāri neslindendür Mesiḥ Paşā ʻazlinde vezīr-i aʻẓam olup iki yıldan ṣoŋra (8)maʻzūl olup Burusada sākin iken anda vefāt eyledi(10)İbrāhim Paşā bin Ḫalīl Paşā pederi ve cümle (9)ecdādı āl-i Oşmāna vezīr-i aʻzam olup yukarda geçmişdür vezīr baʻde vezīr-i aʻẓam oldı ṭoḳuz yüz (10)beşde

İnebaḥtı seferinde vefāt idüp ʻālim ve fāżıl ve müderris-i kāmil idi İstanbulda cāmiʻ ve medrese [11]yapmışdur(11)İskender Paşā sekiz yüz ṭoḳsān dörtde Rumili begler begliginden vezīr-i aʻẓam olup on [12]yıldan ṣoŋra ʻazl olup baʻde Bosna sancaġı virilüp sekiz yıl ġazālar idüp baʻde vefāt itdi [13](12)Ḥādım ʻAli Paşā ʻadle māyil ʻaḳil ṣāḥib-i ḫayrāt idi cülūsda Ḳaraman begler begisi baʻde Samandıra [14]begi baʻde İskender Paşā yerine Rumili begler begisi baʻde Aḥmed Paşā Fenāri yerine vezīr ve siyāh ʻarab üzerine [15]cenke serdār baʻde Rumilinde bir ḳalʻa fetḥinde serdārlık ile Mora sancaġı virilüp ṭoḳuz yüz on ikide [16]vezīr-i aʻẓam olup Anaṭolıda Şāh ḳulu cenginde şehīd olup İstanbulda cāmiʻ ve medrese ve ʻimāret [17]ve iki cāmiʻ daḫı yapmışdur (13) Hersekzāde Aḥmed Paşā Rumilinde Bosna ḳurbunda olan Hersek ḫākiminüŋ [18]oġludur Sulṭān Muḥammed alup müslümān idüp baʻd-ı zamān muḳarreb sulṭān olmaġın Sulṭān Bāyezidüŋ şehzāde iken [19]kerīmesini buŋa tezvīc olınup cülūsda Anaṭolı begler begisi ṭoḳuz yüz ikide vezīr ve yedi yıldan ṣoŋra [20]ṭoḳuz yüz ṭoḳuzda vezīr-i aʻẓam olup üç yıldan ṣoŋra maʻzūl ve kibr-i ḳapudān olup ʻAli Paşā şehīd oldıḳda [21]vezīr-i aʻẓam olup baʻde yeŋiçeri sarāyın başup maʻzūl olup Sulṭān Selīm cülūsında yine vezīr olup [22]ʻAcem seferinden döndükde ṣoŋra maʻzūl olup çoḳ zamān geçmeden vefāt itdi İstanbul ḳurbunda [23]dil didikleri deryā kenārında cāmiʻ ve ʻimāret ve misāfirḫāne yapmışdur(14)Yaʻḳūb Paşā Sulṭān Muḥammed zamānında [24]ḳapu aġāsı olup cülūsından ṣoŋra serḥadlerde baʻżı sancaḳlar taṣarruf idüp ḫeẕemātı meşkur olmaġın Rumili [25]begler begligi baʻde Astanada dört sene vezīr oldı(15)Dāvud Paşā-yı ṣāni Sulṭān Muḥammed ḳullarından olup [26]ve ehl-i maʻrifet olmaġın sekiz yüz ṭoḳsān ṭoḳuzda nişāncı baʻde Nigbolı olup beş seneden ṣoŋra vezīr-i [27]aʻẓam olup üç yıldan ṣoŋra vefāt itdi(16)Muṣṭafa Paşā ḳapucı başı iken Cem Sulṭān aḥvālinden varup [28]Frenkistānda Romā şehrinde rīm papaya gönderilüp varup ḫaber getürüp yāḫūd dellāk ve ya berber [29]ṣūretinde gönderildikde Sulṭān Ceme yanaşup zehīrli usṭura ile ṭrāş idüp ḳaçup gelmegin [30]ʻalā külli ḥāl maḳbūl pādişāh olup Rumili begler begisi baʻde ṭoḳuz yüz yedide vezīr olup baʻde Sulṭān [31]Selīm Ḫan cülūsında Sulṭān Aḥmed ile müttefiḳdir diyü Burusada ḳatl olındı İstanbulda cāmiʻ ve medrese

[364b]

[1]ve tekye ve ʻimāret yapmışdur(17)Yaḥyā Paşā Sulṭān Muḥammed ḳullarından olup evāḫir-i salṭanatlarında Rumili [2]begler begisi olup baʻde'l-cülūs ʻazl ve baʻde yine begler begi olup altı yıldan ṣoŋra vilāyet-i Bosna [3]sancaġı begi oldı baʻde ṭoḳuz yüz

yedide Anaṭolı begler begisi ve dāmād-ı pādişāhī olup (4)ba‘de Rumili begler begisi ba‘de vezīr oldı ḳaṣaba-i Üskübde cāmi‘ ve ‘imāret ve ḥān binā (5)itmişdür faṣl der ġazāvāt ve fütūḥāt ve mu‘aẕẕamāt-ı sāire ve vāḳı‘āt cülūs Sulṭān Muḥammed Ḫan (6)Ġāzi sefere ‘azm idüp Üsküdar yaḳasına māl depesi ḳurbunda bārgāhı ile ḳonmuş (0)iken vefāt itmegin (7)pādişāh ḫastadur iṭṭibā-i ḥamāma ḳomaḳ isterler diyü bahāne olınup tābutı ‘araba ile sarāy-ı hümāyūna (8)geçürilüp Şehzāde Sulṭān Bāyezide ulāḳ gönderüp yeŋiçeri ṭuyup şehre geçüp vezīri Nişāncı paşānuŋ (9)sarāyuŋ başup kendüyü ḳatl idüp ve yehūdīler yaġmalanup şehir bekçisi İsḥaḳ Paşā naṣiḥati ile (10)ateş-i fitne def‘ olup ve ceddi yanında sarāyda olan Şehzāde Ḳorḳūd babası Sulṭān Bāyezid ṭarafından (11)vekāleten ve nebābeten taḫta geçirülüp teraḳḳī ve baḫşīşleri virilmegin fitne bi’l-külliye başıldı Sulṭān Cemüŋ (12)daḫı Sulṭān Orḫan adlu oġlu eski sarāyda idi lākin ekṣer a‘yān ve erkān salṭanat-ı Sulṭān Bāyezid ṭarafına (13)māyiller olmaġın birḳaç günden ṣoŋra Sulṭān Bāyezid Amasiyyeden gelüp sekiz yüz seksān altı rebī‘ülevvelinüŋ (14)yigirmi eḥad güninde kemāl-i zīnet ve şevketle Üsküdardan şehre geçüp ‘aẓīm alaylar olup irtesi güni (15)pederi Sulṭān Muḥammedüŋ cenāzesi namāzına çıḳup cem‘iyyet olup ḥażret-i şeyḫ Vefā namāza imām olup (16)tābutı merḥūm pādişāh ile vüzerā omuzların getürüp ve kendi cāmi‘i ḳıblesinde defn itdiler ba‘de (17)vüzerāyı ve erkān-ı a‘yān ‘ulemā ḫıl‘atlar giyüp cümle ‘askere ḳanūn üzre teraḳḳīler ve baḫşīşleri virildi (18)ḳıṣṣa-i muḥārebe-i Sulṭān Cem ḫaber-i cülūsını Ḳaramanda Cem Sulṭān işidüp ve büyük birāderinüŋ üzerine (19)ḫurūc idüp ḳatı vāfir ‘asker cem‘ idüp maḥrūse-i Burusaye gelmekle ‘azm itmegin mu‘accelen iki biŋ yeŋiçeri (20)ile Ayas Paşā Burusaya muḥāfaẓaya gönderildi ve der-‘aḳab Pādişāh daḫı Üsküdara geçüp ‘asker (21)cem‘ine ḳatlanup ve Sulṭān Cem daḫı Gedik Naṣūḥ nām serdār ile ‘asker gönderüp Burusada ‘aẓīm (22)ṣavaşılup şehir ḫalḳı Naṣūḥa mu‘āvenet itmegin paşā ve ekṣer yeŋiçeriler esīr olup üçünci gün Cem daḫı gelüp (23)taḫta geçüp ḫuṭbe oḳıdup ve daḫı ‘asker cem‘ idüp Rumili sizüŋ ve Anaṭolı bizim olsun (24)diyü adamlar gönderüp pādişāh rıżā virmedikde Cem Yeŋişehir ṣaḥrāsına cenk ītmekiçün varup (25)pādişāh daḫı ‘asker ile varup Rumilinde muḥārebe-i küffārı def‘ iden ġāziler ve şeci‘ müdebbirler (26)ve Gedik Aḥmed Paşā daḫı ol gün gelüp tertīb-i ṣufūf idüp sekiz yüz seksān altı rebī‘ülāḫirinüŋ (27)ikinci sebt güni Yeŋişehir ırmaġınuŋ kenārında vaḳt-i ḍuḫādan ‘aṣra degin ‘aẓīm ḥarb-i ḳıtal (28)ve ḍarb-ı elīm olup tedrīcile ‘asker-i Cemden fırḳa fırḳa adamlar gelüp pādişāha tābi‘ oldılar ‘asker (29)müteferriḳa-i Ḳaraman ṭaġılmaya başlamaġın Cem

şınup ve ḳaddi ḥam olmaġın nā-çār ḳaçup cümle emvāli yaġmalanup (30)ve yolda ayaġını daḫı at depüp mecrūḥ idüp bī-ḥad ġam ve ye’s-i ġamūm ile vālide ve kerīme ve ‘iyālin (31)alup üçyüz ḳadar tevābi‘ ile ḥalebe ba‘de Şāma varup küllī ri‘āyetler olınup ġurre-i şa‘bānda

[364a]

(1)Mışıra vardıḳda istiḳbāl ve t‘aẓīm olınup ve Mışır sulṭānı Ḳāyıtbāy żiyāfetler ve envā‘ ri‘āyetler idüp (2)bu cānibde pādişāh Ḳonyaya varup Ḳaraman ḥükūmetinüñ seferde kendü ile bile olup şecā‘at-i celādeti (3)ẓuhūr iden Maġnisa Begi olan büyük oġlı Sulṭān ‘Abdullāha virüp ve İstanbula döndi (4)ḳışṣa-i cenk-i Ḳaramaniyān Ḳaramanoġlı Ḳaşım ki merḥūm Sulṭān Meḥmed zamānında Uzun Ḥasan ṭarafına ḳaçup (5)ba‘de anuñ oġlı Ya‘ḳūb Mīrzānuñ yanında olup Ḳaraman beglerinüñ beḳāyası bunuñ yanına düşüp (6)gelüp ‘aẓīm dernek idüp ve ġāret iderek Larendeye ba‘de Ḳonyaya gelüp muḥāfaẓada olan (7)beglerle Ḳaraman begler begisi Ḥādim ‘Ali Paşā merdāne ṣavaşup Ḳāsım Beg ‘askeri ġāyet çoḳ olmaġın paşā (8)Ḳonyada şehzāde yanına gidüp Ḳāsım bunları muḥāṣara idüp pādişāh işitdikde vāfir ‘asker ile Gedik (9)Aḥmed Paşāyı gönderüp Ḳāsım işitdikde Ṭaşiline ḳaçup Aḥmed Paşā ve oġlı ‘Ali Paşā ardlarına düşüp (10)kaḫṭ olmaġın zaḫire cem‘içün ‘Ali Paşā ‘asker ile ayrıldıḳda Ḳāsım hücūm idüp Aḥmed Paşā işitdikde (11)sür‘atle gelüp vaḳt-i ẓuhūrda aḫşāma degin ‘aẓīm cenk olup Ḳāsımuñ ḳonaġında cā-be-cā āteşler (12)yaḳup ve güzīde ādemler ḳoyup ve ḳuvvetlü ‘asker ile Ṭarsusa ḳaçup Aḥmed Paşā İlas ḳal‘asına uġrayup (13)yıḳup ve zaḫirelerini ‘askere taḳsīm idüp ve ‘Ali Paşā ile Larendeye varup ‘askere izin virüp ve (14)Ḳāsım Beg fitnesin def‘ içün anda ḳışlamaġa pādişāhdan izin isteyüp rücū‘-ı Cem Sulṭān (15)Mışırdan ri‘āyetle ḥācca varup ve gelüp Ḳāsım Beg ve niçe ümerā-i Os̱māniyye Ceme ḫaberler gönderüp ziyāde aġvāı (16)itdiklerinde Cem daḫı ehl ü ‘iyālin Mışırda ḳoyup Çerākiseden icāzetle Ḥalebe gelüp ve Os̱māniyāndan çoḳ kimseler (17)tābi‘ olup bu cānibde pādişāh işitdikde Burusaya geçüp ve Sulṭān Cem ‘askeriyle Edirneye geldikde Ḳāsım Beg (18)ḳarşulayup vilāyet-i Ḳaramanda geşt ü güzār idüp Aḥmed Paşā ve ba‘żı ümerā ile vekāyi‘ ẓuhūrundan soŋra (19)pādişāh ‘asker ferāvān geldikde Cem işidüp Ḳāsım ile Ṭaşiline ḳaçup pādişāh ile birḳaç (20)def‘a ilçileşüp Cem Anaṭolı salṭanatuñ ricāsından ferāġat itmemegin pādişāh daḫı Aḥmed Paşāyı ba‘żı (21)‘asker ile gönderdikde Cem ḳaçup Rumili yaḳasına geçmek tedārikinde olmaġla umūr ammā Ḳāsım Begüŋ (22)‘işyānına nādim olup pādişāha tevbe ve tażarru‘ nāme gönderdikde

‘afv olınup Ḳaramanuŋ iç il (23)ḥükūmeti virildi ve pādişāh niẓām-ı memālik içün Edirneye varup bir gice erkān-ı devleti cem‘ idüp (24)nışf’ül-leyle degin ‘īş ve ṣāfālar idüp ṣıdḳ iḫlāṣ üzre olanlar ḫıl‘atlar giydirüp vezir Gedik (25)Aḥmed Paşāyı ḳatl idüp ba‘de anuŋ ḳayın atası olan vezīr İsḥaḳ Paşāyı ‘azl idüp bu es̱nāda yeŋiçeriler daḫı (26)baş ḳaldırup Edirne ṣu başısın ḳatl itmegin Dāvud Paşā ‘azl olınup İzmitden ṣoŋra yine vezīr (27)oldı sergüzeşt Cem Sulṭān sābıḳan Rodos Begi olan kāfire hedāyā ile ādem gönderüp deryādan (28)Rumiline geçmege i‘ānet ṭaleb itmegin sekiz yüz seksān yedide otuz nefer adem ile sāḥile gelüp (29)Rodos Beginden ‘ahdnāme ile gelen parçaya binüp vardıḳda ḳral mel‘ūn Ṣevreta ẓāhirde ziyāde (30)ri‘āyetler idüp parçaya ḳoyup lākin Rumiline gitmege ‘avḳ ve te’ḫīr idüp ‘āḳıbet bu aradan (31)Franca vilāyetine andan Engürise varmayınca murāduŋuz ḥāṣıl olmaz diyüp ve Franca nāmıyla mevāżi‘

[365b]

(1)be‘īdeye ṣalmaḳ isteyüp Sevretā ri‘āyetler ile parçaya ḳoyup baḥr ü berde ḳırḳ elli ‘aded şehirler geçüp (2)kiminde az kiminde çoḳ ḥattā ikisinde alıḳoyup yollarda ḳaddi lām olacaḳ niçe ve niçe (3)envā‘ şedāid-i miḥnet felāketler çeküp ve müddet-i mezbūrda her ṭarafdan kāfir begler Rodos begine ademler (4)gönderüp şehzādeyi istediklerinde şehzāde dilinden ben bunda kendü iḫtiyārımla ṭururum diyü tezvīr (5)telbis mekātibler gönderüp ‘āḳıbet Ḳızılelma didikleri Roma şehrinde olup mu‘teḳid ve üstüvāyı (6)cem‘i mülūk-ı naṣāri olan rīm Papa Franca ḳralına adamlar gönderüp şehzādeyi tekrār ṭaleb (7)eyledikde sekiz yüz ṭoḳsān üçde ikiyüz sülütāt kāfir ile gönderüp ṭayy-ı memālik ve ḳati‘-ı mesālik (8)ve iftiḥām-ı mehālik idüp gāh berde ve gāh baḥrda niçe bilād-ı ma‘ber ḥaṭırdan gezer itmişdür ki tafṣīli (9)müstaḳil Cemnāme Risālesinde mübeyyin ve muḥarrerdir ‘āḳıbet ṭoḳsān dört rebī‘ülāḫirinüŋ ġurresinde (10)papadan ġayrı cem‘i küffār pür-dalāl istiḳbāl idüp t‘aẓīm ve iclāl ile Roma şehrine (11)idḫāl ve papanuŋ sarāyına inzāl itdiler irtesi papa ‘aẓīm divān idüp eṭrāf-ı eknāfda cem‘i (12)mülūk-ü küffār ilçileri ḥāżır olup papa şehzādeye Engürise gitmek teklif idüp ol (13)daḫı salṭanat degil kendi cānından usanmaġın Mışıra gitmek isteyüp bu es̱nāda Engüris (14)ḳralı şehzādeyi da‘vete adamlar gönderüp bu ḥālde İstanbul ile Romanuŋ arası iki yıllıḳ (15)yol olup şehzādenüŋ anda idügün birāderi pādişāh işitdikde ḳapucı başılardan muṣallī (16)aġā ki ba‘d-ı zamān vezīr olmışdur papaya gönderüp teskīn-i fitne içün şehzādeyi muḥkem (17)ḥıfẓ ile diyüp ol daḫı ta‘ahhüd idüp üç yıldan soŋra papa vefāt idüp şehzādeyi yeŋi (18)papanuŋ elinden

alup ḳurtarmaġa Franca ḳralı vāfir ‘asker ile gelüp ba‘d’el-muḥāṣara papa ile (19)barışup ṭoḳuz yüz senesinde şehzādeyi alup giderken yolda niçe ḥişārlarını ṭav‘ān ve kerhen (20)alup papa mel‘ūn Franca Begi şehzādeyi kendü elinden aldugına ve ‘adāvete bā‘iş olduġına (21)ḳalbinden incinüp zehirlenmiş usṭura ile bir dellāk berberi bir ḥīle ile Franca Begine gönderüp (22)mekr ve şeyṭanet ile şehzādeyi ṭraş itmege ẓafer bulup yāḫūd mezbūr ḳapucıbaşı ḥīle idüp pādişāhdan (23)nefret idüp ḳaçup geldim diyü bir taḳrīb ile şehzādeye yanaşup ve berber olmaġın İstanbuldan (24)‘an-ḳaṣd getürdigi mesmūm zehīrli ustura ile traş idüp ve ḳaçup pādişāha gelüp fī’l-ḥāl (25)şehzādenüŋ muḥkem başı ve yüzi şişüp ve taḥt-ı revāna ḳonup ber vechle ‘ilāc kārgir olmayup Polye (26)beginüŋ taḥtı Anabolya şehrine geldikde Mışırda olan vālide ve kerīmesinden mektūb gelüp lākin (27)şehzādenüŋ aklı gāh gelür ve gāh gider olmaġın mektubı oḳumaġa mecāli olmayup cemāziyelevvelinüŋ (28)ṭoḳuzıncı ṣāli gicesi Lā ilahe illallāh Muḥammedün rasūlullah diyerek dār-ı fenādan dār-ı beḳāya (29)rıḥlet eyledi ve dünyāyı bi’l-küllīye terk eyledi ba‘żı şu‘arā-i fevtine bu tārīḫ-i laṭīfi dimişdür tārīḫ (30)didiler du‘ayı eyleyüp serveş cām-ı raḥmetden eyledi cem nūş nesr cenāzesi Frenkistāndan getürilüp (31)Burusada defn olındı ba‘de Mışırdan vālidesi ve kerīmesi daḫı getürilüp limuḥarriruhu āh bu çarḫ-i felek

[365a]

(1)bi-emān ḳan döküp ḳanlar içürür her zamān cevr ile her laḥẓa yaḳar cism ü cān ehl-i kemāl olınsa (2)olur ‘adüv içmege ḳanuŋ ider aŋa ġalu düşmen elinde ider anı zebūn cevr ü cefālarla olup (3)baġrı ḫūn ḳalbin ider ġamlar ile çak çak miḥnet ile ‘āḳıbet eyler helāk ba‘żı veḳāyi‘ (4)sābıḳan Anaṭolıda ẓuhūr iden fitnelerden Rumilinde küffār ḥākesār ḥareket itmegin ḳuvvet ü (5)şevketini iẓhār içün pādişāh ẓafer-şi‘ār Edirneye varup sekiz yüz seksān sekizde cümle (6)asākirīn cem‘ idüp Felibeye varup güzīde ‘askeri Moraḳ ṣuyı üstünde küffār yapup Sulṭān Muḥammed (7)yaḳdıġı ḳal‘aların bināsına gönderüp kendisi birḳaç ḳaṣaba gezüp Ṣofyaya geldikde cümle ḳal‘aların (8)itmāmı ḫaberleri gelmegin ‘asker-i İslāma destūr virüp Edirneye ba‘de İstanbula geldi ve seksān (9)ṭoḳuz muḥarreminde Ḳaramanoġlu Ḳāsım Beg vefāt idüp ümerā-i Ḳaraman Varṣāḳ Durgūd ve Maḥmūd begüŋ (10)vālidesi Ḳaramanoġlunuŋ ḳızı olmaġın Ḳāsım Beg yerine naṣb idüp sene-i mezbūrda ẕi’l-ḳa‘desinde (11)vilāyet-i Ḳaraman ḥākimi olan büyük şehzāde Sulṭān ‘Abdullāh daḫı vefāt itmegin pādişāh ġāyetde (12)ḥazīn ve gām-kīn oldı ba‘de meyyiti Burusaya getürilüp defn olındı ḫayrāt ve fütūḥāt (13)Keli ve Aḳkirman ḳal‘aları fetḥine ‘asker ictimāi‘ içün emirler

gönderüp sekiz yüz seksān (14)ṭoḳuz rebīʿülāḫirinde maḥrūse-i Edirneye varup ḳaradan gönderilenden ġayrı Ḳaradeŋiz ṭarafından (15)Ṭonya ṭonanma ve ḳadırġalar ile bī-ḥad ṭop ve tüfenk ve alāt-ı cenk ve cebeḫānelerden (16)ʿaẕīm mühimmāt ve vāfir zāḫīre gönderüp baʿde Edirnede cāmiʿ ve medrese ve ʿimāret ve darʾüş-şifā (17)bināsına ve bir ay muḳaddem ateşe yanan bezistan ve çarşuları kārgir yapmaġa başlanup ve ṣadaḳāt-ı (18)inʿāmāt ve ʿulemā ve meşāyiḫe żiyāfetler ve ilbās-ı ḫılʿatler idüp baʿde ʿasākir-i İslām ile sefere (19)çıḳup ḫarāc-güzār olan Eflaḳ Begi yigirmi biŋ ḳadar ʿasker ve ḳatī vāfir zaḫīreler ile gelüp (20)cemāziyelāḫirin on birinde ḳalʿayı küllī muḥāṣara ve ṭoplar ile dögilüp raḥne dār olmaġın (21)ṭoḳuz günden ṣoŋra küffār rıżāsıyla teslim-i ḥiṣār itmegin ẓabṭ tedāriki görilüp baʿde (22)Aḳkirman ḳalʿası fetḥine teveccüh olındı vilāyeti Ḳırımḥan elli biŋ ʿasker ile pāpūş tehnīt (23)cülus ve muʿāvenet sefer ẓafer meʾnūs içün gelüp küllī riʿāyetler olınup ve dördinci gün daḫı (24)Aḳkirman cānibine varılup ḳal ʿanuŋ otuz yıllıḳ zāḫire ve bi-ḥisāb alāt-ı mühimmātı olup (25)ve ḳalʿanuŋ ḥendeḳi daḫı ġāyetde ʿamīḳ iken ʿināyet bāri ve emr-i pādişāhile bir haftada ṭoldırılup (26)māh-ı recebüŋ on altıncı güni ḥiṣāra ʿalemler dikilüp ve baʿżı emvāl-i ġanīmet ferāvān cāmiʿ bināsına (27)alıḳoyup ve maʿdāsı ʿasākir-i İslām ve tatarḫāne ʿumūmen taḳsīm olındı baʿde dönüp Edirneye geldiler (28)şevket-i ġalebe-i pādişāh-ı İslām şehre geldikde Mesiḥ Paşāyı vüzerātdan ve Üsküdar Paşāyı Rumili (29)begler begliginden ʿazl idüp bu esnāda Aḳkirmanda olan küffār Boġdan begine ʿaleʾl-ġafle gelürsen (30)ḳalʿayı uġurlamaḳ mümkindir diyü ḫaber göndermegin bu esnāda Hind ve Mışır ve Engüris pādişāhlarından tehnīt-i (31)cülūs içün hedāyā ile ilçiler geldi ammā Boġdan beginüŋ aḥvālini müstaḥfıẓlar ṭuyup cümlesi ḫaber gönderüp

[366b]

(1)münāfıḳları ḳatl idüp gice intiẓār üzre iken Boġdan beginüŋ ādemleri ve kendü ḫafiyyeten (2)gelüp ve her ṭarafdan nerdibānlar ḳurup kimisi ḥiṣāra girüp ve kimi nerdibānlar üzerinden iken (3)pusuda gizlenüp müntehiyye olan İslām ġāzileri birden hücūm ve cümle küffārı ḳatle şüruʿ ve kimini (4)esīr idüp bu aḥvāli pādişāh işitdikde Rumili begler begisi Ḥādim ʿAli Paşāyı kendi ʿaskeriyle (5)ʿumūmen ve bir miḳdār tüfenk endāz yeŋiçeri ile Boġdan üzerine gönderüp yolda Eflaḳ begi daḫı (6)ʿaskeriyle muʿāvenete gelüp sekiz yüz ṭoḳsān şaʿbānında varup Boġdan beglerinden çoḳ (7)kimesne tābiʿ olup lākin Boġdan oġlu Leh vilāyetine ḳaçmaġın Boġdana müslümānlar aḳın idüp (8)ġāyet ṭuyum ve ġanīmet aldılar ḫums ġanīmet ile pādişāh

İstanbula geldi ṭoḳsān birde Boġdan (9)oġlu pādişāhın gitdigin fırṣat bilüp fesāda ‘aẕīmet eyledikde pādişāh işidüp Malḳoçoġlu (10)Bali Bege Silistre begligin virüp muḥāfaẓa-i vilāyet ve ġāret Boġdan içün emr idüp (11)Boġdan oġlu daḫı işidüp Leh ve Engüris ḳrallarından imdad içün ‘asker isteyüp (12)el-küfrü milletü vahidetü anlar daḫı ‘asker gönderdiklerinde gelüp gelüp ‘asker-i İslām daḫı ḳarşulayup (13)ṣabāḥdan aḫṣāma degin ṣavaşılup āḫir küffār gice içinde ḳaçup firār ve niçesi ḳırılup (14)ve niçeleri esīr olup muḳaddemā giden aḳıncılar ziyadesiyle ṭuyum geldiler fütūḥ sekiz yüz (15)ṭoḳsānda pādişāh Anaṭolı begler begisini gönderüp Adana ve Ṭarsus ve Gülek ve daḫı birḳaç ḳal‘ayı (16)küffār elinden feṭḥ idüp ve anları ḳal‘adan iḫrāc ve re‘āyāsına vaz‘ cerāḥ olındı inkisār (17)merḥūm Sulṭān Muḥammed Ḫan ḳadīmden biri Elbistan ḥākimini ve pādişāhı Ẕü’lḳadroġlu (18)‘Alāeddevle Bege kendi menkūḥasınuŋ aḳrabāsından olmaġın ḳadīmi vilāyetlerin anuŋ ḳarındāşı (19)Budaḳ Begden alıvirmege ‘asker ḳoşmaġın varup ẓabṭ itmiş idi Mışır pādişāhı Ḳāyıtbāy (20)‘askeri bunı incitmegin bu daḫı ḥālā pādişāha ḫaber göndermegin Ya‘ḳūb Paşāyı mu‘āvenete (21)gönderüp vardıḳlarında evvelā Çerākiseden Ḥaleb begi cenkde ḳatl olınup ve niçe ümerāsı esīr olup (22)Ḥaleb ve Şām ‘askeri şınup ‘asker-i Rum ardlarına düşüp ve başlarına üşüp Malāṭyanuŋ (23)Derbendinde pusuda beş biŋ ‘asker olmaġın ‘Alāeddevle ḳaçup Paşā andan ġāfil olmaġın (24)Rumīlerden çoḳ kimse düşüp ve baḳīleri ḳaçup bozuldılar inkisār Sulṭān Ḳāyıtbāy (25)Os̱māninüŋ kendi ser-ḥaddinde ḳal ‘alar aldıḳların işidüp ellerinden almaḳ içün muḥkem tedārik (26)ile Īrān begi ve Şām begler begisi vāfir ‘asker ile gönderilüp ḳıla‘-ı mezbūre muḥāfaẓasında olan (27)Mūsa Beg ve pādişāhuŋ dāmādı Ferhād Beg ‘askeriyle tamām cem‘ olmadan nā-çār ṣavaşup (28)begler şehīd ve ‘asker şınup ḳaçdılar inkisār pādişāh işidüp Anaṭolı begler begisi (29)Hersek oġlu Aḥmed Paşāyı ‘asker ile sekiz yüz ṭoḳsān birde Anaṭolıda Adana semtine gönderüp (30)Ca‘fer Paşā oġlu Mehmed Paşā ve Ḳaragöz Paşāyı żamīme idüp vardıḳlarında bu ikisi Aḥmed Paşāya (31)ḥaseden cenkden birer ṭarafa çekilüp Aḥmed Paşānuŋ parmaḳları kesilince muḥkem ṣavaşup ‘āḳıbet şınup ve esīr

[366a]

(1)ve ḳabż olup ve sāirleri daḫı ḳaçup ḫafiẓe’ ḥişārı Adana ve Ṭarsus ḳal‘aların nā-çār Çerākise (2)Abalsaya virüp ḳurtuldılar sefer-i pādişāh vezīr-i a‘ẓam Dāvud Paşāyı ‘asākir-i İslām ile (3)sekiz yüz ṭoḳsān ikide ‘Arabistāna gönderüp ‘Alāeddevle daḫı ‘askeri ile gelüp vilāyet-i ‘araba (4)‘aẓīm tedāriksiz varılmaḳ ḥaṭādan iken Ḳaraman

ḥākimi Ṭurġud Beg oġlı Maḥmūd Beg üzerine varup (5)anuŋ fitnesin def‘-i evlādur dimegin varılup Maḥmūdı muḥāṣara itdiklerinde (6)Maḥmūd cümle müte‘allıḳātını alup tebdīl-i ṣūret ve taġyīr-i câme ile Ḥalebe ḳaçup Varṣak begleri Paşāya tābi‘ olup (7)ve gelüp muṭi‘ oldıḳlarında ḫıl‘atler giydirüp dönüp İstanbula geldi inkisār ṭoḳuz yüz üçde (8)pādişāh ‘Asākir-i İslāmiyye-i Osmāniyye ile vezīr ‘Ali Paşāyı Çerākise Abalsa cengine gönderüp Sulṭān Ḳāyıtbāy (9)daḫı ṣulḥ içün Hersekoġlunı ri‘āyetle gönderüp pādişāh aŋa ḳapudanlıḳ virüp yüz pāre ḳadırġa (10)ile deryādan mu‘āvenete gönderüp ‘Ali Paşā Anāvarın Raküde Ayas Temerden Melvāne ḳal‘aların alup Ayası (11)yıḳup ba‘de Silis ḳal‘asın top ile dögüp Çerākiseden içinde olanı Emir Bişek emānla virmegin (12)iki biŋ ādemile İstanbula gönderüp vardıḳda pādişāh ri‘āyetler ile Mışıra gönderüp Ḳāyıtbāy Osmāniyān ile (13)yine cenke Özbegi gönderüp ‘aẕīm ‘askerle Ramażānoġlu ve Ṭurġud daḫı bunlara tābi‘ olup (14)Baḳraṣ Ṭaġına geldiklerinde biḥikmetillāh ‘aẕīm furtına olmaġın gemiler pārelenüp perīşān ve ḳurtulanlar (15)daḫı ḫılāf-ı semte düşüp Çerākise ḥużūr ile geçüp Adana ṣaḥrāsında iki ‘asker tafṣīle muḥtāc vücuhla (16)muḥkem ṣavaşılup iki ṭarafa daḫı ḥalel ẕelel kesl gelüp birbirlerinden ḳaçup niçe umūr ẕuhūrundan ṣoŋra Çerākise (17)yüreklenüp gelüp Edirneyi muḥāṣara idüp biḥikmetillāh maḥzen-i baruta ateş düşmeġin mustaḥfiẓları olanlar (18)söyündirmege meşġūller iken reisleri yanmaġın sāirleri şaşup birḳaç gün daḫı ġayret idüp (19)nā-çār peymān emān ile ḳal‘ayı açdılar ‘Ali Paşā Ḳaramanda her ḳaleye gelüp aḥvāli ‘arẕ itdikde pādişāh (20)anı ‘azl idüp ve ḳal‘adan ḳaçan ümerāyı ḳayd u bend ile asitāneye getürüp Ḳaraman begler begisi Ḳaragöz Paşāyı (21)ḳatl eyledi ‘alāmāt sekiz yüz ṭoḳsān dört cemāẕiyelevvelisinde bir gice Edirnede iḫrāḳ (22)vāḳi‘ olup ḫayli yerler yanup māh-ı recebde tekrār ḫarīḳ olup yine çoḳ yerler yandı yine māh-ı recebde (23)temmuzın rābi‘inde cum‘a güni Edirnede ziyāde heybetlü ‘aẕīm sā‘iḳalar inüp yedi yerde ‘aẕīm (24)żarar ve ḫasārāt iḥdās eyledi inkisār Elbistan ḥākimi ‘Alāeddevle Osmāniyāndan i‘rāż idüp (25)Çerākise ṭarafına ilticā ve intisāb itmegin pādişāh incinüp anuŋ birāderi olup sābıḳan Çerākise ṭarafından (26)Şām ḳal‘asında ḥabs olan Buaḳ Beg ḳaçup pādişāha geldikde İstanbul ḳurbunda Vize Sancaġı (27)ṣadaḳa olınmış idi ḥālā Elbistan ḥükūmeti aŋa virilüp Amasiyye ve Ḳayṣeriyye begleri mu‘āvenete ta‘yīn (28)olınup Budaḳ Beg Türkmen begleri kendüye tābi‘ ve māyil idügünde anlara maġrūr olup mu‘īn olacaḳ (29)‘asker-i Osmāni henüz tamām cem‘ olmazdan muḳaddem ba‘żıyla varup ‘Alāeddevlenüŋ büyük oġlı Şāhrūḫ (30)Begi ki Ḳırşehri begi idi pādişāh ṭutup gözine ḳızmış mil

çekdirüp ‘Alāeddevle işidüp (31)elimden Şāmiler muā‘venetiyle ‘asker cem‘ idüp Budaḳ Bege hücūm idüp cenkde Ḳayṣeriyye begini ‘Alāeddevle

[367b]

(1)ṭutup şimden gerü fırṣat sizindür diyü Mışır pādişāhına ḫaberle bile gönderüp ser‘asker Çerākise olan (2)Özbeg sekiz yüz ṭoḳsān beşde gelüp Ḳayṣeriyye ve Nigde Heraḳle ve Larende bi-ġāret itdiklerinde emr-i pādişāh (3)ile Hersekoġlu Aḥmed Paşā Anaṭolı ‘askeriyle yürüyüp yaḳlaşdığı işidildikde Özbeg ḳaçup (4)memleketlerine gidüp vilāyet-i Ḳaramanı ġāret eyledi ‘ibret-i nümā İstanbulda sekiz yüz ṭoḳsān beşde ṣa‘bān (5)ile temmūz ayında nā-gāh bir eber siyāh ẓuhūr idüp muḥkem yaġmurlar yaġup ve seller aḳup hevā ġāyet ḳaranlıḳ (6)olup tetābü‘ ṣavā‘ıḳ ve berḳ niçe mevāżi‘leri bomba miṣāli ḫarḳ-ı ġarḳ idüp ol ‘alāmet ḳıyāmet-i (7)nişāndan cümle insān teresān ve her asān olup ṣavāiḳ nāzle hāileden birisi āt meydānında (8)ġāyet istiḳkāmından maḥzen-i barut olan ‘aẓīm kiliseye inmegin ḳubbesi ve cümle iḥcār divārı (9)kimi kiliseden düşen ṭaşlar ve ṭolozlar ve kimi şiddet ve hiddet ile ber-hevā olup eṭrāfında dört (10)maḥalle-i ‘aẓīme ki cümlesi bir ḳaṣaba miḳdārı var idi kimine ṭaşlar inmekle ve kimi tezelzül ile (11)cümlesi zīr ü zeber ve ḫāke berāber olup ḥattā kilisenüŋ ḳubbesi hevāya uçup bir zamāndan (12)ṣoŋra ḳarşuda Ḳızılaṭa yanında deryāya düşdi ve uçan ṭaşların kimi deryāyı aşup (13)Ġalaṭaya ve kimi Üsküdara düşüp İstanbul içinde ḫūd niçe evler yıḳup żarar-ı küllī irişdi (14)ol gün ḍaḥve-i kübrādan vaḳt-i ‘aṣra deġin İstanbulda her ḫāne ġarḳ olup gündüz (15)giceden farḳ olınmadı ḥattā Mu‘teberāt-ı Tārīḫ-i Āḫirde Kabaṭaş didikleri leb-i deryāda (16)olan dögündiden sefīne baḳıldıḳları Kabaṭaş ki ma‘rūf ol kilise ḳubbesinden bir parça imiş (17)barutuŋ kemāl-i şiddet-i ḍarbından ol maḥalle düşüp ilā yevminā heẕe anuŋ eser-i cidārı mevcūd ḳalmışdur (18)fesubḥānallāh’il-melik’il-ḳadir ferāġ ez-sefer bu eṣnāda vilāyet-i Maġribde eben an ced Tūnus pādişāhı Sulṭān (19)Oṣmān ḳadırġalar ile muṣḥāf-ı şerīf ve niçe kütb-i ḥadīṣ ve ba‘żı hedāyā ile ilçi gelüp Mışır pādişāhı (20)ile ṣulḥ olasız diyü naṣiḥat-ı amīz ve ricānāme gönderüp pādişāh ‘Arabistāna sefer içün Beşiktaşa (21)ḳonmış iken ‘ulemā-i Rumuŋ kimi ṣulḥ evveli ve kimi muḥārebeyi evveli ve intiḳāmı münāsib görüp müftī-i zamān (22)Mevlāna Zeyneddīn’ül-‘Arabī şāmiy’ül-aṣıl ve ehl-i taḳvā olmaġın müslimīn ile ḳıtāl ḥelāl degildür diyü muṭlaḳ (23)ṣulḥa fetvā virüp ve sa‘y eyledi ve Edirnede ve İstanbulda olan ‘alāmāt-ı tenbihāt ḫālıḳ-ı kāinātdur (24)diyü niçe nuṣḥ ile naṣiḥa-i ṣaḥīḥa itmegin pādişāh daḫı ‘Arabistān seferinden ferāġat idüp seyr iderek Edirneye (25)ve eṭrāfına varup ba‘de

İstanbula geldi sür pür sürūr pādişāh ʻaẕīm dügün idüp şehzāde (26)Sulṭān Aḥmedüŋ oġlı ve vüzerādan birinüŋ oġlı sünnet-i ḫıtān ve kendi kerīmelerinüŋ birini ʻAcem ve Türkmen (27)pādişāhı Uzun Ḥasanuŋ oġlu Uġurlı Muḥammed bin oġlu Mirzāya ve birini Dāvud Paşā oġluna virdi (28)ve birini daḫı Arnavud İskenderiyyesi Begi Naṣūḥ Bege tezvīc ve niçe eyyām dügünler idüp sancaḳlarda olan (29)büyük şehzādelerin cedlerin Sulṭān Muḥammed zamānında Sulṭān Cem ile sünnet olmuşlar idi evvel tārīḫde (30)Sulṭān Aḥmed Amasiyyede Sulṭān Şehenşāh Menteşede ve Sulṭān Ḳorḳud Ṣaruḫan ve Sulṭān Selīm ḥażretleri (31)Ṭrabzon sancaḳda idilir ʻakd-i ṣulḥ bi-sulṭān Mıṣır Müftī Moŋlā ʻArab sekiz yüz ṭoḳsān evvelinde Ḳāyıtbāya

[367a]

(1)ṣulḥ içün bir naṣiḥat nāme gönderüp ol daḫı ziyāde ḥaẕẕ idüp pādişāha ricā-i ṣulḥ ile (2)hedāyā ve iʻtiẕārnāme gönderüp bu arada ʻasākir-i Osmāniyye eline giren üç ʻaded ḳalʻa Ḥaremeyn-i Muḥteremeyn (3)evḳātındandur diyü ʻarż itmegin keʼl-evvel Çerākise ẓabṭ itmek üzre ricā itmegin pādişāh ilçilere (4)riʻāyet idüp hedāyā ve ṣulḥnāme ile kendü daḫı ilçi ḳoşup bile gönderüp ehl-i memalik-i (5)İslām sürūr-u şādumān ve pür ṣafā olup bu maẕmūnı güyā oldılar naẕm şükr-ü ḫüdāra ki zülf-ü ezel (6)ṣulḥ-u ṣafā şod bi-ḫuṣūmet bedel nādi iḳbāl derin kühnedir ġalġale endaḫt ki es-ṣulḥ-u ḫayr fütūḥ (7)vilayet-i Engüris küffārınuŋ ḳrallıḳ ḫuṣūṣunda nizaʻları olup serḥad beglerinüŋ birinüŋ naṣiḥati ile (8)Belgrad bāni pādişāh buraya gelürse ḳalʻayı teslīm iderim eger yine beni ḥākim naṣb iderse diyüp (9)pādişāh işitdikde ʻasker cemʻ idüp bān-ı nā-mehrebān şikeste peymān olursa bāri ṣafralid (10)olmayup Arnabūd vilayetini ʻazīmet idelim diyüp deryādan üçyüz pāre ḳadırġa gönderüp (11)sekiz yüz ṭoḳsān yedide mütevekkilen ʻalallāh çıḳup yolda yeŋi ḳraldan ḥarāc ile ilçi gelüp pādişāh (12)Arnabūd semtine gidüp muḳaddemā ġāret ve tesḫīr içün Dāvud Paşāyı baʻżı ʻasker ile gönderüp (13)anlar daḫı ol nevāḥiye dek muḥāṣara ve feṭḥ idüp ġanāyim esīr ve ḳatl olınanlardan ġayrı üç (14)biŋden ziyāde kāfirdir zincīr olup Arnabūd serdārlarınuŋ birinüŋ oġlu bile iken ġārlarından (15)iʻlām itmeyüp cümlesi ḳatl olındılar emvāl ve ġılmān ve civārı ḫūb ṣūret envāʻından (16)ḥarāc ve hums–ı şerʻi ifrāz ve maʻdāsı ʻasākire ṣoŋra tevziʻ olındı ve nevāḥileri ẓabṭ olınup reʻāyāsına ḫarāc (17)vazʻ olındı ḳışṣa yolda giderken ḳalender ṣūretde bir kimesne birāder yolda nemed içinden sell-i seyf idüp (18)pādişāhı oracıḳ maḥālde İskender Paşā Bozdoġān ile güllesin şāḳ idüp ʻaskeri ḳılıçlar ile pāre (19)pāre eylediler ve ışıḳların vażīfelerin kesüp memālik-i maḥrūsede ḳalender ṣūretinde gezenleri nefī idüp (20)alāyış-ı bediʻ

olan memleketi pāk itdiler ba‘de ferman olındı ki seferlerde Divān-ı Hümāyūn ḳurıldıḳça (21)ḳapucılar ḳılıçlaruŋ ṭaḳınup ḥāżır baş olup fedāyi şeklinde olanları dā’imā gözedirler idi nuṣret (22)ve ẓafer-i pādişāh Arnabūd seferinden geldikde altı yıl ḳarār idüp ba‘de Engüris ḳralı Memālik-iİslāmiyye üzerine (23)ġārete cehd itdigin işitdikde Samandıra Begi Miḥāloġlu Bege yigirmi biŋ ‘asker ile Engüris (24)vilāyetini ġārete emr-i Hümāyūn idüp ol daḫı varup ġāretden ṣoŋra ṭuyum ile gelürken bir derbendde ardların (25)küffār almaġın ekṣer ‘asker şehīd olup içlerinden behādır olanları cenk iderek Selāmet yaḳasına çıḳup (26)ba‘de ḳral maġruren Bosnayı ġāret içün mülūk küffārdan yardım ve istimdād itmegin ḥiṣār (27)beginden altı biŋ vireyim Papadan iki biŋ Frenk ve Ḥırvatdan bī-ḥad piyāde ve süvār gelüp ḳral (28)birāderzādesidür zencīl bāni on iki biŋ zırh pulād poş ‘asker ile gönderüp cümle beş (29)bān bir yere cem‘ olup Bosna ile Engüris arası vilāyet-i Ḥırvatdan iki bān var idi birinüŋ (30)ismi Kerḳalı idiki gāh pādişāh-ı Osmāniyāna ve gāh ḳrala tābi‘ olurdı ve ḥālā ‘āsi olmaġın (31)Bosna begi olan Ya‘ḳūb Paşā iẕn-i pādişāhī ile anuŋ vilāyetüŋ ġārete ‘asker ta‘yīn itmiş idi

[368b]

(1)birinüŋ ismi Kebrelḥa idi ki pādişāha muṭi‘ olup ḳrala ‘āsi idi Kerḳārlı elinden (2)iki ḳal‘a almaġın Kerḳarlı ḳrala şikāyet idüp ol daḫı mu‘āvenet idesin diyü der-zencīle (3)ışmarlamaġın der-zencīl ‘askeriyle Kebrelḥa vilāyetüŋ yaġma ve ḳıla‘nı muḥāṣara idüp ol daḫı pādişāha (4)feryādcı gönderüp pādişāh ‘asker ile sābıḳan fetḥ olınup ṣoŋra küffār eline düşen Yayca ḥiṣārına (5)varup muḥāṣara idüp vilāyet-i Engüris ve Yayca küffārıyla ‘aẕīm cenk ve ba‘de fetḥi müyesser olup (6)ve der-zencīl ile cenke gidüp vilāyet-i küffāra aḳın itdirüp ġāziler ziyadesiyle ṭoḳ (7)ve ṭuyum oldılar lillāhilḥamd ba‘de Cāsar memleketine girüp ġāret idüp Avnagona nām bir nehir-i (8)‘aẕīmden geçdiler ki ol zamāna deġin ‘asākir-i islāmdan bir kimesne geçmemiş idi, ba‘de Ḳonan vilayetini(9)on beş gün ġāret ve yaġma ve bināların ḫarāb idüp ṭuyum oldılar ba‘de der-zencīl Bān ḥükūmetgāhına (10)varup ḥānumanuŋ ateşlere urup yaḳup yıḳup yarār malların cümlesini alup dār-ı (11)diyāruŋ tā-rāc itdiler bu eṣnāda der-zencīl didikleri efsed ehl-i İncīl Kebrelḥanuŋ ḳal‘alarını 12)muhasarāya başlayup meşġūl iken vilāyeti ġāretin işidüp ‘askeriyle Ya‘ḳūb Paşā ṣāḥābei (13)kirāmdan birinüŋ idügi meşhūr olan ḳılıç ile merdāne meydana girüp ‘aẕīm cenk olup müslümānlar (14)üstüne hevāda sīmrūġ miṣāli üç dāne büyük ve aḳ ḳuşlar ṭurup küffār-ı ḥākesār (15)üstünde olan yedi ‘aded ‘uḳḳāb ile ṣavaşup ḳanadların ḳırdıḳda

müslümānlar ʻalāmet (16)ḫayrdur diyü tefeʾül ve ḥaẕẕ idüp vākıʻan küffār müslümānların eżʻāfı iken ḥażret-i ḥaḳḳın nuṣret (17)ve ẓaferʾül ṭāfiyle ṣınup müslümānlar müslümānlar der-zencīli etinden aşaġa yıḳup ḳayd-bend ile paşāya (1)getürdiler kesilen başlardan on iki ʻaded minareler yapup burunların ve ḳulaḳların ipe dizüp (19)emvl-i ġenāyim küffār esīrleri ile pādişāha gönderildi der-zencīl kāfir Ḳaraḥiṣār ḳalʻasında (20)ḥabs olınup hezār gām ve ġuṣṣa ile anda helāk oldı bu ġazā cezāsiçün pādişāh ʻālempenāh (21)Yaʻḳūb Paşāya nuḳūd ve ḫılʻatlat ve bir murasṣāʻ ḳılıç ve zerrīn raḥtlı ḥāṣʾül-ḥāṣ esb ḥūṣ-ḫarām gönderüp (22)ve Rumili begler begliġin ʻināyet ve iḥsān buyurdı baʻde Astanada vezīr-i aʻẓam eyledi nuṣret (23)ve ẓafer ṭoḳuz yüz ikide ḳral-ı Leh Ẓahirā vaʻde idüp lākin naḳż-ı ʻahdden ḳorḳup (24)serdār serḥad ümerāsına ʻaskeriyle bir sancaḳ begi gelüp felān yerde pusuda ṭursun (25)diyü ḫaber göndermegin ümerādan biri altı yüz müselleh ādem ile maḥal-i maʻhūde vardıḳda Boġdan (26)ḳralı Zaḫira ḳaçup ʻasker-i ʻaẓīm geliyor beş altı biŋ müselleh ʻasker gönder diyü Leh ḳralına ḫaberler (27)gönderüp lākin kendisi daḫı dört biŋ kāfiri Rumili ʻaskeri libāsı giydirüp bir pusu yere (28)ḳoyup Leh ʻaskeri ol maḥālle geldiklerinde cümle ehl-i İslām ve müslümān libāsında olan Boġdan ʻaskeri iki (29)ṭarafdan ṭabl-i ʻilm ile pusudan hücūm itmeleriyle muḥkem ṣavaşup Leh ʻaskeri ṣınup biŋ miḳdārı (30)ḳaçup bāḳiyyesi maḳtūl ve esīr olup ve ḳral işidüp Leh vilāyetine ḳaçup yigirmi biŋ ʻaraba ṭolusı (31)zaḫīre ve esvāb ve alāt-ı cenk cümlesi ġanīmet alınup müslümānlar ardlarına düşüp daḫı niçeleri

[368a]

(1)esīr ve niçeleri ḳatl olındı ve envāʻ-ı nuṣret pādişāh ḥażretlerine ḫaber-i ẓafer irişdikde Silistre Begi (2)olan Malḳoçoġlu Bali Begi Rumili ʻaskerinüŋ ekseriyle kāfirleri Leh üzerine muṣallaṭ itmegin (3)ḳırḳ biŋ ʻasker ile ve ḳral-ı Boġdan ile Leh vilāyetine varup niçe ḳalʻalaruŋ ẓabṭ ve yaḳup (4)yıḳup evvelā Ferḳuh nām ḥiṣār ırmaġın yüzüp geçüp ve köpri bekçilerin ḳırup ḳalʻayı (5)alup sāniyen bir ṣaḥrāda bir göl kenārında olan niçe şehirleri alup sālişen iki şehre varup küffār (6)ḳaçup ardlarınca ʻasker gönderüp yetişüp māl ü ʻiyāllaerin alup sāirlerin cümlesini ḳatl (7)itdiler rābiʻan baġçesi çoḳ bir yere vardılar ki ḳraluŋ anda sarāyı olup ḫalḳı aġniyā itdiler māl ü ʻiyālleriyle (8)maġāralara ḳaçarlar iken müslümānlar yetişüp rast gelüp ziyādesiyle ṭoḳ ṭuyum oldılar ẓabṭı ʻasīr olmaġın (9)şehrini yaḳup ve ehlini esīr itdiler ḫāmīsen baġçeleri çoḳ bir şehre daḫı varup anuŋ ortasında (10)bir ırmaḳ olmaġın ehl-i İslāmuŋ niçesi hezār zaḥmetle yüzüp öbür ṭarafa geçüp ḥiṣārı yaḳup (11)ehlini biʼl-

cümle ḳatl eylediler sādisen ‘aker-i İslām ġārete gidüp bir fırkası şehri cenk (12)alup ehlinüŋ kimini esīr ve kimini ḳatl idüp ve ḥişārı ateşe yaḳup ziyāde ṭuyum geldiler sābi‘ān (13)ba‘żı aḳıncılar bir şaḥrāda küffārdan ‘asker-i İslām vaṭanlaruŋa döndükde kaşabāt ḳurāy-ı küffārı yıḳup (14)bir ‘aẓīm ırmaġa köpri idüp geçüp beri ṭarafı küffār ḫāḳesār ṭaş ve aġāc ile sed itmegin iki (15)gün çalışup açup ve bir dar yerde küffār ile şavaşup anda çoḳ müslümān şehīd olup lākin (16)olınca küffār bi-luṭf ḳahhar cümle ḳılıçdan geçüp ḳırıldı ba‘de beş yüz nefer aḳıncı iki yerde küffār ile (17)şavaşup manṣūr muzaffer olup ba‘de ‘asker-i İslām bir ‘aẓīm ırmaḳ köprüsinde biŋ beşyüz (18)kāfir ile şavaşup ẓafer bulup geçüp bir şehri ġāret idüp ġulām ve civārı ve māl ü ferāvānla ṭolu bir kiliseyi (19)yaġmalayup ṭuyum oldıḳda vaṭanlaruŋa geldiler ġāretahā-i pādişāh-ı İslām vüzerātdan fāriġ olan (20)İskender Paşāyı Bosnaya ḥākim itmegin vardıḳda Venedik tevābi‘nden Rāzene (21)vilāyetüŋ yaġmalayup ġanāyimiŋ pādişāha gönderüp ba‘de bir aylıḳ yola aḳın idüp ba‘żı buldıḳları ḳıla‘ ve şehirleri (22)yaḳup ve yıḳup vāfir esīr aldılar şu‘belü bir nehir-i ‘aẓīmden ki her biri Dicle ve Fırat idi hezār zaḥmetle (23)geçüp Venedik ḳarşusunda bir yere varup aḳın idüp vāfir ṭuyum alup bu ḥālde iken ‘aẓīm yaġmurlar (24)yaġup ve seller aḳup ve yollar sed olup ve küffār ḳarşu gelüp şavaşup ‘asker-i İslām muẓaffer olup (25)nehre geldikde her birisi bir deryā olup ve esīrlerin ḫoryādların ḳırup küçüklerin alıḳoyup (26)pādişāh-ı İslāma iki yüz iç oġlanı olacaḳ güzīde esīrlerden gönderdi feṭḥ ü nuṣret (27)sābıḳan pādişāh iki yıldan berü üçyüz ḳadırġa yapdırup hemān ikisi yigirmişer biŋ (28)altuna yapılmış büyük mavnalar idiki ṭolı yetmiş ve ‘arżı otuzar zīrā‘ olup gölgelerinde ḳırḳar ellişer nefer (29)müselleh cenkci oturup tüfenk atarlardı bu cümle-yi ‘asker ve alat-ı cenk ile ṭoldırıp ḳapudan ve (30)ikinci vezīr olan Dāvud Paşāyı deryādan İnebaḥtı üzerine gönderüp kendüsi daḫı ṭoḳuz (31)yüz dörtde mütevekkilen ‘alellāh ‘asker ile çıḳup Rumili begler begisi Muṣṭafa Paşāyı İnebaḥtı

[369b]

(1)muḥāṣarasına göndermegin muḫālif hevā ile donanma-yı hümāyūn deryāda üç ay sergerdān (2)gezüp āḫir bir limāna lengür endāz idüp girüp pādişāh İnebaḥtı ḳurbunda Çatalca ovasına gelüp (3)donanma aḥvāline muntaẓır iken işitdikde Hersekoġlu Aḥmed Paşāyı ba‘żı ‘asker ile Moraya varup (4)donanmaya bir çāre itmege gönderüp paşā varmazdan muḳaddem ol gemiler limāndan çıḳup ve cenk (5)iderek bir yere varup ve paşā daḫı yetişüp gemilere girüp giderken sābıḳan Frenkden yerāġ ‘asker ile

(6)mamlü yüz elli ḳadar ḳadırġa gelüp İnebaḫtı boġāzını sedd içün kenāra ṭoplar çıḳarup ḳurup müheyya ṭurup ve (7)donanma daḫı gelüp birbiriyle muḥkem ṣavaşılup küffāruŋ bir donanma mavna ve bir parçası delinüp ‘asker-i yerāġ (8)ile deryāya girüp ba‘żılar ṣu yüzünde çengāller ile alınup cümlesin esīr itdiler o yeŋi mavna daḫı (9)ateş atup yaḳup deryāya atılan küffāruŋ niçesi ġarḳ olup ve yedi yüz ḳadar küffār esīr olup (10)cümlesi ḳatl olındı lākin müslümānlaruŋ bir mavnası muḥkem baġlu olmaġın ḳurtaramayup ol daḫı (11)bile yanup içinde beş yüzden ziyāde ehl-i İslām şehīd olup deryāya düşen yedi yüz (12)ḳadar müslümānı ḳāyıḳlar ile ḳurtarup ba‘de bir kāfir ḳalyonuŋ alup içindekileri esīr ve der-zencīr (13)itdiler üç ḳadırġa içindeki müslümānlardan ḫāli ḳalup donanma içinde geldi küffār şaşup (14)dağılup donanma İnebaḫtı önüne gelüp limāna girüp küffār ḥiṣārdan gördüklerinde ḳal‘anuŋ (15)miftāḥını emān ile getürüp Muṣṭafa Paşāya teslīm itdiler ve ġāyet esti gün olmaġın pādişāh oraya (16)yaḳın yerde yaylaḳda iken limān aġzında iki ṭarafa birer ḳal‘a yapılmaġa ve muḥāfaẓa içün cümle donanma (17)yaḳın yerde bir limānda ḳışlamaġa ḫaber gönderildi bu seferde vezīr-i a‘ẓam İbrāhim Paşā vefāt eyledi (18)fütūḥ-u pādişāh-ı İslām evvel bahārda Muton ve Kırun fetḥine ‘azm idüp Rumilinde ḳırḳ ‘aded mavna (19)yapılmaḳ buyurup yigirmisi tamām oldıḳda küffār-ı Frenk cümlesin ateşe yaḳup yigirmisi daḫı tamām oldıḳda (20)kāfirler Rāfiye ḳal‘asına gelüp ṭopla dögüp ve alup mülūk-u küffārın cem‘iyyetlerine ittifāḳları (21)olduġını pādişāh işidüp ḳış içinde Maḥmūd(Dāvud) Paşāyı ba‘żı ‘askerle donanma gemilerin mühimmāt idüp Muton (22)öŋüne varmaġa emr buyurup ol daḫı varup ṭoḳuz yüz beş ramażānında pādişāh ‘asker çeküp Mutona (23)varup ‘asker-i islām ḳaradan ve donanma deryādan ḳal‘ayı ḳuşadup bir aydan beri ṭop ile dögilüp (24)ḥālā daḫı muḥkem dögüp almaḳ üzre iken Frenk donanması gelüp deryādan ve ḳaradan ‘aẓīm cenk (25)ve iki yerde iki ṭarafdan çoḳ kimse telef olup bu ḥālde Venedikden daḫı dört pāre ḳadırġa (26)ādem ve vāfir alāt-ı ḥarb ve niçe biŋ tüfenkçi kāfir gelüp ḥiṣāra girüp ḳadırġaların ateşe urup (27)ve gelen alāt-ı es̲vābı ḳal‘aya ṭaşurken emr-i hümāyūn-u pādişāhi ile ḳara ṭarafından sābıḳan açılan (28)gediklerden nerdibānlar ile yüriyiş olmaġın vaḳt-i ‘asırdan aḫşāma dek ṣavaşılup āḫir küffār (29)ṣınup gice sevād’ül-leylde evler içine ateşler atup ‘āḳıbet kimi esīr ve kimi ṭa‘ma ṣīr ṣimṣīr oldı (30)fütūḥ-u pādişāh daḫı seferde iken Ḳırun ḳal‘ası fetḥine ba‘żı ‘asker ile ‘Ali Paşāyı ḳaradan (31)ve donanmayı deryādan gönderüp paşā Anavarna ḳal‘asın emānla alup içinde olanlar māl ü ‘iyālleri ile

[369a]

(1)Frenkistāna gidüp ve reʿāyāyı taḥrīr idüp ve ḫarāca kesüp pādişāh işitdikde Yaʿḳūb Paşāyı yardıma (2)gönderüp Ḳıruna vardıḳlarında küffār ḥakesār ḳalʿa-i Mutondan ʿibret almaġın emān ile ḳalʿa ḥişārını teslīm (3)idüp māl ü ʿiyālleri ile Frenkistāna gitdiler pādişāh cānibine paşā geldikde küllī riʿāyetler idüp (4)ve vilāyet-i Mora ḥükūmetini serbestiyyet üzre kendüye ihsān idüp ve pādişāh İslām-ı ʿaskere destūr (5)virüp tesḫīr-i beḳāya-yı ḳılaʿ içün ʿAli Paşāyı ḳoyup kendüsi saʿādetle Edirneye geldi bu esnāda (6)Frenkden baʿżı gemiler gelüp Anavarna ḳalʿasın bir ḥīle ile alup ẓabṭ idüp ʿAli Paşā işidüp (7)ve gelüp ḳalʿayı muḥāṣara idüp ve pādişāha ḫaber gönderüp gemiler istemegin otuz pāre ḳadırġa gelüp (8)vehle-i ulāda küffār gemilerinüñ sekizin ḍarb ve ḥarb ile alup ve ḳalʿayı daḫı yüriyiş ile alup üç biñ (9)kāfir bulup cümlesin ḳırup ve niçelerin daḫı esīr idüp ve dört yüz kāfir ḥişāra ḳaçup emān ile (10)ḳurtılup gemi ile gitdiler pādişāh ʿaskere taḳsīm-i ġenāyim idüp ve ḥişārı ẓabṭ itdi (11)nuṣret ve ẓafer -i pādişāh Rumilinde iki yıldan berü Muton ve Ḳırun fetiḥlerine meşgūl iken Ḳaramanda tevāif (12)Ṭurġud ve Varsaḳ ḥareket idüp ve Ḳaraman oġlu İbrāhim Begüñ oġlu Ḥācı Ḥamzanuñ oġlu (13)Muṣṭafa Beg ki tāzeliginde ʿAceme ḳaçmış idi bu esnāda Anaṭolı ḥālidür diyü eşḳıyāyı başına (14)cemʿ idüp ve kendü zuʿum-u bāṭılllarıyla pādişāh idüp Larendeyi muḥāṣara ve eṭrāfını ġāret (15)itmegin saʿādetlü pādişāh Sulṭān Bāyezid ḥażretleri seferde işidüp Amasiyye begi şehzāde (16)Aḥmede ve Begşehri begi olan Sulṭān Muḥammed bin Sulṭān Şehenşāha ḫaber gönderüp Sulṭān Aḥmed daḫı (17)ʿasker cemʿ idüp Elbistān ḥākimi ʿAlāeddevle oġlu Şāhrūḫ Mīrzāyı vāfir ʿasker ile (18)ṭoḳuz yüz altıda gönderüp Ḳaramana geldiklerinde Ḳonya begi Sulṭān Şehenşāha buluşup baʿde (19)Ḫāricīnüñ üzerine gidüp anuñ yanında olan beglerin baʿżıları paşāya gelüp tābiʿ olup paşā (20)Ṭaşiline varup ol nevāḥide bir ḳalʿa yapup ve içine żābıṭlar ḳoyup Ḫāricīlerin üzerine gitmege (21)teveccüh itmegin cümlesi kefen bir gerdān idüp paşāya gelüp tābiʿ olup Ḫāricī olan Muṣṭafa ḳaçup (22)Ṭarsusa baʿde ḥalebe varup bi-nām nişān oldı paşā vilāyet-i Ḳaramanı her vecihle maʿmūr ve ıṣlāḥ idüp (23)baʿde Astanaya geldi fütūḥ vilāyet-i Cezīre-i Mora ḥākimi ʿAli Paşā Morada olan Aniḳa ḳalʿasını muḥāṣara (24)ve ṭop ile dögüp ṭarafeynden çoḳ adam helāk olup düşüp ʿāḳıbet fetḥ oldıḳda içinde olanlar (25)emān ile çıḳup Frenke gidüp baʿde paşālar Ṣosa ḳalʿasın varup muḥāṣara idüp ve bir gün ṣavaşup (26)irtesi emān ile alınup ġenāyimden dört yüz yūsuf-ı cemāl iç oġlanlıġına lāyıḳ tāze oġlan ve sāir (27)hedāyā

ile gönderüp Mora vilāyetinüŋ her ṭarafın paşā aṣār-ı ḫayr ve ‘adl ve tedbīr ve ferāvān ile ma‘mūr abādan (28)eyledi nuṣret ve ẓafer Muton ve Ḳırun Venedik ḳralınuŋ mu‘teber ḳıla‘ından olmaġın gayretlenür Franca (29)ḳralından istimdād itmegin yardıma gemiler gönderüp cümlesi mükemmel iki yüz ḳadırġa sekiz yüz nefer ḳapusu (30)ḳullarıyla ṭoḳuz yüz yedide Cezīre-i Midillüye gelüp ḳal‘ayı ṭopla dögüp Maġnisa Begi Sulṭān Ḳorḳud ḳapu ḳullarıyla (31)ser aġāsını göderüp Ḳarasi sancaġı begini daḫı ‘asker ile gönderüp gemiler ile Midillüye yetişüp aġā ile çoḳ

[370b]

(1)kimesneler şehīd olup lākin sāir gemileri yarup ḳal‘aya girüp pādişāh işitdikde (2)Hersekoġlu Aḥmed Paşāyı ḳapu ḳullarıyla mevcūd ḳadırġalara girüp gönderüp Anaṭolı begler begisi (3)daḫı emr ile varup cümlesi cem‘ oldıḳların Franca ‘askeri işidüp ḳal‘aya yürüyüp (4)girerler iken serdar-ı murdārları ḳatl ve mürd olup ‘askerleri mütelāşi olup ḳaçup Venedik (5)küffārı daḫı şaşup gemileriyle ḳaçup paşā Midüllü ḥişāruŋ ta‘mīr idüp Astanaya döndi (6)fütūḥ-u ẓafer Engürisde serḥadd-i İslām olan ḳal‘a-i Yayıca merḥūm Sulṭān Muḥammed zamānında fetḥ olınup (7)anuŋ vefātından ṣoŋra yine küffār alup Engürise varınca ḳal‘a-i Lofçadan ġayrı ḳıla‘ ḳarada (8)ġuzzāt-ı İslām ġāzileriyle ma‘mūr yer ḳalmamış idi ṭoḳuz yüz yedide vilāyet-i Bosna ḥākimi İskender (9)Paşā oġlu Muṣṭafa Begi piyāde ve biŋ süvāri ile Lofça fetḥine gönderüp ḳal‘aya (10)vardıḳlarında ġāyet’ül-ġāye bataḳlu ve çamurlu yerler olmaġın ḥendeklerin oṭun ve ṭoprāḳ ile (11)ṭoldırup ve ḳal‘ayı yüriyiş hücūmile alup nisāı ile sāġīrin esīr idüp ve kebāri ḳatl olınup (12)burunların ve ḳulaḳların kesüp iplere dizüp babasına yādigār gönderüp bir yıldan ṣoŋra Engüris (13)ḳralı ḳati ve efrādım ile ḳal‘a-i Yaycaya zāḫīre gönderüp Paşā işitdikde yine Muṣṭafa Begi dörtyüz (14)dilāvirān ile göndermegin beş günlük yolı bir günde ilġār ile varup küffārı gice ‘ale’l-ġafle (15)şebḫūn idüp cümlesin seyf-i eydār ile ḳatl eyledi ve bu yılda şehzāde sulṭān-ı ‘ālişān vefāt eyledi (16)fetḥ-i ẓafer ‘İsā Beg oġlu Muḥammed Beg vilāyet-i Arnavudda Elbaşān Begi olup eṭrāfını tedrīcile tesḫīr ve küffārı (17)ẓabṭ iderken eṭrāfındaki begler ile ittifāḳlaşup ḫafiyyeten bir miḳdār ‘asker ile civārındaki ḳal‘ayı (18)Dıraç ḳurbunda ba‘żı ‘askeri pusuya ḳoyup ba‘żıyla cenke başlayup ḥişār ehli olanlar müslümānları (19)az ṣanup ve gözlerine maġlūb gelüp ṭaşra çıḳup cenkde müslümanlarża‘īf şeklin gösterüp (20)tedrīciyle girüye çekilüp pusu ṭarafına ḳaçup ve ba‘żıları şehīd olup pusuda olanlar (21)birden hücūmile çıḳup ṣavaşup küffār ḳaçup cenk iderek müslümānlarla ḳarışıḳ ‘ādedi kesilemeyüp (22)ḥişāra me‘ān berāber girüp

cemi‘ān küffār ḳılıçdan geçüp fetiḥ ḫaberi genāyim ile bile pādişāha gönderildi (23)feterāt-ı ‘aẓīme Aḳḳoyunlı serdārı olup teġallüb ile şāh-ı ‘acem olan Uzun Ḥasan (24)bayındırı sābıḳan merḥūm Sulṭān Muḥammed Ḫan ile cenkde şınmaġın ġanīmden marīż olmaġın oġlu (25)Sulṭān Ḥalīli kendü yerine geçürmege sancaġından da‘vet idüp lākin diger oġlu Uġurlu (26)Muḥammed Mīrzā şeciġ ve maḳbūle incinüp sancaġı olan İṣfeḥāndan şīrāze gelüp pederi işidüp (27)ve ḳaḳıyup vāfir ‘asker ile vardıḳda Muḥammed ḳaçup Baġdada andan Amede varup ol-ḥālde ümerā ve sipāh (28)Azerbaycan ve ‘Irāḳ ve Diyārbekir aralarında münāze‘āt olup Uzun Ḥasan taḫt-gāhı olan Tebrīze (29)dönüp Muḥammedüŋ üzerine ‘asker gönderüp Muḥammed ḳaçup merḥūm Sulṭān Muḥammed Hāna iltecā idüp ol daḫı (30)küllī ri‘āyetler idüp Sivas ḥükūmetüŋ virüp ba‘d-ı zamān Muḥammed taḥrīk ba‘żı ümerā ile Azerbaycana (31)yürüyüp pederi ṣāġ idügin işidüp ve nādim olup nā-çār pederinüŋ ‘askeriyle ṣavaşup

[370a]

(1)ḳatl olınup ve oġlu Aḥmed Mīrzā ḳaçup merḥūm Sulṭān Bāyezide dāmād oldı iki aydan ṣoŋra (2)Uzun Ḥasan daḫı vefāt idüp Sulṭān Ḥalīl taḫta geçüp birāderi Maḳṣūd Mīrzā ki Baġdad (3)ḥākimi iken pederi zamānında maḥpūs iken ḳatl idüp yine birāderleri Ya‘ḳūb Mīrzāyı ve Yūsuf (4)Mīrzāyı vālideleri ḥāṭırı içün Diyārbekire gönderüp ḥākimligini Ya‘ḳūba virdi Ḥalīl ẓālim ve fāsıḳ (5)ve paḫīl olmaġın sipāh ve re‘āyā sevmeyüp ‘ammīsi oġullarından niçeler ḫurūc idüp Ḥalīl anlarla altı (6)ay ṣavaşup Ya‘ḳūb on dört yaşında lākin ḥayli ‘āḳil ve reşīd olmaġın yanına ‘asker cem‘ ve yürüyüp (7)Ḥalīl bī-ḥad ‘asker ile Ḫoy ve Selmās nevāḥisinde ṣavaşup Ya‘ḳūb ṣınup Ḥalīl anları ‘asker ile (8)ḳovup Ḥalīl az adam ile ḳalup Ya‘ḳūb Tebrīze varup sekiz yüz seksānda taḫta geçüp niçe müddet (9)‘adl ü dād ile ta’mīr-i bilād idüp ve Sulṭān Bāyezid ile medārāt ve muṣāfāt idüp ba‘de tafṣīle (10)muḥtāc vechle ġāfilen bilmeyüp zehīrli ṣu içüp ṭoḳuz yüz ṭoḳsān altıda vefāt idüp oġlı (11)Baysunġūr Mīrzāyı a‘ẓam-ı ümerā olan Ṣofī Ḥalīl taḫta geçürüp kendisi vezīr olup ve müstaḳīl (12)oldıḳda Baysunġūr tābi‘ Ḥalīl ise ẓālim olmaġın ümerā arasında niza‘lar olup Ya‘ḳūbuŋ Uġurlı (13)nām Muḥammedüŋ oġlı Maḥmūdu begler ḳaçırup pādişāh itmege otuz bīŋ ‘asker-i ferāvān ile Ḥalīl üzerine (14)yürüyüp ol daḫı Baysunġūrı ḳaldırup güzīde ṣavaşup Ḥalīl ġālib olup ‘Irāḳ (15)ve Ḳarṣ ve Kirmānı ẓabṭ idüp ba‘de ümerādan Süleymān nām beg ḫurūc idüp Ḥalīl ile cenkler (16)idüp ‘āḳıbet Ḥalīl nā-būd olup Süleymān Baysunġūra vezīr olup lākin ẓālim olmaġın sekiz (17)aydan ṣoŋra

baʿżı ümerā ḫurūc idüp maḳṣūd Mīrzānuŋ on beş yaşında oġlu Rüstem Mīrzāyı (18)ḥapisden çıḳarup Baysunġūr üzerine yürüyüp ekser ümerā Süleymān raġmına gelüp Rüsteme (19)tābiʿ olup baḳiyyeten ümera-ı Sulṭān Baysunġūr ile birāderi Sulṭān Murādı ḳaçırup lām-ı cedleri (20)olan Şirvān Pādişāhı Şirvānşāha ilticā itdiler Rüstem Tebrīzde taḫta geçüp Baysunġūrı (21)defʿ içün ʿasker ile yürüyüp Şirvānşāh Baysunġūra yardım idüp Rüsteme muḳābil (22)olup Ḳaraṭaġ ve Gence ve Berdeʿ Baysunġūruŋ Tebrīz ve sāir memālik-i ʿAcem Rüstemüŋ olmaḳ üzre (23)ṣulḥ olındı Rüstem gitdikde Baysunġūr Azerbaycana gidüp Rüstem işitdikde üzerine ʿasker çeküp (24)kendi İsfeḥāna gidüp cenkde Baysunġūr ṭutılup Rüsteme gönderildikde ḳatl olınup Rüstem altı (25)sene pādişāh olup tāze ve ehl-i heva ve maġlūb nisāı ve ümerā olmaġın İstanbulda Aḥmed Mīrzā (26)bin Uġurlu Muḥammede ümerādan ḫaberler gelmegin gitmege ṭanışup pādişāh müslümānlar ile cenke rıżā virmeyüp (27)birḳaç ādem ile ḫafiyyeten ḳaçup Azerbaycana varup Rüstemüŋ ekser ʿaskeri tedrīciyle buna gelmegin (28)Rüstem Gürcistāna ḳaçup Aḥmed Mīrzā Tebrīzde taḫta geçüp ʿadl ü iḥsān ve ayin-i Osmāniyān (29)üzre üç ay Sulṭān baʿde Rüstem Gürcistāndan dönüp yolda Aḥmedin niçe ümerāsın (30)cenkde ḳatl idüp ʿāḳıbet Aḥmede biʾz-zāt varup Naḫcivānda nehr-i Āriş kenārında şavaşup Rüstem (31)ṭutılup Aḥmed Mīrzā müstaḳīlen şāh-ı ʿIrāḳ ve ʿAcem olup niçe ümerā bunuŋ ḫavfından yüz çevirüp

[371b]

(1)lām-ı ceddi olan Şirvān Şāha ilticā idüp Sulṭān Yaʿḳūba ġāibāna beyʿat ve sikke ve ḫuṭbe (2)bunuŋ nāmına idüp vāfir ʿasker ile Şirvāndan yüridiler Aḥmed Mīrzā işidüp bī-ḥad ʿasker ile (3)varup İṣfehandan aşup biḥikmetillah şehīd oldı ve anuŋ yanında olan Yūsuf Mīrzānuŋ Muḥammed (4)nām oġlı Yezid şehrine Elvend nām oġlı baʿżı ümerā ile Azerbaycana baʿde Gürcistāna ḳaçup (5)vezīr olan Sulṭān İbrāhim evvelā Sulṭān Murādı taḫta geçürmege çaġırup kendi umūrda (6)müstaḳil olacaġına ümerā rıżā virmeyüp nizāʿ oldıḳda zuʿūmen Elvend Mīrzāyı getürüp taḫta geçürüp (7)ve Sulṭān Murādın üzerine yürüyüp cenkde Sulṭān Murād ṭutılup ḥabs olınup Elvend Mīrzāyı taḫta (8)geçürüp Muḥammed Mīrzā Memālik-i Fāris ve ʿIrāḳa müstevlī olup daʿvā-yı salṭanat ītmekle Elvend Mīrzānuŋ (9)defʿine gidüp Sulṭāniyye nevāḥisinde cenkde şeʾmet-i ġurūr ile İbrāhim Sulṭān ḳatl olınup (10)Elvend Mīrzā Ḳarabaġa ḳaçup Muḥammed Mīrzā Tebrīze varup taḫta geçüp bu fıṭrat esnāsında İbrāhimüŋ (11)birāderi Aḥmedin ḳarındaşını ḥabsden çıḳarup taḫta geçürüp Memālik-i ʿIrāḳ ve Fāris-i ʿAcem pādişāhı olup (12)Muḥammed Mīrzā İṣfehāna gidüp Sulṭān Murād ile

cenk-i Vanda ḳatl olınup bu eṣnāda Elvend (13)Mīrzā Tebrīze gelüp taḥta geçüp Sulṭān Murād işidüp taḥtını Elvend elinden almaġa teveccüh eyledi (14)ẓuhūr-u Ḳızılbāş be-diyār-ı ʻAcem salāṭīn ve ümerā-i ʻAcem ẕikr olınan keşā-keşde iken Şāh İsmāʻīl bin (15)Şeyḫ Haydār bin Şeyḫ Cüneyd bin İbrāhim Ḥāce ʻAli bin Şeyḫ Ṣadreddīn Şeyḫ Ṣafyeddīn Erdebīlī ki (16)babası Şeyḫ Ḥaydar sekiz yüz ṭoḳsān üç cemāziyelāḫiresinde Sulṭān Yaʻḳūb ṭarafından Şirvān (17)Şāha muʻāvenet içün bī-ḥad ʻaskerle giden Süleymān Beg cenkde helāk oldıḳda mezbūr İsmāʻīl (18)nā-bāliġ olmaġın Erdebīle gelüp feterāt-ı memālik ʻAcemi fırṣat bilüp naẓm cemʻ-i aḥbāb idüp ḫurūc (19)itdi zirve-i fitneye ʻurūc itdi vālideyi ḫūnuḫ eyleyüp daʻvā-ı ʻAcem iklimüḫ itdi pür ġavgā (20)ḳatl ʻām idüp eyledi ġāret fırḳa-i żurre-i teynimā sādāt bulduġın ḳırdı aldı eṣvābın (21)eyledi bī-ḥad mürīd-i ahbābuḫ itdi pīr ü civānı ṭaʻma-i seyf ṭıfl ü hem nisāya eyledi ḥayf şiʻa (22)aʻyānuḫ eyledi şāyiʻ ehl-i islāmı eyledi żāyiʻ ʻulemā ḳatlüḫ iltizām itdi ʻāleme rāḥtı ḥarām itdi (23)ḳader-i şeriʻ eyledi best din-i İslāma virdi ḥayli şikest anı kim ʻadüv ider mücrimi ḍarb (24)vüsʻat-i ḍarbla eyledi ceẕb ʻırḳ-ı ifsādı olıcaḳ bā-beḍ oldı tārīḫ fitnesi kābz (25)neṣr bekāyā-yı ʻaskeriye ḥaydariyye ictimāʻiyle niçe Mülḥid meşreb Rāfiżi meẕheb yanına dirilüp ṭoḳuz (26)yüz beşde Şirvān ḥākimi Ferruḫ Sebāri ḳatl ve ṭoḳuz yüz yedide Elvend Mīrzā ile cenk idüp (27)mülküne mutaṣarrıf olup ecdādı ḫulefāsın Ruma münteşir olmaġın aḥbābı ġāyet çoġalup (28)nāmeler ile ve pervāneler ile anları daʻvet idüp Rumdan fevc fevc sırada gidüp ekṣer muḥārebāt-ı (29)mütevāliyesinde ḳırılup az ḳaldıḳda cemʻ-i aḥbāb içün Rum ḥudūdundan Azerbaycana gelmegin pādişāh (30)Yaḥyā Paşāyı Anaṭolı ʻaskeriyle Engüriye gönderüp fermān-ı ʻaskeri Aḳsarāyda Rum ʻaskeri Sulṭān (31)Aḥmed yanında cemiʻiyyet idüp bir yere geldiler Şāh Gümrāh Rum eşḳıyāsından saʻy ile biḫ cebeṣ cemʻ idüp

[371a]

(1)dönüp bayındırlar ile cenke başladı şāha giden melāʻinüḫ ekṣerī Teke ve Ḥamīd vilāyetlerinden olmaġın (2)ol semtlerde şāh eḥibbāsı nāmına olanlar Motun ve Ḳuruna sürgün olup Anaṭolı yaḳasına (3)ṭoḳuz yüz sekizde pādişāha ʻubūdiyyetnāme gönderüp ecdādı eḥibbāsınuḫ vilāyet-i ʻAceme gelmelerine (4)icāzet ricā idüp lākin maḳbūl hümāyūn olmadı rivāyet şimdiye dek ẕikr olınan keyfiyyetüḫ ẓuhūrı (5)ve aḥvāl-i şāh Tācü't-Tevāriḫden menḳūl olup lākin ʻallāme-i ṣāḥib'ü-ifāde Mevlāna Kemāl Paşā ẕāde Selīm(6)nāmesinde keyfiyyet-i ẓuhūrı tafṣīl idüp kemāl-i icmāli budur ki şāh İsmāʻīliḫ ceddi Cüneyd Erdebīlī (7)ocāġında Şeyḫ Celīs iken āzup ġazā

nāmıyla ‘asker cem‘ idüp Gürcistānı ġāret ve dönüşde vilāyet-i (8)Şirvānı ḥayli ḥasāret idüp ba‘de Şirvān Şāh elinde maḥzūl maḳtūl ve ba‘d-ı zamān Cüneydin oġlu (9)Ḥaydar şür-u şerre māʾil civān şirdel olup Uzun Ḥasana daḫı dāmād olmaġın ol hānedāna isnād (10)ile pederi ḳanuŋ ṭaleb içün hemcü ye’cüc ‘askerle ḫurūc ve zirve fesāda ‘urūc idüp bu daḫı (11)Şirvān Şāh ‘askerinden maġlūb ve maḳtūl oldı ba‘de diyār-ı ‘Acemde Uzun Ḥasan evlādınuŋ fitne ve fıṭrat-ı (12)‘aẕīmeleri ẓuhūr itmegin Ḥaydarın küçük oġlu Ḥoca Kemāl fırṣat bulup ṭoḳuz yüz beşde ḫurūc idüp (13)ismini Şāh İsmā‘īl ḳoyup hemān üçyüz adem ile Azerbaycana gelüp ekşer memālik-i Anaṭolıda ḳadīmden bunuŋ (14)ecdādı ḫulefāsı olmaġın niçe kimseler pādişāh Motun ve Ḳurun fetḥine meşġūl iken fırṣat bulup bunuŋ (15)yanına varup vāfir ‘asker cem‘ oldıḳda varup Şirvān Şāhı ṭuttuḳda şīşe ṣancıyup ve kebāb idüp (16)ba‘de Tebrīz pādişāhı ile ṣavaşup anı daḫı ṣayup şehre girüp ve taḥta geçüp şehirde ḳatli‘ām idüp (17)ḥattā kendi vālidesi naṣiḥat itdigiçün kendi eliyle ḳatl idüp ba‘de tedrīcile memālik-i ‘Acemi ‘aẕīm muḥārebelerle (18)alup müslümānları ḳılıçdan geçirüp Cengiz ve Timur gibi niçe şerrü şürür ẓuhūr itdi naẓm deme bunca dürlü (19)fesād ol la‘īn idüp nice oldı belādan emīn bu ihmāli ṣanma ki ihmāldiür ve ümli lehüm inne keydi metīn (20)belāyā ṭoḳuz yüz sekizde pādişāh Mışıra ādemler gönderüp Sulṭān Cemüŋ ḳızını ve vālide ve ‘iyālini getürdüp (21)kerīmesini bir bege tezvīc idüp ve bu yıllarda memālik-i Osmānīde üç yıl mutaṣṣıl ṭā‘ūn ve altı yıl ḳaḥṭ u ‘aẕīm (22)olup faḳr ve ahāli ḳırā-ı ot otlıyup bu esnāda biḥikmetillāh iki yıla dek memālik-i maḥrūse suları (23)ṭaşup cümleden ziyāde Yeŋişehirde göl ṣuyı ṭaşup Ḳonya ṣaḥrāsın deryā misāli itdi (24)ẓafer deryā yüzünde birḳaç yıldan berü ḥarāmīlik içün gemilerle gezen Ḳaraṭurmış nām levend şerrinden (25)müslümānlar gezend irişdigi işidilüp pādişāh on pāre ḳadırġa ṭonadup vardıḳlarında Ṭurmışın (26)menzīlüŋ başup Ṭurmış ḳaçup beşyüz yelken ve lenger ve sāir gemiler alātı ve bī-ḥad ṭop ve tüfenk ve alāt (27)cenk mīriçün ẓabṭ olındı Ṭurmış bir buçuḳ seneden ṣoŋra ṭutılup pādişāha getürildikde şīşe (28)ṣancılandı ẓafer-i diger pādişāh mizācı muḥtel ve emrāż-ı balġamiyyeden mu‘attel ve tedbīr umur-u erkān devlete tefvīż ve anların (29)ihmāliyle Melike Ḥalīl geldikde pādişāh incinüp birḳaç gün divan itmeyüp mürden ‘Ali Paşāyı getürüp vezir idüp (30)kimiler ile deryāda gezen levend eṭrāf ġāret itmegin birḳaç ḳadırġa ile ‘asker-i İslām vardıḳlarında levendleri(31)ṭutup zencīr ile getürüp siyāset olındılar bu eyyāmda Rodos küffārı vilāyet-i Menteşede birḳaç

[372b]

(1)ḳal‘a ḫalḳını ve malların yaġma itdiler ḥādīṯe ṭoḳuz yüz on üçde Elbistān ḥākimi ‘Alāeddevlenüŋ (2)bir ḥüsnā ḳızını şāh isteyüp ilçi gönderüp ol daḫı tevzīci tecvīz ba‘de kāfirdir diyü kerīz ve perhīz itmegin (3)anuŋ ‘inādı Şāh bed-nihādı ḳaḳıyup cenke gelüp memleket-i Oṯmānīyeden geçmege iẕin içün pādişāha taẕarru‘ nāme (4)gönderüp lākin Pādişāh iḥtiyāṭen paşāyı cem‘-i ‘askere serdār idüp Engüride tevḳif idüp lāzım gelürse (5)yürüyesün diyü buyurup aŋlar varınca şāh gelüp cenkde ‘Alāeddevlenüŋ iki oġlını ṭutup ‘Alāeddevle (6)bir ṣa‘ab ṭaġa ḳaçup şāh birḳaç müddet ṣaḥrāda ṭurup ba‘de ‘Aceme gidüp lākin iki begzādeleri kebāb idüp (7)‘askerine yedirdi vāḳı‘a Teke ili begi Sulṭān Ḳorḳud vilayet-i Ṣāruhāna tebdīl ricā idüp pādişāh (8)ḳabūl itmedikde küsüp ṭoḳuz yüz on beşde muḥarreminde gemiye binüp Mıṣıra varup Mıṣır Sulṭānı ayda üç biŋ filori naḳd (9)ve envā‘ ta‘ẕīm idüp nice müddetden ṣoŋra taḥṣīl-i rıżā-yı vālid mā ceddi ḳāṣıd olmaġın Sulṭān-ı Mıṣır (10)yigirmi pāre gemi ile gönderüp şehr-i Anṭāḳiyyeye geldikde gemiler dönüp giderken şehzādeyi almaḳ içün begligin (11)küffār gemileri cümlesin alup Ḳorḳud pederinden ḳorḳup i’tiẕārnāme göndermekle yine sancaġında ibḳā olındı (12)zelzele-i ‘aẕīme ṭoḳuz yüz on beş cemāziyel-evvelīsinde bir gice İstanbulda zelzele-i ‘aẕīme olup (13)ḳatı çoḳ muḥkem binālar yıḳılup ol ‘alāmet ḳıyāmet-i nişāne cümle insān zamān-ı lerzān ve teresān olup bir āya dek (14)zelāzil bi’l-külliye munḳaṭi‘ ve zāyil olmayup bu eṣnāda niçeler çadırlarla açıḳ yerlerde olup pādişāh (15)içün sarāyda aġaçdan çatma bir oṭa yapılup el-ān-ı Enderunda āŋa çatma oṭa diyü meşhūrdur (16)anda sākin oldı ba‘de pādişāh Edirneye gidüp Dimeṭoḳada sarāy ta‘mīr idüp İstanbulda yıḳılan (17)yerleri ta‘mīr olınmaġa emr eyledi ta‘yīn-i sancaḳ Şehzāde Selim Ḫan Trabzon begi iken dā’imā Gürcistāna ġazālar (18)idüp iḥyāna Ḳızılbāşlarla daḫı ṣavaşup ve cemi‘yyetlerin ṭaġıdup ba‘de oġlu Süleymān Ḫan (19)ḥīn-i bülūġa irişmegin aŋa daḫı müstaḳil sancaḳ ricā itdikde pādişāh aŋa vilāyet-i kefe sancaġın (20)virmegin Süleymān Ḫan gemiler ile varup ẕabṭ-ı memleket ve neşr-i ‘adālete şüru‘ itdi ẕuhūr-u Sulṭān (21)Selīm Ḫan pādişāh marīż olup tedbir-i ‘umūrı vüzerāya tefvīż ile memālik-i Oṯmāniyye aḥvāli muḥtel (22)müşevveş ve niẕām-ı ‘ālem munḥal mu‘aṭṭal ve perīşān olmaġın ḳızılbāş bed-ma‘āş daḫı memālik-i İslāmiyye ṭaraflarına (23)ḳadem baṣdıḳlarına ḫuṣūṣan pādişāh ehl-i hevā olan büyük oġlu Sulṭān Aḥmede va‘de-i ferāgat-ı (24)salṭanat itdügüne Selīm Ḫan pür-ġām ve aḥzān olup pederiyle mülāḳāt ve naṣiḥat ve ‘arż-ı ba‘żı ḫācāta (25)vesīle olmaḳ mülāḥaẕasıyla Rumilinde

bir sancaḳ isteyüp birḳaç kerre taẕarru‘nāme gönderüp (26)her birinde mekr-ü vüzerāı ile pādişāh redd-i cevābuŋ gönderüp bu daḫı re’y-i ġayr-ı muẕırda ziyādesiyle (27)muẕır olup deryādan Kefeye gelüp andan daḫı tekrār bir ricānāme gönderüp pādişāh daḫı buŋa (28)naṣiḥat içün Mevlāna Ṣārı Kezi gönderüp geldikde şehzādenüŋ kemāl-i muḥabbet ve iṭā‘atüŋ (29)görüp lākin ricāya ışrārın iḫbār itmegin pādişāh Anaṭolı sancaḳlarından her ḳanġisi murād iderse vireyim diyü (30)bir ġayrı kimse ile ḫaber gönderüp şehzāde pādişāha bi’ẕ-ẕāt ‘arẕ idecek umūr vardır varılmayınca olmaz ṣoŋra (31)ne yere emr iderlerse giderim diyü cevāb gönderüp ba‘de Aḳkirmana gidüp Aḥivlide ṭurmaḳ içün

[372a]

(1)deryādan zāḫīre ve esbāb-ı lāzıme ile gemiler gönderüp Tatarhān hedāyā ile ḳarşu gelüp sulṭānım eger buyurursaŋız (2)sizüŋle bile gideyim yāḫūd size ‘asker ḳoşayım diyü cevāb gönderüp bu daḫı istemeyüp Silistreye geldikde pādişāh (3)işidüp muḳaddemā Anaṭolıya sefer bahānesiyle Rumili ‘askerini cem‘e ḫaber gönderilmegin ḥālā mevcūd (4)‘asker ile Edirneye ba‘de Sulṭān Selīm Ḫana ḳarşu varup bir menzilde ikisi birbirlerine ḳarşu ḳonup (5)şehzāde pederine ilçi gönderüp murādım rikāb-ı hümāyūnlarına rumāl ve müşāhede-i cemāl ferruḥ fāl-i ḥażret-i (6)Sulṭān-ı zamān bā-kemāl iken ne cürm müşettedi ile bizi redd ve sedd bāb-ı ricāyı redd-i şedd buyuralar diyü ilçi (7)gönderüp muḥaṣṣal kelām niçe vech-i mufaṣṣal ile iki ṭarafdan kerāren mirāren ḥaberleşüp ‘āḳıbet Samandıra sancaġı (8)ve Alacaḥiṣār sancaġı żamīmesiyle virilüp envā‘ tuḫaf ve emvāl baġışlayup mādem ki ḥayātda iken (9)salṭanatı oġullarımdan birine ferāġat itmeyem diyü pādişāh ‘ahdnāme gönderüp Selīm Ḫan daḫı sancaḳları (10)ẕabṭı içün ademleri gönderüp lākin vezir anuŋ Sulṭān Aḥmede ḥalīm ve ‘āḳil ve ehl-i hevā olmaġın meyl-i infāḳları(11)ḥadden ziyāde olmaġın taḥta geçürmege mekr ü ḥīlelериŋ ve sırran nāme gönderdiklerin işitmegin Edirne eṭrāfında (12)ayāḳ sürüyerek tedrīciyle yanına niçe begzādeler cem‘ olup ‘askeri aḳın aḳın gelüp çoġalmaġa başlayup vüzerānuŋ (13)mekr-i tedbīr-i ilḳāsıyla elbette ve elbet sancaġına gidesin diyü pey ender pey ḫaberler gönderüp ol daḫı Anaṭolıda (14)Ḫāricīler fitnesi def‘ine muntaẓır ez-çāre olmazsa ‘askerimiz ile ol ḫiẕmeti daḫı edā ideriz de ba‘de (15)me’mūriyetimiz olan sancaġımıza gitmemiz muḥaḳḳaḳ ve asāndır diyü cevāb virdikde tekrar elbette gidesin diyü ebrām (16)olındıḳda bir miḳdār gidüp zaġrada meks ve arām ve tevaḳḳuf eyledi fitne-i şāh ḳulı Sulṭān Ḳorḳud (17)vilāyet-i Tekeden uşanup ‘acele ile eski sancaġı olan

Maġnisaya giderken Tekelü eşḳıyāsı pādişāh (18)vefāt itdi ṣanup ṭoḳuz yüz on altı muḥarrem'ül-ḥarāmında ‘ādet-i revāfiż üzre cem‘iyyet idüp şāh (19)ḳulı nām bir murdārı kendülere serdār idüp eşḳıyā çoġalup memāliki ġāret ve ḥasāret ile müslümānların (20)kimi ṭaġlar başına ḳaçup kimi ḳatl ve kimi muḳābele idüp Anaṭolı begler begisi Ḳaragöz Paşā bölük gönderüp (21)aŋlar şehīd oldıḳlarında kendisi biŋ nefer ādemisiyle Kütahiyye öŋünde ṣavaşup tutulup ṣelb olınup (22)Ḳızılbāşlar Kütahiyyeyi yaḳup ve ḳal‘ayı muḥāṣara itdiler pādişāh der-‘aḳab vezīr-i a‘ẓam ‘Ali Paşāyı ‘askerle gönderüp (23)şehzāde Sulṭān Aḥmed kendisi ‘askeriyle Rumiline geçmege yürüyüp pādişāh aŋa şāh ḳulı üzerine varup anı (24)ber-ṭaraf itdikde seni taḥta geçüreyim diyü ḫaber göndermegin varup pādişāh ile cem‘ olup bu e<u>s</u>nāda (25)Selīm Ḫan Edirne ḳurbuna ‘asker ile gelüp pādişāh aŋa Samandıra sancaġın iḥsān idüp ri‘āyetler (26)itdigi ḫaberi gelmegin Aḥmed Ḫan pür-aḥzān olup ve Ḳızılbāşlar ile paşā aḥvālini işitdikde ḳorḳup Ḳızılḳaya ṭaġına (27)sıġınup paşā ol maḥalle varup eşḳıyānuŋ yolların sedd ü bend itmegin bir ṭarafdan ümerādan Ḥaydar Beg (28)iki biŋ ādem ile bekledüp ve bir ṭarafa ‘askeriyle kendisi ṭurup ile giren melā‘īni ḳatl idüp (29)maḥṣūr olan maġrurlar muẓṭar oldıḳlarında bir gice ḳaçmaḳ fikriyle birden hücūm itmegin Ḥaydar Beg şehīd ve (30)‘askerini ṭaġıdup Ḳayṣeriyye yolundan ḳaçdılar ‘Ali Paşā Aḥmed Ḫan yanında ḳonup ‘askerin güzīdeleri (31)ile ṭoḳuz yüz on yedide ilġār idüp yetişüp tamām cem‘ olmadan ‘acele ile ḥamle idüp lākin

[373b]

(1)lākin ṭā'īfe-i Ḳızılbāş bed-ma‘āş ġāyet'ül-gāye çoḳlıḳ olmaġın ṭurup ‘aẓīm ṣavaşlar idüp Paşā defe‘atle (2)bi'<u>z</u>-<u>z</u>āt merdāne dilīrāne meydāne girüp rüstemāne cenkler idüp ‘āḳıbet sehim każā gibi bir oḳ ṭoḳunup (3)şehīd oldıḳda şāh ḳulı daḫı cenkde ŋā-bedīd olup iki ‘asker re'isleri gitmekle ṭaġılup Ḳızılbāşlar (4)Şāhḳulınuŋ vezīri ile ‘Aceme gidüp yolda bir karibān gelürken bunlar hücūm idüp biŋ ḳadar müslümānı (5)ḳatl ve malların yaġma idüp manẓūme-i neḥur enbiyā nāme nāzımı Şeyḫ İbrāhim Şişterī ḥażretleriyle oġlınu (6)daḫı şehīd idüp ġāret-i bilād iderek Tebrīze varup şāh bunlar ile müdāra içün istiḳbāli (7)tefrīḳ içün her bölügi ümerāsından birine żiyāfet ve ri‘āyet nāmıyla ḥavāle idüp üçünci gün (8)bir sebzezār yerde żiyāfet içün oṭaġla ‘aḳd-i meclis idüp söyleşerek ‘inād idüp (9)iki re'islerin ḥayyen ḳaynamış ṣu ḳazġanına atup beglerin daḫı birer birer cümlesini ḳatl idüp (10)‘askerinden begendügüne vaẓīfe ve tonlıḳ ta‘yīn idüp bakīlerin azad idüp aŋlar daḫı evlād ü (11)‘iyāllerin alup dilencilik iderek eṭrāf-ı ‘āleme perişan olup ṭaġıldılar cenk-i Sulṭān (12)Selīm Ḫan şehzāde

Sulṭān Aḥmed ʻAli Paşānuŋ şehīd olduġın işidüp kemāl-i gām ve elem ile Amasiyyeye (13)gidüp ḫaber-i mūḫuş inhizām-ı pādişāha Edirneye gelüp andan muḳaddemce gelüp oġlu Şehenşāh daḫı vefāt (14)itmegin żaʻaf mizāc adm-i imtizāc ḥāṭırıŋ pür-azar idüp ve cānından bīzār olmaġın hemān Sulṭān Aḥmedi (15)getürüp taḫta geçirmegiçün evvelā Rumili beglerine pādişāh biʼẕ-ẕāt peymān ve īmān itdirüp İstanbula (16)gelüp Aḥmed Hana ḫaber gönderüp bu aḥvāli Selīm Ḫan işidüp hemān otuz biŋ ʻasker ile üç günde (17)ilġār idüp Çorluya gelüp naḳż-ı ʻahde sebeb nedir diyü ḫaber gönderüp cevāba muntaẓır iken meger giden vüzerā (18)ile ḳırḳ biŋ ʻasker Selīm Ḫan ṭarafına yürüyüp beynihemāda ḥarb-i ʻaẓīm ve ḍarb-ı elim olup Selīm Ḫan (19)lisān-ı ḥāl ile güyā bu şiʻiri güyā eyledi naẓm metāʼı cānı canān ġāret itmek ḳaṣd ider dirler senüŋdür (20)naḳd-i cān canāna ḥācet eylemek yaġma neṣr Murādı pederine mülāḳāt olup izdiḥām ve iltiḥāmdan mecāl (21)olmayup ʻaskeri daḫı şınmaġın ḳatī āz ādem ile kemal-i sürʻatle gidüp gemileri ṭurdığı yer ki Aḥyolıya varup (22)sāirlere bir begi serdār idüp ḳaradan Kefeye gönderdi Harāmān Aḥmed Ḫan Pādişāh Rumili ʻaskerini alıḳoyup (23)Aḥmed Ḫanı Amasiyyeden ʻacele çaġırup ve kendi Edirneden İstanbula gelüp Aḥmed Ḫan daḫı gelüp māl tepeye ḳonup (24)vüzerā tedbīriyle Pādişāha Aḥmed Ḫan buluşup ve serʻasker idüp Selīm Ḫan üzerine cenke göndermek üzre iken naẓm bende (25)tedbīr ider Ḫüdā taḳdīr ḥāṣıl olmaz hılāf emr-i ḳadīr nesr biḥikmetillāh ol gice şehirde yeŋiçeriler cemʻ olup Selīm Ḫan (26)gibi rüstem-i zamān ve ḳahremān evān ve ṣāḥib-i reʼy ve ʻadl ü iḥsān var iken ʻasker ferāvān ile şāh ḳulı (27)defʻine dermān bulmayan ten-perver ve fāsıḳ cibān bize nece Sulṭān olabilür diyü Aḥmed Ḫandan rev-gerdān (28)olup ve muʻīn olan Hersekoġlu Aḥmed Paşā ve Muṣṭafa Paşā ve meşāyiḫi Tācẕāde Caʻfer Çelebīnüŋ evlerin başup (29)kendüleri ḳaçup malların yaġmalıyup ṣabāḥa degin erkān-ı devlet ġāret ḥasāret olınup ve Selīm Ḫan namına (30)gül-baklar çekilüp cümlesi ṣabāḥ divāna varup on beş kimsenüŋ ʻazliŋ ricā idüp lākin Muṣṭafa Paşāyı ibḳāya (31)pādişāh şefāʻat ve ḳuşūrın ʻazl itdi ve yeŋiçeriler Üsküdardan geçmek içün iskeleleri muḥkem bekleyüp Aḥmed Ḫan

[373a]

(1)işidüp meclis-i ʻīşde iken pür teşvīş olup ve ġurūr-u şebāb ile bād-ı ġafletden ṣāḥı ve nuḳūş (2)ricā-i salṭanatı ḳalbinden nāḥi olup naẓm dil saḳīm ve ġam muḳīm ve baḫtla ṭāliʻ-i ʻaḳīm ʻizzü ferfüz ve ẓafer itdi (3)sefer oldı cüdā neṣr mefhūmınca güyā olup ne idecegin ve ne yere gidecegin taʻyīn içün birḳaç (4)gün ṭurup pādişāh

ḥażretleri aŋa bir miḳdār ṣabr ile salṭanat senüŋdir dimek mazmūnında teslīyet nāmeler (5)gönderüp lākin şiddet ü ġam ve ḫayretinden bāri Anaṭolı vilāyetinüŋ salṭanatını ele getüreyim ba‘de celb-i ḳulūb (6)sipāh idüp ba‘de pādişāh olayım diyüp andan ḳalḳup Ḳaramana varup begi olan sultan Muḥammedüŋ sultan (7)ŞehenŞāh kendime tābi‘ ideyim diyüp gidüp pādişāh bunı döndirmege çalışup ḫaberler gönderüp (8)‘inād idüp vardıḳda Muḥammed Ḫan Ḳonya ḳal‘asın birḳaç günden ṣoŋra virüp ve tābi‘ olup (9)Aḥmed Ḫan anda taḫta geçüp zu‘umunca sulṭān kāmurān olup icrā-yı umūr salṭanatına başlayup pādişāh işitdikde (10)ziyādesiyle müteellim ve bīzār oldı fitne-i Ḫāricī memālik-i Osmāniyye fitnelerini Rumdan eḥibbā cem‘ine gelen Ali ḫalīfe (11)nām ḳızılbāş böyle fırṣat ele girmez diyü ġanīmet bilüp biŋ ḳadar ‘asker ile Ḳaraḥiṣār ve Niksārdan nehb ü (12)ġāret ve yaġma ile Amasiyyeye gidüp Sulṭān Aḥmed lālāsı ve vezīri olan Sinan Paşāyı ‘asker ile anları (13)def‘a gönderüp Sinan Paşā daḫı ṣınup ve ḳaçup Ḳızılbāşlar Toḳada gelüp ‘aẓīm fesād idüp ol eṭrāfın etrāki (14)muḥabbet-i şāh olmaġın çoḳ kimse anlara tābi‘ olup vilāyetler ġāret itdiler da‘vet-i Selīm Ḫan ḳapu ḳulları Aḥmed Ḫanuŋ (15)bu def‘a ‘aczin işidüp pādişāh marīż ve pīr oldı evlādından Selīm Ḫandan ‘anberī salṭanata eḥaḳk yoḳdur anı (16)isteriz diyü divānda tekrār ġulüv idüp pādişāh daḫı Aḥmed Ḫana incinüp murād-ı ‘asker ne ise öyle olsun (17)diyüp Selīm Ḫana emr-i hümāyūn gönderüp da‘vet idüp bu esnāda Sulṭān Ḳorḳud birāderi Sulṭān Aḥmedden (18)ḳorḳup ḫuṣūṣan aġvā ba‘żı erkān-ı devlet ile yerinden ḳalḳup İstanbula gelüp ceddi Sulṭān Muḥammed vefātında (19)pederi gelinceye dek ṭarafından vekāleten taḫta geçirilüp yeŋiçeriler teraḳḳī ve baḫşīş ve in‘ām virmek taḳrībī ile ḥālā (20)salṭanat ricāsıyla anlara ilticā içün yeŋiçeriler oṭalarına varup misāfir olup muḳaddemā Selīm Ḫana (21)‘ahd etmiş oldıḳlarıçün Ḳorḳuda ‘ahdler idüp anuŋ żararından seni ḥimāyet īdelim diyü nev‘an tesliyyet (22)ḥāṭır itdiler Selīm Ḫan ve cümle ‘asker gelüp ve erkān ve ehl-i şehir ta‘ẓīm ve iclāl ile İstiḳbāl ve Yeŋi (23)bāġçe meydānında oṭaġ ile inzāl itdiler cülūs-ı Sulṭān Selīm Ḫan sefer-i şitā def‘içün birḳaç gün anda (24)meks ve ‘asker-i a‘yān buŋa salṭanat teklīf idüp bu daḫı hem mizāc ve murādım yoḳdur diyü tafṣīl idüp ancaḳ (25)rıżā virirseŋiz ḫoş ola ve illā birāderlerimüŋ birinden birini iḫbār idiŋ bāḳīsiz ‘alemsiz diyüp aŋlar ‘umūmen (26)īmān-ı peymān-ı ġalāṭ itdiler ṭoḳuz yüz on sekiz ṣāferinüŋ sekizinci yevmi sebtde kemāl-i zīnet ve şevket-i kesret ve firetle (27)pādişāhane divāna varup ḥażret-i peder-i ‘Āli Güherinüŋ destini pūs ol daḫı bunā ta‘ẓīm ve ‘izzet ve ‘arż-ı kemāl muḥabbet-i (28)bezl ve envā‘-ı naṣiḥat ve teslim-i

emānet-i ḫılāfet idüp bu mażmūnlarda ḥiṭāb-ı ḥikmet niṣāb-ı naṣiḥat-ı intisāb (29)itdi ki naẓm ister iseŋ saŋa ālem ola rām musteḥaḳḳa dā'im eyle iḥtirām ẓulm ve 'udvān 'ırḳını kes (30)şāh iseŋ 'adle meyl it bende-i Allah iseŋ ḥaḳ saŋa çün itdi ehl-i Rumı rām kendine ḳıl ġaflet (31)uyḫusın ḥarām kimseyi ḳahr ile azār eyleme memleket ehlini bīzār eyleme müntaḳim olma ki ni'met celb ider

[374b]

(1)ḳalbinden resm-i muḥabbet selb ider eyleme iḫvānge herkez cefā kim yorulmazın kimseye itmez vefā (2)çekme evvel aŋlara sen tiġ-i kin ḳaṭ' raḥm itme żarūret olmadın luṭfın eyle aŋları (3)ḫoşnūd ḳıl fitne resmin dehrden nā-būd ḳıl nesr nā-ḳılan iḫbār ve 'ārifān āsār şöyle rivāyet (4)ba'de Sulṭān Bāyezid Ḫan ḥażretleri cenāb-ı ḥażret-i rabb-ü müstecāb'üd-da'veye el ḳaldırup oġlu Sulṭān (5)Selīme kemāl-i riḳḳat-i ḳalb ile du'a-ı icābet āsārı melā-i a'lāya irişdirüp ba'de Sulṭān Selīm Ḫanı bir mübārek (6)eşref sā'atde kemāl-i ta'ẓīm ve tevḳīr-i iclāl ile taḫt-ı baḫt fīrūz-u salṭanata cülūs idüp ba'de (7)Sulṭān Selīm Ḫan ḳahremān-ı zamān selāmlıyup yine alāy ile menziline gelüp cümle erkān ve a'yān-ı devlet (8)vüzera' ve 'ulemā ve sādāt-ı kirām şeref-i 'unvān ve rüesā-yı 'asākir ẓafer nişān cemm-i ġafīr küllīhim ecma'īn ḳanūn (9)üzre dest-būs idüp şer'ān bi'at ve salṭanat ve hılāfeti tehniyyet itdiler vedā'-ı Sulṭān Cedīd ve (10)zü'l-be's'üş-şedīd peder-i Sa'īd Ḫan Bāyezidi her ne yerde sākin olmaḳ istersen muḫayyer olmaḳ buyurup (11)Sulṭān Bāyezid Ḫan velī daḫı Edirne ḳurbunda sābıḳan mulāḫaza-i ferāġat ile ta'mīr itdirdigi Dimeṭoḳayı (12)iḫtiyār itmegin Rumili begler begisi ve defterdār ve ḳapuḳullarından niçeleri ḫizmetine ta'yīn buyurup cem'i mühimmātı (13)görilüp ve ḥazīneden her ne kim isterseŋ almaġı peder-i 'azīz re'yine tefvīż ḳılup levāzım tamām oldıḳda ḥażret-i pīr (14)ve vācib'üt-tevḳīr taḫt-ı revāna girüp ta'ẓīm-i cem' ile teşyi' olınup ḫīn-i veda'da riḳḳat ve baŋa ciger-kūşesi (15)Selīm Ḫan celālet intimāya nice nice neşāyiḥ ve ḫayr du'alar idüp kemāl-i ḥüzn ġamı ihtırāḳ ile iftirāḳ idüp yollarına (16)revān oldılar izn-i cānib vefāt-ı ḥażret-i Sulṭān Sa'īd Ḫan Bāyezid-i velī sinn-i şebābdan (17)berü kār-ı mu'āşeret ṭā'īfe-i zamān ītmekle ayaḳ aġrısına ve emrāż-ı balġamiyyeye mübtelā olmaġın (18)pīrliklerinde su-i mizāc imtizācları ziyāde mümetted ve müşedded olmaġın esnā-i seferde ṭayy-i merāḥil-i ṭarīḳat (19)iderek Edirneye yaklaşdıḳda ṭoḳuz yüz on sekiz rebiülevvelinüŋ onuncu güni vefāt ve terk-i (20)dünyāyı pür-afāt eyledi raḥmetullāhi 'ufiye 'anhü naẓm ey kerdeş çerh cendārı virdi hesti zufā ve 'ahd ve (21)yekpāre berī bir ḳāmet şāhı çoḳbāb-ı düzi bazār boy mātemeş ve ṣad ḥāme deri nesr cenāze-i

raḥmet-i (22)endāzesi İstanbula getürilüp şāh ve sipāh siyāhlar giyüp mātemle ḳarşulıyup tābutı başları üzre getürüp ba‘de-l ṣalavat (23)cāmi‘i ḳarşusında defn olınup bir hafta ġazāsı ṭutılup rūḥına taṣadduḳāt faṣl-ı ḫayrāt-ı ḥasenāt (24)merḥūm Pādişāh ‘adād-ı salāṭīn-i Osmāniyye Bāyezid-i sāni olduġı gibi ṣalāḥ ve taḳvāda daḫı Bāyezid-i sāni olup (25)ḥālā beyn’el-cumhūr Bāyezid-i velī dimekle ma‘nūn ve meşhūr olmışdur cūd-ı seḫāsı ve bezl ve ‘aṭāsı ġāyetde ziyāde olup (26)ṣadaḳātiyle nice fuḳārā aġniyā olup her sāl fukarāsı eṭrāfa daḫı ṣadaḳalar irsāl idüp kesret-i ‘aṭāyāsı ile (27)ḫazīne-i hümāyūna noḳṣān gelmiş idi ‘ulemā ve meşāyiḫ ve eşrāf-ı muḥtācını arayup bulurdı ḥattā ṭoḳuz yüz ṭoḳuzda (28)seksān altı yük aḳçe ṣadaḳa idüp nice kimseler münāsebetle Emirāne ve mülūkāne ‘aḳarlar ve atlu ḫizmetkārlar (29)peydāh idüp muḥtācdan beri olmuşlar idi cümle ‘ulemā ve meşāyiḫ ve ṣuleḫāya ḥażret-i Ömer vaz’ına nev‘ān müşābih (30)Salyane didikleri müstevfi vaẓīfeler ta‘yīn etmiş idi ki müftī-i zamāna ve sāir ‘ulemā ve fadāīl-i nişāna (31)onar biŋ aḳçe ve Ṣaḥn müderrisleri olanlara beşer biŋ ve miftāḥ-ı müderrislerine dörder biŋ ve ḥāşiye

[374a]

(1)tecrīd müderrislerine ikişer biŋ aḳçe meşāyiḫe daḫı ḥāllerine göre beşer biŋ üçer biŋ ikişer biŋ aḳçe ta‘yīn idüp her yılbaşlarında (2)tevzi‘ olınurdı naẓm birin duvak zeberced nūşta ened bezer ki baḥr-ı neküyi ehl-i ḥüzn naḥvā hüdmānd teḳabbelallāh ḥasenātihi ve a‘lā cennetü derecatühü (3)faṣl merḥūm pādişāh zamānında olan kibār-ı meşāyiḫ ‘ulemā bunlar idi ki Moŋlā Muḥyiddīn Niksārī ba‘żı füḍelādan ba‘de Moŋlā Yegāndan oḳıyup (4)her fende kāmil ġāyetde māhir ve ḥāfiẓ-ı Ḳur ‘an-ı ‘aẓīm ve tefsīrde ‘ābid ve zāhid idi Ḳasṭamonı Pādişāhı İsmā‘īl Beg bunuŋçün medrese yapup (5)üç yüz cild kitāb vaḳf itmegin anda tedrīs-i ‘ulūm ve cum‘a günleri va‘aẓ itmegin çoḳ kimesne müntefi‘ oldılar pādişāh taḫta geçdikde bunı (6)işitmegin getürdüp yevmi elli aḳçe vaẓīfe idüp gāh Ayāṣofyada gāh Sulṭān Muḥammed cāmi‘inde naḳl-i tefsīr ve va‘ẓ idüp pādişāh daḫı (7)dinledi tefsīrde vāfir taḥrīrātı ve ṣadr’üş-şeri‘ye ġāyet a‘lā ḥāşiyesi vardur vefāteş fī 901 sene Moŋlā Yūsuf bin Cüneydi (8)Toḳadī ki Aḫī Çelebī dimekle meşhūr idi Moŋlā Ḫüsrev ve şākirdlerinden olup tedrīcle Ṣaḥn müderrisi oldıḳda onar teraḳḳiyle vaẓīfesi seksāne (9)çıḳdı evi ḳurbunda mescid yapup ‘ulemāya vāfir kitāblar vaḳf itdi ders-i ‘ilm muṭāla‘-i fıḳıh-ı kütüb tilāvete meşġūl fāżıl ve ṣāliḥ olup (10)sadr’iş-şeri‘a şerḥine ġāyet laṭīf ḥāşiye yazmışdur ḫaṭīb Ḳāsım Amasiyyevi Aḥmed Ḳırımīden oḳıyup ba‘de Amasiyyede müderris (11)ba‘de Pādişāh sancaḳda iken ḥāce olup taḫtına geçdikde buŋa Burusada Murādiyye

medresesin virüp ba‘de Amasiyye Begi şehzāde (12)Sulṭān Aḥmede ḥāce idüp anda vefāt itdi ‘ulūm-u şer‘iyyede fāżıl olup ḥamīd’ül-ḫiṣāl ve meşāyiḫle muḥallaṭ idi (13)Moŋlā Ḳul Sinan vüzerādan birinüŋ ḳulıdur ba‘żı ‘ulemādan Moŋlā ‘Ali Ḳuşcıdan oḳıyup Burusada manāstırda ba‘de Sulṭāniyyede (14)ba‘de İstanbulda Ṣaḥna müderris olup vaẓīfesi tedrīcle seksāne irişdi cemi‘ evḳātını ‘ilmü ‘ibādete ṣarf idüp (15)muṭāla‘ itdügi kitābları fevāid-i taḥrīr ile pür teḥaşşi iderdi ‘Ali Ḳuşcıda ‘ilm-i heyetde risāle-i feṭḥiyyesine laṭīf şerḥ yazmışdur (16)Moŋlā şā‘ir Sinan Moŋlā Ḫüsrevden oḳıyup ‘ilm-i şer’iyye ve ‘aḳliyyede fāżıl olup ġāyetde meşġūl idi ṣadr’üş-şer‘iyye maḳbūl (17)ḥāşiye yazmışdur Moŋlā Şecāeddīn İlyās ki laṭīf ṭarīḳiyle Uṣlı Şecā‘ dirlerdi zīrā semüzḥamāre Türkler uslıdurlar ‘ulūm u (18)şer‘iyye ve ‘aḳliyyede ḥissedār olup ba‘żı medārisden ṣoŋra Ṣaḥn müderrisi oldı ḳaviy’yün-nefs selīm’ül-‘aḳıl müstaḳīmüṭṭab‘ idi (19)Moŋlā ‘Ali Yegāni Ṣaḥn müderrisi iken seksān aḳçe ile Burusa fetvāsı virildi fāżıl ve müceddid ve zeki kimesne idi vefāteş fī 909 sene (20)Moŋlā Luṭfī Toḳatī Moŋlā Sinan Paşādan oḳıyup anuŋ tertībiyle Sulṭān Muḥammed bunı ḥazīnedeki kitāblara ḥāfıẓ-ı kütüb idüp bu sebeble (21)garāib ketebe muṭṭali‘ olup Sinan Paşā bir sebeble şehirden sürildikde bile gidüp Sulṭān Bāyezid taḥta geçdikde buŋa birḳaç medreseden ṣoŋra (22)medrese-i Ṣaḥn ba‘de zamān Burusada Murādiyyeyi virdi kemāl-i faẓl ve zekāda ve ṣalāḥ-ı taḳvāda ġāyetde nazīri āz idi Kemāl Paşāzāde (23)tāzeliginde bundan ḥāşiye muṭṭali‘ oḳumışdır aŋa ve şerḥ-i mefātiḥe birer ḥāşiye yazmışdur ve Seb‘a Şedād adlu ve Müżāt-ı ‘Ulūm adlu (24)iki risāle yazmışdur ki her biri kemāl-i faẓīletine şāhiddür her gün dersden ṣoŋra Şeyḫ Vefā ḥażretleri zāviyesine varup Ṣaḥīḥ-i (25)Buḫāri naḳl idüp aġlayup tamām oldıḳda şehīd olmaġiçün du‘a idüp Şeyḫ Vefā amīn diyüp ba‘d-ı zamān Moŋlā Ḫaṭībzāde (26)bunuŋ faẓīletine ḥasedinden zındıḳdur felān sözi söyledi diyü iki dānişmende şehādet zīver itdirüp Müftī Efḍalzāde (27)teveḳḳıf idüp lākin Ḫaṭībzāde ḳatline ḥüküm itmegin boynı urulup başı yere düşdikde daḫı lā ilahe illallah diyü söyledi (28)ve laḳad mitte şehīda tārīḫ-i mevtīdür şaḳāyıḳda aḥvāli tafṣīl olınmışdur raḥmetullāhi ‘aleyh ve ‘alā emṣāliḥi Moŋlā ‘Aẕārī Germiyānī isim (29)Ḳāsımdur Ḫüsrev ü Şirīn müellifi şeyḫinüŋ hemşīrezādesidür Ṣaḥn müderrisi ṭoḳuz yüz birde vefāt itmişdür kemāl-i faẓl ve zekāda (30)nevādir-i dünyādan idi günde ikişer üçer saṭır ders diyüp cemi‘ ‘ulūmuŋ kava‘idden icrā ve ḥüsn-ü taḳrīr ile mill-i şübehāt ‘uzmā idüp (31)şerḥ-i mevāḳıfuŋ ilāhiyatına bīnaẓīr ḥāşiyesi ve ġāyet a‘lā Türkī ve Fārisī iş‘ārı vardur Moŋlā Ḳāsım Çelebī el-Cemāli Ṣaḥn müderrisi iken İstanbula

[375b]

(1)ḳaḍı olup ḳaḍı iken vefāt itmişdür ‘ilme ġāyet çalışup kütüb-ü muṭavvileden çoḳ kitāb ezberleyüp saḥī ve ‘āḳil ve ‘aẕīm ‘üş-şān idi (2)Moŋlā ‘Ali bin Aḥmed el-Cemālī ki müftī ‘Ali Çelebī dimekle meşhūrdur Ḳaramanda Moŋlā Ḥamzadan oḳıyup Ḳudūri ve Manẓūme-i Nesefī ezberleyüp Ruma geldikde (3)Moŋlā Ḫüsrevden ba‘de anuŋ emriyle Sulṭān müderrisi Moŋlā Muṣṭafa bin Ḥüsamdan cemi‘ ‘ulūmı oḳıyup mürūr-u zamān ve neḳālib-i çerh gerdān (4)... müderris emd’ül-medāris‘üs-semān olup ḥacca gidüp Mışırda bir yıl eglenüp bu cānibde müftī Efḍalzāde vefāt itmegin pādişāh fetvāyı (5)... Ṣaḥn müderrisleri yazmaġa buyurup ṭoḳuz yüz sekizde ‘Ali Çelebī geldikde yüz aḳçe ile aŋa virüp ba‘de İstanbuldaki medresesi (6)tamām oldıḳda elli aḳçe ile żamīme virdi ṣaḥābe-i kirām siretlü ṣāḥib-i faẓīlet ve kerāmet zāhid ve ehl-i taḳvā ve nātıḳ bi’l-ḥaḳ ve nāhī ‘an’il-münker (7)ve āmil-i bi’l-akvā idi Sulṭān Selīm gibi ġaḍup pādişāh bir kerre yüz elli ve bir kerre daḫı dörtyüz kimesneyi ḳatl emr itmişken moŋlā varup (8)muḥkem naṣiḥatle ba‘de’rredde ‘afv itdirdi menāḳıb-ı celīlesi şaḳāyıḳda tafṣīl olınmışdur vefāt ittigü ki gün işrāḳ vaḳtinde ḥażret-i Musanuŋ (9)ruḥ-ı şerīfi gelüp şimdiden gerü diyār-ı ahreti teşrīf eylemekdür didi diyü ḫaber virdi Moŋlā ‘Abdurraḥmān bin ‘Ali bin Müeyyid’ül-Amasiyyevi ki Müe’yyidzāde (10)dirlerdi cemi‘ ‘ulūm-u ‘aḳliyye ve naḳliyyede ġāyet māhir ve elsine-i selāsede belāġat üzre naẓm ve ne<u>s</u>r kādir olup nādire-i dünyā ve envā‘-ı (11)fedāilde vāṣıl-ı rütbe-i ‘ülyā idi Anaṭolı ḳaḍı ‘askeri iken ‘ulemādan birinüŋ risālesin imżāda bunı yazmışdı ki haytek risale-i ‘alā (12)vefḳ’üs-sevl men em‘in fihā bitelḳī biḳabūl yesta‘ẓim min’el-fihā yeḳūl ba-ḫayrü risālet ve ḫaber-i resūl Rumili ḳadı‘askeri Ḥācı Ḥasanzāde (13)daḫı böyle imżā itmişdür risāle’tül-fünūn‘ün-nikāḥ cāmi‘a ve mislihā delīl’ül-faẓl ṣāciḥā mezbūr moŋlā ġāyetde hoş nüvis olup (14)Envā‘-i Ḫuṭūṭı yazdırdı Amasiyyede tāze iken taḥṣīl-i ‘ilm idüp ba‘de bir sebeble Şirāza varup Moŋlā Celāleddīn divānında yedi yıl (15)oḳıyup cemi‘ ‘ulūmı tekmīl edüp Ruma geldikde Ḳālenderḫāne ba‘de Ṣaḥn medreseleri virilüp sekiz yıldan ṣoŋra Edirne ḳażāsı altı (16)yıldan ṣoŋra Anaṭolı ḳaḍı‘askerligi dört yıldan ṣoŋra Ḥācı Ḥasanzāde vefātında Rum ḳadı‘askerligi ṣoŋra ‘asker içinde bir fitne (17)ẓuhūrında evi yaġmalandı ve ‘azl olınup Sulṭān Selīm Ḫan taḥta geçdikde tekrār ḳadı‘asker idüp ‘acem seferine bile gitdi dönildikde aḳlı (18)muḫtel olmaġın ikiyüz aḳçe vaẓīfe ile ‘azl olınup iki yıldan ṣoŋra ṭoḳuz yüz yigirmi ikide altmış iki yaşında vefāt itmişdür mükerrerātdan (19)ġayrı yedi biŋ cild kitāba mālik idi iki üç risāleden ġayrı

cemi‘ müellifātı müsvedde ḳalup umūr-u ḳażāya iştiġālden beyāża [20]çekildi Berkīzāde Moŋlā Muṣliḥiddīn Ḳaḍızādedür ba‘de’t-taḥṣīl şehzāde Sulṭān Aḥmede ḥāce ba‘de Ṣaḥna müderris ba‘de Edirneye [21]nice müddet ḥüsn-ü sülūkla ḳadı olup Sulṭān Selīm cülūsında evā’ilde yüz otuz aḳçe vaẓīfe ile ‘azl olınup fāżıl zü-fünūn olup [22]ṣāḥib-i kemāl ve cemāl melc’ül-beyān ve naṣīh’ül-lisān idi Muḥammed Moŋlā bin Ḥasan Ṣamsunī füdelādan oḳıyup niçe medārisden ṣoŋra Ṣaḥna müderris ba‘de [23]seksān aḳçe ile mütekā‘id ba‘de Edirneye ḳadı olup ṭoḳuz yüz on ṭoḳuzda iken vefāt itdi fāżıl ve muḥibb-i fuḳarā ve ḳāni‘-i marūż’üd-[24]dünyā olup leyl ü nehārda daḳāiḳ-i ‘ulūma iştiġālden hāli degildi telviḥe ve şerḥ-i miftāḥa birer ḥāşiye yazmışdur Moŋlā Seyyīdi Ḥamīdi [25]ba‘del-medāris Ṣaḥna müderris olup seksān aḳçe vaẓīfe ba‘de İstanbul ḳażāsı virilüp āz müddet ṣoŋra vefāt itdi ġāyetde fāżıl [26]kāmil ve meşġūl olup ba‘żı taḥrīratı vardur Moŋlā Seyyīdi Ḳaramani ba’del-medāris Ṣaḥna Edirnede pādişāh medresesine müderris [27]ba‘de Burusaya ba‘de İstanbula ḳaḍı ba‘de Anaṭolıya ba‘de Rumiline ḳaḍı ‘askeri ve Sulṭān Selīm Ḫan cülūsı evā’ilinde ma‘zūl ve Ṣaḥna [28]ve yüz yigirmi aḳçe vażīfe ile müderris oldı fāżıl-ı kāmil ve zeki ve müdaḳḳiḳ ṣāliḥ ve nūrānī ve mühīb ve mütevażi‘ ve müşfiḳ kimesne idi Moŋlā [29]Nūreddīn Ḳaraseylü ki Ṣaru Kerz dirlerdi füdelādan oḳıyup tebeddülāt-ı eṭvār ve teḳallübāt rüzgār Ṣaḥna müderris ba‘de seksān aḳçe [30]vaẓīfe ile müteḳā‘id ve Sulṭān Selīm Ḫan zamānında İstanbula ḳaḍı ba‘de Anaṭolıya ba‘de Rumiline ḳadı‘asker ba‘de ma‘zūl [31]ve yüz yigirmi aḳçe ile Ṣaḥna müderris ba‘de yine İstanbula ba‘de vaẓīfe-i sābıḳan ile ma‘zūl olup ṭoḳuz yüz yigirmi yedide vefāt

[375a]

[1]itdi mescidi ḳurbunda medfūndur fāżıl kâmil-i fıḳıh ve muḥaddiṣ ve nāṭıḳ-ı bil-ḥaḳ ve muḥīb ve ‘ābid olup fıḳıhda murtażā adlu bir metin yazmışdur [2]Moŋlā Seyyīdi Muḥammed bin Alḳocı ki Seyyīdi Çelebī dirlerdi pederi füdelādan olup bu daḫı andan ve Ḥasan Çelebīden oḳıyup ba‘de-l-medāris Ṣaḥna müderris [3]ba‘de seksān aḳçe ile müteḳā‘id olup Sulṭān Selīm zamānında İstanbula ḳaḍı ba‘de Anaṭolıya ḳadı‘asker olup ba‘de iḫtiyārıyla [4]ferāġ olmaġın yüz yigirmi aḳçe vażīfe ile Ṣaḫn müderrisi olup ba‘de medrese daḫı bıraġup ba‘de zamān Mışıra ḳaḍı olup bir yıl anda ṭurup [5]ḥāc idüp İstanbula geldikde yüz aḳçe vażīfe ta‘yīn olınup ṭoḳuz yüz otuz birde vefāt idüp cemi‘ ‘ulūmda ġāyet māhir olup [6]taḳrīr ve taḥrīr ve ‘arabī inşāda nevādir-i dünyādan idi ba‘żı resāilinde kendünüŋ pīrligin vaşıfda dimişdür ki nezl’üt-telvec behāmeti [7]ḥattā teḳavvus ḳāmeti Moŋlā Bāli Aydınī füdelādan oḳıyup ba‘del-

medāris Ṣaḥna ba‘de vaẓīfe ile müteḳā‘id ba‘de Burusaya ḳaḍı ba‘de (8)ma‘zūl yüz aḳçe ile Ṣaḥn müderrisi ba‘de yine Burusa ba‘de yine Ṣaḥn müderris olup ṭoḳuz yüz yigirmi ṭoḳuzda vefāt idüp mescidi ḳurbunda (9)medfūndur müftī Ḳoca Çivizāde merhūmuŋ ḳayınatasıdur ġāyetde meşġūl olup cemi‘ ‘ulūmdan hissedār idi vāfir kitābları olup (10)‘ulemāya vaḳf itmişdür Moŋlā ‘Abdurrahim Moŋlā ‘Alāeddīn-i ‘arabī pederi bunı babaŋ ya‘ni babacıḳ diyü oḫşamaġın babaŋ çelebī dirlerdi (11)pederinden ve Ḫaṭībzādeden oḳıyup ba‘żı medārise ba‘de Ṣaḥna müderris ba‘de İstanbula ḳaḍı ba‘de yine Ṣaḥna yüz aḳçe ile müderris (12)ve ṭoḳuz yüz yigirmi üçde vefāt itdi cemi‘ ‘ulūmda fāżıl kāmil idi Moŋlā Ṣalāḥaddin Mūsa bin Moŋlā Efḍalzāde fāżıl kāmil (13)ve zāhid mücāhid müşteġil ve veli ‘ale’l-ḳadr vāṣıl idi Maḥmūd Paşā medresesine müderris olup bir gün minarede müezzin Allah u ekber (14)didügini işitdikde te‘ālallah ve teḳaddes diyüp ba‘de bu lafẓı ibtidā melāikeden işitdim diyüp ba‘de keşf-i ḥāl itdügine nādim (15)olup bu sırr ifşā olmamaḳ gerekidi diyüp ellerin dizlerine urdu ba‘de Ṣaḥna müderris ba‘de altmış aḳçe vaẓīfe ve tekā‘üd virildi (16)ṣāḥib-i ‘uzlet ve dā’imā ehl-i ‘ibādet olup kendüyi görmege gelenler ile aṣlā dünyevī kelām söylemezdi ehl-ü ‘iyālden mücerred olup ḳadīmden (17)dādısı olan Ḫatun ḫiẕmet iderdi ābdest almaḳda ġāyet müvesvis olup ḳış günlerinde her ḳolına ḳova ṭolusı şu dökerdi (18)bir kere ḳış güni ābdestden ışlanan libāsını ḳurutmaġiçün ateşe yakın vardıḳda eteġi yanup ateş tedrīcle yürüyüp kendü ṭoymayup ḳarnına (19)gitdikde söyündirmege çalışup kādir olmayup dādısı anda olmamaġın biḥikmetillāh yanup vefāt itdi Moŋlā Muḥyiddīn ‘Acem Moŋlā Gürānī (20)şākirdlerindendür ba‘żı medārise ba‘de Ṣaḥna müderris ba‘de Edirneye ḳaḍı oldı fāżıl ve mütedeyyin ve taḥrīr ve Ḫaṭṭı Ḫūb kimesne olup (21)ferāi-i seyyidine ḥāşiye ve ba‘żı risāleler yazmışdur Moŋlā İmām ‘Ali Amasiyyevī ḳaṣaba-i ÇoRumdan pādişāh Amasiyyede beg (22)iken imāmı olup ba‘de pederinden şefā‘atle ḳaṣaba-i Gümiş medresesine alıvirüp taḥta cülūsında Engüri ḳażāsın medresesiyle ba‘de Burusa (23)ḳażāsın virüp mütekellim ve ḳavī’yy’ül-ḳalb olmaġın ba‘de Mışır Sulṭānı Ḳāyıtbāy ile barışmaġa ve anda maḥbūs olan vezīr-i Hersekoġlınu (24)getürmege ilçilikle gönderüp varup bir murād geldikde Anaṭolı ḳadı‘askerligin virüp ba‘de zamān vaẓīfe-i tekā‘üdle ‘azl idüp (25)ba‘de oġlı Sulṭān Ḳorḳudla mābeynlerin ışlāḥ gönderüp varup geldikde a‘mā olup ṭoḳuz yüz yigirmi yedide vefāt itdi (26)şirīn zebān ve fāżıl süḥendān ve ṣāliḥ felāh nişān muḥibb-i Ḫayrāt ve sā‘i fī’l-müberrāt idi baṭūn-ı muḥtelīfden seksān miḳdārı (27)evlādı olup bu Ḥaḳīrüŋ pederi vālidesinüŋ pederidür

raḥmetullahi ʿaleyhim ecmaʿīn Moŋlā Bedreddīn Maḥmūd bin Şeyḫ Muḥammed (28)pādişāhuŋ İstanbulda imāmı iken Burusaya ḳaḍı on yıldan şoŋra Anaṭolıya ḳadıʿasker baʿde maʿzūl oldı āmil (29)ve kerīm'ül-aḫlāk ve muḥibb-i ʿulemā ve ṣuleḥā idi Muḥammediyye naẓīre Maḥmūdiye adlu Türkī manẓūm kitābı olup lākin naẓmı alçaḳdur (30)Moŋlā Ḥalīl baʿżı medarise baʿde Ṣaḥna baʿde Edirnede pādişāh medresesine müderris baʿde İstanbula ḳaḍı baʿde (31)Anaṭolıya baʿde Rumiline ḳadıʿasker olup sulṭān cülūsınuŋ evā'ilinde ḳadıʿaskerlikde vefāt itdi fāżıl ve ḥalīm

[376b]

(1)ve kerīm ve muḥibb-i ḫayr ve mütevażiʿ idi Moŋlā pīr Muḥammed Cemāli ʿulemādan taḥṣīl ʿilm itdikde Ṣofya ve Felibe ve Ġalaṭa gibi şerīf ḳaṣabalara (2)ḳaḍı baʿde Sulṭān Muḥammed vaḳfına mütevellī baʿde defterdār olup Sulṭān Selīm zamānında vezīr olmaġın Pīrī Paşā denüp baʿde (3)vezīr-i aʿẓam olup Sulṭān Süleymān cülūsınuŋ üçünci yılında ʿazl olındı ġāyetde zeki ve ʿāḳil müddeber mūṣīb ve kāmil ve ṣāliḥ ve dindār (4)ve muḥibb-i ṣülehā ve ḫayr-gār idi niçe aṣār-ı ḫayrāt binā itmişdür Moŋlā Zeyrekzāde Moŋlā Ḥācezāde ve ġayrıdan oḳıyup (5)baʿde'l-medāris Edirne ve İstanbula ḳaḍı ve ḳaḍıʿaskerliklerüŋ daḫı her birine olup Sulṭān Selīm Ḫan bunı Mışır pādişāhı Sulṭān (6)Ġavriye ilçilikle gönderüp geldikde yine Rumili ḳadıʿaskeri oldı baʿde vaẓīfe ile ʿazl olınup ḫayli zamān şoŋra (7)ṭoḳuz yüz otuz ṭoḳuzda vefāt itdi Moŋlā İdrīs Bidlisī ʿAcem beglerinden birinüŋ nişāncısı iken Ḳızılbāş (8)ẓuhūru fetretinde Ruma geldikde pādişāha buŋa küllī riʿāyet idüp aylıḳ ve yıllıḳ vaẓīfeler idüp anuŋ emriyle Heşt be Heşt (9)adlu Fārisī mufaṣṣal ve bi-naẓīr Tevāriḫ-i Āl-i Oṣmān yazdı fāżıl zü-fünūn ve münşī seher-nemun olup ʿarabī ve Fārisī belīġ laṭīf (10)ḳasāyid ve ebyātı ve fevāid-i ʿaẓīme-i cāmiʿ bī-naẓīr risāili vardur her kemālde nevādır-ı ʿālemden olup Sulṭān Süleymān Ḫan cülūsınuŋ (11)evā'ilinde vefāt itmişdür defterdar Ebū-el Fażl Efendi bunuŋ oġlıdur o daḫı ʿāmil ʿālim ve münşī kemal idi Moŋlā Seyyidī (12)ʿAlizāde ismi Yaʿḳūbdur ʿulemādan oḳıyup baʿde'l-māris Edirnede pādişāh müderrisi baʿde Edirne ḳaḍısı baʿde yine pādişāh müderrisi (13)baʿde Ṣaḥn müderrisi baʿde yüz aḳçe ile müteḳāʿid olup ṭoḳuz yüz otuzda ḥācdan gelürken vefāt itdi fāżıl ve kāmil olup (14)metn-i şerrʿül-İslām cāmiʿ ve nāfiʿ ve naẓīri ʿadīm bir şerḥ yazup iki te'līfi daḫı vardur Moŋlā Caʿfer bin Nāci Beg ki Tāc (15)Beg ki Tāczāde dirlerdi pederi pādişāhuŋ sancaḳda müdebbir-i umūru olup kendüsi Moŋlā Ḥācezādedür ġayrıdan oḳıyup (16)fażlla meşhūr-u ʿālem oldıḳda Maḥmūd Paşā medresesi virilüp niçe füḍelā bundan oḳıyup baʿde nişāncı baʿde

Anaṭolıya [17]ḳadı‘asker idüp Sulṭān Selīm cülūs itdikde yine nişāncı ba‘de Anaṭolıya ḳadı‘asker idüp ‘Acem seferinde gelürken ḳışlamaġa dönmekiçün [18]‘askeri fitne ve taḥrīk idenlerüŋ biri budur diyü ḳaḳıyup ḳatl emr itdikde pādişāhım baŋa ḳıyma ki benim yerime bedel bulmazsan soŋra nādim [19]olursın diyüp o daḫı gerçek dirsin bilürüm lākin iḫtiyār itdim diyüp boynın urdular raḥmetullāhi ‘aleyh naẓm Laṭīfle Heves nām [20]adlu bir Türkī kitābı ve laṭīf münşātı vardur faẓl ve ‘irfān ve zekāda nādir-i dünyā idi Moŋlā Sa‘di Tāci Beg mezbūr Moŋlā Ca‘feriŋ birāderidür [21]füdelādan oḳıyup faẓlla ‘ālemde meşhūr oldıḳda Burusada Murādiyye ba‘de İstanbulda Medrese-i ‘Ali Paşā ba‘de Medrese-i Ṣaḥn [22]virilüp ḥācca varup geldikde seksān aḳçe ile teḳā‘üd virildi cemi‘ ‘ulūmda kāmil ve māhir ‘ulūm-u ‘Arabiyyede kibār-ı selef gibi faẓl māhir [23]olup büleġa-i ‘arab uryā gibi ḳaṣāid ve iş‘ār-ı keşīre laṭīfe-i ‘Arabiyye diyüp ‘Arabī divanı iş‘ārı bir kitāb olmışdur ‘Arabī ve Farisī ve Türkiī [24]inşāları ve şerḥ-i miftāh ḥāşiyesi ve niçe resāil pür fevāid olup metn-i ‘aḳāidi ġāyet laṭīf naẓm itmişdür ṣāliḥ ve müfliḥ ve ṣādık‘ül [25]ḳavl ḥamīd’ül-aḫlāḳ olup asumān-ı ‘ālemde şehbāz idi faẓl-i ‘irfān ile dünyāda naẓīri az idi Moŋlā Ḳuṭbeddīn Muḥammed bin [26]Ḳazızāde er-Rumi vālidesinüŋ pederi Moŋlā ‘Ali Ḳuşcıdan ve Moŋlā Ḥācezādeden taḥṣīl ve tekmīl-i fedāil idüp Ḫāce [27]zādeye dāmād olup manāstır medresesi olup fāżıl ve ṣāliḥ ve kerīm‘ül-aḫlāk ve ‘ilme gābetde meşġūl olup niçe tālib ālemleri [28]tekmīl itdi tāzelikde vefāt idüp resāil-i fevāidden niçe müellifātı olup nā-tamām ḳıldı Moŋlā Maḥmūd ki Mīrim Çelebī dirlerdi [29]mezbūr Moŋlā Ḳuṭbeddinüŋ birāderidür Ḫācezāde ve Sinan Paşādan oḳıyup üçünci medresesi manāstır idi cemi‘ ‘ulūm [30]ve me‘ārifde fāżıl ve kāmil olup ‘ulūm-u riyāżiyye de ‘ulemā-i zamāniyye gālib-i muṭlaḳ olmaġın pādişāh bunı ḫāce idinüp riyażāt [31]oḳıyup ba‘de Sulṭān Selīm bunı Anaṭolıya ḳadı‘asker ba‘de yüz aḳçe vaẓīfe ile ‘azl idüp ḥacca varup geldikde ṭoḳuz

[376a]

[1]yüz otuz birde vefāt itdi Selīm‘üt-ṭab‘a ve’n-nüfūs vaḳūr ve ṣabūr ve ṣā-mürüvvet ‘aẓīme idi ‘ulūm-u eḳallīde ba‘żı müellifātı [2]vardur Moŋlā Ḥekīm Muḥammed Şāh Moŋlā Celāl Devāyinden ‘ulūmı oḳıyup eṭibbā neslinden olmaġın ṭıbda ġāyet māhir olup ba‘de [3]Mekkede mücāvir iken Moŋlā Mü‘eyyidzāde bunınçün ‘ālim ve fāżıl ve ṭabīb ḥāzıḳ ve kāmildür dimegin pādişāh bunı getürdip [4]yüz yigirmi aḳçe vaẓīfe ta‘yīn idüp Sulṭān Selīm Ḫan cülūs itdikde ġāyet maḳbūl idinüp muṣāḥabetler idüp merātib-i [5]‘āliyyeye irişdi Sulṭān Süleymān Ḫan zamānında vefāt itdi sūre-i

Fetiḥden aşaġa dek tefsīr-i şerīf ve başḳa münāsebāt-ı (6)āyāt ve süver-i Ḳur‘an Kitābın ve tehāfüt Ḥācezādeye ve şerḥ ‘aḳāid-i ‘użdiyyeye birer ḥāşiye metn-i īsaġuciye ve metn-i kāfiyyeye (7)ve metn-i Mūciz-i Ṭıbba şerḥ ve niçe kitāb-ı risāil yazmışdur Moŋlā Kemāleddīn İsmā‘īl Ḳaramanı ki Ḳara Kemāl dirlerdi Ḥayālī Çelebīden ve Moŋlā (8)Ḫüsrevden oḳıyup ba‘de’l-medāris Edirnede Çifte medreselerinüŋ birine müderris olup ba‘de ḳaḍı‘asker Mü‘eyyidzāde buŋa (9)sābıḳdan incinmegin ‘azl idüp altmış aḳçe müteḳā‘id itdikde ḥaẕẕ ve ḫayr du‘a idüp kendü meskeninde ‘ilm ü ‘ibādete meşġūl (10)oldı Tefsīr-iḲaḍıveKeşşāfa ve Ṣadr’üş-şeri‘yye ve ‘Aḳāidüŋ Ḥayāli ḥāşiyesine ve şerḥ mevāḳıfa ḥāşiyeleri ve daḫı niçe müellifātı vardur (11)fāżıl ve ṣāliḥ kimesne idi faṣl merḥūm Sulṭān Bāyezid Ḫan zamānında olan kenār-ı müşāḫir- meşāyiḫ bunlar idiki Şeyḫ Muḥyiddīn Muḥammed (12)Üskübli ki Şeyḫ Yāveşī dirlerdi müftī Ebu’s-Su‘ud Efendinüŋ pederidür sābıḳan ‘ilme çalışup ba‘de Moŋlā ‘Ali Ḳuşcıya dānişmend (13)olup anuŋ vefātından ṣoŋra ba‘żı meşāyiḫe mürīd ve vāṣıl-ı Murād ve irşāda mecāz olup ‘ulūm-u ẓāhire ve bātınada ġāyet kāmil (14)oldı ḥācca giderken Amasiyyeye gelüp Sulṭān Bāyezide ben ḥācdan geldikde seni taḫta geçmiş bulurım diyüp eyle oldıḳda pādişāh bunı (15)şeyḫ idinüp bey‘it idüp buŋa bir ‘aẕīm tekye yapup kendü daḫı şeyḫ yanında erba‘īne girdi vüzerā ve ‘ulemā şeyḫe mürāca‘at (16)ve mülāzemet ve kemāl fażīlet ve ḳuvvet yanından ḫavf ve hey’et üzre olup lākin şeyḫ ġāyetde zāhid ve ehl-i taḳvā olmaġın (17)aṣlā taġyīr-i ḥāl itmezdi kerāmāt-ı ‘aẕīmesi olup şaḳāyıḳda bir ḳaçı meẕkūrdur ṭoḳuz yüz yigirmide İskilibde vefāt itdi (18)Şeyḫ Muṣliḥiddīn Sirūzī Şeyḫ Yāveşī ḫulefāsından olup anuŋ vefātında zaviyesinde şeyḫ oldı ‘ālim ve fāżıl ve mürşid-i kāmil (19)ve ‘ābid zāhid ‘āmil olup bundan niçe kimesneler müntefi‘ oldılar ṭoḳuz yüz yigirmi altıda vefāt itdi seyyīd-i velāyet emr-i ṣaḥīḥ‘ün (20)neseb idi ḳaṣaba-i Kirmastıda ṭoġup İstanbulda ‘Āṣık Paşā evlādından Şeyḫ Aḥmed ki Zeyneddīn Ḥāfī ḥażretlerinüŋ ḫulefāsından olan (21)Şeyḫ ‘Abdullaṭīf Ḳuddusi ḫulefāsından idi dāmād ve mürīd ba‘de irşāda mecāz oldı mürāren ḥācca varup şeyḫle ibtidā vardıḳda (22)‘Arafātda Ḳuṭb-u zamāni görüp Burusaya geldiklerinde ḳuṭba buluşup ba‘żı mu‘āmeleden ṣoŋra ḫayr ü du‘asın alduġı Sulṭān Muḥammed Ḫan (23)‘ulemāsından Moŋlā İlyās aḥvālinde tafṣīl olınmışdur naẕar-ı evveline seyyīd-i velāyetin bī-ḥad kerāmāt-ı ‘aẕīmesi vardur bir ḳaçı şaḳāyıḳda (24)meẕkūrdur Şeyḫ Bolulu Çelebī ki ismi Muḥyiddīndir müderris iken ṣoyunup Şeyḫ Ḥācı Ḫalīfenüŋ mürīdi ve anuŋ vefātında ḳāimmaḳām (25)irşādı oldı ṣāḥib-i cezbe ve istiġrāḳ-ı ‘azīz idi ṭoḳuz yüz on

beşde vefāt itdi Şeyḫ Niyāzi ismi İlyāsdur (26)Moŋlā Vildān birāderidür ḳażādan fārigˇ ve şeyḫ Ḥācı Ḫalīfeye mürīd ve andan taḥṣīl Murād ve mecāz bi'l-irşād oldı ārif-i muḥaḳḳak (27)ve ābid zāhid muḥiḳ olup 'ilm ü 'ibādete meşġūl idi vefāteş fī 914 sene Şeyḫ Ṣafīyüddin Muṣṭafa Kānḳırıvīdür Şeyḫ Ḥācı Ḫalīfeden (28)taḥṣīl ve tekmīl idüp Şeyḫ Bolılu Çelebī buŋa irşād-ı ḫalḳa icāzet virüp yerine ḳāim-maḳām itdi 'ālim ve 'ābid ve zāhid ve mürşid (29)idi ṭoḳuz yüz on ṭoḳuzda Burusada vefāt idüp Ḥācı Ḫalīfe yanında medfūndur Şeyḫ Rüstem Ḫalīfe Burusaludur (30)ṣāḥib-i kerāmāt olup lākin aḥvālini setr ü iḫfā içün mu'allim-i ṣābiyān olup bilā-żarūre söz söylemezdi sābıḳan ehl-i san'at olup (31)ba'de iḫtiyār tevekkül itdi māl ü manṣıbı yoġiken fuḳarāya in'ām idüp kendüye hediye getürene iż'āfla mükāfāt iderdi

[377b]

(1)'ābid ve zāhid ve mücāhid idi Şeyḫ 'Ali Dede Şeyḫ Vefā ḥażretlerinüŋ ḫalīfesi vefātında ḳāim-maḳām idi pīr ve mücerred ve 'ābid ve zāhid (2)ve mübārek nefs-i 'azīz idi Seyyid 'Ali bin Meymūn Maġribī Endülüsü vilayetinde meşāyiḫinden taḥṣīl murād itdikde Mışıra varup ḥāc idüp (3)vilāyet-i Şāmda niçeleri tertīb idüp ba'de Burusaya tevaṭṭun idüp ba'de vilāyet-i Şāma varup ṭoḳuz yüz on yedide vefāt (4)itdi ṣāḥib-i maḳamāt-ı 'āliye ve kerāmāt ve celbiyye olmaġın vech-i 'arżda mānend mihr-i māh ayetü min ayātullāh idi menāḳıb-ı celile'ül (5)merātib kemal-i tafṣīle muḥtācdur Ṣofizāde Şeyḫ 'Abdurraḥmāna dānişmend iken Seyyīd 'Ali Maġribīye mürīd ez-zamānda tekmīl-i ṭarīḳ (6)idüp şeyḫüŋ ġāyetde maḳbūl olmaġın Şāma gitdikde Burusada bunı ḫalīfe itdi 'avām libāsını giyüp mütevāżi' ve nurānī kimesne (7)idi vefāteş fī 919 sene Şeyḫ Baba Ni'metullāh me'ārif-i rabbāniyyede baḫr-ı muṭlaḳ ve esrār-ı behiyye-i ilāhiyyede müstiġrāḳ velī (8)'ale'l-ḳadr olup iḫtiyār-ı ġınā ile ḥālini iḫfā itmişdür gülşen rāze bir şerḥ-i maḳbūl ve tefāsīre mürāca'at küsūr ḥaḳāyıḳ pür dekāiḳ (9)ile tefsīr-i şerīf yazup muḥayyer-i 'uḳūl olmışdur ve Ḳaramanda Aḳşehirde sākin Vanda medfūndur Seyyīd Aḥmed Buḫāri Naḳşibendī ki (10)Emir Buḫārī dimekle meşhūr olmışdur bu ḥaḳirüŋ lām-ı ceddesinüŋ lām-ı ceddidür evvelā 'uzemā-i ḳudemā meşāyiḫ Ḥācegāndan olan (11)Ḥāce Maḥmūd İncīr Ḳaftavī 'aleyhim raḥmet'ür-rabb'ül-ḳavī neslinden olmaġın diyār-ı 'Acemde beyn'el-meşāyiḫ mu'azzez ve mükerrem idi sāniyen silsile-i (12)neseb-i sādāt bāhr'ün-nūri kitāb-ı baḥr'ül-insānda böyle mesṭūrdur ki Seyyīd Aḥmed bin Muḥammed bin 'Ali bin 'İsā bin Muḥammed bin 'İsā bin Muḥammed bin (13)'ale'l-Marīżi ibn-i Ca'fer'üs-Sādık ibn-i Muḥammed'ül-Baḳır bin 'Ali Zeyn'el-'Ābidīn bin ibn-i İmām Ḥüseyin bin 'Ali

bin ebi Ṭālib radiyāllahu ‘anh (14)sālisen silsile-i meşāyiḫ daḫı budur ki bunuŋ şeyḫi ‘Abdullāh ilāhi ez-daḫı Ḥāce ‘Abdullāh Semerḳandīden o daḫı ḥāce Ya‘ḳūb Çerhīden (15)o daḫı Ḥāce ‘Alāeddīn ‘Aṭṭārdan o daḫı Ḥāce Behāeddīn Naḳşibendīden o daḫı Ḥāce Seyyīd Külālden o daḫı Ḥāce (16)Muḥammed Baba Semmāsiden o daḫı Ḥāce ‘Ali Dāmitiniden o daḫı Ḥāce Maḥmūd İncīr Faġnevīden o daḫı Ḥāce ‘Ārif Divgerīden o daḫı (17)Ḥāce ‘Abdulhālik Ġücdüvāniden o daḫı Ḥāce Yūsuf Hemedānīden o daḫı Ḥāce ‘Ali Farmedīden o daḫı eb’ül-Ḥasan Ḥaraḳānīden (18)o daḫı ḥāce Bāyezid-i Besṭāmīden o daḫı İmām Ca‘fer-i Sādıḳdan o daḫı Ḳāsım ibn-i Muḥammed Ebū Bekr’üṣ-ṣıddıḳdan o daḫı ḥażret-i (19)Selmān Fārisīden o daḫı ḥażret-i Ebū Bekr’üṣ-Ṣıddıḳdan o daḫı ḥażret-i rasūlullāh ṣallalāhu te‘āla ‘aleyhi ve sellemden taḥṣīl ve tekmil-i (20)ṭarīḳ itmişlerdür rābi‘ān mezbūr Seyyīd Aḥmed icmal-i aḥvāl ḫayr mealleri bu minvāl üzredür ki ol merd-i ferd-i güzīn ḥażret-i ḳuṭb’ül (21)‘ārifīn Ḥāce ‘Ubeydullāh Semerḳandī Naḳşibendī ‘āmilhümāllāhu bi’l-faźl’ül-eydi asitane-i ‘izzet āşiyāna mesned iken (22)anlaruŋ emriyle ḫalīfe-i irşād vaẓīfeleri Şeyḫ ‘Abdullāh İlāhi ḥuẓūrına vāṣıl ol ṭarīḳ-i tevfīḳ refīḳde murādı fevāid (23)andan ḥāṣıl oldı şeyḫ merḳūm vilāyet-i ‘Acemden diyar-ı Rumda vaṭanları olan ḳaṣaba-i Simava ḳudūm meymenet luzūm itdikde (24)Emir merḥūm daḫı bile gelüp ṭā’īfe-i arife-i Naḳşibendīyye altı yıl müdam imām oldı ḥażret-i şeyḫ emir-i kebir (25)vācib’ü-t tevḳīr dā’imā ṣāġ yanına alup kemāl-i ta‘ẓīm ve tekrīmden bir ferdi aŋa taṣdīr taḳdīm itmeyüp bizim Seyyīd Aḥmed ‘ali’üt-tevāli iḥyā-i (26)leyāli itmegin müddet-i imāmetinde vużu‘ ‘işā ile ṣalāt-ı fecr keşīr’ül-icrā eda itmişdür diyüp medḥ ü senā iderdi emir-i ‘ibādet (27)iştiġāl o zamānda ki ḥālinden istirāḥatından su‘al olındıḳda maṭbaḫ şeyḫ içün her seḥer iki ester ile ḥevārzemde olan gühesāre (28)gidüp ḳat‘-ı hīme ittikde behīmeleri mer‘aya ṣalup ben anda ḳalup ekl-i nebātdan anlar ḳaṣṣā ve ṭarābednī bir tencere istinād idüp (29)bir laḥẓa ḫābe i‘tiyād eylemişdüm dimiş ba‘d-ı ẕelike ol ‘ābid sālik-i ‘ışḳ rabb’ül-kül ile tecerrüd ve tevekkül üzre hemān (30)on dāne aḳçe ile ‘azm-ı rāh beytullāh itdi Mekkede ve Ḳudüsde iki yıl durup żaīf ‘ül-beyyine iken taḥṣīl-i rıżā-i (31)rabb içün rūz-i şeb ibādata bā-cān ve dīl-i müştegil olup yanında ḫarçlıḳ olmayup bir ferdden bir nesne daḫı ḳabūl itmez iken

[377a]

(1)ḫazāne-i ġayb vehāb bi-reybden geçinüp aṣḥāb-ı istiḥḳaḳa dā’imā taṣadduḳ ve en‘ām iderdi ba‘de da‘vet ḥażret-i Şeyḫ ‘Āli (2)rütbet ile Mekkeden Simava irtihāl idüp niçe zamāndan ṣoŋra şeyḫ āḫirete intiḳāl itdikde İstanbulda tekye ve mescid

yapup (3)cümle mürīd-i sa‘īdleriyle sākin ve icrā-i aḥkām ṭarīḳat sā‘i ve erkān oldılar faẓl-ı ‘ālem‘ül-ġuyūb mālik-i ceẕb-i ḳulūb olmaġın zāviye-i (4)şeref ḥāviyeleri müzdeḥim cibāl ve mülteşemme-i şifāh oldıḳda niçe erbāb-ı menāṣıb terk-i merātib ve meṭālib idüp sālikān-ı rāh bi’l-ḥaḳ zümresine (5)mulḥaḳ oldılar emr-i kebir meşārül-ileyh zādullāh feyża ‘aleyh ḥażretlerinüŋ adāb ve ‘ādāt müverriset’ül-sa‘ādātı ‘amel bi-muḳteżā-yı şeri‘dir her aṣıl (6)ve fer‘i ḳıllet kelām ve ṭa‘ām iḥyā-i leyāli ve ṣavm-ı eyyām müdāvemet ẕikr-i ḥafī ve mütābe‘at meẕhebi Hānefi idi meclis-i şerīfinde keiimāt-ı dünyeviyye (7)bi’l-küllīye ẕikr olınmayup ḥużūr-u lāmi‘ün-nurunda dervişān delirişān ḫayr endişān heybet ve veḳār ve ṣamet-i inkisārla serbecīb (8)ve müteveccih-i ‘ālem-i ġayb olurlardı ba‘żılaruŋ hāṭırı olup ol veliyyü ‘alel-cenāb ḥużūruna ẓāhir i‘raż itmedin ‘ālem-i ḳalb feyż-i (9)çelebden aḫz ü cevāb ba-ṣevāb iderlerdi dāmādları ve ḳāim-maḳām irşādları olan Şeyḫ Maḥmūd nām ‘azīz ehl-i ‘irfān ve temīz dimişdür (10)ki ḥażret-i şeyḫ ṭoḳuz yüz yigirmi ikide ‘izz ü sa‘ādetle dār-ı beḳā medār-ı ‘uḳbāya rıḥlet idüp cism-i nūrānī resimlerin vaṣiyyetleri üzre (11)ġusl idmekde ez-pā tā yefruḳu ‘ırḳa ġarḳ olup ruḥāniyetlerinden baŋa haya-i küllī müstevlī oldıḳda biḥikmetillāh’il-mülk’ül-ekber üç (12)kerre fetḥ baṣar ve her birinde baŋa naẕar idüp bi-şek ve ḥīn-i beyine gamz-ı ayn idiler ba‘de cenaza-i raḥmet endazelerin mezār bāḫir’ül-envā‘ra (13)ḳodıġımuzda ḳıble ṭarafına kendüsi bi’ẕ-ẕāt dönüp o maḥālde ḥāżır olanlar bu ḥāl ḫayret meāle nāẕir olup kemāl-i te‘accüblerinden rūḥ (14)dā’im’ül-fütūḥ ḥażret-i Seyyīd-i Kāināta ṣalavāt virdiler Şeyḫ Uzun Muṣliḥiddīn Ḳasṭamonıdandur ‘ilm ü faẓlla meşhūr oldıḳda (15)niçe meşāyiḫe ba‘de Şeyḫ İlāhiye mürīd ve taḥṣīl-i murād itdi velī ‘ale’l-ḳadr ve mühib ve mu‘arıż ‘aniddünyā idi ‘ulemādan biri gelüp (16)bu ṭarīḳi terk itmek isterim didikde ne aṣıl ṭarīḳ diyüp ‘ilm didikde andan eyü ṭarīḳ bulduŋ mu diyüp suāl iden sükūt (17)itdikde meclisde ḥāżır olanlara Germiyānlı Sinan Çelebī bilür kimesne var mı diyüp bilürüz didiklerinde niçe bilürsüz (18)diyüp ḳadıdır ve füḍelādandur didiklerinde ṭarīḳ taṣavvufī tekmīl itmişdür ammā setr anuŋ ḥālini bilmezsiz şol kimesnenüŋ ki himmeti ‘āli (19)olmayanı nefsi terk-i ṭarīḳ ilme sevk idüp aŋa evvel müyesser olmayup ṭarīḳden maḥrūm olur didi āḫir ömründe Burusada Şeyḫ (20)Tāceddīn mezārı ḳurbunda bir ḥaṣır döşeyüp her gün anuŋ üstünde sūre-i Yasin oḳıyup ḳırḳ gün tamām oldıḳda vefāt (21)idüp o maḥālde defn olındı Şeyḫ ‘Ābid Çelebī Moŋlā Hünkār neslindendür ḳazādan fāriġ ve Şeyḫ İlāhiye mürīd ve vāṣıl-ı murād oldı (22)İstanbulda mescid ve tekye yapup ‘ilm ü ‘ibādete meşġūl oldı Şeyḫ

Luṭfullāh Üskübī fāżıl dānişmend iken ferāġat ve [23]Şeyḫ İlāhiye varup bir ‘aẓīm kerāmet görmegin mürīd ve taḥṣīl murād itdi ba‘de Üskübe varup bir ṭaġda Soma‘ da vefāt [24]idince ṭurup ‘ilm ü ‘ibādete meşġūl oldı kāfir çobanları bunuŋ eṭrāfında gezüp zühd ve riyāżetin ve gicelerde ‘ibādetlerin [25]görüp niçeleri īmāna geldi Şeyḫ Bedreddīn Baba Şeyḫ İlāhi mürīdlerinden olup anuŋ vefātından ṣoŋra Edirnede sākin ve ḫalḳdan [26]munḳati‘ olup irşādıyla çoḳ kimesne müntefi‘ oldılar semā-i ṭarīḳinde pīrdir ve buḥār-ı ḥaḳīḳatde bir baḥr idi Şeyḫ ‘Alāeddīn ḫalīfet’ül- [27]Ḫalvetī sābıḳan sipāhi idi ehl-i taḳvā ve cezbe ve ḥāl ve ṣāḥib-i kerāmāt-ı ‘aẓīme idi İstanbulda tekye yapup irşād-ı nās itmegin çoḳ [28]kimesne müntefi‘ oldı bir kimesne kimyāya çalışup bir yük aḳçe borca girdikde şeyḫ buŋa oġul kimyā ṣan‘atla olmaz böyle olur diyüp bir avuç [29]ṭoprāḳ alup elinde bir miḳdār ṭutup yere bıraḳdıḳda ḫāliṣ altun sebekisi olmaġın ḳuyumculara ṣatup borclarını anuŋla edā itdi fesubhānallah’ül[30]ḳādīr ‘ālī mā-yeşā Şeyḫ Süleymān Ḫalīfe Sulṭān Muḥammed Ḫan ḳullarından iken Şeyḫ Mes‘ud Ḫalīfeye mürīd ve taḥṣīl murād itmişdi İstanbulda [31]tekye yapup irşāda meşġūl olup ṣāḥib-i ḥāl ve cezbe-i ‘aẓīme idi meclisne ḫalḳ izdiḥām idüp anlara daḫı ḥāl irişürdi Şeyḫ Ḳavġācı Dede

[378b]

[1]ismi ... idi cezbe ve aḥvāl ve kerāmāt-ı ‘aẓīme ṣāhibi idi menāḳıbı tafṣīli muḥtācdur İstanbulda medfūndur tekyesi ve mezārı [2]meşhūrdur Şeyḫ İmāmzāde el-ḥalvetī vilāyet-i Aydında sākin olup ‘ālim ve fāżıl ve ‘ārif ve kāmil ve ṣāḥib-i cezbe-i ḳaviye ve riyāżāt [3]ve mücāhedāt-ı ‘aẓīme olup niçe mürīdlerin vāṣıl-ı mertebe-i velayet itdi Şeyḫ Ṣalāḥaddin İzniḳī ‘āim ve ‘āmil ‘ārif kāmil zāhid [4]vera‘ ‘ābid mütevāżi‘ olup irşāda meşġūl idi Şeyḫ Bāyezid Ḫalīfe Çelebī mürīdlerinden Edirnede sākin idi ‘ulūm-u zāḫire [5]ve baṭınaya ārif ve evḳātın vaz‘ irşādı ve ibādāta sarıf idi va‘zı lezīz ve müessir olmaġın kimesne müntefi‘ oldılar [6]Şeyḫ Sinaneddīn Yūsuf ki Sünbül Sinan dirlerdi Efḍalzāde merḥūmdan fażılla meşhūr dānişmend iken iken Çelebī ḫalīfeye mürīd olur [7]riyāżāt ve mücāhedat idüp irşāda mecāz oldıḳda Mışıra varup irşāda meşġūl olup ba‘d-ı zamān İstanbula [8]gelüp Muṣṭafa Paşā tekyesinde sākin olup va‘aẓ ve tefsīr ve irşād idüp vāfir mürīdleri tekmīl ve irşād mecār itdi [9]Şeyḫ Cemāleddīn İsḥaḳ Ḳaramani ki Cemāl Ḫalīfe dirlerdi Moŋlā Kestelli dānişmendlerinden olup fażılla meşhūr idi ḥüsn-ü ḫaṭṭı olmaġın Sulṭān [10]Muḥammed buŋa metn-i kāfiye yazdırup bir miḳdār māl virmegin anuŋla ḥāc itmegin geldikde Ḳaramanda Şeyḫ Ceybe mürīd ve mücāhedāt-ı ‘aẓīme ile vāṣıl-ı

murād ve me’zūn (11)bilād-şād olmaġın ba‘d-ı zamān İstanbula gelüp Südlücede Piri Paşā buŋa tekye yapup anda sākin oldı ‘ulūm-u ẓāhir ve bāṭına da māhir (12)ve müştehir olup ḥuvār-ı raḳṣ ve sema‘da müstecemi‘ ve muṣanna‘ ve pür inşā bir mufaṣṣal risālesi vardur ki kemāl-i faẓl ve ‘irfānına şāhiddir ġāyetde (13)‘ābid ve zāhid ve mücedd ve mücāhid olup buŋa ve münācāt-ı mütevāli ile iḥyā-i leyāli iderdi naḳl-i tefsīr va‘aẓ ittikde aġlayup ḥāl-i ġalebe (14)itmegin na‘ra urup gāhi kendüyü kürsiden aşaġı atup ġaşi olup meclisde ḥāżır niçe fāsıḳlar tevbe iderlerdi bir kerre bir kāfir (15)bu ḥāli işidüp gelüp müslümān oldı Şeyḫ Dāvud ḳaṣaba-i Mudurnıdan olup şeyḫ ḫulefāsından taṣavvufda Gülşen-i Tevḥīd adlu (16)‘Arabī ve Türkī naẓımla bir kitāb yazup ġāyet maḳbūl olmışdur ehl-i kerāmāt ‘azīz idi Şeyḫ Ḳāsım Çelebī ḫalīfenÜŋ ḫulefāsından olup (17)irşāda icāzet virdikde İstanbula gelüp ‘Ali Paşā tekyesinde sākin olup irşāda meşġūl oldı zāhid ve ‘ābid (18)mürşid müced ve mücāhid olup bundan çoḳ kimesne müntefi‘ oldılar Sulṭān Selīm salṭanatınuŋ evāḫirinde vefāt itdi (19)Şeyḫ Ramażān Çelebī Ḥācı Bayrām Sulṭān ṭarīḳinde olup ‘irfān ve irşādda baḥr-ı zühhār ve müstecāb‘üd-da‘ve ṣāḥib-i kerāmāt mürşid-i (20)kāmil olup niçe mürīdleri vāṣıl-ı Murād ve mecāz bil-irşād itmişdür Edirnede sākin idi Şeyḫ Baba Yūsuf Seferḥişārī (21)Ḥācı Bayrāmīdür ‘ārif ve müteşerri‘ ve vāiẓ-i müessir ve nāfi‘ idi İstanbulda pādişāhuŋ cāmi‘ tamām olup evvel namāz ḳılınduġı (22)cum‘a güni va‘aẓ idüp Pādişāh dinleyüp nefis bir sözi ḫalḳa te’sīr idüp niçelerine ḥāl gelüp ṭaşrada da dinleyen kāfirlerüŋ üçi (23)īmāna gelüp şeyḫüŋ öŋünde kelime-i şehādet oḳudıḳlarında pādişāh ġāyet ḥaẓẓ idüp her birine vāfir māl virüp pādişāh emriyle (24)vüzerā daḫı vāfir nesne virüp ba‘de şeyḫi pādişāh aḫiret baba idinüp ba‘de vāḳı‘asında Mekkeye varup ḥacer’ül-esved (25)yanında bir kitāb naẓm itmege emr olınup ḳudret gelüp vardıḳda me‘ārifden o zamāna dek hāṭırına gelmedik niçe umūr-u esrār (26)feyż olmaġın o naẓma derc itdi menāḳıb ve aḥvāli şaḳāyıḳda tafṣīl olınmışdur ṭayyibullāhi tertibehüm ve refi‘ fī ‘ālem’ül-ḳudüs rütbetühüm (27)bāb-ı tāsi‘ der-aḥvāl-i Sulṭān Selīm Ḫan ibn-i Bāyezid Ḫan beyit Dāvud recm-i cāh ferīdūn-u ḥaşm fātiḥ-i mülk-ü ‘Arab ve hem ‘Acem (28)maẓhār-ı elṭāf-ı ḥüdā-yı kirām cāmı dīn ḥażret-i Sulṭān Selīm velādeteş der Amasiyye fī 875 sene yāḫūd fī 871 sene cülūs (29)fī 8 māh-ı ṣafer’ül-ḫayr sene 918 müddet-i salṭaneteş fī 8 sene şehr 8 müddet-i ömüreş sene 51 yāḫūd 54 vefāteş der rāh-ı Edirne der şeb ()309 şevvāl sene 962 Maġnisa Begi Sulṭān Selīm Hāndan ġayrı oġlı yoġidi faṣl der vüzerā-i merḥūm

Pādişāh vezīr-i aʿẓam Muṣṭafa Paşā [31]baʿd-ı zamān Sulṭān Aḥmed muʿīndir diyü ḳatl olındı fī sene vezīr-i aʿẓam Hersekoġlı Aḥmed Paşā baʿd-ı zamān ʿazl olındı

[378a]

[1]vezīr Duḳagin oġlı Aḥmed Paşā pādişāhile ʿAcem seferinden gelürken ʿazl bad-ı zamān Amasiyyede ġadab-ı pādişāhile ḳatl olındı [2]vezīr Yılāḳ Muṣṭafa Paşā dāmād-ı pādişāhidir vezīr-i Ḥüsām Paşā defterdār iken vezīr olmışdı Mışıra giderken ġadab-ı pādişāhile ḳatl olındı [3]vezīr Yūnus Paşā Sinan Paşā yerine vezīr-i aʿẓam olup Mışırdan Şāma gelürken yolda ġadab-ı pādişāhile ḳatl olındı vezīr-i s̱āni Reynel Paşā [4]vezīr-i s̱āliṣ Ḫāceoġlı Muḥammed Paşā ki ʿālim ve fāżıl olup sābıḳan Edirnede çifte medresenüŋ birinde müderris iken nişāncı olup pādişāhuŋ [5]maḳbūli olmaġın vezīr itmişdi Edirnede vefāt itdi vezīr Pīri Paşā sābıḳan ḳaşaba ḳaḍısı iken defterdār baʿde vezīr olup [6]Mışır seferinüŋ İstanbul muḥāfaẓasına konmışdı ġāyetde ʿāḳil ve müdebbir olmaġın Yūnus Paşā ḳatlinde ʿacele ile Şāma getürdilüp vezīr-i [7]ʿaẓamlıḳ virildi Sulṭān Süleymān cülūsında üçünci yılında ʿazl olındı vezīr Ferhād Paşā Sulṭān Süleymān zamānında ʿazl olınup [8]sancaḳ virilüp baʿde Edirnede ġadabla ḳatl olındı faṣl der fütūḥāt merḥūm pādişāh ḳalʿa-i Bayburd ḳalʿa-i Keyfi Kemāh ḳalʿa-i Amed [9]ḳalʿa-i Mardin Muraden ḳalʿa-i Rehā ve sāir ḳılaʿ ve bilād-ı vilāyet Diyārbekir ḳalʿa-i Muṣul ḳalʿa-i Sancar ḳalʿa-i Siverek ḳalʿa-i Birecik [10]ḳalʿa-i şehr-i Ḥaleb ḳalʿa-i Anṭākiyye ḳalʿa-i Malāṭiyye ḳalʿa-i Behisni ḳalʿa-i ʿAyıntab ve ḳalʿa-i Derende ḳalʿa-i Diyurki ve cemiʿ ḳılaʿ ve bilād [11]vilayet-i Ḥaleb ḳalʿa-i Şiroz ḳalʿa-i Ḥamā ḳalʿa-i Ḥamaṣ şehr-i Dimeşk Şām ḳalʿa-i Ṭrablus ḳalʿa-i Balbek ḳalʿa-i Ḳudüs-ü Şerīf ḳalʿa-i Remle [12]ḳalʿa-i Ġazze ḳalʿa-i Ṣafed ḳalʿa-i Lecün ḳalʿa-i Ḳāḳūn ve cemiʿ ḳılaʿ ve bilād vilāyet-i Şām ḳalʿa-i Mışır Kāḫire ḳalʿa-i İskenderiyye ḳalʿa-i [13]Dimyaṭ ve cemiʿ ḳılaʿ ve bilād Mışır kāḫire ẓabṭ-ı Mekke ve Medīne şerefehümallahü teʿālā faṣl der aḥvāl-i pādişāh kabl'el-cülūs Selīm nāmelerde [14]olan tefāṣīl-i ʿaẓīmenüŋ kemāl-i icmāli budur ki Sulṭān Bāyezid Ḫan oġulları büyüdükde evḳāt-ı müteferriḳada Sulṭān ʿālemşah vilāyet-i Ḳaramanī [15]ġāyet sevgilü oġlı Sulṭān Aḥmede vilāyet-i Amasiyyeyi Sulṭān Ḳorḳuda vilāyet-i Şaruḫanı ʿāḳil ve şeciʿ ve müdebbir ve ġażūb olmaġın [16]vüzerānuŋ sevmedikleri Sulṭān Selīm Ḫana ġāyet uzāḳ ve alçāḳ vilayet-i Ṭrabzonı sancaḳ virmişdi vezr ider Sulṭān [17]Aḥmed ehl-i hevā olmaġın aŋa māyiller olup dā'imā aŋınla ḫaberleşmegin Sulṭān Ḳorḳud ḥased ü ġamından Mışıra gidüp Sulṭān Ḳāyıtbāy küllī [18]riʿāyetler itdi vilāyet-i Ṭrabzan ġāyetde ve her ṭarafı maḥal-i seng olup Gürcistāna muttaṣıl olmaġın Sulṭān Selīm

Ḫan [19]dā’imā küffāra sefer ġazā iderdi Sulṭān Bāyezid ‘ābid ve zāhid ve marīż olmaġla umurını vüzerāya tevfīż itmegin anlaruŋ iġvāsıyla [20]Selīm Ḫana a‘da tekṣīrine rıżām yoḳdur kimesne ile cenk itmeyüp hemān sancaġın ẓabṭıyla muḳayyed olasın diyü peyā pey emirler göndermegin [21]Selīm Ḫan naẓm bi-ferd bud ü minnet her ḫiẕmeti ki gerdem yarup miyād-ı kisra maḫdūm bi-‘ināyet diyü incinüp tebdīl-i mekān içün istiẕān [22]idüp icāzet virilmedikde kendünüŋ oġlı Süleymān Ḫanuŋ sancaġı olan Kefeye vardı Sulṭān Ḳorḳud Mışırda ri‘āyetde iken [23]Rumdan gitdügine nedāmetle gelüp pederine öẕürnāme gönderdikde vilāyet-i Teke sancaġı virilüp ba‘de andan ḥaẕẕ idemeyüp bi-icāzet [24]‘acele ile Ṣaruḫana gitdikde pādişāh vefāt itdi diyü vilāyet-i Teke ilinden şeyṭān ḳolı nām Ḫāricī vāfir ādem cem‘ idüp Anaṭolı [25]begler begisiyle ṣavaşup paşāyı şehīd idüp vilāyet-i Anaṭolıda ‘aẓīm fesādlar itmegin asitāneden vezīr-i a‘ẓam ‘Ali Paşā ‘askerle [26]anuŋ üzerine gitdi bu ṭarafdan Sulṭān Selīm Ḫan pederi Edirnede olmaġın devletlü babamı görüp bi’ẕ-ẕāt ‘arż idecek umūrum [27]vardur diyü vāfir ‘askerle Rumili yaḳasında olan Kefeden ḳuradan yürüyüp vüzerā mekriyle pādişāh Rumili ‘askerini ‘aẓīm seferim [28]vardur diyü çaġırup Sulṭān Selīm Ḫan Edirneye bir ḳonaḳ yaḳın geldikde pādişāh daḫı on beş biŋ ḳadar güzīde ‘askerle varup ḳonup [29]peder püser alçaḳlarla murāden ḫaberleşüp kemāl-i tafṣīle muḥtāc hekīmāne niçe ḳıl ü ḳālden ṣoŋra Selīm Ḫana pederi vüzerā mekriyle Samandıra [30]sancaġın virüp kendü ḥayātında bir kimesnei kendü yerine pādişāh itmemege ‘ahdnāme ile vāfir at ve deve ḳatır ve tuḫaf hedāyā gönderüp o daḫı [31]pederi ḥāṭıriçün alup lākin yanına vāfir ādem cem‘ olmaġın gitmeyüp sābıḳan pādişāh salṭanatı Sulṭān Aḥmede Ḫāricīler ber ṭaraf oldıḳda ḥüsn-ü iḫtiyāriyle

[379b]

[1]virmege ‘ahd itmegin Selīm Ḫan ṣāḥib-i ‘irfān naẓm devlet ve salṭanat enest ki Allah dehd çü neḫvā hed ki dehd devlet nā-gāh dehd [2]diyüp taḳdīr-i rabb muḳtedir ẓuhūruna muntaẓır oldı naẓm leyselleşiyye lil Sulṭān ve’ş-şān innelleşiyye fī eşya illāh Anaṭoluya [3]giden ‘Ali Paşā Sulṭān Aḥmede buluşup ba‘de Ḫāricīleri Ḳızılḳaya didikleri yerde muḥāṣara idüp birḳaç günden ṣoŋra iki [4]biŋ birḳaç günden ṣoŋra iki biŋ kimesne ile ber-ṭarafların bekleyen Ḫaydar Bege hücūm idüp Ḫaydarı şehīd ve ‘askerin ṭaġıdup [5]ḳaçdıḳlarında paşā işidüp ḳapu ḳullarından bir miḳdārla ilġār idüp yetişüp maḥkūm ṣavaşup iki ṭarafdan çoḳ ādem düşüp [6]‘āḳıbet paşā şehīdligin şeyṭān ḳulı cenk içinde na-bedīd oldı bāḳī ‘asker Sulṭān Aḥmed yanına gelüp

baḳiyye-i eşḳıya ḳaçup ṭaġıldılar (7)ḳıṣṣa bu eṣnāda şehzāde Sulṭān Şehenşāh baālemşāh daḫı Ḳaramanda vefāt idüp bu iki ḳara ḫaber pādişāha berāber gelmegin Sulṭān (8)Aḥmedi getürdüp taḥta geçirmegiçün cümle ḳırḳ biŋ ‘asker ile İstanbula gidüp Selīm Ḫan daḫı otuz biŋ nefer ‘askerle yetişüp (9)Çorlı ḳurbunda Ṣırt Köyi yanında iki ‘asker ḳonup vüzre iġvāsıyla pādişāh mea‘l-kerāhe cenk buyurup lākin Selīme żarar irişdirmesünler (10)diyüp Allah ḫaṭādan ṣaḳlaya diyü du‘a idüp vüzre emriyle ‘asker bir uġurdan yürüyüp şehzāde kendi ‘askerini men‘e çāre olmayup (11)iki ‘asker ḳarışup ‘āḳıbet şehzādenüŋ ‘askeri ṣınup kimi ḳırılup bāḳīleri ḳaçmaġın kendü daḫı Ḳaradeŋiz semtine ‘acele ile gidüp (12)birḳaç güne dek ḳaçanlardan iki üç biŋ ādem cem‘ idüp gemileri durduġı yere ardıḳda ‘askerini Kefeye ḳaradan (13)gönderüp kendü bir gemiye binüp vardılar ḳıṣṣa bu muḥārebeden ṣoŋra da‘vet-i pādişāhla Sulṭān Aḥmed taḥta geçmek içün gelüp Üsküdarda māl depesinde (14)ḳonup irtesi zīnet ve şevketle geçürilüp pādişāha buluşup ser‘asker olup Selīm Ḫan üzerine gönderilmek muḳarrer ḳılınmışken naẓm (15)mabeyn Daḳḳa aynü ve intibahehunā yuḳallebü’d-dehr men ḫāl ilā ḥāl mefhūmınca o gice yeŋiçeriler cemi‘yyet idüp Sulṭān Aḥmed içün Celālī nām birḳaç harāmīler (16)ḥaḳḳından gelmedi böyle bīaḳdām ve bī-tedbīr salṭanata ḳabūl itmeyelüm diyüp anuŋ mu‘īni olan erkānuŋ evlerin başup yaġmalıyup irtesi şehzāde (17)işidüp İstanbula girmege ḳorḳup birḳaç gün oturup ba‘de gidüp Ḳonyaya varup anuŋ begi Sulṭān Muḥammed bin Şehenşāh kendüye (18)uydırup cümle Ḳaraman ve Anaṭolı ẓabṭından ṣoŋra Rumiline geçmek fikriyle gidüp pādişāh bunı döndürmege istimālat nāmeler gönderüp (19)müfīd olmadı Ḳonyaya vardıḳda muḥāṣara ve ṣüleḥā alup pādişāh ve sipāh bu ḫaberi işidüp aŋa incinüp Selīm Ḫana meyl ittiler bu ṭarafdan (20)Selīm Ḫan pederine i‘tiẕārnāmeler göndermegin ḥaẓẓ idüp Samandıra Nigbolı sancaġın żamm idüp berātın gönderüp bu daḫı imtiṣālen varup (21)ẓabṭ ittikde pādişāh bunı ser-‘asker idüp çaġırup bu eṣnāda taḥrīk ba‘żı vüzerā ile Sulṭān Ḳorḳud hemān üç ādemle ulaklıġla (22)gelüp Sulṭān Selīm Ḫanuŋ gelecegini işitdikde salṭanatından me’yūs olup pādişāh anuŋ geldügüne incinüp ne sebebden geldi diyüp ṣorduḳda (23)Sulṭān Aḥmed şerrinden ḳaçdım didi Selīm Ḫan geldikde emr-i pādişāhiyle sipāh ve erkān ḥattā Sulṭān Ḳorḳud daḫı ḳarşu varup ceddi bīrun (24)zīnet ve şevket ve ta‘ẓīmātla şehirde bir münāsib sarāya ḳondırup irtesi cümle ‘asker ve erkān piyāde ve süvār üşüp önüne düşüp (25)sarāya getürüp içerü girdikde peder pīr püser Yūsuf Naẓīri gördükde bi-tev ṣafā nedāşet gülistān-ı kāināt ey ‘andelib-i gülşen (26)devlet ḫoş-āmedī mażmūnınca iẓhār-ı

muḥabbet ve ḫayr duʿa idüp bir miḳdār musāhabetden ṣoŋra şehzāde selāmlıyup menziline geldi selīm [27]nāmeler ḳavlince yeŋiçeriler elbette pādişāhımız bu olmaḳ gerekdür diyü ittifāḳ itmegin vüzerā bu ḫuṣūṣı iżṭar ile pādişāha ʿarẕ ettiklerinde rıżā [28]virdi diyüp lākin ṣoḥbete aḳreb olan Kitāb-ı Şaḳāyıḳda icmālen meẕkūrdur ki Sulṭān Bāyezid oġlı Selīm Ḫanı serʿasker itmege çaġırup [29]o daḫı geldikde pederim ḥālā salṭanatı baŋa teslīm idüp kendü ferāġat itsün diyüp lākin pādişāh bu ḫuṣūṣda birḳaç gün tereddüd [30]idüp Selīm Ḫan meşāyiḫe mürācaʿat itmegin cümlesi müjde idüp seyyīd vilāyeti daḫı çaġırıldıḳda ebrām-ı ʿaẕīmle varup pādişāh olursun [31]ammā ömrüŋ mümted olmaz diyüp baʿde pādişāhuŋ tereddüdi gidüp salṭanatı rıżā ile teslīm itdi ṭoḳuz yüz on sekiz ṣaferinüŋ sekizinci

[379a]

[1]güni sebt güni pādişāhdan ḫaber-i icāzet gelmegin Sulṭān Selīm Ḫan iclāl-i ferāvān ile taḥta cülūs idüp cemiʿ erkān ve aʿyān dest-i [2]pūs itdiler o gice cenāb-ı ḥażret-i ḥüdā celle ve aʿlāya ḥamd ü senā ve tevfīḳ-i ḥüdā içün bī-ḥad tażarruʿ ve duʿa idüp irtesi pederi bunı daʿvet itmegin [3]ʿaẕīmʾül-ilāyla sarāy-ı ʿizzet meʾvāya varup pederinüŋ elin öpüp o daḫı emānet-i salṭanat-ı kibriyāyı biʾẕ-ẕāt tevfīż ve teslīm ve neṣāyiḥ ve ḫayr-duʿa [4]teşmīm itdikde pādişāh cedīd pederi seyyīdi selāmlayup kendü menziline geldi naẕm olur her ālemin bir kāmurānı ki ḳarnuŋ olur ṣāḥib [5]ḳırānı cihāndan ol gider bir gün birini biri daḫı ṭutar anuŋ yerini ḥaḳīḳat bu cihān bir rehgüẕārdır gelen ḳondu ḳonaḳda göçerdür [6]faṣl der aḥvāl-i pādişāh baʿdeʾl-cülūs icrā-i ʿadālete ve tedbir-i niẕām-ı aḥvāl-ı memlekete başlayup Sulṭān Ḳorḳud Midüllü sancaġın virüp ve [7]ʿaskere teraḳḳī ve baḫşīş virüp Rumili ʿaskeri gelüp cemiʿ olmaġa emirler gönderüp oġlı Süleymān Ḫanı İstanbula çaġırtdı baʿde peder [8]pīri her ne yerde müteḳāʿid olmaḳ isterse muḫayyer itdikde sābıḳan bu ḫuṣūṣ içün taʿmīr itdirdügi ki Edirne ḳurbunda Dimetoḳa şehrin iḫtiyār itmegin [9]Rumili begler begisi ve defterdār ve ḳapu ḳullarından niçeler ḫiẕmetine taʿyīn olınup ve cemiʿ mühimmātı görilüp ḥazīneden her ne isterse almaġı [10]pederine tevfīż idüp levāzım tamām oldıḳda pādişāh pederini gönderi gidüp hīn-i vedaʿda naṣiḥatlar ve ḫayr duʿalar idüp ayrılışdılar [11]mervīdür ki Sulṭān Bāyezid Ḫan ḳadīmden mecāʾül-keşār mecāmeʿat itmegin ayaḳ aġrısına ve envāʿ żaʿfa mübtelā olup pīrlikde demi-dem ziyāde [12]olmaġın Edirneye yaḳlaşdıḳda vefāt itdi kesallāhu libāsu ġufrānehu ve seḳāhu keʾsü raḥmetehü ve rıḍvānehu naẕm ey kerdeş çerh-i [13]çendāri ve berī hesi zevḳa ʿahdi kibāre beri bir ḳāmet şāhi çü ḳabāyı ki derūzi bāzāne pey matemiş cāme

deri cenāzesi İstanbula (14)getürilüp cāmi‘i yanında defn itdiler emr-i pādişāhiyle Kefeden şehzāde Süleymān Ḫan gelüp kemāl-i zīnet ve şevketle el virüp Rumili begleri (15)daḫı ‘askeriyle gelüp her birine teraḳḳīler in‘āmlar olınup Anaṭolıda Sulṭān Aḥmede tābi‘ begler re‘āyā ve sipāhiler ṭutup ḳayd u bend ile getürmegin (16)ḳatl olındılar ba‘de Sulṭān Aḥmedüŋ Anaṭolıda istilāsı ve oġlı Sulṭān ‘Alāeddīnüŋ Burusaya gelüp māl ü emān isteyüp şehir ṣubaşısı (17)ḳatl ve ḫalḳa tekālif-i şāḳḳası ḫaberi geldikde pādişāh pederim merḥūm vaṣiyyet itmişdür ki birāderlerimden ṣūret-i baġī ve ‘inād ẓuhūr (18)itmedin benden anlara żarar irişmeye çün böyle oldı ihmāl-i emhāl bā‘iş iḫtilāl-i-i aḥvāldür naẓm der iḳlīmi düşme rā-cā niyāşed (19)biŋ menzil duma ra cāniba şod ṣafāmız bir yenāme iki şemşīr ṭuramaz reketam içre iki şīr ḫuṣūṣa salṭanatı iḫtiyārımız Ḳızılbāş (20)evbāş ḫaḳlarından gelmekiçün idi pes bu fitne-i def‘ itmeyince aŋa mecāl bulamaz diyüp Süleymān Ḫanı İstanbulda ḳoyup kendüsi Üsküdara (21)geçdikde ‘Alāeddīn işidüp ‘askeri ṭaġılup kendüsi babasına ḳaçup pādişāh Engüriye teveccüh idüp muḳaddemā ba‘żı (22)‘asker göndermegin Aḥmed Ḫan naẓm dileş çün kebūter ṭabīden kerfet zümerkān serkeş cekiden kerfet ne cay ḳarār ve sitez (23)benā çār bünhād berūd der kerez bi’ż-żarūre Ḳaramandan Amasiyyeye ḳaçup muḳaddemā ‘asker bunuŋ üzerine düşüp ne yere gitse deri (24)varup ‘āciz ḳaldıḳda terk-i tāc ve taḫt ve rāḫat ve baḫt idüp sebebkār olmaġın baḫt pür edbārla Malāṭya ve Derende semtine (25)revende oldı yine ardınca devende oldılar Aḥmed Ḫan yanında olan niçe begler ḳaçup pādişāha gelüp ri‘āyete maẓhār oldılar (26)pādişāh Engüriden Burusaya māh-ı ramażānda ḳışlamaġa gelüp ‘askere destūr virüp bahārda cem‘ olmaḳ buyurdı Sulṭān (27)Aḥmed ġayrete gelüp Kemāḫ ve Niksār yolundan ‘askeriyle vaḳt-i ġayr-ı me’mulde ḳadīmi sancaġı olan Amasiyyeye varup fī’l-ḥāl ḥişāra (28)girüp pādişāh ṭarafından olan Muṣṭafa begi vezīr idinüp Amasiyye ‘askerine istimālat idüp pādişāh bunı istedikde Aḥmed Ḫandan (29)ḳaçup gelen beş nefer birāderzādeleri Sulṭān Şehenşāhoġlı Muḥammedi ki Nigde begi idi ve Sulṭān ‘ālemşah oġlı Oşmān Kanḳırı begi (30)idi Sulṭān Maḥmūd oġulları Orḫanı ve Mūsayı ve Emir Ḫanı ki her biri birer vilāyetde sancaḳ begleri idi māh-ı şevvālüŋ yigirmi yedi (31)gicesi aḫşām vaḳtinde sarāya çaġırdup ḳapucılar odasında ḳoyup egerçe bunlaruŋ ikisi ṭıfl-ı nārside idi lākin iḫtiyāṭen

[380b]

(1)taḳlīl-i şürekā içün beşini daḫı boġdırup defn itdirdi pādişāhān ez- berā-yı maṣlaḥat ṣad-ḥūn kend Sulṭān Ḳorḳud sābıḳan (2)pādişāha buluşduḳda terk-i muḫālefet ve

‘iṣyāna bīmān ve īmān idüp ḥālā ‘iṣyāna ‘azmi işidilmegin sulṭān ṣāḥib-i tedbīr ve ṣāḥib-i ‘irfān (3)anı imtihān içün sipāh ve erkān aġızlarından pādişāhdan bīzār oldıḳ gelürseŋiz taḥta sizi geçürürüz diyü müzevvir mühürlerle mektūblar gönderüp (4)o daḫı inanup her birine muḥabbet ve istimālat yazup bu ḫuṣūṣı tecrübe içün mu‘temedlerimizden birini gönderirüz diyüp pādişāh mektubı (5)gördükde ḥāżır bulunan ‘askerle şikār bahānesiyle Burusadan çıḳup kurd-ṣaydan gösterüp Ḳorḳud şikārın itdi (6)ḳaṣd dört gün ilġār idüp beşinci güni şehr-i Maġnisaya sāye ṣalup ‘alel-ġafle sarāyı ḳuşadup Ḳorḳud şaşup nām-ı maḥrem (7)esrār ile birer miḳdār altun aḳçe alup birer ata binüp baġçe ḳapusından ḳaçup ḫayl-i ḫayāl irişmez yere bir ḳaraŋu maġāraya varup (8)pādişāh Burusaya gelüp lākin ḳaçmasun diyü eṭrāfda olan maḥalleri muḥkem bekletdi Ḳorḳud ġam ü nevāle miskīn piyāle ile üç hafta maġārada (9)ṭurup ba‘de sābıḳan sancaġı olan Teke iline varup oradan tebdīl-i ṣūretle Frenkistāna gitmek fikriyle gice Teke iline gidüp (10)vardıḳda naẓm girdiler bir gāra iki derd-i mend dīde türāb ḫaşek zār u müstemend āc muḥtāc ve ġarīb hākisār ne beşer peyda (11)ne deyyāruna yār ḳaldılar bir niçe gün ol gārda çekdiler miḥnet o günc-i tārda püsteri hāk oldı balini hicr ḳorḳudan (12)ḳorḳudanlar çekdi neler ‘ākıbet piyāle şehzādenüŋ atına binüp zaḫīre içün ṭaşra çıḳup bir Türkle āşinā olup birḳaç altun (13)aŋa virüp maġārayı gösterüp zaḫīre getür diyü ışmarlamaġın Türk birḳaç gelüp gidüp Frenke gider gemi bulmaḳ tedārikinde iken (14)bindügi atın tamḳā ve raḥtına baḳanlar ṭutup Teke begine götürüp ṭarıyla söyledüp maġārayı gösterdikde şehzādei piyāle ile ṭutup (15)pādişāha ḫaber vardıḳda bir ḳapucı başı gönderüp şehzādei boġup Burusaya getürüp Sulṭān Orḫan yanında defn idüp piyāle (16)ġam ü nevāle niçe zamān türbedār ve gözlerine ḳubbe ve türbeṭār oldı naẓm ey göŋül dā’imā gamla geçüp ferh-i ednā aŋma dünyāda perde-i ġafleti (17)getür gözden naẓar ile bu çarḫ-i cellāda kāse-i serden eyleyüp saġır-ḫūn nā-ḥaḳdan idinür ya da ṣunar ol cāmı her kişiye dimez (18)bu gedādur bu pādişāhzāde ḳanī Ḳorḳud Ḫan ki şevketle mis̱li bulunmaz daḫı dünyāda ḥāṣılın yaḳdı nār-ı ḥasretle ḫarman-ı ömrin virüp yada (19)didi hātif vefātına tārīḫ meskenüŋ ola ‘arş-ı a‘lā faṣl pādişāh vezīr-i a‘ẓam Muṣṭafa Paşāyı Sulṭān Aḥmed ile müttefīḳdür (20)diyü ḳatl idüp ba‘de sābıḳan Sulṭān Ḳorḳuda gönderdi ki gibi Sulṭān Aḥmede daḫı erkān ve sipāh aġzından müzevvir mühürlerle mektūblar gönderüp (21)o daḫı inanup ‘askeriyle gelüp pādişāhı İzniḳ ḳurbunda Yeŋişehir ṣaḥrāsında ḳonmış bulup bu daḫı ḳonup kendüye ḥīle olduġın

(22)ṭuyup vaḳt-i seḥerde ḳaçup Anaṭolı ʻaskeri ardına düşüp lākin anlar ḥamle-i evlāda şınup dönüp Aḥmed Ḫan anları ḳovalayup (23)pādişāh vezīri Duḳagin oġlını baʻżı ʻaskerle gönderüp Tatarḫan oġlı Saʻādet Girāy daḫı bile gidüp naẓm biri birine leşkerle (24)katıldı metaʻ cān ve dil hece ṣatıldı Sinan cān Sinan doġruldı cāna dil ve cān oldı tire āşiyāne çalışmaḳ ḳāmet-i şimşīri buldı (25)ḥazān merk berk ömri dökdü çü Sulṭān Aḥmed itdi şāha kine semendi devleti düşdi zemīne bulup ḫāk üzre ol dürr-ü semini (26)anuŋla eylediler zeyn-i zīni süvār idüp bir esb-i ḫoş ḫarāma getürdiler şāh ʻāli maḳāma Sinan Aġāya emr itdi Şehenşāh (27)ʻadm-i mülkünde ḳura aŋa ḫırkah kime gösterdi bu devrān-ı ṣafāyı ki āḫir ṣunmadı cām cefāyı niçün caha kişi böyle girişe (28)ki bunı ʻāḳıbet gire girişe aŋa kim olmaya devlet-i muḳadder emek ṣarf eylese olur mükedder ḫüdā virmek gerekdür taḫt-ı baḫtı (29)virir mi mīve baġuŋ her dıraḫtı sadādın olmayınca luṭf-u iḥsān ele girmez nekin devlet ü āsān anuŋ kim niyyetinde yoḳ ṣafāsı (30)binā-ı ʻizzetüŋ olmaz esāsı sezāvār idi iḳbāl-i ʻaẓīme anuŋçün virdi ḥaḳ Sulṭān Selīme neṣr gerçi pādişāh iki birāderinden daḫı (31)yaşda küçik idi lākin biḥikmetillāh naẓmda enkişet beyni sezā nekin bekehher resed lākin enkişterin Aḥmed Ḫanuŋ ʻaskeri ṭaġılup

[380a]

(1)ʻasker-i pādişāh yetişüp anları ṭutup fevc fevc getürip pādişāh cümlesin azād itdi kaşki ʻaskere olan iḥsān (2)ʻasker estine olaydı hemān Aḥmed Ḫanuŋ Oṣmān nām oġlı Cenelde şehīd olup Sulṭān Murād nām oġlı ḳaçup Şāh İsmāʻīle (3)varup riʻāyet olınup dā'imā şikāre bile gidüp yanaşup mūsabehet idüp bir zamāndan ṣoŋra iltifatdan dūr olup baʻde (4)maḳtūl bulunup baʻżılar ḫafiyyeten şāh ḳatl itdirdi diyüp baʻżılar bir Rum fedāisi ḳatl itdi didiler diyār-ı ʻAcemde cümle üç dört yıl (5)ṭurmışidi Aḥmed Ḫanuŋ iki oġlı daḫı ki biri ʻAlāeddīn ve Süleymān Mışıra varup anda ṭāʻūndan vefāt itdiler naẓm (6)böyledür ḥāl-i cihanuŋ her zamān inḳılāb üstündedür gün-i mekān bulduġın bir ejderha eyler ġıda bir dört yanında sulṭān ve gedā (7)pür nihāli besleyüpdir luṭufla düşer ṭopraġa āḫir anḳıla muḥabbeti miḥnet ṣafāsı pür kider bir vefa gösterse yüz biŋ cevr ider nesīr (8)pādişāhuŋ salṭanatında münāriġleri ḳalmadıḳda Edirneye varup ḫaber-i istiḳlāli eṭrāf-ı ʻāleme münteşir ve müştehir oldıḳda Mışır sulṭānı (9)Ġavrīden ʻaẓīm hedeya ile tehnibnāme ve Eflaḳ ve Boġdan Venedikden daḫı ḫarāclarıyla vāfir beşkeşler gelüp Engüris ḳralı daḫı ḫarāc ve ʻaẓīm (10)hedāyā ile teʼkīd-i ṣulḥ-u ḳadīm ricāsına bir muʻteber begi ilçi gönderdikde taḫvīf ḳral içün ḥabs olındı naẓm ḫüsrev şir efken düşmen gedāz

(11)ḥażret-i Sulṭān Selīm serfirāz nesr divān-ı işʿār-ı belāġat asārından murādı ālemi ʿadlla taʿmīr içün aṣḥāb baġi ve fesād tedmīr itmek (12)idi lā cürüm taḳdīm ehem emr-i elzem olmaġın fesādı etem ve żararı aʿlem olup memduhān cenāb-ı rabb olan ṣaḥābe-i kirām züʾledeb (13)ḥażretlerine daḫı dühān hedeyān feşānından ṣabb-ı seb iden Şāh İsmāʿīl iblis-i taḍlīl üzerine seferi muḳarrer itmegin pādişāh cem-i cāh (14)cemiʿ memālikde bī-ḥad zaḫīre ve on biŋ ʿazeb cemʿ itdirüp şehzāde Süleymān Ḫanı Maġnisadan getürüp Edirnede muḥāfaẓaya ḳoyup (15)ṭoḳuz yüz yigirmi ṣaferinüŋ dördinde ḫamīs güni Üsküdara ʿaskerle ḳonup muḳaddemā Memālik-i Osmāniyede ḳızılbāş muḥibleri var ise (16)yedi yaşından yetmiş yaşına dek baʿdes-sübūt isimleri defter olınup āsiteneye gönderile diyü emirler göndermegin dikḳatle yoḳlanup (17)ḳırḳ biŋ miḳdārı kimesne bulınup kimi ḳatl kimi ḥabs olınmışdı içlerinde bir cāsūs bulunmaġın anuŋla şāha taʿn ve laʿīn ve āmiz ve cenk (18)engiz gönderüp baʿde Sivasa vardıḳda ʿaskeri yoḳlayup çoḳlıḳ cenke bir amiyān ḳırḳ biŋ kimesne ordudan zaḫīreye (19)mużāyıḳa virmemekiçün Sivasla Ḳayṣeriyye arasında ṭurmaḳ buyurup yüz biŋ güzīde ʿaskerle gidüp şāha ḳaçmayup cenke gelmekiçün (20)gāh ʿişnāyla ʿabā gāh cenber ü nezkeb ʿırḳiyye nisā gönderüp Diyārbekirüŋ suffa ile maʿcūn gönderüp bu daḫı iki kere taʿn amiz nāme gönderdi (21)Diyārbekirüŋ Ḳızılbāş ṭarafından ḥākimi Ustacalu oġlı Muḥammed Ḫan vilāyetinüŋ reʿāyāsın ʿAceme sürüp memleketi yaḳup insān ve ṭavar yiyecek (22)nesne ḳalmamaġın ve birḳaç aydan berü cān bu eṣ-cāna eser edecek envāʿ taʿb sefer gelmegiçün taḥrīḳ baʿżı erkān-ı devletle yolda niçe defʿa (23)yeŋiçeriler alāyla ṭurup gāh luṭufla gāh unfla seferden ferāġat ricā idüp bir gice pādişāhı ḳorḳudmaġiçün tüfenkler atup otaġın (24)yuḳarusın cā-be-cā deldiler pādişāh agāh mütevekkil ʿalellāh diyüp gidüp Ḳaraman begler begisi hemdem paşāyı seferden dönülmek gerek (25)didigiçün ḳatl idüp yolda birḳaç yerde deleller ṭutılup pādişāh şāhı gümrāhı cenke getürmekiçün Rumili ve Anaṭolı beglerinüŋ (26)niçelerinden şāha ve erkānına müzevvir mühürlerle bizler ḳadīmden şāhuŋ muḥibb muḫlişleriyüz ve pādişāhımızuŋ bī-raḥimliginden bī-zārız hemān tīz gelesiz ki (27)cenk üzerinde cümlemiz anı terk idüp size tābiʿ oluruz diyü müstaḳīlen mektublar göndermegin şāh inanup Tebrīze gelüp (28)bu esnāda ḳral olan ʿAli Beg ibn-i Şehsuvār ibn-i Ẕülḳadir bir yük kesilmiş ḳızılbāş başlarıyla birḳaç bağlu esīr gönderüp pādişāh (29)daḫı aŋa muraṣṣaʿ uyanlu altun zincirli berāt bir altunlı iki ḫılʿat üç biŋ naḳid filori gönderdi baʿde cemāziyelāhirenüŋ (30)yigirmi sekizinde vaḳt-i duḫāda güneş ṭutılup pādişāh şarḳuŋ żaʿaf ḥāline istidlāl olınup ġurre-i recebde

ṣaḥrā-yı Çaldıranda [31]bir yüksek yere ḳonulup şāh daḫı ʻaskeriyle gelüp düz yere ḳonup irtesi erbaʻ güni pādişāh alaylar baġlayup ṣaḥrāya yüriyüp

[381b]

[1]Ḳızılbāşān ḳılaşan daḫı naẓm seyl var irdi ḫurūş cūşla ṭoldı ṣaḥrā celīs ahen puşla ṭaġ ve ṭaşı başdı yekser ādemi [2]toza ġarḳ itdi sipher-i aʻẓamı nesr cenge başladıḳda gümrāh ṣaġ ḳolda Anaṭolı ʻaskeri üzerine Diyārbekir ve Kürdistān [3]ḥākimi Miḥāli oġlı Muḥammed Ḫan ve Baġdad ḥākimi Ḫalīfe Begi ve niçe nā-medārları vāfir ʻaskerle gönderüp kendünüŋ alay sancaġı dibinde vezirini[4]ve ḳadıʻaskerin ve baʻżı beglerini ḳoyup kendüsi güzīde ʻaskeri olan ḳırḳ biŋ nefer polād puş deryā çoşla buyırup lākin zincīrlerle baġlayup [5]ḥişār ve Üstüvār olan ṭoplar ʻarabaların yarmaḳ ḫuṣūṣan yeŋiçeri safların yerlerinden ayırmaḳ muḥal olmaġın Rumili ʻaskeri olan [6]ʻaskeri evlān ṣol ḳolı yarup ʻaskerin ardlarına geçmek fikriyle gelüp evvel ṣaġ ḳola gelenler nişān yerine geçmek toplara ateş [7]virildikde Muḥammede Ḫan ve Ḫalīfe Beg ve niçe ümerā ve eksser ʻaskerleri ḫuṣūṣa şāhuŋ vezīr ve ḳadıʻaskeri kimi topla kimi helāk olup [8]lākin bu cānibden daḫı vāfir ümerā ve ʻasker kimi Ḳızılbāş elinde kimi bizden atılan ṭoplarla şehīd oldılar sāniyen ṣol ḳola Şāh Gümrāh geldikde piyāde [9]olan kemāndar ʻazebleri envāʻ ṭarīḳle ḳırup çekinüp bir cān ḳurtılup baʻde Rumili ʻaskerine ḥamle idüp muḥkem ṣavaşup naẓm metaʻ [10]zendegī ki satıldı edzān dil cān oldı ol vehmiyle lerzān dökildi tāc hūnīn Ḳızılbāş ḳara ṭopraġa best oldı ḳızılbāş [11]düşen ḫāk üzre ṣafımızdı şümara beden çāk ve zihler pāre pāre şu denlü çoġidi meydānda güşte ki oldı güştelerden niçe beşte [12]ġubārıyla ḳarārdı çeşmi mehrüŋ besi çekerendi dūduyla sipehrüŋ eger ḫūn başmasa gerd neberdi muḳarrer pir yerinde yel eserdi [13]muḥaṣṣıl ḳuşluḳdan aḫşāma dek ḥarb-i ʻaẓīm ve ḍarb-ı elim oldı ki ecele ʻacele düşüp kime evvel varıcan bilmez ve bir yerde ḳarār bulmaz olup [14]begler begiyle ümerānuŋ kibārı ʻaskerin niçe żaʻīf ve yerārı naẓm şehādet şehīdini nūş eylediler cihān fikrin ferahuş eylediler bu esnāda [15]ʻasker Rumili ṣınup sancaḳlar yatırup pādişāhdan ṭarafa ḳaçdılar Şāh Gümrāh ṣaflar söküp pādişāh durdıġı alay bayraḳlarına [15]yürüdikde iki ʻasker ḳarışurken ve biri birlerin ḳırışurken yeŋiçeriler bir uġurdan tüfenk serpüp ṭoplar daḫı ot virildikde [17]aṣḥāb-ı vifāḳ ve şiḳāḳ maḥluṭken soḳāḳ soḳāḳ süprülüp ve aġeşte-i ḫūn ḫāk olmaġın Ḳızılbāşlaruŋ yüzleri terslerine dönüp [18]ʻaskerüŋ ardına geçmek diledikde ḳaṭār ḳaṭār zincir yulārıyla bir yerlerine bend olmuş ṭavarlarla aġırlıḳ deryāsına ġarḳ oldıḳlarında ʻasker-i [19]İslām üşüp anları şaşırup ṣavaşup bī-ḥad Ḳızılbāş ile yetmiş

nefer begleri düşüp naẓm oldı çü asumān pür canla (20)Çaldıran ṣaḥrāsı ṭoldı ḳanla ‘āḳıbet şāhuŋ dest-i bāzusına tüfenk ṭokunup ḳolı ṭutmaz oldıḳda atı sürüp (21)anı yere düşürmegin bir ġāzi yigit nebzesin ṭoġruldıp at ṣaldıḳda şāhuŋ ġāyet muḳarrebi olup kendüye şekilde ve libāsda (22)benzeyen mīrzā nām muḳarrebine ki şāhı ḳurtarmaġiçün şāh benim diyü eyler ve varup yigit daḫı bunuŋ eseb ve esbābına ṭama‘ itmegin (23)baġlıyup şāhı ṭutdım diyü pādişāha getürdi o cānibde at çeken Maġar nām bir maḥālde kendüni şāha fedā itmegin atını şāha (24)çeküp bindirüp Ḥıdır ḳatl olınup ba‘de zamān anuŋ üstüne şāh türbe ve ‘imāret yapup at çeken Ḥıdırdur diyü meşhūr oldı (25)Şāh Gümrāh hemān dört beş kişi ile muḥkem ḳaçup tār u mār oldı Ḳızılbāş şeḳi sernegün oldı Linek sancaġı şahuŋ bir ḫatunu ve (26)ümerā ve ‘askerinüŋ ‘avratları ve bī-ḥad ḳızılbāş baġlanup pādişāha getürdiler ḳızılbāş ṭarafından yüksek yerde ṭurup seyr idenler ki (27)bir sādıḳül-ḳavli dimişdür ki şāh ‘askerinüŋ ḳalbinde ve ṣol kolında ṭuran ‘askeri ḳırılup kendüsi güzīde ‘askeriyle ṭurup Osmānlılar ve (28)ṣol kolına yedi kerre ḥamle idüp ṣavaşup her düşende at degişdirüp güneş ṣarardıḳda baḳiyye-i ‘askeriyle ṭop olup (29)bir uġurdan at ṣalup bir miḳdār ṣavaşup ba‘de ṣınup atdan daḫı düşüp bir kimesne at çeküp bindikde ḳaçup (30)aḥvāli bilinmemekiçün mu‘arrekede birḳaç kurdeşen ḳodı aḫşām zamānında anlar daḫı alındı el-ḳıṣṣa şāh hemān sekiz ādemle (31)cenk güninüŋ irtesi ḳolı boynına ṣarılmış ḫor ḥaḳīr Tebrīze varup muḳaddemā baḳmaġa ḳorḳup ırāḳdan secde iderken

[381a]

(1)ḫālā temāşasına üşüp hāṭırdan ṣarup ḥattā Tebrīz baḳḳalı bir ḳarpuz getürüp du‘a idüp devletlü şāhım niyetini ḫayra tebdīl eyle diyü naṣiḥat (2)idüp şāh daḫı cu‘a ve aṭaşdan ḳarpuzu alup lākin ḫavf ve ‘ārından şehre girmeyüp dergüzine gidüp ḳaçanlardan yanına hemān üçyüz kimesne (3)cem‘ oldı ġāyet maḳbūlü olan ḫatunu Tāclı Ḫanım Mesiḥ Paşā oġlı iline girüp bir gice çadırında yatup vāfir cevāḫir virüp yalvarmaġın (4)pādişāhzāde daḫı ‘uzūbet lisānına vedide-i giryānına aldanup koyuvirdikde Ḫoy mülküne varup o daḫı ‘acele ile şāha gönderdi esīr olan (5)ḫatununı ise nāme gönderüp istedikde pādişāh virmeyüp ḳadı‘askeri Tāczādeye nikāḥ idüp o daḫı şāha raġmına anuŋla cem‘ oldı (6)ba‘de şāh def‘-i gām inhizamçün dā’imā mest vela bi-aḳıl ve ‘ālemden ġāfil olurdı ‘āḳıbet kesreti şürbden meret‘aş olup ve bedeni cā-be-cā (7)dilenüp inhizāmından on yıl ṣoŋra o marazlardan helāk oldı bu cānibde pādişāh Ḳızılbāşlar ḳaçup aḫşām oldıḳda bī-ḥad meş‘aleler (8)yaḳdırup yatsu namāzına dek ihtimāmen atdan inmeyüp mānend ‘aḳreb ve çiyān olan Ḳurciyānı ḳatl

itdirüp eṭrāf yoḳladup a‘dadan nişān (9)yoġudu ‘ayān oldıḳda çadırlar ḳurdırup ‘askerle ḳonup o gice ‘asker uyumayup ellerine giren sim ü zeri niçeler ḳalḳanlar üleşüp (10)ḳumāş ve sāir meta‘ ḫūd ḥadden birunī idi naẓm ġāret oldı anda güna gün meta‘ sim ü zer cem‘ itdi ‘asker metā‘ ṣa‘ oldı yaġma (11)esb ve esbāb-ı güzīn hem muraṣṣa‘ ḥānçer şimşīr ve zeyn ḫayme ve ḫargāh ve ḳāli ve nemed gerdi ġāziler eline bi-‘aded işter ve ester ḳaṭar ender (12)ḳıṭār elt hecā hezār ender hezār ol ḳadar gerdi ġenāyimden ala ga veledi maḥzen küya ol merḥāle pādişāha lāyıḳ olan envā‘-ı (13)emvāl ḥazīneye ẓabṭ olınup cümleden şāhuŋ aṭlāsından otaġı idiki vüs‘at ve irtifa‘ ve Naḳşir ṣanāyi‘ ḥadd ü ṣafından birūn idi (14)ḫāṣ atları daḫı miriye alındı irtesi divān olup tehnīt-i nuṣret içün cümle erkān ve a‘yān el öpüp ba‘de behādirlik idenlere ri‘āyet (15)ve teraḳḳi ve baḫşīşler virilüp eṭraf-ı memālike fetiḥnāme gönderilüp ba‘de Tebrīzi muḥāfaẓa idüp şahın ḥazīnesi żāyi‘ olmamaġiçün (16)bir vezīr ve defterdār ve yeŋiçeriler ve ehl-i Tebrīze emān nāme ile āşinaları Moŋlā İdrīs gönderilüp Tebrīz bekçisi bunı işidüp şāhuŋ (17)götürmege ḳābil esbābın yüklidüp gitdi pādişāha yolda bir ḳonaḳda gördüklerinde cenkde şāhuŋ mu‘ini olmaġın bir oġlı (18)ve yüz elli nefer tevābi‘iyle ḳatl itdiler bir ġayr ḳonaḳda daḫı bir gördügü yüz elli ādemla geldikde münāfıḳdır diyü divānları daḫı umūmen ḳatl itdiler (19)recebüŋ on altısında Tebrīze yaḳın ḳonup şehir ḫalḳı ḳarşu gelüp pādişāhuŋ atı ayaġı altına çāḳ şehre dek kıymetlü ḳumāşlar döşediler (20)sa‘ādetle şehre girdikde Ḳızılbāşlar zamānuŋ merbaṭ ve devvāb mesken ġurab olan cümle mesācid ve cevāmi‘ ta‘mīr ve cemā‘atle namāz ḳılmaġa tenvīr (21)idüp ibtidā cum‘a namāzı ḳıldıḳda ‘Acem ḥāfiẓları dāvudī nefesleriyle ‘aşırlar na‘atlar oḳıyup pādişāh vāfir iḥsānlar idüp şehir ḫalḳınuŋ (22)Sünnīleri ġāyetde mesrūr olup pādişāha du‘a-i mevḳūr itdiler ba‘de poādişāh ehl-i Tebrīzüŋ ekābir ehl-i kemāllerinden biŋ ḫāne (23)ṣāhiblerin intiḥāb idüp cümle tevābi‘ ve mallarıyla göçürüp her birine ḥāline göre esbābı sefer virüp ümerādan birini anları ẓabṭ ve ḥıfẓla (24)ta‘yīn idüp Timurlenk neslinden Sulṭān Ḥasan Bayḳara oġlı Mīrzā Bedi‘üzzamānı ki sābıkā Ḥorasan pādişāhı Moŋlā Cāmi ve sāir (25)füdelānuŋ memdūḥı olup teḳālib-i dehr pür cefā ile taḥtdan cüdā olup Tebrīze gelmişdi ve Ḳızılbāşuŋ ḳahr ..... cigerin delmişdi (26)yevmi biŋ aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olınup şeref mülāẕemet ve ri‘āyet-i pādişāha maẓhār İstanbula geldiklerinde ṭāūndan vefāt itdi (27)el-ḳıṣṣa pādişāh recebüŋ yigirmi beşinde Ḳızılbāşların vücūdun ‘ālemden nābud itmegiçün evvel bahārda şāh üzerine gitmegiçün Ḳarabaġ (28)ṭarafına ḳışlamaġa ‘azm itmişken yeŋiçeriler cem‘ olup naẓm didiler ey pādişāh cem-i nişān

tiġiŋ olsun düşmene ateş feşān (29)küşver irān ki bir virānedür anda ḳışlaḳ eylemek efsānedür zühreler çāk eylerken cümlemiz nā-tuvān oldıḳ bu yolda cümlemüz (30)varalum maʻmūre-i Ruma şehā eyle bizi bend-i miḥnetden rehā leşker edā olduġı demde bahār emriŋile olalım şāha süvār (31)geşt idüp īrān zemini serteser ḳomayalum serḫ sırdan hiç esīr lā-cürm sulṭān-ı ekrem Ruma dönüp yolda vāḳiʻ olan umuruŋ

[382b]

(1)icmāli budur ki ʻasker-i ʻaẕīm ḳış ve şiddet-i ḳaḥṭdan muḥkem teşvīş çekdiler ve defterdār Pir Çelebī vezīr olup baʻde Muṣṭafa Paşā muḥarrik (2)ʻasker oldı diyü ʻazl olındı ve ḳalʻa-i Talin cevaz ḫalḳı ʻinād itmegin ḳatl olındılar ve muḳaddemā gönderdikleri baʻżı ʻasker ḳalʻa-i (3)Bayburdı feth itmegin ḳalʻa-i Kīti ḫalḳı işidüp müftāḥların teslīm itdiler ve mīr Aḫūr Bıyıḳlu Muḥammed Aġā tedbīr ve şecāʻatle pādişāhuŋ (4)muʻteḳidi olmaġın Bayburd ve Erzincan ve Trabzon ve Ḳaraḥiṣār-ı şarḳī ve Canik ḥükūmetin virüp serḥad muḥāfaẓasın ışmarladı (5)ve ʻaskerle müttefiḳlerdür diyü Hersek oġlıyla Duḳagin oġlı vüzāratdan ʻazl itdi Amasiyyeye geldikde ʻaskere ḳışlamaġa düstūr (6)virüp yeŋiçeriler Piri Paşā ile pādişāh ḥācesi Ḥilmi Çelebīnüŋ evlerin başmaġın Duḳagin oġlı ve baʻżı muḥarrikleri pādişāh ḳatl itdi (7)ve şahdan ilçilerle vāfir hedāyā ve taẕarruʻ nāme gelüp ilçiler ḥabs olındı ve ḳalʻa-i Kemaḫda olan Ḳızılbāşlar civārlarında olan (8)ḳalʻa ḫalḳına ġāret ve ḳatl ve niçe fesād idüp Sünnīler olan Erzincanīler daḫı ʻiyd-i ḳurbanda Kemāḫlıları başup ḳırup başlarından (9)mināreler yapdılar baʻde emr-i pādişāhiyle Bıyıḳlu Muḥammed Paşā ʻaskeriyle Kemāḫa varup ṭoplar ḳurup muḥāṣara itdi bir ṭaġ üzre (10)yapılmış ġāyet büyük ve muḥkem ve eṭrāf ġāyet ʻamīk derelerdir nehr-i Fırat kenārında keşīr ve bī-nazīr baġçeleri olup Yıldırım Bāyezid (11)Ḫan ẓabṭında iken ġadabla Timurlenk eline düşmegin pādişāh evvel bahārda cümle ʻaskeriyle gidüp yolda Mışır sulṭānı Ġavrīden (12)ilçi gelüp vilāyet-i Ẕülḳadirlüde evvelki gibi yā ḫuṭbede yā sikkede ismi meẕkūr olmaḳ murād itdügin ʻarẓ itdikde pādişāh ḳaḳıyup (13)Murād ise Mışırda ḫuṭbe ve sikke müstemir itsün diyü ilçi baʻde Kemāḫa varup cebr ve ḳahırla alup cümle ḫalḳını ḳırup ehl ü (14)ʻiyāllerin esīr itdi ṭoplarla yıḳılan yerleri yapdırup içine vāfir cenkci ve alāt ve cenk ve zāhire ve bir yarār beg ḳoyup dönüp (15)geldi mezbūr ḳalʻanuŋ cümle ʻacāyibinden biri budur ki yaġmūr zamānında bahār bulutları muḥass-ı ḳudret-i ḥaḳla ve ḥikmet-i rabb-ü izzetle bi-had nihāyet (16)serçe yavrucuḳları ḳalʻa eṭrāfna nüzūl idüp ḫalḳ üşüp anları degşirüp ẓarflara ṭoldırup

ṭuzlayup kimin yiyüp kimin ṣatup (17)ol nemek südden niçe süd iderler şekilde selvāya ekilde ḥelvaya benzer birḳaç gün kimesne almayup birinde ṭursa ḳanatlanup (18)uçar fesubḥān'el-kādir 'alā mā yeşāi ve yaḫtārü şehr-i Mar'aşda oturan vilāyet-i Elbistan ḥākimi 'Alāeddevle bin Ẕü'lḳadr (19)Sulṭān Muḥammed Ḫan çırāġı iken ḥālā pādişāh diyār-ı 'Aceme giderken çaġrıldıḳda öẕr ve bahāne ile gelmeyüp ba'de pādişāh Kemaḫda iken ordu (20)içün ayrılan zāhire yolda ġasb itmegin pādişāh Sivasa geldikde Rumili begler begisi Sinan Paşā biŋ nefer yarār atlu (21)ve bir miḳdār yeŋiçerilerle ve Şahsuvār oġlı 'Ali Begle ilġār ile Elbistana gönderüp kendü daḫı cümle 'askerle der-'aḳab gidüp 'Alāeddevle (22)paşānuŋ ḫaberin işitdikde cümle māl ü 'iyālin ve re'āyāsın ġāyet bülend ve ṣa'ab olan turna ṭaġına göçerüp dameninde olan derbendleri (23)bend itdirüp 'askeri olan Türkmenleriŋ tir ü kemānına i'timād ümidinde ṭurup paşā geldikde ṣaflar baġlanup muḥkem ṣavaşılup (24)Türkmenler ṣınup ḳaçanlar cümle ḳırılup 'alā pür belānuŋ cümle evlād ve aḳrabāsınuŋ başları kesilüp birāderi 'Abdürrezzāḳ beg evlādıyla (25)esīr ve der-zincīr ġanīmet olınan nuḳūd ve cevāḫir ve sāir tuḥfe esbāblar pādişāha gönderilüp o daḫı 'Alāeddevle Mışır sulṭānıyla (26)müttefiḳdür diyü başını nāme ile Mışıra gönderdi vilāyet-i Elbistan ḳal'alarınuŋ żābıṭları ḳal'alar miftāḫların paşāya getürüp (27)teslīm itdiler emr-i pādişāhiyle dizdarlar ve cenkciler ḳonup ẓabṭ-ı emvāliçün emnā ve ammāl naṣb olınup begler begisi 'Alāeddevlenüŋ (28)birāderi Şahsuvāruŋ oġlı 'Ali Bege virildi mezbūr Sinan Paşā pādişāha vardıḳda küllī ri'āyet idüp vüzārat daḫı (29)virüp bile giden 'askere biŋer aḳçe baḫşīş virildi ba'de pādişāh Ḳayṣeriyyeye geldikde cümle 'askere icāzet virüp (30)ḳapu ḳullarıyla İstanbula geldi pādişāh yeŋiçerilerüŋ iḫtiyārların sarāya getürüp 'Acem seferinde niçe kerre hücūmuŋuza muḥarrik (31)kimler idi elbette demek gereksiz diyü iḳdām idüp anlar daḫı İskender Paşāyı ve ḳadı'asker Tāczāde Ca'fer Çelebī ve sekbān

[382a]

(1)başı ele virmegin boyunların urdurdı ve sābıḳan pādişāh Amasiyyede ḳışladıḳda Engüris kāfiri ba'żı memālik-i İslāmiyye ġāret ve (2)ḫasāret itdikde Ḥācı beg varup anlaruŋ kes̲reti ḳırup pādişāha vāfir kesilmiş baş göndermişdi la cürüm pādişāh Rumiline (3)sefer tedārikine başlayup ḳadırġalar termim ve iḥdās̲ olınup ve terseḫāneler yapılup her hāne bināsına elli biŋ aḳçe ḫarāc olındı (4)evvel bahārda sefere gitmegiçün Edirneye ḳışlamaġa gitdi ḳadīmden Kürdistān begleri Sünnī olup lākin biri birleriyle müttefīḳ olmamaġın (5)Ḳızılbāş ẓuhūr itdikde anlaruŋ ekṣer

vilāyetlerin cebrle alup içine ādemlerin ḳoyup niçeleri daḫı şaha serfirü idüp sikke ve ḫuṭbe şāh (6)nāmına idi Sulṭān Selīm Ḫan Tebrīze giderken baʿżıları gelüp buluşup pādişāh anları vilāyetlerine ḥākim naṣb itdi baʿde şāh (7)şınup ḳaçup pādişāh Ruma döndükde Kürd beglerine istimalāt nāmelerle Moŋlā İdrīsi göndermegin yigirmi beş nefer Kürd begleri cemʿ (8)olup cümlesi pādişāha ḫulūşla tābiʿ olup her birleri ḳızılbāş eline düşen eski memleketlerin envāʿ ṭarīḳiyle ẓabṭ idüp sikke ve (9)ḫuṭbe pādişāh nāmına oldı taḥtgāh vilāyet Diyārbekir olan Ḳara Amed ḫalḳı daḫı Moŋlā İdrīs tedbīriyle içerüde olan Ḳızılbāşları (10)sürüp çıḳarup pādişāha tābiʿ oldılar Ustacalı oġlı mensubātını ḳatl ve malların yaġma itdiler Kürd begleri şehr-i Amedi muḥāfaẓa (11)idüp cümlesi pādişāha ubūdiyyetnāmeler gönderüp Amasiyyede ḳışladıḳda geldi İsmāʿīl Şāh pādişāh Ruma döndükde Tebrīze (12)gelüp sābıḳan şınup ḳaçdıḳda sipāh ve ümerāsınuŋ ehl ü ʿiyāl ve mallarını yine kendü reʿāyāsı ġāret itmegin anlardan intiḳām almaḳ diledikde (13)baʿżı ukelā salṭanat saraya ya saraya aṭāya ya aṭāya reʿāyaya mevḳuf olmaġın ḥālā tenfir reʿāyā mahż-ı ḫatādur diyü naṣiḥat itmegin (14)ferāġat idüp Ustacalı oġlı Ḳaraḫanı Amed muḥāṣarasına beş biŋ Ḳızılbāş ile gönderip Kürdler ile daḫı cenge şāh ʿasker gönerip (15)niçe Kürd begleri dört biŋ ādemle anları başup ṭaġıdup niçelerin ḳırup Kürdler vāfir ṭoyum oldılar bir yıldanṣoŋra ṭoḳuz yüz yigirmi bir (16)şaʿbānında emr-i pādişāhiyle Bayburdda ʿaskerle muḥāfaẓada olan Bıyıḳlu Muḥammed Paşā ve Sivas begler begisi Şādi Paşā Ḳaraḫan (17)cenkine gönderilmegin varup Kürd begleri daḫı gelüp Ḳaraḫan ḳalʿa-i Mardine varup māl ü ʿiyāl alup içine yeŋiçeriler ḳoyup kendüsi (18)ʿaskeriyle bir ṣaḥrāya varup Moŋlā İdrīs beşyüz kimesne ile Mardine varup naṣiḥat ve emānla ẓabṭ idüp Şādi Paşā Muḥammed Paşāya (19)küsmegin ayrılup gidüp ʿaskere tefriḳa düşmegin Muḥammed Paşā daḫı ümerā-i ekrādla Amede ḳışlamaġa gelüp Ḳaraḫan daḫı yine Mardine gelüp (20)pādişāh işidüp Şādi Paşā ṣāḥib-i ʿinādı pür ġam idüp evvel bahārda Ḳaraman begler begisi ve Anaṭolı sipāhilerinüŋ baʿżın baʿde (21)ḳapu ḳullarından biŋ nefer yeŋiçeri ile göndermegin evvelā Harput ḳalʿasın üç gün dögüp feṭḥ idüp o cānibde Şāh daḫı Ḳaraḫana (22)yardıma hemşīrezādesi Ḥüseyin Ḫanı ve Baġdad ḥākimi Ḳayżer Sulṭānı niçe nāmdar begler vāfir ʿaskerle gönderüp yolda Kürdlerle (23)ṣavaşup ikiyüz ḳızılbāş ḳatl olınup bu cānibde Muḥammed Paşā ʿasker-i Rumdan iki biŋ adamı muḳaddemā Ḳaraḫanla cenke gönderüp tafṣīle (24)muḥtāc sebeble mMüslümānlar şınup ekşeri şehīd olup paşā Ḳızılbāş şındı diyü Amede gelüp baʿde ḳapu ḳulları geldikde ümerā-i ekrādla (25)cemiyyet idüp ittifāḳla yüriyüp

Koçḥiṣārda Ḳızılbāşlarla ṣavaşup naẕm mu‘arreke ceyhūna döndi ḳanla döndi gerdūnuŋ (26)başı efġānla evvelā Ḳaraḫan ṣol ḳolda olan Ḳaraman ‘askerini yerlerinden ayırup ġalebe üzre iken serdār ikiyüz tüfenkçi göndermegin (27)Ḳaramanīler ḳuvvetlenüp cenk iderken Ḳaraḫanuŋ boġāzına tüfenk fınduġı ṭaḳınup yıḳıldıḳda başı kesilüp cidāya dikilüp ṣol (28)ḳolda daḫı Ḳızılbāşlar çoḳ kimesne şehīd itmegin ümerā-i ekrād ittifāḳla at ṣalup cümle Ḳızılbāşları ṭaġıdup ekserini ḳırup (29)ancaḳ ‘aşrı ḳurtılup anlaruŋ daḫı ekseri Sencerār ṣaḥrāsında ṣusız helāk oldılar on biŋ miḳdārı Ḳızılbāşuŋ burunları (30)ve ḳulaḳları ve beglerinüŋ başları pādişāha gönderüp Ḳızılbāş ẕabṭında olan niçe ḳıla‘ ve bilād-ı vilāyet Diyārbekir destānı Osmāniyān (31)alup bāḳīlerin daḫı muḥāṣara ile feṭḥ ve ẕabṭ itdiler maḫal-i şeyātīn Mardin olan şehr-i Mardin daḫı ekser ḫalḳı ehl-i din olmaġın paşāya tābi‘

[383b]

(1)olup lākin Ḳaraḫan birāderi Süleymān ḳal‘ada olmaġın ‘inād idüp pādişāh ‘Arabistān ḳaḥtına gitdikde Bıyıḳlu Muḥammed Paşā anda gidüp (2)muḥāṣarāya adamlar ḳomaġın biriyle ḳarīb ḳal‘a cengin itdiler pādişāh cemi‘ vilāyet-i ‘Acemi feṭḥ niyetiyle üç yıllıḳ sefer tedārikin tenbihiyle cümle ‘askerin cem‘ (3)idüp Rumili ‘askerini muḳaddemā Ḳayṣeriyyeye varup tevaḳḳuf itmegiçün gönderüp ba‘de ḳırḳ biŋ ‘askerle vezīr Sinan Paşā gönderdim ki (4)Ḳayṣeriyyeyede olanlarla bile Diyārbekire varup ‘Arabistānda Çerākise ṭā’īfesinden ne ẕuhūr iderse i‘lām ide paşā daḫı Elbistana (5)varup Malāṭya ma‘berinden geçmekiçün Çerākis beglerine icāzet istemege ḫaber gönderüp anlar daḫı Ḳızılbāş taḫviḳiyle pādişāhuŋ ṣāḥib-i ẕuhūr (6)olduġından ḳorḳup ḳansu Ġavrī elli biŋ yarār ‘askerle Ḥalebe gelüp pādişāh işitdikde evvelā Ġavrīye hedāyā ve nāme ile ‘adüvv-ü din olan (7)Ḳızılbāş ile cenke gitmegiçün ‘Arabistāndan geçmege icāzet istemege ilçiler gönderüp kendüsi ‘askerle Elbistana geldikde umūmen Diyārbekir feṭḥi ve (8)Ḳızılbāş inhizāmınuŋ ḫaberi gelüp şāh serḥad serdārı Bıyıḳlu Muḥammed Paşāyı ‘askeriyle çaġırup pādişāhuŋ ilçileri Sulṭān Ġavrīye (9)Ḥalebde buluşup Ġavrī anlara ġaḍab idüp ba‘de şāhı pādişāhla barışdırmaḳ murādı idüini nāme ile a‘lām itdikde pādişāh (10)daḫı ġaḍaba gelüp Ḥalebe yaḳlaşdıḳda Ġavrī ‘askerle ebrāmıyla cebren geldigüne ricā-i ṣulḥ içün i‘tiẕārnāme gönderüp pādişāh ḳabūl (11)itmeyüp bi’ṣayf żay‘iyyet’üllebeni mażmūnınca cevāb-ı ḥusn virüp Ḥalebe bir ḳonaḳ yerde Mercidābıḳ ṣaḥrāsında ṭoḳuz yüz yigirmi iki (12)recebinüŋ yigirmi beşinde eḥad güni vaḳt-i seḥerde beyn’es-

salātine dek ‘aẕīm ṣavaşılup iki ṭarafdan bī-ḥad adam düşüp ‘āḳıbet (13)Çerākise ṣınup Sulṭān Ġavrīnüŋ yanında ṭop ṭaşı şiddetle geçmekle anuŋ ṣadāsından ḳulaġı perdesi yırtılup tecdīd-i vużu bahānesiyle (14)bir ādemisiyle alaydan çıḳup seccāde döşidüp yatdıḳda can virdi ba‘de Çerākise ṣınup ṭaġılup ḳaçanları Rum ‘askeri ḳırup cümleden (15)Şām begi Canberdi Gazāli ba‘żı ümerā ile Şama Ḥaleb ḥākimi Ḫayırbay Ḥalebe ḳaçup Yunūs Paşā Ḫayırbay ardınca varup Ḥaleb şehrinde niçeleri (16)ḳatl idüp Ḫayırbay Ḥamā ve Ḥamaṣa ḳaçup Yunūs Paşā ilġārla Şama gidüp yolda ḳaçan beglere yetişüp Ḫayırbay cümle tevābi‘iyle gelüp (17)pādişāha ḳul olup ṭutılan sāir Çerākise ḳatl olındılar ba‘de pādişāh Ġavrī yoḳladup bileginden ḫiẕmetkarı ṭutılmaġın söylidüp (18)bir çavūşa ḳuşlayup vāḳi‘ ise getürdilüp çavūş varup seccāde üstünde meyyit bulunmaġın başın kesüp getürdikde pādişāh (19)olmaġın başın kesmek terk-i edebdür diyü pādişāh ḳaḳıyup ḳatl buyurup şefā‘at-i vüzerā ile dirligi kesilmegin iktifā olındı (20)pādişāh Ḥalebe yaḳlaşdıḳda şehir ḫalḳı ḳarşu gelüp tābi‘ oldılar ve ḥazīnede on kerre yüz biŋ altun ve o miḳdārlıḳ aḳçe ve bī-ḥad (21)alāt sim ü cevāḫir ve tuḫaf ve üç biŋden ziyāde semmūr ve veşaḳ ve dibā ve bī-ḥad ḳumāşlar velā yu‘ad alāt-ı cenk ve muṣanna‘ çadırlar muḥaṣṣal (22)seksān maḫzen ṭolusu emval-i ġanīmet ve envā‘ zāḫīre ẕabṭ olınup bunlardan ġayrı ‘askerüŋ ellerine giren ṭoyumlıḳlar ḫod ḥesāba sıġmazdı (23)bu cümleden ma‘da ümerā ve sipāh Çerākisenüŋ emānetleri olan envā‘-ı esbāb başḳa ḥıfẓ olındı ve cemi‘ ḳıla‘ ve bilād vilayet-i Ḥaleb (24)Çerākise ilinden fetḥ olınup Rumu ḥākimler ve yeŋiçeriler ḳondu ve sipāhilere umūmen baḫşīşler virildi ba‘de pādişāh Diyārbekir (25)begler begisi Muḥammed Paşā ‘askeriyle Mardin fetḥine gönderdi vardıḳda bir yıldan berü maḥṣūr olmaġın fetḥe ‘inād iden Ḳızılbāşları (26)ḳatl idüp başların pādişāha gönderdiler ba‘de Ḳızılbāşlar elinde niçe ḳal‘alar daḫı fetḥ idüp sābıḳan Mışır pādişāhları olan Benī Eyyüb neslinden (27)olup Diyārbekir ḳurbunda olan Ḥasankeyfa pādişāhı iken vilāyetini Şāh İsmā‘īl ġasb itdügi melik Ḥalīle pādişāh eski yerini virüp (28)berat-ı hümāyūn göndermegin o daḫı Kürd begleri mu‘āvenetiyle muḥāṣara idüp ba‘de emānla ẕabṭ itdi ve Ruhā şehri ve nevāḥisi daḫı ẕabṭ (29)olınup ḳal‘asını Ḳızılbāş ḥākimi virmeyüp bir yıl muḥāṣara olınup pādişāh Mışırı fetḥ itdügi işidildikde ḳal‘ası emānla teslīm (30)itdi ve bu def‘a Muṣūl ve Sencar Tel‘afer ve Erġani ve Siverek ve Birecik ḳal‘aları ve cemi‘ vilāyet Diyārbekir ḳal‘aları fetḥ ve ẕabṭ (31)olup cemi‘ bilād-ı memalik-i Kürdistān ki bir aylıḳ yoldır Ḳızılbāş żābıṭlarından taḫlīş olınup pādişāha tābi‘ Kürd begleri ẕabṭına

[383a]

(1)girüp sikke ve ḫuṭbe pādişāh nāmına oldıġı ḫaberi gelmegin Bıyıḳlu Paşāya vāfir naḳid ve tuḫaf esbāb ve Moŋlā İdrīse (2)iki biŋ sikke ve dört kürek ve bir altunlu ḳılıç ve iki çuḳa ve Kürdistān beglerine tevzī‘ itmegiçün yigirmi beş yük aḳçe ve beşyüz ḫıl‘at (3)ve on yedi sancaḳ gönderdi faṣl pādişāh Dimuşḳa Şām şehrine gidüp yolda Ḥamā ve Ḥamaṣ żābıṭları ḳal‘aların teslīm itdiler (4)māh-ı ṣa‘bān āḫirinde pādişāh Dimuşḳa gelüp şehir ḫalḳı ḳarşulayup şāh-ı sipāh çadırlarla ḳonup on iki günden ṣoŋra pādişāh (5)‘askere ḳışlamaġa icāzet virüp kendüsi şehre girüp sākin oldı vilāyet-i Şamda olan cemi‘ bilād-ı pādişāh ẓabṭına (6)girüp her birinüŋ ḥākimler yeŋiçeriler ve levāzımı görildi Sulṭān Ġavrī inhizāmda bakiye-i ‘asker-i Çerākise şama andan beriyyelere ḳaçup Mıṣırda (7)Ġavrīnüŋ fevti işidildikde anuŋ yerine pādişāh olan Ṭomanbay yanına cem‘ olup bu ṭarafda pādişāh ālempenāh Ḥaleb Şām ẓabṭı (8)Mıṣır fetḥine mevḳūf olmaġın Mıṣıra gitmegin ‘azm itdikde vezīrler pādişāhım Mıṣır yolu otsuz ṣusız muḫālif beriyyelerdür ve ‘āsi ‘Arablar (9)çoḳdur ‘asker-i İslām taḥammül idemezler diyü ḫavf ideriz ḥattā bu sebebden Mıṣıra Timur ve Cengiz ve Hülāgü varamayup mülūk-ı ālemden hemān (10)İskender Rumī deryādan varmışdur didiklerinde pādişāh ‘āli himmet elbette giderim diyü ‘aẓīmet itdikde o yıl biŋ ḳaṭar deve (11)helāk olmaġın yalıŋuz mīri içün iki biŋ ‘aded deve ṣatun alınup ve niçe yüz ḳaṭar deve ḳırbalarla su getürmege ta‘yīn ve sipāhilere (12)iki yüz yük aḳçe baḫşīş olınup Rumili ‘askerine ḥazīneden niçe yük aḳçe virilüp sābıḳan iki biŋ ‘askerle ġazāya bir biŋ (13)gönderilmişken ḫālā daḫı beş biŋ ‘askerle vezīr Sinan Paşā gönderildi ba‘de Ṭomanbaya pādişāh baŋa muṭi‘ ol ve illā vaḳtüŋe (14)ḥāżır olup Ġavrīden ibret al dimek mazmūnunda nāme gönderüp o daḫı ilçiler ḳatl ve beş biŋ ‘askerle canberdi Şāma (15)gönderüp Rumiyān ve Çerākise Ḥan Yunūs nām menzilde ṣabāḥdan aḫşāma dek muḥkem ṣavaşılup Çerākise ṣınup ḳırılup ‘aşrı miḳdārı (16)Mıṣıra ḳaçup Remlede kalan ba‘żı ‘asker-i Rum Remle ḫalḳı Ġazze ḫalḳı taḥrīkiyle ḳatl itdiler ṭoḳuz yüz yigirmi iki zi’l-ka’desinin (17)yigirmi birinci güni pādişāh ālempenāh Şāmdan Mıṣıra ‘aẓīmet idüp Remle ve Ġazze eşḳıyāsın ḳatle ḫaber gönderüp Sinan Paşā anları (18)ḳatl idüp soḳāḳlar ṭolup pādişāh vardıḳda şehir ḫalḳı ‘afv itdi ba‘de Kudüs-ü şerīfe ziyarete gidüp ‘askeri Ġazzede (19)ḳoyup üç günde gelüp ba‘de ‘askere baḫşīş virüp yolda vezīr Ḥüsām Paşā ‘asker-i beriyyeye tahammül idemez dimegin (20)pādişāh anı boġdırdı beyit mesned Mıṣır cāy-ı herkes neyset taḫt-ı yūsuf sezā-yı çerkes neyset diyü Mıṣıra ‘azm idüp (21)sābıḳan Sulṭān

Ġavrī içün cem‘ olınan zāḫīreyi develere yüklidüp sekiz günlük ḳumṣal ve pür vemşet ve ṣusız beriyyeye vardıḳda (22)yaġmurlar yaġup havaya berü reddet gelüp toz başılup ṣafā ile geçüp gidüp yüz yigirmi biŋ miḳdārı ‘asker piyade ve süvār (23)ile Mıṣıra yaḳlaşdıḳda Ṭomanbay otuz biŋ yarār atlu ‘askerle şehrüŋ ṭaşrasına çıḳup sandıḳlar kesüp metrisler ḳurup (24)iki yüz miḳdārı ṭop dizüp frenkden ṭopcular getürüp işidilmegin pādişāh toplara uġramıġiçün Çerākisenüŋ orduların (25)varmaḳ mulāḥaẓa itdikde Ḥaleb ḥākimi iken ḳaçup ba‘de pādişāha muṭi‘ olan ḫaber-bay ve ḫayr-re’y delāletiyle Çerākisenüŋ ekserleri (26)ṭarafından bereke’ül-cāmi‘ menziline ḳonup irtesi ki zilhiccenüŋ yigirmi ṭoḳuzu ḫamīs güni idi al’es-seḥer alaylar dizüp ilġārlarla (27)yüriyüp Mıṣır şehrinüŋ arḳası ṭarafından cebel muḳaṭṭab nām ṭaġ semtinden gelüp Çerākisenüŋ hılāf-ı me’mulleri olmaġın şaşup (28)ṭoplar baṭṭāl kalmaġın emvāc bilā başlarından aşup ṣāġ ṭaraflarından birḳaç ṭop atup lākin fāide itmeyüp ḳuşluḳdan beyn’es-ṣalāiyyedür ki (29)tafṣīle muḥtāc ‘aẕīm cenk olup ‘āḳıbet Çerākise ṣınup ekṣeri ḳırılup Ṭomanbay az ādemle Ṣa‘id iline Canberdi daḫı Şām (30)yolına ḳaçup ṭutılan ḳatl olınup bu cānibden Sinan Paşā ve Adana ḥākimi Ramażān oġlı ve niçe ümerā ve vāfir ‘asker düşüp (31)Çerākise ordusunda bī-ḥad deve ve ḳatır envā‘ demet semin ve at ve alāt ve esbāb bulınup ester işter üştür iştirā iden

[384b]

(1)kimesne bulunmaz oldı naẓm maḫzen oldı sim ü zerden merḥāle niçe nādir tuḫfeler girdi ele Çerākisenüŋ intifāı ṣumu‘ ve intifā-ı cem‘leri (2)ẓāhir oldıḳda pādişāh cümle ‘askeriyle çadırlarla ḳonup üç gün oturup şehre girmeyüp seḥer ẓabṭına adamlar gönderüp emān diyü nidā itdirüp (3)sıġalar keṣretinden şāh ve sipāh yer degişdirüp Ṭomanbay on biŋ ‘askerle bir gice şebḫūn itmege gelecegini pādişāh işidüp ‘asker ḥāżır (4)ṭurup Ṭomanbay ḫaber aldıḳda şehre girüp soḳāḳların ḳoca bendler yapup ṣandıḳlar ḳazup ṭoplar dizüp irtesi vezīr-i a‘ẓam Yunūs Paşā (5)vāfir ‘askerle şehre varup ol gün ve irtesi gün aḫṣāma dek Çerākise ile ṣavaşup niçe adamlar ḳırılup ‘āḳıbet ḳoca bendleri geçdiklerinde (6)yüksek evler pencerelerinden ve ṭamlarından adlar ve ‘avratlar oġulcuḳları iki ṭarafdan Oṣmānīlere oḳ ḥarbe ṭaş aġāc kül ṭoprāḳ ateş (7)atup bunlar daḫı oḳ ve tüfenk atup soḳāḳlar meyyitle ṭolup üçünci gün pādişāh cümle sipāhla gelüp atlular piyāde olup (8)ḳalḳanlar ṭutup dar bozanlar ve hevāyi toplar ve bī-ḥad tüfenkler atılup pencereler diyü adlar yıḳılup adamlar helāk olup ba‘żı evlere pādişāh (9)ġaḍab itmegin ateşe yaḳup içinde olanlaruŋ kimi ḳaçup kimi

yanup nehir-i Nile ġarḳ oldılar ve ba‘żı evlerden ḥāṣā ṭolu eber bezler atup (10)has yediklere düşdikde emr-i pādişāhiyle ba‘żı ‘asker üşüp evlerden atān ‘avratları çıḳarup memelerinden divārlara mıḫladılar (11)o gün o gice muttaṣıl ṣavaşılup irtesi muḥarremüŋ sekizinde cum‘a güni cümle ehl-i Mışır evler içinden emān emān diyü feryād idüp cenkden (12)el çeküp Ṭomanbay bed re’y birḳaç adamla gemiye binüp Ṣa‘īd iline ḳaçdı ümerā Çerākiseden sekiz yüz kimesne ṭutılup Rumiline meydanda (13)başları kesildi Mışır soḳāḳları leşlerle ṭolup bu ġazāda cümle elli biŋ ‘aded adam maḳtūl idi diyü menḳuldür pādişāh (14)şehre girmeyüp yine otaġa gelüp ufūnet hava def‘içün leşleri bile itdirüp birḳaç gün ṣuyı içilmedi Cānberdi emānla pādişāha (15)serfüru itmegin emānla gelüp el öpüp ḫıl‘at giydirildi muḥarremiŋ yigirmi üçünde yevmi sebt güni pādişāh şevketiyle şehre (16)girüp taḫta geçdi Ṭomanbay pādişāhı iġfālen ṭaleb-i ‘afv içün i‘tiẕār nāme gönderüp bu daḫı ẓāhirine bināen Anaṭolı ketḫüdāsıyla emān (17)nāme gönderüp ve nuṣḥiçün meẕāhib-i erba‘a ḳużżātın gönderüp ve Ṭomanbay cümlesin ḳatl idüp pādişāh daḫı işitmediginde mücerred iḫtiyāṭen (18)Nilüŋ cānib-i ġarbisine geçdikde Ṭomanbay üç biŋ ‘asker çerkesle gelüp Ḳaraveliyle ṣavaşup ṭarafeynden çoḳ adem düşüp Ṭomanbay (19)Osmānlu pādişāhını bu yaḳada idügün bildikde İskenderiyye ye ḳaçup o gice pādişāh işidüp Rumili begler begisini ve şehzāde (20)oġlını ve Ḫayırbay ile cān neberdi-i güzīde ‘asker ile ilġār gönderüp Bāḫire vilāyetine giderken yetişüp Çerākisenüŋ kimini (21)esīr ve kimin ta‘ma-i şimşīr idüp Ṭomanbay ḳaçup Diyār-ı Ġazzeye ḳaçmaġiçün Nilden geçmek sa‘dedinde Nile yaḳlaşdıḳda yetişilmegin (22)ḥayātdan ümīdin kesüp rāḥat libāsla kendüyü ṣuya atdıḳda yüzgüçler yüzüp yetişüp çıḳarup üçyüzden (23)ziyāde ādemle esīr idüp der-zincir idüp getürildikde cümle yoldaşları ḳatl olınup pādişāh şehre girüp mülūk-ı (24)Çerākise ḥazīnesin açup cümle ‘askere baḫşīşler virildi ba‘de Ṭomanbay içün ḥayātından ferāġat iderse āli manṣıblar (25)virmege ‘azm itmegin ḥālā ri‘āyetler ve emr-i pādişāhiyle vüzerā anı żiyāfetler idüp lākin taḫt-ı Yūsuf ilinden gitdügine te’essüf ve (26)dā’imā ḥāli girye ve āh ve telehhüf olmaġla ḳoyuvirildü ki taḳdīrce gerü fesād iştiġāli ekser iḫtimāl olmaġın ḫuṣūṣan baḳiyye-i Çerākise (27)ve ṣaḥrālarda olan ‘arab ebālise bunuŋ esīr olduġına inanmayup Allahu yanṣūr Ṭomanbay diyü gāh gāh eṭrāf-ı Mışırı ġāret (28)ve penāh itmegin pādişāh bunı teşḫīr ve taḫḳīr ve fitne teskin ile salṭanat-ı Mışırı kendüye takrīr içün rebiülevvelüŋ yigirmi birinci (29)güni ḥımāra bindirüp şehri münādiler gezdirüp cümlesiyle demür

ḳapuda aṣup üç gün maṣlub ṭurdı limuḥarriruhu (30)kime vefa eyledi bu çarḫ-ı dūn ki eylemedi ‘āḳıbet anı zebūn itmedi şehleri zār ü helāk taḥt-ı nişin iken idüp ẕir ü hāk (31)kimini maġlūb esīr ve ẕelīl kimini a‘dā ḳılıcıyla katīl ‘izzeti degmez ṣoŋ üçi zillete la‘net ḥaḳ ancıleyn lezzete ‘āḳil o kim ‘ibret

[384a]

(1)alā dehrden ide ḥaẕer içmeye ol zehrden vekāyi‘ Çerākiseye tābi‘ lākin ḳadīmden abā ‘an ced ḥaremeyn muḥteremeyn ḥākimi olan Seyyīd (2)Berekātoġlı Aloni Muḥammedi hedāyā ve tehnit nāme Mıṣıra göndermegin gelüp el öpüp küllī ri‘āyet olınup ba‘de pederine ḫıl‘atları ve naḳīd ve (3)tuḫafdan küllī baḫṣīşler virilmegin Mekkeye gidüp pādişāh-ı ekrem ḥasret kudemāyı uzmā salāṭīn-i ‘ālem olan ḫādim ve ḥākim ḥaremyn (4)olmaḳ şerefine vuṣūlüne şükrullah ḥaremeyn ḫalḳına tuz içün iki yüz biŋ ḳadar naḳīd filori ve parçalarla bī-ḥad buġday gönderüp (5)taḳsīmiçün nāẕır kātib ve iki mütedeyyin ḳadı gönderdi bu eṣnāda Diyārbekirde Mardin ve Masīnkeyfa fetiḥlerinüŋ ve Trablusda (6)ba‘żı ‘āsilerüŋ ḳatli ḫaberi gelüp ve diyār-ı Mıṣırda şeyḫ ‘arabları vāfir hedāyālar ile gelüp el öpüp ḫıl‘atlar giydirüp re‘āyāya (7)kemāl-i adālet ışmarlanup yerlerine gönderildi naẕm gelmelü olsa ādeme devlet yed bilür bir ḳīl ile biŋ ni‘met gitmelü olsa (8)eylemek tedbīr ṭuramaz anı niçe biŋ zincir pādişāh Şāmda iken İstanbul ḥāfıẓı Piri Paşāya İskenderiyeye donanma ile (9)vāfir zaḫīre gönder diyü ḫaber gönderüp ḳapudan Ca‘fer Aġa gelmegin pādişāh İskenderiyyeyi seyre varup zaḫire Mıṣıra ve Mıṣırdan (10)alınan cümle emvāl-i ġanīmeti gemilerle İstanbula gönderüp Mıṣıra geldi ve cümle ‘askere gitmege vaẓīfe ve tımarlaruŋa terakkiler ve yerlerine gitmege icāzet (11)virdi ba‘de ḫavāṣ-ı ‘askerle aḥvāl-i Mıṣır-ı niẓām içün bir miḳdār oturup miḳyās Nilde bir ḳaṣr yapdırup anda oturdu ve (12)vilayeti Mıṣırı kim ẓabṭ idebilür ve ne vecihle mümkindür kendi girmezden evvel bilmegiçün şeci‘ ve emekdār ve maḳbūl olan vezīr-i a‘ẓam Yūnus Paşā (13)Mıṣıra ḥākim idüp o daḫı kemāl-i ḥırṣ ve cebrle cem‘-i māla meşġūl olmaġın Çerākiseden sābıḳan Ḥaleb ḥākimi olan Ḫayırbay kendüye ḳadīmden (14)bende-i ṣādıḳ ḫuṣūṣan dindār ve emvāl-i ‘Arabistān vāḳıf olmaġın anı Mıṣıra ḥākim idüp mah-ı ṣa‘bānuŋ yigirmi ikinci güni Mıṣırdan (15)göçüp yolda Yūnus Paşā pādişāha yanaşup giderken bir ḫām söz söyleyüp ḳalb-i pādişāhide ḥıyāneti şübhesini müe’yyid (16)olmaġın ṣolaḳlara emr idüp boynu uruldu yeri virilmeyüp Şāma geldikde İstanbuldan Piri Paşā getürüp vezīr-i a‘ẓam (17)itdi ve bilād-ı Şām ve Ḥalebi taḥrīr itdirüp evḳāfı emlākı ve arażi beyt’ül-mālı temyīz itdirüp ḫāṣ olmaġla münāsib

yerleri ḫāṣ [18]baḳīlerin tımar ve ze‘āmet itdirüp defāteri ẓabṭ olındı ve bu esnāda Engüris ḳralı Rumilinde ba‘żı vilāyete el uzadup [19]Azudinḳ Begi şehīd olduġın Edirne muḥāfaẓasında şehzāde Süleymān Ḫan ulaġla ‘arẓ itdi ve Diyārbekir ṭarafından fütūḥāt-ı cedīde [20]ḫaberi geldi pādişāh Şāmda ḥażret-i Şeyḫ Muḥyiddīn ‘Arabī ḳuddise sırruhu’ül ‘azīz mezār-ı şerīfine türbe ve bir cāmi‘i şerīf ‘imāret [21]yapdırup tamām olmaġın ṭoḳuz yüz yigirmi dört muḥarreminde cum‘a namāzın ḳıldı ‘Acemde Şāh İsmā‘īl pādişāhuŋ ḥasret [22]el-mülk ve ‘usretüs-sülūk memālik olan ‘Arabistānı fetḥeden taḥḳīḳa murādı bimāni‘ ve māyil-i fetḥ cümle ‘Acemistāna daḫı māyil ve nāyil [23]idügüni bilmegin ḳorḳup vāfir hedāyā ile tehnīb nāme götürüp mazmūn budur ki naẓm dār-ı ey hüdāvend tāc-ı sibah [24]füzūn ola dā’im saŋa mülk ü cāh cihān ola maḥkum ḥüküm ki tamām mübārek ola şāhı Mışır ve Şām ne tenhā ‘Arab belki melik-i ‘Acem [25]İskender abā şāh gerdün ḥışm beni çākmer sādıḳuŋ bil şehā kemend ‘uḳba begden eyle dehā nikāh eyleme bu yegā tend ü tīz ki yoḳdur [26]bu cānibde fikr setiz kelām-ı ḫüdādur çü es-ṣulḥ-u ḫayr ḳo ṣulḥ eyle āsude olsun bu dir ḫüda eylesün daīm iḳbālini [27]naṣib eylesün ḥamle ebāliki nesīr pādişāh nāmeye iltifat itmeyüp ilçiyi ḳayd- bend ile İstanbula gönderdi ba‘de pādişāh [28]Şāmdan doġrı diyār-ı ‘Aceme gitmek isteyüp cümle ‘asker gelecek yıla te’hir ricā itmegin cümle dört aydan ṣoŋra Ḥalebe gönderüp [29]Cānberdi Ġazāli Şām ḥākimi itdi Ḥalebde iki ay oturup ba‘de İstanbula ba‘de Edirneye vardı ḳıṣṣa sābıḳan Anaṭolı [30]teftişinde ḳürde-i mürde Ḳızılbāşdan Celāl nām mulḥid mecẕūblar libāsla Tokat semtine ḳaçup bir maġārada olup o diyāruŋ [31]ḫalḳı māyil-i rifāż olmaġın aḥvālin bilüp mecẕūb-u ilāhidür dimek bahānesiyle yanına yigirmi biŋ miḳdārı piyāde ve süvār cem‘ olup

[385b]

[1]ol eṭrāfuŋ ümera ve sipāh begler begleri yanına ḳaçup pādişāha ḫaber geldikde vezīr Ferhād Paşāyı ‘askerle gönderüp Celāl [2]işidüp Sivasa ḳaçup Şahsuvār oġlı ‘Ali Beg ‘asker-i Türkmen ile ardına düşüp paşā Engüriye Celāl Ḳaraḥiṣāra [3]gelüp ‘Ali Beg paşāya ḳatılmayup gice ilġār idüp vaḳt-i duhāda Aḳşehir Celālīlere buluşup ṣavaşup Celāl ḳaçup [4]lākin ṭutılup cümle tevābi‘iyle ḳatl olınup ‘avratları esīr oldı ‘Ali Beg Celālüŋ başın pādişāha gönderüp iḥsāna maẓhār olup [5]Ferhād Paşā ‘Ali bege kin idüp Sulṭān Süleymān Ḫan zamānında ḫāyindür diyü icāzetle varup ‘aẓīm ḥīle ile ḳatl itdi [6]faṣl Mışır fetḥ olındıḳda deryādan gemiler işlemegiçün Rodos fetḥi mühimdür diyü vüzerā ‘arẓ idüp donanma tedārik idüp tamām [7]oldıḳda pādişāh

görüp üç dört aylıḳ barut ile niçe gidelim yedi sekiz ayda ancaḳ feṯḥ olur ceddim Sulṭān Muḥammed Ḫan (8)zamānında ki gibi varılup ṣafer'ül-yed gelinürse birüŋüz zinde ḳalmamaḳ lāzım gelür ben böyle ża'īf tedbīrle sefer itmem ve bi'l-cümle (9)bize sefer yoḳ meger sefer-i aḫiret didi pes şāhım şiyem ṭoḳuz yüz yigirmi altı ṣa'bānuŋda Edirneye gitmek tedārikin idüp (10)ṣa'bān āḫirinde arḳasında irtesi dāne-i ḫardal ḳadar şīr-pençe çıḳup çibān ṣanup irtesi ḥamāmda muḥkem ṣıḳdırup (11)yara azup irtesi zīnet ve şevketle şehirden çıḳup otaġa ḳonup çibānı yarası ġāyet büyüyüp azup ilācdan ḳılup (12)zebūn olmaġın Çorlı ḳurbunda sābıḳan pederi ile ṣavaşdıḳları Sırt Köyi yanında oturaḳ idüp Edirneye giden vüzerā (13)getürilüp ḫalḳ şüpheye düşmemekiçün divānlar ḳurup manṣıblar tevzī' itdiler iki ay ḳadar oturılup māh-ı şevvālüŋ ṭoḳuzuncı (14)gicesi vefāt itdi merḥūmuŋ maḳbūl ve muṣāḥibi Ḥüsnicān Begden menḳūldür ki hīn-i iḫtiżārda baŋa Ḥüsnicān ne ḥāldedür ki (15)sulṭānım cenāb-ı ḥaḳḳa teveccüh idüp Allah ile olıcaḳ zamāndur diyüp bizi bunca zamāndan berü kiminle bilür idin cenāb-ı ḥaḳḳa teveccühümüz de (16)ḳuṣūr mu fehm itdiŋ didikde ḥāṣā lākin bu zamānlar öbür zamānlar benzememegin didim ba'de bir lahzadan ṣoŋra Sūre-i Yāsin (17)oḳudıp bir kerre oḳıyup ikincide kendüsi bile oḳıyup selāmün kavlen min rabbin rahīm [23]ayetine geldikde şehādet parmaġın (18)ḳaldırup teslīm-i ruḥ itdi raḥmetullahi 'aleyh ve 'ala İslāma āmme ṣāḥib'ül-ifāde Mevlāna Kemāl Paşāzāde merḥūmuŋ vefātına (19)mersiye-i muṭavvile delīsenddir ki cümleden beri budur naẓm 'azmda nev-civān ve ḥaremde pīr ṣāḥib'üs-seyf ve ṣāḥib'üt-tedbīr (20)hem saf arā idi hem rāy ne vezīr isteridi ve ne müşīr eli şimşīr idi dili ḫānçer tīze idi ḳavli ve bir maḳī tīr (21)az müddetde çoḳ iş itmişdi sāyesi olmışdı 'ālim-gīr şems-i 'asrīydi 'asırda şemsüŋ ẓıll-i memdūd olup zamānı ḳaṣīr (22)tāc ve taḫtla faḫr ider begler faḫr iderdi anuŋla tāc serīr göŋlü ol sūrda bulurdı sürūr ki çelā çaġırdıydı tir ü nefīr (23)razm işinde bezm 'īşinde görmedi pir-i çarḫ aŋa naẓīr çıḳsa īran bezme mihr-i münir görse meydān-ı razm-ı şīr ü dilir (24)olıcaḳ dār ü gir ol seyri aḳsun ḳanlar aġlasun şimşīr ṣayf u Sulṭān Selīm ṣayf ü dirīġ hem ḳalem aġlasun anı hem tıġ (25)ba'de şehzādeye ulaġla adam mektūblar gönderilüp irtesi vüzerā divān sürüp mansıblar virüp pādişāhuŋ meyyitini (26)ṭabībler yüriyüp yürinürken iki kerre ṣāġ eliyle kendüye setr-i 'avret idüp görenler ḫayrān olup tekbir-i rūh-ı rasūle ṣalavāt-ı (27)keşīr itdiler faṣl merḥūm pādişāh zamanında olan kibār-ı meşāhir-i 'ulemā bunlar idiki efḍal-i 'ulemā emṣār ekmāl-i füḍelā-i a'ṣār (28)baḥr-ı muḥīṭ zāḫir cāmi' 'ulūm

[23] Yasin Sûresi 58.ayet : (Onlara) Rahîm olan Rab'den "selâm" sözü vardır.

evabil ve evā'il ve evāḫir sipher fehr-i ḥaḳaiḳ muḥīṭ-i küll-i kemāl şems-i şerī'at bedr fażīlet ālem-i evḥad Moŋlā [29]Aḥmed ki Kemāl Paşāzāde dimekle meẕkūr ve meşhūr āmme-i 'ulumda ṭa'āmmıḳı ve kāffe-i fünūndan tefevvuḳı aṣār-ı kibārından ber-vech-i meczūm [30]ma'lūmdur hiçbir fen yoġidiki anda mahāreti olmayaydı ve anda envā'-ı tażarru' ve iḫtira' ītmege yol bulmayaydı cümle te'lifātı [31]ser-amed ve mümtāz ve māvun küttāb ve parsa yazmaduġı fen az ḳalmışdı celāyil-i kütüb ve resāil taḥṣīl-i fedāyil der-muḥaṣṣıl niçe zamāndur ki

[385a]

[1]'ālemde bunuŋ gibi fāyiḳ ve ma'mūr bir Moŋlā ẓuhūr itmemişdür füdelā ve ṣalāhı ġāyete rüşd ve felāḥı nihāyete irişüp ḥattā ṭā'īfe-i cin [2]daḫı istiftā iderlerdi diyü şāyi' ve cümle aḳvāl ü aḥvāli maḳbūl-ü tebāyi' olmışdur naẓm āsumān ālemde şehbāz idi mümtāz idi [3]fażl ü 'irfānıyla dünyāda nazīri az idi pederi Süleymānuŋ pederi Kemāl Paşā ümerā āl-i Osmāndan idi mezbūr Moŋlā Aḥmed tāzeliginde [4]'ilm-i şerīfe ġāyet çalışup ba'de tımar ze'āmet virilüp ba'de Moŋlā Laṭīfden ḥāşiye muṭāli've Moŋlā Keselliden ve Moŋlā Ḫaṭībzāde [5]ve ġayrīden daḫı ba'żı 'ulūm oḳıyup tedrīcle Edirnede Sulṭān Bāyezid müderrisi iken Anaṭolı ḳaḍı'askeri oldı Mışır fetḥinde [6]bile olup Zeyrekzāde Rumili ḳaḍı'askeri idi Sulṭān Süleymān Ḫan zamānında 'azl ve iftirā ile teftīş olınup ba'de [7]yüz aḳçe ile Edirnede medrese-i dar'ül-ḥadīs ba'de yine medrese-i Bāyezid Ḫan ba'de İstanbul da merḥūm 'Ali Çelebī yerine [8]müftīlük virildi ṭoḳuz yüz ḳırḳda vefāt itdi yigirmi miḳdārı kitāb yüz miḳdārı risāle yazup aḫlāḳ-ı ḥamīdesi [9]fedāil-i ġayr-ı adīdesi vaṣfından ḫāric ve zirve-i ulyāya āricdir naẓm ruḥ-u pākine idüp ḥażret-i ḥaḳ raḥmetler eylesün ḥūriler [10]el üzer ṭutup 'izzetler Moŋlā 'Abdülḥalīm ki Çelebī Ḥalīmi dirler idi Ḳasṭamonıdandur 'ulemā-i Rumdan oḳıyup ba'de 'Arabistāna varup [11]'ulemāsından oḳıyup ḥac idüp ba'de 'Aceme gidüp 'ulemāsından oḳıyup meşāyiḫden biriyle varup dervişlerinden olup vaṭānına geldikde [12]pādişāh ḳabl'el-sulṭana bunı getürüp kendüye imām idüp fażl-ı mütefettin ve me'ārifle mütezeyyin ve meşāḥebeti leẕīẕ olmaġın taḥta [13]geçdikde ikiyüz aḳçe vaẓīfe ile kendüye ḥāce idinüp vāfir köyler baġışlayup sefer ve ḥażırda leyl ü nehār muṣāḥib ve maḳbūl [14]idindi Mışır fetḥinde Şāma geldikde vefāt itdi ṣāliḥ ve muḥsīn ve mu'īn-i fuḳarā ve żu'afā ve ḥamīd'ül-aḫlāḳ idi Moŋlā Muḥammed Şāh [15]biŋ Moŋlā 'Ali biŋ Moŋlā Yūsuf Bāli Efendi biŋ Şemseddīn el-Fetāri kibār-ı füdelādan oḳıyup Sulṭān Bāyezid zamānında Burusada [16]manāstıra Sulṭān Selīm Ḫan zamānında Ṣaḥna müderris ba'de İstanbula ḳadı ba'de

Anaṭolıya baʿde Rumiline ḳaḍıʿasker (17)olup ṭoḳuz yüz yigirmi ṭoḳuzda vefāt itdi ehl-i faẕl ve zekā ve sehā ve hüsn-i ḫulḳ ve vaḳār idi şerḥ-i mevāḳıfa ve ferāiż-i seyyidine (18)birer bi-nazīr ḥāşiye yazmışdur tāzeliginde vefāt itdi Moŋlā Muḥyiddīn biŋ Moŋlā ʿAli el-Fetāri ki Muḥyiddīn Çelebī dimekle meşhūr (19)olup mezbūr Muḥammed Şāhuŋ birāderidür kibār-ı füḍelādan oḳıyup ʿAli Paşā medresesine baʿde Burusada Sulṭāniyyeye baʿde (20)Ṣaḥna müderris baʿde İstanbula ḳaḍı oldı Sulṭān Süleymān Ḫan zamānında on beş yıl Rumiline ḳaḍıʿasker baʿde (21)maʿzūl baʿde müftī iḫtiyārıyla fariġ olup tefsīr dersine ve tefsīr teʾlifine başlayup ḳablʾet-tamām ṭoḳuz yüz (22)elli dörtde vefāt itdi fāżıl kāmil mütebaḥḥir ve ehl-i taḳvā olup ḳuvvet-i diyānetinden mertebe-i vesveseye varmışdı müḥib (23)ve vecih ve mütekellim ve ḳaviyyʾül-ḳalb ve nātıḳ-ı biʾl-ḥaḳ muḥibb-i ʿulemā ve ṣuleḥā olup baʿżı resāil ve taḥrīrātı vardur Moŋlā Muḥammed müftī ʿAli (24)Çelebīnüŋ oġlı ve Moŋlā Ḥüsamzādenüŋ ḳızı oġlı der-kibār füḍelādan oḳıyup baʿde Murād Paşā müderrisi (25)baʿde Ṣaḥn müderrisi baʿde Edirneye ḳaḍı baʿde yine Ṣaḥna müderris baʿde yüz aḳçe ile mütekāid olup ṭoḳuz yüz elli yedide vefāt (26)itdi ehl-i mekārim-i aḫlāḳ olup kāmil idi Moŋlā Muḥammed Şāh biŋ Moŋlā Ḥācı Ḥasanzāde pederinden ve sāirinden oḳıyup (27)baʿde Dāvud Paşā müderrisi baʿde Edirnede Çifte medreselerin birine baʿde Ṣaḥna baʿde Burusa Murādiyesine baʿde seksān (28)aḳçe ile Ṣaḥna müderris olup ṭoḳuz yüzde vefāt itdi ʿulum-u ʿaḳliyye ve naḳliyyeden beher-dār olup ġāyetde meşġūl idi (29)şiʿir ve inşād ve tevārih ve muḥāżıratda māhir olup Ḳudūrīye şerḥ ve bi-nihaye resāil ve mevāşi yazup vefātında ṣoŋra (30)żāyiʿ oldı leẕīẕ ʾül-mūsahabe ḥamīdʾül-aḫlāḳ kimesne idi Moŋlā Ḥüsam Çelebī kibār-ı füḍelādan oḳıyup baʿdeʾl-medāris Edirneye (31)baʿde Burusaya ḳaḍı baʿde yine Ṣaḥna müderris olup ṭoḳuz yüz yigirmi dörtde vefāt itdi ġāyetde meşġūl olup

[386b]

(1)fāżıl ve kāmil ve edīb ve vaḳār hamīdʾül-ahlāk idi baʿżı resāil ve taḥrīrātı vardur Moŋlā Muṣṭafa bin Ḥalīl ki şaḳāyıḳ müellifi (2)Ṭaşköprizādenüŋ pederidür kibār-ı füḍelādan ḥattā Ḥācezādeden oḳıyup cümlenüŋ maḳbūlü idi baʿżı menāṣıbdan ṣoŋra (3)Ṣaḥna müderris baʿde Ḥalebe ḳaḍı baʿde ṭoḳsān aḳçe ile yine Ṣaḥna müderris olup ṭoḳuz yüz otuz beşde vefāt itdi fāżıl (4)ve kāmil zāhid ʿāmil olup müsveddede niçe ṣavaşı ve resāil ḳaldı Moŋlā ʿAbdülvāsiʿ Begzāde olup kibār-ı füḍelādan (5)oḳıyup İstanbula geldikde birḳaç medāris baʿde ḳażā-i Burusa virilüp Sulṭān Süleymān Ḫan taḫta geçdikde İstanbul ḳażāsın (6)iki günden ṣoŋra Anaṭolı baʿde Rumili

ḳaḍı‘askeriligi virildi ba‘de’l-‘azl cemi‘ malın ḫayrata ṣarf idüp kitābların vaḳf [7]idüp tecrīd ve inḳıta‘la Mekke-i Mükerremeye varup ‘uzlet ve ‘ibādet üzre vefāt itdi Moŋlā ‘Abdurraḥmān biŋ Seyyīd Yūsuf [8]el-Ḥasenī Ṭaşköprizādenüŋ ṭalebesinden idi kibār-ı füḍelādan oḳıyup ġāyetde fażīlet taḥṣīl idüp ba‘de taṣavvufa meyl [9]itmegin Burusada Cüneyd beg medresesinden ferāġat idüp yevmi on beş aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olınup ziyāde ḳabūl itmedi [10]evā’ilde cezbe-i ilāhiye irişüp azıḳsız birḳaç ay ṭaġlarda olup aġāclarda ḳudret-i ḫaḳdan itmek bulup yiyüp [11]yırtıcı cānaverler gelüp bunı bekleyüp ba‘de kāh ḫalḳa ḳarışup kāh cezbeye irişürdi evliyāullaha ḳarışup anlardan ‘aẓīm [12]hikāyetler iderdi ṭoḳuz yüz elli dörtde seksān yaşında vefāt itdi Moŋlā Muḥammed biŋ Ḫaṭīb Ḳāsım tedrīcle Muṣṭafa Paşā [13]medresesi müderrisi olup Amasiyyede Şehzāde Sulṭān Aḥmede ḫāce olup ol vefāt itdikde İstanbulda Edirnede niçe [14]medāris virilüp tekrār Ṣaḥna müderris olup ṭoḳuz yüz ḳırḳda vefāt itdi ‘aḳliyyātda ḫuṣūṣan şer‘iyat ve naḳliyyātda ve va‘z ve [15]naṣiḥat ve me‘arif ve ‘ulum-u ‘acībede ġāyet māhir olup ‘ābid zāhid ve kāni‘ olup dā’imā ‘ilm ü ‘ibādete meşġūl idi ‘ilm-i muḥāżıratda [16]ve tevārih-i işraḳda ravża adlu ġāyet laṭīf ve muḫtaṣar kitāb ve ferāiż-i seyyidine ve ṣadr’iş-şeri‘a evā’iline birer ḥāşiye ve niçe resāil [17]ve taḥrīrat yazmışdur Moŋlā Zeyneddīn ibn-i Muḥammed Şāh Fenāri ba‘żı füḍelādan oḳıyup ba‘de Burusaya Sulṭān Orhān vaḳfına [18]ba‘de Amasiyyede Sulṭān Bāyezid vaḳfına mütevelli ba‘de şama ba‘de Ḥalebe ḳaḍı olup ṭoḳuz yüz yigirmi altıda vefāt itdi [19]fāżıl müdakḳīḳ ve dindār idi Moŋlā Davūd kibār-ı füḍelādan oḳıyup ba‘de’l-medāris Ṣaḥna müderris ba‘de Burusaya iki kerre [20]ḳaḍı olup ba‘de iḫtiyārıyla fāriġ olmaġın yüz aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olınup ṭoḳuz yüz ḳırḳ sekizde vefāt itdi [21]fāżıl müdaḳḳīḳ zü-fünūn ve nātıḳ-ı bi’l-ḥaḳ idi ża‘īf mizāc sebebiyle te’līfe çalışmadı Moŋlā Bedreddīn kibār-ı füḍelādan [22]oḳıyup ba‘de’l-medāris yüz aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olınup mütekā‘id oldı ṭoḳuz yüz ḳırḳ altıda vefāt itdi fāżıl [23]kāmil ṣāliḥ ‘āmil idi Moŋlā Muḥammed el-Berd‘i ‘Acemde taḥṣīl ve tekmil-i ‘ulūm ve envā‘-ı me‘ārif idüp Ruma geldikde [24]ba‘del-medāris Edirnede Çiftenüŋ birine müderris olup ṭoḳuz yüz yigirmi sekizde vefāt itdi ḥoş ṣoḥbet ḥamīde [25]ḥiṣāl ḫūb ḥaṭ idi tefsīr ḳaḍıya ḥāşiye tecrīd ve telviḥe ḥāşiyeler ve ‘Arabī ve Fārisī laṭīf inşāları vardur Moŋlā [26]Mücellidzādesiydi fāżıl kāmil muḥaḳḳīḳ ve müdaḳḳīḳ ve ġāyetde ḫūb-ı ḥaṭ olup vāfir kitāblar yazup taṣḥīḥ itmişdi Burusada [27]‘İsā beg medresesinden fariġ olup on beş aḳçe vaẓīfe ile müteḳā‘id ta‘yīn olındı Emir Buḫāri ḥażretlerinden [28]taḥṣīl-i taṣavvuf itmişdi Moŋlā Ecezāde Muḥammed fāżıl kāmil ve

zeki ve ḥamīd-i hisāl idi kasabāta ḳaḍı ve Selanik (29)ḳażāsında Burusaya ḳaḍı olup ba‘de’l-azil ṭoḳuz yüz yigirmi üçde vefāt itdi İlyāszāde Pir Aḥmed Ṣaḥndan (30)Mışıra iki kerre ḳaḍı olup ba‘del-‘azil ṭoḳuz yüz elli ikide vefāt itdi fıḳhada māhir ‘ālim kāmil olup (31)kütüb ve māl-i ḥamd-i ḥişāl idi Paşā Çelebī el-Bikāni cemi‘ ulūmda behreye fāżıl kāmil idi Edirnede dar’ül-ḥadīs

[386a]

(1)müderris iken ṭoḳuz yüz yigirmi ṭoḳuzda vefāt itdi ġāyetde meşġūl olup kerīm ḥalīm idi Türkī iş‘ārı ve şerḥ-i (2)miftāḥuŋ ba‘żı yerlerine taḥrīratı olupża‘īf mizāc olmaġın te’life çalışamadı Paşā Çelebī ibn-i Moŋlā Zeyrek ba‘del-medāris (3)Edirnede Çiftenüŋ birine müderris iken Sulṭān Selīm Ḫan zamānında vefāt itdi fāżıl ve zeki müderrisin arasında iştihār (4)nāmı olup vāfir ṭalebe ‘ilmi tekmīl itmişdi Moŋlā ‘Abdül‘azīz Moŋlā Ümmü Veledüŋ oġlıdur kibār-ı füḍelādan oḳıyup Edirnede dār’ül-(5)ḥadīsden Ḥalebe ḳaḍı ba‘de Amasiyyeye müftī ba‘de fariġ olup yetmiş aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olınup ṭoḳuz yüz elli ḥudūdında (6)vefāt itdi cemi‘ ulumda ḥişşedār olup ulum-u ‘Arabiyyede ve naẓm-ı ḳaṣāyid-i belīġada māhir idi Moŋlā Şeyḫzāde Muḥammed (7)ibn-i Şeyḫ Muṣliḥiddīn Ḳocavī füḍelādan oḳıyup Ḫāce Ḫayreddīn medresesine müderris ve şeyḫ Muḥyiddīn Ḳocavīye dāmād olup (8)ba‘de medreseden firāġ ve ‘uzlet-i iḫtiyār idüp on beş aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olınup bu daḫı çoḳdur der idi ṣaḥābe-i (9)kirām siretlü ġāyetde fāżıl ve ‘ābid ve zāhid ve ders ü ‘ibādete mücedd ve mücāhid merd-i ferd agāh ve veliyullah idi bazārdan (10)mühimmātını kendü bizzat alup getürüp kimesneye getürmege ḳomazdı mescide tefsīr-i şerīf naḳl idüp meclisine vāfir ḫalḳ (11)müctemi‘ ve müntefi‘ olurlardı tefsīr-i ḳaḍıya ġāyet müfid bir ḥāşiye ve metn-i vaḳāyeye ve miftāḥa ve ferāiże birer şerḥ yazmışdur (12)Ḳaṣīde-i Bürdeye daḫı müsecca‘ ve muṣanna‘ bir şerḥ-i bi-naẓīr yazmışdur ki ‘ārifān taṣavvufu ve ulum-u ‘Arabiyyede taṣarrufu andan ma‘lūm (13)olur kendüden mervīdür ki āyāt-ı Ḳur‘anuŋ birinde müşkilim olup cenāb-ı ḥaḳka teveccüh itdikde ḳalbim dünyā ḳadar vāsi‘ olup (14)içinden iki ay ṭoġar ki anlar ne idügini bilirim ba‘de bir nūr ẓāhir olur ki levḥ-i maḥfūẓa delīl olmaġın ol ayet-i kerīmenüŋ (15)ma‘nāsını andan istiḫrāc iderim diyüp ṭoḳuz yüz elli birde vefāt itdi Şeyḫ ‘Abdürraḥim ‘Abbāsi Mışırda ṭoġup (16)taḥṣīl ve tekmīl-i ulūm-u şer‘iyye ve ‘Arabiyye idüp Sulṭān Bāyezid Sulṭān Ġavrīden ilçi ile bile gelüp Buḫāriye yazduġı şerḥi hediye idüp (17)Mışır fetḥinden ṣoŋra Ruma tekrār gelüp elli aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olınup ṭoḳuz yüz altmış birde yüz yaşına ḳarīb vefāt itdi (18)ḳasāid ve iş‘ār-ı

‘Arabiyye muṣanna‘ ve’n-neşā-ı ‘Arabiyyede ġāyet māhir olup bī-ḥad velā yu‘ad aṯārı vardur muḥaṣṣıl kemāl ve faẕl ve ṣalāh ve ġayride (19)vech-i ‘arẕ berekete min berekatullah idi cümle iş‘ārından biri budur ki naẓm malı ledi eḥibbāyına fī’n-nās ṣār’ül-meṯel ḥabayina fī’l-ke’s (20)Moŋlā Yaḫşī ḫalīfe Amasiyyevī Rumda oḳıyup ba‘de ‘Arabistāna varup füdelādan oḳıyup Ruma geldikde taṣavvufa sülūk (21)idüp vāṣıl olup tefsīr ve fiḳha ve cemi‘ ulumda kāmil ve ‘ābid zāhid vā‘iẓ ve müderris idi ekṯer tefāsir ḥıfẓında olup (22)bundan çoḳ kimesne oḳıyup müntefi‘ oldılar ba‘żı nesne içün levh-i maḥfūẓda böyle yazılmışdur gördüm diyü aynı vāḳi‘ olmışdur (23)ḥażret-i resūl sallallahu ‘aleyhi ve selemi vāḳı‘asında ġāyet çoḳ görüp bu ḫuṣūṣda bir risāle yazmışdur ṭoḳuz yüz otuz ḥudūdunda (24)vefāt itdi Moŋlā Muḥammed ki Moŋlā ‘Arab dirler ceddi Anṭāḳiyyeye gelüp Muḥammed anda ṭoġup Ḳur‘an-ı ‘aẓīmi ve kenz ve şāṭıbı ezberleyüp (25)ve ba‘żı metini ezberleyüp ve ammīleri Şeyḫ Ḥüseyin ve Şeyḫ Aḥmedden ve pederinden oḳıyup ba‘de Tebrīze varup oḳıyup Ḥalebe geldikde (26)ders ve va‘aẓ ve fetvāya çalışup fāḍılla meşhūr oldı ba‘de Ḳudüsde mücāvir olup ba‘de ḥāc idüp Mışırda süyūtī ve şimendi (27)ḥadīṯ-i mücāviz ve Mışırda va‘aẓ ve ders ve fetvā ile meşhūr olup Sulṭān Ḳāyıtbāy bunı getürüp buluşup va‘aẓ itdirdi (28)anuŋiçün nihāye adlu fıḳıhada kitāb yazup Ḳāyıtbāy buŋa ġāyet muḥabbet ve ri‘āyet idüp ṭoḳuz yüz üçde Ḳāyıtbāy vefātında (29)Burusaya ba‘de İstanbula gelüp maḥbūb‘ül-ḳulūb olup va‘aẓ ve nehy-i münkirat idüp Sulṭān Bāyezid daḫı meyl idüp dā’imā (30)cāyizeler gönderüp anuŋ nāmına taṣavvufda ve şemāile resūl ‘aleyissalatü vesselāmda birer kitāb yazup ba‘de pādişāha bulunup (31)du‘a itdirüp muvaṭṭın seferine bile getürdi ḳal‘aya ikinci üçünci giren bu oldı ba‘d-ı zamān ‘iyāliyle Ḥalebe varup

[387b]

(1)Emir Ḫayırbay bundan oḳıyup cümle ḫurcin görüp ba‘de Ruma gelüp Sulṭān Selīm Ḫanı Ḳızılbāşa ġazāya taḥrīk ve ṯevāb-ı ġazāda bir laṭīf (2)kitāb yazup Ḳızılbāş seferine gidüp yolda ‘askere va‘aẓ idüp cenkde du‘a idüp pādişāh āmin der idi ba‘de (3)Rumilinde ba‘żı ḳaṣabalara varup emr-i ma‘rūf ve nehy-i münker itmegin çoḳ kimesne salāha gelüp Üskübde on yıl ṭurup meclisinde (4)çoḳ kāfir īmāna gelüp Sulṭān Süleymān ile daḫı Engürise sefer idüp cenkde du‘a idüp ḳabūl oldı ba‘de Burusaya varup (5)ṭoḳuz yüz otuz sekizde vefāt itdi kendi sülbünden yüz miḳdār evlādı oldı ‘ulum-u keṯirde kütüb ve resāil yazup (6)‘ilm-i kimyā da kāmil ve murāda vāṣıl olmaġın iki mescid iki cāmi‘ binā itdi nāṣır-ı din nāşir-i şer‘ mübīn-i ṣaḥābe-i

kirām siretlü idi (7)menāḳıbı şaḳāyıḳda tafṣīl olınmışdur Moŋlā Ḫayreddīn ki ma‘ṭūf dirler idi kibār-ı füdelādan taḥṣīl ve tekmīl-i ‘aḳliyyāt ve naḳliyyāt (8)idüp pādişāha sarāy ḥācesi ba‘de seksān aḳçe ile vā‘iẓ oldı meşārıḳa şerḥ keşşafa ḥāşiye ve ‘ilm-i ṭıbbda bir kitāb-ı kelāmda (9)risāleler yazdı ṭoḳuz yüz otuz ḳırḳ sekizde vefāt itdi Moŋlā ‘Abdülḥamīd-i Ḳasṭamonī ‘ulemādan oḳıyup taṣavvufa sülūk (10)itmegin otuz aḳçe ile İstanbula vā‘iẓ oldı müfessir ve fāżıl ve kāmil ve zāhid ‘āmil idi ṭoḳuz yüz ḳırḳda vefāt itdi (11)Moŋlā ‘İsā Ḫalīfe bu daḫı ba‘de’t-taḥṣīl taṣavvufa sālik ve otuz aḳçe ile İstanbula vā‘iẓ oldı müfessir ve va‘ẓı ġāyetde (12)müessir fāżıl kāmil idi ba‘de Sulṭān Muḥammed Cāmi‘ne ḫaṭīb naṣb olınup ba‘de ferāġat idüp yine vā‘iẓ oldı Moŋlā (13)Şeyḫ Muḥyiddīn Amasiyyevī vā‘iẓ fāżıl kāmil ve muḥaddiṣ ve sālik ve ‘āmil olup maḥbūb’ül-ḳulūb meslüb’ül-‘uyūb müstecāb‘üd-da‘ve ‘azīz olup (14)va‘ẓı ġāyetde müessir idi Moŋlā Toḳatī fāżıl kāmil muḥaḳḳīḳ ve ‘ālim-i rabbānī muḥiḳ olup Amasiyyede müderris ve ders ve ‘ibādete muttaṣıl ve (15)müştegil idi Sulṭān Süleymān Ḫan salṭanatınuŋ evā’ilinde vefāt itdi Moŋlā Muṣliḥiddīn Amasiyyede Sulṭān Bāyezid Ḫan Cami‘nde (16)ḥāfıẓ-ı kütüb olmaġın ḥāfıẓ-ı kütüb diyü meşhūr idi ‘ulemādan oḳıyup ba‘de ‘Arabistāna varup kibār-ı ‘ulemā-i ‘arabdan oḳıyup ba‘de’l-ḥāc Ruma (17)gelüp Moŋlā Efdalzādeye dānişmend olup ba‘de taṣavvufa sülūk idüp Amasiyyede oturup ders ve fetvā ve t‘ālim-i Ḳur‘an-ı ‘aẓīme (18)meşġūl idi cemi‘ ‘ulumda ġāyet kāmil ḫuṣūṣan fıḳıhda ‘adīm’ül-memāṣil olup Cāmi‘-i Mahzen’ül-Fıḳıh adlu bir laṭīf metin ve yalŋuz ibādātına (19)otuz cüz şerḥ yazdı muḥaṣṣıl her ḥālde nādir‘ül-eşbah bereke min berekatullah idi Moŋlā Mu‘īdzāde Amasiyyevīdür fāżıl muḥaḳḳīḳ (20)kāmil mudakḳḳīḳ müstecāb‘üd-da‘ve ‘azīz idi ‘Abdullāh Ḥāce Anaṭolıda ḳaṣaba-i Kireçde sākin olup fıkhda ve ‘ulūm-u ‘Arabīyede māhir (21)ve meşhūr olmaġın cümle ṭāleb-i ‘ilimler elbette aŋa varup oḳurlardı cümle evḳātın ders ve ‘ibādete ṣarf-ı müstecāb’üd-da‘ve ‘ārif idi (22)Moŋlā Haydār pederi meyāli Çelebīnüŋ birāderi ve vālidesi Muḥammed bin Muḥammed Şāh Fenārinüŋ ḳızıdur ve bir medresede mu‘īd iken Mışıra (23)varup füdelā-i ‘Arabdan ulūm-u şer‘iyye taḥṣīl idüp Ruma geldikde Burusada Sulṭān Orḫan mütevellisi oldı fāżıl ve kāmil ve naẓm (24)ve neṣīr-i ‘arabda ġāyet māhir idi faṣl der-kibār meşāḫir-i nādir ve meşāyiḫ der-zamān Sulṭān Selīm Ḫan ġāzi Şeyḫ Nuṣūḥ Ṭūsevī (25)‘ālim ve ṣāliḥ ve şā‘ir ḥub u ḫaṭṭ ve ḥāfıẓ-ı Ḳur‘an iken meşāyiḫ-i Zenbiyeden Şeyḫ Tāceddīn-i Ḳaramanīye mürīd ve vāṣıl-ı murād olmaġın (26)Şeyḫ Ṣufī vefātında mesned irşāda geçüp ṭoḳuz yüz yigirmi dörtde vefāt itdi Şeyḫ Muṣliḥiddīn Burusada imām iken (27)hem müderris hem ḳa uṭb-

u zamān olan Moŋlā İlyāsa dāmād ve andan taḥṣīl murād idüp lebīb ve edīb ve kerāmāt-ı ẓāhire meşhūre (28)ṣāhibi ‘azīz idi Şurezāde Şeyḫ Muḥammed aṣıl murād ve ḳaviyy’ül-irşād dā’im’ül-istiġrāḳ olup meclisine gice ba‘żı kimesne (29)geldikde mūmı söyündürüp ẕikre meşġūl olmaḳ buyurup emriyle ‘amel olındıḳda elvān-ı ‘acībe ve eṭvār-ı ġarībe ile demā-dem niçe (30)nurlar peydā olurdı mübtedīlere böyle ḥāl olıcaḳ ḫizmetine müdāvimlerüŋ ḥāli ḳabl-ü ṣafā vel medār bir gün müridlerine baŋa insilāḥ (31)ḥāṣıl olsa gerekdür üç günden ṣoŋra yedimde şiş ‘alāmeti görilürse beni defn iden görilmezse kendü ḥālime ḳoŋ diyüp

[387a]

(1)didigü zamānda gördüler ki ḥareket ve ḥiss ve nefisden ḳalup üç günden ṣoŋra yoḳladıḳlarında gögini bir miḳdār şişmegin (2)defn olındı Şeyḫ Beŋli Muḥyiddīn Ḳasṭamonıda bir ṭaġda tekye yapup anda mürīdler irşād iderdi ‘ābid zāhid (3)ṣāḥib-i kerāmāt ‘azīz idi Şeyḫ Ḥācı Moŋlā Sinan Paşā ve Moŋlā Sinanzādenüŋ maḳbūl şākirdlerinden iken Yāveşī ḥażretlerine taḥṣīl (4)murād idüp mezbūruŋ tekyesi şeyḫ olup vāfir mürīdler irşād itdi ‘ulūm-u ẓāhire ve bātınada ġāyet māhir olup ṣāḥib-i kerāmāt (5)‘azīz idi Müftī Şeyḫ Efendinüŋ pederiydi ṭoḳuz yüz ḳırḳ dörtde vefāt itdi Şeyḫ Bahāeddīn kibār-ı füdelādan oḳıyup (6)ba‘de Şeyḫ Yāveşīye mürīd olup mürūr-u zamānla şeyḫüŋ tekyesine şeyḫ olup tertīb ve nās ve irşād iderdi nātıḳ-ı bil-ḥaḳ cāmi‘ cemi‘ (7)‘ulūm-u ẓāhire ve bātına ve daḳāiḳ-i taṣavvufda niçe risāle yazmışdur müftī ‘Ali Çelebī ḫasta oldıḳda fetvā yazmaġa bunı ḳaimaḳām itdi ṭoḳuz (8)yüz elli birde ḥācca gidüp geldikde Ḳayşeriyyede vefāt idüp şeyḫüŋ şeyḫi İbrāhim Ḳayşerī yanında defn olındı Şeyḫ Muṣliḥiddīn (9)ba‘żı ‘ulūmu oḳıyup Ḥācı Çelebīye mürīd oldı asār-ı vecd-i istiġraḳ yüzinde müşāhede olınurdı Ḳudüs-ü Şerīfe gidüp anda vefāt itdi (11)Şeyḫ Mu‘allimzāde cemi‘ ‘ulūm-u ẓāhirede kāmil ḥāfıẓ-ı Ḳur‘an Ḥācı Çelebīye ve Şeyḫ Vefāya muḳarrin olup Şeyḫ Naṣūḥdan mecāz bil-irşād ve (12)ana kaimmaḳām oldı ṣāḥib-i riyāżet ve mücāhede olup ḳırḳ yıl ḫatimle terāviḥ ḳıldı Şeyḫ ‘Abdünnebiy Ḫalīfe Ḥācı Çelebīye (13)mürīd ve taḥṣīl murād idüp anuŋ vefātından ṣoŋra ‘uzlet ü ‘ibādete müdāvemet itdi Şeyḫ Ḳara Muḥyiddin Ḥācı Çelebīye mürīd ve taḥṣīl (14)murād itdi ‘ābid ve zāhid ve ‘ārif olup Burusada vefāt itdi Şeyḫ Emir Çelebī ki ismi ‘Alidür şerḥ Küffeye müellifi Seyyīd (15)Celāleddīn Güherlāni neslinden olup pederi Burusada Emir Sulṭān evinde tertīb olınmışdur Şeyḫ ‘Ali kibār füdelādan oḳıyup (16)Burusada Ḫamza Beg müderrisi ba‘de otuz aḳçe ile mütekā‘id olup Şeyḫ Naṣūḥdan irşād-ı mecāz olup evṣāf-ı ḥamīde ṣāhibi (17)idi Şeyḫ Ḥıdır Beg

Çelebī ibn-i Moŋlā Aḥmed Paşāzāde Moŋlā Ḥıdır Beg ibn-i Celāl pederinden taḥṣīl-i fedāil itdikde ibtidā Burusada Murādiyye (18)müderrisi olup fāżıl dānişmendler buŋa gelüp tekmil-i ‘ulūm iderlerdi ba‘de İstanbulda Emir Buḫārī Naḳşibendī ḥażretlerine mürīd ve (19)taḥṣīl-i taṣavvuf itdi mühīb ve müteşerri‘ ve mütevazı‘ ve maḥbūb’ül-ḳulūb ve meslüb‘ül-‘uyūb olup eşrāf-ı enāmda ve nevādir-i eyyāmdan (20)idi ṭoḳuz yüz yigirmi üçde vefāt itdi Şeyḫ Lam‘i Çelebī ismi Maḥmūddur pederi divān-ı ālide defterdār idi (21)tāzeliginde füdelādan oḳıyup taḥṣīl-i ‘ulūm idüp Ḫażret-i Emir Buḫārī Naḳşibendīye mürīd ve taḥṣīl murād idüp otuz beş (22)aḳçe ‘ulūfe ile Burusada müteḳā‘id olup ‘ilm ü ‘ibādete meşġūl oldı Türkī ve Farisī naẓm ve neşirde ġāyetde māhir ve müştehir (23)olup manżūm ve menşūr Türkī vāfir kitāblar yazup maḳbūl-ü ḫalḳ olmışdur bergu yilikde diyār-ı Rumuŋ moŋlā cāmisiydi daḳāiḳ-i (24)taṣavvufa vāḳıf merd-i ferd ‘ārif idi ṭoḳuz yüz otuz yedide vefāt itdi Şeyḫ Seyyīd Ḫalīfe Amasiyyevīdür (25)Şeyḫ Ḥabīb ḫulefāsından olup Amasiyyede anuŋ zāviyesinde şeyḫ olup ‘ābid ve zāhid ‘ārif-i billah ḳāim’ül-leyl ve ṣāim‘ün (26)nehār idi vefāt iderken cennetde ki maḳāmı gösterilmegin ne güzel maḳāmlardur ne güzel ḫūrīlerdür yā rab rūḥumı tizce ḳabż (27)idüp üleşdür diyü tażarru‘lar idüp vefāt itdi Şeyḫ ‘Abdüllaṭīf Şeyḫ Vefā ṭarīḳinde tekyesi şeyḫi olup eḥibbāna (28)cezbe irişmegin na‘ra urup vāfir ızdırāb iderdi Şeyḫ Ḥācı Ramażān Ḳasṭamonıda olup Sulṭān Süleymān Ḫan (29)salṭanatınuŋ evā’ilinde vefāt itdi ‘ālim ‘āmil ehl-i ‘uzlet dünyāda beretü min berekatullah idi Şeyḫ Şurezāde bunuŋ (30)ḫastalıgın görmege geldikde ben yarın ölürüm ḥaḳ te‘āla buyurdı ki namāzımı sen ḳılasın diyüp aynı oldı Şeyḫ Softa Sinan (31)‘ālim ve ‘ārif ve ‘ābid ṣāliḥ ve zāhid ve mürşīd idi İstanbulda ḫalḳdan ‘uzlet idüp pādişāhuŋ evāḫirinde vefāt itdi 0Şeyḫ Muḥammed bin Bedaḥşī Ḳur‘an-ı ‘aẓīmi sūre-i vel-‘ādiyata dek oḳıyup ḥālā ‘ilimde kimesneye iḥtiyācım yoḳdur didi pādişāh Şāmı feṭḥ idüp

[388b]

(1)şeyḫe varup biri birlerini t‘aẓīmen feṭḥ-i kelām itmeyüp sükūtla ayrılup ikinci varışda şeyḫ pādişāha ikimiz daḫı Allah ḳullarıyuz hemān farḳ (2)budurki senin arḳaŋ ḫalḳ yöŋünden aġır benim arḳam ḥafīfdir sa‘y ile ki ḫalḳuŋ meta‘ların żāyi‘ itmeyesin didi ṭoḳuz yüz (3)yigirmi ikide vefāt itdi ce‘alallah’ül-cennetü me’vahüm ve melā bi’n-nūr münḳalibihim ve meşvāhüm bāb-ı ‘āşir der-aḥvāl-i Sultan (4)Süleymān Ḫan Ġāzi ibn-i Selīm Ḫan ibn-i Bāyezid Ḫan ibn-i Muḥammed Ḫan Ġazi ibn-i Murād Ḫan ibn-i Orḫan Ḫan ibn-i Çelebī (5)Sulṭān Muḥammed Ḫan ibn-i

Yıldırım Bāyezid Ḫan ibn-i Ġāzi Murād Ḫan ibn-i Orḫan Ḫan ibn-i Oṣmān Ḫan Ġāzi rahimullahi ʻaleyhim ecmaīn [6]naẓm se ṣāḥib-i Ḳurʻan Sulṭān Süleymān Ḫan Ġāzi ʻādil dīl vücūd-ı pākile pür-nūrdır ṣān ʻāleme nāzil velādeteş fī 900 sene [7]cülūşes fī 18 şevvāl sene 926 vefāteş fī şehr-i ṣafer sene 974 müddet-i salṭanateş sene 47 şehr 4 ceddi Sulṭān Bāyezid [8]Ḫan zamānında sancaġı vilāyet-i Kefe pederi zamānında vilāyet-i Maġnisa ve Ṣaruḫan idi faṣl der- evlād merḥūm pādişāh [9]Sulṭān Muṣṭafa velādeteş sene 921 sancaġı Amasiyye idi ʻişyān iḥtimāli virilmegin sene 960 da pādişāh Ḥalebe giderken çaġırdılup [10]yolda boġdırılup meyyiti Burusaya gönderildi ki aşaġıda gelür Sulṭān Murād Sulṭān Maḥmūd bu ikisinüŋ vefātı fī 927 sene [11]Sulṭān Selīm türbesinde medfūndur Sulṭān Muḥammed velādeteş fī 928 sene pādişāhuŋ ġāyetde sevgilüsü olup naḥīf beden [12]vefāteş der-Maġnisa fī 950 sene meyyiti İstanbula getürilüp rūḥiçün türbe ve cāmiʻ ve medrese yapıldı Sulṭān Selīm Ḫan velādeteş [13]fī 929 sene sancaġı Maġnisa olup pederi yerine salṭanat buŋa müyesser olmışdur Sulṭān ʻAbdullāh vefāteş fī 932 sene [14]Sulṭān Bāyezid Velādeteş fī 932 sene birāderi Sulṭān Selīm ile muḥārebe ve ṣınup ʻAceme ḳaçup anda boġdırılduġı aşaġıda [15]gelür fī 969 sene Sivasda medfūndur Sulṭān Cihāngir velādeteş fī 937 sene küçük iken elden düşüp arḳası güz idi [16]vefadeteş der-Ḥaleb fī 961 sene tārīḫ-i sürḫıtān Sulṭān Muṣṭafa ve Sulṭān Muḥammed ve Sulṭān Selīm fī 937 sene vefāt [17]merḥūme Sulṭān vālide-i pādişāh fī 940 sene ve tārīḫ-i sürḫıtān Sulṭān Bāyezid ve Sulṭān Cihāngir fī sene vefāt [18]merḥūme Ḥāṣeki Sulṭān vālide-i Sulṭān Muḥammed ve Selīm ve Bāyezid fī 965 sene İstanbulda bir cāmiʻ ve iki medrese ve ʻimāret [19]ve dār'üş-şifā yapdırup ṣāḥib'ül-ḫayrāt muḥabbet'ül-ʻulemā ve's-ṣüleḥā idi faṣl der- vüzerā-i merḥūm pādişāh Pīri Paşā [20]ismi Muḥammed olup tafṣīl-i ḥāli yuḳaruda geçmişdür sābıḳan daḫı vezīr-i aʻẓam olmaġın cülūsda ibḳā olınup üç yıldanṣoŋra ʻazl olınup [21]yerine İbrāhim Paşā oldı ḳaṣaba-i Gekbüzede medfūndur anuŋ cāmiʻ ve medrese ve ʻimāreti vardur sābıḳan vezīr olmaġın cülūsda [22]ibḳā olınup baʻde zamān ʻazl olınup Samandıra sancaġı virilüp baʻde Edirnede ġaḍab-ı pādişāhile ḳatl olındı Ḳoca [23]Ḳāsım Paşānuŋ sancaḳda defterdārı olup cülūsda vezīr oldı Aḥmed Paşā Rumili begler begliginden vezīr olup Mışır [24]muḥāfaẓasına gönderilüp anda ḫāyin olmaġın sene 900 de ḳatl olındı İbrāhim Paşā harem-i pādişāhide oda başı iken [25]Pīri Paşā yerine def ʻaten vezīr-i aʻẓam olup on üç yıldan ṣoŋra ṭoḳuz yüz ḳırḳ ikide ġaḍab-ı pādişāhla ḳatl olındı [26]Ayas Paşā vezīr iken İbrāhim Paşā yerine vezīr-i aʻẓam oldı Güzelce Ḳāsım Paşā vezīr iken ʻazl

olındı ḳarşu yaḳada [27]cāmi‘ ve medrese yapmışdur Palaḳ Muṣṭafa Paşā ve Süleymān Paşā vezāret virilüp Budun ḥıfẓına ḳondı [28]Laṭīf Paşā Ayas Paşā yerine vezīr-i a‘ẓam oldı ba‘de ‘azl olınup sene 942 vefāt itdi Hācı Muḥammed Paşā ki Sofī [29]Muḥammed daḫı dirlerdi vüzerātdan ‘azl olınup Budun ḥıfẓına gönderilüp anda vefāt itdi Ḫādim Süleymān Paşā Laṭīf Paşā [30]yerine vezīr-i a‘ẓam oldı ba‘de ‘azl olınup sene 947 vefāt itdi Rüstem Paşā Süleymān Paşā yerine vezīr-i a‘ẓam olup pādişāhuŋ [31]dāmādı idi ‘azl ba‘de naṣb olınup sene 978 vefāt itdi Ḫüsrev Paşā vezīr iken ‘azl olınup vefāt itdi İbrāhim

[388a]

[1]Paşā ‘azl olınup İstanbulda vefāt itdi Aḥmed Paşā Rüstem Paşā ‘azlinde vezīr-i a ‘ẓam olup ba ‘de ‘azl ve ġadab-ı pādişāhiyle [2]ḳatl olınup yine Rüstem Paşā naṣb olındı Ḫādim Haydār Paşā ḥarem-i pādişāhīde vüzerātla çıḳup ba‘de zamān Rumilinde [3]sancaḳ virilüp vefāt itdi İstanbulda medresesi vardur Muṣṭafa Paşā vezīr-i ‘aẓam oldı Ḳasṭamonı pādişāhı İsfendiyār [4]neslindendür ‘Ali Paşā vezīr-i a‘ẓam oldı Muḥammed Paşā vezīr-i ‘aẓam olup çāḳ Sulṭān Murād Ḫan bin Sulṭān Selīm biŋ Sulṭān [5]Süleymān Ḫan zamānında bir divāna ikindi divānında bıçaġıla gögsüne urup şehīd itdi Pertev Paşā Sulṭān Selīm zamānında vefāt itdi [6]Ferhād Paşā Sulṭān Selīm zamānında ‘azl olınup Sulṭān Murād zamānında ‘adüvleri her ṭarafdan zehīr yedirilüp vefāt itdi Aḥmed Paşā Sulṭān [7]Murād zamānında vezīr-i ‘aẓam olup ba‘de vefāt itdi faṣl merḥūm pādişāh zamānında envā‘ ṭarīḳiyle feṭḥ olınan ḳal‘alar bunlardur ki zikr [8]olınur evvelā ḳal‘a-i Yegürelidür Rumili ḳal‘a-i Bezmin ḳal‘a-i Arslanḳama ḳal‘a-i Ḳoynek ḳal‘a-i Erbaş ba‘żı ḳıla‘ vilayet-i [9]Engüris ḳal‘a-i Belġrad ḳal‘a-i Rodos ḳal‘a-i İstanköy ḳal‘a-i Bodrum ḳal‘a-i Lidos ḳal‘a-i Serniyak ḳal‘a-i Hervardin [10]ḳal‘a-i Usek ve Ayluḳ tekrār Usek ḳal‘a-i Soyben ḳal‘a-i Vardar ḳal‘a-i Raḥa ḳal‘a-i Uġurca ḳal‘a-i Reḥas ḳal‘a-i Taraḳca [11]ve Bökay ḳal‘a-i Bice ḳal‘alar daḫı ḳal‘a-i Budun ḳal‘a-i Beşte ḳal‘a-i Segedin ḳal‘a-i Baçne ḳal‘a-i Sel ḳal‘a-i Mac ḳal‘a-i Pes [12]ḳal‘a-i Sina ve Manḳa ḳal‘a-i Perlike ḳal‘a-i Ḳameti ḳal‘a-i mülk-i Ḫās ve niçe ḳal‘alar daḫı ve ḳal‘a-i Budun tekrār ḳal‘a-i Yatak ḥişārı [13]ḳal‘a-i Kestel ḳal‘a-i Ḳaboni ḳal‘a-i Yapruca ḳal‘a-i Şoril ḳal‘a-i Pivendaḳ ve niçe ḳal‘alar daḫı ḳal‘a-i Ḳurun ḳal‘a-i Aḫlat [14]der-vilāyet-i Anaṭolı ḳal‘a-i ‘Adilcevāz ḳal‘a-i Aḳar ḳal‘a-i Sulṭān ve Erciş ḳal‘a-i şehr-i Baġdad [15]ḳal‘a-i Şehribān ḳal‘a-i Ḥārūniyye ḳal‘a-i Dudāḳ ḳal‘a-i Gerek ḳal‘a-i şehr Ḫalle ḳal‘a-i Ẓabṭ vilāyet-i

Kürdistān ve vilāyet-i Muşa‘şa‘ (16)vilāyet-i Cezāyir der-ḳurb-u Basra Cezīre-i Vāsıt ḳal‘a-i Şecāve Dermiyan Ḳara Boġdan ḳal‘a-i Veşve ḳal‘a-i Valiveh ḳal‘a-i Şuḳlaveş (17)ḳal‘a-i Beçevi ḳal‘a-i Estergon ḳal‘a-i Mūsavar ḳal‘a-i Pāyi ḳal‘a-i Tata ḳal‘a-i Üstüni Belgrad vilāyet-i Basra ḳal‘a-i Van (18)ḳal‘a-i Ṭımışvar der Rumili ḳal‘a-i Barḳān ṭoḳuz ‘aded ḳal‘ayı daḫı ḳal‘a-i Zigetvar ḳal‘a-i Göle faṣl der-beyān-ı gazāvāt (19)ve fütūḥāt ve umūr-u mu‘aẓẓam der zamān merḥūm pādişāh Sulṭān Selīm Ḫan ‘Arabistānı feṭḥ itdikde ṭā’īfe-i Çerākİseden (20)Şāma begler begi naṣb itdügi Cānberdi Gazāli ḥālā ‘asker cem‘ idüp vilāyet-i Şāmda da‘vā-yı istiḳlāl itmegin vezīr (21)Ferhād Paşā vāfir ‘askerle gönderilüp ġāyet tafṣīle muḥtāc muḥārebāt ve ‘umūr ẓuhūrdan ṣoŋra sene 927 ṣaferinde (22)Cānberdi ve tevābi‘i ‘ulūf-u şīr-i şimşīr ve hedef-i tire oldılar sefer-i evvel ve fütūḥāt-ı sulṭān bi-bedel pādişāh sedād (23)nihād reşād i‘tiyād iḳtidā-i balābā-i ve’l-ecdād iḳāmet sünnet cihād murād fuadları olmaġın cünūd ba-maḥdūd (24)şecā‘at nemūdla sene 927 de İstanbuldan vilāyet-i Engüris menḥūse teveccüh idüp Yegüreli Zemin Arslanḳama (25)Ḳonyek İrşev nām ḳal‘aları ve niçe ḳıla‘ daḫı feṭḥ olındı aḳıncılar ṭā’īfesi vilāyet-i Engüris vilāyet-i Hırvata dek aḳın (26)idüp bī-ḥad esīr ve māl-ı keṣīr getürdiler ḳal‘a-i Belārad sengin bünyād pādişāh varup ‘askerle ḳuşadup toplar (27)ḳurılup dökilüp naẓm zelzele-i şey’i ‘aẓīm sırlı fehim eyledi akl-ı selīm ġāyetde ṣa‘ab usret’ül-melük iken bi‘avnillahi (28)ẕi’l-mennān āḫir ramażāna dek feṭḥ olındı umur evvelā yemen vilāyetine İskender nām fāsid müstevli olup yanında olan (29)adamları anı ḳatl idüp ser şaḳa efserni pādişāha getürülüp ‘avn-ı rabbi ẕi’l-metin diyār-ı Yemen ṭāli‘ sulṭān zü’l-ḥasan (30)ile memālik-i seniyye-i Oṣmāniyyeden oldı fī 928 sene ve küçük şehzādelerden Sulṭān Murādūŋ ba‘de Sulṭān Muḥammedūŋ vefātları (31)ḫaberleri pādişāha yolda iken geldi sefer-i ṣāni ve fütūḥāt sene 928 ġazāya gitmek içün māh-ı recebde Üsküdara geçüp ḳonup ‘asker cem‘ oldıḳda

[389b]

(1)donanmayla deryādan gidüp evā’il-i ramażānda Cezīre-i Rodosa varup ṭoplar ḳurup ġāyetde mūsab olmaġın bir ḳaç ay dökilüp (2)muḥkem çalışup ‘āḳıbet māh-ı ṣaferde yüriyiş ile feṭḥ olındı ḳarşu yaḳada ḳal‘a-i İstanköy ve ḳal‘a-i Bodrum ḳal‘a-i Lendos (3)ve ḳal‘asınuŋ daḫı feṭḥ olındı umūr evvelā Elbistan ḥākimi zü’l-ḳadīrlü Şāhsuvaroġlı ‘Ali Beg pādişāha ẓāhiren iṭā‘at (4)bāṭınen ḥıyānet üzre olmaġın Ferhād Paşā ‘askerle ġayrı yerden gönderilmek nāmıyla gidüp ḳadīmden ikisi āḫiret ḳarındāş

(5)olmaġın ‘Ali Beg Paşā ḥastalık behānesiyle artuḳ abāda getürüp bir ḳaç oġlıyla başların kesüp pādişāha gönderdi (6)sene 929 Mışırda vilāyet-i şarḳiyye kāşifi Cānım nām Çerkes ve Nāḫire kāşifi İnāl nām Nākis ṭā’īfe-i Çerākise-i Abalsa ile ittifāḳ (7)idüp Mışıra müstevli baş ḳaldırmaḳ dilediklerinde muḥāfaẓasında ki Muṣṭafa Paşā anda olan pādişāh ḳullarından gönderüp (8)muḥkem şavaşup ‘āsilerin başları kesildi sene 929 sālisen vezīr Aḥmed Paşā Mışır muḥāfaẓasında iken ‘āsi olmaġın başı (9)kesilüp pādişāha gönderildi rābi‘an Şāh İsmā‘īlden pādişāha tehnit-i cülūs içün nāme ve hedāyā ile ilçi geldi ḫāmisen (10)vezīr-i a‘ẓam İbrāhim Paşā deryādan gemilerle Mışır muḥāfaẓasına gönderildi şāh İsmā‘īl vefāt idüp yerine oġlı Ṭahmas (11)şāh oldı diyü serḥad beglerinden ḫaber geldi bu cümle umūr ṭoḳuz yüz otuzda ẓuhūr itdi sefer-i sāliş ve fütūḥāt ba‘żı (12)umūr-u pādişāhi yine Engüris ġazā içün 932 recebinde ‘asker-i ‘aẓīmle İstanbuldan geçti sāniyen Süleymān Re’is yigirmi pāre (13)ḳadırġa ile Mışır deryāsından Yemen vilāyetine gönderildi sālisen feṯḥ-i ḳal‘a-i Peravadi fī şehr-i şevvāl feṯḥ-i ḳal‘a-i Usek ġāyet vesi‘ (14)ve refi‘ olup cenk ba‘de emānla feṯḥ olındı ḳal‘a-i İlen nehr-i Ṭuna kenārında ḥendeki ‘Amik bir ‘aẓīm ḥiṣār olup muḥārebe ile feṯḥ (15)olındı fī şehr-i şevvāl nehr-i Sāve üstünde gemilerle köpri yapılmaġın Budun ṭarafına ‘asker geçürildi fī şehr-i ẕilka‘de ḳal‘a-i (16)Ṣubin ve ḳal‘a-i Dilnevāz ve Vardar ve ḳal‘a-i Raḥe ve ḳal‘a-i Enmudce ve ḳal‘a-i Recas ve ḳal‘a-i Taraḳça ve ḳal‘a-i Tükay daḫı niçe (17)ḳal‘alar cümlesi māh-ı ẕilka‘dede feṯḥ olındı ṣaḥrā-yı Moḥaçda Sulṭān Süleymān şecā‘atdi ḳral Praġocac ile buluşup ḥadd ü vaṣıfdan (18)birūn ‘alāmet-i ḳıyāmet numūn ile ḥarb-i ‘aẓīm ve ḍarb-i ‘amīm ve kerb-i elīm olup ġāyet luṭf-u rabb-i izzet ile kāfirler ṣınup ḳırılup mühlike (19)olan mu‘arreke cūy-ı ḫūn ve güştelerle meşḥūn olup ḳral bed-ḥāl mecrūḥ olup ḳaçup gidüp atdan düşüp bir bataḳda (20)ḳalup helāk oldı ‘aẓīm müdāyin taḥtgah Engüris olan şehr-i Budun dīde-i gerdun ve gūş-ı Ḳurun nazīrden görmeyüp ve işitmeyüp (21)ḥasret’ül-mülūk ve ‘asīret’üs-sülūk idi şāh ve sipāh mütevekkilen ‘alallah ana varup muḥāṣara ittiklerinde māh-ı ẕilḥicce evvelinde (22)ḳal‘anuŋ cenkcileri ve tüfenkçileri ḳaçup sāir şehir ḫalḳı tiġ ve kefen bir gerdan emān diyü na‘ra zenān ḳal‘a miftāḥın getürüp (29)‘afv-ı pādişāha maẓhār oldılar Budun muḳābelesinde olan ḳal‘a-i Peşte daḫı feṯḥ olındı māh-ı mezbūrede Segedin ve Banca (24)ve Sel ve Mac ve Besi ve Sipna ve Yanḳa ve Perlike ve Femti ve mülk-ü ḫās ve niçe ḳal‘alar feṯḥ olındı umūr-u evvelā pādişāh seferden (25)gelürken Ẕülḳadirlü ṭā’īfesinden Süklanoġlı ve Atmaca nām müfsidler ḫurūc idüp Ḳızılbāşa ḳaçup giderken (26)begler yetişüp cemi‘yetlerin

ṭaġıdup tevābi‘ini ḳatl ittikleri ḫaberi geldi s̱āniyen küçük şehzāde Sulṭān ‘Abdullāhuŋ vefātı [27]ḫaberi ba‘de Şehzāde Sulṭān Bāyezidüŋ ṭoġduġı ḫaberi pādişāh yolda iken geldi Ẕünnūnoġlı nām Ẕülḳadrliden niçe [28]eşḳıyā cem‘ idüp memleket-i Os̱māniyyede Ḥalebi fesād itmegin Rumili begler begisini gönderdikde yetişüp Pasin ovasında ḳatl [29]itdi fī 933 sene Ḥācı Bekdāş oġlı Ḳalender Şāh nām Şaḳi ḫurūc itmegin ḳapu ḳullarıyla İbrāhim Paşā gönderilmegin yetişüp [30]başın kesdiler fī es-senetü’l-mezbūre sefer-i rābi‘ Nemçe ve Alaman ḳralı Buduna gelüp almaġın anı tekrār feṭḥ içün pādişāh Encüm sipāh [31]ramażān evvelinde İstanbuldan çıḳup Mohāç ovasına vardıḳda vilāyet-i Erdel yanı Yanuş ḳral gelüp el öpüp feṭḥ olınan

[389a]

[1]vilāyet-i Engüris kāfirlerinüŋ müslümānlarla adem-i imtinasları olmaġın Engüris ḳralı ḫarāc virmek şarṭıyla mezbūr yanuş virildi [2]ba‘de pādişāh buduna varup ‘aẕīm cenkle feṭḥ itdi muharrem 936 sene ḳal‘a-i Benaḳ ḥiṣārı daḫı feṭḥ olındı yine bu ayda pādişāh [3]Nemçe ve Alaman ve Egirüs ḳrallarınuŋ taḥtgāhları olan Beç şehrine varup ḳral sābıḳ ḳaçup pādişāh Beç ḥiṣārın on beş gün [4]muḥāṣara idüp ḳal‘a ḫalḳıyla leyl ü nehār ṣavaşup ‘āḳıbet küffār-ı Nemçe ve Alaman el emān diyüp emān iḥsān idüp bilād-ı İslāmiyyeye ba‘īd [5]olmaġla feṭḥ ve ẕabṭına mukayyed olmamaġın veyāḫūd kış zamānı gelüp feṭḥi dūr-u Dıraz muhasarāya muḥtāc olmaġın alınmadı ammā eṭrāf [6]külliyen ġāret olınup māl ü menal ve etfal ü ‘iyāl küffār ü dalal alınupşiddet-i şitā iḳtiżāsıyla dönülüp İstanbula gelindi umūr [7]evvelā şehzādelerden Sulṭān Muṣṭafa ve Sulṭān Muḥammed ve Sulṭān Selīm sünnet olup ‘aẕīm dügün oldı fī 937 sene şehzāde Sulṭān [8]Cihāngir vücūda geldi fī senetül-mezbūr Ulam Paşā Ḳızılbāşdan ḳaçup pādişāha el öpdi fī senet’ül-mezbūr sefer-i ḫāmīs ve fütūḥāt [9]ba‘żı umūrlarına Engürise gazā içün pādişāh encüm sipāh ṭoḳuz yüz otuz sekizde ramażān-ı evāsıtında İstanbuldan çıḳdı [10]muḳaddemā seksān pāre ḳadırġa ile ḳapudan-ı deryā muḥāfaẓasına gönderildi Bitlis ḥākimi Şeref Beg ‘işyān idüp Ḳızılbāşa [11]müttefiḳ olmaġın begler begligi evvelā Mīr Paşāya virildi ḳal‘a-i Kesel Ḫendeġini ‘asker odun ile doldırmaġın içinde olan küffār emān dilediklerinde [12]pādişāh varup ḳal‘ayı ẕabṭ itdi fī evā’il-i māh-ı muḥarrem bu def‘a ḳal‘a-i Ḳapuyı ḳal‘a-i Bayruca ḳal‘a-i Bāzerence ḳal‘a-i Draḳat ḳal‘a-i [13]Belkeser ḳal‘a-i Ḳamendevar ḳal‘a-i Şoril ḳal‘a-i Biyondaḳ ve daḫı niçe ḳal‘alar ḫalḳı iṭā‘at itmegin işbu ḳıla‘ıŋ cümlesi ẕabṭ olındı [14]Alaman ve Nemçe ve Ḥırvat vilāyetlerine aḳıncılar gönderilmegin ‘aẕīm şehirlerin ve ḳaṣabaların ve köylerin yıḳup vāfir esīr ve māl-ı kes̱īr ile geldiler [15]Nemçe

vilāyetine ve Alaman ḳrallarından yolda ilçiler gelüp üç yıla dek ṣulḥ olmaġa tażarru‘ nāmeler göndermegin pādişāh va‘de buyırup sa‘ādetle (16)İstanbula geldi Frenk kāfirleri gemilerle Moraya çıḳup Ḳurun ḳal‘asın alup ẓabṭ ittikleri işidilmegin berr ü bahrdan ‘askerler (17)gönderilüp fetḥ itdiler fī 940 sene sābıḳan ‘āsi olup ḳaçan Şeref Bitlis begler begisi Ulam Paşā üzerine vāfir Ḳızılbāşlar gelüp (18)muḥkem ṣavaşılup şeref telef ve şīr ü şimşīre ‘uluf olup tevābi‘iyle başları kesilüp dergāh-ı muāllaya geldi encünen başed hemişe (19)düşmen-i Os̱māniyān sefer-i sādis ve fütūḥāt ve umūr-u ‘aẓīm pādişāh cem cāh mücāhid fī sebīlillāh ibtiġa rida’er-racül ve ‘alā ile Şāh (20)Gümrāh ḍalālet penāh üzerine ṭoḳuz yüz ḳırḳda evāḫirinde İstanbuldan çıḳdı vezīr-i a‘ẓam İbrāhim Paşā ba‘żı ‘askerle Ḥalebde (21)ḳışlamaġıçün muḳaddem gönderilmişdi re’is Ḫayreddīn Beg ki diyār-ı Maġribde Cezāyir vilāyetinüñ pādişāhı idi yigirmi pāre gemi ile gelüp (22)pādişāha ḳul olmaġın yine vilāyeti kendüye begler beglik virildi İbrāhim Paşā Ḥalebden göçüp Tebrīze varınca ḳızılbāşa tābi‘ Aḫlaṭ ve (23)‘Adilcevāz ve İḥtımar ve Sulṭān ve Erciş ve Üyenk ḳal‘alarınuñ ḫalḳı miftāḫların getürüp paşāya teslīm itdiler Ḫayreddīn Paşā (24)yüz pāre ḳadırġa ile deryāya gönderildi İbrāhim Paşā Yalaḳova cānibine vardıḳda gelen padişāhı Muzaffer Ḫan beş biñ (25)‘askerle pādişāha iṭā‘atiçün paşāya buluşdı pādişāh daḫı o maḥalle gelüp paşā ile ‘askere ḳarşu varup Şāh Ṭahmas (26)Ḫorasandan Sulṭāniye şehrine geldügi işidilmegin māh-ı rebī‘ülāḫirüñ ġurresinde pādişāh anuñ üzerine yüriyüp Sulṭāniyyeye ve ḳaṣaba-i (27)Ebhere vardıḳda şāhuñ ulu canlaruṇdan Ẕülfiḳāroġlı Muḥammed Ḫan ‘aded miḳdārı adamla Ḳızılbāşdan ḳaçup pādişāha geldi (28)şāh nā-bekār ḫuḳvar tevābi‘iyle ṭaġdan ṭaġa firār idüp nām nişānı a‘yān olmadı naẓm mümkinmidür ki niçe evde şīrler şiġāl (29)ḳābilimdür muḳābil ola bile birle ġazel ḫuṣūṣan ki pederi Şāh İsmā‘īl kendü evlādına Os̱māniyāna ḳarşu ṭurup cenk olınmaġa (30)la‘net nāme yazmışdı la‘natullahi ‘aleyhim ecma‘īn fürūḥ ve ba‘żı umūr-u şāhuñ mekānı ma‘lūm olmayup şitā zamānı irişmegin pādişāh (31)Baġdada teveccüh eyledikde Ḳızılbāş ṭarafından ḥākim olan Muḥammed Ḫan tevābi‘iyle ḳaçup ehl-i Baġdad ḳarşu gelüp muṭi‘ olup pādişāh

[390b]

(1)ṭoḳuz yüz ḳırḳ bir cemādiyel ulāsında gelüp çadırla ḳonup Şehribān ve Hāruna ve Dadraḳ ve Gerek ve şehr-i Ḥalle ḳal‘aları ẓabṭ (2)olındı ‘Irāḳ ve yakın cem‘-i mezārat-ı mübārekeyi pādişāh ziyaret idüp ḥażret-i İmām-ı A‘ẓam mezārı üstüne bir ḳubbe ve cāmi‘ ve ḳal‘a (3)yapdırup Baġdada ḳışladı vekil-i Horasan olan Ġāzi

Ḳızılbāşdan ḳaçup pādişāha geldi Kürdistān ve Gelühüristān [4]ve vilāyet-i Muşa‘şa‘ ve Baṣra ḳurbında vilāyet-i Cezāyir ve Cezīre-i Vāsıt musaḫḫar ve mażbūt oldı Ḥalle ve anda olan paşā ba‘żı Ḳızılbāşlar [5]muḥāṣara ītmekle pādişāh ol ṭarafa teveccüh itdi ümerā-i ekrāddan Suran ḥākimi ‘İzzeddīn Sitte şāha mektūb göndermegin divān-ı [6]‘ālide boynı uruldu pādişāh yolda iken şāhdan ve Tāclu Ḫandan ilçiler geldi pādişāh ṭoḳuz yüz ḳırḳ iki muḥarremi ġurresinde [7]şehr-i Tebrīze ḳonup şāh işitdikde ṭaġdan ṭaġa ḳaçup pādişāh cem cāh anuŋ ardınca ilġārla ba‘żı ‘asker gönderüp güh-ı ṣaḥrā [8]arayı arayı ‘āciz ḳalup vilāyetlerini ġāret idüp geldiler yolda pādişāha ricā-i ṣulḥ içün şāhdan tekrār ilçi gelmegin [9]pādişāh ālempenāh naẓm be-devlet revān ṣod suy-ı baḫt-ı Rum rehā gerden irān vīrān beyum ġaḍab pādişāh recebde İstanbula [10]daḫīl olup ramażānuŋ yigirmi altısında mufaṣṣal mevādd-ı sābıḳan iḳtiżāsıyla vezīr-i a‘ẓam ġāyete maḳbūl ve mükerremi olan [11]İbrāhim Paşāyı gice sarāya çaġırup ba‘de’ṣ-ṣıḥḥa uyurken boġāzladup limuḥarriruhu ḳurb’ül mülūk kemeselinnār fī’d-ḍarar lem yehul ẕāke ‘an [12]iḥrāḳ ve şürūr sefer-i sābi‘ ve ba‘żı umūr-u pādişāh ālempenāh Avlonya ḳarşusunda kenār-ı deryāda ve Cezīrelerde ḳıla‘-ı küffār [13]Frenk ġāretiçün İstanbuldan ‘asker çıḳarup vezīr luṭf-u paşāyla ḳapudan Ḫayreddīn Paşā daḫı niçe biŋ ‘askerle İspanyaya [14]tābi‘ Cezīre-i Polye ġāretine donanma ile gönderildi fī 944 sene pādişāh Avlonyaya vardıḳda Avlonya ṭaġı ṭaġīler ve bāġīler [15]yataġı olmaġın anda olan ṭā’īfe-i Arnavud ‘unūd-ı memleket ḫalḳına te‘addī itmegin üzerlerine ‘asker gönderüp ḥaḳlarından geldiler [16]donanma Polyeye otuz dört pāre ḳal‘aları fetḥ olınup lākin deryā içinde olmaġla ẓabṭları asir olmaġın [17]yaḳup yıḳup cümle ḫalḳını ve ḳariyyeler ḫalḳını kimin ḳatl ve kimini esīr idüp ġāziler māl-ı keṣīr vāfir esīrle döndiler ṭavāif Frenkden Venedik [18]kāfiri ḳadīmden pādişāha muṭi‘ iken ḥālā donanmaya żarar ḳaṣd itmegin Cezīrede olan Körḳoz nām ḳal‘asını donanma ḫalḳı [19]ḳuşadup varoşunı alup divārların yıḳup ve Zākese ve Kefalonya nām Cezīrede üçyüz pāre karyelerini ġāret idüp [20]ṭuyum oldılar fī şehr-i rebī‘ülāḫir sene 944 de pādişāh seferden dönüp İslāmbola geldiler fī 945 sene sefer-i ṣāmen vilāyet-i Boġdan [21]ḫarāc güzār iken mülūk-u Frenk ve Alaman ittifāḳlarıyla memālik-i İslāmiyyeye żarar itdikleri muḳarrer olmaġın ḳırḳ beş rebī‘ülāḫirinde [22]pādişāh cem cāh ‘asker-i ẓafer eṣeriyle varup taḫtgāh-ı Boġdan olan ḳal‘a-i Secaveyi fetḥ idüp ‘asker-i küffār bed-nihān ecnād melāik [23]medād-ı encüm a‘dāda ṭākat getüremeyüp begleri ḳaçup vilāyet ḫalḳınuŋ a‘yānı pādişāha teẕellül idüp kendülere ḥākim naṣbın [24]ricā itmegin içlerinden bir begzāde voyvoda naṣb olınup

her yıl ḫarācların göndermege müteʿahhid oldılar baʿde pādişāh dönüp [26]İstanbula geldi umūr evvelā Süleymān Paşā Mışıra gönderilüp Mışırdan donanma ile bahr-ı ummāna gitdi fī 945 sene Ḫayreddīn Paşā [26]sene-i mezbūrede İstanbuldan donanma ile çıḳup Andure nām Frenk ḳapudanı donanma ile buluşup ʿaẓīm cenk olup [27]çoḳ gemiler helāk oldı mezbūr Andure gemileriyle ḳaçarken yolda Tuh ḳalʿasın alup ṭopları cenkci kāfirler dögmedigünü Ḫayreddīn[28]Paşā işitmegin varup ḳalʿayı feṯḥ ve kāfirleri ḳatl-i ām itdi fī 946 sene pādişāh ālempenāh Sulṭān Bāyezidle Sulṭān Cihāngiri [29]sünnet idüp ʿaẓīm dügün itdi sefer-i tāsiʿ sābıḳan pādişāh vilāyet-i Engürisi feṯḥ itdikde ḳrallıġını Erdel Yānuş ḳrala [30]virüp Yanuş vefātında oġlı İstefan voyvodaya virmişdi 948 de Beç ḳralı Frenduş Budunı almaġiçün vāfir ʿasker [31]gönderüp ṭoplar ḳurulup ḳalʿayı dögdükleri işidilmegin pādişāh cem cāh ol ṭarafa ʿazm idüp muḳaddem vezīr Muḥammed Paşā ʿaskerle

[390a]

[1]varmaġın kāfirler cenkden el çeküp ʿaskerlerinüŋ eṭrāfına Ḫendeḳ ḳazup ʿarabaların öŋlerine dizüp biri birine zincīr ile [2]baġlayup içine girüp anı kendülerine ḳalʿa itdiler ki kāfirce buŋa asṭıvar dirler bir ḳaç gün müslümānlarla anuŋ içinden cenk itdiler [3]ʿāḳıbet feṯḥ olınup bī-ḥad velā yuʿad kāfir ḳırılup ve bu seferde ḳalʿa-i Vuşuh feṯḥ olınup baʿde pādişāh İstanbula geldi sefer-i ʿāşır [4]ve fütūḥāt-ı ʿaẓīme pādişāh cem cāh Beç ḳralına tābiʿ baʿżı ḳılaʿ feṯḥi içün sene 950de ʿasker-i muẓaffer ile İstanbuldan çıḳup [5]serḥadde vardıḳda ḳalʿa-i Valyive feṯḥ olındı ḳalʿa-i Saḳlaviş feṯḥ oldı ḳi Gevevar ṣaʿab ve Üstüvar ve feṯḥi Dişvar ḥişār [6]refiʿül-cedār idi ḳalʿa-i Becevī feṯḥ oldı ḳi muʿtedil hevā bir ṣaḥrā-i feraḥ fezā ziyāde binā olınup cümle eṭrāf baġ ve ṭaġ ve maḥal-i ṣafā [7]ve emn ü ferāġ ḳalʿa-i Esterġon feṯḥ oldıḳı rūy-i zeminde aŋa benzer ḥüṣn-i ḥasīn ve ḳalʿa-i metin olmayup cidarı ġāyet [8]refiʿ ve Ḫendeḳi ʿAmiḳ vasiʿ idi tevābiʿyle ẓabṭ olınup muḥāfaẓasıçün yeŋiçeri ve dizdār ve sancaḳ begi ve ḳadı naṣb olındı [9]ḳalʿa-i Vesaḳrad ḳalʿa-i Bali ḳalʿa-i Mesʿāvār ḳalʿa-i Tata feṯḥ olındı ḳalʿa-i Estavlin Belġrad daḫı feṯḥ olındı ki [10]derekāt-ı caḥīm gibi hevāsı vaḫīm ṣaḥrāsı miḥnet fersāsı tenk ve bārik rāh nā hemvāri deraz ve bārik olmaġın ḳudema-i mülūk [11]küffār ʿaleyhim'ül-laʿne velehüm sū'eddār vefāt itdiklerinde cīfe-i keşifelerine medfen ve aʿda ẓaferinden meʿmen olmaġiçün ġāyetde meşīd [12]ve mühemmed ve mühimmāt ḥıfẓı müekked ve mesedded itmişlerdi biʿavnillah vech-i eshel ile feṯḥi muḥaṣṣal olup muḥāfaẓasına beg ve ḳadı mustaḥfiẓlar [13]virāḳ-ı mühimmāt ḳonup cümle köyleri ẓabṭ olındı umūr evvelā

pādişāhuŋ ġāyet sevgilü oġlı Sulṭān Muḥammed Maġnisada vefāt (14)idüp cenāzesi İstanbula getürilüp baʿde zamān türbe ve cāmiʿ ve medrese yapıldı ḫaber-i vefāt-şehzāde pādişāh işitdikde (15)seferden dönüp İstanbula geldi Baġdad begler begisi ʿaskerle gidüp Baṣra ve Cezāyiri ve Vāsıtı fetḫ itdügi ḫaberi geldi (16) fī 953 sene Ḳızılbāş Şāh Ṭahmasuŋ birāderi Elḳas Mīrzā hidāyet-i ḥaḳla sünnī müslümān olmaġın ḳaçup demür ḳapudan ve diyār-ı (17)Çerkes ve Tatardan ḳalʿa-i Kefeye andan gemi ile İstanbula gelüp pādişāha ḳul ve riʿāyetle maḳbūl oldı fī 954 sene sefer-i ḥādi ʿaşer (18)pādişāh muẓaffer kerr-i fürū ʿasker-i vāfir ile elli beş ṣaferinde diyār-ı ʿAceme sefer idüp Elḳas bile gidüp Tebrīze vardıḳda Şāh (19)Ṭahmas nisnān iltibās pür ḫavf ve hirās olmaġın mānend-i cabnūr şikār-ı iḫtiyār firār idüp nām ve nişānı eşkār olmadı (20)naẓm zerrenüŋ ḥaddi degil ḫūrşīd-i raḫşānla baḥs ḳatrenüŋ ne ḳudreti var ide ʿummānla baḥs lā cürm sulṭān encüm ḥaşem Tebrīzde (21)bir ḳaç gün iḳāmetden ṣoŋra İstanbula dönüp ḳalʿa-i Van Sāhā fetḥ olınup baʿde yine Ḳızılbāş almışdı ḥaḳīkaten ol ḥişār muʿaẓẓam kilid (22)fetḥ-i ʿAcem olmaġın üzerine varılup ṭoplarla dögildikde ḳalʿa ḫalḳı emān diyü feryād u zāri oldıḳlarında ʿafv olmaġın cümlesi çıḳup (23)gidüp pādişāh ḳalʿaya ʿasker ile begler begi ḳoyup muḥkem ḥıfẓ itdirüp baʿdelḳas Mīrzāya ʿasker ḳoşılup Baġdada ḳışlayup (24)zamān-ı fırṣatda ḳarındāşı şāhuŋ vilāyetini ġāret emr olınmaġın ḳadīmden taḫtgahı Tebrīz olan vilāyet-i Erzincana varup ekser (25)yerlerin yaḳup yıḳup ḥattā birāderi Sam Mīrzānuŋ bārḫānesine irişüp esbābın ġāret ve ʿiyāline iḫānet itdi ḳış zamānı (26)gelmegin pādişāh Ḥalebe geldi fütūḥ pādişāh cem cāh evvel bahārda yine ʿAcemistāna teveccüh idüp Diyārbekire vardıḳda yoḳlanup şāhdan (27)nām ve nişān olmamaġın vezīr-i sāni Aḥmed Paşā baʿżı ʿaskerle Gürcistāna göndermegin varup niçe ḳalʿalar fetḥ idüp içine yeŋiçeriler (28)ḳoyup ol eṭrāfa ʿasker yaġmaladup ḳarşusına kimesne ṭurmayup vāfir esīr ve māl-ı keşīrle geldiklerinde pādişāh İstanbula rücuʿ (29)itdi fütūḥ Rumilinde memālik-i İslāmiyye civārında Ṭımışvar nām ḥişārı ʿāli ve ṣaʿab ve Üstüvar ki şāyiḫa nām laʿīn bi-diniŋ olup (30)anı ve tevābiʿini fetḥe vezīr-i sāni Aḥmed Paşā ʿasker ẓafer ile gönderilmegin varup ṭoplarla dögüp muḥkem cenkle fetḥ olınup aŋa tābiʿ zarkan (31)ḳalʿası ṭoḳuz ʿaded ḳalʿa daḫı fetḥ olındı ve Ṭımışvara begler begi ve eṭrāfna niçe sancaḳ begi ve ḳaḍı ve ḳalʿalara muḥāfaẓa mühimmātı kondı

[391b]

(1)sefer-i sāni-i ‘aşr ve ba‘żı umūr-u pādişāh ālempenāh ṭoḳuz yüz ellide yine ‘acem seferine ‘azm idüp vezīr-i a‘ẓam Rüstem Paşā (2)pādişāhuŋ dāmādı olup büyük şehzāde Sulṭān Muṣṭafanuŋ vālidesi ḳayın anası Ḥaşeki Sulṭān olmamaġın kendi (3)vezīr iken pādişāh vefāt iderse kendünüŋ büyük ḳayını Sulṭān Selīm taḥta geçüp diyü fikrin itmegin Sulṭān Muṣṭafa ‘işyānı (4)āzimdür diyü dā’imā pādişāha ġamz idüp ba‘żı alāmat-ı ża‘īfe ve iḫtimālat-ı taḥfīfe ile aldadup inandırup ‘āḳıbet ḳatle niyyet (5)itdürmegin yolda mulākāta çaġrılup ol daḫı bi-ḫaber Amasiyyeden ‘asker ile gelüp ḳaṣaba-i Eriklide sene altmış şevvalinde (6)el öpmege otaġa geldikde boġdırıldı meger Rüstem meger her biri tārīḫ olur cenāzesi Burusaya gönderilüp defn olındı (7)bu ḳış pādişāh ḥalebde ḳışlayup şehzāde Sulṭān Cihāngir Ḥalebde vefāt idüp cenāzesi İstanbula gönderilüp şehzāde (8)Sulṭān Muḥammed yanında defn olındı ba‘de zamān Ṭopḫānede rūḥiçün bir muḥtaṣarca cāmi‘ yapıldı evvel bahārda pādişāh (9)diyār-ı ‘Aceme gidüp Naḥcivāna vardıḳda şāh ḍalalet penāh ḫavf ġāziyān şimşīr zamān ile mānend-i zenan bünhān olup ḫuṣūṣan (10)ḳış daḫı gelüp ṭurulmaġa ve çadır ḳurulmaġa mecāl olmamaġın pādişāh Ruma dönüp bu ḥālde şāhuŋ ḥareketi işidilmegin (11)vezīr Aḥmed Paşā vāfir ‘asker ile gönderildikde Şāh Gümrāh ḳarşu gelmeyüp yine firār itdi pādişāh evvel bahārda yine ‘Aceme (12)gitmegiçün cümle ‘askerle Amasiyyede ḳışlayup şāh bunı işidüp ḳorḳup rica-i ṣulḥla tażarru‘ nāme ve ilçiler gönderüp ricāsı (13)maḳbūl oldı ‘işyān şehzāde Sulṭān Bāyezid ġurūr-u şebāb ve aġva-yı aṣḥāb ile ṭarīḳ-i reşaddan ‘adūl ve rāh-ı fesāda (14)duḫūl ve misl-i meşhūr min isti‘cal’üş-şey ḳabl-i avāne ‘avḳıb baḥr-ı māneden ġufūl itmegin yanına ‘asker şeḳāvet eser-i cem‘ idüp (15)büyük birāderi Selīm Ḫanuŋ üzerine yüriyüp pādişāh bu ḥāli işitdikde Selīm Ḫana mu‘āvenete vāfir ‘asker gönderüp (16)ṣaḥrā-ı şehr-i Ḳonyada iki birāder pür-azer mānend pīr ve pelenk tafṣīl-i ‘aẓīme muḥtāc ‘aẓīm cenk edün ‘āḳıbet Bāyezid ‘askeri (17)münhezim belki mun‘adim olmaġın Bāyezid Ḫan oġullarıyla nā-çār firar itdi ṭoḳuz yüz altmış altı senesi ṣa‘bānınuŋ yigirmi ikinci (18)güninde bu fitne sebebiyle ṭoḳsān biŋ kimesne helāk oldı dimişler sefer-i şāliş-i ‘aşr pādişāh cem cah kabl’el-muḥārebe ‘işyān (19)Bāyezid Ḫandan agāh oldıḳda iḫtiyāṭen sefer tedārik idüp umūmen ‘asker-i muẓaffer ile Üsküdara geçüp ṣaḥrāya çadırlar ḳurup (20)oturdılar ba‘de ṣa‘bān’ül-mezbūruŋ yigirmi sekizinde Bāyezid Ḫanuŋ ṣınup ḳaçdığını işitdikde seferden ferāġat idüp (21)İstanbula geçüp ḳarār ve istirāḥat ve ‘askere ṭağılmaġa icāzet virdi temettühü ve ibret-i ‘aẓīme-i Bāyezid Ḫan

kahramandan (22)nişāndur her asān olmaġın ‘azm-ı şāh Ḫorasan idüp on biŋ ḳadar ‘askerle şehr-i Ḳazonya varup Şāh Ṭahmas anı (23)ḳarşulayup bunı oġul idinüp küllī ri‘āyetler anuŋ cürmi ‘aẕīmi içün ‘afva pādişāha mürāren nāmelerle ilçiler (24)gönderüp pādişāh daḫı bu ḥaḳīr pür taḳsīrin cedd-i emceddi Ramażānzāde Nişāncı Emir Muḥammed inşāsıyla cevāblar yazup (25)tafṣīl-i ‘aẕīme muḥtāc umūr ṣudurundan ṣoŋra Şāh Gümrāh ‘aleyhi la‘netullah Bāyezid Ḫanı Nefer oġullarıyla boġdırup pādişāh (26)ṭarafından varan adamlara teslīm itmegin cenāzelerin Sivasa getürüp defn itdiler sene 969 naẕm minhü nā-tüvānī (27)dil ender cihān ki nā paydārist ve nā mihribān her an pāre ḥuşţī ki der manẕarist ser Keyḳubādı ve İskenderist (28)sefer-i rābi‘ ‘aşr serḥad memālik-i İslāmiyyede bir sazlu ve bataklu deryā misāl göl içinde bir Cezīredür ki eṭrāf (29)birer fersaḥdan ziyāde ‘amiḳ ve ‘aẕīm su ṭururdı ḳudema-i küffārı ṭop kār atmamaḳiçün minārevār aġāc direkler diküp (30)arasına çitler çeküp şebeke misāl urup içine ṣāfi ṭoprāḳ ṭoldırup bu vecihle ḳat ender ḳat ḥişārlar yapup (31)divārını ġāyetde ‘ariż bülend idüp ismi Sigetvār idi ḥālā içinde olan küffār yolcıları rencide itmegin pādişāh

[391a]

(1)agāh pirliginden ḫuṣūṣan taḳrizden ża‘īf ve müteellim iken mütevekkilen ‘alallah ve ṭaliben li-rıżāullah ‘asker ẓafer-i eser ile (2)ṭoḳuz yüz yetmiş üç şevvali evailinde İstanbuldan çıḳup Serm adasına vardıḳda ‘aẕīm yaġmurlar yaġup (3)Ṣāva ve Drāva ırmaġları ṭaşup ṣaḥrāları ṭutdukda ‘asker geçmegiçün gemiler üzerine yedi sekiz gün içinde (4)ṭolı beş biŋ yediyüz zīrā‘ köpri yapdırup geçüp ba‘de-l-menāẕil Sigetvara vardıḳda metresler ḳurılup otuz bir gün (5)muttaşıl ‘aẕīm ṭoplar ile dögüp lākin ṭop ṭaşları topraġa gömülmegin feṭḥ olmadıḳda ḳal‘ayı iḥāṭa iden Sazlu ve Bataḳlu (6)göl üstüne ‘aẕīm ve vasi‘ köpri yapılup üzerinden yüriyiş olup ġāziler ḥişāruŋ yarusını yıḳup feṭḥ idüp (7)küffārı intibāh feḥvā-yı ve ẓannū innehüm ma ni’metühüm maṣūnihim minallah iç ḳal‘aya ḳaçup ‘asker-i İslām innemā tekünü eydikiküm’ül (8)mevt velev küntüm fī burūc müşeyyidet ḥāletin i‘lām içün ṭoplar ḳurup ṣabāḥdan aḫşāma dek bunlar içerüye kāfirler (9)ṭaşraya ṭop ve tüfenk ve tirosenk atup feṭḥ ve ẓafer müyesser olmadıḳda pādişāh ṣāḥib-‘ār şecā‘at kar ateş-i ḳahruŋla (10)yā rabb odlara yansun ḥişār diyü münacāt pervirdigār itmegin luṭf-u ilah ile evvel seḥer gāh bāruda olan bārut (11)ve der-divār büyüte āteş düşüp küffār ḥakesāruŋ dādları ve cidār ḥişārları mānend-i ġubār tār u mār ve kendüleri zār-ı bi-ḳarār (12)oldılar naẕm hemīşe odlara yansun diyār-ı küffāruŋ medām ḳara yer olsun ḥişārı küffāruŋ ba‘de nā-çār

ḳal‘a asā (13)bir kiliseye ilticā itdiklerinde anı daḫı müslümānlar her ṭarafdan ṭoplarla dögüp girüp siġār ve kibār küffārı cümle ḳırup bir cān kurtulmadı (14)fī şehr-i ṣafer sene 974 fütūḥ vilāyet-i Ṭımışvara ḳal‘a-i Göle ki ġāyetde muḥkem ve refi‘ ve Hendeḳī ‘Amiḳ ve vesi‘ olup üç ṭarafı deryā miṣāl (15)‘aẕīm göl iḥāṭa itmişdi fetḥi mühim olmaġın vezīr-i ṣāni Pertev Paşā niçe begler begiler ile ve envaʻından ‘asker ile varup ṭoplar ḳurup (16)on gün cenk olup vāfir kāfir ḳırılup ḥiṣār fetḥ olınmaġın baḳiyye-i küffār iç ḳal‘aya firār idüp lākin gerīz ve sitīze mecāl olmamaġın (17)emān diyü feryād ü fiġān itdiklerinden emān virilüp ḳal‘a ẓabṭ olınup içinde olan küffār vilāyetlerine giderken ġāziler yetişüp cümlesin ḳatl itdiler (18)aḳıncılar ile Tatar bādir futār beş on günlik yolda olan Ḳurı ve Emṣārı yaḳup yıḳup pür ġanīmet oldılar ve bu seferde (19)Sigetvar ve Göleden ġayrı niçe ‘aẕīm ḳal‘alar daḫı fetḥ oldı bu cümleye begler ve ḳaḍılar yeŋiçeriler ve buraḳlar ḳondı faṣl der-vefāt-ı (20)pādişāh ālempenāh vec‘a naḳrisden ża‘af ve elemi mümetted ve dāmādım müşedded olmaġın el-mevt rāḥat’ül-mü’min mefhūmınca cānib-i mülk beḳā rāḥat (21)geşīden evveli rūy-i eyne dehr rehber vech nediden evveli diyü münācāta başlayup kerīmen raḥimen kār-sāz ayında nüvvaz anca müddetdir ki rūy-i (22)zemīni zīr-negin ẓafer ḳarīnim itdik vāṣıl olmadıḳ reḥām ḥāṣıl olmadık menām kalmadı ḥālā ḥabībüŋ hurmetine sa‘ādet şehādet (23)ba‘de dīdār-ı şerīfini müşāhedāt naṣib eyle diyü du‘a ferāvān ve tażarru‘ bi-pāyān itdikde du‘ası ḳabūl olmaġın ḳal‘aların fetḥi ḫaberi geldigü ki (24)günüŋ gicesinde nās’ül-leyl de ki ṣāferüŋ yigirmi biri olan sebt gicesidür mūcib-i ḥadīṣ resūl-u Maḥmūd şehādet envā‘ından ma‘dūd olan (25)yürek aġrısından Şāh Celīl ‘adīm’ül-‘adiyle sefer-i ṭavīl içün küs reḥil çalışup serḥad memālik-i vücūddan menāzil cinān mev‘ūdeye (26)irtiḥāl a‘ni dünyādan uḳbaya intiḳāl itdi ekremullah ma’ye ve ıtr-ı bunyanım dār’ül-ḫuld turāba naẕm cāniş muḳīm ravża-i dār‘üs-sır bārid (27)gülşen saray-ı merḳād pür ze-nūr yād ba‘de cenāze-i raḥmet endāzesi İstanbula getürülüp sābıḳan binā itdügi ki cāmi‘-i şerīfüŋ (28)öŋünde defn olındı naẕm aġladı mātem idüp ḫalḳ-ı cihān bu ḥale çıḳdı Eflaḳa bu derdiyle fiġān ü nāle ruḥ-i pākine idüp mühret (29)ḥaḳ raḥmetler eylesün ḥuriler el üzre ṭutup ‘izzetler neṣīr bu bende-i efkinden tek pederi fāżıl-ı emced ve kāmil-i evḥad Nişāncızāde (30)Moŋlā Ahmed Mekke-i Mükerremede ḳaḍı iken ḫaber-i vefāt sulṭān ‘āli derecātı işitdikde bu tārīḫ-i laṭīf bi-naẕīri icād ve taḥrīr ve inşā ve (31)teṣṭīr itdigine tārīḫ şeh ‘ālem güzin el Oṣmān mu‘īn-i dīn penāh ehl-i īmān naṣīr-i şer‘ ve millet-i İslām Süleymān Ḫan Ġāzi bin Selīm Ḫan

[392b]

(1)bī-taḥt salṭanat hest cehl-i sāl nişetse ba-kemāl ‘adl ü iḥsān cihān ma‘mūr rüşd der-seye ev şedde çün z̲āt-ı pāk ẓıll-ı yezdān (2)besi mülk beşarḳ ve ‘arab bekşād bider gāheş çu-ḫüsr ve ṣad hezerān mücāhid fī sebīlillah diyü hemīşe der ġazā (3)bekz̲āzeşt ezmān berāy nuṣret din kerd hicret resīde der ġazā ömüreş be pāyān ‘akib’ül-mevt ruḥ pür fütūḥeş (4)keşüde ḳal‘a ha-i çerḥ bünyān zehimm’ül-emr-i cā-en-naṣr benmud bitaḥtım mülk ve fütūḥeş ‘ayn burhān cū der māh safer ‘azm sefer kerd (5)ezīn ‘ālem bedār’ül-mülk rıdvān şedde rūḥeş revān ber ‘ālem Ḳudüs būd-ı ez mahż īmān ḥubb’ul-vaṭān reḳīḳaş ruḥ-i pāk enbiyāyād (6)bī-ṣıddıḳīn veyā cümle şehīdān şod der ravża-i cennet mekāneş ḳarīneş raḥmet ḥaḳ nūr-u Ḳur‘an rabīb-i tıġmeş Aḥmed ḥad-beşne (7)binā reyḫaş naẓar kerde bā me‘ān be-keftā hātifi der ka‘be tārīḫ şehīd rāh-ı ḥaḳ sulṭān Süleymān faṣl der-ḫayrāt pādişāh-ı (8)merḥūm-u merḳūm salāṭīn-i Os̲māniyyenüŋ ‘adede ‘āşiri ve din-i mübīn ve şer‘-i metinüŋ nāşır ve nāşiri olduġından ma‘dā (9)‘adl ü iḥsānı ‘aḳl ü ‘irfānı fehm ve iz‘anı himmet-i şānı ḥadd ü vaşıfdan aşırı olmaġın kibār-ı ḥubār-ı mülūk selef-i zevi’ş-şerefe (10)el-ḫalḳ’ül-mulḥiḳ olacaḳ idi naẓm ḫayrıyla doldırmış idi ‘ālemi rāḥata varmış idi her bir ādemı nām-ı pāki dehrde devr itdim (11)bī-ḥad as̲ār-ı kibārı vardur İstanbulda on şerefelü dört minārelü bir cāmi‘ vāsi‘ pür ṣanāyi‘ yapmışdur ki mühendisān-ı (12)cihān ḥüsn-ü bināsına ḫayrān olmuşlardur altı ‘aded medrese bir ḥücürāt ve dar’üş-şifā ve mekteb ve misāfirḫāne ve ‘imāret (13)pür ḫayrāt daḫı yapup İstanbulda çeşmeler az olmaġın bir günlük yoldan şehre vāfir ṣu getürüp niçe çeşmeler iḥdās (14)ve şehir ḫalḳına ol ḫayr-ı cāri zü’n-nef‘ül-mesāri ile ḥayāt tāze ve ferāh bi-endāze ile ibrās̲ idüp mezbūr ṣuyuŋ (15)üzerinde başında iki yerde bir ṭaġdan bir ṭaġa ṣu aḳmaġiçün ḳavs ḳazeh mānend niçe gözlü vasi‘ ve bülend (16)demürle kenedlenmiş ṭaşlarla kemerlü yapdırup birisi seyl-i ‘aẓīmle yıḳıldıḳda daḫı ziyāde istiḥkāmla tekrār yapdırup (17)muḥaṣṣal mezbūr kemerlere birḳaç biŋ yük aḳçe ḫarc idüp ol binā-yı zībā-yı ‘ibret nümā ‘acāib-i dünyādan ma‘dūd (18)olmaġa sezā olmışdur Şām-ı şerīfde daḫı cāmi‘ bi-nazīr ve medrese ve ḫan ve misāfirḫāne ve ‘imāret ve Mekke-i Mükerremede (19)daḫı birḳaç laṭīf medreseler ve niçe bilād-ı Os̲māniyyede daḫı ‘aẓīm ḫayırlar idüp cümlesini beyān ḫāric dāire-i (20)imkāndur şükran lillahi’s-sa‘y ‘il-mevfūr ve kesāh buḥle min nūr faṣl merḥūm pādişāh zamānında müftī olanlar bunlar (21)idi Mevlānā müftī ‘Ali Çelebī ki āḥvāl-ı Sulṭān Bāyezid ‘ulemāsında geçmişdür Mevlānā Kemāl Paşāzādedür Mevlāna (22)Muḥyiddīn Çelebī ki bu ikisi Sulṭān Selīm ‘ulemāsında

geçmişdür Mevlānā Ḳadrī Çelebī ki ismi ʻAbdülḳadīrdür baʻde'l-medāris [23]Ṣaḥndan Burusaya baʻde İstanbula ḳaḍı baʻde Anaṭolı ḳadıʻaskeri baʻde maʻzūl baʻde müftī oldı [24]mizācına ḫalel gelmegin bıraġup vaẓīfe-i müteḳāʻidle Burusaya varup mescid ve medrese yapup [25]ṭoḳuz elli beşde ya elli ṭoḳuzda vefāt itdi fāżıl kāmil olup ṭabʻ-ı nükkad ve zihn-i veḳār ile kaşif-i mufaṣṣalāt-ı [26]ḥaḳāik vāḳıf-ı mübhemāt fāiḳ idi taḥrīrāt ve resāili olup żaʻaf mazāc sebebiyle beyāża çıḳmadı [27]Mevlānā Ṣaʻdi Çelebī Ḳasṭamonīdür baʻde'l-medāris Ṣaḥndan İstanbula ḳaḍı baʻde maʻzūl baʻde müftī olup [28]ḥayli zamāndan ṣoŋra ṭoḳuz yüz ḳırḳ beşde vefāt itdi umde-i meşāhir füḍelā-i ʻaṣır zübde-i nuḫār bir ʻulemā-i [29]dehr olup ʻaḳıl ṣāf Selīmi misbāḥ rumūz-u deḳāiḳ ṭabʻ-ı mevşukāf müttaḳi miftāḥ-ı künūz ḥaḳāik idi hedāyā ve tefsīr [30]ḳaḍıya imcār ve iʻcāz üzre birer ḥāşiye yazmışdur ki ʻulemā-i kibār ḥāl ü müşḳılātı ve fehm murādātı ile iftiḫār sırlar [31]git keşīre-i ʻacibeyyeye mālik olup ġarīb-i ʻulūma vāḳıf ve ʻārif olmışdı ḳaḍı iken her hafta füḍelā-i müderrisini żiyāfet idüp

[392a]

[1]ders-i ʻām gibi mübāḥeşe-i ilmiyye itdirüp hal-i müşkilāt iderdi faẓīlet ve istiḳāmet ve sāir evṣāf-ı ḥamīdede vāṣıl-ı rütbe-i [2]ülya ve nādire-i dünyā idi Mevlāna Çivizāde Şeyḫ Muḥammed baʻde'l-medāris Mışıra ḳaḍı andan Anaṭolıya ḳaḍıʻasker [3]andan müftī olup baʻde misḥʻale'l-ḥus mes'elesi ḳışṣasında pādişāh incinüp vaẓīfe-i teḳāʻüd ile ʻazl baʻde Rumili [4]ḳadıʻasker lākin virüp ṭoḳuz yüz elli dörtde bir gice baʻde'l-ʻişā ḫasta olup ḳabl'en-nıṣf'ül-leyl vefāt itdi fāżıl kāmil [5]olup ḫuṣūṣan fıḳıh ve ḥadīs ve tefsīrde ġāyet māhir idi ʻilm ü ʻibādete meşġūl ehl-i taḳvā nātıḳ-ı bilḥaḳ ve [6]mütevażiʻ kimesne idi Mevlāna Şeyḫ ʻAbdülkerīm el-Ḳadīri ki evliyāullahdan olup baʻde müftī daḫı olmaġın müftī şeyḫ [7]dirler idi ḳaṣaba-i Kirmastıda ṭoġup ʻulemādan oḳıyup Ḳurʻan-ı ʻaẓīmi ezberleyüp Moŋlā Bāliye dānişmend olup baʻde Şeyḫ [8]İmāmzādeye mürīd olup baʻde İstanbulda küçük Ayaṣofyada oturup ṣūfīler irşād ve ḥalvete ġāyet [9]te'sīr ile vaʻaẓ iderdi vāfir kitāba mālik olup ḳuvvet-i ḥıfẓı nihāyetde olmaġın ʻacāyib-i mesāil ve nüvādır iḫbarı ẓabṭ [10]idüp leẕīẕ ʻül-müṣāḥebe mütevāzi ve kerīmʻül-aḫlāḳ ṣāḥib-i kerāmāt-ı keşīre ʻazīz idi yılda bir kerre ḥalvet-i erbaʻīne [11]girüp yerde çuḳur ḳazup içine oturup namāz ḳılup ve sāir ʻibādāt idüp kemāl-i rıżāyetden ṣavaşı muʻaṭṭala [12]olurdı ṭaşra çıḳdıḳda gelecek yıla dek vaʻaẓ ve irşād iderdi fıḳıhda ġāyet māhir olmaġın yüz aḳçe vaẓīfe ile [13]İstanbula müftī olup ṭoḳuz yüz elli üçde vefāt itdi Mevlāna Ebu's-Suʻūd İbn-i şeyḫ Muḥyiddīn'üş-Şehri şeyḫ Yāveşī ki [14]Ḥāce Ḥalī dimekle bi'l-istiḥḳaḳ meşhūr afak idi baʻde'l-medāris

Ṣaḥndan Burusaya ba‘de İstanbula ḳaḍı ba‘de Rumili (15)ḳaḍı‘askeri olup o zamānda Çivizāde Anaṭolı ḳaḍı‘askeri idi ba‘de müftī olup otuz yıl miḳdārı (16)fetvāya meşġūl Sulṭān Selīm evāḫirinde ṭoḳuz yüz seksānda vefāt itdi cemi‘ ‘ulūmda ġāyet kāmil ḫuṣūṣan (17)‘ilm-i tefsīr ve fıḳıh ve ve ‘ulūm-u ‘Arabiyyede ḥadd-i i‘cāza vāṣıl olup te’līf itdügi tefsir-i şerīf zibā baliġ rütbe-i ulyā belki (18)aḥsen-i tefāsir-i dünyā olmışdur naẓm itdügi ḳaṣāyid-i ‘Arabiyye ḥaḳīkate bi’l-istiḥsān mānend-i ḳaṣāid emr’ül-ḳays ve (19)ḥesan idügi ehl-i ‘irfān olanlara ‘ibādet ve’l-ḥāṣıl naẓm lā bedrūŋ el-vāṣıf’ül-maṭari ḥaṣayıża ve inne yekün bāliġa (20)fī küllī mā vaṣfa faṣl merḥūm pādişāh zamānında ḳadı‘asker olanlar bunlar idi Moŋlā ‘Abdülvāsi‘ ki Sulṭān (21)Selīm Ḫan ‘ulemāsında geçmişdür Moŋlā Muḥyiddīn ki bu daḫı anda geçmişdür Moŋlā Ḳadri Çelebī ki bu ṣaḥīfeden bir ṣaḥīfe muḳaddem (22)geçmişdür Moŋlā Ebu’s-su‘ūd ki bu maḥālden birḳaç saṭır muḳaddem geçmişdür Moŋlā Kuṭbeddinzāde Muḥammed Çelebī ki ḳaḍızāde (23)Rumi neslinden olup bu ḥaḳirin ḳayın atası ḳadı‘asker meṣāliḥ Moŋlā Çelebīnüŋ pederidür kibār-ı füḍelādan oḳıyup (24)ba‘de’l-medāris Ḥalebe ba‘de Edirneye ba‘de İstanbula ḳaḍı ba‘de Anaṭolıya ḳadı‘asker ba‘de ma‘zūl yüz elli (25)aḳçe Ṣaḥn müderrisi olup ba‘de medresei bıraġup ḥacca gidüp gelüp yine vaẓīfe-i teḳā‘üd ile olup ba‘d-ı zamān (26)ṭoḳuz yüz elli yedide vefāt itdi ehl-i kemāl ve faẓīlet ve selef’üs-ṣāliḥin sīret olup maẓanna-i velāyet idi (27)ḥażret-i Emir Buḫārī Naḳşibendī damādı Şeyḫ Maḥmūd Efendi Edirne ḳapusunda ṭaşrada cāmi‘ ve tekye ve ḥücürāt (28)yapdırırken mezbūr Moŋlā Anaṭolı ḳaḍı‘askeri olup mezbūr şeyḫüŋ mürīdi olmaġın divān-ı ‘āliden ṭoġru (29)anda varup mücerredesin ve ṣofīn çıḳarup eline sebet alup dervişlerle bile bināya ṭaş ve ṭoprāḳ ṭaşıyup (30)ba‘de evine gelürdi Moŋlā Çivizāde ki bir kāġıd miḳdārı muḳaddem geçmişdür Moŋlā Muḥammed ki ma‘lūl Emir dirler idi (31)kibār-ı füḍelādan oḳıyup ba‘de’l-medāris Mışıra ḳadı ba‘de ma‘zūl ba‘de yine Ṣaḥna müderris ba‘de yine Mışıra ḳadı ba‘de

[393b]

(1)Anaṭolı ḳadısı‘askeri olup ba‘de ayaḳ aġrısına mübtelā olmaġın vazife-i teḳā‘üdle ‘azl ṭoḳuz yüz altmış (2)üçde vefāt itdi ‘ulūm-u naḳliyye ve ‘aḳliyyeden baherdār fāżıl muḥaḳḳīḳ ve ehl-i vaḳār olup İstanbulda mekteb ve dār’ül-ḳurra (3)ve melāzımın odaları yapup anda medfūndur Moŋlā Yūsuf ki Sinan Çelebī dirlerdi şaḳāyıḳda mezkūr olmaġın evā’il-i ḥāl (4)ma‘lūmum olmadı Anaṭolı ḳadı‘askeri iken müteḳā‘id oldı ‘ulūm-u ‘aḳliyyede māhir ḫuṣūṣan tefsīr-i ‘ulūm-u ‘Arabiyyede (5)ṣāḥib-i faẓl

bāḫir ʻālim-i rabbāni ve pür nūrānī idi sūre-i Enʻam-ı şerīf tefsīrine kemāl-i daḳīḳ ve taḥḳīḳ ile bi-nazīr ḥāşiye [6]yazup kibār-ı ḥülefā-i selef ṭarzında ġāyet laṭīf ve mufaṣṣal dibāce yazmışdur Moŋlā Muṣṭafa ki ve Sinan Çelebī dirlerdi [7]ḳaşaba ḳaḍısı iken İstanbulda Ḥaşeki Sulṭān medresesi binā olındıḳda daḫīl olmaḳ üzre ibtidā buŋa virildi [8]baʻde'l-menāşıb Rumili ḳaḍıʻaskeri baʻde müteḳāʻid oldı ġāyetde fāżıl māhir ve kāmil mütebaḥḥir ve kemāl-i şalāḥla müştehir [9]olup bu daḫı sūre-i Enʻam-ı şerīfe ġāyet diḳḳat ve tafṣīlle ḥāşiye yazup Sinan Efendinüŋ baʻżı kelimātına iʻtiraż [10]idüp kibār-ı ʻulemā iki fırḳa olup baʻżılar bunuŋ cānibinde ve baʻżılar Sinan Efendi ṭarafın ṭutdılar Moŋlā ʻAbdurraḥmān [11]Çelebī Saʻdi Efendinüŋ perverdesidür Rumili ḳaḍıʻaskeri olup baʻde Mışır ḳaḍısı baʻde müteḳāʻid baʻde [12]Mekkeye ḳaḍı baʻde müteḳāʻid baʻde Sulṭān Selīm Ḫan zamānında Rumili ḳaḍıʻaskeri iken vefāt itdi [13]fāżıl kāmil müdaḳḳīḳ idi Yeŋibaġçede cāmiʻ ve mekteb yapmışdur Moŋlā Caʻfer Çelebī Şām ḳażāsından Anaṭolı [14]ḳaḍıʻaskeri baʻde müteḳāʻid olup ṣāḥib-i fażīlet ve diyānet ve maẓanna-i velāyet ve kerāmāt ʻālim-i rabbāni pür nurānī [15]idi Şeyḫ'ül İslām Ṣunʻullah Ḥażretlerinüŋ vālid-i mācidleridür Moŋlā Ḥāmid Efendi ḥayli zamān Rumili [16]ḳaḍıʻaskeri olup pādişāh vefātından ṣoŋra ʻazl olınup Sulṭān Selīm zamānında Ebus'suʻūd Efendi vefātında [17]müftī olup baʻde vefāt itdi fāżıl ve faḳih ve ġāyetde dindārdı Moŋlā Muḥammed ki ʻAbdülkerīmzāde dirlerdi [18]Anaṭolı ḳaḍıʻaskeri iken müteḳāʻid oldı cemiʻ ʻulūmda māhir ṣāḥib-i faż̧l bāḫir mütefennīn ve mütedeyyin ve taʻdād [19]ʻulemā-i kibār selefe mulḥıḳ olması muʻayyen olup ġāyet belīġ ve laṭīf ḳaşīde ve işʻār-ı ʻArabiyyesi vardur [20]Moŋlā Pervīz Efendi ḳul cinsi olup baʻde'l-menāşıb Anaṭolı ḳaḍıʻaskeri baʻde maʻzūl baʻde Mekke-i Mükerremeye [21]ḳaḍı olup anda vefāt itdi fāżıl zü-fünūn olup ḳadīmden Naḳşibendī ṭarīḳine sālik ve metaʻ zühd ü [22]ṣalāḥa mālik idi faṣl merḥūm pādişāh zamānında ancaḳ taḥt ḳażāsına vāṣıl olan ʻulemā bunlar idi [23]Moŋlā Aḥmed Ṭaşköprizāde dirlerdi baʻde'l-medāris Edirnede Sulṭān Bāyezid Ḫan medresesinden Burusa [24]ḳaḍı baʻde'l-ʻazl Ṣaḥna müderris baʻde İstanbula ḳaḍı baʻde göz aġrısına mübtelā olup aʻma ve maʻzūl oldı [25]ʻulūm-u naḳliyye ve ʻaḳliyyede māhir ve baḥr zāḫir ḥāviʻül-ḥāmid'ül mefāḫir ṣāliḥ ve müfliḥ ve dindār ṭarīḳ-i Naḳşibendīyyede sālik [26]taḳvā-i şiʻār ʻālim ve ʻārif agāh ve ıṭṭılaʻ ġarāyib-i ʻulūmda āyetu min ayetullah idi metni miftāḥa ve ḳavāid-i ġiyasīyedür [27]şerḥler ve Mevżuʻa-ı ʻUlūm adlu bir muḫtaṣar kitāb ve cemiʻ ʻulūmuŋ mühimmāt ve daḳāikin mübeyyin laṭīf ḳırḳ elli cüz miḳdārı bir kitāb-ı [28]mufaṣṣal ʻadīm'ün-naẓīr yazmışdur

ki aŋa nāẓır olan kemāl-i faẕīlet ve iḥāṭasına muteḫayyir olur niçe müellifātı daḫı olup [29]ʻulemā-i āl-i Osmān aḥvālin beyān iden ʻarabī kitāb şaḳāyıḳ daḫı bunuŋ teʼlīfidür aʻma iken aġızdan söyleyüp [30]kātib yazmışdur Moŋlā Aşcızāde Ḥasan Çelebī baʻdeʼl medāris Burusaya ḳaḍı baʻde vaẓīfe-i teḳāʻüd ile [31]Ṣaḥn müderrisi olup ṭoḳuz yüz ḳırḳda vefāt itdi zeki ehl ü faẕl ve kemāl-i ḥamīd ʻül-ḥişāl mücerred ʻanʼil ʻiyāl

[393a]

[1]idi Moŋlā Muḥammed ki vezīr-i aʻẓam Pīri Paşānuŋ oġlıdur ʻulūm-u meşhūreden tamām beherdār olup Muṣṭafa Paşānuŋ [2]medresesine baʻde müderris baʻde Edirneye ḳaḍı oldı vezīr-i aʻẓam İbrāhim Paşā ḥāṭırıçün [3]yeden maʻzul zehīrleyüp baʻde ġayret-i ḥaḳ irişüp ḳadīmden şürb-ü ʻırāḳa mübtela olmaġın kış gicesi ocak [4]kenārında libāsı ṭutuşup mestāne uyanup ḫayretle ʻırāḳ destisin şu şanup üstüne dökmegin yaġ [5]dökilmüş gibi alevlenüp helāk oldı Moŋlā ʻAbdüllaṭīf Ḳasṭamonī baʻdeʼl-medāris Edirneye ḳaḍı baʻde müteḳāʻid [6]oldı cemiʻ ʻulūmda hiṣṣeye nāil ve müṭalaaʻ ve envāʻ ʻibādete muttaṣıl ve müştaġil olup müstecābʼüd-daʻve keşīrʼül-itiḳaf [7]ḳalbi ṣaf ve zāhid mücāhid ḥamīdʼül-evṣāf idi Moŋlā Miʻmārẓāde Muḥammed baʻdeʼl-medāris Ḥalebe ḳaḍı anda vefāt itdi [8]fāżıl muḥaḳḳīḳ ve kāmil müdakḳḳīḳ ḥamīdʼül-ḥişāl ve sedīdʼül-fiʻil idi ḫatunı daḫı ḳavī dānişmend olup şerḥ-i miftāḥ [9]ve şerḥ-i mevāḳıf oḳıyup ʻilmi sözleri olup ḥüsn-i ḥattı daḫı olmaġın ve ekmel ve niçe kitāblar yazmışdur bu ḥaḳīrüŋ [10]ceddi Ramażānzāde Nişāncı Beg merḥūm-u mezbūr Moŋlā Ḳalenderḫāne medresesinde dānişmend olmışdur Moŋlā Gürcizāde [11]Aḥmed baʻdeʼl-medāris Şama ḳaḍı baʻdeʼl-ʻazl Ṣaḥna müderris olup vefāt itdi fāżıl muḥaḳḳīḳ ve kāmil müdakḳḳīḳ ḥamīd ʻül-ḥişāl [12]olup ʻulūm-u ʻaḳliyyede ḫod ġāyet māhir idi Moŋlā Ḳaraḥaydar baʻdeʼl-medāris Ḥalebe ḳaḍı olup tehemmet ṭamaʻ ile ʻazl [13]olınup baʻd-ı zamān hemān otuz aḳçe vaẓīfe itdiler İstanbulda evi ḳarşusında mescid yapup aŋa vaḳıflar itdi beynʼel-cumhūr [14]faẓılla meşhūr idi Moŋlā ʻAbdullāh vālidesi ṭarafından Moŋlā Fenāri neslindendür baʻdeʼl-menāṣıb Ḥalebe ḳaḍı olup vefāt [15]itdi ekşer ʻulūmdan ḥiṣṣedār ve fāżıl ve meşġūl ve ḳaviyyʼül-ḥıfẓ ve ḥāfıẓ-ı Ḳur ʻan ve ḥamīdʼül-ḥişāl ve kerem seḫāda Ḫātem-i Ṭāiden [16]ziyāde olup on biŋ cild kitāba mālik idi Ḳaṣīde-i Bürdeye bir şerḥ yazup aḥsen şürūḥīler dimişler [17]Moŋlā Bedreddīn Maḥmūd vezīr-i aʻẓam ḫādim ʻAli Paşānuŋ ḳolı idi baʻdeʼl-medāris ḥalebe baʻde Edirneye ḳaḍı olup [18]anda mescid ve medrese yapup vefāt itdi ʻulūmda beherdār ṣāliḥ ve ʻābid ve faḳih ve mütekellim ve ḳaviyʼül-

ḳalb [19]olup müftī Ḳażızāde Efendinüŋ pederidir Moŋlā İsḥaḳ Çelebī Üsküdārdur ba‘de’l-medāris Şāma ḳaḍı [20]olup anda vefāt itdi ‘ulūm-u celile-i daḳīḳaya vakıf fāżıl kāmil pür me‘ārif ve bi-nazīr münşi ve şā‘ir [21]ve ḥıfẓ-ı leṭāif ve tevāriḫ nüvāda māhir ṭāc’ül-külfe leẕīẕ’üs-soḥbe ve alā laġbedend ḥarīf-i şerḥ ve ẓarīf [22]faṣih’ül-lisān ve ṣaḥīḥ’ül-i‘tiḳād ve mücerred ‘an’il-ehil ve’l-evlād idi Moŋlā İsrāfilzāde Faḫreddīn ba‘de’l [23]medāris Şāma ḳaḍı ba‘de ma‘zūl ba‘de yine Şāma ḳaḍı olup ḥāc idüp geldikde ma‘zūl ve Burusada [24]Murādiyyeye müderris ba‘de dimāġı muḥtel olup vefāt itdi ‘ulūmda beherdār fāżıl ve kāmil ve zeki ve bahhās-ı [25]ve ‘aḳliyyāta māil idi Moŋlā Şemseddīn Aḥmed ki Sulṭān Bāyezid ‘ulemāsından Seyyīd İbrāhim nām azizüŋ ḳulu [26]ve şākirdi olup fāżıl ve ṣāliḥ ve müttaḳī olmaġın ibtidā medresesi ḥażret-i Ebū Eyyüb’el-Enṣāri ba‘de [27]Ṣaḥna müderris ba‘de Şāma ḳaḍı olup anda vefāt itdi Moŋlā Ḳaraṣablu Ḥasan Çelebī ba‘de’l-medāris Burusa [28]ve Edirne ve İstanbula ḳaḍı ba‘de’l-medāris vaẓīfe-i teḳā‘üdle tekrār Ṣaḥna müderris olup vefāt itdi cemi‘ ‘ulūmda [29]ḥişşedār fāżıl muḥaḳḳīḳ ve müdaḳḳīḳ zeki ve ḥamīd’ül-ḥişāl olup pādişāh ḥācesi Mevlāna Ḫayreddīnüŋ dāmādıdur [30]Moŋlā Pir Aḥmed ba‘de’l-medāris ḥalebe ḳaḍı ba‘de vaẓīfe ile müteḳā ‘id olup vefāt itdi cemi‘ ‘ulūmdan [31]ḥişşedār fāżıl ḥamīd’ül-aḫlāḳ olup ba‘żı taḥrīrat vardur Moŋlā Ṣāçlu esīrlerüŋ ismi Muḥammed bin ‘Abdülevveldür

[394b]

[1]‘Acemde şehr-i Tebrīzde pederi Sünnī ḳaḍı-i Ḫānefī olup andan oḳıyup küçük iken Moŋlā Celāleddīn Devānīyi [2]görüp pederi ḥayātında Sulṭān Bāyezid Ḫan zamānında Ruma gelmişdür ba‘de’l-menāşıb Ṣaḥndan ḥalebe ba‘de Şāma [3]ba‘de İstanbula ḳaḍı ba‘de ma‘zūl olup ṭoḳuz yüz altmış üçde vefāt itdi ‘ulūm-u ‘Arabiyye ve Şer‘iyyede [4]māhir ‘Arabī ve Fārisī ve Türkī inşāda ḫod ṣāḥib-i faẓl bāḫir olup yazduġı niçe mufaṣṣal ve ḳażiyyeler inşāsına [5]aṣḥāb-ı faẓl ve ‘irfān ḫayrān olmuşlardur kerīm’üş-şān pāk-zebān ṣāfī bāl ḥamīd’ül-ḥişāl idi Moŋlā Muḥammed ki Merḥabā [6]Çelebī dirlerdi ba‘de’l-medāris Şāma ba‘de Burusaya ba‘de Edirneye ḳaḍı olup anda vefāt itdi fāżıl kāmil [7]müdaḳḳīḳ zeki ve ḥamīd’ül-ḥişāl idi Moŋlā ‘Ali bin Ṣāliḥ ki Moŋlā ‘Abdülvāsi‘ muī‘di olmaġın vāsi‘ ‘alisi dirlerdi [8]ba‘de’l-medāris Burusaya ḳaḍı olup anda vefāt itdi cemi‘ ‘ulūmda beherdār fāżıl kāmil ṣāḥib-i aḫlāḳ-ı ḥamīde [9]ve vaḳār idi inşāsı maḳbūl belki ḫayret efzā-ı ‘uḳūl olan türkī Hümāyūnnāme bunuŋ te’līfidür Fārisī kitāb [10]Kelīle ve Dimneden tercüme itmişdür Moŋlā Ebu’l Leys ba‘de’l-medāris Ḫalebe ba‘de şama ḳaḍı olup anda vefāt itdi [11]‘ālim ve ṣāliḥ olup

seyyīd dindār ve ṣāḥib-i vaḳār idi Moŋlā Muṣliḥiddīn ki Maṣdar-ı Muḥkem dirlerdi (12)ba‘de’l-medāris Ḥalebe ba‘de Mekke-i Mükerremeye ḳaḍı ba‘de ma‘zūl gelürken vefāt itdi ‘ālim ve ṣāliḥ olup Seyyīd ‘Ali (13)bin Meymūn Maġribī ḫiẕmetine vāṣıl olmuşidi Moŋlā Ali ibn’üş-şeyḫ ‘Abdurraḥim’ül-müe’yyidi ki Ḥācı Çelebī dirlerdi (14)füḍelādan oḳıyup fedāili meşhūre oldıḳda birḳaç medreselere ba‘de dimāġına ḥalel gelmegin deryādan (15)Mışıra giderken kāfire esīr olup bir dostu bunı ṣatun alup İstanbula geldikde iki medrese (16)ba‘de Şām ḳażāsı virilüp ba‘de ‘azl olup geldikde ḫasta olup bu esnāda Mışır ḳażāsı (17)virilüp giderken Kütahiyyede vefāt itdi cemi‘ ‘ulūmda beherdār ve ḥamīd’ül-ḥiṣāl idi vāfir kitābları (18)olup ekserini meṭālim itmişdi ba‘ż taḥrīratı vardur Moŋlā Hidāyetullah ibn-i Moŋlā ‘Ali el-‘Acemī Kemāl Paşā (19)zādeden daḫı oḳıyup ba‘de’l-medāris Mekke-i Mükerremede ḳaḍı olup anda gözlerine illet ve ḥalel geldikde ḳażāen (20)bıraġup Mışıra gelüp anda vefāt itdi cem‘ ‘ulūmda beherdār olup fāżıl ve dindār idi Moŋlā Muḥyiddīn (21)Muḥammed bin Hüsameddīn pederi ḳul cinsi olup kasaya ḳaḍısı idi kendüsi ba‘de’l-medāris Şāma ba‘de Burusaya (22)ḳaḍı olup ba‘de’l-‘azl birḳaç medrese ve tekrār Burusa ḳaḍısı ba‘de Edirne ba‘de İstanbul ḳażāsı (23)virilüp vefāt itdi ‘ālim ve fāżıl ve faḳih ve me‘ārif de kāmil ṣāḥib-i naẓm idi Moŋlā Menāvī ‘Abdī ba‘de’l (24)medāris Mekke-i Mükerremeye ba‘de Mışıra ḳaḍı olup anda vefāt itdi ‘ālim ve fāżıl ve dindār ve kahr-u ẓulme ve icrā-i (25)ḥaḳda kāne ‘ilm fī rasā-nār idi Moŋlā Kemāl Çelebī ba‘de’l-medāris Baġdada ḳaḍı olup anda vefāt itdi (26)‘ālim ve fāżıl ve ḥamīd’ül-ḥiṣāl idi Moŋlā Şemseddīn Aḥmed Bulūri ba‘de’l-medāris Şāma ḳaḍı olup (27)ba‘de’l-‘azl vefāt itdi ehl-i ‘ilm ve ḥamīd’ül-ḥiṣāl idi Moŋlā Ḥaḳemzāde Muḥyiddīn fāżıl māhir ve müştehir ve (28)ḥamīd’ül-ḥiṣāl ba‘ż şehirlerde ḳaḍı oldıḳdan ṣoŋra Medīne-i münevvereye ḳaḍı olup anda vefāt itdi sābıḳan İstanbulda (29)medrese binā itmişdi Moŋlā Yahyā ki Eminzāde Kösesi dirlerdi Baġdada ḳaḍı ba‘de İstanbulda dar’ül-ḥadīs-i (30)pādişāhiye müderris olup ba‘de vefāt itdi fāżıl kāmil kimesne idi Moŋlā Muḥammed ki Ḥāce ḳayını dirlerdi (31)Mekke-i Mükerremeye ḳaḍı olup fāżıl kimesne idi Moŋlā Muṣṭafa el-Teksārī İstanbula ḳaḍı ba‘de dar’ül-ḥadīs

[394a]

(1)pādişāhiye yüz otuz aḳçe ile müderris oldı fāżıl ve mütedeyyin idi Moŋlā Muḥammed bin Muḥammed ki ‘Arabzāde dirlerdi (2)ba‘de’l-medāris Mışıra ḳaḍı olup deryādan ḳadırġa ile giderken ġarḳ oldı ġāyetde fāżıl müdaḳḳīḳ kāmil muḥaḳḳīḳ

(3)idi Moŋlā Ni‘metullah bin Devşenīzāde dirlerdi Medīne-i münevvereye ḳaḍı olup anda vefāt itdi fāżıl (4)ṣāliḥ kimesne idi Aḥmed Çelebī ve Ḳürd Çelebī dirlerdi pādişāh ḥācesi Ḫayreddīn Efendinüŋ oġlıdur Şāmda (5)ḳaḍı iken vefāt itdi fāżıl ve ḥūb-ı ṣūret ve ṣāḥib-i seḫavet idi Moŋlā ‘Abdülbaḳī ‘Ali el-‘Arabī Mışıra (6)ve Burusaya ve Mekke-i Mükerremeye ḳaḍı olup ba‘de’l-’azl İstanbulda vefāt itdi fāżıl kimesne idi Moŋlā Muḥammed Çelebī (7)ibn’ül-Mevlā el-‘Allāme Ebu’s-Su‘ūd el-Müftī Şāma ba‘de Ḥalebe ḳaḍı olup vefāt itdi ‘ulūm-u celīleden ḥiṣṣedār olup (8)lākin īş ü nūşa meşġūl iken fażīletde küçük birāderi Aḥmed Çelebīnüŋ ṭabaḳasına vāṣıl olmadı birāderinden (9)iki sene ṣoŋra vefāt itdi Moŋlā Mi‘mārẕāde Muṣṭafa sābıḳan mezkūr olan Ḥaleb ḳaḍısı Mi‘mārẕādenüŋ oġlıdur (10)İstanbul ḳażāsı ‘azlinden ṣoŋra Medīne-i münevvereye ḳaḍı olup andan nefy ü ‘azl olındıḳda Mışıra gelüp vefāt itdi (11)fāżıl muḥaḳḳīḳ ve kāmil müdaḳḳīḳ ve ṣāḥib-i zühd vaḳār ve ṭab‘-i nüḳḳād idi Moŋlā İmāmzāde Muḥammed ḥalebe ḳaḍı ba‘de yüz aḳçe (12)vaẓīfe ile Amasiyyeye müftī olup İstanbulda vefāt itdi fāżıl ve meşġūl idi Moŋlā Celālzāde (13)Ṣāliḥ Mışır ḳażāsından ma‘zūl olup geldikde ber-vech müteḳā‘id medrese ḥażret-i Ebu Eyyüb Enṣāri virildi (14)ġālibā pādişāh zamānında niçe müddet nişāncı olup Ḳocanişāncı didikleri Celālzāde birāderidür faṣl (15)merḥūm pādişāh zamānı ‘ulemāsınuŋ taḫt-ı ḳażāsına vāṣıl olmayanlaruŋ kibār-ı meşāhiri bunlar idi Moŋlā Ḫayreddīn ki (16)Ḳasṭamonīdür ‘ulemādan oḳıyup fāżıl kāmil ve ṣāliḥ ‘āmil olmaġın pādişāha ḥāce olup ġāyete maḳbūl ve muḳarreb oldıḳda (17)yā rabb rıf‘at-i intisābı müzdeḥim cibah ve mülteşim şifāh oldı mea‘ hezā mütevāzi‘ ve kerīm ve müşfiḳ ve ‘amīm’ül-nevvāl (18)ve ḥamīd’ül-ḫiṣāl mürebbiy’ül-füḍelā ve ṣāḥib-i himmet-i ‘ulyā idi Moŋlā Ḥāfıẓeddīn Muḥammed ki Ḥāfıẓ-ı ‘Acem dirlerdi ‘Acem şehrindendür (19)Tebrīzde cemi‘ ‘ulūmı oḳıyup cümlesinde māhir ve ġāyetde müştehir oldıḳda Şāh İsmā‘īl ẓuhūrunda evvel-i fetretden Sulṭān (20)Bāyezid zamānında Ruma gelüp ba‘de’l-medāris Ṣaḥna ba‘de Ayaṣofyaya müderris ba‘de fārīġ olmaġın (21)yetmiş aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olındı Medīnet’ül-‘ilm adlu bir kitāb te’līf ittigi sekiz ḳısım idüp birinde ṣāḥib-i hidāyet (22)birinde ṣāḥib-i keşşāfe birinde Ḳadı Beyżāvī birinde Seyyīd-i Şerīf birinde Sa‘dettin üçünde daḫı Kibār-ı Selefden (23)üç kimesnenüŋ sözlerine a‘la ‘itirāżlar yazdı şerḥ-i mevāḳıf ve şerḥ-i miftāḥa birer miḳdār ḥāşiye metn-i tecrīd ġāyet mufaṣṣal (24)şerḥ ve Nokṭat’ül-‘İlm Fihrist’ül-‘Ulūm Me‘ārik Ekā’ib-i Seb‘a-i Seyyāre adlu risāleleri ve daḫı niçe esāmi-i ‘acībe ile (25)bī-ḥad risāleler daḫı yazup ekseri müsvedde de ḳalmışdur ḫūb-ı ḫaṭ ve ġāyet serī’ül-kitābe olup bir ayda ḥüsn-ü

ḫaṭla [26]ṣadr'üş-şerīfe yazmışdur taḥḳīḳ ve tetḳīḳ ve ḥıfẓ-ı cemi‘ ‘ulūmda ve me‘āride ayetü min ayetullah olup mutala‘ya [27]ve ders ve kitābetden ḥāli olmazdı ḥamīde-i ḥişāl pesen-dīde fa‘āl olup ṭoḳuz yüz elli yedide vefāt itdi Moŋlā [28]Şeyḫ Muḥammed Nuḳūşi ki mu‘īrinde şehr-i Tunusda ṭoġmuş idi pādişāh zamānında Ruma gelüp ḳırḳ aḳçe vaẓīfe ile şaḳāyıḳda [29]zikr olınduġı üzre cemi‘ ‘ulūmuŋ mesāi'li ḥattā muṭavvil ve ḥāşiyesi seyyīd ve ṭavāli‘ ve meṭāli‘ ve mevāḳıf ve muḥtefe [30]ibn-i Ḥācib şerḥlerin ve telviḥ ve keşşāf ve ṭabī ḥāşiyesi ve niçe kitāblar bi't-tamām ḥıfẓında olup muṭālim itmek diledigi [31]ḥayālinde olan maḥfūẓata naẓar ve mütalaa idüp yanında bir kitāb ve bir varak olmayup dā'imā tilāvet-i Ḳur‘an-ı ‘aẓīm

[395b]

[1]vāṣıl derece-i ‘ulyā ve nevādir-i dünyā ve ayet ü min ayetullah‘ül-kübra ‘uẓmā ḳudemā-i ‘ulemā selefühü'l ḫalḳu mülḥıḳ olıcaḳ idi [2]şiddet-i şitā-yı Rumdan ḳaçup icāzetle Mışıra gidüp anda vefāt itdi Moŋlā ‘Abdülfettaḥ Ḥāfıẓ ‘Acemüŋ [3]birāderidür kibār-ı füḍelā-yı Rumdan oḳıyup iki medreseden ṣoŋra İstanbulda İbrāhim Paşā müderrisi iken vefāt [4]itdi cemi‘ ‘ulūmdan beherdār fāżıl muḥaḳḳīḳ ve müdaḳḳīḳ ve aḳliyyātda māhir hub-u hat ḥamīd'ül-ḥişāl idi Moŋlā ‘Ali [5]İsfehanī ‘Acemden Ruma gelüp niçe ḳażāya ḳaḍı ba‘de Felibede ba‘de Gekbüzede müderris olup vefāt itdi [6]‘aḳliyyāt ve naḳliyyāta vaḳıf tefsīrler ve ‘ulūm-u ‘Arabiyyede māhir ve ārif kesīr'ül-kemāl ḥamīd'ül-ḥişāl idi Moŋlā Cāk Muṣliḥiddīn [7]ḳırḳ yaşında oḳumaġa başlayup fāżıl oldıḳda ḳaṣaba-i Tirede müderris olup ba‘de kibār-ı meşāyiḫe muḳārrin [8]olmaġın fariġ olup otuz aḳçe vaẓīfe ta‘yīn olınmaġın evḳātını ders ile ve fetvā ve va‘aẓ ve ‘ibādete tevzi‘ ve [9]gicenüŋ ekserini iḥyā idüp eḥibbāna namāzda ḥāl-i ġalebe idüp ḥāżır olanlar müşāhede iderdi Moŋlā Şāh [10]Ḳāsım ibn-i şeyḫ maḫdumu merḥūm Sulṭān Selīm Ḫan bunı Tebrīzden getürüp elli aḳçe vaẓīfe itmişdi ‘ālim āmil fāżıl [11]kāmil leẕīẕ 'üs-ṣoḥbe ‘azīz'ür-rütbe her ilimden ḫuṣūṣan taṣavvufdan ḥiṣṣedār lebīb ve edīb bā-vaḳār ḥoş-nüvis ve münşi kāmil-i [12]nefs olup başladuġı Tevāriḫ-i Āl-i Osmānı kabl'el-iḳmāl aḫrete intiḳāl itdi Moŋlā Muḥyiddīn Ḳarabaġī Ruma [13]gelüp Seyyīd ‘Alizādeye mu‘īd ba‘de ba‘żı medārise ba‘de medrese-i İzniḳe müderris olup vefāt itdi ‘ulūm-u [14]meşhūrede fāżıl kāmil ve dā'im müşteġil olup tefāsir ve ġayra vāfir taḥrīrāt ve Cālib'üssürūr adlu kitāb-ı muḥāżırat [15]yazup maḳbūl ‘ulemā olmışdur ḥamīd'ül-ḥişāl kimesne idi Moŋlā Şeyḫ Şisterizāde ‘Acemde ‘ulūm-u ‘aḳliyye ve ‘Arabiyyede [16]māhir oldıḳda Sulṭān Selīm

zamānında Ruma gelüp otuz aḳçe vaẓīfe itdiler ḥāşiye-i tecrīde ve ḥāşiye mutalaʿa (17)birer ḥāşiye ve kāfiyeye bir şerḥ yazmışdur ve ʿilm-i muʿammāda Fārisī bir risāle yazup cemiʿ kavāidi misālleri ebyātını (18)Sulṭān Selīm Ḫan ismine muʿāmmā itmişdür baʿde altmış beyitlü Fārisī ḳaṣīde naẓm idüp birer mısraʿı Sulṭān (19)Süleymānuŋ cülūsuna birer mısraʿı Rodos fetḥine tārīḫ idüp bu ḳıṣṣa-i ġarāib umūrdandur Moŋlā Aḫīzāde Yūsuf (20)ʿulemā-i Rumdan oḳıyup baʿde ʿAceme gidüp Moŋlā Celāleddīn Devānīden oḳıyup anda müderris olup teehhül idüp (21)Ruma geldikde baʿde'l-medāris Trabzona müftī baʿde ʿazl olınup ḳırḳ aḳçe vaẓīfe ile teḳāʿüd olup ekşeri ʿulūmdan (22)beherdār fāżıl idi Moŋlā Celāl ḳaṣaba ḳażālarından vaẓīfe ile mütekāʿid olup fāżıl muḥaḳḳīḳ ve kāmil müdaḳḳīḳ (23)ʿālim-i rabbāni pīr-i nurānī ve baḳiyye-i selef-i ṣāliḥin idi Moŋlā Ketḫüdāzāde füdelā-i Rumdan oḳıyup baʿde ʿAceme (24)gidüp ḫaylī zemān Moŋlā Celāl Devānīden oḳıyup Ruma geldikde menāṣıb-ı ḳażā taṣarruf idüp baʿde ferāġ idüp (25)ḫacca varup geldikde vefāt itdi fāżıl muḥaḳḳīḳ müdaḳḳīḳ ve hoş sīret idi Moŋlā Emir Ḥasan baʿde'l-medāris (26)Edirnede dār'ül-ḥadīş müderrisi iken vefāt itdi Ferāyiż-i Seyyid ve Mesʿūd-ı Rumī birer ḥāşiyesi ve baʿżı (27)müe'llifātı daḫı olup ʿulūm-u meşhūreden tamām beherdār idi Moŋlā Muḥammed Şāh ibn-i Moŋlā Şemseddīn el-Geylāni baʿde'l-medāris (28)Edirnede Çiftenüŋ birinde müderris iken vefāt itdi fāżıl muḥaḳḳīḳ ve müdaḳḳīḳ ve ḥamīd'ül-ḥişāl idi Moŋlā Şemseddīn (29)Aḥmed ki ʿarab Çelebī dirlerdi ʿulemā-i Rumdan oḳıyup Mışıra varup cemiʿ ʿulūmı oḳıyup kemāl-i fāżılla meşhūr olup (30)Ruma gelüp vezīr Ḳāsım Paşā Cezerī buŋa İstanbulda ḳaṣaba-i Ebu Eyyübde yapduġı cāmiʿde ders demekiçün (31)vaẓīfe taʿyīn itmegin ekşeriya ya tefsīr ve fıḳıh derslerin diyüp çoḳ kimesne müntefiʿ olup evvel ḥāl üzre vefāt

[395a]

(1)itdi ʿābid zāhid ḥamīd'ül-ḥişāl idi Moŋlā Aḥmed ki Varaḳ'üş-Şemseddīn dirlerdi baʿde'l-medāris Ṣaḥna müderris iken vefāt (2)itdi fāżıl ṣāliḥ ḥamīd'ül-ḥişāl olup bundan çoḳ dānişmend müstefīd oldılar Ḳaraṣāliḥ baʿde'l-medāris Ṣaḥn (3)müderris iken vefāt itdi fāżıl ve zeki ve muḥaḳḳīḳ ve müdaḳḳiḳ ve ḥamīd'ül-ḥişāl idi Moŋlā şeyḫ Çelebī baʿde'l medāris Ṣaḥn müderris (4)iken vefāt itdi fāżıl ve zeki ve muḥaḳḳīḳ ve müdaḳḳiḳ ve ḥamīd'ül-ḥişāl idi Köpricekzāde Yūsuf ʿulemādan oḳıyup (5)baʿde Kefede tevaṭṭun idüp fetvāya meşġūl olup baʿde'l-medāris İstanbulda Ayaṣofya medresesinden Amasiyye ḳażāsı (6)virildi fāżıl ve kāmil ve ʿulūm-u şer'iyyede māhir ve ḥamīd'ül-ḥişāl idi Moŋlā Manāstırlı Çelebī Rum elinde iki kere

(7)ḳaṣaba-i Manāstırda müderris ba‘de fariġ ve yigirmi aḳçe ile müteḳā‘id ve ḫalḳdan münḳati‘ ve ‘ilm ü ‘ibādete meşġūl oldı (8)‘ālim ve ‘āmil idi Moŋlā şeyḫ İbrāhim el-Ḥalebī el-Ḫāneḳī Ḥalebde ve Mışırda ‘ulūm-u ġayretde ve şer‘iyyede oḳıyup İstanbula geldikde (9)Sulṭān Mehmed Ḫan Ġāzi cāmi‘ şerifine imām ve ḫaṭip ve Müftī Sa‘di Efendinüŋ dār’ül-ḳurrāsına müderris olup ṭoḳuz yüz (10)elli altıda ömri ṭoḳsāndan ziyāde iken vefāt itdi ‘ilm-i uṣūlde ḫuṣūṣan füru‘da kibār-ı fuḳahā-i selef-i kirām (11)mertebesinde māhir ve mustaḥṣar ve ġāyet müdaḳḳiḳ olup Mültaḳiy’ül-Ebḥar adlu laṭīf metin ve meniyyet’ül-muṣallīye ġāyet cāmi‘ ve nāfi‘ (12)şerḥ ve daḫı niçe kütüb ve resāil yazup bundan bī-ḥad şākird ve sāir nās müstefid olmuşlardur selef-i ṣāliḥin sīretler (13)‘ābid ve zāhid ve ḥamīd’ül-ḥiṣāl ve bereke min bereketullah idi şerḥ ibn-i hemase cā-be-cā ḳavī ‘itirāżātı vardur ġāyet (14)müşkil mese’le düşdikce Müftī Sa‘di Efendi merḥūm buŋa ḫaber gönderüp müşāvere iderdi diyü mervidür Moŋlā Seyrek (15)Muḥyiddīn ba‘de’l-medāris ḳaṣaba-i Toḳatda müderris iken şehzāde Sulṭān Muḥammede Ḥāce oldı fāżıl ve kāmil ve zeki ve muttaḳi ve (16)meşġūl ‘ābid ve naṭıḳ bilḥaḳ ve muḥibb-i ṣuleḥā ḥamīd’ül-ḥiṣāl ve mütedeyyin idi Moŋlā Ehlice Muḥyiddīn ba’de’l-medāris Burusada (17)Sulṭān müderrisi iken vefāt itdi fāżıl ve ṣāliḥ ve ḥamīd’ül-ḥiṣāl olup eḥibbā va‘aẕ daḫı iderdi va‘aẕ ve dersinden (18)çoḳ kimesne müntefi‘ oldı ṭarīḳ-i meşāyiḫa mensūb idi Moŋlā Ḥüseyin Çelebī Ḳara Ṣulu Ḥasan Çelebīnüŋ birāderidür ba’de’l-medāris (19)Ṣaḥn müderrisi iken vefāt itdi fāżıl ve zeki ve ‘ulūm u celīleden dār’ul-‘aḳliyyātda mahir idi Moŋlā Emir Ḥasan Çelebī (20)ba‘de’l-medāris yetmiş aḳçe ile ikinci def‘a Ṣaḥn müderrisi iken vefāt itdi fāżıl ve zeki ḫoş ṣoḥbet ve ehl-i himmet ve kerem (21)mürüvvet maḥbūb’ül-ḳulūb meslūb’ül-uyub idi vüzerā ve kibār-ı ‘ulemānuŋ maḳbūlü olmaġın etmām meṣāliḥ-i fuḳarā ve eḥibbāya cedd ü sa‘y (22)bi-ḥesāb ve anuŋla irtiḳāb–ı sevāb ve iḳtisāb–ı sevāb iderdi Moŋlā Muḥammed ibn-i vezīr Muṣṭafa Paşā ‘ulemādan oḳıyup müttefeḳḳīn ve (23)ṣāliḥ ve mütedeyyin pak ṭab‘ ve müeddeb ve ḥiṣāl-ı ḥamīde ile mühezzeb ve mezheb idi pederi medresesinden ba‘de Burusada (24)Sulṭāniyyeye müderris olup tāzelikde vefāt itdi ve terk-i dünyā-yı pür āfāt itdi Moŋlā Ferruḫ Ḳaramanī ba‘de’l (25)medāris Ṣaḥn müderrisi iken vefāt itdi fāżıl ve laṭīf’üt-tab‘ ve ẓarīf’ün-nefs ve leẕīẕ’üs-soḫbe idi Moŋlā Ṣarı (26)Şemseddīn ba‘de’l-medāris İstanbulda pādişāh pederi merḥūm Sulṭān Selīm Ḫan Ġāzi Ruma ruḥiçün medrese yapdıḳda (27)Ṣaḥn medresesinden ibtidā buŋa virildi fāżıl müdaḳḳiḳ ve mütefennin ve meşġūl idi Moŋlā Serverī Çelebī ki ismi Muṣṭafadur (28)fāżıl ve mütefennin ve ‘ābid

mütedeyyin ṣā‘ir ve pür me‘ārif olup vāfir müe’llifātı vardur şehzāde Sulṭān Muṣṭafaya (29)ḥāce iken anuŋ ḳatlinden İstanbulda Ḳāsım Paşā medresesi virilüp kemāl-i uzlet ve ‘ibādete iştigal üzre (30)vefāt itdi Moŋlā Cürcāni ki ismi İbrāhim olup Amasiyye müftīsi idi ‘ālim ve faḳih ve ṣāliḥ kimesne idi (31)Moŋlā Aḥmed Çelebī ibn-i şeyḫ’ül-İslām müftīy’ül-enām Ebū-su‘ud Efendi merḥūm ba‘de’l-medāris Süleymāniyye müderrisi iken keyfden kesilmek istetüp

[396b]

(1)ḫasta olup sinn-i şebābda vefāt itdi kemāl ve ḥıfẓ ve zekāda a‘cūbe-i dünyā olup mu‘ammer olsa kibār-ı selefe mulḥaḳ olmaḳ (2)muḥaḳkak idi faṣl merhūm pādişāh zamānında olan kibār-ı meşāhir-i meşāyiḫ bunlar idi şeyḫ Abdülkerīm el-Ḳadīri (3)Müftī Şeyḫ dirlerdi ba‘de zamān İstanbulda müftī olmaġın müftīler faṣlında tafṣīl olınmışdur şeyḫ Maḥmūd Çelebī (4)Moŋlā Ḳırımī perverdesidür ‘ilme meşġūl iken emir Buḫārī Naḳşibendī ḥażretlerine mürīd olup ve taḥṣīl-i murād idüp (5)dāmādı ve ḳāimmaḳām irşādı oldı ‘ālim rabbāni ve mürşīd-i kāmil-i şemadāni ve mühīb ve edīb ve nurānī idi meclis-i şerīfinde (6)kendü yanında kitāb-ı mesnevī oḳıyup kendüsi anı ṭarīḳ-i taṣavvuf üzre te’vīl ve şerḥ ve tafṣīl idüp ‘ābid muttaṣıla (7)fī’ṣ-ṣer‘ ve ‘ārif ve ‘ālim bi’l-aṣl ve‘l-fer‘ idi Edirne ḳapusundan ṭaşrada tekye ve cāmi‘ yapup mürīdler ile anda sākin (8)olurdı bu ‘abd-i ḥaḳīrüŋ vālidesinüŋ pederi olup ṭoḳuz yüz elli dörtde vefāt itdi Şeyḫ Ḥācı Ḫalīfe (9)dānişmend iken mezbūr şeyḫ Maḥmūd Efendi mürīd ve maḥṣūl’ül-murād ve mecāz’ül-irşād oldı ba‘de ‘uzlet ve ‘ibādet ve irşāda (10)meşġūl oldı ḥamd’ül-ḥişāl ve kelimātı müessire fī’l-ḳulūb olup giceler uyumayup ṣabāḥa dek ḳalbiyle ḳarşu cenāb-ı ḥaḳka (11)müteveccih olurdı bir gün iki mürīd ile Üsküdara geçüp aṣlā tedāriksiz ve ḫatunına ḫabersiz ḥacca gidüp dönüşde Medīnede (12)vefāt itdi Şeyḫ Bekir dānişmend iken Ḥācı Ḫalīfeye mürīd-i murād idüp anuŋ vefātından ṣoŋra yerine geçüp (13)irşāda meşġūl oldı ‘ālim ve ‘ārif ve ḥamīd’ül-ḥişāl idi Şeyḫ Gönder Muṣliḥiddīn dānişmend iken ṭarīḳata (14)Zeyneden Şeyḫ Tāceddīne anuŋ vefātından ṣoŋra Şeyḫ Ḳocali Muḥyiddīne mürīd ve andan mecāz bi’l-irşād olup İstanbulda (15)anuŋ yerine geçdi ‘ārif ‘ābid ve zāhid idi Şeyḫ Muḥyiddīn İzniḳī Sulṭān Selīm Cāmi‘nüŋ imāmı idi Şeyḫ Yāvesīden (16)taḥṣīl-i murād idüp ‘ābid ve zāhid ve ḥāfıẓ-ı Ḳur‘an ve ṣāḥib-i keramāt vāfire-i zāhire idi Şeyḫ İskender ḳul (17)cinsi iken Şeyḫ Yāvesīye mürīd ve taḥṣīl-i murād ve mecāz bi’l-irşād olup ümmī iken bereket taṣavvuf ile meā‘rif–i zevḳiyyeye (18)mālik oldı ki meā‘rifine ‘uḳūl ḫayrān olurdı ḳaviy’ül-irşād ṣāḥib-i keramāt idi Şeyḫ Sinan Erdebīlī (19)Şeyḫ Çelebī ḫalīfeden

tekmīl–i ṭarīḳ itmişdi ‘ārif ve murtaz ve irşāda meşġūl idi ömri yüz yaşında geçüp ṭoḳuz yüz elli (20)birde vefāt itdi Şeyḫ Bāli ḫalīfe Ṣofyaludur ‘ālim ve ‘āmil ve mürşīd-i kāmil ṣāḥib-i kerāmāt velī ale’d-derece olup (21)ṭoḳuz yüz elliden ṣoŋra vefāt itdi Şeyḫ Muṣṭafa ki Merkez Ḫalīfe ve Merkez Efendi dirler Moŋlā Ḥıdır Beg oġlı (22)Aḥmed Paşādan oḳurken Şeyḫ Sünbül Sinan mürīd ve andan taḥṣīl-i murād itdi fāżıl ve müfessir ve ārif ve ehl-i sır ve vāiz ve (23)müzekkir ḳāni‘ ve zāhid ve icrā-i adāb-ı şeriat ve ṭarīḳatde mecd idi Şeyḫ Sinan Ḫalīfe ümmi ve ġāyet pir olup lākin (24)mürşid ve ṣāḥib-i cezbe-i ilāhiye ve aḥvāl-i seniyye idi ḫalḳdan münzevī ve fuḳarā ve mesākini mura‘ idi Şeyḫ Üveys Çelebī (25)ḫalīfe mürīdlerinden olup Şāmda tevaṭṭun itdi ‘ābid ve zāhid ve müttakī ve ṣāḥib-i ‘irfānı ‘aẕīm olup ḫalḳ buŋa ġāyet muḥabbet (26)itmişlerdi Şeyḫ Baba Ḥaydar Semerḳandī küçük iken Ḫāce ‘Abdullāh Naḳşibendī ḥażretlerine ḫiẕmet idüp (27)ba‘de anuŋ mürīdlerine muḳārin olup ba‘de Mekke-i Mükerremede niçe zamān mücāvir olup ba‘de İstanbula gelüp ḫalḳ (28)buŋa muḥabbet ve ġāyet i‘tiḳād itdiler ‘ābid ve zāhid ve ‘ārif-i billah idi Şeyḫ Ṣafiyyüddin Amasiyyede olup Siraçlar Şeyḫi (29)dirlerdi ‘ābid ve zāhid ‘uzlet ve ḫalvet ve ‘ilm ta‘bīrde ġāyet mehāret ehli idi Şeyḫ ‘Abdülḳadīr ḳaṣaba-i Mudurnulu (30)olup Şeyḫzāde idi tāzelikde ehl-i hevā iken Edirnede bir gice vaḳı‘asında pederi bunı dögüp kakmaġın (31)ṣabāḥ Şeyḫ Ramażāna varup tevbe ve bi‘at idüp ḫalvete girüp ba‘de’l-mücāhedāt vāṣıl-ı maḳāmāt ve kerāmāt olup

[396a]

(1)mecāz bi’l-irşād oldıḳda vilāyetine geldi ‘ulūm-u celīleden beherdār olup va‘aẕ ve ders ve ‘ibādete muḥkem çalışup ‘Arabī ve Fārisī (2)inşā ve naẓımda māhir ḫūb-u ḫaṭ leẕīẕ’üs-ṣoḥbe velī ‘ale’r-rütbe idi Şeyḫ ‘Abdülmü’min Seyyīd ‘Ali bin Meymūn Maġribīye bī-ḥad müddet-i (3)muḳārin ba‘de Şeyḫ Ṣofīzāde ḫulefāsından birine muḳārin ba‘de Burusaya ‘uzlet va‘aẕ ve naṣiḥate müdāvemet itdi (4)cemil’ü-seyr ‘azīz–i mu‘teber idi Şeyḫ Şecāeddīn İlyās küçük iken ṭarīḳ-i ḫalvetiye müntesib olup ‘aẕīm çalışup İstanbulda (5)deryā içinde Ḳızḳulesinde üç yıl ‘uzlet idüp şeyḫ ḫasta oldıḳda mürīdlerine kendü yerine kim olacaġına (6)cenāb-ı ḥaḳdan işaret ümidiyle teveccüh emr idüp cümlesine şücā‘ içün işāret olmaġın anı şeyḫ dikdiler ümmi olup (7)lākin aḥvāli ṭarīḳi şerīfi bilüp ekṣeriya cezbe ġalebe idüp eḳvāl ve ef‘āli muẓṭarib ve muḫṭelit olup anunçün cünūn ile mulaḳḳab (8)olmuşidi vefātından birḳaç ay muḳaddem mevtine işāret olınmaġın tevābi‘iyle vedālaşup liḳā-i ḫudā celle ve a‘lāya iẓhār–i iştiyāḳ (9)iderek vefāt itdi Şeyḫ Aḥmed ibn-i Şeyḫ Merkez Efendi ‘ulūm-u

‘Arabiyye ḥadīs̱ ve tefsīri pederinden oḳıyup ‘ilm-i zāhir ve bāṭında [10]kāmil olup va‘za çalışup bundan çoḳ kimesne müntefi‘ oldılar ba‘żı mesāilde ba‘żı risāleler yazmışdur Şeyḫ Ṣarı [11]Çaylaḳ ki ismi İbrāhimdür Maġnisaya ḳarīb yerde ḫalḳdan ‘uzlet idüp ve kesret-i ‘ibādet üzre ṣāḥib-i kerāmāt-ı kesīre ‘aẕīme [12]olup kibār-ı ārifin ve ḫıyār-ı muttaḳīn idi ṭoḳuz yüz altmış ikide vefāt itdi Şeyḫ Muḥyiddīn ki Ḳalenderḫāne [13]İmāmı dirlerdi ‘ulemādan oḳıyup ġāyetde fāżıl kāmil oldıḳda taṣavvufa sālik olup Şeyḫ Ḥabīb-i Ḳaramanī ve Şeyḫ Vefā ve Şeyḫ Emir [14]Buḫāri ḥażretlerine muḳārrin ba‘de Ḳalenderḫāne Cāmi‘ne ḫaṭīb ve imām olup ṭoḳuz yüz elli üçde yüz altı yaşında [15]vefāt itdi ‘ulūm-u ‘Arabiyyede kāmil ve ‘ibādete müştegil ‘ālim rabbāni ve pīr-i nurānī idi Şeyḫ Muṣliḥiddīn [16]Emir Buḫāri Naḳşibendī ḫulefāsından olup Ṭaşlıḳ Tekyesinde şeyḫ idi ‘ābid ve zāhid mürşīd ve mücāhid idi Şeyḫ [17]Sinan Felibede sākin idi meşāyiḫ-i izāma yetişüp ṣāḥib-i kerāmāt ehl-i vecd ve ḥāl veli ‘ale’l-ḳadr idi Şeyḫ Ḳaralu [18]‘Ali Çelebī mezbūr Şeyḫ Sinanuŋ oġlıdur alūd sırr ile mefḫūmınca velāyet ve kerāmātda pederine şibīh idi Şeyḫ Vā‘iẓ [19]‘Abdi Çelebī ‘ālim ‘āmil fāżıl dindār taḳvā şi‘ar idi Şeyḫ ‘Abduraḥmān ki vā‘iẓ Şeyḫzāde dirlerdi ‘ālim ‘āmil [20]fāżıl ve kāmil ve vā‘iẓ ve müfessir zāhid ve ṣāḥib-i sır olup mücerred olmaġın Sulṭān Muḥammed Ḫan Ġāzi Cāmi‘inde bir pencere [21]içinde leyl ü nehār mu‘tekif ve sākin dā’imā muṭālaa‘ ve ‘ibādete müştegil idi Şeyḫ Maḥmūd Dede Ḳonyada Moŋlā Ḥünkāruŋ [22]mezārında bir hücrede ḫalḳdan müna‘zil ve ‘ibādete müştegil müstecāb’üd-da‘ve ṣāḥib-i kerāmāt olup merḥūm pādişāh buŋa [23]buluşup ḫayr du‘asın almışdı Şeyḫ ‘Abdullāh Baba ehl-i velāyet ṣāḥib-i kerāmāt olup Aḳşehir ḳurbunda yola yaḳın [24]bir ḳariyyede olup tekyesi selātin ‘imāreti gibi misafirine dar’üż-żiyāfe olup her gün biŋ nefer adam gelse kendülere ṭa‘ām [25]ve atlarına yem virilüp cenāb-ı ḥaḳdan bereket virilmişdi niçe yerde mescidler köpriler binā ve ta‘mīr idüp ḫayrāt ve sadakat [26]bī-ḥad idi niçe yüz çifti yürüyüp kesb-i helāl ile geçinürdü kendüden ṣoŋra evlādı daḫı żiyāfet misafirin adetine [27]meşġūl oldılar Şeyḫ Muḥammed ki ‘ilm-i ṭıbda māhir olmaġın Ḥekīm Çelebī dirlerdi Ḥażret-i Emir Buḫāri Naḳşibendī ḳuddise sırruhu’l-‘azīz [28]mürīdlerinden olup ‘ālim ‘āmil mürşid kāmil zāhir ve bātın ma‘mūr-u ‘azīz pür nūr idi ṭoḳuz yüz yetmiş dörtde vefāt [29]itdi Şeyḫ Ezkīzāde kibār-ı zāhidden olup Ḳonyada va‘aẓ ve irşād iderlerdi ehl-i ‘ilm ve kemāl ve ṣāḥib-i ‘irfān ve [30]ḥāl idi Şeyḫ ‘Ali Çelebī ibn-i defterdār Ḳāsım Beg mülāzımetinden fariġ ve Ayaṣofya

Cāmi‘inde sākin ehl-i müşāhede (31)ṣāḥib-i taḳvā ve ‘ālim ‘āmil ve ‘ārif kāmil idi Şeyḫ ‘Abdüllaṭīf Naḳşibendī Sulṭān Murād Ġāzi vüzerāsından

[397b]

(1)Ḳoyun Mūsa evlādından ki muḳaddemā meẕkūr olan Mevlāna Muṣannifüŋ neslinden idi ki mezbūr Muṣannifüŋ İmām Faḫreddīn Rāzī (2)Ḥazret-i Ömer ve Ḥażret-i Ebū Bekr Ṣıddīḳ radiyāllahu ‘anha neslinden idi mezbūr şeyḫ dānişmend iken Ḥażret-i Emir Buḫāri Naḳşibendīnüŋ (3)dāmādı ve ḳaimmaḳām olan Şeyḫ Maḥmūd Efendiye mürīd ve dāmād ve taḥṣīl-i murād ve anuŋ vefātında ḳaimmaḳām irşād oldı (4) ‘ilm-ü ḥilmle ve ma‘mūr ḥüsn-ü ḫalḳla meşhūr derūn-i beyrūnī pir-i envār ṣāḥib-i esrār azīz bā-veḳār ve taṣv-i şi‘ār olup mesnevi (5)merḥād’ül hibād naḳline mümtād ve ṣāḥib .... ve irşād idi merḥūm pādişāhuŋ şeyḫ mertebesinde mü‘teḳid ve maḳbūlı (6)iken mülāḳātiçün çalışup sarāya getürdemeyüp pādişāh aŋa varmaḳ istedikde ‘arż-ı ricā ile dā’imā (7)meşġūlüz luṭf idüp ẕaḥmet olmayup diyü reḫā virmeyüp bir gün pādişāh türbeler ziyāreti behānesiyle ‘ale’l faẓla (8)buluşmaġa gelürken merḥūm şeyḫ işidüp baġçesine gidüp pādişāh gelüp Ḫazret-i Emir Buḫārī türbesin ziyāret (9)idüp şeyḫ efendi ḳandedür diyü ṣordıḳda ba‘żı dervīşler pādişāhımızuŋ sa‘ādetlü teşrīflerini bilmeyüp ṣabaḥdan (10)evlādlarıyla bāġa gitdiler dimişler mezbūr ‘azīze cenāb-ı ḥaḳdan a‘ẓam murādātsın ḥażret-i resūl ‘aleyhiṣṣelevat ves’selāmda (18)Mekkede vefāt itmek emr olmaġın ol sene yaḳlaşdıḳda ehl ü ‘ıyāliyle Mekke-i Mükerremeye gidüp ba‘del ḥācc ömri tamām (12)altmış üç yıl oldıḳda murād ḥāṣıl ve dār-ı aḫrete mürtiḥāl müntaḳil olup ‘uzmā-i meşāyiḫ-i kirāmdan ḥażret-i Faẓl (13)bin ‘Abbās mezāriyle muttaṣıl defn olındı fi şehr-i şevvāl 960 sene bu merḥūm merḳūm yū‘īd ḥaḳīrüŋ vālidesi (14)pederi olup tāriḫ-i mezbūrda fıḳlar üç başında olup vālideyn-i mācideyn ile İstanbulda idik naẓm (15)ẕikr olunan meşāyiḫ ü ‘ulemā oldılar çün re‘ān rāh hüdā her birine idüp ḫüdā raḥmet mürfiden ide rūḫı (16)cennet faḫr-i ‘ālem resūl ḥürmetine ol kerīm alā resūl ḥürmetine bizi de anlara idüp el ḥāḳ cümle müzāyede (17)raḥmetine iġrāḳ her ki dir bu du‘ā içün āmīn ola ‘ālemde her belādan emīn āmīn āmīn yā rabb’el ‘ālemīn (18)ve ṣallalāhü ‘ala ḫayr-i ḫalḳıhi Muḥammedin ve ālihi ve ṣaḥbihi ecma‘īn

5. DİZİN

Abalsa -2-
366a/02, 366a/08

Abatlu Çelebī -1-
349b/12

ʻAbbās -1-
397b/13

Abdāl Murād-1-
327b/29

Abdāl Mūsa -1-
327b/25

ʻAbdi Çelebī -1-
396a/19

ʻAbdulhālik Ġücdüvāni -1-
377b/17

ʻAbdullāh -5-
320a/17, 351a/03, 351a/08,
362a/12, 363b/20

ʻAbdullāh Ḥāce -1-
387b/20

ʻAbdullāh İlāhi-1-
377b/14

ʻAbdullāh Semerḳandī -1-
377b/14

ʻAbdullatīf -1-
341a/07

ʻAbdullaṭīf Beg -1-
355a/07

ʻAbdurraḥim -1-
394b/13

ʻAbdurraḥmān -2-
323a/30, 325a/09

AbdurraḫmanÇelebī -1-
341a/16

ʻAbdülevvel -1-
393a/31

ʻAbdülḳadīr -1-
392b/22

ʻAbdülkerīmzāde -1-
393b/17

ʻAbdüllaṭīf -2-
336b/22, 336b/24

ʻAbdüllaṭīf Naḳşībendī -1-
359a/30

ʻAbdülvāhid -1-
336b/21

ʻAbdürraḥīm -1-
341a/09

ʻAbdürrezzāḳ Beg -1-
382b/24

Abol -1-
350a/08

ʻAcāyib ve Ġarāyib -1-
349a/02

ʻAcelān -3-
326b/02, 326b/03, 326b/06

ʻAcelan Beg -1-
325a/29

ʻAcelāniyye -1-
326b/09

ʻAcem -100-
320a/27, 323a/14, 327b/21,
327b/23, 331b/17, 331b/19,

331b/21, 331b/25, 331b/27, 331b/28, 333a/01, 333b/19, 334b/15, 335a/01, 335a/04, 335a/26, 336a/15, 336b/17, 336b/20, 336b/21, 336b/26, 336b/30, 337a/15, 337b/21, 337b/25, 341a/03, 341a/08, 341b/14, 343b/27, 344a/14, 347a/27, 349a/03, 349b/21, 349b/24, 349b/31,351a/04, 355a/13, 356b/31, 359a/16, 359a/26, 359a/31, 359b/12, 360a/06, 362a/27, 362a/30, 362b/10, 362b/12, 362b/13, 362b/15, 362b/18, 362b/19, 363a/22, 363b/02, 367b/26, 369a/13, 370a/22, 370a/31, 370b/23, 371a/03, 371a/11, 371a/17, 371b/11, 371b/14, 371b/18, 371b/19, 372b/06, 373b/04, 375a/19, 375b/17, 376b/07, 376b/17, 377b/11, 377b/23, 378a/01, 378b/27, 380a/04, 380a/21, 381a/21, 382b/19, 382b/30, 383b/02, 384a/21, 384a/24, 384a/28, 385a/11, 388b/14, 390a/18, 390a/22, 391b/01, 391b/09, 391b/11, 394a/18, 394b/01, 395b/05, 395b/15, 395b/20, 395b/23

ʻAcemī -2-
349b/24, 355a/14

ʻAcemistān -2-
384a/22, 390a/26

Açe -1-
326b/26

Açe Beg -4-
326a/02, 326b/09, 326b/15, 326b/25

Açe ovası -1-
326b/26

Adalya -3-
343a/09, 343a/14, 343a/17

Adalya Beg -2-
343a/15, 343a/20

Adana -6-
339b/27, 366a/01, 366a/15, 366b/15, 366b/29, 383a/30

ʻAdilcevāz -2-
388a/14, 389a/23

Adranos -2-
323a/31, 324b/18

Aġaçḥişārı -1-
354b/04

Aġniyās -1-
357b/27

Aġrıboz -1-
350a/15

Aġurlı Meḥmed -1-
356b/16

Aḫī -1-
324a/09

Aḫī Çelebī -1-
374a/08

Ahī Evrān -1-
327b/24

Aḥivli -1-
372b/31

Aḫlat -3-
321a/10, 388a/13, 389a/22

Aḥmed -25-
327a/16, 342b/04, 343b/23, 343b/25, 343b/26, 348b/19, 348b/31, 349a/25, 353a/16, 354a/02, 354a/03, 354a/04, 354b/26, 354b/28, 354b/31,

355b/09, 355b/10, 356b/20, 363b/19, 370a/29, 370a/30, 371b/11, 373a/17, 392b/06

Aḥmed Beg -14-
327a/16, 343b/26, 355a/04, 355a/12, 355a/15, 355a/22, 355b/08, 356a/10, 356a/12, 356a/17, 356a/20, 356a/21, 357a/27

Aḥmed Bulūri -1-
394b/26

Aḥmed Çelebī -2-
394a/04, 394a/08

Aḥmed Gürānī -1-
348a/11

Aḥmed Ḫan -19-
372a/26, 372a/30, 373a/09, 373a/14, 373a/16, 373b/16, 373b/22, 373b/23, 373b/24, 373b/27, 373b/31, 379a/22, 379a/25, 379a/28, 380a/02, 380a/05, 380b/22, 380b/31

Aḥmedī Germiyānī -1-
336a/05

Aḥmed Ḳırımī -1-
374a/10

Aḥmed Mīrzā -5-
370a/01, 370a/25, 370a/28, 370a/31, 371b/02

Aḥmed Paşā -33-
350b/29, 351a/02, 351b/30, 353a/07, 355a/11, 356a/11, 356a/26, 361b/23, 363a/14, 363a/17, 364a/09, 364a/10, 364a/12, 364a/18, 364a/20, 366b/29, 366b/30, 366b/31, 367b/03, 369b/03, 370b/02, 373b/28, 378a/01, 378b/31, 388a/01, 388a/06, 388b/23, 389b/08, 390a/27, 390a/30, 391b/11, 396b/22

Aḥmed Paşā Fenāri -1-
363a/07

Aḥmed Şāh -1-
361b/18

Aḫteman -4-
327a/23, 328a/23, 328a/25, 329b/01, 330a/17

Aḫyolı -1-
373b/21

ʻAḳāidüŋ Ḥayāli -1-
376a/10

Aḳar -1-
388a/14

Aḳbıyıḳ -2-
349a/15, 349a/18

Aḳcaḥişār -3-
346a/04, 347b/25, 357a/16

Aḳcaḳoca -3-
320a/15, 324b/15, 325b/30

Aḳçaġlan -1-
335a/07

Akḥişār -1-
342b/18

Aḳḥişār -4-
323b/15, 324b/07, 327b/24, 350a/18

Aḳkirman -5-
365a/13, 365a/21, 365a/24, 365a/30, 372b/31

Aḳḳoyunlı -4-
332b/18, 355a/14, 356b/30, 370b/23

Aḳlıġan -1-
353b/17

Aḳlıḳḥiṣārı -1-
339a/22

Aḳsarāy -8-
331a/12, 331b/22, 332b/02, 336a/28, 350a/16, 355a/05, 355a/06, 371b/30

Aḳşehir -17-
327a/27, 331a/05, 331a/12, 332b/01, 335b/21, 335b/23, 337a/29, 339a/21, 340b/07, 342b/17, 345b/09, 350a/12, 350a/26, 354a/04, 377b/09, 385b/03, 396a/23

Aḳşemseddīn -9-
337b/07, 351b/30, 362a/02, 362a/03, 362a/04, 362b/28, 362b/29, 362b/31

Aḳtimur -2-
320a/15, 324b/12

Aḳyazı -2-
323b/17, 324b/15

Alacaḥiṣār -4-
332a/15, 343a/12, 346b/07, 372a/08

ʻAlāeddevle -13-
366a/03, 366a/24, 366a/29, 366a/30, 366a/31, 366b/18, 369a/17, 372b/01, 372b/05, 382b/18, 382b/21, 382b/25, 382b/27

Alāeddevle -1-
366b/23

ʻAlāeddīn -19-
320a/12, 320a/29, 320a/31, 321b/02, 322a/23, 323a/01, 323a/14, 323b/31, 324a/26, 341a/31, 345a/13, 345a/31, 349a/03, 349a/21, 354b/28, 363b/05, 372b/05, 379a/21, 380a/05

ʻAlāeddīn ʻAṭṭārdan -1-
377b/15

ʻAlāeddīn Esved -1-
327b/13

ʻAlāeddīn Keyḳubād -1-
320b/03

ʻAlāeddīn Paşā -3-
320a/11, 323a/20, 324a/22

ʻAlāeddīn Rumī -1-
336b/30

ʻAlāiyye -3-
350a/16, 355a/06, 355a/08

Alaman -6-
389a/03, 389a/04, 389a/14, 389a/15, 389b/30, 390b/21

Alaşehir -3-
331a/10, 331a/22, 335a/09

ʻĀlemşah -1-
379a/29

ʻAli -12-
335b/09, 342a/02, 347a/27, 348a/08, 349a/21, 349b/24, 361b/31, 373a/10, 375b/09, 377b/12, 377b/13, 387a/13

ʻAli Beg -26-
329a/24, 330b/24, 331a/29, 332b/07, 332b/08, 332b/10, 332b/11, 335b/08, 343a/20, 343a/22, 343a/24, 345b/17, 345b/24, 354a/28, 354a/29, 358b/11, 358b/13, 380a/28, 382b/21, 382b/28, 385b/02, 385b/03, 385b/04, 385b/05, 389b/03, 389b/05

ʻAli Besṭāmī Hervī -1-
359a/25

ʻAli Çelebī -7-
375b/02, 375b/05, 385a/07, 385a/23, 387a/07, 392b/21, 396a/18

ʻAli Dāmitini -1-
377b/16

ʻAli Farmedī -1-
377b/17

ʻĀli Güheri -1-
373a/27

ʻAli Hüseynī Buḫāri -1-
336a/29

ʻAli Ḳumnānī -1-
349b/26

ʻAli Ḳuşcı -1-
374a/15

ʻAli Paşā -34-
327a/12, 330b/16, 332b/28, 333a/15, 333b/06, 338b/25, 338a/11, 339a/20, 339b/11, 342b/06, 343b/03, 344a/29, 350b/23, 363a/20, 364a/09, 364a/10, 364a/13, 366a/08, 366a/10, 366a/19, 369a/05, 369a/06, 369a/23, 369b/30, 371a/29, 372a/22, 372a/30, 373b/12, 378a/25, 378b/17, 379b/03, 385a/19, 388a/04, 393a/17

ʻAli Zeyn'el ʻĀbidīn -1-
377b/13

Alḳocı -1-
375a/02

Alman -1-
346b/27

Alonī -1-
384a/02

Alparslān -2-
340a/7, 344b/18

Altuncızāde -1-
362b/17

Amāsī -1-
341a/11

Amāsiyye -72-
324a/09, 331a/13, 333a/18, 334b/25, 334b/27, 335b/05, 337a/30, 337b/13, 337b/20, 338a/01, 338b/05, 338b/29, 339a/14, 340a/01, 340a/02, 340a/31, 341a/11, 341b/10, 342b/01, 342b/03, 343a/29, 343a/30, 343b/03, 344b/04, 344b/05, 344b/12, 344b/19, 345a/31, 352a/02, 356b/31, 358b/09, 361a/05, 361a/25, 363a/05, 363b/05, 363b/15, 364b/13, 366a/27, 367b/30, 369a/15, 373a/12, 373b/12, 373b/23, 374a/11, 374a/10, 375b/14, 375a/21, 376a/14, 378a/01, 378a/15, 378b/28, 379a/23, 379a/27, 379a/28, 382a/01, 382a/11, 382b/05, 386a/05, 386b/13, 386b/18, 387a/24, 387b/14, 387b/15, 387b/17, 388b/09, 391b/05, 391b/12, 394a/12, 395a/05, 395a/30, 396b/28

Amaşra -3-
350a/09, 353b/15, 353b/17

Amed -6-
370b/27, 378a/08, 382a/10, 382a/14, 382a/19, 382a/24

ʻAmik -1-
389b/14, 391b/29

Amūl -1-
352a/25

Anabolya -1-
365b/26

Anaḫor -2-
325b/22, 326b/12

Anaṭolı -110-
327a/18, 327a/28, 328a/09, 328b/02, 329a/10, 329b/11, 331a/15, 331a/16, 331b/13, 332b/31, 333a/15, 333b/04, 333b/15, 334b/20, 337a/21, 338a/12, 338a/15, 338b/01, 339a/26, 340b/12, 341b/02, 342a/28, 342b/09, 342b/10, 342b/13, 342b/17, 343b/20, 343b/29, 344a/21, 344b/22, 345a/27, 345a/30, 346a/07, 346b/06, 350a/09, 350a/13, 350a/15, 350a/27, 350a/29, 352a/24, 353b/07, 353b/15, 353b/22, 355a/19, 355a/30, 356a/11, 357a/15, 358b/16, 359a/13, 359b/20, 361b/22, 362b/01, 363a/16, 363a/19, 364a/20, 364b/03, 364b/23, 365a/04, 366b/15, 366b/28, 366b/29, 367b/03, 369a/13, 370b/02, 371a/02, 371a/13, 371b/30, 372a/03, 372a/13, 372a/20, 372b/29, 373a/05, 375a/03, 375a/24, 375a/28, 375a/31, 375b/11, 375b/16, 375b/27, 375b/30, 376b/16, 376b/17, 376b/31, 378a/24, 378a/25, 379a/15, 379a/16, 379b/18, 380a/25, 380b/22, 381b/02, 382a/20, 384a/29, 384b/16, 385a/05, 385a/16, 386b/06, 387b/20, 388a/14, 392a/02, 392a/15, 392a/24, 392a/28, 392b/23, 393b/01, 393b/04, 393b/13, 393b/18, 393b/20

Anaṭolu -4-
327a/17, 328b/03, 341b/01, 379b/02

Anavarın -1-
366a/10

Anavarna -2-
369a/06, 369b/31

Andaḳ -1-
350a/19

Andreye -1-
328b/24

Andure -2-
390b/26, 390b/27

Aniḳa -1-
369a/23

Anḳara -3-
321a/12, 337b/05, 363b/04

Anḳaravī -1-
341a/20

‘Ankūd’üz Zevāḫir -1-
359a/23

Anṭakiyye -3-
372b/10, 378a/10, 386a/24

Anṭakya -1-
336b/25

‘Arab Çelebī -1-
395b/29

‘Arabistān -13-
333b/15, 366a/03, 367b/20, 367b/24, 383b/01, 383b/04, 383b/07,384a/14, 384a/22, 385a/10, 386a/20, 387b/16, 388a/19

‘Arabiyye -26-
336b/28, 349a/05, 349a/13,

349b/01, 349b/02, 361a/26, 361a/14, 361a/24, 362b/03, 362b/02, 376b/22, 376b/23, 386a/06, 386a/12, 386a/16, 386a/18, 387b/20, 392a/17, 392a/18, 393b/04, 393b/19, 394b/03, 395b/06, 396a/09, 396a/15

ʻArabzāde -1-
394a/01

ʻArafāt -4-
360b/09, 360b/11, 376a/22

Ardanusoġlı -1-
344a/29

ʻĀrif Divgerī -1-
377a/16

Ariş -1-
370a/30

Armaġān -1-
348b/21

Arnabud -4-
367a/10, 367a/12, 367a/14, 367a/22

Arnavud -26-
327a/29, 329a/30, 330a/14, 330b/28, 342b/18, 343b/15, 344a/27, 345a/01, 345a/05, 345b/17, 347b/25, 347b/27, 350a/14, 350a/18, 352a/14, 354a/31, 355b/01, 355b/03, 357a/16, 357a/30, 357b/21, 367b/28, 370b/16, 390b/15

Arslāniyye -1-
359b/06

Arslanḳama -2-
388a/08, 388a/24

Astana -4-
353a/31, 363a/25, 368b/22, 369a/23, 370b/05

ʻĀşıḳ Paşā -4-
324a/07, 324a/08, 351b/26, 376a/20

Aṭabāli -1-
323a/21

ʻAṭāullah -1-
362b/13

Atina -3-
331a/15, 333b/15, 342b/16

Atmaca -1-
389b/25

Atmaca Beg -1-
356a/31

ʻAṭṭārzāde -1-
362b/30

Avlonya -3-
390b/12, 390b/14

Avnagona -1-
368b/07

ʻAvrat ḥişārı -2-
327a/25, 329b/25

ʻAyan göli -2-
323b/16, 324b/10

Ayas -1-
366a/10

Ayaşofya -10-
358a/07, 358a/08, 358a/22, 359a/22, 361b/05, 392a/08, 394a/20, 395a/05, 396a/30

Ayaşofya -1-
374a/06

Ayas Paşā -3-
364b/20, 388b/26, 388b/28

Ayaş -1-
336b/07

Ayaşluna -1-
325b/23, 326b/22

Ayaş Paşā -1-
363b/25

Ayazmend -2-
325b/22, 326b/06

Aydın -16-
329a/13, 331a/11, 331a/22, 331a/23, 332b/24, 333a/13, 334b/17, 334b/19, 337a/22, 338a/16, 338b/13, 340a/20, 342a/13, 342b/13, 358b/25, 378b/02

Aydın Beg -2-
336b/23, 343b/28

Aydıncık -3-
325a/28, 325b/21, 326b/14

Aydınoġlı -3-
331a/22, 333b/26, 334b/23

Aydos -6-
325a/14, 325b/19, 325b/28, 325b/31, 327a/22, 328a/26

ʻAyıntab -1-
378a/10

Ayḳud -1-
323a/20

Ayluḳ -1-
388a/10

Ayṭoġdı Beg -1-
324b/03

Ayṭoġmış -1-
362b/04

Azāḳ -2-
357b/12, 358b/07

ʻAzeb Beg -2-
346a/20, 346a/26

Azerbaycān -10-
335a/04, 340a/04, 355a/14, 370a/23, 370a/27, 370b/28, 370b/30, 371a/13, 371b/04, 371b/29

Azerī -1-
359b/08

Azudeşen -1-
354a/20

Azudinḳ -1-
384a/19

Baba Dumūr -1-
341a/20

Babaeski -2-
327a/20, 328b/23

Baçne -1-
388a/11

Bafra -1-
340a/08

Baġdad -18-
330a/14, 333a/02, 333a/04, 333b/17, 333b/21, 346a/29, 370a/02, 370b/27, 381b/03, 382a/22, 388a/14, 389a/31, 390a/15, 390a/23, 390b/03, 394b/25, 394b/29,

Baḫşi Faḳih -1-
350b/02

Baḳır küresi -2-
339a/23, 350a/10

Baḳraş Ṭaġı -1-
366a/14

Balaḳoġlı -1-

344a/01

Balbek -1-
378a/11

Balıkesri -8-
325b/22, 326b/02, 335a/10, 337a/18, 341a/24, 361b/10, 361b/12

Balıḳ ḥiṣārı -1-
348b/03

Balıḳoġlı -1-
351a/19

Bali Beg -3-
358b/11, 358b/13, 368a/02

Ballubadra -3-
342b/18, 347b/23, 350a/08, 352a/20

Banca -1-
389b/23

Banṭus -1-
327a/19

Barḳān -1-
388a/18

Basra -2-
388a/16, 388a/17

Başra -2-
390a/15, 390b/04

Bayburd -6-
340a/05, 358b/08, 378a/08, 382a/16, 382b/03, 382b/04

Bāyezid -14-
331a/26, 331b/06, 331b/31, 332b/21, 335b/14, 341b/31, 359b/27, 361a/06, 361b/21, 363b/08, 374b/10, 374b/16, 374b/24, 374b/25, 377b/18, 388b/18, 391b/16, 392b/21

Bāyezid Ḫan -18-
328a/18, 329a/10, 329b/30, 330a/30, 330b/02, 330b/21, 335a/03, 339a/07, 342b/22, 355a/30, 378b/27, 385a/07, 388b/04, 391b/17, 391b/19, 391b/20, 391b/21, 391b/25

Bāyezid Paşā -6-
334a/23, 339a/20, 340a/26, 340b/12, 342b/07, 342b/24

Bayruca -1-
389a/12

Baysunġūr -9-
370a/12, 370a/14, 370a/16, 370a/18, 370a/20, 370a/21, 370a/22, 370a/23, 370a/24

Baysunġūr Mīrzā -1-
370a/11

Bazerence -1-
389a/12

Beç -4-
389a/03, 390a/04, 390b/30

Beçevi -1-
388a/17, 390a/06

Bedaḥşī -1-
387a/31

Bedreddīn -3-
336a/11, 336a/14, 340a/18

Bedri medresesi -1-
361b/21

Begşehir -1-
369a/16

Behāeddīn Naḳşībendī -1-
377b/15

Behisni -1-
378a/10

Bekārḥişārı -1-
325b/22

Bekdāş -1-
331b/26

Belārad -1-
388a/26

Belban -1-
322a/12

Belban Paşā -1-
343b/26

Belġrad -11-
345a/09, 346b/28, 352a/28, 352b/13, 352b/15, 352b/29, 353b/07, 367a/08, 388a/09, 388a/17, 390a/09

Benaḳ -1-
389a/02

Bengar -1-
327a/23

Benī Eyyüb -1-
383b/26

Beratce -1-
350a/09

Berde‘ -1-
370a/22

Berekātoġlı -1-
384a/02

Berġama -4-
325b/22, 326b/03, 341a/03

Berġos -2-
350a/05,

Berkīzāde -1-
375b/20

Bernis -1-
331a/16

Beşiktaş -1-
367b/20

Beşīr -1-
348b/27

Betilmiş -1-
320a/15

Beyrūd -1-
356b/11

Bezmin -1-
388a/08

Bezzārī -1-
341a/04

Bıyıḳlu Muḥammed Paşā -5-
382a/16, 382b/03, 382b/09, 383b/01, 383b/08

Bıyıḳlu Paşā -1-
383a/01

Bice -1-
388a/11

Biġa -3-
327a/21, 328a/09, 328a/17

Bilecük -9-
323a/05, 323a/07, 323a/08, 323a/11, 323a/21, 324a/18, 325a/19, 327b/17, 331b/13

Birecik -2-
378a/09, 383b/30

Bişek -1-
366a/11

Bitlis -2-
389a/10, 389a/17

Biyondaḳ -1-
389a/13

Bodrum -3-
358b/26, 388a/09, 389b/02

Boġdan -22-
346b/27, 353a/23, 357a/01, 357a/08, 357a/10, 357b/27, 365a/30, 365a/32, 366b/01, 366b/05, 366b/06, 366b/07, 366b/08, 366b/10, 366b/11, 368a/03, 368b/25, 368b/28, 380a/09, 390b/20, 390b/22

Bolāṭ -1-
349a/05

Bolayır -4-
326a/17, 326a/19, 326b/25, 328b/11

Bolı -10-
323b/18, 324b/23, 334b/26, 335b/12, 337b/22, 343b/05, 343b/06, 346b/10, 353a/15, 353b/29

Boluvī -1-
341a/21

Borlı -3-
327a/25, 329b/23, 343b/04

Bosna -31-
327a/29, 328a/07, 329a/31, 330a/14, 330b/01, 330b/28, 330b/29, 331a/19, 344a/02, 346b/27, 350a/11, 350a/12, 353b/12, 354a/07, 354a/14, 354a/17, 354b/03, 354b/20, 354b/21, 354b/22, 363a/12, 363a/17, 364b/02, 367a/26, 367a/29, 367a/31, 368a/20, 370b/08

Bozdoġān -1-
367a/18

Bökay -1-
388a/11

Buçuḳdepe -2-
347b/11, 347b/13

Budaḳ Beg -4-
366a/26, 366a/28, 366a/31, 366b/19

Budun -9-
388a/11, 388a/12, 388b/27, 388b/29, 389b/15, 389b/20, 389b/23, 389b/30, 390b/30

Bugatos -1-
351a/15

Buḫāra -1-
336a/31

Buḫārī -4-
335a/28, 341b/26, 348a/19, 386a/16

Buḥurī -3-
350a/07, 352b/10, 352b/11

Bulġar -3-
329b/07, 355b/12, 355b/13

Burġaz -4-
326a/16, 327a/19, 328b/07, 328b/15

Burhānī -1-
332b/19

Bursa -4-
323a/31, 324a/16, 324b/11, 326b/07

Burusa -259-
320a/06, 320a/13, 320b/05, 323b/07, 323b/18, 324a/10, 324a/13, 324a/19, 324a/20, 324a/22, 324a/26, 324b/13, 324b/18, 324b/20, 324b/24, 325b/04, 326a/12, 326a/18, 326b/10, 327b/07, 327b/17, 327b/22, 327b/25, 327b/26, 327b/29, 327b/30, 328a/05,

328a/08, 328a/17, 328a/31, 329a/05, 329a/12, 329a/21, 329a/24, 329b/09, 329b/29, 329b/30, 330b/03, 330b/05, 330b/31, 331a/08, 331a/18, 331a/21, 331a/26, 331b/09, 331b/11, 331b/15, 331b/27, 331b/29, 332a/11, 332a/25, 332b/08, 332b/11, 332b/20, 333a/03, 333a/17, 334b/11, 334b/14, 334b/21, 335a/06, 335a/08, 335a/13, 335a/16, 335a/20, 335a/23, 335a/30, 335b/23, 335b/24, 336a/26, 336b/11, 336b/15, 336b/18, 336b/27, 337a/03, 337a/14, 337a/18, 337a/21, 337a/23, 337a/26, 337a/30, 337a/31, 337b/01, 337b/24, 337b/25, 337b/26, 337b/28, 337b/29, 337b/30, 338a/01, 338a/17, 338b/04, 338b/09, 338b/10, 338b/15, 338b/19, 338b/21, 338b/28, 338b/29, 339a/05, 339a/27, 339b/12, 339b/24, 340a/02, 340a/10, 340a/14, 340b/03, 341a/09, 341b/10, 341b/12, 341b/14, 342a/24, 342b/03, 342b/05, 343b/01, 343b/04, 343b/10, 343b/16, 343b/19, 344a/11, 344b/20, 344b/24, 344b/25, 345a/30, 345b/08, 345b/23, 346a/25, 347a/30, 348a/13, 348a/17, 348a/18, 348b/21, 348b/22, 348b/25, 348b/26, 348b/27, 349a/20, 349a/21, 349b/10, 349b/14, 349b/25, 349b/30, 350a/27, 350b/02, 350b/05, 353b/20, 357b/02, 358a/24, 358a/25, 359a/12, 359b/01, 359b/03, 359b/06, 359b/09, 359b/11, 359b/19, 359b/29, 360a/01, 360a/03, 360a/07, 360a/09, 360a/15, 360a/16, 360a/17, 360a/21, 360a/22, 360b/02, 360b/08, 360b/10, 360b/18, 360b/26, 360b/27, 360b/31, 361a/03, 361a/14, 361b/10, 361b/21, 361b/26, 362a/03, 362b/01, 362b/06, 362b/09, 362b/19, 363a/08, 363a/31, 363b/18, 363b/21, 364a/17, 364b/19, 364b/20, 364b/21, 365a/12, 365b/31, 374a/11, 374a/13, 374a/19, 374a/22, 375a/07, 375a/08, 375a/22, 375a/28, 375b/27, 376a/22, 376a/29, 376b/21, 377a/19, 377b/03, 377b/06, 379a/16, 379a/26, 380b/05, 380b/08, 380b/15, 385a/15, 385a/19, 385a/27, 385a/31, 386a/29, 386b/05, 386b/09, 386b/17, 386b/19, 386b/26, 386b/29, 387a/13, 387a/14, 387a/15, 387a/16, 387a/21, 387b/04, 387b/23, 387b/26, 388b/10, 391b/06, 392a/14, 392b/23, 392b/24, 393a/23, 393a/27, 393b/23, 393b/30, 394a/06, 394b/06, 394b/08, 394b/21, 394b/22, 395a/16, 395a/23, 396a/03

Burusalu -1-
376a/29

Burusevī -1-
341a/22

Butī -1-
341a/24

Ca‘fer - -1-
377b/18

Ca‘fer Aġa -1-
384a/09

Ca‘fer Paşā -1-
366b/30

Ca‘fer‘üs-Sādıḳ-1-
377b/13

Cālib’üs-Sürūr-1-
395b/14

Cāmi‘ül Fuṣūlin-1-
336a/21

Canberdi -5-
383a/14, 383a/29, 383b/15, 384b/14, 388a/22

Cānberdi Ġazāli -2-
384a/29, 388a/20

Cānım -1-
389b/06

Canik -11-
331a/14, 332b/22, 334a/02, 339a/22, 340b/09, 340a/10, 342b/15, 343a/31, 344a/18, 344b/18, 382b/04

Canovası -1-
342b/16

Cāsar -1-
368b/07

Cedẓāl -1-
355b/18

Celāl -7-
360b/20, 384a/30, 385b/01, 385b/02, 385b/03, 385b/04, 387a/16

Celāleddīn -2-
348a/24, 350a/03

Celāleddīn Devānī -1-
395b/20

Celālī -2-
379b/15, 385b/03

Celālzāde -1-
394a/14

Celāyir -1-
333b/17

Cemāleddīn -1-
331b/22

Cemāleddīn Aḳsarāyī -1-
336b/08

Cemāl Ḫalīfe -1-
378b/09

Cemnāme Risālesi -1-
365b/09

Cem Sulṭān -4-
363a/27, 364a/14, 364a/27, 364b/18

Cemşīd ü Ḫurşīd -1-
350b/21

Cenderelü -2-
327b/14, 328b/08

Cenderelü Ḳara Ḫalīl -1-
361b/31

Cenel -1-
380a/02

Ceneviz -1-
330b/15

Cengiz -5-
332b/15, 333a/21, 334b/07, 371a/18, 383a/09

Cengiz Ḫan -1-
323a/14

Cermen -1-
328a/20

Ceyş -2-
324b/14, 328a/04

Cezāyir -4-
388a/16, 389a/21, 390a/15, 390b/04

Cezerī -1-
363b/27

Cezevī -1-
334b/13

Cezīre -31-
331a/15, 333b/14, 342b/18, 347b/14, 347b/16, 347b/21, 350a/11, 350a/13, 350a/15, 350a/19, 351a/31, 354a/07, 354a/13, 354b/03, 355b/20, 358b/01, 358b/03, 358b/05, 358b/14, 358b/18, 358b/19, 369a/23, 369a/30, 388a/16, 389b/01, 390b/04, 390b/12, 390b/14, 390b/18, 390b/19, 391b/28

Cimnī -1-
326b/15

Cüneyd -9-
342a/12, 342b/26, 343a/01, 343a/03, 343b/28, 343b/30, 343b/31, 371a/08

Cüneyd Beg -6-
340a/07, 342a/10, 342a/13, 342b/23, 343b/28, 386b/09

Cüneyd-i Erdebīlī -1-
371a/06

Cüneyd-i Toḳadī -1-
374a/07

Çadırlıḳ -2-
323b/15, 324b/06

Çaldıran -2-
380a/30, 381b/20

Çamurlu ova -1-
339b/30

Çandar -1-
350b/23

Çanḳırı -1-
363b/18

Çatalboġāz -1-
329b/13

Çatalburġaz -1-
327a/24

Çatalca -1-
369b/02

Çayḥişār -1-
330b/15

Çeh -1-
330a/15

Çeh Aḫar -1-
337a/15

Çehbāni -1-
347a/10

Çelebī -7-
327a/10, 328a/19, 339b/08, 344a/13, 375a/10, 387a/16, 388b/04

Çelebī Ḫalīfe -1-
378b/06

Çelebī Ḥalīmi -1-
385a/10

Çerākise -35-
333b/30, 364a/16, 366a/01, 366a/08, 366a/11, 366a/15, 366a/16, 366a/25, 367a/03, 367b/01, 383b/04, 383b/13, 383b/14, 383b/17, 383b/23, 383b/24, 383a/06, 383a/15, 383a/24, 383a/25, 383a/27, 383a/29, 383a/31, 384b/01, 384b/05, 384b/12, 384b/20, 384b/24, 384b/26, 384a/01, 384a/13, 388a/19, 389b/06

Çerkes -4-
357b/12, 383a/20, 389b/06, 390a/17

Çeterhezār -2-
327a/30, 330a/10

Çetroz -1-
331a/10

Çifte Medrese -8-
347a/28, 360b/31, 376a/08, 378a/04, 385a/27, 386a/03, 386b/24, 395b/28

Çirmen -2-
327a/21, 356a/01

Çivizāde -1-
392a/15

Çorlı -8-
325b/25, 326a/05, 327a/19, 328b/12, 328b/15, 373b/17, 379b/09, 385b/12

Çorum -1-
375a/21

Çorumlu -1-
344b/08

Daḳḳa -1-
379b/15

Dār'ül-ḥadiṯ -1-
347a/30

Darāb Beg -1-
356a/01

Daraḳula -4-
345a/15, 345a/16, 345b/29, 345b/31

Dāvud -2-
362b/20, 378b/27

Dāvudī -1-
352a/05

Dāvud-i Ḳayṣerī -3-
326a/09, 327b/09, 327b/12

Dāvud Paşā -15-
342b/12, 346a/18, 350a/01, 355a/19, 355a/31, 356b/13, 363a/04, 363a/25, 363b/29, 364a/26, 366a/02, 367a/12, 367b/27, 368a/30, 385a/27

Debbaġlar İmāmı -1-
349a/29

Delü Belban -2-
329b/26, 330b/11

Delü Orḫan -1-
340a/25

Derende -4-
331a/16, 333b/16, 378a/10, 379a/24

Derġoş -3-
350a/18, 357a/19, 357a/24

Dermedī -1-
361b/31

Dermiyan -1-
388a/16

Dernek -3-
340a/02, 352a/24, 364a/06

Deryā-i Jerf Adrina -1-
328a/09

Despot -7-
346b/28, 351a/19, 351a/21, 351a/23, 351a/26, 352b/03, 352b/05

Develü -2-
331a/12, 356a/30

Devletşāh -1-
334b/30

Devrekāni -1-
353b/30

Devşenīzāde -1-
394a/03

Dıraç -1-
370b/18

Dıraz -6-
354a/02, 354a/03, 355a/23, 356b/23, 357b/22, 389a/05

Dilgör -1-
323b/23

Dilnevāz -1-
389b/16

Dimeşk -1-
378a/11

Dimetoḳa -8-
327a/20, 328a/20, 328b/20, 328b/27, 335a/10, 359a/11, 359b/19, 372b/16, 374b/11, 379a/08

Dimuşḳa -2-
383a/03, 383a/04

Dimyaṭ -1-
378a/13

Dinkoz -1-
362b/06

Dişvar -1-
390a/05

Diyārbekir -20-
332b/17, 332b/18, 340a/05, 355a/13, 370a/04, 370b/28, 378a/09, 380a/20, 380a/21, 381b/02, 382a/09, 382a/30, 383b/04, 383b/07, 383b/24, 383b/27, 383b/30, 384a/05, 384a/19, 390a/26

Diyurki -1-
378a/10

Dobrıbolı -1-
345a/18

Dögür -2-
325b/23, 326a/06

Drahsana -2-
327a/30, 330a/08

Draḳat -1-
389a/12

Drama Zaḥne -1-
329b/27

Drava -1-
391a/03

Dudāḳ -1-
388a/15

Duġlu Baba -1-
327b/29

Duḳaginoġlı -4-
378a/01, 380b/23, 382b/05, 382b/06

Durgūd -1-
365a/09

Düzme -11-
342a/06, 342a/08, 342a/09, , 342a/12, 342a/14, 342a/19, 342b/25, 342a/26

Düzmece -1-
342b/07

Düzme Muṣṭafa-3-
342a/03, 342a/23, 342b/24

Ebher -1-
389a/27

Ebi Ṭālib -1-
377b/13

Ebū's-Su'ūd Efendi -2-
363b/16, 393b/16

Ebū Bekir -1-
334b/03

Ebū Bekir Ṣıddıḳ -1-
377b/19

Ebū Eyyūb Enṣāri -2-
358a/13, 394a/13

Ebū Eyyüb -2-
393a/26, 395b/30

Ebū İsḥaḳ -1-
335a/07

Ebū Saīd Mīrzā -1-
355a/14

Edebāli -5-
320a/07, 324a/01, 324a/04, 324a/23

Edirne -171-
327a/20, 328a/08, 328a/19, 328a/20, 328a/21, 328a/27, 328b/23, 328b/24, 328b/26, 328b/27, 329a/07, 329a/29, 329a/31, 330a/04, 330b/02, 330b/14, 332a/11, 332b/05, 335a/06, 336a/16, 337a/07, 337a/08, 337a/09, 337a/26, 337a/31, 337b/29, 337b/31, 338a/14, 338a/18, 338a/23, 338a/29, 338a/30, 338a/31, 338b/18, 339a/26, 339b/03, 339b/04, 340a/31, 340b/30, 341b/26, 342a/19, 342a/21, 342b/04, 343b/13, 344a/11, 344a/26, 344b/22, 344b/23, 344b/26, 345a/13, 345a/22, 345b/03, 345b/07, 345b/17, 345b/27, 345b/31, 346a/05, 346a/06, 346b/08, 347a/18, 347a/20, 347a/23, 347a/25, 347a/29, 347b/08, 347b/09, 348b/07, 349a/02, 349a/29, 349b/20, 349b/24, 350a/24, 350a/28, 350a/31, 351a/25, 351a/31, 352a/03, 353b/21, 355b/03, 356a/01, 358a/19, 358a/20, 359b/19, 360a/13, 360b/01, 360b/21, 360b/24, 360b/30, 361a/01, 361b/12, 361b/24, 362b/09, 363b/06, 363b/14, 364a/17, 364a/23, 364a/26, 365a/08, 365a/14, 365a/16, 365a/05, 365a/28, 366a/17, 366a/21, 366a/23, 367b/23, 367b/24, 369a/05, 372a/04, 372a/11, 372a/25, 372b/16, 373b/13, 373b/23, 374b/11, 374b/19, 375a/20, 375a/30, 375b/15, 375b/20, 375b/23, 375b/26, 376a/08, 376b/05, 376b/12, 377a/25, 378a/04, 378a/05, 378a/08, 378a/26, 378a/28, 378b/04, 378b/20, 378b/29, 379a/08, 379a/12, 380a/08, 380a/14, 382a/04, 384a/19, 384a/29, 385a/05, 385a/07, 385a/25, 385a/27, 385a/30, 385b/09, 385b/12, 386a/03, 386a/04, 386b/13, 386b/24, 386b/31, 388b/22, 392a/24, 392a/27, 393a/02, 393a/05, 393a/17, 393a/28, 393b/23, 394b/06, 394b/22, 395b/26, 395b/28, 396b/07, 396b/30

Edremid -2-
325a/28, 325b/21

Efḍal'üddīn -1-
360b/17

Efḍalzāde -4-
374a/26, 375b/04, 378b/06, 387b/17

Eflaḳ -33-
328a/07, 330a/14, 331a/20, 332b/04, 332b/05, 332b/21, 337a/06, 338a/10, 340a/22, 340b/25, 340b/27, 343a/08,

343b/12, 345a/15, 345a/21, 345a/23, 345a/24, 345a/28, 345b/28, 346a/06, 346b/27, 353a/17, 353a/21, 353a/25, 353a/31, 357a/09, 365a/19, 366b/05, 380a/09, 391a/28

Eflaḳ Beg -3-
332b/06, 343b/11, 343b/13

Egerçe -3-
323b/07, 335b/15, 379a/31

Egrigöz -2-
327a/26, 329a/11

Ekmeleddīn -1-
331b/26

Elbaṣān -2-
355b/03, 355b/04

Elbaṣān Beg -1-
370b/16

Elbistan -12-
350b/13, 366a/24, 366a/27, 366b/17, 369a/17, 372b/01, 382b/18, 382b/21, 382b/26, 383b/04, 383b/07, 389b/03

Elfi Beg -1-
331b/19

Elḳas -1-
390a/18

Elḳas Mīrzā -1-
390a/16

Elvend -2-
371b/04, 371b/13

Elvend Mīrza-6-
371b/06, 371b/07, 371b/08, 371b/10, 371b/12, 371b/26

Eminzāde Kösesi -1-
394b/29

Emir Buḫārī -6-
362a/30, 377b/10, 386b/27, 387a/17, 387a/20, 397b/08

Emir Buḫāri Naḳşibendī -5-
392a/27, 396b/04396a/16, 396a/27, 397b/02

Emir Çelebī -1-
387a/13

Emir Ḫan -1-
379a/30

Emir Ḫayırbay -1-
387b/01

Emir Muḥammed-2-
320a/01, 391b/24

Emir Selmān -1-
331a/25

Emir Sulṭān -11-
332a/26, 334b/13, 337b/02, 342b/30, 344a/12, 344b/25, 344b/30, 348b/13, 350b/05, 350b/07, 387a/14

Emir Süleymān -33-
331a/06, 333a/16, 334b/11, 336a/06, 337a/03, 337a/06, 337a/07, 337a/10, 337a/13, 337a/26, 337a/30, 337b/20, 337b/29, 338a/07, 338a/11, 338a/14, 338a/15, 338a/24, 338a/26, 338a/28, 338a/29, 338b/18, 338b/21, 338b/22, 338b/23, 338b/24, 338b/27, 338b/29, 339a/05, 339a/06, 339a/31, 339b/05, 344a/13

Emre -2-
337b/08, 337b/09

Emrūd -1-
326b/12

Emule -1-
351a/24

Enderun -1-
372b/15

Endülüs -1-
377b/02

Enez -2-
328b/27, 355b/18

Engüris -49-
328a/07, 330a/14, 332a/11, 332a/17, 333b/14, 340b/28, 344a/28, 345a/08, 345a/09, 345b/24, 345b/25, 345b/29, 346b/27, 347b/27, 351a/22, 352a/14, 352b/13, 353a/30, 353b/03, 353b/07, 354a/07, 354a/14, 357a/11, 358b/11, 364a/31, 365a/31, 365b/12, 365b/13, 366b/11, 367a/07, 367a/22, 367a/23, 367a/29, 368b/05, 370b/06, 370b/07, 370b/12, 380a/09, 382a/01, 384a/18, 387b/04, 388a/09, 388a/24, 388a/25, 389a/01, 389a/03, 389a/09, 389b/12, 389b/20, 390b/29

Engüri -22-
324a/25, 327a/18, 328b/03, 328b/04, 332b/07, 333a/11, 338a/06, 338a/12, 338a/16, 338b/07, 338b/21, 338b/22, , 340b/10, 348b/03, 353b/21, 353b/22, 371b/30, 372b/04, 375a/22, 379a/21, 379a/26, 385b/02

Enīl -1-
334a/09

Enīloġlı -3-
334a/05, 334a/12, 334a/13

Enin -1-
350a/06

Enmudce -1-
389b/16

Erbaş -1-
388a/08

Erciş -2-
388a/14, 389a/23

Erdebīl -2-
337b/16, 371b/18

Erdel -2-
389b/31, 390b/29

Erġani -1-
383b/30

Ergene -2-
344b/24, 347a/21

Erikli -2-
350a/15, 391b/05

Erköy -1-
355a/05

Ermenek -3-
350a/17, 356a/11, 356a/13

Ermeni bazārı -2-
323b/18, 324b/23

Ermeniyye -1-
340a/01

Ermevī -1-
327b/11

Ertuġrul Beg -5-
321b/28, 323b/20, 331a/07, 331a/24

Erune -1-
350a/16

Erzincan -11-
331a/17, 333a/02, 333a/06, 333b/18, 333b/24, 340a/05,

350a/20, 358b/08, 382b/04, 390a/24

Erzincanī -1-
382b/08

Eskişehir -6-
320a/29, 321a/13, 321a/28, 322a/27, 323a/19, 338b/16

Estavlin -1-
390a/09

Esterġon -2-
388a/17, 390a/07

Eşkinci -1-
342b/27

Eşrefzāde Moŋlā -1-
361a/18

Eylübos -1-
326b/01

Eyyūb -2-
358a/22, 360a/30

Eyyūb Enṣārī-1-
351b/06

Ezaḳ -1-
350a/18

Faḫreddīn Rāzi -1-
331b/23

Faḫreddīn ‘Acemī -1-
336b/12

Faḫreddīnel ‘Acemī -1-
341b/22

Faḫreddīn Rumī -1-
336a/02

Faḫri Rāzi -1-
359a/25

Fāiḳ Ṭabīb -1-
340b/11

Fāriża -1-
327b/10

Fāris -2-
371b/08, 371b/11

Fārisī -12-
349b/24, 350b/21, 374a/31, 376b/09, 376b/23, 387a/21, 386b/25, 394b/04, 394b/09, 395b/17, 395b/18, 396a/01

Fārisīce -1-
327b/31

Fārs -1-
355a/14

Fātiḥa-i Şerīf-1-
335a/22

Felek -1-
350a/07

Felibe -11-
327a/21, 328a/05, 329b/03, 331b/10, 340a/13, 343a/09, 353a/17, 365a/06, 376b/01, 395b/05, 396a/17

Feltil -1-
334a/04

Femti -1-
389b/24

Fercek -1-
329b/12

Fereşteoġlı -1-
336b/22

Fereşte Lüġātı -1-
336b/24

Ferhād Beg -1-
366b/27

Ferhād Paşā -6-
378a/07, 385b/01, 385b/05, 388a/06, 388a/21, 389b/04

Ferḳuh -1-
368a/04

Fermānoġlu -1-
349b/07

Ferruḫ Sebāri -1-
371b/26

Fesleke -3-
352a/15, 352a/17

Fetāvi Bezzāziyye -1-
335a/25

Fetḥiyye -1-
359a/21

Fetḥullāh Şirvānī -1-
349a/09

Fevāyiḥ-i Mükebbe -1-
336b/29

Feylibos -1-
326b/01

Fırat -3-
356b/02, 368a/22, 382b/10

Firecik -1-
325b/24

Firūz Beg -4-
327a/16, 331a/20, 343b/12, 346b/29

Firūz Paşā -1-
337a/17

Franca -8-
364a/31, 365b/06, 365b/18, 365b/20, 365b/21, 369a/28, 370b/03

Frenduş -1-
390b/30

Frenkistān -11-
351b/04, 352b/03, 354a/17, 357a/26, 357a/29, 363a/28, 365b/30, 369a/01, 369a/03, 369a/25, 380b/09

Frenk -34-
330a/14, 342a/17, 344a/04, 346a/02, 347b/14, 351a/14, 351b/04, 351b/13, 351b/14, 354a/07, 354a/08, 354a/14, 354a/16, 354b/01, 354b/23, 355b/05, 355b/18, 357a/25, 357a/26, 357b/06, 358b/01, 367a/27, 369a/06, 369b/05, 369b/19, 369b/24, 369a/25 380b/13, 383a/24, 389a/16, 390b/13, 390b/17, 390b/21, 390b/26

Fuṣūlü Bedāyi‘ -1-
335a/17

Ġalaṭa -6-
351b/03, 351b/05, 351b/06, 358a/22, 367b/13, 376b/01

Ġavrī -14-
380a/09, 382b/11, 383a/06, 383a/07, 383a/14, 383a/21, 383b/06, 383b/08, 383b/09, 383b/10, 383b/13, 383b/17, 386a/16

Ġazāli -1-
383b/15

Ġāzi Fāżıl -4-
326a/02, 326b/09, 326b/15, 326b/25

Ġazze -5-
378a/12, 383a/16, 383a/17,

383a/18, 384b/21

Gedik Aḥmed Paşā -10-
350b/29, 353a/07, 355a/06, 356a/11, 357a/31, 357b/07, 363b/26, 364a/09, 364a/25, 364b/26

Gedik Naṣūḥ -1-
364b/21

Gekbüze -6-
339a/24, 340a/16, 341a/02, 358b/31, 388b/21, 395b/05

Geleki -2-
323b/17, 324b/16

Gelibolı -23-
325b/24, 326a/02, 326a/19, 326a/28, 326b/24, 326b/25, 326b/31, 329b/10, 337b/30, 338a/12, 342a/14, 342a/17, 342b/28, 346a/03, 349a/23, 349a/26, 350a/28, 354a/15, 358b/15, 358b/27, 359a/11, 360b/25, 361b/19

Gelibolı Begligi -1-
355b/19

Gelüce -1-
354b/07

Gelühüristān -1-
390b/03

Gemlik -2-
325a/25, 325b/20

Gence -1-
370a/22

Gere -1-
347b/19

Gerense -1-
324b/16

Germe -1-
354a/11

Germe Ḥişārı-1-
354a/08

Germiyān -6-
330b/03, 331a/27, 333a/14, 337a/22, 338b/14, 340b/17

Germiyānī -1-
374a/28

Germiyānlı Sinan Çelebī -1-
377a/17

Germiyānoġlı -16-
329a/10, 329a/22, 331a/02, 331a/27, 333b/25, 334b/22, 336a/05, 337a/16, 337a/28, 340b/06, 340b/10, 342a/24, 342a/29, 343b/02, 343b/17, 344b/24

Germiye -1-
342b/17

Gerusa -1-
350a/09

Gerüce -1-
352a/25

Gevala -1-
350a/15

Gevevar -1-
390a/05

Geyiklü Baba-3-
326a/13, 327b/21, 327b/26

Geylāni -1-
395b/27

Geyve -3-
323b/15, 324b/07, 324b/09

Gögercinlik -3-
342b/16, 345b/03, 350a/09

Gökbaşı -3-
350a/18, 357a/20, 357a/24

Gökdere -1-
331b/13

Göle -3-
388a/18, 391a/14, 391a/19

Gördel -1-
326b/28

Gördes -3-
350a/08, 352a/16, 354a/09

Göynük -3-
325b/20, 325a/21, 333b/11

Gühistān -1-
357a/07

Gülek -1-
366b/15

Gülşen-i Tevḥīd -1-
378b/15

Gülzār -1-
362b/28

Gümişlüoġlı -1-
341a/16

Gümiş Medresesi-1-
375a/22

Gümülcine -4-
327a/21, 328b/28, 329b/22, 355a/09

Gündüz -5-
320a/14, 320a/23, 323a/19, 323b/28, 367b/14

Gürāni -1-
351a/26

Gürcistān -8-
335a/05, 370a/28, 370a/29, 371a/07, 371b/04, 372b/17, 378a/18, 390a/27

Güriş -1-
339a/04

Güşāh Mantıḳī-1-
336a/12

Güzelce -1-
388b/26

Güzleroġlı -1-
334a/13

Ḫāce ʻAbdullāh -1-
362a/27

Ḫāce ʻAbdullāh Naḳşībendī-1-
396b/26

Ḫāce ʻAbdullāh Semerḳandī -1-
349b/21

Ḫācegān -1-
377b/10

Ḫāce Ḫalī -1-
392a/14

Ḫāce Ḫasan -1-
350b/08

Ḫāce Ḫayreddīn-1-
386a/07

Ḫāce Ḳayını -1-
394b/30

Ḫāceoġlı -1-
378a/04

Ḫācer Moŋlā -2-
335a/15, 348a/11

Ḫāce ʻUbeydullāh Semerḳandī -1-
377b/21

Ḫācezāde -17-
341b/25, 348a/30, 359b/01, 359b/02, 359b/0, 359b/04, 359b/14, 359b/16, 361b/13, 361a/09, 361a/14, 361a/18, 376b/15, 376b/26, 376b/29, 376a/06, 386b/02

Ḥācı Baba -1-
361a/26

Ḥācı Bayrām -9-
341a/19, 341a/20, 341a/21, 341a/22, 349a/22, 349a/15, 349a/27, 361b/09, 362b/23, 363b/04, 378b/19

Ḥācı Bayrāmī -1-
378b/21

Ḥācı Beg -1-
382a/02

Ḥācı Bekdāş -1-
389b/29

Ḥācı Çelebī -3-
387a/10, 387a/12, 394b/13

ḤācıÇelebīye -2-
387a/09, 387a/11

Ḥācı Ḫalīfe -4-
376a/26, 376a/27, 376a/29, 396b/12

Ḥācı Ḥamza -1-
369a/12

Ḥācı Ḥasanzāde -3-
359b/20, 375b/12, 375b/16

Ḥācı İlbeg -8-
326b/03, 326b/09, 327a/13, 328a/11, 328a/15, 328b/06, 328b/16, 328b/20

Ḥācı Moŋlā -1-
387a/03

Hācı Muḥammed Paşā-1-
388b/28

Ḥācı Paşā -1-
336a/22

Ḥācı Ramażān -1-
387a/27

Ḥācı Turḫan -1-
357b/12

Ḥādım ‘Ali Paşā -1-
363a/13

Ḫādım Şehābeddīn Paşā -1-
342b/08

Ḥādim -2-
347b/10, 350a/01

Ḥādim ‘Ali Paşā -2-
364a/07, 366b/04

Ḫādim Haydār Paşā -1-
388a/02

Ḫādim Süleymān Paşā -1-
388b/29

Ḥāfıẓ ‘Acem -1-
395b/02

Ḥāfıẓeddīn Muḥammed Kürdī -1-
335a/24

Ḥaleb -45-
333b/15, 333b/23, 333b/30, 333b/31, 359b/28, 364a/16, 364b/31, 366a/06, 366b/21, 366b/22, 369a/22, 378a/10, 378a/11, 383a/07, 383a/25, 383b/06, 383b/09, 383b/10, 383b/11, 383b/15, 383b/20, 383b/23, 384a/13, 384a/17, 384a/28, 384a/29, 386a/05, 386a/25, 386a/31, 386b/03, 386b/18, 388b/09, 388b/16, 389a/20, 389a/22, 389b/28,

390a/26, 391b/07, 392a/24, 393a/07, 393a/12, 393a/14, 393a/17, 393a/30, 394b/02, 394a/07, 394a/09, 394a/11, 394b/10, 394b/12, 395a/08

Ḥalebī el-Hanekī-1-
395a/08

Ḥalebiye -3-
358a/20, 360b/01, 360a/13

Ḫalīfe Amasiyyevī-1-
386a/20

Ḫalīfe Beg -2-
381b/03, 381b/07

Ḫalīfe Çelebī -1-
378b/04

Ḥalīl -14-
325a/19, 350b/24, 361b/31, 370a/04, 370a/05, 370a/07, 370a/08, 370a/12, 370a/13, 370a/14, 370a/15, 370a/16, 383b/27, 386b/01

Ḫalīl Paşā -14-
342b/06, 342b/10, 344a/03, 346a/03, 346b/24, 347b/04, 347b/12, 348b/15, 349a/13, 350b/22, 350b/23, 351a/16, 359b/22, 363a/08

Ḥalvetī -2-
341a/14, 377a/27

Ḥalvetiyye -2-
359b/29, 396a/04

Ḥamā -3-
378a/11, 383a/03, 383b/16

Ḥamaş -3-
378a/11, 383a/03, 383b/16

Ḥamdi Çelebī -1-
362a/04

Ḥamīd -11-
327a/27, 329a/13, 329a/25, 330b/17, 334b/16, 341a/18, 343a/28, 355a/18, 371a/01, 393a/11, 393b/31

Ḥamīd ili -2-
342b/14, 345b/02

Ḥamīdlü -1-
349a/31

Ḥamza -4-
349b/22, 349b/30, 362b/22, 362b/29

Ḥamza Beg -6-
342b/10, 343a/20, 343a/22, 353a/20, 353a/21, 387a/15

Ḥamza Paşā -1-
343b/31

Hānefī -1-
377a/06

Harāmān -1-
373b/22

Ḫardanya -2-
327a/30, 330a/11

Ḫāricī -12-
339a/15, 340a/21, 342a/11, 342b/29, 369a/19, 369a/20, 369a/21, 372a/14, 373a/10, 378a/24, 378a/31, 379b/03

Harput -1-
382a/21

Hārun -1-
390b/01

Ḥārūniyye -1-
388a/15

Ḥasan -16-
323a/20, 334b/13, 338a/26,

342b/04, 343a/03, 350b/07, 353a/08, 353a/10, 355a/22, 356a/09, 356b/03, 356b/05, 356b/06, 356b/12, 356b/14, 356b/16

Ḥasan Bayḳara-1-
381a/24

Ḥasan Beg -4-
340a/06, 340a/07, 353b/23, 358b/10

Ḥasan Çelebī -6-
324a/09, 360b/28, 375a/02, 393a/27, 393b/30, 395a/19

Ḥasan Dıraz -8-
354a/02, 356a/02, 356a/05, 356a/09, 356b/05, 356b/14, 356b/18, 356b/30

Ḥasankeyf -1-
383b/27

Ḥasan Paşā -1-
336b/08

Ḥasan Ṣamsunī -1-
375b/22

Ḥasanuŋ -1-
356b/28

Ḥaşeki Sulṭān -3-
388b/18, 391b/02, 393b/07

Ḥāṣ Murād -2-
355a/30, 356b/03

Ḫātem-i Tāi -1-
393a/15

Ḫaṭīb Ḳāsım -1-
386b/12

Ḫaṭīboġlı -1-
349b/07

Ḫaṭṭbzāde -1-
360a/24, 359b/23, 374a/27

Ḫaṭṭāb -1-
324a/05

Ḫayālī Çelebī-5-
348a/30, 349b/01, 359b/14, 360a/04, 376a/07

Ḫaydar -7-
344b/14, 344b/15, 344b/16, 344b/17, 371a/09, 371a/12, 379b/04

Ḫaydar Beg -4-
344b/12, 372a/27, 372a/29, 379b/04

Ḫayırbay -7-
383b/15, 383b/16, 384a/13, 384b/20, 387b/01

Ḫayrabolı -5-
325b/24, 325b/25, 326a/05, 326a/07, 327a/22, 328a/27

Ḫayreddīn -2-
327a/12, 389a/23

Ḫayreddīn Beg -1-
389a/21

Ḫayreddīn Efendi-1-
394a/04

Ḫayreddīn Paşā-8-
324a/21, 327a/11, 327b/18, 329b/22, 330b/14, 390b/13, 390b/25, 390b/27

Ḫekīm ʻArab -1-
362b/15

Ḫekīm Çelebī-1-
396a/27

Ḫekīm Ḳuṭbeddin-1-
362b/10

Ḥekīm Lāri -1-
362b/15

Ḥekīm Şirvānī-1-
362b/12

Ḥendeḳi ʻAmiḳ-2-
390a/08, 391a/14

Heraḳle -1-
367b/02

Hereke -3-
325b/20, 339a/24, 340a/15

Hersek -13-
327a/29, 329a/31, 330b/01, 346b/27, 354b/22, 354b/23, 354b/24, 354b/25, 354b/26, 354b/27, 363a/17, 370b/02, 382b/05

Hersekoġlu -7-
366a/09, 366b/29, 367b/03, 369b/03, 373b/28, 375a/23, 378b/31

Hersekzāde -1-
363a/17

Hervardin -1-
388a/09

Heşt be Heşt -1-
376b/08

Ḥıdır -3-
360b/06, 381b/24

Ḥıdır Beg -5-
360b/20, 360b/26, 360b/28, 387a/16

Ḥırvat -4-
367a/27, 367a/29, 388a/25, 389a/14

Ḥıżır -1-
349b/09

Ḫıżır Beg -7-
340a/08, 340a/10, 344b/04, 344b/06, 348a/27, 350a/02, 363a/04

Ḫıżır Paşā -1-
360b/02

Ḥilmi Çelebī -1-
382b/06

Hind -1-
365a/31

Hindistān -1-
333b/19

Ḥoca Kemāl -1-
371a/12

Ḫorasan -2-
381a/24, 389a/26, 390b/03, 391b/22

Ḥoy -2-
370a/07, 381a/04

Ḫudāvendigār -1-
345b/01

Ḥulle -1-
333a/05

Ḫurşīd Beg -1-
353a/07

Ḫurşīt -1-
353a/08

Ḥusāmeddīn -2-
341a/16, 394b/21

ḤusāmeddīnToḳatī -1-
349b/27

Hülāgü -4-
333a/02, 334b/07, 335a/03, 383a/09

Hümāyūnnāme -1-
394b/09

Ḥünkār -1-
325b/02

Ḥüsām -1-
375b/03

Ḥüsām Paşā -2-
378a/02, 383a/19

Ḥüseyin -2-
334b/13, 344b/20

ḤüseyinBeg -1-
344b/18

ḤüseyinBegden -1-
329a/25

Ḥüseyin Ḫan -1-
382a/22

Ḥüsnicān -2-
385b/14

Ḫüsrev -4-
341a/25, 346b/24, 347b/05, 358a/18, 380a/10

Ḫüsrev Beg -1-
358a/17

Ḫüsrev Paşā -1-
388b/31

Ḫüsrev ü Şirin -3-
340b/11, 349a/28, 374a/29

Ilġun -2-
354a/04, 354a/05

Ilġunbazarı -1-
350a/12

‘Irāḳ -11-
340a/04, 355a/14, 355b/22, 370a/14, 370a/31, 370b/28, 371b/08, 371b/11, 390b/02, 393a/04

‘Irāḳī -1-
333b/17

Isparta -2-
327a/27, 329a/25

‘Ivaz -1-
343b/04

‘Ivaż Paşā -7-
342b/07, 342a/01, 342a/09, 342a/13, 342a/15, 343b/10 344a/13

Izladı -1-
346b/08

İbrāhim -11-
339b/10, 343a/26, 343a/27, 346b/01, 349b/08, 350a/26, 361b/31, 371b/05, 371b/10, 395a/30, 396a/11

İbrāhim Beg -11-
343a/19, 343a/25, 345b/02, 345b/08, 350a/25, 354b/28, 362a/09, 369a/12

İbrāhim Ḫāce‘Ali-1-
371b/15

İbrāhim Ḳayşerī-1-
387a/08

İbrāhim Paşā -26-
339b/17, 339a/20, 342a/01, 342b/06, 342b/10, 343b/03, 343b/20, 344a/03, 350b/23, 350b/24, 359b/22, 361b/31, 363a/08, 369b/17, 388b/21, 388b/24, 388b/26, 388b/31, 389a/20, 389a/22, 389a/24, 389b/10, 389b/29, 390b/11, 393a/02, 395b/03

İbrāhim Sulṭān-1-
371b/09

İbrāhim Şişterī-1-
373b/05

İbşala -8-
325b/24, 326a/03, 328b/17, 333b/25, 351a/27, 355b/31, 362a/21, 362a/22

İçili -1-
354b/29

İdrīs -1-
381a/16

İdrīs Bidlisī -1-
376b/07

İlas ḳal‘ası -1-
364a/12

İlyās -10-
341a/11, 341a/14, 341a/16, 343b/23, 343b/24, 349a/11, 349b/28, 360b/10, 376a/25

İlyās Beg -3-
327a/15, 342a/28, 350a/27

İlyāszāde -1-
386b/29

İmām Faḫreddīn Rāzī -1-
397b/01

İmāmĠazāli -1-
336b/26

İmāmḤüseyin-1-
377b/13

İnāl -1-
389b/06

İnceBedreddīn -1-
341a/19

İncīl -1-
368b/11

İncügez -5-
327a/24, 329b/13, 329b/15, 339b/18

İnebaḫtı -6-
363a/10, 368a/30, 368a/31, 369b/02, 369b/06, 369b/14

İne Beg -3-
327a/14, 337a/19, 337a/20

İnegöl -11-
320a/14, 320a/18, 320a/21, 321a/13, 323a/12, 323a/20, 323b/13, 323b/22, 323b/25, 323b/27, 353b/27

İnez -3-
351a/27, 351a/30, 351a/31

‘İsā -14-
337a/20, 337a/24, 337a/31, 337b/28, 338b/05, 338b/06, 338b/08, 338b/10, 338b/12, 342a/31, 343a/26, 346a/16, 358a/06, 377b/12

‘İsā Beg -9-
327a/16, 343a/27, 343b/15, 345b/08, 352a/14, 358b/11, 358b/13, 370b/16, 386b/27

‘İsāÇelebī -6-
331a/06, 337a/19, 337b/26, 338b/09, 338b/15, 338b/18

‘İsāyī -1-
338b/06

İṣfehān -4-
370a/24, 370b/26, 371b/03, 371b/12

İsfendiyār -21-
333b/27, 334b/22, 334b/25, 337a/04, 337a/05, 338b/07,

338b/08, 340b/31, 343b/04, 343b/05, 343b/06, 343b/08, 343b/11, 343b/18, 343b/20, 345b/23, 348b/19, 350a/10, 353b/17, 353b/28, 388a/03

İsfendiyār Beg-8-
332b/23, 336a/18, 337a/03, 340a/08, 340b/06, 341a/23, 343b/16, 345a/14

İsḥāḳ -5-
354a/01, 354a/03, 354b/28, 354b/29

İsḥāḳ Beg -2-
344b/23, 345a/12, 345a/18, 345b/21, 355a/10, 355b/17

İsḥāḳiyye -1-
349a/11

İsḥaḳ Ḳaramanī -1-
378b/09

İsḥaḳ Paşā -10-
342b/08, 346b/23, 347b/12, 348b/14, 350a/27, 350b/28, 355a/03, 363b/24, 364a/25, 364b/09

İskender -19-
333b/04, 336a/07, 344a/16, 344a/14, 344a/20, 344a/21, 344a/22, 345a/01, 345a/02, 345a/05, 345a/06, 345a/08, 355b/04, 355b/05, 357a/18, 384a/25, 388a/28, 391b/27, 396b/16

İskender Beg -1-
354a/24

İskenderiyye -14-
350a/18, 350a/19, 357a/16, 357a/17, 357a/21, 357a/27, 357a/28, 357a/30, 357b/21, 367b/28, 378a/12, 384a/08, 384a/09, 384b/19

İskenderPaşā -6-
363a/11, 363a/14, 367a/18, 368a/20, 370b/08, 382b/31

İskender Rumī-1-
383a/10

İskete -2-
327a/25, 329b/23

İskilib -1-
339a/21, 340a/11, 376a/17

İslām -64-
321b/25, 322a/29, 322b/29, 323a/15, 323a/19, 323a/23, 326a/03, 326a/20, 326b/11, 328b/19, 329b/10, 330a/24, 330b/08, 343a/12, 346a/07, 346a/25, 346a/27, 346b/16, 347a/02, 347a/09, 347b/28, 351a/10, 351b/14, 352b/09, 352b/14, 353b/08, 354b/22, 355b/03, 357b/06, 357b/10, 358a/01, 358a/02, 358b/17, 365a/08, 365a/18, 365a/28, 365a/29, 366a/02, 366b/03, 366b/12, 367a/05, 368a/10, 368a/11, 368a/13, 368a/17, 368a/19, 368a/24, 368a/26, 368b/08, 368b/28, 369a/04, 369b/11, 369b/18, 369b/23, 370b/06, 370b/08, 371a/30, 371b/22, 371b/23, 381b/19, 383a/09, 385b/18, 391a/07, 391a/31

İslāmbol -1-
390b/20

İslāmiyye -13-
321a/14, 330a/15, 330b/26, 333b/08, 343b/12, 344a/05, 345a/22, 367a/22, 372b/22, 382a/01, 389a/04, 390a/29, 390b/21, 391b/28

İsmā‘il -5-
353b/23, 353b/24, 353b/25,

371b/17, 394a/19

İsmā‘il Beg -7-
353a/16, 353b/17, 353b/20, 353b/21, 353b/22, 353b/29, 353b/30, 374a/04

İsmā’il Ḳaramanī -1-
376a/07

İsmā’il Ṣāh -1-
382a/11

İspanya -3-
358b/03, 358b/05, 390b/13

İstanbul -241-
323a/29, 323a/31, 324b/22, 325a/09, 325a/13, 325a/16, 325a/18, 325b/28, 325b/30, 326a/01, 327a/24, 328a/30, 329b/09, 329b/12, 330b/31, 332a/03, 332a/12, 332a/14, 333b/02, 333b/03, 333b/04, 333b/05, 333b/11, 337a/11, 337a/24, 337b/31, 338a/30, 339a/31, 339b/10, 339b/15, 339b/18, 339b/27, 340a/15, 342a/27, 346a/03, 348a/01, 348a/08, 348a/18, 348a/30, 349b/15, 349b/16, 350a/05, 350a/28, 350a/30, 350b/25, 351a/17, 351a/30, 351b/02, 351b/05, 351b/29, 352a/13, 352b/13, 353a/13, 353a/17, 353b/10, 353b/17, 354a/18, 354b/06, 354b/13, 354b/24, 355a/05, 355a/06, 355b/07, 355b/14, 355b/16, 355b/30, 356a/08, 356b/30, 357a/16, 357a/28, 358a/03, 358a/05, 358a/22, 358a/25, 358a/26, 358b/15, 358b/27, 359a/07, 359a/09, 359a/12, 359a/21, 359a/22, 359a/27, 359b/07, 359b/09, 359b/10, 359b/19, 359b/23, 360a/26, 360b/16, 360b/18, 360b/19, 360b/25, 361a/04, 361a/10, 361a/14, 361a/29, 361a/30, 361b/11, 362a/10, 362a/21, 362a/23, 362a/25, 362a/26, 362b/09, 362b/19, 362b/25, 363a/10, 363a/16, 363a/22, 363a/31, 363b/01, 363b/08, 363b/10, 363b/29, 364a/03, 365a/08, 365b/14, 365b/23, 366a/07, 366a/12, 366a/26, 366b/08, 367b/04, 367b/13, 367b/14, 367b/23, 367b/25, 370a/25, 372b/12, 372b/16, 373a/18, 373b/15, 373b/23, 374a/14, 374a/31, 374b/22, 375a/03, 375a/05, 375a/11, 375a/28, 375a/30, 375b/05, 375b/25, 375b/27, 375b/30, 375b/31, 376a/20, 376b/05, 376b/21, 377a/02, 377a/22, 377a/27, 377a/30, 378a/06, 378b/01, 378b/07, 378b/11, 378b/17, 378b/21, 379a/07, 379a/13, 379a/20, 379b/08, 379b/17, 381a/26, 382b/30, 384a/08, 384a/10, 384a/16, 384a/27, 384a/29, 385a/07, 385a/16, 385a/20, 386a/29, 386b/05, 386b/13, 387a/17, 387a/30, 387b/10, 387b/11, 388a/01, 388a/03, 388a/24, 388b/12, 388b/18, 389a/06, 389a/09, 389a/16, 389a/20, 389b/12, 389b/31, 390a/03, 390a/04, 390a/14, 390a/15, 390a/17, 390a/21, 390a/28, 390b/09, 390b/13, 390b/25, 390b/26, 391a/02, 391a/27, 391b/07, 391b/21, 392a/08, 392a/13, 392a/14, 392a/24, 393b/02, 392b/11, 392b/13, 392b/23, 393b/24, 392b/27, 393a/13, 393a/28, 393b/07, 394a/06, 394a/10, 394a/12, 394b/03, 394b/15, 394b/22, 394b/28, 394b/29, 394b/31, 395a/05, 395a/08, 395a/26, 395a/29, 395b/03, 395b/30, 396a/04, 396b/03, 396b/14, 396b/27, 397b/14

İstanköy -2-
388a/09, 389b/02

İştib -2-
327a/28, 329a/27

İzmir -2-
331a/23, 342b/13

İzmiroğlı -6-
338b/10, 338b/12, 341b/01, 342b/19, 342b/23, 343b/28

İzmit -1-
364a/26

İzniḳ -25-
323a/26, 323a/28, 323b/04, 323b/08, 325a/16, 325a/17, 325a/19, 325b/20, 326a/09, 327b/10, 327b/17, 334b/15, 336a/17, 336a/21, 337a/27, 340a/19, 342a/26, 342a/27, 343b/01, 349b/08, 359b/10, 359b/15, 360a/14, 380b/21, 395b/13

İznikī -1-
336b/16

İznikmid -7-
325a/10, 325a/13, 325a/14, 325b/20, 325b/29, 326a/08

İznikmid Beg -1-
325a/20

Ḳabaḳaya -1-
324b/04

Kabaṭaş -2-
367b/15, 367b/16

Ḳaboni -1-
388a/13

Ḳaḍı Beyżāvī -1-
394a/22

Ḳaḍı Burhāneddīn -1-
332b/16, 345b/09

Ḳaḍıcıḳ -1-
349a/06

Ḳaḍızāde -2-
349a/10, 360a/19

Ḳaḍızāde Efendi -1-
393a/19

Ḳaḍızāde Rumī -1-
392a/22

Ḳaftānī Beg -1-
351a/09

Kāḫire -2-
378a/12, 378a/13

Ḳāḳūn -1-
378a/12

Ḳal'ecik -2-
339a/24, 340b/31

Ḳalenderḫāne -1-
375b/15, 396a/14

Ḳalenderḫāne İmāmı -1-
396a/12

ḲalenderŞāh -1-
389b/29

Ḳaleş -1-
350a/18

Ḳamendevar -1-
389a/13

Ḳameti -1-
388a/12

Ḳāmus -1-
335a/30

Ḳandıra -1-
324b/22

Ḳandırı -1-
323b/18

Kanḳırı -1-
331a/15, 333b/15, 339a/23, 340b/31, 379a/29

Ḳanūnī -1-
350a/22

Ḳapluca Cāmi -1-
327a/05

Ḳapuḥişārı -1-
323b/17

Ḳaraaġāç -2-
327a/27, 329a/25

Ḳara ʻAbdurraḥmān -1-
325a/09,

Ḳara Amed -1-
382a/09

Ḳarabaġ -2-
371b/10, 381a/27

Ḳara Boġdan -2-
357b/23, 388a/16

Ḳaraca -1-
322a/12

Ḳaraca Aḥmed-1-
327b/23

Ḳaraca Beg -1-
338a/28

Ḳaraca Belbān Çavūş -1-
322a/25

Ḳaracaḥişār -1-
320a/24

Ḳaraca Paşā -3-
342b/09, 343b/20, 350a/01

Ḳaraceyş -1-
323b/16

Ḳaracık -3-
326a/07, 327a/23, 329b/14

Ḳaradeŋiz -10-
329b/16, 337a/06, 338a/10, 340a/22, 340b/09, 353b/15, 355b/06, 357b/05, 365a/14, 379b/11

Ḳara Devletşāh -1-
334b/27

Ḳaraferye -5-
327a/26, 329b/28, 331a/15, 333b/13, 335a/10

Ḳaragöz -2-
323b/16, 324b/15

Ḳaragöz Paşā-3-
366a/20, 366b/30, 372a/20

Ḳara Ḥāce -2-
327b/13, 327b/15

Ḳara Ḫalīl -4-
325a/19, 327a/11, 327b/14, 328a/02

Ḳaraḫan -9-
382a/14, 382a/16, 382a/17, 382a/19, 382a/21, 382a/23, 382a/26, 382a/27, 383b/01

Ḳaraḥişār -18-
320a/27, 323a/18, 323b/12, 323b/27, 323b/29, 323b/31, 324b/05, 331a/12, 334a/13, 340a/06, 350a/17, 356a/01, 356a/30, 362b/27, 368b/19, 373a/11, 382b/04, 385b/02

Ḳaraḥiṣārī -1-
324a/05

Ḳaraḳaya -1-
320a/16

Ḳara Kemāl -1-
376a/07

Ḳaraḳoyunlu -5-
333b/18, 340a/04, 344a/14, 355a/13, 356b/30

Ḳarama -1-
327b/09

Ḳara Maḳbel -1-
327a/16

Ḳaraman -74-
323a/15, 328a/01, 328b/02, 328b/03, 329a/14, 329a/24, 330b/20, 331a/12, 331a/29, 332b/02, 332b/11, 332b/14, 334b/16, 335a/21, 335a/22, 337a/03, 338b/03, 340b/02, 340b/09, 341b/30, 343a/13, 343a/14, 343a/27, 345a/31, 345b/10, 346b/01, 346b/07, 346b/08, 350a/16, 350b/18, 350b/19, 353b/18, 354a/03, 354a/04, 354b/28, 355a/03, 355a/14, 355a/18, 355b/08, 355b/09, 355b/17, 356a/10, 356a/31, 363a/13, 363b/19, 363b/23, 364a/02, 364a/05, 364a/07, 364a/18, 364a/22, 364b/18, 364b/29, 365a/09, 365a/11, 366a/04, 366a/19, 366a/20, 367b/04, 369a/11, 369a/18, 369a/22, 373a/06, 375b/02, 377b/09, 378a/14, 378b/10, 379a/23, 379b/07, 379b/18, 380a/24, 382a/20, 382a/26

Ḳaraman Begligi -1-
355b/16

Ḳaramanī -13-
324a/01, 324a/04, 330b/20, 332b/10, 338a/04, 340b/16, 341a/18, 343a/21, 355b/10, 356a/28, 361a/27, 362b/04, 382a/27

Ḳaramaniyān -4-
354a/06, 354b/28, 356a/13, 364a/04

Ḳaramanoġlı -51-
329a/24, 330b/16, 330b/20, 330b/23, 331a/27, 331a/29, 332b/02, 332b/07, 334b/22, 337a/01, 337b/30, 338a/03, 338a/04, 338b/15, 339a/26, 339a/30, 340b/05, 340b/08, 340b/13, 340b/16, 340b/18, 340b/20, 340b/21, 340b/22, 342a/24, 342a/30, 342b/01, 343a/04, 343a/09, 343a/16, 345a/29, 345b/02, 345b/08, 345b/11, 346b/05, 346b/25, 347b/29, 347b/30, 350a/25, 353b/22, 353b/28, 354b/28, 356a/10, 356b/20, 362a/09, 364a/04, 365a/09, 365a/10, 369a/12

Ḳaramanoġulları -3-
355a/15, 355a/18, 355b/31

Ḳara Muḥyiddin -1-
387a/12

Ḳaramürsel -4-
323b/19, 324b/23, 325a/15

Ḳara Osmān -1-
332b/18

Ḳara Ṣāliḥ -1-
395a/02

Ḳarasi -12-
325a/29, 325b/21, 326b/04, 326b/10, 326b/23, 330b/03, 331a/24, 334b/16, 337a/22,

337b/27, 341a/03, 369a/31

Ḳarāsi Begligi-1-
326b/08

Ḳaraşu -1-
348b/02

Ḳaraşulu Ḥasan Çelebī-1-
395a/18

Ḳaraṭaġ -2-
321a/12, 370a/22

Ḳaratava -1-
331a/19

Ḳara Tekin -2-
323b/17, 324b/15

Ḳara Timurṭaş -1-
327a/14

Ḳaratoz -1-
331a/10

Ḳara Ṭurmış -1-
371a/24

Ḳara Veli -1-
384b/18

ḲaraYūsuf -4-
333b/18, 340a/04, 344a/14, 355a/13

Ḳarenabād -1-
340b/01

Ḳargörḥişārı -1-
326b/26

Ḳarlı -1-
329a/27

Ḳarlı ili -3-
327a/28, 350a/14, 354a/13

Ḳarnovası -1-
327a/22

Ḳarş -1-
370a/15

Ḳāsım -13-
324a/16, 343b/05, 344b/13, 354b/28, 355a/04, 364a/04, 364a/08, 364a/09, 364a/10, 364a/11, 364a/19, 374a/29, 377b/18

Ḳāsım Amasiyyevi-1-
374a/10

Ḳāsım Beg -12-
343b/20, 355a/12, 355a/15, 355a/23, 364a/07, 364a/14, 364a/15, 364a/17, 364a/21, 365a/09, 365a/10, 396a/30

Ḳāsım Çelebī -2-
331a/07, 337b/31

Ḳāsım Paşā -5-
342b/11, 346b/10, 363b/27, 388b/26, 395a/29

Ḳāsım Paşā Cezerī -1-
395b/30

Ḳasṭamonı -28-
329a/13, 331a/13, 331a/25, 332b/20, 332b/22, 334b/22, 334b/25, 337a/03, 338b/07, 338b/08, 339a/22, 340a/02, 340b/05, 340b/30, 349a/10, 350a/10, 350b/19, 353b/24, 355b/30, 358b/25, 362a/12, 374a/04, 377a/14, 385a/10, 387a/02, 387a/27, 388a/03

Ḳavacaoġlı -1-
354b/20

Ḳavala -4-
327a/25, 329b/27, 354b/31, 355b/09

Ḳavġācı Dede -1-
377a/31

Ḳāyıtbāy -12-
348a/17, 364a/01, 366a/08, 366a/12, 366b/19, 366b/24, 367b/31, 375a/23, 378a/17, 386a/27, 386a/28

Ḳayṣerī -3-
326a/09, 327b/09, 341a/18

Ḳayṣeriyye -13-
331a/13, 332b/15, 332b/20, 355a/17, 366a/27, 366a/31, 367b/02, 372a/30, 380a/19, 382b/29, 383b/03, 383b/04, 387a/08

Ḳayżer Sulṭān-1-
382a/22

Ḳazıḳlı -1-
353a/21

Ḳazıḳlu -3-
353a/22, 353a/26, 354b/01

Ḳazıḳlu Veled Dede -1-
353a/18

Ḳazızāde -1-
376b/26

Ḳazonya -1-
391b/22

Ḳazova -2-
334a/05, 334a/17

Ḳazuḳlu -1-

Kebrelḥa -3-
368b/01, 368b/03, 368b/11

Kefalonya -1-
390b/19

Kefe -15-
350a/17, 357b/08, 357b/11, 358b/07, 372b/19, 372b/27, 373b/22, 378a/22, 378a/27, 379a/14, 379b/12, 388b/08, 390a/17, 395a/05

Keli -1-
365a/13

Kelīle ve Dimne-1-
394b/10

Kemaḫ -11-
331a/16, 333a/06, 333a/08, 333b/16, 353a/05, 378a/08, 379a/27, 382b/07, 382b/09, 382b/13, 382b/19

Kemāḫlı -1-
382b/08

KemālPaşā -2-
361b/18, 385a/03

Kemāl Paşāzāde -5-
361b/19, 371a/05, 374a/22, 385b/29, 394b/18

Kenz -2-
336a/13, 386a/24

Kerāsene -1-
323b/17

Kerbelā -1-
353a/24

Kerḳalı -1-
367a/30

Kerḳarlı -2-
368b/01, 368b/02

Kesabi -1-
352a/23

Kesel Ḫendeġi -1-
389a/11

Kestel -5-
323a/31, 323b/14, 324b/01, 324b/04, 388a/13

Keşan -2-
327a/20, 328b/22

Keşşāfa -1-
376a/10

Kete -1-
330b/05

Kevork -1-
338a/27

Keyfi -1-
378a/08

Keyḳubād -2-
321b/02, 391b/27

ḲılıçArslān -1-
355a/07

Ḳırım -3-
348a/02, 348b/29

Ḳırım Ḫan -1-
365a/22

Ḳırımī -2-
348b/29, 348b/31

Ḳır ili -1-
355a/20

Ḳırḳkilise -1-
327a/22

Ḳırḳova -1-
328a/26

Ḳırşehir -4-
324a/08, 331b/27, 339a/21, 366a/30

Ḳırun -5-
369a/02, 369a/11, 369b/18, 369a/28, 369b/30

Ḳızılaġāç -3-
327a/22, 328a/22, 328a/23

Ḳızıl Aḥmed -3-
353a/14, 353b/23, 353b/29

Ḳızılaṭa -1-
367b/12

Ḳızılbāş -58-
337b/12, 371b/14, 372a/22, 372a/26, 372b/18, 372b/22, 373a/11, 373a/13, 373b/01, 373b/03, 376b/07, 379a/19, 380a/15, 380a/21, 380a/28, 381a/07, 381a/20, 381a/25, 381a/27, 381b/01, 381b/08, 381b/10, 381b/17, 381b/19, 381b/25, 381b/26, 382a/05, 382a/08, 382a/09, 382a/14, 382a/23, 382a/24, 382a/25, 382a/28, 382a/29, 382a/30, 382b/07, 383b/05, 383b/07, 383b/08, 383b/25, 383b/26, 383b/29, 383b/31, 384a/30, 387b/01, 387b/02, 389a/08, 389a/10, 389a/22, 389a/17, 389a/27, 389a/31, 389b/25, 390a/16, 390a/21, 390b/03, 390b/04

Ḳızıl Bedreddīn-1-
341a/20

Ḳızılca -1-
325a/28

Ḳızılca Ṭuzla -1-
325b/21

Ḳızılelma -1-
365b/05

Ḳızılḥiṣār -1-
355b/29

Ḳızılḳāter -1-

362b/08

Ḳızılḳaya -1-
379b/03

Ḳızılḳaya Ṭağı-1-
372a/26

Ḳızılḳocaoġulları-1-
343a/29

Ḳızḳulesi -1-
396a/05

Kireç -1-
387b/20

Kirmān -2-
342b/15, 370a/15

Kirmastı -5-
324a/22, 325b/21, 326b/01, 376a/20, 392a/07

Kirmastī -1-
361a/13

Kitāb-ı Şaḳāyıḳ-2-
327b/14, 379b/28

Kīte -4-
323a/31, 323b/14, 324b/02

Kīti -1-
382b/03

Ḳocacıḳ -1-
342b/18

Ḳoca Çivizāde-1-
375a/09

Ḳoca Efendi -2-
329a/21, 331b/16

Ḳoca Ḫıżır -1-
346a/13

Ḳoca ili -7-
323b/17, 324b/15, 325b/26, 350a/12, 350a/29, 358b/07

Ḳoca Ḳāsım Paşā-1-
388b/23

Ḳocaḳaya -2-
342b/15, 344b/12

Ḳoca Nişāncı -1-
394a/14

Ḳocaoġulları -1-
344b/06

Ḳoca Ornus -1-
338a/23

Ḳoca Paşā -1-
350b/30

Ḳocavī -1-
362a/20

Ḳoçḥişār -3-
323b/14, 349a/03, 382a/25

Ḳolca -3-
320a/21, 323b/12, 323b/25

Ḳonan vilāyeti-1-
368b/08

Ḳonevī -2-
349a/08, 362a/10

Ḳonya -35-
320a/26, 322a/22, 323a/14, 330b/20, 330b/22, 331a/12, 331a/28, 332b/01, 332b/14, 340b/07, 340b/22, 340b/23, 342b/17, 343a/25, 345b/10, 346b/01, 350a/15, 354b/30, 354b/31, 355a/12, 355b/09, 355b/14, 356a/20, 359a/27, 364a/02, 364a/06, 364a/08, 369a/18, 371a/23, 373a/08, 379b/17, 379b/19, 391b/16, 396a/21, 396a/29

Ḳonyek -1-
388a/25

Ḳoŋur -2-
320a/15, 325b/31

Ḳoŋurḥiṣārı -1-
325b/24

Ḳoŋurpa -3-
323b/17, 324b/15

Ḳorḳud -5-
372b/11, 373a/21, 380b/05, 380b/06, 380b/08

Ḳorḳud Ḫan -1-
380b/18

Ḳosṭanṭin -1-
350b/11

Ḳosṭanṭiniyye -4-
324a/31, 350a/05, 350a/21, 351b/01, 351b/26

Ḳoyluç -1-
357a/11

Ḳoynek -1-
388a/08

Ḳoyun ḥiṣārı -2-
325a/10, 325b/19

Ḳoyunlu ḥiṣārı -4-
350a/10, 353a/05, 353b/28, 353b/31

Ḳoyun Mūsa -3-
338a/23, 339b/01, 397b/01

Köpekoġlı -2-
334a/16, 334a/20

Köpricekzāde Yūsuf-1-
395a/04

Köpriḥiṣār -2-
323b/13, 323a/23

Körfez -1-
352a/19

Körḳoz -1-
390b/18

Köse Miḥāl -1-
320a/15, 324b/5

Kösova -5-
330a/09, 330a/10, 330a/18, 347b/31, 352b/12

Köstendil -4-
327a/23, 329b/06, 330a/17

Ḳubādoġlı -2-
334a/02, 334a/03

Ḳudsī -1-
341a/07

Ḳudūri -2-
375b/02, 385a/29

Ḳudüs -8-
341a/08, 348b/05, 377b/30, 378a/11, 383a/18, 386a/26, 387a/09, 392b/05

Ḳula Şahīn Paşā-1-
345a/26

Ḳul Beg -1-
356a/30

Ḳur‘an -18-
336b/18, 348a/11, 348a/14, 352a/06, 358a/10, 374a/04, 376a/06, 386a/13, 386a/24, 387a/10, 387a/31, 387b/17, 387b/25, 388b/06, 392a/07, 392b/06, 393a/15, 394a/31, 396b/16

Ḳurı -1-
391a/18

Ḳurt Ḥasan -3-

343a/02, 343a/07, 343b/31

Ḳuṭbeddīn İzniḳī -1-
349a/07

Ḳutlu Beg -1-
327a/14

Ḳutlu Biġa -1-
327a/16

Küçük Sulṭān-1-
339a/19

Küffe -1-
387a/13

Külme -1-
342a/05

Ḳürd Çelebī -1-
394a/04

Kürdistān -6-
381b/02, 382a/04, 383a/02, 383b/31, 388a/15, 390b/03

Kütahiyye -11-
327a/26, 329a/11, 330b/03, 334b/01, 334b/18, 335a/10, 336b/21, 341a/01, 372a/21, 372a/22, 394b/17

Lala Şāhin Beg-1-
328b/10

Lam'i Çelebī -1-
387a/19

Larende -12-
331a/13, 332b/04, 348a/09, 350a/15, 355a/03, 355b/09, 355b/14, 363b/02, 364a/06, 364a/13, 367b/02, 369a/14

Lārendevī -1-
341a/18

Las -25-
329b/02, 330a/14, 330a/24, 330b/19, 330b/23, 330b/26, 330b/27, 331a/10, 331a/19, 332b/25, 333a/15, 342b/15, 342b/16, 343a/10, 343a/11, 343a/12, 344b/23, 344b/31, 345a/15, 345a/20, 345b/18, 345b/28, 350a/06, 350a/07, 350a/09, 351a/19, 351a/21, 351a/24, 352b/03, 352b/09, 352b/10

Las Beg -1-
331a/02

Lasoġlı -5-
329a/03, 329b/31, 333a/11, 344a/11, 346b/28

Laṭīfle Heves -1-
376b/19

Laṭīf Paşā -2-
388b/28, 388b/29

Lecün -1-
378a/12

Lefke -2-
323b/14, 324b/06

Lendos -1-
389b/02

Lens -2-
357a/19, 357a/24

Leylā ü Mecnūn-1-
362a/06

Lidos -1-
388a/09

Liet -1-
357a/25

Lilüci -1-
324b/06

Lofça -4-
350a/11, 354b/05, 370b/07, 370b/09

Londar -2-
350a/13, 354a/13

Lubaṭ -1-
324b/02

Lülle -1-
350a/17

Lüṭfullāh -1-
341a/23

Mac -2-
388a/11, 389b/24

Maġar -1-
381b/23

Maġnisa -19-
346b/24, 347b/03, 347b/09, 347b/13, 348a/13, 350b/15, 350b/17, 352a/02, 364a/03, 369a/30, 372a/17, 378b/30, 380a/14, 380b/06, 388b/08, 388b/12, 388b/13, 390a/13, 396a/11

Maġnisa Beg -1-
346b/23

Maġnisalu oġlı -1-
350a/03

Maġnisaoġlı -2-
360a/22, 361b/11

Maġrib -2-
367b/18, 389a/21

Maḥmūd -13-
331b/15, 339a/18, 340a/18, 343b/23, 348a/05, 359a/05, 363b/23, 366a/05, 369b/21, 370a/13, 387a/19, 391a/24

Maḥmūd Beg -2-
365a/09, 366a/04

Maḥmūd Çelebī -5-
343b/20, 344a/13, 346b/10, 346b/12, 346b/15

Maḥmūd Ḫan -1-
333a/21

Maḥmūdī -1-
336a/11

Maḥmūd İncīr Ḳaftavī-1-
377b/11

Maḥmūd İncīr Faġnevī-1-
377b/16

Maḥmūdiye -1-
375a/29

Maḥmūd Paşā -31-
348a/05, 350b/25, 350b/26, 350b/28, 351a/25, 352a/23, 352b/26, 353b/10, 353b/18, 353b/24, 354a/08, 354a/11, 354a/15, 354a/23, 354b/05, 354b/14, 354b/24, 355a/19, 355b/09, 355b/16, 355b/19, 356a/05, 356a/09, 357b/03, 359a/04, 359b/08, 360a/23, 361b/17, 361b/19, 375a/13, 376b/16

Maḳṣūd Mīrzā -1-
370a/02

Malāṭya -7-
331a/16, 333b/16, 333b/30, 366b/22, 378a/10, 379a/24, 383b/05

Malḳara -6-
325b/24, 326a/03, 327a/20, 328b/16, 329b/10, 359a/11

Malḳoçoġlu -4-

357b/19, 358b/11, 366b/09, 368a/02

Manastır -12-
320b/06, 326a/12, 327b/07, 327a/28, 329a/27, 360a/07, 362b/09, 374a/13, 376b/27, 376b/29, 385a/16, 395a/07

Manavġāt -1-
338a/16

Manḳa -1-
388a/12

Manẓūme-i Nesefī -2-
324a/06, 375b/02

Mar'aş -2-
350b/13, 82b/18

Mardin -7-
378a/09, 382a/17, 382a/18, 382a/19, 382a/31, 383b/25, 384a/05

Marmara -2-
323b/14, 323a/25

Marulya -3-
327a/25, 329b/23, 329b/24

Maşdar-ı Muḥkem -1-
394b/11

Masīn -1-
384a/05

Māverāünnehir -1-
357b/12

Mecdeddīn -1-
351a/26

Medīne -8-
333b/15, 341b/17, 378a/13, 394a/03, 394a/21, 396b/11

Medrenī -1-
336a/02

Meḥmed -3-
349a/01, 349b/31, 358a/31

Meḥmed Beg -1-
353b/02

Meḥmed Ḫan-1-
350b/10

Meḥmed Paşā -2-
355b/15, 366b/30

Mekke -20-
336a/13, 341b/17, 376a/03, 377a/02, 377b/30, 378a/13, 378b/24, 384a/03, 386b/07, 391a/30, 392b/18, 393b/12, 393b/20, 394a/06, 394b/12, 394b/19, 394b/24, 394b/31, 396b/27, 397b/11

Melik Aḥmed -1-
340a/06

Melik Fereşteoġlı -2-
336b/22, 336b/24

Melike Ḫalīl -1-
371a/29

Menāḳıb-ı Kürdī -1-
335a/25

Menteşe -13-
329a/13, 331a/11, 331a/25, 332b/24, 333a/14, 334b/17, 338a/16, 338b/11, 342b/13, 343b/22, 350a/27, 367b/30, 371a/31

Menteşe Begligi -1-
343b/26

Menteşeoġlı -3-
331a/25, 333b/26, 334b/22

Mercidābıḳ -1-

383b/11

Merḥabā Çelebī -1-
394b/05

Meriç -3-
328b/07, 328b/26, 331b/10

Merkez Efendi -1-
396b/21

Merkez Ḫalīfe -1-
396b/21

Merzifon -2-
341b/16, 348a/01

Merzifonī -1-
341a/09

Mes‘āvār -1-
390a/09

Meselli -1-
328b/14

Mesiḥ Paşā -7-
350b/30, 358b/15, 358b/25, 363a/07, 363b/31, 365a/29, 381a/03

Mespraṭ -1-
350a/13

Mes‘ud -1-
377a/30

Mes‘ūd-ı Rūmī -1-
395b/26

Meşrī -1-
337a/15

Mevlā el-‘Allāme Ebu’s-Su‘ūd -1-
394a/07

Mevlāna ‘Ali Ṭūsi -1-
347a/27

Mevlāna -8-
325a/19, 328a/01, 331b/14, 331b/22, 341b/21, 348a/10, 351b/28, 371a/05

Mevlāna Cemāleddīn Aḳsarāyī -1-
335a/12

Mevlāna Çivizāde -1-
392a/02

Mevlāna Ebu’s-Su‘ūd -1-
392a/13

Mevlāna Fenāri -1-
360a/06

Mevlāna Ḫalīl -1-
328b/09

Mevlāna Ḫayreddīn -1-
393a/29

Mevlānā Ḳadrī Çelebī -1-
392b/22

Mevlāna Kemāl Paşāzāde -1-
385b/18, 392b/21

Mevlāna Muḥyiddīn Çelebī-1-
392b/22

Mevlāna Muşannif -1-
397b/01

Mevlānā Müftī -1-
392b/21

Mevlānā Ṣa‘di Çelebī Ḳasṭamonī -1-
392b/27

Mevlāna Ṣārı Kez -1-
372b/28

Mevlāna Şemseddīn -1-
335a/12

Mevlāna Şeyḫ ‘Abdülkerīm-1-
392a/06

Mevlāna Tāceddīn -1-
359b/24

Mevlāna Zeyneddīn'ül 'Arabī -1-
367b/22

Mevlevī -1-
347a/26

Mevlūd-i Resūl -1-
362a/06

Mevżu'a-ı 'Ulūm -1-
393b/27

Meymūn Maġribī -3-
377b/02, 394b/13, 396a/02

Mezīd Beg -1-
345a/23

Mıḫlıḳ -1-
352a/19

Mıhlu -1-
350a/08

Mışır -127-
327b/09, 329a/13, 329a/19, 330b/17, 330b/18, 331b/26, 332b/15, 333b/16, 333b/20, 335a/13, 335a/14, 336a/01, 336a/05, 336a/12, 336a/13, 336a/14, 336a/22, 336b/26, 341a/05, 341a/06, 341a/09, 341b/27, 341b/31, 346a/26, 346a/28, 348a/11, 348a/17, 348a/19, 349b/09, 360a/13, 362b/04, 364a/01, 364a/15, 364a/16, 365a/31, 365b/13, 365b/26, 365b/31, 366a/12, 366b/19, 367b/01, 367b/19, 367b/31, 371a/20, 372b/08, 372b/09, 375b/04, 375a/04, 375a/23, 376b/05, 377b/02, 378a/02, 378a/03, 378a/06, 378a/12, 378a/13, 378a/17, 378a/22, 378b/07, 380a/05, 380a/08, 382b/11, 382b/13, 382b/25, 382b/26, 383a/06, 383a/08, 383a/09, 383a/16, 383a/17, 383a/20, 383a/23, 383a/27, 383b/26, 383b/29, 384a/02, 384a/06, 384a/09, 384a/10, 384a/11, 384a/12, 384a/13, 384a/14, 384a/24, 384b/11, 384b/13, 384b/27, 384b/28, 385a/05, 385a/14, 385b/06, 386a/15, 386a/17, 386a/26, 386a/27, 386b/30, 387b/22, 388b/23, 389b/06, 389b/07, 389b/08, 389b/10, 389b/13, 390b/25, 392a/02, 392a/31, 393b/11, 394a/02, 394a/05, 394a/10, 394a/13, 394b/15, 394b/16, 394b/20, 394b/24, 395a/08, 395b/02, 395b/29

Midillü -9-
350a/11, 354a/14, 354a/15, 354a/16, 354b/01, 369a/30, 369a/31, 370b/05, 379a/06

Miḥaliç -4-
325b/21, 326b/01, 334b/15, 342b/28

Miḥālioġlı -1-
381b/03

Miḥāloġlı -5-
342a/2, 354a/24, 354a/28, 358b/11, 367a/23

Mi'mārẓāde -1-
394a/09

Minā -1-
350b/02

Minan -2-
350a/17, 356a/14

Minas -1-
325b/22

Minasluoġlı -1-
349a/01

Minnet Beg -3-
333a/18, 340a/11, 354b/21

Minnetoġlı -1-
340a/13

Mir‘at-i Mirḳāt-1-
358a/27

Mīrim Çelebī -1-
376b/28

Mīr Paşā -1-
389a/11

Mirzā -7-
334b/03, 344a/14, 359a/16, 367b/27, 370a/04, 381b/22, 390a/23

Mīrzā Bedi‘üzzamān -1-
381a/24

Mīrzā Muḥammed -1-
335a/02

Misilli -1-
327a/19

Mīzān -1-
359a/14

Mogan -1-
355a/05

Mogan ḥiṣārı -1-
355a/11

Moḥaç -1-
389b/17

Mohaç ovası -1-
389b/31

Moḳra -1-
350a/16

Mona ḥiṣārı -1-
358b/07

Moŋlā ‘Abdulkerīm -2-
359a/04, 360b/06

Moŋlā ‘Abdullāh -1-
393a/14

Moŋlā ‘Abdullāh Amāsī-1-
361a/24

Moŋlā ‘Abdurrahim-1-
375a/10

Moŋlā ‘Abdurraḥmān -2-
375b/09, 386b/07

Moŋlā ‘Abdurraḥmān Çelebī -1-
393b/10

Moŋlā ‘Abdül‘azīz -1-
386a/04

Moŋlā ‘Abdülbaḳī ‘Ali el ‘Arabī-1-
394a/05

Moŋlā ‘Abdülfettaḥ -1-
395b/02

Moŋlā ‘Abdülḥalīm -1-
385a/10

Moŋlā ‘Abdülḥamīd Ḳasṭamonī-1-
387b/09

Moŋlā ‘Abdülḳādir Hamīdi -1-
360a/04

Moŋlā ‘Abdülkerīm -1-
359a/06

Moŋlā ‘Abdüllaṭīf Ḳasṭamonī -1-
393a/05

Moŋlā ‘Abdülvāsi‘ -3-
386b/04, 392a/20, 394b/07

Moŋlā Aḫīzāde Yūsuf -1-
395b/19

Moŋlā Aḥmed -6-
359b/13, 385a/03, 385b/29, 387a/16, 391a/30, 395a/01

Moŋlā Aḥmed Çelebī -1-
395a/31

Moŋlā Aḥmed Paşā -1-
360b/28

Moŋlā Aḥmed Ṭaşköprizāde-1-
393b/23

Moŋlā ‘Alāeddīn -2-
359b/28, 375a/10

Moŋlā ‘Ali -5-
360a/06, 375b/02, 385a/15, 394b/07, 394b/13

Moŋlā ‘Ali el ‘Acemī -1-
394b/18

Moŋlā ‘Ali Fenāri -2-
361a/31, 362b/19

Moŋlā ‘Ali el-Fetārī -1-
385a/18

Moŋlā ‘Ali İsfehanī -1-
395b/04

Moŋlā ‘Ali Ḳuşcı -4-
359a/16, 374a/13, 376a/12, 376b/26

Moŋlā ‘Ali Ṭūsi -5-
349b/14, 352a/04, 359b/24, 361a/19, 361a/31

Moŋlā ‘Ali Yegāni -1-
374a/19

Moŋlā ‘Arab -1-
386a/24

Moŋlā Aşcızāde -1-
393b/30

Moŋlā ‘Aẕārī - 1-
374a/28

Moŋlā Bāli -1-
392a/07

Moŋlā Bāli Aydınī -1-
375a/07

Moŋlā Bedreddīn -1-
386b/21

Moŋlā Bedreddīn Maḥmūd-2-
375a/27, 393a/17

Moŋlā Behāeddīn -1-
361b/08

Moŋlā Ca‘fer -2-
376b/14, 376b/20

Moŋlā Ca‘fer Çelebī-1-
393b/13

Moŋlā Cāk Muşliḥiddīn -1-
395b/06

Moŋlā Cāmi‘ -1-
381a/24

Moŋlā Celāl -1-
395b/22

Moŋlā Celāl Devānī -1-
395b/24

Moŋlā Celāl Devāyi -1-
376a/02

Moŋlā Celāleddīn -1-
375b/14

Moŋlā Celāleddīn Devānī -1-
394b/01

MoŋlāCelālzāde Ṣāliḥ -1-
394a/12

Moŋlā Cemāleddīn Aḳsarāyī -1-
363b/07

Moŋlā Cürcāni -1-
395a/30

Moŋlā Çelebī -1-
392a/23

Moŋlā Çivizāde -1-
392a/30

Moŋlā Davūd -1-
386b/19

Moŋlā Dervīş Muḥammed -1-
360b/02

Moŋlā Divānī -1-
359b/12

Moŋlā Ebu'l Leys -1-
394b/10

Moŋlā Ebu's-Su'ūd -1-
392a/22

Moŋlā Ecezāde Muḥammed-1-
386b/28

Moŋlā Efḍalzāde -2-
360b/16, 375a/12

Moŋlā Ehlice Muḥyiddīn-1-
395a/16

Moŋlā Emir -1-
395a/19

Moŋlā Emir Ḫasan -1-
395b/25

Moŋlā Faḫreddīn -1-
360a/28

Moŋlā Faḫreddīn 'Acemī -1-
352a/04

Moŋlā Fenāri -24-
327b/14, 331b/25, 334b/13, 334b/14, 335a/26, 335a/27, 336a/05, 336a/22, 336a/27, 336b/09, 336b/10, 336b/14, 336b/28, 337b/01, 341a/04, 344a/12, 348a/25, 348b/22, 348b/23, 349a/07, 361a/31, 363a/07, 363a/14, 393a/14

Moŋlā Ferruḥ Ḳaramanī -1-
395a/24

MoŋlāGerilü - 1-
361b/15

MoŋlāGürānī -2-
359b/28, 375a/19

MoŋlāGürcizādeAḥmed-1-
393a/10

Moŋlā Ḫāce Ḫayreddīn-1-
360b/15

Moŋlā Ḫācezāde -4-
360a/02, 361b/10, 376b/04, 376b/26

Moŋlā Ḫācı Ḫasanzāde-1-
385a/26

Moŋlā Ḫāfıẓeddīn Muḥammed-1-
394a/18

Moŋlā Ḫaḳemzāde Muḥyiddīn-1-
394b/27

Moŋlā Ḫalīl -1-
375a/30

Moŋlā Ḫāmid Efendi -1-
393b/15

Moŋlā Ḫamza -1-
375b/02

Moŋlā Ḥasan -1-
359a/07

Moŋlā Ḥasan Çelebī -1-
360a/12

Moŋlā Ḫaṭībzāde -2-
374a/25, 385a/04

Moŋlā Haydār -1-
387b/22

Moŋlā Ḥaydar Ma'zevī -1-
358a/19

Moŋlā Ḫayreddīn -3-
358a/28, 387b/07, 394a/15

Moŋlā Ḥekīm -1-
376a/02

Moŋlā Ḥıdır -4-
359b/17, 359b/24, 359b/28, 360b/15

Moŋlā Ḥıżır Beg -7-
348a/24, 352a/05, 358a/22, 360a/20, 361b/28, 361b/06, 396b/21

MoŋlāHidāyetullah -1-
394b/18

Moŋlā Ḥusām -1-
360a/16

Moŋlā Ḥünkār -3-
326b/29, 377a/21, 396a/21

Moŋlā Ḥüsam Çelebī -1-
385a/30

Moŋlā Ḥüsāmeddīn -1-
360a/27

Moŋlā Ḥüsamzāde -1-
385a/24

Moŋlā Ḥüseyin Çelebī -1-
395a/18

Moŋlā Ḫüsrev -12-
348a/22, 358a/17, 358a/18, 359a/08, 359b/02, 360a/23, 360a/24, 360a/25, 374a/08, 374a/16, 375b/03, 376a/08

Moŋlā İdrīs -5-
320b/04, 382a/07, 382a/09, 382a/18, 383a/01

Moŋlā İlyās -7-
349a/13, 360b/06, 360b/10, 360b/11, 360b/12, 376a/23, 387b/27

Moŋlā İmām 'Ali Amasiyyevī-1-
375a/21

Moŋlā İmāmzāde Muḥammed -1-
394a/11

Moŋlā 'İsā Ḫalīfe -1-
387b/11

Moŋlā İsḥaḳ Çelebī Üskübī-1-
393a/19

Moŋlā İsrāfilzāde Faḫreddīn-1-
393a/22

Moŋlā İyasī -1-
359a/04

Moŋlā Ḳadri Çelebī -1-
392a/21

Moŋlā Ḳalenderḫāne -1-
393a/10

Moŋlā Ḳaraḥaydar -1-
393a/12

Moŋlā Ḳaraşablu -1-
393a/27

Moŋlā Ḳara Sinan -1-
362b/02

Moŋlā Ḳāsım -1-
360a/19

Moŋlā Ḳāsım Çelebī-1-
374a/31

Moŋlā Kemāl Çelebī-1-
394b/25

Moŋlā Kemāleddīn -1-
376a/07

Moŋlā Keselli -1-
385a/04

Moŋlā Kestelli -4-
359b/17, 361a/06, 361b/13,
378b/09

Moŋlā Ketḫüdāzāde -1-
395b/23

Moŋlā Ḳırımī -1-
396b/04

Moŋlā Ḳul Sinan -1-
374a/13

Moŋlā Ḳuṭbeddin -1-
376b/29

Moŋlā Ḳuṭbeddīn Muḥammed-1-
376b/25

Moŋlā Kuṭbeddinzāde-1-
392a/22

Moŋlā Laṭīf -1-
385a/04

Moŋlā Luṭfī Toḳatī -1-
374a/20

Moŋlā Maḥmūd -1-
376b/28

Moŋlā Manāstırlı Çelebī -1-
395a/06

Moŋlā Menāvī ʻAbdī -1-
394b/23

Moŋlā Miʻmārẓāde Muḥammed -1-
393a/07

Moŋlā Miʻmārẓāde Muṣṭafa -1-
394a/09

Moŋlā Muʻarrifẕāde -1-
361b/06

Moŋlā Muḥammed -12-
359a/10, 385a/23, 386a/24,
386b/12, 392a/30, 393a/01,
393b/17, 394a/01, 394b/05,
394b/30, 395a/22, 395b/27

Moŋlā Muḥammed Çelebī-1-
394a/06

Moŋlā Muḥammed el-Berdiʻ-1-
386b/23

Moŋlā Muḥammed Şāh -2-
385a/14, 385a/26

Moŋlā Muḫyiddīn -5-
360a/18, 360a/22, 375a/19,
385a/18, 392a/21

Moŋlā Muḫyiddīn Ḳarabaġī -1-
395b/12

Moŋlā Muḫyiddīn Muḥammed -1-
394b/20

Moŋlā Muḫyiddīn Niksārī -1-
374a/03

Moŋlā Muṣannif -1-
354b/19

Moŋlā Muṣliḥiddīn -5-
361a/09, 362b/04, 362b/07,
387b/15, 394b/11

Moŋlā Muṣṭafa -4-
359b/04, 360a/16, 375b/03,

386b/01, 393b/06

Moŋlā Mücadeleddīn-1-
348a/23

Moŋlā Müeyyidzāde-1-
376a/03

Moŋlā Ni‘metullah -1-
394a/03

Moŋlā Nūreddīn Ḳaraseylü-
1-
375b/29

Moŋlā Pervīz Efendi-1-
393b/20

Moŋlā Pir Aḥmed -1-
393a/30

Moŋlā Pir Muḥammed Cemāli -1-
376b/01

Moŋlā Şaçlu -1-
393a/31

Moŋlā Sa‘deddīn -3-
336b/31, 349a/04, 358a/18

Moŋlā Sa‘di -1-
376b/20

Moŋlā Ṣalāḥaddin Mūsa -1-
375a/12

Moŋlā Ṣarı Şemseddīn -1-
395a/25

Moŋlā Serverī Çelebī -1-
395a/27

Moŋlā Seyrek Muḥyiddīn -1-
395a/14

Moŋlā Seyyīd Ḥamīdi -1-
375b/24

Moŋlā Seyyidī ‘Alizāde -1-
376b/11

Moŋlā Seyyīdi Ḳaramanī -1-
375b/26

Moŋlā Seyyīd Muḥammed -1-
375a/02

Moŋlā Sinan -2-
374a/16, 374a/20

Moŋlā Sinan Paşā -1-
360b/20

Moŋlā Sirāc -1-
362b/18

Moŋlā Sirāceddīn -1-
361b/13

Moŋlā Şāh Ḳāsım -1-
395b/09

Moŋlā Şecāeddīn İlyās -1-
374a/17

Moŋlā Şemseddīn -3-
362b/06, 394b/26, 395b/27

Moŋlā Şemseddīn Aḥmed -2-
393a/25, 395b/28

Moŋlā Şeyḫ Çelebī -1-
395a/03

Moŋlā Şeyḫ İbrāhim -1-
395a/08

Moŋlā Şeyḫ Şisterizāde -1-
395b/15

Moŋlā Şeyḫzāde Muḥammed -1-
386a/06

Moŋlā Şükrullāh -1-
352a/05

Moŋlā Tāceddīn -1-

359a/30
Moŋlā Toḳatī -1-
387b/14

Moŋlā Ümmü Veled -1-
386a/04
Moŋlā Velīyüddin -1-
361a/27

Moŋlā Vildān -2-
361b/19, 376a/26

Moŋlā Yaḫşī -1-
386a/20

Moŋlā Yahyā -1-
394b/29

Moŋlā Ya'kūb Paşā -1-
360b/25

Moŋlā Yegān -6-
348a/12, 348a/24, 358a/29,
359a/11, 360b/18, 374a/03

Moŋlā Yūsuf -2-
374a/07, 393b/03

Moŋlā Yūsuf Bāli -1-
385a/15

Moŋlā Zeyneddīn -1-
386b/17

Moŋlā Zeynel 'Arabī -1-
349a/22

Moŋlā Zeyrek -3-
358a/31, 359b/09, 386a/02

Moŋlā Zeyrekzāde -1-
376b/04

Mora -26-
331a/15, 333b/14, 342b/17,
342b/18, 347b/14, 347b/19,
347b/21, 347b/23, 350a/07,
350a/13, 352a/15, 352a/20,
353a/15, 354a/07, 354a/08,
354a/09, 354a/13, 354a/15,
357a/11, 363a/15, 369a/04,
369a/23, 369a/27, 369b/03,
389a/16

Mora Beg -1-
354a/09

Moraḳ -1-
365a/06

Mori -1-
354a/13

Motun -2-
371a/02, 371a/14

Muāviye -1-
358b/17

Mūciz-i Ṭıbb -1-
376a/07

Mudurnı -4-
325a/23, 325b/20, 337a/17, 378b/15

Mudurnulu -1-
396b/29

Muḥammed -43-
331b/16, 331b/17, 332b/10,
334a/07, 334b/13, 334b/15,
336b/24, 337a/23, 339a/07,
341a/02, 341b/23, 348a/15,
348b/21, 348b/24, 348b/27,
349a/06, 349b/12, 358a/17,
361b/17, 361b/19, 362b/22,
365b/28, 370a/13, 370b/27,
370b/29, 370b/30, 371b/03,
373a/06, 377b/12, 377b/18,
379a/29, 384a/02, 386a/24,
387b/22, 388b/20, 388b/29,
393a/31, 394a/01, 397b/18

Muḥammed Baba Semmāsi-1-
377b/16

Muḥammed Beg -8-
334b/22, 340a/13, 340b/16, 342a/02, 342a/04, 343a/16, 346b/29, 370b/16

MuḥammedÇelebī -2-
359a/31, 392a/22

MuḥammedFenāri -1-
335a/12

Muḥammed Ḫan -16-
337b/21, 346a/31, 348a/13, 348a/16, 351a/06, 352b/09, 356b/19, 363b/12, 363b/20, 373a/08, 380a/21, 381b/03, 381b/07, 388b/04, 389a/27, 389a/31

Muḥammed Ḫanı -1-
347b/13

Muḥammedī -2-
338b/06, 339b/20

Muḥammediyye -3-
349a/23, 349a/25, 375a/29

Muḥammed Mīrzā -3-
371b/08, 371b/10, 371b/12

Muḥammed Moŋlā -1-
375b/22

Muḥammed Paşā -12-
350a/02, 350b/31, 355b/30, 363a/04, 378a/04, 382a/18, 382a/19, 382a/23, 383b/25, 388a/04, 390b/31

Muḥammed Şāh -2-
376a/02, 385a/19

Muḥammed Şāh Fenāri -5-
336b/10, 360a/12, 360a/25, 386b/17, 387b/22

Muḥammed'ül Baḳır -1-
377b/13

Muḥammed Üskübli -1-
376a/11

Muḥiddīn Paşā -1-
350a/03

Muḥliş Baba -2-
324a/06, 324a/07

Muḥsin Ḳayşerī -1-
327b/19

Muḥyiddīn -3-
341a/02, 361b/15, 376a/24

Muḥyiddīn Çelebī -1-
385a/18

Muḥyiddīn'ül Sakaleynī -1-
363b/16

Mu'īdzāde Amasiyyevī -1-
387b/19

Muḳaddeme-i Ebu'lleyte Tavżiḥ -1-
362b/05

Muḳbel -1-
338a/28

Muna -1-
350a/19

Murād Beg -1-
343b/08

Murāden -1-
378a/09

Murād Ḫan -14-
324a/17, 327a/18, 327a/31, 331b/30, 339a/18, 340a/01, 340a/23, 346a/01, 346a/05, 346a/29, 347b/08, 350b/10, 388b/04, 388b/05

Murādiyye -13-
347a/30, 359a/12, 359b/29,

360a/07, 360b/18, 361b/24, 362b/10, 374a/11, 374a/22, 376b/21, 385a/27, 387a/16, 393a/24

Murād Paşā -5-
333a/16, 350a/02, 356b/08, 361a/09, 385a/24

Mūsa -15-
327b/28, 336a/17, 336b/07, 337a/02, 337a/03, 337a/05, 337a/09, 337a/16, 337a/29, 337b/28, 337b/29, 337b/30, 338a/25, 339b/07, 379a/30

Mūsa Beg -1-
366b/27

Musā Çelebī -20-
331a/06, 333a/29, 336a/17, 337a/03, 337a/05, 337a/09, 337a/10, 337a/11, 337a/12, 337a/13, 337a/16, 337b/23, 337b/25, 337b/26, 338a/08, 338a/13, 338a/22, 338a/28, 338a/29, 338a/31, 339a/04, 339a/27, 339b/04, 339b/09, 339b/15, 339b/17, 339b/19, 339b/20, 339b/25, 339b/28, 339b/29, 339b/30, 340a/18, 340b/01, 347a/18

Muṣannif -1-
359a/26, 397b/01

Muṣannifek -1-
359a/26

Mūsa Paşā -1-
331b/17

Musavar -1-
388a/17

Muṣliḥiddīn -1-
341a/21

Muṣliḥiddīn Ḳaḍızāde -1-
375b/20

Muṣṭafa -20-
321b/07, 322b/10, 339a/19, 340a/20, 340b/16, 340b/23, 342a/28, 342a/29, 342a/30, 342a/31, 342b/07, 343b/01, 350b/17, 355a/20, 355b/16, 359b/17, 362a/18, 369a/21, 389b/07, 395a/27

Muṣṭafa Beg -4-
369a/13, 370b/09, 370b/13, 379a/28

Muṣṭafa bin Hācı Ḥasan -1-
359a/11

Muṣṭafa Çelebī -5-
331a/07, 333a/29, 333b/23, 342a/24, 342b/22

Muṣṭafa el-Teksāri -1-
394b/31

Muṣṭafa Ḫan -2-
355a/31, 356a/29

Muṣṭafa Paşā -15-
350b/30, 363a/27, 363b/25, 368a/31, 369b/15, 373b/28, 373b/30, 378b/08, 378b/30, 380b/19, 382b/01, 386b/12, 388a/03, 393a/01, 395a/22

Muşul -1-
378a/09, 383b/30

Muşa'şa' -2-
388a/15, 390b/04

Mūt -1-
350a/15

Mu'teberāt- Tārīḫ-i Aḫir -1-
367b/15

Muton -6-
369a/02, 369a/11, 369a/28,

369b/18, 369b/21, 369b/22

Muṭurnı -3-
323a/04, 323b/18, 324b/17

Muẓaffereddīn -1-
341a/18

Muzaffer Ḫan -1-
389a/24

Mübār-ı Güşāh -3-
336a/12, 336a/13, 336a/23

MüceddeleddīnMuḥammedŞirāzī-1-
335a/28

Müceddeleddīn Ḳayşerī-1-
327b/19

Mücellidzāde -1-
386b/26

Müeyyidzāde -2-
375b/09, 376a/08

Müeyyid'ül Amasiyyevi -1-
375b/09

Müfred Şecāeddīn -1-
349a/11

Müftī Moŋlā'Arab -1-
367b/31

Müftī Sa'diEfendi -2-
395a/09, 395a/14

Müftī Şeyḫ -1-
396b/03

Mülhid -1-
371b/25

Mültaḳiy'ül Ebḥar -1-
395a/11

Müştemil'ül Aḥkām -1-
341b/26

Nāci Beg -1-
376b/14

Naḥcivān -2-
370a/30, 391b/09

Nāḫire -1-
389b/06

Nākis -1-
389b/06

Naḳşibendī -6-
351a/03, 362a/27, 377b/09, 377b/21, 387a/17, 387a/20, 393b/21

Naḳşibendīyye -2-
377b/24, 393b/25

Naṣūḥ -1-
364b/22

Naṣūḥ Beg -1-
367b/28

Necāti Beg -1-
363b/24

Neferoġulları -1-
391b/25

Nemçe -5-
389a/03, 389a/04, 389a/14, 389a/15, 389b/30

Nıḳçe -1-
324b/09

Nıḳçeḥişārı -1-
323b/15

Nigbolı -8-
329a/05, 330a/05, 330a/12, 331a/11, 332a/17, 346b/29, 363a/26, 379b/20

Nigbolı Beg -1-
346b/29, 353a/20

Nigde -9-
331a/12, 332b/01, 341b/30, 350a/15, 355a/05, 356a/30, 357b/02, 367b/02, 379a/29

Nigödir -1-
327b/03

Nihāḳat -1-
359b/11

Niksār -3-
334a/03, 373a/11, 379a/27

Nil -5-
384a/11, 384b/09, 384b/18, 384b/21

Nilüfer Ḫatun -2-
324a/17, 324a/20

Niş -8-
327a/26, 329a/01, 329a/03, 329a/05, 344a/28, 346b/07, 346b/12, 346b/18

Nişāncı Muḥammed Paşā -1-
350a/03

Nişāncı Paşā -1-
364b/08

Nişāncızāde -1-
391a/29

Niẓāmī -1-
361a/28

Nokṭat'ül-'İlm -1-
394a/24

Nora -2-
354b/28, 354b/31

Noyaḥişārı -1-
348b/12

Odgklük -2-
326a/05, 326a/06

Oġazi -1-
339a/22

Orcay -1-
354b/12

Orḫan -21-
320a/11, 320a/12, 324a/03, 324a/11, 324a/19, 324a/20, 324a/25, 324b/04, 324b/14, 324b/18, 325b/02, 325b/18, 326a/08, 327a/01, 327b/15, 327b/22, 333b/22, 340a/25, 342b/04, 379a/30

Orḫan Beg -2-
323a/18, 344a/13

Orḫan Ḫan -3-
324a/12, 388b/04, 388b/05

Orhay -1-
350a/11

Ornus -7-
323b/18, 329b/23, 330b/14, 342a/05, 342b/22, 345b/24, 352a/13

Ornus Beg -12-
326b/10, 328b/17, 328b/22, 328b/28, 329a/15, 329a/19, 329a/20, 329b/22, 332a/18, 338a/04, 339b/06, 343b/15

Ornus Ġāzi -1-
327a/13

Ornusoġlı -1-
357a/27

Oruç Paşā -4-
342b/10, 343b/02, 343b/29, 343b/31

Oruç -1-
342a/02

Oruç Beg -1-
338a/28

Oṣmān -22-
320a/13, 320b/02, 321b/28, 323a/05, 325a/30, 331a/04, 334a/02, 334b/21, 339a/08, 340a/05, 342b/06, 343a/15, 345a/31, 346a/28, 350b/23, 350b/27, 367b/19, 379a/29, 380a/02, 385a/03, 391a/31, 393b/29

Oṣmāncıḳ -4-
331a/13, 332b/22, 335b/06, 362b/23

Oṣmān Çelebī -3-
343a/09, 343a/13, 344b/30

Oṣmān Ġāzi -4-
320a/18, 320a/31, 323b/30, 324a/11

Oṣmān Ḫan -29-
320a/01, 320a/08, 320a/16, 320a/17, 320a/19, 320a/28, 320b/01, 322a/23, 323a/02, 323a/04, 323a/08, 323a/16, 323a/17, 323a/23, 323a/24, 323b/11, 323b/21, 323b/23, 323b/25, 323b/28, 323b/31, 324a/03, 324a/06, 324a/18, 324a/27, 324b/01, 324b/31, 388b/05

Osmāni -14-
340b/21, 341b/20, 342a/08, 342b/30, 343b/07, 343b/08, 343b/31, 344b/25, 355a/01, 356a/27, 357a/30, 366a/29, 371a/21, 384b/06

Oṣmāniyān -18-
333b/12, 342a/21, 343a/01, 343a/02, 343a/16, 343b/22 350a/22, 350b/16, 352a/01, 364a/16, 366a/12, 366a/24, 366b/25, 367a/30, 370a/28, 382a/30, 389a/19, 389a/29

Oṣmāniyye -8-
321a/04, 327b/16, 353a/04, 364a/15, 372b/03, 388a/30, 389b/28, 392b/08, 392b/19

Oṣmānlı -3-
356b/23, 381b/27, 384b/19

Osmānoġlı -3-
339a/29, 346b/05, 346b/25

Osmān Şāh -1-
363b/18

Oynas -1-
323b/16

Ögey Ḥasan -1-
320a/14

Ömer -4-
340a/05, 340a/06, 341a/22, 359a/25

Ömer Beg -5-
354b/07, 354b/08, 354b/09, 355a/15, 355a/17

Ömerden -1-
340a/07

Öŋde -2-
323b/15, 324b/09

Örgöklik -1-
325b/23

Öz Beg -3-
366a/13, 367b/02, 367b/03

Özerniḳ -2-
354a/21, 354a/23

Parsā -1-
349b/31

Pasinovası -1-
389b/28

Paşā Çelebī -1-
386a/02

Paşā Çelebī el-Bikāni -1-
386b/31

Paşāzāde -1-
387a/16

Pavlı -3-
350a/12, 354b/20

Pāyi -1-
388a/17

Pencik -1-
328a/01

Perlike -2-
388a/12, 389b/24

Pertev Paşā -2-
388a/05, 391a/15

Peşte -1-
389b/23

Pıŋarḥişārı -2-
326b/06, 328a/28

Pir Aḥmed -1-
386b/29

Pir Çelebī -1-
382b/01

Piri Paşā -9-
376b/02, 378a/05, 378b/11, 382b/06, 384a/08, 384a/16, 388b/19, 388b/25, 393a/01

Pirlipe -1-
327a/28

Polonya -2-
327a/24, 329b/15

Polye -5-
350a/19, 358b/01, 365b/25, 390b/14, 390b/16

Praġocac -1-
389b/17

Peravadi -3-
327a/29, 330a/02, 389b/13

Rāfiye -1-
369b/20

Rāfiżi -1-
371b/25

Raḥa -1-
388a/10, 389b/16

Raḥmān -8-
320a/15, 325a/03, 325a/06, 325a/08, 325b/31, 334a/10, 339a/08

Raküde -1-
366a/10

Ramażānoġlı -1-
383a/30

Ramażānoġlu-1-
366a/13

Ramażānzāde Nişāncı -3-
320a/01, 391b/24, 393a/10

Razene -1-
368a/20

Rāzi -2-
331b/23, 359a/25

Razol -1-
354b/01

Rehā -1-
378a/09

Reḥas -1-
388a/10

Reḥāve -1-
353b/03

Remle -4-
378a/11, 383a/16, 383a/17

Reynel Paşā -1-
378a/03

Rodos -15-
358b/14, 358b/16, 358b/17, 358b/18, 358b/22, 358b/26, 362a/09, 364a/27, 364a/29, 365b/03, 371a/31, 385b/06, 388a/09, 389b/01, 395b/19

Roma -4-
363a/28, 365b/05, 365b/10, 365b/14

Ruhā -1-
383b/28

Rum -116-
320a/27, 324a/02, 324a/05, 324b/26, 324b/31, 327b/20, 327b/24, 331b/17, 331b/27, 333a/26, 333b/27, 334b/09, 335a/04, 335a/05, 335a/12, 335a/26, 335b/10, 335b/18, 336a/08, 336a/12, 336a/16, 336b/17, 337b/01, 337b/13, 339a/11, 339b/16, 341a/03, 341a/11, 341b/17, 341b/20, 341b/22, 344b/10, 346a/27, 348a/09, 348a/11, 348a/12, 348a/25, 348b/30, 348b/31, 349a/04, 349a/10, 349b/10, 349b/31, 350b/31, 355b/15, 355b/30, 356b/22, 358a/18, 359a/26, 359a/31, 359b/28, 360a/07, 360a/25, 361b/28, 362a/28, 362b/05, 362b/10, 362b/16, 362b/21, 362b/23, 363b/03, 363b/23, 366b/22, 367b/21, 371b/27, 371b/28, 371b/29, 371b/30, 371b/31, 373a/10, 373a/30, 375b/02, 375b/15, 375b/16, 376b/08, 377b/23, 378a/23, 380a/04, 381a/30, 381a/31, 382a/07, 382a/11, 382a/23, 383a/16, 383b/14, 383b/24, 385a/10, 386a/17, 386a/20, 386b/23, 387a/22, 387b/01, 387b/16, 387b/23, 390b/09, 391b/10, 394a/20, 394a/28, 394b/02, 395a/06, 395a/26, 395b/02, 395b/03, 395b/05, 395b/12, 395b/16, 395b/20, 395b/21, 395b/23, 395b/24, 395b/29, 395b/30

Rumili -171-
322a/08, 325b/23, 326a/15, 326b/14, 326b/29, 327a/12, 327a/15,327a/17, 327a/19, 327a/28, 327a/13, 328a/26, 328a/05, 328a/09, 328a/20, 328b/02, 328b/07, 328b/10, 328b/19, 329a/06, 329a/08, 329b/05, 329b/10, 329b/11, 329b/30, 330b/21, 330b/26, 331a/15, 331a/21, 331b/20, 331b/21, 332a/08, 332b/31, 333a/16, 333b/02, 333b/13, 334b/11, 336a/18, 337a/05, 337a/07, 337b/19, 338a/08, 338a/11, 338a/12, 338a/13, 339a/23, 339b/13, 339b/26, 340a/13, 340a/24, 340b/18, 340b/26, 342a/03, 342a/05, 342a/31, 342b/09, 342b/11, 342b/12, 342b/15, 342b/17, 342b/24, 342b/26, 342b/27, 343a/09, 343a/10, 343a/27, 344a/26, 344a/29, 344b/21, 344b/30, 345a/26, 345a/27, 345a/30, 345b/03, 345b/04, 345b/21, 346a/18, 346b/06, 346b/08, 346b/10, 346b/16,

347b/16, 349a/10, 350a/01, 350a/02, 350a/06, 350a/12, 350a/14, 350a/29, 351a/06, 352a/23, 352b/26, 354a/22, 355a/30, 355b/20, 357a/24, 357b/21, 359a/13, 359b/21, 359b/22, 360a/09, 361a/06, 362a/28, 363a/04, 363a/11, 363a/14, 363a/15, 363a/17, 363a/24, 363a/30, 364a/21, 364a/28, 364a/30, 364b/01, 364b/04, 364b/23, 364b/25, 365a/04, 365a/29, 366b/04, 366b/24, 368a/02, 368a/31, 368b/22, 368b/27, 369a/11, 369b/18, 372a/03, 372a/23, 372b/25, 373b/15, 373b/22, 374b/12, 375a/31, 375b/12, 375b/27, 375b/30, 376b/06, 378a/27, 379a/07, 379a/09, 379a/14, 379b/18, 380a/25, 381b/05, 381b/09, 381b/15, 382a/02, 382b/20, 383a/12, 383b/03, 384a/18, 384b/12, 384b/19, 385a/06, 385a/16, 385a/20, 386b/06, 387b/03, 388a/02, 388a/08, 388a/18, 388b/23, 389b/28, 390a/29, 392a/03, 392a/14, 393b/08, 393b/11, 393b/12, 393b/15

Rumiyān -1-
383a/15

Ruscuk -1-
331a/11

Rüstem Mīrzā -1-
370a/17

Rüstem Paşā -4-
388a/01, 388a/02, 388b/30, 391b/01

Sa‘ādet Girāy -1-
380b/23

Sa‘deddīn -2-
349a/04, 394a/22

Sa‘di Efendi -1-
393b/11

Ṣadreddīn -2-
337b/01, 349a/08

Ṣafaeddīn Erdebīlī -1-
337b/12

Ṣafed -1-
378a/12

Ṣafiyüddīn Erdebīlī -1-
371b/15

Ṣafīyüddin Muṣṭafa Kanḳırıvī-1-
376a/27

Ṣaġmar -1-
340a/12

Sāhā -1-
390a/21

Ṣaḥḥāḥ Cevherī -1-
331b/23

Ṣaḥn -91-
349b/15, 349b/17, 358a/31, 359a/06, 359a/08, 359a/12, 359b/09, 359b/19, 359b/24, 359b/30, 360a/14, 360a/19, 360b/20, 360a/21, 360a/25, 360a/26, 360a/30, 360b/18, 360b/26, 360b/29, 360b/30, 360b/31, 361a/09, 361a/31, 361b/05, 361b/11, 361b/14, 362b/09, 374a/08, 374a/14, 374a/18, 374a/19, 374a/22, 374a/29, 374a/31, 374b/31, 375a/02, 375a/04, 375a/07, 375a/08, 375a/11, 375a/15, 375a/20, 375a/30, 375b/05, 375b/15, 375b/20, 375b/22, 375b/25, 375b/26, 375b/27, 375b/29, 375b/31, 376b/13, 385a/16, 385a/20, 385a/25, 385a/27, 385a/28, 385a/31,

386b/03, 386b/14, 386b/19, 386b/29, 392a/14, 392a/25, 392a/31, 392b/23, 392b/27, 393a/11, 393a/27, 393a/28, 393b/24, 393b/31, 394a/20, 394b/02, 395a/01, 395a/02, 395a/03, 395a/19, 395a/20, 395a/25, 395a/27

Sa'īd Ḫan -2-
374b/10, 374b/16

Sa'īd ili -4-
339a/22, 340b/07, 383a/29, 384b/12

Ṣaḳalya -1-
357b/12

Ṣaḳarya -1-
337b/09

Ṣaḳāyla -1-
330a/14

Saḳlaviş -1-
390a/05

Ṣalāḥaddīn -2-
341a/21, 360a/01

Ṣāliḥ -34-
331b/21, 349a/06, 349a/28, 349b/23, 359a/07, 360a/04, 360a/16, 360a/20, 362b/11, 362b/17, 363b/15, 374a/09, 375a/26, 375b/28, 376a/11, 376b/03, 376b/24, 376b/27, 385a/14, 386b/23, 387a/30, 387b/25, 393a/18, 393a/26, 393b/25, 394a/04, 394a/16, 394b/07, 394b/11, 394b/12, 395a/02, 395a/17, 395a/23, 395a/30

Ṣaltıḳ -1-
320a/15

Salyane -1-
374b/30

Ṣamaḳo -5-
327a/23, 328a/23, 328a/25, 329b/01, 329b/03

Samandıra -22-
325b/19, 325b/27, 325b/30, 342b/17, 345a/17, 345a/20, 45a/22, 345b/21, 346b/13, 350a/09, 352a/26, 353b/10, 353b/12, 353b/14, 357b/19, 363a/13, 367a/23, 372a/07, 372a/25, 378a/29, 379b/20, 388b/22

Sam Mīrzā -1-
390a/25

Ṣamṣa -1-
320a/15

Ṣamṣa Çavūş -1-
320a/15

Ṣamsun -6-
331a/14, 332b/22, 334b/31, 339a/24, 340a/08, 340a/09

Ṣamsunī -1-
359a/08

Sancar -1-
378a/09

Sāre -1-
353a/11

Sāre Ḫatun -2-
353a/09, 353a/14

Ṣarıyar -1-
329b/04

Ṣarrāfoġlı -1-
362b/28

Ṣaruca -1-
350b/25

ṢarucaPaşā -7-
327a/13, 342b/08, 345b/07, 346b/24, 347a/04, 347b/14, 348b/14

Ṣaruḫan -19-
329a/13, 331a/11, 331a/24, 333a/14, 337a/22, 338a/16, 338b/11, 338b/13, 342b/09, 342b/14, 343b/03, 346b/26, 363b/17, 363b/20, 367b/30, 372b/07, 378a/15, 378a/24, 388b/08

Ṣāru Kerz -1-
375b/29

Ṣaşmanos -7-
329a/06, 330a/01, 330a/05, 330a/06, 330a/11, 330a/12

Savcı -3-
323b/28, 330b/04, 330b/06

Savcı Beg -4-
320a/23, 327a/10, 328a/19, 330b/03

Savcıoġlı -1-
335b/08

Sāve -5-
352b/21, 353b/03, 354a/29, 354a/30, 389b/15,

Ṣavlı Göli -1-
323b/16

Sazlu -1-
391a/05

Seb'a Şedād -1-
374a/23

Segedin -2-
388a/11, 389b/23

Seken -1-
339a/21

Selāmet Yaḳası -1-
367a/25

Selānik -9-
329a/28, 331a/14, 332a/09, 340a/22, 340a/26, 342b/16, 342b/21, 344a/04, 344a/06, 344a/10, 348b/02, 386b/28

Selçūḳ -1-
323b/13

Selçūḳī -1-
321b/03

Selçūḳiyye -1-
325a/29

Selīm Ḫan -33-
372a/04, 372a/09, 372a/25, 372b/17, 372b/21, 372b/24, 373a/14, 373a/15, 373a/17, 373a/20, 373a/22, 373b/12, 373b/16, 373b/18, 373b/24, 373b/25, 373b/29, 374b/15, 378a/20, 378a/21, 378a/29, 379b/01, 379b/08, 379b/14, 379b/19, 379b/20, 379b/23, 379b/28, 379b/30, 388b/04, 391a/31, 391b/15, 392a/21,

Selmān Çelebī -1-
349a/13

Selmān Fārisī -1-
377b/19

Selmās -1-
370a/07

Semāvene -1-
340a/18

Semendirek -1-
351a/31

Semerḳand -4-
331b/19, 349a/10, 351a/04,

362a/27
Semerḳandī -1-
348a/09

Sencar -1-
383b/30

Sencerār -1-
382a/29

Serf -7-
328a/06, 328a/07, 328a/09, 329a/02, 329b/30, 329b/31, 363b/22

Serf Sınduġı -1-
328a/15

Serm Adası -1-
357b/19, 391b/02

Serniyak -1-
388a/09

Şevreta -1-
364a/29

Seydişehir -4-
327a/27, 329a/25, 339a/22, 340b/07

Seyyīd Aḥmed -3-
377b/12, 377b/20, 377b/25

Seyyīd Aḥmed Buḫāri -1-
377b/09

Seyyīd ‘Ali -2-
377b/02, 394b/12

Seyyīd ‘Ali Maġribī -1-
377b/05

Seyyīd ‘Alizāde -1-
395b/13

Seyyīd Celāleddīn Güherlāni-1-
387a/14

Seyyīd Çelebī-1-
375a/02

Seyyīd Ḫalīfe Amasiyyevī-1-
387a/23

Seyyīd İbrāhim-1-
393a/25

Seyyīd Külāl -1-
377b/15

Seyyīd Şerīf -6-
335a/13, 336a/12, 336a/13, 336b/30, 341b/22, 349a/03

Seyyīd Yaḥyā Şirvānī -1-
362a/31, 363b/03

Seyyīd Yūsuf -1-
386b/07

Şıḳlanḥişārı -1-
350a/13, 354a/04

Şırtköy -1-
385b/12, 379b/09

Sigetvār -3-
391a/04, 391a/19, 391b/31

Silifke -6-
350a/16, 354a/04, 354b/30, 355a/10, 355a/23, 356a/26

Silis -1-
366a/11

Silistre -7-
329a/05, 330a/07, 331a/11, 337a/07, 340a/25, 366b/10, 368a/01, 372a/02

Silivri -2-
350a/05, 351a/14

Simav -1-
327a/26, 329a/11, 377a/02, 377b/23

Simavnaoġlı -1-
336a/11

Sina -1-
388a/12

Sinābi -1-
349b/28

Sinan -6-
321a/07, 322a/11, 380b/24, 383a/13, 383b/03, 393b/10

Sinan Aġā -1-
380b/26

Sinan Beg -2-
347a/04, 354a/09

Sinan Çelebī -2-
393b/03, 393b/06

Sinan Efendi -1-
393b/09

Sinan Paşā -16-
342b/09, 343a/10, 345b/04, 350a/02, 360b/29, 361b/16, 373a/12, 373a/13, 374a/21, 376b/29, 378a/03, 382b/20, 382b/28, 383a/17, 383a/30, 387a/03

Sinanzāde -1-
387a/03

Sinop -6-
332b/23, 337a/06, 350a/10, 353a/12, 353b/19, 353b/24

Sipna -1-
389b/24

Sirāceddīn -1-
327b/11

Siraçlar Şeyẖi -1-
396b/28

Siroz -7-
327a/26, 329b/24, 329b/26, 329b/28, 340a/26, 340a/29, 342b/23

Sivas -20-
331a/13, 332b/15, 332b/20, 333a/03, 333b/29, 333b/31, 334a/22, 334a/29, 335a/03, 337a/21, 353a/01, 355a/29, 370b/30, 380a/18, 380a/19, 382a/16, 382b/20, 385b/02, 388b/15, 391b/26

Siverek -2-
378a/09, 383b/30

Sivrice -3-
351a/21, 351a/22, 352a/29

Sivriceḥiṣārı -1-
350a/05

Sivriḥiṣār -4-
338a/02, 339a/21, 348a/24, 348a/27

Ṣofī -1-
388b/28

Ṣofīaġzı -2-
323b/16, 324b/14

Ṣofī Ḫalīl -1-
370a/11

Ṣofīzāde -1-
377b/05

Softa Sinan -1-
387a/29

Ṣofya -13-
327a/29, 329b/05, 330b/12, 330b/13, 332a/13, 343a/24, 347b/29, 352a/24, 353b/12, 354a/14, 354a/23, 365a/07, 376b/01

Ṣofya Beg -1-
330b/09

Ṣofyalu -1-
396b/20

Soma‘ -1-
377a/23

Ṣorḳun -1-
323a/04

Ṣosa -1-
369a/25

Soyben -1-
388a/10

Sögütcik -2-
320b/02, 320b/05

Sparṭa -1-
354a/13

Sūfi Bāyezid -1-
341b/31

Ṣuh -1-
350a/08, 352a/25

Ṣulı -1-
324b/10

Sulṭān ‘Abdullāh -4-
364a/03, 365a/11, 388b/13, 389b/26

Sulṭān Aḥmed -37-
333a/04, 333a/05, 333b/17, 333b/21, 333b/23, 342b/03, 363a/05, 363a/31, 367b/26, 367b/30, 369a/16, 371b/31, 372a/10, 372a/23, 372b/23, 373a/12, 373b/12, 373b/14, 374a/12, 375b/20, 378a/15, 378a/17, 378a/31, 378b/31, 379a/15, 379a/16, 379a/27, 379b/03, 379b/06, 379b/08, 379b/13, 379b/15, 379b/23, 380b/19, 380b/20, 380b/25, 386b/13

Sulṭān ‘Alāeddīn -2-
350b/20, 379a/16

Sulṭān ‘Alāeddīn Keyḳubād -1-
320a/25

Sulṭān‘Ālemṣah -3-
363b/17, 363b/23, 378a/14

Sulṭān Aṭa -1-
340b/18

Sulṭān Bāyezid -65-
330a/01, 333a/02, 335b/02, 348a/22, 350b/17, 350b/22, 350b/24, 352a/02, 353a/16, 356b/15, 358b/04, 358b/09, 359a/01, 359a/13, 359b/10, 359b/21, 360a/02, 360a/09, 360a/15, 360a/21, 360a/27, 360b/18, 360b/24, 360b/30, 361a/04, 361a/10, 361a/25, 361b/06, 361b/12, 362a/10, 362b/01, 362b/09, 363a/18, 363b/12, 363b/13, 364b/08, 364b/10, 364b/12, 364b/13, 369a/15, 370a/01, 374b/04, 374b/11, 374a/21, 376a/11, 376a/14, 378a/14, 378a/19, 379a/11, 379b/28, 385a/05, 385a/15, 386a/16, 386a/29, 386b/18, 388b/07, 388b/14, 388b/17, 389b/27, 390b/28, 391b/13, 393b/23, 393a/25, 394b/02, 394a/20

Sulṭān Bāyezid Ḫan Cāmi‘ -1-
387b/15

Sulṭān Baysunġūr -1-
370a/19

Sulṭān Cedīd -1-
374b/09

Sulṭān Cem -11-
350b/18, 355b/30, 361b/27, 363a/29, 363b/25, 364a/17, 364b/11, 364b/18, 364b/21, 367b/29, 371a/20

Sulṭān Cihāngir -5-
388b/15, 388b/17, 389a/08, 390b/28, 391b/07

Sulṭān Ḫalīl -2-
370a/02, 370b/25

Sulṭāniyye -15-
341b/13, 341b/14, 349b/14, 359b/09, 359b/11, 359b/14, 360a/03, 360b/02, 360a/17, 360b/26, 371b/09, 374a/13, 385a/19, 389a/26, 395a/24

Sulṭān Ḳorḳud -15-
363b/21, 367b/30, 369a/30, 372a/16, 372b/07, 373a/17, 375a/25, 378a/15, 378a/17, 378a/22, 379a/06, 379b/21, 379b/23, 380b/01, 380b/20

Sulṭān Maḥmūd -2-
379a/30, 388b/10

Sulṭān Meḥmed -19-
324a/31, 349b/25, 350b/21, 358a/20, 358a/21, 358a/30, 359a/05, 359a/10, 359a/18, 359b/07, 360a/07, 360a/21, 360b/07, 360b/15, 361a/29, 362b/21, 363b/24, 364a/04, 395a/09

Sulṭān Muḥammed -67-
331a/07, 331a/09, 333a/17, 336a/17, 336b/11, 337a/01, 337a/16, 337a/18, 337a/26, 337a/31, 337b/20, 338a/16, 338b/19, 339a/04, 39a/06, 339b/04, 339b/12, 339b/19, 339b/26, 341a/02, 341a/28, 341a/31, 341b/31, 342b/03, 345a/13, 346a/05, 346a/30, 346b/23, 347a/18, 347b/03, 347b/08, 347b/09, 347b/24, 348a/01, 348a/25, 348b/15, 348b/16, 349b/23, 351b/26, 359a/08, 359a/31, 361a/01, 361a/05, 363a/18, 363a/23, 363a/25, 363b/22, 364b/01, 364b/15, 365a/06, 367b/29, 369a/16, 370b/06, 373a/18, 374a/06, 374a/20, 376b/02, 378b/10, 379b/17, 388a/30, 388b/11, 388b/16, 388b/18, 389a/07, 390a/13, 391b/08, 395a/15

Sulṭān Muḥammed Cāmi‘ -1-
387b/12

Sulṭān Muḥammed Ḫan -18-
334b/24, 338b/29, 341a/25, 347a/27, 349b/15, 350a/20, 350b/10, 363a/01, 364b/05, 366b/17, 370b/24, 370b/29, 376a/22, 377a/30, 382b/19, 385b/07, 388b/05, 396a/20

Sulṭān Murād -33-
324a/14, 325b/03, 327a/02, 327b/02, 327b/18, 331b/10, 336b/12, 339a/19, 341a/25, 341a/26, 341b/23, 346a/29, 346b/31, 347a/29, 349a/15, 351a/19, 351a/28, 354b/29, 358a/19, 359a/05, 359a/31, 370a/19, 371b/05, 371b/07, 371b/12, 371b/13, 380a/02, 388a/04, 388a/06, 388a/07, 388a/30, 388b/10, 396a/31

Sulṭān Muṣṭafa -10-
350b/19, 352a/02, 356a/21, 356b/13, 388b/09, 388b/16, 389a/07, 391b/02, 391b/03, 395a/28

Sulṭān Orḫan -4-
364b/12, 380b/15, 386b/17, 387b/23

Sulṭānöŋi -2-
320a/26, 323b/30

Sulṭān Selīm -56-
352b/29, 363a/21, 363a/31, 363b/18, 363b/22, 367b/30, 373a/23, 374b/05, 374b/07, 375a/03, 375b/07, 375b/17, 375b/27, 375b/21, 375b/30, 376b/02, 376a/04, 376b/05, 376b/17, 376b/31, 378b/18, 378b/28, 378a/16, 378a/18, 378a/26, 378a/28, 378b/27, 378b/30, 379a/01, 379b/22, 380a/11, 380b/30, 382a/06, 385a/16, 385b/24, 386a/03, 387b/01, 387b/24, 388a/04, 388a/05, , 388a/06, 388a/19, 388b/11, 388b/12, 388b/16, 389a/07, 391b/03, 392a/16, 392b/22, 393b/12, 393b/16, 395a/26, 395b/10, 395b/18, 395b/16, 396b/15

Sulṭān Süleymān -7-
376a/05, 378a/07, 387b/04, 389b/17, 392b/07, 395b/18

Sulṭān Ya'kūb -1-
371b/16

Suran -2-
339a/23, 390b/05

Surḥiṣār -1-
360b/23

Südlüce -1-
378b/11

Süleymān -23-
326a/14, 331a/25, 333b/17, 337a/04, 337b/30, 338a/01, 338a/03, 338a/04, 338a/13, 338a/16, 338a/31, 338b/30, 341a/02, 350b/21, 354b/28, 354b/31, 370a/15, 370a/16, 370a/18, 376b/03, 380a/05, 383b/01, 385a/03

Süleymān Beg -5-
339b/26, 345b/09, 350b/13, 358b/25, 371b/17

Süleymān Çelebī -1-
361b/18

Süleymān Ḫan -19-
372b/18, 372b/20, 376b/10, 378a/22, 379a/07, 379a/14, 379a/20, 380a/14, 384a/19, 385a/06, 385a/20, 385b/05, 386b/05, 387a/27, 387b/15, 388a/05, 388b/04, 388b/06, 391a/31

Süleymāniyye -1-
395a/31

Süleymān Paşā -14-
324a/14, 324a/17, 325a/16, 325a/20, 325b/02, 326b/09, 326b/14, 327b/06, 328b/18, 350a/01, 357b/21, 388b/27, 388b/30, 390b/25

Süleymān Re'is -1-
389b/12

Sünbül Sinan -1-
378b/06

Sünnī -5-
352a/07, 381a/22, 382a/04, 382b/08, 390a/16, 394b/01

Sürur Beg -1-
346b/02

Süvala -1-
352a/28

Şādi Paşā -3-
382a/16, 382a/18, 382a/20

Şāh Celīl -1-
391a/25

Şāh Gümrāh -7-
371b/31, 381b/08, 381b/15, 381b/25, 389a/20, 391b/11, 391b/25

Şāhin Paşā -21-
324a/22, 327a/12, 327a/15, 328a/05, 328a/15, 328a/23, 328a/25, 328b/24, 328b/23, 328b/30, 329b/01, 329b/04, 329b/06, 329b/12, 329b/14, 329b/19, 329b/26, 330b/13, 330b/27, 330b/29, 342b/11

Şāh İsmā'il -10-
371a/06, 371a/13, 371b/14, 380a/02, 380a/13, 383b/27, 384a/21, 389a/29, 389b/09, 389b/10

Şāhḳulu -2-
363a/16, 373b/04

Şāh Melik -1-
358a/19

Şāhrūḫ -2-
331b/19, 366a/29

Şāhrūḫ Mīrzā -1-
369a/17

Şahsuvār -2-
382b/21, 382b/28

Şahsuvāroġlı -1-
385b/02, 389b/03

Şāh Ṭahmas -4-
389a/25, 390a/16, 390a/19, 391b/22

Şām -55-
324a/01, 324a/05, 327b/19, 333a/02, 333b/30, 333b/31, 341b/31, 356a/25, 358b/17, 362b/22, 364b/31, 366a/26, 366b/22, 366b/26, 377b/03, 377b/06, 378a/03, 378a/06, 378a/11, 378a/12, 383a/03, 383a/05, 383a/06, 383a/07, 383a/14, 383a/29, 383b/15, 383b/16, 383a/17, 384a/08, 384a/16, 384a/17, 384a/20, 384a/24, 384a/28, 384a/29, 385a/14, 386b/18, 387a/31, 388a/20, 392b/18, 393a/11, 393a/19, 393a/23, 393a/27, 393b/13, 394b/02, 394a/04, 394a/07, 394b/06, 394b/10, 394b/16, 394b/21, 394b/26, 396b/25

Şāmiler -1-
366a/31

Şecā'eddīn -3-
341a/17, 349a/11

Şecāve -1-
388a/16

Şehābeddīn Paşā -5-
345a/12, 345a/26, 346b/24, 347b/10, 350b/29

Şehābeddīn Sivasī -1-
336b/04

Şehirköy -1-
346b/07

Şehribān -2-
388a/15, 390b/01

Şehsuvār -1-
380a/28

Şehzāde Aḥmed -1-
369a/16

Şehzāde Ḳorḳūd -1-
364b/10

Şemseddīn -1-
348a/10

Şemseddīn el-Fetāri -1-
385a/15

Şeref Beg -1-
389a/10

Şerefeddīn -1-
348b/29

Şeyḫ'ül İslām Ṣun'ullah-1-
393b/15

Şeyḫ 'Ābdüllaṭīf -1-
362a/07

Şeyḫ 'Abdullāh Baba -1-
396a/23

Şeyḫ 'Abdullāh İlāhi -1-
377b/22

Şeyḫ 'Abdullāh Simavī -1-
362a/26

Şeyḫ 'Abdullaṭīf Ḳuddusi -1-
376a/21

Şeyḫ 'Abdurraḥmān -2-
377b/05, 396a/19

Şeyḫ 'Abdurraḥmān Besṭāmi -1-
336b/25

Şeyḫ 'Abdurraḥmān Erzincanī -1-
337b/12

Şeyḫ 'Abdülḳadīr -1-
396b/29

Şeyḫ 'Abdülkerīm Ḳadīri -1-
396b/02

Şeyḫ 'Abdüllaṭīf -1-
387a/26

Şeyḫ 'Abdüllaṭīf Ḳudsī -1-
350b/02

Şeyḫ 'Abdüllaṭīf Naḳşībendī -1-
396a/31

Şeyḫ 'Abdülmü'min Seyyīd 'Ali-1-
396a/02

Şeyḫ 'Abdünnebi -1-
387a/11

Şeyḫ 'Abdürrāḥīm -1-
362b/27

Şeyḫ 'Abdürraḥim'Abbāsi -1-
386a/15

Şeyḫ'Ābid Çelebī -1-
377a/21

Şeyḫ Aḥmed -5-
336b/26, 349a/25, 376a/20,
386a/25, 396a/09

Şeyḫ Aḳşemseddīn -2-
362b/22, 362b/27

Şeyḫ 'Alāeddīn -1-
377a/26

Şeyḫ 'Alāeddīn Ḫalveti-1-
362a/30

Şeyḫ 'Ali -1-
387a/14

Şeyḫ 'Ali Çelebī -1-
396a/30

Şeyḫ 'Ali Dede -1-
377b/01

Şeyḫ 'Ali Rütbet-1-
377a/01

Şeyḫ Baba -1-
378b/20

Şeyḫ Baba Ḫaydar Semerḳandī-1-
396b/26

Şeyḫ Baba Ni'metullāh-1-
377b/07

Şeyḫ Bahāeddīn-1-
387a/05

Şeyḫ Bāli Ḫalīfe-1-
396b/20

Şeyḫ Bāyezid -1-
378b/04

Şeyḫ Bedreddīn Baba-1-
377a/25

Şeyḫ Bekir -1-
396b/12

Şeyḫ Beŋli Muḥyiddīn-1-
387a/02

Şeyḫ Bolulu Çelebī -2-
376a/24, 376a/28

Şeyḫ Celāleddīn Suyūti-1-
341a/05

Şeyḫ Celīs -1-
371a/07

Şeyḫ Cemāleddīn -1-
378b/09

Şeyḫ Ceyb -1-
378b/10

Şeyḫ Cüneyd -1-
371b/15

Şeyḫ Çelebī Ḫalīfe -1-
396b/19

Şeyḫ Dāvud -1-
378b/15

Şeyḫ Efendi -1-
387a/05

Şeyḫ Ekmel -1-
336a/13

Şeyḫ Emir Buḫāri -1-
396a/13

Şeyḫ Emrullāh -1-
362a/03

Şeyḫ Ezkīzāde -1-
396a/29

Şeyḫ Fażlullāh -1-
362a/02

Şeyḫ Germiyāni -1-
349a/27

Şeyḫ Gönder Muşliḥiddīn -1-
396b/13

Şeyḫ Güşāh Manṭıḳī-1-
336a/23

Şeyḫ Ḥabīb -2-
387a/24, 396a/13

Şeyḫ Ḥabīb Ḳaramanī -1-
363b/02

Şeyḫ Ḫāce Ḥasan -1-
350b/04

Şeyḫ Ḥācı Bayrām -2-
358a/31, 337b/05

Şeyḫ Ḥācı Ḫalīfe -2-
362a/12, 396b/08

Şeyḫ Ḫāmīd Ḳayşeriyye -1-
336a/25

Şeyḫ Ḥaydar -2-
371b/15, 371b/16

Şeyḫ Ḫıdır -1-
337b/18

Şeyḫ Ḥüseyin-1-
386a/25

Şeyḫī -1-
340b/11

Şeyḫ İbrāhim Sivasī -1-
362b/28

Şeyḫ İlāhi -4-
377a/15, 377a/21, 377a/23, 377a/25

Şeyḫ İmāmzāde -2-
378b/02, 392a/08

Şeyḫ Ḳaralu -1-
396a/17

Şeyḫ Ḳāsım Çelebī -1-
378b/16

Şeyḫ Ḳocali Muḥyiddīn -1-
396b/14

Şeyḫ Ḳuṭbeddin -1-
336b/15

Şeyḫ Luṭfullāh -1-
361b/09

Şeyḫ Luṭfullāh Üskübī-1-
377a/22

Şeyḫ Maḥmūd -1-
377a/09

Şeyḫ Maḥmūd Çelebī-1-
396b/03

Şeyḫ Maḥmūd Dede -1-
396a/21

Şeyḫ Maḥmūd Efendi -3-
392a/27, 396b/09, 397b/03

Şeyḫ Merkez Efendi -1-
396a/09

Şeyḫ Mes‘ūd -1-
363b/05

Şeyḫ Mu‘allimzāde -1-
387a/10

Şeyḫ Muḥammed -7-
349a/22, 363b/06, 375a/27, 387a/31, 387b/28, 392a/02, 396a/27

Şeyḫ Muḥammed Cezerī -1-
336b/17

Şeyḫ Muḥammed Küşteri -1-
331b/27

Şeyḫ Muḥammed Nuḳūşi -1-
394a/28

Şeyḫ Muḥyiddīn -3-
376a/11, 392a/13, 396a/12

Şeyḫ Muḥyiddīn Amasiyyevī -1-
387b/13

Şeyḫ Muḥyiddīn ‘Arabī -1-
384a/20

Şeyḫ Muḥyiddīn İzniḳī -1-
396b/15

Şeyḫ Muḥyiddīn Ḳocavī -1-
386a/07

Şeyḫ Muṣliḥiddīn -7-
349a/29, 362a/19, 362a/21, 362b/31, 387a/08, 387b/26, 396a/15

Şeyḫ Muṣliḥiddīn Ḳocavī -2-
362a/22, 386a/07

Şeyḫ Muṣliḥiddīn Sirūzī -1-
376a/18

Şeyḫ Muṣṭafa -2-
362a/06, 396b/21

Şeyḫ Naṣūḥ -2-
387a/10, 387a/15

Şeyḫ Naṣūḥ Ṭūsevī -1-
387b/24

Şeyḫ Niyāzi -1-
376a/25

Şeyḫ Pir Ḫalīfe -1-
349a/31

Şeyḫ Ramażān -1-
396b/31

Şeyḫ Ramażān Çelebī -1-
378b/19

Şeyḫ Rüstem -1-
376a/29

Şeyḫ Ṣadreddīn -1-
371b/15

Şeyḫ Sa'dullah - 1-
362b/31

Şeyḫ Ṣafī -1-
337b/18

Şeyḫ Ṣafiyyüddin-1-
396b/28

Şeyḫ Ṣalāḥaddin İzniḳī -1-
378b/03

Şeyḫ Ṣarı Çaylaḳ -1-
396a/10

Şeyḫ Sinan -4-
362a/19, 363b/10, 396a/17, 396a/18

Şeyḫ Sinaneddīn Yūsuf -1-
378b/06

Şeyḫ Sinan Erdebīlī -1-
396b/18

Şeyḫ Sinan Ḫalīfe -1-
396b/23

Şeyḫ Şofīzāde -1-
396a/03

Şeyḫ Ṣufī -1-
387b/26

Şeyḫ Süleymān -2-
362a/24, 377a/30

Şeyḫ Sünbül Sinan -1-
396b/22

Şeyḫ Şāmī -2-
362a/03, 362b/29

Şeyḫ Şecāeddīnİlyās -1-
396a/04

Şeyḫ Şehābeddīn Sühreverdi -1-
362b/22

Şeyḫ Şemseddīn Muḥammed -1-
336a/29

Şeyḫ Şurezāde -1-
387a/28

Şeyḫ Tāceddīn -4-
362a/25, 377a/20, 387b/25, 396b/14

Şeyḫ Tāceddīn İbrāhim-1-
350b/01

Şeyḫ Tāceddīn Ḳaramanī-1-
362a/19

Şeyḫ Uzun Muṣliḥiddīn-1-
377a/14

Şeyḫ Üveys Çelebī-1-
396b/24

Şeyḫ Vefā -9-
358a/14, 362a/07, 364b/15, 374a/24, 374a/25, 377b/01, 387a/10, 387a/26, 396a/13

Şeyḫ Velī Şemseddīn -1-

350b/08

Şeyḫ Yāveşī -7-
363b/16, 376a/12, 376a/18, 387a/06, 392a/13, 396b/15, 396b/17

Şeyḫzāde -2-
396a/19, 396b/30

Şibili -1-
333b/03

Şirāza -1-
375b/14

Şīre Merd Beg -1-
327a/17

Şīrmerd -1-
328a/31

Şiroz -1-
378a/11

Şirvān -6-
341a/12, 370a/20, 371a/08, 371b/01, 371b/02, 371b/26

Şirvānşāh -6-
370a/20, 370a/21, 371a/08, 371a/11, 371a/15, 371b/16

Şomni -1-
327a/30

Şoril -2-
388a/13, 389a/13

Şuḳlaveş -1-
388a/16

Şumni -1-
330a/04

Şurezāde -1-
387b/28

Şükrüllah -1-
349b/06

Tāc Beg -1-
376b/14

Tāceddīn -1-
349b/07

Tāceddīn Kürdī -3-
324a/21, 327b/11, 327b/13

Tāci Beg -1-
376b/20

Tāclı Ḫanım -1-
381a/03

Tāclu Ḫan -1-
390b/06

Tācü't-Tevāriḫ -1-
371a/05

Tāczāde -2-
376b/15, 381a/05

Tācẕāde Ca'fer Çelebī -2-
373b/28, 382b/31

Ṭaducı -1-
339a/24

Ṭāhir -2-
333a/05, 349a/01

Ṭahmasb -1-
389b/10

Taḥtalu -1-
353b/08

Talin -1-
382b/02

Taŋrı Yıḳduġı ḥişārı-1-
329b/19

Ṭapduḳ Emre-1-
337b/10, 337b/8

Taraḳca -2-
388a/10, 389b/16

Ṭaraḳcı -1-
334b/15

Ṭaraḳcı Yeŋicesi -3-
325a/20, 325b/20, 333b/11

Ṭaraḳlı -1-
343b/04

Ṭaraḳlu Begce -1-
323a/04

Tārīḫ'üt Tevāriḫ -1-
337a/14

Tārīḫ-i Moŋlā İdrīs -5-
320a/17, 332a/17, 338b/17, 340b/21, 363a/06

Ṭarsus -6-
355b/12, 356a/25, 364a/12, 366a/01, 366b/15, 369a/22

Ṭarucu -1-
340a/16

Tarul -2-
358b/08, 358b/10

Ṭaşili -10-
331a/29, 332b/04, 340b/23, 345b/11, 346b/02, 350a/26, 355a/23, 364a/09, 364a/19, 369a/20

Ṭaşköpri -1-
358a/29

Ṭaşköprilüzāde -1-
358a/29

Ṭaşköprizāde -2-
386b/02, 386b/08

Ṭaşlıḳ Tekyesi -1-
396a/16

Ṭaşöz -2-
350a/06, 351a/29

Tatar -11-
320a/27, 323a/14, 333a/13, 335a/03, 335b/07, 340a/11, 341a/03, 348b/29, 390a/17, 391a/18

Tatarḫan -2-
372a/01, 380b/23

Tavāla' -1-
360b/01

Ṭavaslı -2-
327a/30, 330a/05

Ṭavāşi -1-
359b/11

Ṭavşān -1-
334a/03

Ṭayfūr Çelebī -1-
344b/14

Ṭayı -1-
350a/01

Tebrīz -35-
333b/17, 336a/15, 344a/14, 353b/30, 355a/13, 356b/22, 360a/28, 370a/08, 370a/20, 370a/22, 370a/28, 370b/28, 371a/16, 371b/10, 371b/13, 373b/06, 380a/27, 381a/01, 381a/15, 381a/16, 381a/19, 381a/22, 381a/25, 381b/31, 382a/06, 382a/11, 386a/25, 389a/22, 390a/18, 390a/20, 390a/24, 390b/07, 394b/01, 394a/19, 395b/10

Teke -11-
331a/28, 334b/16, 343a/14, 343a/23, 371a/01, 372a/17, 372b/07, 378a/23, 378a/24, 380b/09, 380b/14

Tekeli -1-
331a/11

Tekelü -1-
372a/17

Tekeoġlı -2-
343a/09, 343a/24

Tekvür Beygārı-1-
324b/09

Tekvüripınar-1-
323b/15

Tekvür ṭaġı -2-
325b/25, 326a/04

Tel‘afer -1-
383b/30

Temerden -1-
366a/10

Teŋri Baḳduġı ḥişārı-1-
327a/24

Terice -3-
350a/06, 352b/07, 352b/08

Terkoz -1-
327a/28

Teshīl 2-
336a/20, 336a/24

Tevabiri -1-
350a/06

Tevaç -1-
354b/20

Tevāriḫ-i Āli Osmān-2-
376b/09, 395b/12

Tevāriḫ-i Mu‘teber -1-
334b/06

Ṭıbda Şifā -1-
336a/24

Ṭımışvar -4-
388a/18, 390a/29, 390a/31, 391a/14

Tırḫala -1-
331a/16

Ṭırnavi -1-
330a/03

Timur -75-
330b/21, 331a/05, 333a/01, 333a/02, 333a/04, 333a/05, 333a/07, 333a/11, 333a/14, 333a/21, 333a/23, 333a/24, 333a/29, 333a/30, 333b/12, 333b/21, 333b/24, 333b/27, 333b/28, 334a/01, 334a/16, 334a/30, 334b/02, 334b/04, 334b/06, 334b/13, 334b/15, 334b/18, 334b/20, 334b/24, 334b/27, 334b/28, 334b/31, 335a/01, 335a/02, 335a/04, 335a/31, 335b/04, 335b/10, 335b/11, 335b/12, 335b/17, 335b/21, 335b/27, 336a/07, 336a/09, 336a/10, 336a/15, 336b/17, 336b/20, 337a/15, 337b/21, 337b/23, 337b/26, 339a/15, 339b/01, 340a/03, 341a/11, 342b/21, 344a/15, 344a/17, 355a/13, 371a/18, 383a/09

Timur Beg -1-
328a/25

Timur Ḫan -1-
335b/12

Timurī -3-
334b/12, 334b/15, 337a/17

Timurlenk -12-
331a/04, 331b/20, 332b/24, 333b/16, 333b/20, 337b/20, 341a/01, 344a/14, 359a/16,

359a/31, 381a/24, 382b/11

Timur Paşā -1-
342b/09

Timurṭaş -3-
327a/14, 328a/23, 334b/18, 342a/02

Timurṭaş Beg-1-
328a/22, 329a/08

Timurṭaşoġulları-1-
342a/10

Timurṭaş Paşā-8-
329a/26, 330a/02, 330b/21, 331a/18, 332b/02, 332b/07, 332b/11, 337a/25

Tire -6-
336b/24, 340a/20, 360a/20, 380b/24, 388a/22, 395b/07

Tirhor -1-
334a/20

Ṭoġan Beg -2-
330a/09, 332a/19

Toḳat -23-
331a/13, 332b/20, 334a/05, 334a/16, 334a/20, 337a/22, 334b/25, 337a/30, 337b/20, 338b/09, 338b/29, 339a/14, 340a/02, 342a/02, 343b/25, 343a/29, 344a/16, 346a/24, 349b/26, 355a/16, 373a/13, 384a/30, 395a/15

Toḳmāḳ -1-
352a/18

Toḳmaḳ ḥiṣārı-1-
350a/07

Ṭomaliç -1-
323b/28

Ṭomanbay -14-
383a/07, 383a/13, 383a/23, 383a/29, 384b/03, 384b/04, 384b/12, 384b/16, 384b/17, 384b/18, 384b/21, 384b/24, 384b/27

Ṭonya -1-
365a/15

Ṭopḫāne -1-
391b/08

Ṭosya -3-
334b/26, 339a/23, 340b/31

Ṭrablus -1-
378a/11

Trablusda -1-
384a/05

Ṭrabzon -11-
350a/10, 353a/12, 353a/14, 353b/19, 353b/31, 367b/31, 372b/17, 378a/16, 378a/18, 382b/04, 395b/21

Tron -1-
350a/19

Trova -1-
353b/03

Ṭuġrul -1-
320b/02

Tuh -1-
390b/27

Tuna -22-
330a/05, 330a/11, 332a/13, 332a/24, 339a/23, 340b/26, 345b/06, 345b/28, 345a/22, 346a/18, , 352a/31, 352b/16, 352b/19, 352b/20, 352b/21, 353b/03, 353b/04, 357b/26, 357a/11, 357a/12, 357a/13, 389b/14

Tunca Belban -1-
327a/15

Tunūs -1-
367b/18, 394a/28

Turan -1-
321a/10

Ṭurġud -5-
320a/14, 323b/09, 323a/20, 366a/13, 369a/12

Ṭurġud Beg -1-
366a/04

Ṭurġud ili -1-
320a/14

Turgudlu -1-
355b/13

Ṭurġudoġulları-1-
355b/12

Ṭurḫan -2-
342a/05, 346b/19

Ṭurḫan Beg -2-
346a/24, 346b/16

Ṭurḫanoġlı -1-
354b/07

Ṭurnavi -1-
327a/30

Ṭursun -3-
325a/30, 326b/05

Ṭursun Beg -1-
326b/04

Ṭursun Faḳih -2-
323a/02, 324a/04

Ṭuzla -1-
325a/28

Tükay -1-
389b/16

Türk -6-
325b/07, 347a/13, 356b/10, 374a/17, 380b/12, 380b/13

Türkī -21-
324a/07, 325a/27, 336a/24, 337b/09, 337b/11, 349a/23, 349a/26, 360a/17, 361a/29, 361b/27, 362a/05, 374a/31, 375a/29, 376b/20, 376b/23, 378b/16, 386a/01, 387a/21, 387a/22, 394b/04, 394b/09

Türkistān -1-
357b/12

Türkiyye -1-
361b/27

Türkmen -24-
333b/16, 334a/05, 334a/13, 334a/15, 334a/16, 338a/30, 343a/29, 344b/02, 344b/04, 344b/08, 344b/09, 344b/10, 355a/20, 355a/22, 356b/10, 356b/22, 356b/29, 366a/28, 367b/26, 382b/23, 382b/24, 385b/02

Türkmenī -2-
334a/11, 334a/15

Uçḥiṣār -2-
350a/16, 355a/05

Uġurca -1-
388a/10

Uġurlı -1-
370a/12

Uġurlu Muḥammed -2-
367b/27, 370a/26

Uġurlu Muḥammed Mīrzā -1-

370b/26

Ulam Paşā -2-
389a/08, 389a/17

Ulubad -5-
325b/22, 326b/02, 326b/11, 337a/24, 342a/01

Umur Beg -1-
344b/30

Umur Paşā -2-
342b/08, 343b/02

Unyas -1-
324b/10

Usek -3-
388a/10, 389b/13

Uşlı Şecā' -1-
374a/17

Ustacalıoġlı -3-
380a/21, 382a/10, 382a/14

Uzguroġlı -1-
347b/12

Uzun Ḥasan -26-
332b/18, 353a/03, 353a/05, 353a/06, 353a/15, 353b/31, 354a/01, 355a/04, 355a/12, 355a/15, 355a/24, 355b/17, 356b/02, 356b/15, 356b/25, 356b/28, 359a/18, 359a/21, 364a/04, 367b/27, 370a/02, 370b/23, 370b/28, 371a/09, 371a/11

Uzun Ḥasan Paşā -1-
350a/02

Üç Şerefelü -1-
347a/20

Ülfī Beg -3-
359a/16, 359a/17, 359a/18

Üsküb -9-
331a/10, 349a/11, 352a/22, 360b/30, 362b/16, 364b/04, 377a/23, 387b/03

Üsküb Beg Paşā -1-
331a/19

Üsküdar -13-
358a/22, 358b/30, 364b/06, 364b/14, 364b/20, 367b/13, 373b/31, 379b/13, 379a/20, 380a/15, 388a/31, 391b/19, 396b/11

Üsküdar Paşā -1-
365a/29

Üveys -5-
333b/22, 343b/23, 343b/25, 343b/26, 343b/27

Üveysoġlı -1-
333b/17

Üyenk -1-
389a/23

Valiveh -1-
388a/16

Valyive -1-
390a/05

Vamule -1-
350a/06

Van -5-
356a/02, 371b/12, 377b/09, 388a/17, 390a/21

Varaḳ'üş-Şemseddīn -1-
395a/01

Varanoġlı -1-
340b/01

Vardar -5-
327a/21, 328b/29, 344a/10, 388a/10, 389b/16

Varna -3-
331a/10, 342b/10, 347a/02

Varşak -2-
366a/06, 369a/12

Varşāḳ -1-
365a/09

Vasıt -3-
388a/16, 390a/15, 390b/04

Vefā -2-
362a/06, 374b/01

Veled Yörgüç Paşā -1-
350a/03

Velīyüddīn'ül Hüseyni -1-
361b/23

Velīyüddīn Paşā -1-
350b/29

Venedik -9-
344a/06, 357a/29, 368a/20, 368a/23, 369a/28, 369b/25, 370b/04, 380a/09, 390b/17

Vesaḳrad -1-
390a/09

Veşve -1-
388a/16

Vidin -2-
331a/10, 331a/20

Vilevoġlı -1-
344a/11

Viloḳoġlı -8-
345a/15, 345a/17, 345b/18, 345b/21, 345b/28, 345b/29, 346b/06, 346b/13

Vilyaḳoġlı -1-
332b/25

Vize -4-
327a/23, 328a/29, 329b/09, 366a/26

Voyvoda -3-
354b/01, 390b/24, 390b/30

Vuşuh -1-
390a/03

Yabhiye -1-
350a/11

Yaġcı -1-
324b/03

Yaḫşī -2-
330a/02, 331b/02

Yaḫşī Beg -7-
327a/15, 330a/02, 330a/16, 333b/03, 343a/06, 343b/28, 343b/29

Yaḥyā -4-
334b/25, 335b/06, 335b/07, 349b/30

Yaḥyā Paşā -2-
364b/01, 371b/30

Yaḳlacıḳ -1-
329b/15

Ya'ḳūb -16-
327a/09, 328a/18, 338b/23, 338b/26, 341b/27, 341b/29, 341b/30, 362b/13, 370a/04, 370a/06, 370a/07, 370a/08, 370a/12, 371b/01, 376b/12

Ya'ḳūb Beg -13-

329a/10, 331a/27, 334b/22, 337a/16, 337a/17, 338a/12, 338a/16, 338b/14, 338b/22, 340b/06, 343b/17, 343b/22, 344b/24

Ya'ḳūb Çelebī -2-
330b/03, 331a/04, 331b/05, 331b/08

Ya'ḳūb Çerhī -1-
377b/14

Ya'kūb Mīrza -2-
364a/05, 370a/03

Ya'ḳūb Paşā -7-
350b/31, 363a/23, 366b/20, 367a/31, 368b/12368b/21, 369a/01

Yalābād -2-
323b/18, 323a/30

Yalaḳabād -2-
324b/23, 346a/03

Yalaḳova -1-
389a/24

Yalunya -1-
357a/31

Yalvaç -2-
327a/27, 329a/25

Yanbolı -4-
327a/22, 328a/22, 328a/24, 340b/02

Yanḳa -1-
389b/24

Yanṭos -1-
328b/12

Yanuş -4-
389a/01, 389b/31, 390b/29, 390b/30

Yapḥase -3-
354a/17, 354a/19, 354a/21

Yapruca -1-
388a/13

Yapucaḳ -1-
324b/16

Yapugerme -1-
350a/18

Yarāroġulları -1-
353b/22

Yarḥişār -10-
320a/14, 321a/13, 323a/05, 323a/11, 323a/18, 323a/20, 323b/13, 324a/17, 353b/27, 361a/09

Yatak -1-
388a/12

Yayçaḥişārı -1-
354b/13

Yayıca -4-
368b/04, 368b/05, 370b/06, 370b/13

Yazıcızāde -2-
349a/22, 349a/25

Yazova -1-
350a/07

Yegān -5-
348b/22, 348b/24, 348b/25, 349b/08, 349b/12

Yegüreli -2-
388a/08, 388a/24

Yemen -4-
336b/03, 388a/28, 388a/29, 389b/13

Yeŋiçe -1-

362a/28

Yeŋibaġçe -2-
373a/22, 393b/13

Yeŋibolı -1-
327a/30

Yeŋice -5-
324b/06, 327a/21, 327a/22, ,
328a/23, 330b/15

Yeŋişehir -26-
321a/13, 321a/28, 323a/03,
323a/21, 323a/22, 323b/08,
330b/15, 331b/29, 332a/01,
332a/10, 337a/27, 338b/31,
339a/22, 340b/07, 345b/10,
348b/02, 350a/12, 350a/26,
353b/27, 353b/30, 354a/04,
364b/24, 364b/27, 371a/23,
380b/21

Yeŋişar -1-
323b/13

Yerance -1-
352a/25

Yerköy -2-
338a/30, 339a/23

Yezdān -2-
335b/30, 392b/01

Yezid -1-
371b/04

Yılaḳ Muṣṭafa -2-
378a/02, 388b/27

Yılaḳoġlı -1-
331a/03

Yıldırım Bāyezid Ḫan -9-
324a/30, 327a/09, 331b/30,
335b/15, 336a/25, 337b/19,
341b/31, 382b/10, 388b/05

Yıldırım Ḫan -14-
328b/01, 331b/30, 331b/31,
336b/11, 337a/16, 340a/03,
340a/18, 348a/13, 348b/27,
349b/25, 361a/03, 361b/10,
361b/12, 362b/06

Yigit Paşā -1-
327a/16

Yörgüç Paşā -6-
343a/30, 343b/03, 344b/01,
344b/14, 344b/17, 344a/18

Yunad -3-
323a/03, 323a/19, 323b/13

Yunan -1-
321a/10

Yunaniye -1-
357a/19

Yūnus -3-
351a/28, 351a/30, 383a/15

Yūnus Emre -1-
337b/09

Yūnus Paşā -7-
378a/03, 378a/06, 383b/15,
383b/16, 384b/04, 384a/12,
384a/15

Yūsuf -13-
333a/05, 333b/18, 333b/22,
339a/18, 344a/12, 348b/25,
356a/17, 356a/18, 359b/04,
360a/06, 361a/13, 370a/04,
383a/20

Yūsuf Bāli -1-
336b/14

Yūsufca -4-
355a/15, 355a/18, 355a/20,
355a/22

Yūsuf Hemedānī -1-

377b/17

Yūsuf ili -1-
384b/25

Yūsuf Mīrza -1-
371b/03

Yūsuf Naẓīri -1-
379b/25

Yūsuf Seferḥişārī -1-
378b/20

Yūsuf u Züleyḫā -1-
362a/06

Yüreklice -3-
340a/20, 340a/23, 340a/27

Yüyüge -1-
350a/11

Zaġnos Paşā -3-
342b/12, 347b/14, 350b/26

Zaġra -3-
327a/21, 328b/30

Ẓahira -2-
368b/23, 368b/26

Zākese -1-
390b/19

Zeḫ Mirzā -1-
344a/14

Zekeriyya -4-
341a/14, 341a/15, 341a/17, 362b/04

Zemin -1-
388a/24

Zenbiye -1-
387b/25

Zeyc -1-
359a/17

Zeylī -1-
336a/13

Zeyneddīn Ḥāfī -1-
341a/08, 341a/09, 376a/20

Zeynel-1-

Zeynel ʻĀbidin -1-
345b/09

Zeynel Mīrzā -1-
356b/14

Zeyrek -4-
349b/15, 358a/31, 358b/21, 359b/03

Zeyrek Medresesi -1-
359b/03

Zeyrekzāde -1-
385a/06

Ẕülfiḳāroġlı -1-
389a/27

Ẕülḳadir -2-
350b/13, 380a/28

Ẕülḳadirlü -3-
382b/12, 389b/25, 389b/27

Ẕülḳadiroġlı -3-
332b/19, 339b/26, 345b/09

Zülḳarneyn -1-
357a/18

Ẕünnūnoġlı -1-
389b/27

KAYNAKLAR

Atalay, B. (1942). *Türkçede Ekler ve Kökler Üzerine Bir Deneme.* İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Akbayar, N. (2001). *Osmanlı Yer Adları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları

Azamat, N (1992). *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman.* İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Banarlı, N. S. (1999). *-Sel ve -Sal Hikâyesi Türkçenin Sırları.* İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, s. 264-268.

Banguoğlu, T. (1987). *Nisbet Sıfatları ve -sel, -sal.* Dil Bahisleri, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, s. 264-277.

Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin Grameri.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Coşkun, M. V. (2010). *Türkçenin Ses Bilgisi*. 2. Baskı, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Develi, H. (1995). *-sA Eki Nedir? Kip mi, Zarf-fiil mi?* İlmī Araştırmalar, I, 89-94.

Devellioğlu, F. (1995). *Osmanlıca - Türkçe Lûgat*. Ankara: Aydın Yayınları

Dönmez, H. (2012). *Kâmus-ı Türkî'ye Göre TürkçedeFiilden Fiil Yapan Ekler ve Kullanılışları.* Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Eraslan, K. (1999). *Çıkma Hâli (Ablativ) Ekinin Oluşumu.* 3.Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s.381-385.

Ercilasun, A. B. (2000). *Türkiye Türkçesinde Yardımcı Ses*. Türk Dili, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, II (585), 219-225.

Ercilasun, A. B. (2007). *Makaleler.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Eren, H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Eren, H. (2000). *Yeni Bir Ek: -sal/-sel*. *Türk Dili*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Ergin, M. (1993). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul : Barak Yayınları.

Gabain, A. V. (2003). *Eski Türkçenin Grameri*. Ankara : Çev. Mehmet Akalın, TDK Yayınları.

Gedizli, M. (2012). *Türkçede Tek Şekilli ve Çok İşlevli Yapım Ekleri*. Turkish Studies, Ankara

Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I-II*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gülsevin, G. (1990). *Türkçede -sA Şart Gerundiumu Üzerine*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 467, 276-279.

Gülsevin vd. (2011). *XVI – XIX. Yüzıllar Türk Dili*. TC Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir

Gülsevin, G. (1999). *Çatı Ekleri Üzerinde Kullanılabilen Ekler*. Türk Gramerinin Sorunları II. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 203-223.

Gülsevin, G. (2001). *Türkiye Türkçesinde Birleşik Zarf-fiiller*. Sosyal Bilimler Dergisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, II(2), 125-144.

Gülsevin, G. (2004). *Türkçede Sıra Dışı Ekler ve Eklerin Tasnif-Tanımlama Sorunu Üzerine*. V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, Ankara: TürkDil Kurumu Yayınları, 1267-1284.

Gülsevin, S. (1992). *Kâmûs-ı Türkī'ye Göre Türkçede Fiilden İsim Yapan Ekler ve Kullanılışları*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya

Hatiboğlu, Ç. (2006*). Sesbilgisi (Phonetics) ve Sesbilim(Phonology).* Dilbilim,15-42, (Ed. Ahmet Kocaman), Ankara: Dil Derneği Yayınları.

Kanar, Ç. (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü.* İstanbul : Say Yayınları

Kara, N. (2013). *Kitâb-ı Melheme'de Dudak Uyumu*. Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi.

Kartallıoğlu, Y. (2012). *XVI – XIX. Yüzyıllar Türk Dili.* Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2007). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2005). *Eski Anadolu Türkçesinin Türk Dili Tarihindeki Yeri*. İzmir: Prof . Dr. Fikret Türkmen Armağanı, s.471

Köklü, S. (2004). *Anonim Tevâri-i Âl-i Osman Hikâyet-i Zuhur-ı Âl-i Osman,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Kutluer, İ.(2002). *Keşfü'z-Zünûn*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi; https://islamansiklopedisi.org.tr/kesfuz-zunun 27.05.2019.

Oyar, A. ve Doğan, L. (2006). *Türk Dili, Ses Bilgisi.* Ankara: Nobel Yayınları.

Özcan, T. (2007). *Nişancızâde Muhyiddin Mehmed*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi; https://islamansiklopedisi.org.tr/nisancizade-muhyiddin-mehmed 25.03.2019 tarihinde

Özcan, A. (2011). *Tevârih-i Âl-i Osman*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi;https://islamansiklopedisi.org.tr/tevarih-i-al-i-osman 5.03.2019.

Özçelik, S. (2002). *Türkçedeki Farsça Kelimelerde Görülen Ses Olayları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 612, 1033-1042.

Samet Arıker, *Osmanlı Tarih Yazıcılığı.* Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 8, 2015.

Sezen, T. (2006). *Osmanlı Yer Adları*. Ankara, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Bey T. ve Bursalı M. (1975). *Osmanlı Müellifleri.* İstanbul: Meral Yayınevi

Tekin, T. (1958). *Ayınlı ve Hemzeli Kelimeler*. Türk Dili, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, C. VIII, S. 86, s. 110-113.

Tekin, T. (1997). *Tarih Boyunca Türkçenin Yazımı*. Ankara: Simurg.

Tekin, T. (2005). *Makaleler 3 Çağdaş Türk Dilleri.* Ankara: Grafiker Yayıncılık.

Türk Dil Kurumu, Türk Dil Kurumu, https://sozluk.gov.tr/?kelime= 15.09.2019

Türk Dil Kurumu, ,Türk Dil Kurumu, https://sozluk.gov.tr/?kelime= 15.09.2019.

Üçok, N. (2008). *Genel Fonetik (Ana Çizgileri).* İstanbul: Multilingual Yayınları.

Vural, H. ve Böler, T. (2011). *Ses ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları

Zülfikar, H. (1995). *Türkçede Ses Yansımalı Kelimeler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

EKLER

1.3. EK 1 Tıpkıbasım Örnek Sayfalar

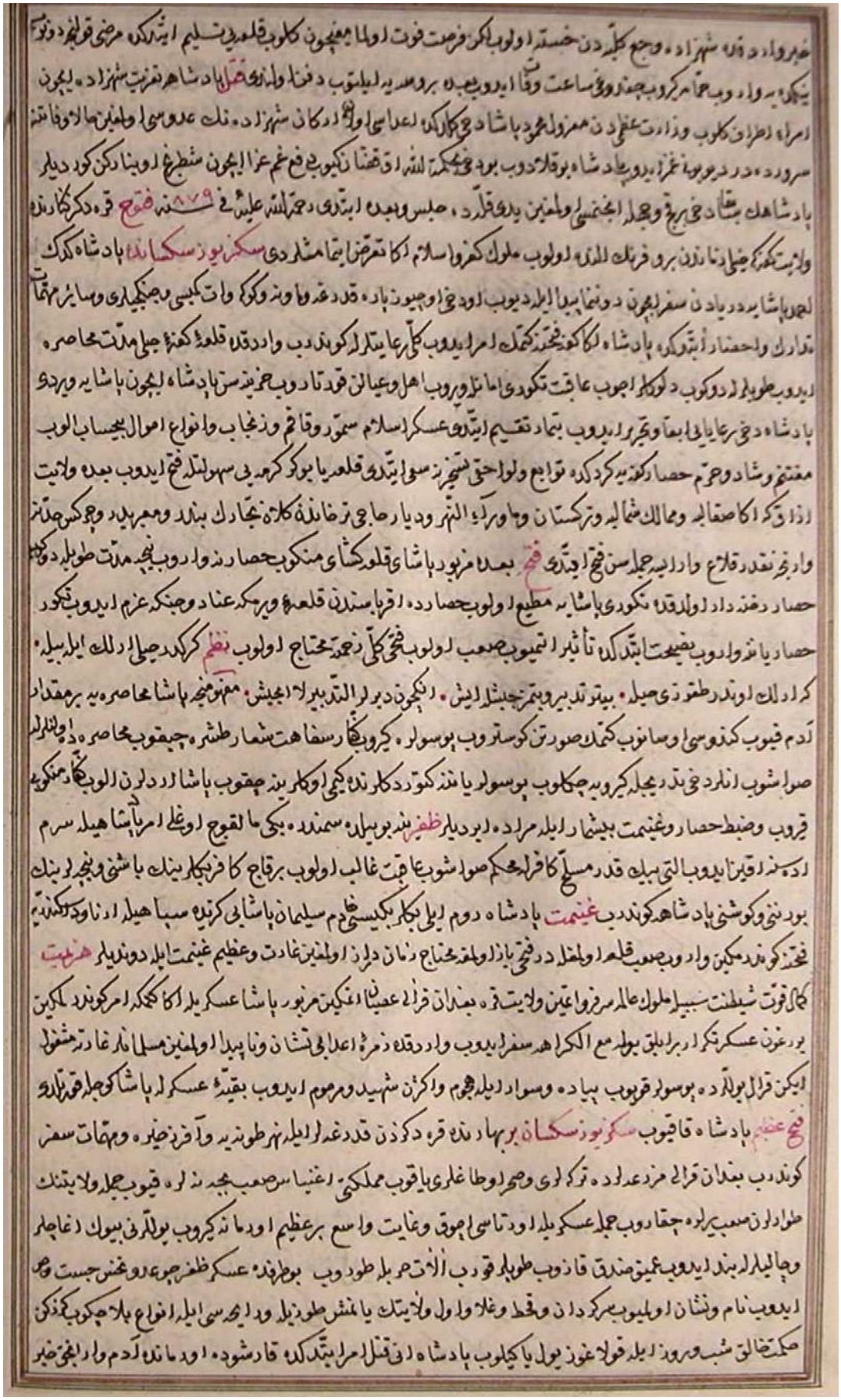
[320b]

[320a]

[357b]

[357a]

[387b]

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي طهر طهرة الارض بان ظهر اشرف الاديان ونسخ به نسخ اهل الكفر والبغي والعدوان ثم الصلوة والسلام على حبيب الرحمن محمد المرسل الى الكافة الانس والجان وعلى آله واصحابه ذوي الايقان والعرفان اما بعد قسم سابع كتاب مراتب الكاينات اولان اشبو اوراق فوايد سمات ده در حضرت آدم عليه السلام نبوت فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم مابينده كلاً جماهير ملوك وحكامي ومشاهير امامي اجمالا مبين ومعلم اولوب اون بش بابه منقسم وبنج كي بعض فصول ملتزم ومرتسم در باب اول در احوال ملوك پيشداديان اشبو طائفه سداد نهاد دشاد اعتياد غايتده اصحاب عدل وداد اولمغين لفظ پيشداديان بونلره دا اولدي جملهسي اونايكي آدم وبنجكاهكي دياد عجم اولوب سلطنتاري قول صحيح اوزده ايكي بيك بشيوز اونايكي يل امدي فصل اول در احوال كيومرث اتفاق اكثر مورخين افاق اوزده اولملوك عجم وعرب اجل سلاطين امم عالم كيومرث شاه عالي جاه صاحب انتباه رعايا پناه دد معتبرات تواريخده سام بن حضرت نوح عليه السلام طقوز اوغلي اولوب برعي كيومرث ابوالسلاطين دديو اتفاق اولمشكن اعجب عجايب بودركه ملوك عجم بيانندكليخ كيومرثك نسلندن اختلافلي اولوب بعض مورخين كيومرث بن ميرات بن قينان بن انوش بن شيث بن آدم عليه السلام ديوب تاريخ ميرخواندده بعضلرهم بن لاوذ بن آدم بن سام بن نوح

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ferhat KAZOĞLU
Doğum Yeri ve Yılı : Bartın/1987
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : ferhat.kazoglu@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Köksal Toptan Lisesi, Bartın (2001-2004)

Lisans : Gazi Üniversitesi,Kastamonu Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği (2004-2008)

Mesleki Deneyim

Kastamonu Merkez Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğü 2006-2011

Antalya Serik Yukarıkocayatak Yatılı Bölge Okulu Türkçe Öğretmeni 2011-2012

Kastamonu Merkez Halime Çavūş İşitme Engelliler Ortaookulu Türkçe Öğretmeni 2012-2015

Kastamonu Merkez Merkez Ortaokulu Türkçe Öğretmeni 2015-2017

Kastamonu Merkez Fatih Sultan Mehmet İmam Hatip Ortaokulu Müdür Yrd. 2017-(halen)